RADA MIEJSKA

w Jasieniu

Uchwała Nr XLVII/241/2018
Rady Miejskiej w Jasieniu
z dnia 29 marca 2018 roku

w sprawie uchwalenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Jasień.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 5 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2017 roku, poz. 1875 z późn. zm.), art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2017 roku, poz. 1073 z późn. zm.) oraz w związku z uchwałą nr XXVIII/152/2016 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 1 grudnia 2016 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Jasień, Rada Miejska w Jasieniu uchwala, co następuje:

§ 1. Uchwala się studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Jasień.

§ 2. Załącznikami do niniejszej uchwały są:
1) załącznik nr 1 – tekst studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Jasień;
2) załącznik nr 2 – rysunek studium określający kierunki zagospodarowania przestrzennego Gminy Jasień w skali 1:10000;
3) załącznik nr 3 – rysunek studium określający uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego Gminy Jasień w skali 1:10000;
4) załącznik nr 4 – rozstrzygnięcie o sposobie rozpatrzenia uwag złożonych do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Jasień.

§ 3. Traci moc uchwała nr XIV/112/12 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 29 marca 2012 roku w sprawie uchwalenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Jasień.

§ 4. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Jasienia.

§ 5. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący
Rady Miejskiej
Zbigniew Walczak

Uzasadnienie

do uchwały w sprawie uchwalenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Jasień.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy jest dokumentem planistycznym, określającym politykę zagospodarowania przestrzennego gminy, sporządzonym dla całego obszaru gminy.

W odróżnieniu od miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego studium nie stanowi prawa miejscowego. Jest zobowiązaniem władz gminy do działań zgodnie z wyznaczonymi kierunkami.

W dokumencie tym formułuje się zasady polityki przestrzennej, integruje dokumenty programowe i wizje związane z rozwojem gospodarczym i społecznym. Studium stanowi zbiór zapisów ustalonych i uzgodnionych jako nienaruszalne uwarunkowania i kierunki zagospodarowania przyjęte za podstawę do opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Podstawę prawną do sporządzenia niniejszego studium stanowi uchwała nr XXVIII/152/2016 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 1 grudnia 2016 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia *„Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Jasień"*.

Niniejsze studium spełnia wymogi zawarte w ustawie z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2017 roku, poz. 1073 z późn. zm.). Przy sporządzaniu projektu studium wzięto pod uwagę wnioski i uwagi złożone przez instytucje i mieszkańców. Projekt studium poddany został procedurze formalno – prawnej związanej z jego uzgodnieniem, opiniowaniem i konsultacją społeczną, określonymi w art. 11 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. W wyniku wyłożenia projektu studium do publicznego wglądu nie wpłynęły uwagi do ustaleń projektu.

W związku z powyższym zasadne jest podjęcie przez Radę Miejską przedmiotowej uchwały.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY JASIEŃ

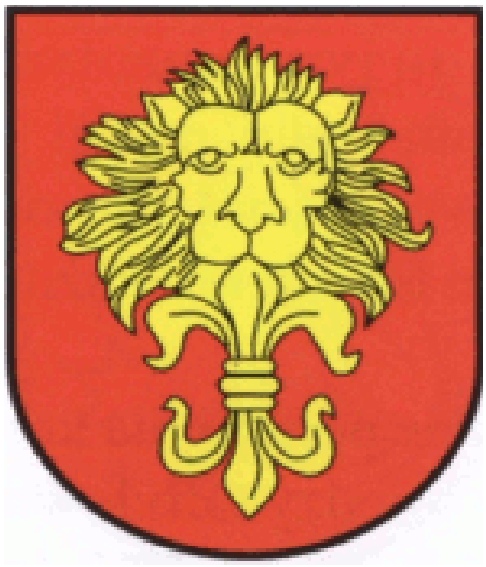

ZAŁĄCZNIK NR 1 DO UCHWAŁY NR XLVII/241/2018
RADY MIEJSKIEJ W JASIENIU
Z DNIA 29 MARCA 2018 ROKU

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY JASIEŃ

JASIEŃ 2018

SPIS TREŚCI

WSTĘP 7
Zakres i cel opracowania. 7
Podstawa prawna 7
Zespół projektowy. 7
CZĘŚĆ I. UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY JASIEŃ 8
1. UWARUNKOWANIA GEOGRAFICZNE. 9
1. 1. Położenie geograficzne. 9
1. 2. Położenie administracyjne. 10
1. 3. Klimat. 12
1. 4. Geologia. 21
1.4.1. Budowa geologiczna. 21
1.4.2. Złoża kopalin. 23
1.4.3. Perspektywy i prognozy występowania kopalin. 26
1.4.4. Udokumentowane kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla. 27
1. 5. Geomorfologia 27
1.5.1. Charakterystyka makroregionów i mezoregionów. 27
1.5.2. Rzeźba terenu. 28
1.5.3. Czynne procesy geomorfologiczne. 29
1. 6. Hydrologia. 29
1.6.1. Wody podziemne. 29
1.6.2. Główne Zbiorniki Wód Podziemnych. 30
1.6.3. Jednolite części wód podziemnych. 31
1.6.4. Wody powierzchniowe. 33
1.6.5. Topograficzne działy wodne. 36
1.6.6. Charakterystyka hydrologiczna. 36
1. 7. Gleby. 37
1.7.1. Ogólna charakterystyka gleb. 37
1.7.2. Kompleksy glebowo – rolnicze. 37
1.7.3. Bonitacja gleb. 38
1. 8. Roślinność. 45
1.8.1. Regionalizacja geobotaniczna. 45
1.8.2. Potencjalna roślinność naturalna. 45
1.8.3. Zbiorowiska roślinne. 46
1.8.4. Zbiorowiska leśne. 48
1. 9. Zwierzęta. 50
1. 10. Ochrona przyrody. 52
1.10.1. Położenie gminy na tle systemu ochrony przyrody w regionie. 52
1.10.2. NATURA 2000. 53
1.10.3. Użytki ekologiczne. 56
1.10.4. Pomniki przyrody. 57
1.10.5. Ochrona gatunkowa fauny i flory. 58
1.10.6. Powiązania przyrodnicze – elementy systemu ECONET–PL i CORINE/NATURA 2000 58
1.10.7. Założenie parkowe. 59
1.10.8. Pozostałe elementy środowiska przyrodniczego podlegające ochronie. 60
1.10.9. Audyt krajobrazowy. 62
1.10.10. Obszary proponowane do objęcia ochroną. 62
1. 11. Warunki podłoża budowlanego. 63
1. 12. Ogólna ocena stanu środowiska i stopnia jego degradacji 64
2. UWARUNKOWANIA HISTORYCZNE i KULTUROWE 67
2. 1. Historia i osadnictwo 67
2. 2. Zabytki. 73
2. 3. Stanowiska archeologiczne. 78
2. 4. Park Kulturowy. 81
2. 5. Strefy konserwatorskie. 83
3. STRUKTURA FUNKCJONALNO – PRZESTRZENNA. 84
3. 1. Struktura użytkowania gruntów. 84

3. 2. Struktura własnościowa gruntów. ... 91
3. 3. Struktura przestrzenna. ... 92
3. 4. Struktura funkcjonalna. ... 94
3. 5. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. ... 95
4. SFERA SPOŁECZNA. ... 100
4. 1. Demografia. ... 100
4.1.1. Podstawowe dane o ludności. ... 100
4.1.2. Struktura wieku mieszkańców. ... 102
4.1.3. Ruch naturalny i wędrówkowy ludności. ... 107
4.1.4. Prognoza demograficzna. ... 112
4. 2. Rynek pracy. ... 115
4.2.1. Podmioty gospodarcze zarejestrowane w rejestrze REGON. ... 115
4.2.2. Zatrudnienie. ... 120
4. 3. Bezrobocie. ... 122
4.3.1. Bezrobocie w latach 1990 – 2017. ... 122
4.3.2. Struktura bezrobotnych według wieku, wykształcenia i stażu pracy. ... 126
4. 4. Administracja samorządowa. ... 130
4.4.1. Urząd Miejski. ... 130
4.4.2. Gremia samorządowe. ... 131
4.4.3. Współpraca krajowa i międzynarodowa. ... 131
4. 5. Organizacje społeczne. ... 133
4. 6. Ochrona zdrowia i opieka społeczna. ... 133
4.6.1. Służba zdrowia. ... 133
4.6.2. Opieka społeczna i żłobki. ... 134
4. 7. Oświata i wychowanie. ... 135
4. 8. Kultura. ... 138
4. 9. Sport. ... 141
4. 10. Bezpieczeństwo publiczne. ... 143
4.10.1. Policja. ... 143
4.10.2. Ochrona przeciwpożarowa. ... 143
4.10.3. Ochrona przeciwpowodziowa. ... 144
5. GOSPODARKA MIESZKANIOWA. ... 147
5. 1. Zasoby mieszkaniowe. ... 147
5. 2. Własność komunalna. ... 151
5. 3. Standard mieszkań. ... 151
5. 4. Budownictwo mieszkaniowe. ... 155
6. GOSPODARKA. ... 158
6. 1. Rolnictwo. ... 158
6.1.1. Użytkowanie gruntów w rolnictwie. ... 158
6.1.2. Charakterystyka gospodarstw rolnych. ... 159
6.1.3. Jakość gleb, uprawy i hodowla. ... 164
6.1.4. Rybactwo. ... 167
6. 2. Leśnictwo. ... 168
6. 3. Działalności produkcyjne. ... 172
6.3.1. Górnictwo, przetwórstwo i poszukiwanie kopalin. ... 172
6.3.2. Pozostałe działalności produkcyjne. ... 173
6. 4. Usługi rynkowe. ... 175
6.4.1. Handel. ... 175
6.4.2. Gastronomia. ... 177
6.4.3. Pozostałe placówki usługowe i rzemiosło. ... 177
6.4.4. Pośrednictwo finansowe. ... 178
6. 5. Turystyka i rekreacja. ... 179
6.5.1. Główne atrakcje turystyczne i rekreacyjne. ... 179
6.5.2. Znakowane trasy turystyczne. ... 180
6.5.3. Baza noclegowa. ... 180
6.5.4. Potencjalne kierunki rozwoju turystyki. ... 181
7. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA. ... 183
7. 1. Transport i komunikacja. ... 183
7.1.1. Infrastruktura drogowa. ... 183
7.1.2. Infrastruktura kolejowa. ... 193

7. 2. Sieć wodociągowa i kanalizacyjna. 194
7.2.1. Zaopatrzenie w wodę. 194
7.2.2. Kanalizacja. 197
7. 3. Sieć gazowa. 203
7. 4. Elektroenergetyka. 205
7.4.1. Elektroenergetyczna sieć przesyłowa. 205
7.4.2. Elektroenergetyczna sieć dystrybucyjna. 205
7.4.3. Alternatywne źródła energii. 207
7. 5. Ciepłownictwo. 208
7. 6. Telekomunikacja i łączność. 209
7. 7. Gospodarka odpadami. 210
7. 8. Melioracje i urządzenia wodne. 212
7.8.1. Melioracje. 212
7.8.2. Urządzenia wodne. 214
7. 9. Cmentarze. 217
7. 10. Obiekty obrony cywilnej i narodowej. 217
8. OBIEKTY I TERENY CHRONIONE. 218
8. 1. Ochrona przyrodnicza i rolnicza. 218
8.1.1. Ochrona gruntów rolnych i leśnych. 218
8.1.2. Ochrona przyrody. 218
8.1.3. Wody podziemne. 219
8.1.4. Wody powierzchniowe. 219
8.1.5. Ochrona przeciwpowodziowa. 219
8.1.6. Obszary i tereny górnicze. 220
8. 2. Ochrona kulturowa. 221
8. 3. Ograniczenia użytkowania terenu związane z infrastrukturą techniczną. 223
8.3.1. Komunikacja – strefa uciążliwości akustycznej od dróg. 223
8.3.2. Komunikacja – linie kolejowe. 224
8.3.3. Ujęcia wody. 225
8.3.4. Tereny położone w strefie ochronnej od odwiertów, gazociągów wysokiego ciśnienia i stacji redukcyjno – pomiarowych. 227
8.3.5. Tereny położone w strefie uciążliwości od linii i urządzeń elektroenergetycznych – zagrożenie polami elektromagnetycznymi. 229
8.3.6. Cmentarze – strefa ochrony sanitarnej. 230
8.3.7. Obiekty wojskowe i obrony cywilnej. 231
8.3.8. Pozostałe obiekty. 231
8.3.9. Tereny zamknięte. 231
9. DOKUMENTACJA PLANISTYCZNO – STRATEGICZNA. 232
9. 1. Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego. 232
9. 2. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubuskiego. 234
9. 3. Program Ochrony Środowiska Województwa Lubuskiego. 236
9. 4. Strategia Rozwoju Powiatu Żarskiego. 239
9. 5. Program Ochrony Środowiska Powiatu Żarskiego. 241
9. 6. Strategia Rozwoju Gminy Jasień. 242
9. 7. Program Ochrony Środowiska dla Łużyckiego Związku Gmin. 244
9. 8. Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Jasień. 246
10. POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY. 251
10. 1. Analizy środowiskowe, społeczne i ekonomiczne. 251
10. 2. Zapotrzebowanie na nową zabudowę. 251
10.2.1. Usługi publiczne. 251
10.2.2. Działalności produkcyjne i towarzyszące. 253
10.2.3. Usługi rynkowe. 254
10.2.4. Gospodarka mieszkaniowa. 256
10. 3. Chłonność i bilans obszarów w zakresie realizacji nowej zabudowy. 259
10. 4. Możliwości finansowania przez gminę infrastruktury technicznej i społecznej. 264
11. SYNTEZA UWARUNKOWAŃ ROZWOJU. 268
CZĘŚĆ II. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY JASIEŃ. 271

1. KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ ORAZ W PRZEZNACZENIU TERENÓW, W TYM WYNIKAJĄCE Z AUDYTU KRAJOBRAZOWEGO. 272

1. 1. Struktura funkcjonalno – przestrzenna. 272

1.2. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów wynikające z audytu krajobrazowego. 273

1.3. Wpływ bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę na kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów i na możliwości finansowe gminy. 273

1.4. Funkcja osadnicza. 275

1.5. Funkcja usługowa. 277

1.6. Funkcja produkcyjna. 278

1.7. Funkcja rolnicza. 280

1.8. Funkcja leśna. 280

2. KIERUNKI I WSKAŹNIKI DOTYCZĄCE ZAGOSPODAROWANIA ORAZ UŻYTKOWANIA TERENÓW, W TYM TERENY PRZEZNACZONE POD ZABUDOWĘ ORAZ TERENY WYŁĄCZONE SPOD ZABUDOWY. 281

2.1. Metodologia ustaleń studium w zakresie kierunków i wskaźników dotyczących zagospodarowania oraz użytkowania terenów. 281

2.2. Podstawowe zasady zagospodarowania poszczególnych jednostek planistycznych. 283

2.3. Szczegółowe zasady i wskaźniki zagospodarowania jednostek planistycznych. 293

2.4. Tereny wyłączone z zabudowy 297

3. OBSZARY I ZASADY OCHRONY ŚRODOWISKA I JEGO ZASOBÓW, OCHRONY PRZYRODY, KRAJOBRAZU, W TYM KRAJOBRAZU KULTUROWEGO I UZDROWISK. 298

3.1. Obszary i obiekty objęte ochroną. 298

3.2. Obszary proponowane do objęcia ochroną. 298

3.3. Ochrona powietrza. 298

3.4. Ochrona wód powierzchniowych. 299

3.5. Ochrona gleb. 299

3.6. Ochrona przed hałasem. 299

3.7. Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym. 300

3.8. Ochrona przed powodzią i suszą. 301

3.9. Ochrona zasobów surowców mineralnych. 301

3.10. Ochrona zasobów wód podziemnych. 302

3.11. Ochrona krajobrazu kulturowego. 302

3.12. Ochrona uzdrowisk. 302

4. OBSZARY I ZASADY OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ. 303

5. KIERUNKI ROZWOJU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ. 305

5. 1. Infrastruktura komunikacyjna. 305

5. 2. Infrastruktura techniczna. 308

5.2.1. Zaopatrzenie w wodę. 309
5.2.2. Odprowadzanie ścieków. 309
5.2.3. Zaopatrzenie w gaz. 310
5.2.4. Zaopatrzenie w energię elektryczną. 310
5.2.5. Zaopatrzenie w energię cieplną. 310
5.2.6. Niekonwencjonalne źródła energii. 310
5.2.7. Telekomunikacja. 311
5.2.8. Gospodarka odpadami. 311

6. OBSZARY NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU LOKALNYM. 311

7. OBSZARY NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM. 312

8. OBSZARY DLA KTÓRYCH OBOWIĄZKOWE JEST SPORZĄDZENIE MIEJSCOWYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO. 312

9. OBSZARY DLA KTÓRYCH GMINA ZAMIERZA SPORZĄDZIĆ MIEJSCOWE PLANY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO. 313

10. KIERUNKI I ZASADY KSZTAŁTOWANIA ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ. 313

10.1. Rolnicza przestrzeń produkcyjna 313

10.2. Zalesienia. 314

10.3. Ochrona lasów. 314

11. OBSZARY SZCZEGÓLNEGO ZAGROŻENIA POWODZIĄ ORAZ OBSZARY OSUWANIA SIĘ MAS ZIEMNYCH. 314

12. OBIEKTY I OBSZARY DLA KTÓRYCH WYZNACZA SIĘ W ZŁOŻU KOPALINY FILAR OCHRONNY. 314

13. OBSZARY POMNIKÓW ZAGŁADY I ICH STREF OCHRONNYCH 314

14. OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEKSZTAŁCEŃ, REHABILITACJI, REKULTYWACJI LUB REMEDIACJI. 315

15. OBSZARY ZDEGRADOWANE. 315

16. GRANICE TERENÓW ZAMKNIĘTYCH I ICH STREF OCHRONNYCH. 315

17. OBSZARY FUNKCJONALNE O ZNACZENIU LOKALNYM. 315

18. WYTYCZNE DO MIEJSCOWYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO. 315

SŁOWNICZEK POJĘĆ 316

PODSUMOWANIE 317

SYNTEZA USTALEŃ STUDIUM 318

WPŁYW UWARUNKOWAŃ NA USTALENIA KIERUNKÓW I ZASAD ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY JASIEŃ I UZASADNIENIE ROZWIĄZAŃ 319

LITERATURA 320

ZAŁĄCZNIKI 322

WSTĘP

Zakres i cel opracowania.

Opracowanie jest zmianą *Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Jasień* sporządzonego w 2012 roku. Obejmuje cały teren gminy dlatego też traci ważność w całości tekst *Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Jasień* i załączniki graficzne do *Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Jasień* przyjęte uchwałą nr XIV/112/12 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 29 marca 2012 roku.

Do opracowania Studium przystąpiono na podstawie uchwały nr XXVIII/152/2016 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 1 grudnia 2016 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia *studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Jasień*. Obszar opracowania Studium zawiera się w granicach administracyjnych gminy Jasień.

Podstawa prawna.

Uchwały Rady Miejskiej w Jasieniu:

- Uchwała nr XXVIII/152/2016 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 1 grudnia 2016 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia *studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Jasień*.

Ustawy:

- Ustawa z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2017 roku, poz. 1073 z późn. zm.).

Rozporządzenia:

- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 roku w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. z 2004 roku, nr 118 poz. 1233).

Zespół projektowy.

mgr inż. Katarzyna Zdeb–Kmiecik
mgr Robert Boryczka

CZĘŚĆ I.

UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY JASIEŃ

1. UWARUNKOWANIA GEOGRAFICZNE.

1. 1. Położenie geograficzne.

Gmina miejsko – wiejska Jasień położona jest w południowo – zachodniej części województwa lubuskiego, na wysokości od 75 do 166 m n.p.m. Najwyżej położone rejony gminy znajdują się w jej południowo – zachodniej części, z kulminacją wzniesienia Góry Owczej o wysokości 166,5 m n.p.m. na południe od wsi Bronice przy granicy z gminą Tuplice, zaś najniżej usytuowany jest obszar położony w północnej części gminy wzdłuż koryta rzeki Lubszy (75 m n.p.m.) przy granicy z gminą Lubsko. Współrzędne geograficzne wynoszą 52º szerokości geograficznej północnej oraz 15º długości geograficznej wschodniej. Powierzchnia geodezyjna rozpatrywanego obszaru wynosi 12679 ha, to jest 126,79 km², co stanowi 9,10 % powierzchni powiatu żarskiego oraz 0,91 % powierzchni województwa lubuskiego.

Według fizyczno – geograficznej regionalizacji Polski J. Kondrackiego (1998) gmina Jasień umiejscowiona jest w następujących jednostkach:

- megaregion – Europa Środkowa (3);
- prowincja – Niż Środkowoeuropejski (31);
- podprowincja – Niziny Sasko – Łużyckie (317) i Niziny Środkowopolskie (318);
- makroregion – Obniżenie Dolnołużyckie (317.2), Obniżenie Milicko – Głogowskie (318.3) i Wał Trzebnicki (318.4);
- mezoregiony: Kotlina Zasiecka (317.23), Obniżenie Nowosolskie (318.31) i Wzniesienia Żarskie (318.41).

Według J. Kondrackiego centralna i południowa część gminy należy do mezoregionu Wzniesień Żarskich (makroregion Wał Trzebnicki), w obrębie której wyróżnia się tu mikroregion Wysoczyzny Żarskiej. Północno – zachodnia część gminy umiejscowiona jest w mezoregionie Kotliny Zasieckiej (makroregion Obniżenie Dolnołużyckie), zaś środkowo północna i północno – wschodnia część gminy znajduje się w obrębie mezoregionu Obniżenia Nowosolskiego (makroregion Obniżenie Milicko – Głogowskie). Granica pomiędzy Nizinami Sasko – Łużyckimi a Nizinami Środkowopolskimi przebiega na terenie gminy mniej więcej wzdłuż rzeki Lubszy.

Wyszczególnione na terenie gminy Jasień mezoregiony graniczą bezpośrednio z:

- Wzniesieniami Łużyckimi (317.4) i Obniżeniem Dolnołużyckim (317.2) – od zachodu;
- Doliną Dolnej Nysy Łużyckiej (317.711) – od północnego – zachodu;
- Wzniesieniami Gubińskimi (317.71) i Doliną Dolnego Bobru (317.72) – od północy;
- Wałem Zielonogórskim (315.74) – od północnego – wschodu;
- Pradoliną Głogowską (318.32) – od wschodu;
- Wzgórzami Dalkowskimi (318.42) – od południowego – wschodu;
- Borami Dolnośląskimi (317.74) – od południa;
- Wałem Mużakowskim (317.46) – od południowego – zachodu.

Odległość z Jasienia do miasta powiatowego Żary wynosi 16 km, zaś do stolicy województwa Zielonej Góry 45 km. Ponadto do:

- Poznania – 180 km;
- Wrocławia – 190 km;
- Świnoujścia – 320 km;
- Krakowa – 445 km;
- Gdańska – 460 km;
- Warszawy – 475 km.

Ponadto odległość z Jasienia do najbliższych, większych drogowych przejść granicznych wynosi:

- Niemcy (Olszyna) – 25 km;
- Czechy (Zawidów) – 100 km;
- Słowacja (Zwardoń) – 435 km;
- Rosja (Bezledy) – 560 km;
- Białoruś (Terespol) – 665 km;
- Ukraina (Korczowa) – 705 km;
- Litwa (Ogrodniki) – 725 km.

1. 2. Położenie administracyjne.

Po wdrożeniu reformy administracyjnej, od 1 stycznia 1999 roku gmina miejsko – wiejska Jasień wchodzi w skład województwa lubuskiego oraz powiatu żarskiego. Graniczy z gminami:

- Lubsko – od północy;
- Nowogród Bobrzański – od północnego – wschodu;
- Żary gmina wiejska – od południowego – wschodu;
- Lipinki Łużyckie – od południa;
- Tuplice – od zachodu.

Gminnym centrum administracyjnym jest położone w centralnej części gminy miasto Jasień. Ponadto w skład gminy wchodzi 17 sołectw. Należą do nich: Bieszków, Bronice, Budziechów, Golin, Guzów, Jabłoniec, Jasionna, Jurzyn, Jaryszów, Mirkowice, Lisia Góra, Lipsk Żarski, Roztoki, Świbna, Wicina, Zabłocie i Zieleniec. Gęstość sieci osadniczej mierzona liczbą miejscowości podstawowych (miasta i wsie bez przysiółków) na 100 km² powierzchni wynosi 14,20. Jest to wartość wyższa od wskaźnika charakteryzującego zarówno powiat żarski (11,56) jak i całe województwo lubuskie (9,57).

Położenie gminy w regionie jest korzystne. Wpływ na to mają szczególnie walory krajobrazowe oraz bezpośrednia bliskość do większych miast południowej części województwa lubuskiego (Nowa Sól, Zielona Góra, Żagań, Żary), przez które przebiegają ważne szlaki transportowe i komunikacyjne.

RYCINA 1: Podział administracyjny województwa lubuskiego.

Źródło reprodukcji: http://www.gminy.pl/

RYCINA 2: Podział administracyjny powiatu żarskiego.

Źródło reprodukcji: http://www.gminy.pl/

1. 3. Klimat.

Klimat gminy podobnie jak całej Polski jest przejściowy, kontynentalno – morski, kształtowany na przemian przez masy powietrza napływające znad Oceanu Atlantyckiego lub wschodniej Europy i Azji. W skali kraju według W. Okołowicza i D. Martyn (1979) gmina Jasień położona jest na pograniczu 2 regionów klimatycznych: sudeckiego i śląsko – wielkopolskiego. Region sudecki, a konkretnie jego podgórska część, charakteryzuje się przewagą wpływów oceanicznych oraz słabym wpływem gór i wzniesień. Region śląsko – wielkopolski charakteryzuje się przewagą wpływów oceanicznych, amplitudy temperatur są mniejsze od przeciętnych dla kraju, wiosna i lato są wczesne, długie i ciepłe, zima zaś krótka i łagodna. Natomiast według A. Wosia (1999) gmina Jasień położona jest na pograniczu regionów dolnośląskiego zachodniego i lubuskiego (tylko północno – wschodnia część gminy). Region dolnośląski zachodni, obejmujący zachodnią część Niziny Śląskiej i Przedgórza Sudeckiego, na tle pozostałych regionów klimatycznych wyróżnia się największą liczbą dni z pogodą umiarkowanie ciepłą z dużym zachmurzeniem ogólnym nieba. Jest ich tutaj 51. Szczególnie często są notowane dni z pogodą umiarkowanie ciepłą z dużym zachmurzeniem, bez opadu, których jest 14. Region ten wyróżnia ponadto względnie rzadsze występowanie dni z pogodą umiarkowanie mroźną. Jest ich w roku tylko 11, wśród nich z pogodą pochmurną tylko 4. Region lubuski, obejmuje swym zasięgiem Ziemię Lubuską, sięgając po pojezierza Poznańskie i Leszczyńskie. Zarysowują się stosunkowo wyraźnie jego granice w części zachodniej, południowej i częściowo wschodniej. Mniej wyraźne granice klimatyczne oddzielają ten region od Kotliny Gorzowskiej. Region lubuski jest obszarem, na którym stosunkowo często mogą pojawić się dni z pogodą gorącą. Średnio w roku występuje tutaj co najmniej 1 dzień z temperaturą średnią dobową przekraczającą 25 ºC i częściej cechuje go pogoda słoneczna bez opadu, a rzadziej pogoda pochmurna również bez opadu. Do względnie licznych, w porównaniu z innymi regionami kraju, należą dni bardzo ciepłe z dużym zachmurzeniem bez opadu. Średnio w roku notuje się około 5 dni z tą pogodą. Mniejszą zaś frekwencją niż w innych regionach klimatycznych odznaczają się dni z typami pogody przymrozkowej bardzo chłodnej (8 dni w roku) oraz przymrozkowej bardzo chłodnej bez opadu (18 dni w roku).

Reprezentatywne dla gminy Jasień, ze względu na jej położenie n.p.m., będą dane charakteryzujące klimatyczny region dolnośląski jako całość oraz dane przyporządkowane dla stacji Wrocław (region dolnośląski) i Zielona Góra (region lubuski). Według pomiarów średnia temperatura roczna z wielolecia 1981 – 2010 wynosi od 8,9 (Zielona Góra) do 9,1 (Wrocław) ºC; stycznia od –0,8 (Zielona Góra) do –0,7 (Wrocław) ºC, a lipca od 18,9 (Zielona Góra) do 19,0 (Wrocław) ºC. W skali roku średnia liczba dni przymrozkowych, to jest takich, w których temperatura powietrza może wynieść 0 ºC wynosi od 64 (Zielona Góra) do 86 (Wrocław), dni mroźnych z ujemną temperaturą powietrza w ciągu całej doby jest od 29 (Wrocław) do 36 (Zielona Góra), zaś dni ciepłych z temperaturą minimalną powyżej 0 ºC jest od 250 (Wrocław) do 265 (Zielona Góra). Izoamplitudy roczne kształtują się na poziomie 19 – 20 ºC.

TABELA 1: Czas trwania termicznych pór roku oraz daty przejścia średniej dobowej temperatury przez określone progi termiczne we Wrocławiu. Wartości średnie za lata 1951 – 1980 (T. Niedźwiedź, D. Limanówka, 1992).

Pora roku	Charakterystyka termiczna	Czas trwania – liczba dni	Data przejścia
1	2	3	4
Przedwiośnie	0 ºC < t ≤ 5 ºC	34	22 II
Wiosna	5 ºC < t ≤ 15 ºC	65	28 III
Lato	t ≥ 15 ºC	93	1 VI
Jesień	5 ºC < t ≤ 15 ºC	68	1 IX

1	2	3	4
Przedzimie	0 ºC < t ≤ 5 ºC	57	8 XI
Zima	t ≤ 0 ºC	64	19 XII

Źródło: Woś A., *Klimat Polski*, Warszawa 1999.

Z powyższej tabeli wynika, że okres kiedy średnia temperatura dobowa kształtuje się w granicach od 5 ºC wzwyż trwa tutaj przez około 226 dni, w tym powyżej 15 ºC przez 93 dni, natomiast okres ze średnią temperaturą dobową poniżej 5 ºC trwa 155 dni, w tym poniżej 0 ºC przez 64 dni w roku.

TABELA 2: Temperatura powietrza (ºC) dla Wrocławia i Zielonej Góry. Wartości średnie za lata 1981 – 2010.

Miesiąc	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Wrocław												
Średnie	–0,7	0,3	4,0	9,0	14,1	16,8	19,0	18,5	14,0	9,3	4,0	0,4
Najwyższe	4,8	5,5	7,6	12,2	17,0	19,5	23,2	21,7	17,2	12,7	6,8	4,1
Najniższe	–9,4	–8,5	–0,8	6,0	10,2	14,1	15,7	15,7	10,8	5,9	–0,3	–5,1
Zielona Góra												
Średnie	–0,8	0,2	3,7	8,8	13,9	16,5	18,9	18,4	13,9	9,1	3,7	0,1
Najwyższe	4,2	5,9	7,3	12,7	16,4	19,5	24,2	21,1	17,4	12,6	6,8	4,3
Najniższe	–8,9	–8,1	–1,2	5,7	9,7	13,7	15,7	15,3	10,1	5,6	–0,1	–5,5

Źródło: IMGW, 2017.

TABELA 3: Rozkład średnich temperatur powietrza dla Wrocławia i Zielonej Góry. Wartości średnie za lata 1981 – 2010.

Temperatura	Wartość w ºC	
	Wrocław	Zielona Góra
Średnia roczna	9,1	8,9
Średnia roczna – rok ciepły	10,4	10,1
Średnia roczna – rok chłodny	7,1	6,8
Średnia stycznia	–0,7	–0,8
Średnia lipca	19,0	18,9
Izoamplituda roczna	19,7	19,7
Absolutne minimum temperatury dobowej	–30,0 (08.01.1985)	–22,2 (14.01.1987)
Absolutne maksimum temperatury dobowej	37,4 (01.08.1994)	36,8 (01.08.1994)

Źródło: IMGW, 2017.

Suma rocznego opadu wynosi od 536,9 (Wrocław) do 584,2 (Zielona Góra) mm, w tym półrocza chłodnego (listopad – kwiecień) od 185,8 (Wrocław) do 245,8 (Zielona Góra) mm. Opady półrocza ciepłego (maj – październik) osiągają od 338,4 (Zielona Góra) do 351,1 (Wrocław) mm. Pierwszy śnieg pojawia się około połowy listopada, a ostatni na przełomie marca i kwietnia. Pokrywa śnieżna utrzymuje się średnio przez 45 – 55 dni. Jej grubość waha się w przedziale 15 – 20 cm. Okres występowania pokrywy śnieżnej przerywany jest częstymi odwilżami. W tym czasie opad zimowy stanowi deszcz.

TABELA 4: Średnie miesięczne sumy opadów atmosferycznych dla Wrocławia i Zielonej Góry. Dane za lata 1981 – 2010.

Miesiąc	Rok	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Wrocław													
Średnie	536,9	26,9	25,2	33,9	32,7	57,9	68,8	81,0	66,6	45,1	31,8	34,9	32,2
Najwyższe	723,5	50,7	45,0	74,1	79,0	133,8	170,6	238,1	229,3	107,7	75,3	68,7	84,3
Najniższe	380,8	5,2	2,1	9,3	5,1	6,0	22,3	10,8	15,4	7,4	2,6	9,7	9,8
Zielona Góra													
Średnie	584,2	40,8	35,4	44,2	36,1	52,8	55,8	82,1	69,3	42,7	35,8	43,9	45,5
Najwyższe	766,8	107,2	86,1	129,9	70,5	132,7	110,3	219,3	138,1	144,4	99,7	123,3	114,8
Najniższe	384,5	2,0	5,7	12,6	1,7	8,7	8,5	21,4	10,2	3,2	7,5	11,0	11,5

Źródło: IMGW, 2017.

TABELA 5: Średnie sumy opadów atmosferycznych w poszczególnych porach roku dla Wrocławia i Zielonej Góry. Dane za lata 1981 – 2010.

Wyszczególnienie	Wartość w mm	
	Wrocław	Zielona Góra
Wiosna III – V	124,5	133,1
Lato VI – VIII	216,4	207,2
Jesień IX – XI	111,8	122,4
Zima XII – II	84,3	121,7
Półrocze ciepłe V – X	351,1	338,4
Półrocze chłodne XI – IV	185,8	245,8
Okres wegetacyjny IV – IX	352,1	338,8
Najwyższa suma opadów miesięcznych	238,1 (VII 1997)	219,3 (VII 1981)
Najniższa suma opadów miesięcznych	2,1 (II 2003)	1,7 (IV 2007)

Źródło: IMGW, 2017.

TABELA 6: Zestawienie średnich miesięcznych sum opadów atmosferycznych z wielolecia 1961 – 2000 na podstawie danych zawartych w *Komentarzu do Mapy Hydrograficznej w skali 1:50000*, arkusz M-33-7-C Jasień (Baczyńska, Gogołek, Kaniecki, 2006).

Posterunek opadowy		Sumy opadów miesięcznych w mm											
		XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
1	N	50	58	46	39	44	48	64	63	75	80	48	43
	W	37	45	73	34	105	59	46	64	244	86	16	83
	S	69	41	18	16	18	49	79	55	9	28	14	25
1 – Nowogród Bobrzański (105 m n.p.m.). **N** – rok normalny, **W** – rok wilgotny, **S** – rok suchy.													

RYCINA 3: Rozkład średnich temperatur oraz sum opadów dla Wrocławia w latach 1981 – 2010.

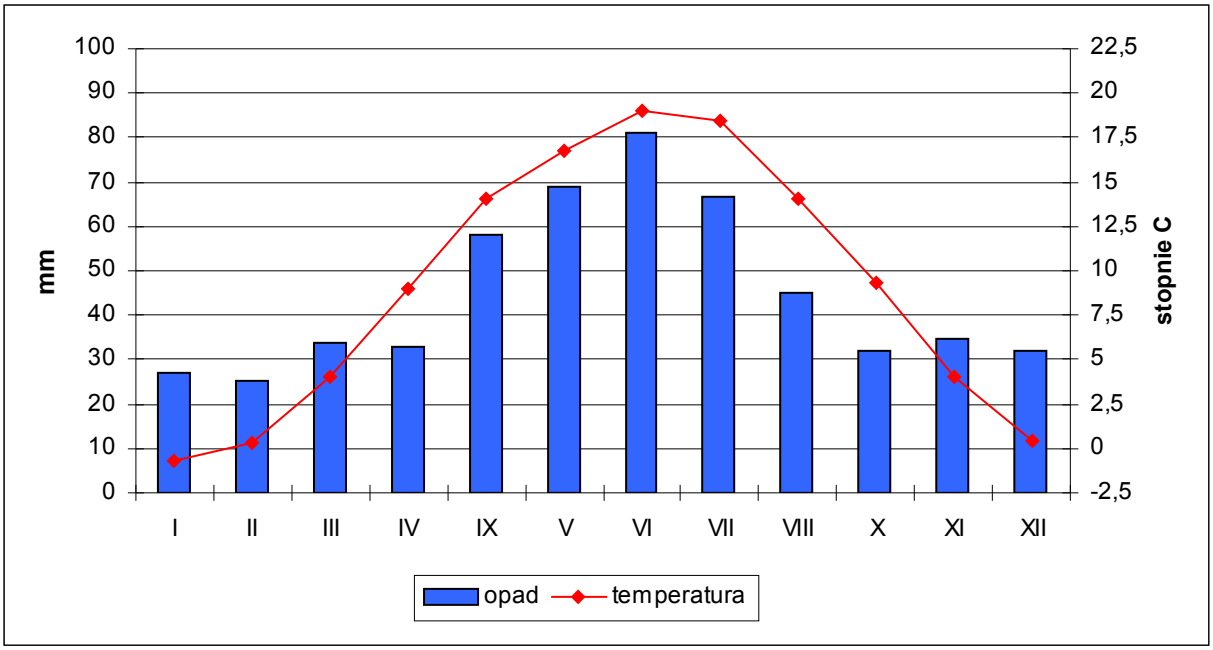

Źródło: IMGW, 2017.

RYCINA 4: Rozkład średnich temperatur oraz sum opadów dla Zielonej Góry w latach 1981 – 2010.

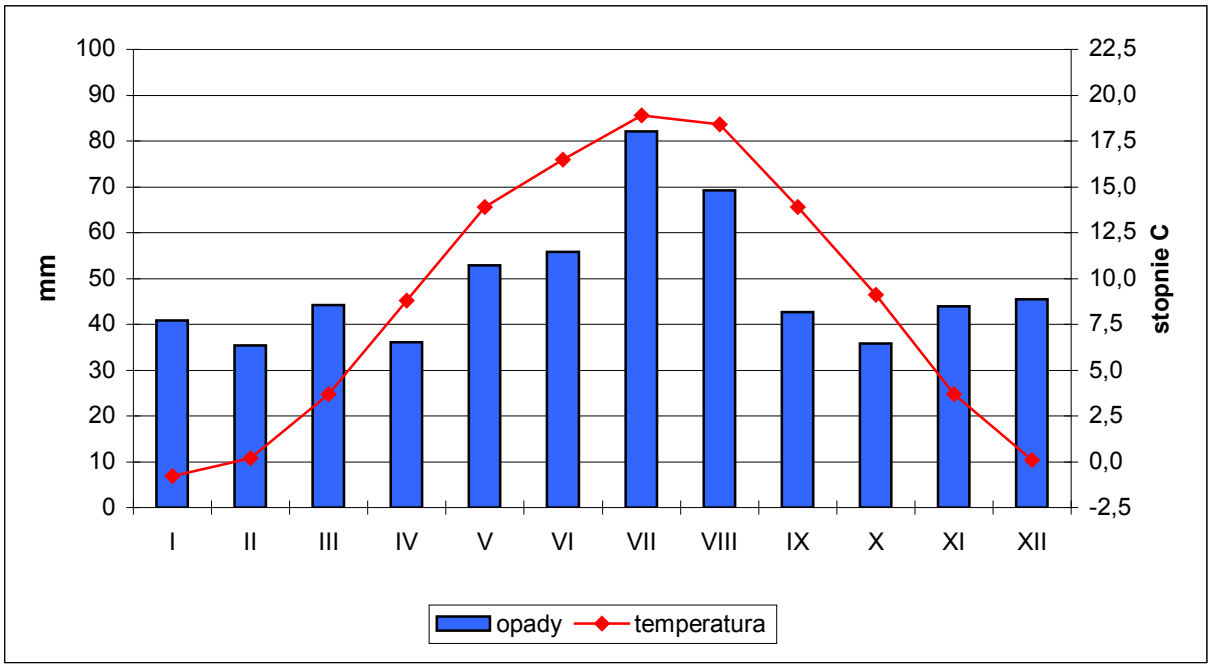

Źródło: IMGW, 2017.

TABELA 7: Liczba dni z opadem ≥ 0,1 mm i ≥ 10 mm dla Wrocławia i Zielonej Góry. Wartości średnie za lata 1951 – 1970.

Miesiąc	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Wrocław												
≥ 0,1 mm	14	13	12	12	13	12	14	13	11	11	14	14
≥ 10 mm	0,1	0,4	0,5	0,8	2,0	1,8	3,0	2,2	1,1	1,0	0,9	0,5
Zielona Góra												
≥ 0,1 mm	17	16	13	14	15	13	14	14	12	14	17	17
≥ 10 mm	0,5	0,5	0,8	0,8	1,8	2,0	2,2	2,2	1,1	1,0	0,7	0,8

Źródło: Woś A., *Klimat Polski*, Warszawa 1999.

TABELA 8: Pokrywa śnieżna we Wrocławiu i Zielonej Górze (Wrocław / Zielona Góra). Wartości średnie za lata 1951 – 1980.

Data pojawienia się pokrywy śnieżnej			**Data zaniku pokrywy śnieżnej**		
średnia	**najwcześniej**	**najpóźniej**	**średnia**	**najwcześniej**	**najpóźniej**
1 XII / 4 XII	30 X / 3 XI	15 I / 8 I	24 III / 27 III	15 II / 17 II	29 IV / 28 IV
Rzeczywista liczba dni z pokrywą śnieżną			**Potencjalna liczba dni z pokrywą śnieżną**		
średnia	**najwyższa**	**najniższa**	**średnia**	**najwyższa**	**najniższa**
45 / 56	99 / 119	11 / 13	111 / 114	160 / 174	69 / 57
Największa średnia miesięczna grubość pokrywy śnieżnej (cm)					
XI	**XII**	**I**	**II**	**III**	**IV**
3 / 10	8 / 11	25 / 22	36 / 29	11 / 24	1 / 1

Źródło: Woś A., *Klimat Polski*, Warszawa 1999.

Średnia liczba dni pogodnych, a więc dni w których średnia dobowa wielkość zachmurzenia ogólnego nieba była ≤ 20 %, wynosi w roku od 35,9 (Zielona Góra) do 40,5 (Wrocław), a liczba dni pochmurnych, a więc ze średnim dobowym zachmurzeniem ogólnym nieba ≥ 80 %, wynosi w roku od 117,9 (Wrocław) do 130,8 (Zielona Góra).

TABELA 9: Liczba dni pogodnych i pochmurnych we Wrocławiu i Zielonej Górze. Wartości średnie za lata 1951 – 1980.

Miesiąc	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Wrocław												
Liczba dni pogodnych	2,2	2,4	3,5	3,6	3,6	3,6	3,4	4,5	5,3	4,6	1,5	2,3
Liczba dni pochmurnych	14,7	12,2	10,9	9,2	7,9	5,7	7,5	5,9	6,2	9,1	14,1	14,5
Zielona Góra												
Liczba dni pogodnych	2,3	2,1	3,6	3,2	3,5	2,7	3,3	3,6	5,0	3,7	1,1	1,8
Liczba dni pochmurnych	16,1	14,4	10,9	9,7	8,1	6,6	8,3	6,5	6,4	10,7	15,4	17,7

Źródło: Woś A., *Klimat Polski*, Warszawa 1999.

Mgła pojawia się średnio przez około 50 dni w roku, zaś mgła całodzienna od 2 (Wrocław) do 7 (Zielona Góra) dni w roku. Usłonecznienie wynosi w roku 1497 godzin (Wrocław), z czego w okresie wegetacyjnym 1086 godzin. Średnio dziennie usłonecznienie wynosi 4,1 godziny (Wrocław), najwięcej w czerwcu – średnio dziennie 6,9 godziny, a najmniej w grudniu – średnio dziennie 1,3 godziny. Dni z burzą jest przeciętnie około 20 w roku. Wilgotność względna powietrza wynosi rocznie średnio 78 %.

TABELA 10: Liczba dni z mgłą całodzienną we Wrocławiu i Zielonej Górze. Wartości średnie za lata 1956 – 1970.

Miesiąc	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Mgła całodzienna (Wrocław)	0,2	0,4	0,1	–	–	–	–	–	–	–	–	0,1
Mgła całodzienna (Zielona Góra)	1,0	1,0	0,1	0,1	–	–	–	–	0,1	0,5	2,6	1,8

Źródło: Woś A., *Klimat Polski*, Warszawa 1999.

TABELA 11: Sumy dzienne usłonecznienia rzeczywistego we Wrocławiu. Wartości średnie za lata 1951 – 1980.

Miesiąc	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Godziny	1,4	2,3	3,5	4,8	6,3	6,9	6,3	6,2	5,0	3,4	1,6	1,3

Źródło: Woś A., *Klimat Polski*, Warszawa 1999.

TABELA 12: Wilgotność względna powietrza we Wrocławiu i Zielonej Górze. Wartości średnie za lata 1951 – 1970 (%).

Miesiąc	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Wrocław (%)	83	82	77	72	72	71	74	76	78	82	86	85
Zielona Góra (%)	86	85	76	71	70	69	73	75	77	82	88	89

Źródło: Woś A., *Klimat Polski*, Warszawa 1999.

Najczęstsze wiatry wieją z sektorów: północnego, zachodniego i południowego. Stanowią około 70 % częstości wiatru. Ich średnia prędkość oscyluje w granicach 3,3 m/s. Średnia roczna liczba dni w okresie 1951 – 1985 (T. Niedźwiedź, J. Paszyński, D. Czekierda, 1994) z wiatrem bardzo silnym (prędkość powyżej 15 m/s) wynosi 2, z wiatrem silnym (prędkość od 10 do 15 m/s) wynosi około 20 – 30, zaś średnia roczna częstość występowania ciszy i słabego wiatru (prędkość poniżej 2m/s) wynosi około 60 % dni w roku.

TABELA 13: Prędkość wiatru we Wrocławiu. Wartości średnie za lata 1951 – 1980 (m/s).

Miesiąc	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
prędkość	3,9	3,7	3,7	3,3	3,1	3,0	3,0	2,8	3,0	2,8	3,5	3,6

Źródło: Woś A., *Klimat Polski*, Warszawa 1999.

Okres wegetacyjny jest jednym z dłuższych w Polsce i trwa średnio przez 226 dni, a okres gospodarczy przez 258 dni. Początek robót polnych przypada na trzecią dekadę marca. Reasumując, warunki klimatyczne panujące na terenie gminy są bardzo korzystne, sprzyjają rozwojowi rolnictwa, aktywności produkcyjnych i usługowych oraz pozwalają na osiąganie wysokiego komfortu osiedlania.

TABELA 14: Średnia roczna liczba dni z poszczególnymi typami pogody w regionie dolnośląskim zachodnim. Wartości średnie za lata 1951 – 1980 (I).

Typy pogody		Słoneczna		Pochmurna		Z dużym zachmurzeniem	
		bez opadu	z opadem	bez opadu	z opadem	bez opadu	z opadem
Ciepła	gorąca	0,3	–	0,2	0,2	–	–
	bardzo ciepła	13,1	0,6	35,4	21,5	4,7	10,4
	umiarkowanie ciepła	10,1	0,3	47,5	29,0	13,6	37,5
	chłodna	0,6	0,1	8,4	7,4	6,2	15,6
Przymrozkowa	umiarkowanie chłodna	2,7	–	2,8	0,6	0,3	0,7
	bardzo chłodna	3,8	0,1	12,2	7,0	4,6	10,1
	umiarkowanie zimna	3,4	–	8,8	4,7	4,2	6,4
	bardzo zimna	0,5	–	0,4	–	–	0,1
Mroźna	umiarkowanie mroźna	0,5	–	2,8	1,6	0,4	5,5
	dość mroźna	2,7	0,1	5,1	2,5	2,3	3,7
	bardzo mroźna	0,5	–	0,5	0,2	–	–
Razem		**38,2**	**1,2**	**124,1**	**74,7**	**36,3**	
		39,4		**198,8**		**126,3**	

Typy pogody – temperatura powietrza:

gorąca – temperatura średnia dobowa >25,0 ºC, temperatura dobowa min. i max. >0,0 ºC

bardzo ciepła – temperatura średnia dobowa 15,1–25,0 ºC, temperatura dobowa min. i max. >0,0 ºC

umiarkowanie ciepła – temperatura średnia dobowa 5,1–15,0 ºC, temperatura dobowa min. i max. >0,0 ºC

chłodna – temperatura średnia dobowa 0,1–5,0 ºC, temperatura dobowa min. i max. >0,0 ºC

umiarkowanie chłodna – temperatura średnia dobowa >5,0 ºC, temperatura dobowa min. < lub = 0,0 ºC, max. >0,0 ºC

bardzo chłodna – temperatura średnia dobowa 0,1–5,0 ºC, temperatura dobowa min. < lub = 0,0 ºC, max. >0,0 ºC

umiarkowanie zimna – temperatura średnia dobowa od 0,0 do –5,0 ºC, temperatura dobowa min. < lub = 0,0 ºC, max. >0,0 ºC

bardzo zimna – temperatura średnia dobowa <–5,0 ºC, temperatura dobowa min. < lub = 0,0 ºC, max. >0,0 ºC

umiarkowanie mroźna – temperatura średnia dobowa od 0,0 do –5,0 ºC, temperatura dobowa min. i max. < lub = 0,0 ºC

dość mroźna – temperatura średnia dobowa od –5,1 do –15,0 ºC, temperatura dobowa min. i max. < lub = 0,0 ºC

bardzo mroźna – temperatura średnia dobowa <–15,0 ºC, temperatura dobowa min. i max. < lub = 0,0 ºC

Typy pogody – zachmurzenie ogólne nieba:

słoneczna – zachmurzenie średnie dobowe < lub = 20 %

pochmurna – zachmurzenie średnie dobowe od 21 % do 79 %

z dużym zachmurzeniem – zachmurzenie średnie dobowe = lub >80 %

Typy pogody – opady atmosferyczne:

bez opadu – dobowa suma opadu <0,1 mm

z opadem – dobowa suma opadu = lub >0,1 mm

Źródło: Woś A., *Klimat Polski*, Warszawa 1999.

TABELA 15: Średnia roczna liczba dni z poszczególnymi typami pogody w regionie lubuskim. Wartości średnie za lata 1951 – 1980 (I).

Typy pogody		Słoneczna		Pochmurna		Z dużym zachmurzeniem	
		bez opadu	z opadem	bez opadu	z opadem	bez opadu	z opadem
Ciepła	gorąca	0,6	–	0,4	0,2	–	–
	bardzo ciepła	13,7	0,4	37,4	21,3	4,6	9,6
	umiarkowanie ciepła	10,3	0,2	46,6	31,7	12,8	36,0
	chłodna	0,6	–	7,6	8,3	6,2	16,8
Przymrozkowa	umiarkowanie chłodna	1,5	–	1,6	0,4	0,2	0,5
	bardzo chłodna	2,8	0,1	11,0	7,3	4,5	11,2
	umiarkowanie zimna	3,1	0,1	8,5	5,1	4,2	6,7
	bardzo zimna	0,2	–	0,1	–	–	0,1
Mroźna	umiarkowanie mroźna	0,6		3,6	2,1	0,5	5,9
	dość mroźna	2,7	0,1	5,2	2,7	2,4	3,1
	bardzo mroźna	0,3	–	0,3	0,1	–	–
Razem		**36,4**	**0,9**	**122,3**	**79,2**	**35,4**	**89,9**
		37,3		**201,5**		**125,3**	

Typy pogody – temperatura powietrza:
gorąca – temperatura średnia dobowa >25,0 ºC, temperatura dobowa min. i max. >0,0 ºC
bardzo ciepła – temperatura średnia dobowa 15,1–25,0 ºC, temperatura dobowa min. i max. >0,0 ºC
umiarkowanie ciepła – temperatura średnia dobowa 5,1–15,0 ºC, temperatura dobowa min. i max. >0,0 ºC
chłodna – temperatura średnia dobowa 0,1–5,0 ºC, temperatura dobowa min. i max. >0,0 ºC
umiarkowanie chłodna – temperatura średnia dobowa >5,0 ºC, temperatura dobowa min. < lub = 0,0 ºC, max. >0,0 ºC
bardzo chłodna – temperatura średnia dobowa 0,1–5,0 ºC, temperatura dobowa min. < lub = 0,0 ºC, max. >0,0 ºC
umiarkowanie zimna – temperatura średnia dobowa od 0,0 do –5,0 ºC, temperatura dobowa min. < lub = 0,0 ºC, max. >0,0 ºC
bardzo zimna – temperatura średnia dobowa <–5,0 ºC, temperatura dobowa min. < lub = 0,0 ºC, max. >0,0 ºC
umiarkowanie mroźna – temperatura średnia dobowa od 0,0 do –5,0 ºC, temperatura dobowa min. i max. < lub = 0,0 ºC
dość mroźna – temperatura średnia dobowa od –5,1 do –15,0 ºC, temperatura dobowa min. i max. < lub = 0,0 ºC
bardzo mroźna – temperatura średnia dobowa <–15,0 ºC, temperatura dobowa min. i max. < lub = 0,0 ºC
Typy pogody – zachmurzenie ogólne nieba:
słoneczna – zachmurzenie średnie dobowe < lub = 20 %
pochmurna – zachmurzenie średnie dobowe od 21 % do 79 %
z dużym zachmurzeniem – zachmurzenie średnie dobowe = lub >80 %
Typy pogody – opady atmosferyczne:
bez opadu – dobowa suma opadu <0,1 mm
z opadem – dobowa suma opadu = lub >0,1 mm

Źródło: Woś A., *Klimat Polski*, Warszawa 1999.

TABELA 16: Średnia roczna liczba dni z poszczególnymi typami pogody w regionie dolnośląskim zachodnim. Wartości średnie za lata 1951 – 1980 (II).

Typy pogody (j.w.)		Słoneczna	Pochmurna	Z dużym zachmurzeniem	Bez opadu	Z opadem	Razem
Ciepła	gorąca	0,3	0,4	–	0,5	0,2	**0,7**
	bardzo ciepła	13,7	56,9	15,1	53,2	32,5	**85,7**
	umiarkowanie ciepła	10,4	76,5	51,1	71,2	66,8	**138,0**
	chłodna	0,7	15,8	21,8	15,2	23,1	**38,3**
Przymrozkowa	umiarkowanie chłodna	2,7	3,4	1,0	5,8	1,3	**7,1**
	bardzo chłodna	3,9	19,2	14,7	20,6	17,2	**37,8**
	umiarkowanie zimna	3,4	13,5	10,6	16,4	11,1	**27,5**
	bardzo zimna	0,5	0,4	0,1	0,9	0,1	**1,0**
Mroźna	umiarkowanie mroźna	0,5	4,4	5,9	3,7	7,1	**10,8**
	dość mroźna	2,8	7,6	6,0	10,1	6,3	**16,4**
	bardzo mroźna	0,5	0,7	–	1,0	0,2	**1,2**
Razem		**39,4**	**198,8**	**126,3**	**198,6**	**165,9**	**365,0**

Źródło: Woś A., *Klimat Polski*, Warszawa 1999.

TABELA 17: Średnia roczna liczba dni z poszczególnymi typami pogody w regionie lubuskim. Wartości średnie za lata 1951 – 1980 (II).

Typy pogody (j.w.)		Słoneczna	Pochmurna	Z dużym zachmurzeniem	Bez opadu	Z opadem	Razem
Ciepła	gorąca	0,6	0,6	–	1,0	0,2	**1,2**
	bardzo ciepła	14,1	58,7	14,2	55,7	31,3	**87,0**
	umiarkowanie ciepła	10,5	78,3	48,8	69,7	67,9	**137,6**
	chłodna	0,6	15,9	23,0	14,4	25,1	**39,5**
Przymrozkowa	umiarkowanie chłodna	1,5	2,0	0,7	3,3	0,9	**4,2**
	bardzo chłodna	2,9	18,3	15,7	18,3	18,6	**36,9**
	umiarkowanie zimna	3,2	13,6	10,9	15,8	11,9	**27,7**
	bardzo zimna	0,2	0,1	0,1	0,3	0,1	**0,4**
Mroźna	umiarkowanie mroźna	0,6	5,7	6,4	4,7	8,0	**12,7**
	dość mroźna	2,8	7,9	5,5	10,3	5,9	**16,2**
	bardzo mroźna	0,3	0,4	–	0,6	0,1	**0,7**
Razem		**37,3**	**201,5**	**125,3**	**194,1**	**170,0**	**365,0**

Źródło: Woś A., *Klimat Polski*, Warszawa 1999.

1. 4. Geologia.

1.4.1. Budowa geologiczna[1].

Analizowany obszar leży w obrębie perykliny Żar, zwanej również antyklinorium Żar. Jednostka ta zbudowana jest z utworów permo – mezozoicznych, które zalegają na starszych utworach zaburzonych w wyniku ruchów waryscyjskich. Utwory permo – mezozoiczne perykliny Żar przykryte są osadami kenozoicznymi. Utwory permu zaliczone do czerwonego spągowca występują na obszarze perykliny wyłącznie jako skały wylewne (melafiry i porfiry). Ich miąższość przekracza 120 m. Cechsztyn zbudowany jest z osadów węglanowych: anhydrytów, gipsów i soli wykształconych w czterech cyklotemach. Najstarszy cyklotem Werra tworzą: dolomity, wapienie, margle, gipsy, anhydryty i sole. Cyklotem Stassfurt reprezentują: anhydryty, dolomity wapienie, powyżej których leżą iłowce i anhydryty cyklotemu Leine oraz czerwonobrunatne iłowce cyklotemu Aller. Całkowita miąższość osadów cechsztynu dochodzi do 375 m. Trias reprezentują utwory pstrego piaskowca dolnego i środkowego. Pstry piaskowiec budują osady iłowcowo – piaszczyste oraz wapienno – dolomityczne. Podrzędnie występują iłowce i margle. Sumaryczna miąższość tych utworów wynosi 387,4 m. Wyższych ogniw ery mezozoicznej to jest utworów jury i kredy na omawianym obszarze nie stwierdzono.

Na zdenudowanym kompleksie paleozoiczno – mezozoicznym leżą niezgodnie osady trzeciorzędowe (paleogenu i neogenu). Najstarszymi utworami są paleogeńskie piaski, mułki i iły zaliczone do eocenu rozpoznane w otworze wiertniczym w Sieciejowie (na południe od wsi Lipsk Żarski). Ich miąższość wynosi 19,6 m. Osady oligocenu budują osady lądowe i częściowo morskie należące do serii lubuskiej. Na przeważającej części obszaru leżą one bezpośrednio na utworach triasu. Największa ich miąższość występuje w obniżeniach podłoża podkenozoicznego i wynosi maksymalnie 142 m. Sedymentacje oligoceńską rozpoczynają piaski, a niekiedy piaskowce z wkładkami mułków, którą kończy pokład węgla brunatnego zwany głogowskim. Jest to przeważnie pojedynczy pokład, a niekiedy grupa dwóch lub trzech pokładów o łącznej miąższości do 9,2 m. Do miocenu dolnego zaliczono serię żarską wykształconą w postaci piasków o różnej granulacji, przewarstwianych mułkami i iłami. Poziomem korelacyjnym jest tu pokład ścinawski węgla brunatnego kończący sedymentację serii żarskiej. W północnej części pokład ścinawski dzieli się na dwie ławy: ława górna ma 2,7 m miąższości, a ława dolna 7,2 m. Miąższość serii żarskiej jest zróżnicowana i wynosi od 0 do 76,5 m. Na pozostałym obszarze występuje kompleks piaszczysto – mułkowy z pokładami węgli brunatnych. Jest to tak zwana seria śląsko – łużycka, której sedymentacja rozpoczęła się w miocenie dolnym i miała kontynuację w miocenie środkowym. Cykl sedymentacji tej serii kończy łużycki pokład węgla brunatnego rozdzielający się na dwa pokłady o miąższości do 16,8 m. Powyżej serii śląsko – łużyckiej leży kompleks drobnoziarnistych osadów serii Mużakowa zaliczanej również do miocenu środkowego. W stropie tej serii leży pokład węgla brunatnego „Henryk". Węgle brunatne zalegają do głębokości 130 m. Do miocenu środkowego zaliczono także dolną część serii poznańskiej – poziom iłów szarych. Seria iłów mioceńskich tworzy serię złożową dla złoża „Jasień II". Maksymalnie miąższość miocenu środkowego na południu analizowanego obszaru wynosi 166,1 m. Miocen górny buduje seria ilasto – mułkowa z przewarstwieniami piaszczystymi zaliczona do serii poznańskiej. Miąższość miocenu górnego sięga maksymalnie 46,2 m. Sedymentację neogeńską kończy plioceńska seria Gozdnicy, którą tworzą gliny kaolinowe oraz żwiry i piaski kwarcowe, o miąższości nieprzekraczającej kilkunastu metrów. Osady te zachowały się fragmentarycznie w rejonie Jabłońca i Jasienia.

[1] Na podstawie *Objaśnień do Mapy Geośrodowiskowej Polski w skali 1:50000*, arkusze: Lubsko nr 609 (Maćków, 2006) i Krzystkowice nr 610 (Lewczuk, 2006).

Osady czwartorzędowe reprezentowane są przez utwory zlodowaceń południowopolskich, środkowopolskich i północnopolskich i osiągają one miąższość od 0 do 150,0 m (w kopalnej dolinie Bobru – na wschód od granic gminy). Przez analizowany obszar przebiega strefa czołowomorenowa zlodowaceń środkowopolskich – Wzniesienia Żarskie. Profil czwartorzędu rozpoczynają osady zlodowaceń południowopolskich (zlodowacenia sanu). Wykształcone są one jako poziom glin zwałowych z soczewkami i przewarstwieniami piasków i żwirów do 2,5 m grubości. Gliny te zachowały się jedynie w pogrzebanych rynnach subglacjalnych, gdzie osiągają miąższość do 36,8 m. Osady zlodowaceń środkowopolskich pokrywają znaczną część Wzgórz Żarskich oraz stanowią podłoże dla osadów młodszych na pozostałym obszarze. Profil osadów glacjalnych zlodowaceń środkowopolskich budują utwory dwóch odrębnych zlodowaceń odry i warty. W zlodowaceniu odry najstarszymi osadami są utwory zastoiskowe odsłaniające się w rejonie Włostowa i Bieniowa (na wschód od granic gminy) o miąższości do 13,5 m. Znacznie większy jest zasięg piasków i żwirów wodnolodowcowych wypełniających rynny subglacjalne. Miąższość osadów wodnolodowcowych może przekraczać 70 m. Oprócz osadów zastoiskowych i wodnolodowcowych do zlodowacenia odry zaliczono gliny zwałowe budujące rozległą wysoczyznę na obszarze Wzniesień Żarskich. Mają one przeważnie niewielką miąższość do 10 m, tylko lokalnie osiągają 31,3 m. Profil zlodowacenia warty otwierają osady moreny supraglacjalnej w postaci piasków i żwirów lodowcowych. Miąższość osadów lodowcowych wynosi przeciętnie 1 – 3 m, a maksymalnie 13,0 m. Na obszarze Wzniesień Żarskich występują pojedyncze wzgórza i pagórki zbudowane z piasków i żwirów z licznymi głazami określonymi jako moreny czołowe. Pozostałe moreny usytuowane są na linii biegnącej od Surowej przez Bieniów do Włostowa (na wschód od granicy gminy). W ich budowie biorą udział piaski i żwiry z porwakami glin i mułków zastoiskowych występujących w sąsiedztwie moren czołowych. Spotyka się w nich również liczne bloczki i głazy materiału północnego. Wyżej zalegają utwory wodnolodowcowe pochodzące z deglacjacji lądolodu zlodowacenia warty. Najstarszymi osadami z okresu zlodowaceń północnopolskich (zlodowacenia wisły) są osady piaszczysto – mułkowo – pylaste. W stropie tych utworów występują torfy i gytie. Miąższość tej serii wynosi maksymalnie 11,5 m. Z fazy postoju zlodowacenia wisły pochodzą piaski i żwiry wodnolodowcowe, tworzące wąskie pasy wychodni przylegające do ostańców erozyjnych. Dużo większy zasięg mają piaski i żwiry rzeczne budujące w dolinach Lubszy i Szyszyny taras rzeczny o wysokości od 14 do 16 m n. p. rzeki. Utwory rzeczne osiągają maksymalnie 13,8 m miąższości. W okolicy Guzowa występują pagórki moren czołowych wznoszące się kilka metrów nad poziom otoczenia. Następnym ogniwem zlodowacenia wisły są gliny zwałowe oraz piaski i żwiry lodowcowe występujące w sąsiedztwie moren czołowych. Duży obszar pokrywają utwory piaszczysto – żwirowe pochodzenia pradolinnego. W okresie między zlodowaceniem wisły, a holocenem powstały piaski i mułki deluwialne oraz piaski eoliczne drobno- i średnioziarniste oraz towarzyszące im wydmy do 14 metrów wysokości względnej. Formy te dość licznie występują w Obniżeniu Nowosolskim, Kotlinie Zasieckiej, a także w północnej części Wzniesień Żarskich.

W najmłodszym okresie czwartorzędu – holocenie tworzyły się piaski i namuły den dolinnych oraz piaski i żwiry tarasów zalewowych. W dolinie Lubszy na powierzchni tarasów zalewowych lokalnie zachowały się pokrywy madowe. Na obszarze Obniżenia Nowosolskiego w obniżeniach powstawały namuły. Są to piaski drobnoziarniste i pylaste oraz mułki z dużą zawartością części organicznych powstałe w starorzeczach lub zagłębieniach bezodpływowych. Najmłodsze utwory holocenu to torfy. Są to przeważnie torfy niskie, turzycowo – mszyste, często zailone lub przewarstwione piaskami, często podścielone gytiami. Ich maksymalna miąższość dochodzi do około 2,0 m.

1.4.2. Złoża kopalin[2].

Na terenie gminy Jasień znajdują się 4 udokumentowane złoża kopalin. Są to:

- 1 złoże węgla brunatnego „Lubsko";
- 2 złoża surowców ilastych ceramiki budowlanej: „Drzeniów" i „Jasień II";
- 1 złoże kruszywa naturalnego „Jasionna".

Złoże surowców ilastych ceramiki budowlanej „Jasień I" zostało wykreślone z bilansu zasobów.

W północno – zachodniej części gminy znajduje się fragment złoża węgla brunatnego „Lubsko" (środkowomioceński pokład węgla brunatnego). Całkowita powierzchnia złoża udokumentowanego w kategorii „D" wynosi 2674,43 ha. Kopalina występuje pod nadkładem o grubości do 184,4 m, średnio 106,3 m. Miąższość złoża kształtuje się w granicach 6,8 – 24,8 m. Złoże jest konfliktowe dla środowiska.

TABELA 18: Gmina Jasień – wybrane parametry geologiczno – złożowe i jakościowe złoża węgla brunatnego „Lubsko" na podstawie *Karty Informacyjnej Złoża Kopaliny Stałej* (Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, 2017).

Parametr	Minimalna	Maksymalna	Średnia
Ciepło spalania (kJ/kg)	22312	28140	26619
Wartość opałowa (kcal/kg)	b.d.	b.d.	2140
Wartość opałowa (kJ/kg)	8090	10333	9514
Zawartość ksylitu całkowitego (%)	0	8,53	2,77
Zawartość ksylitu włóknistego (%)	0	2,54	0,31
Zawartość $Na_2O + K_2O$ (%)	0,03	0,34	0,14
Zawartość piasku (%)	2,09	11,73	5,90
Zawartość popiołu w stanie suchym (%)	8,17	32,08	17,25
Zawartość popiołu w stanie roboczym (%)	4,08	16,04	9,59
Zawartość siarki całkowitej (%)	0,62	5,18	2,43
Zawartość smoły (%)	b.d.	b.d.	10,08
Grubość nadkładu (m)	75,3	184,4	106,3
Miąższość złoża (m)	6,8	24,8	12,8
Głębokość spągu złoża (m)	82,6	209,0	117,7
Stosunek N/Z	b.d.	b.d.	8,7

W zachodnie części gminy (na północny – zachód od Jurzyna) znajduje się fragment złoża iłów plioceńskich „Drzeniów". Całkowita powierzchnia złoża rozpoznanego w kategorii $B+C_1$ (Raczaszek, 1971) wynosi 7,4 ha. Kopalina występuje bezpośrednio na powierzchni lub pod nadkładem o grubości do 10,2 m, średnio 1,0 m, który stanowią: gleba, gliny i osady piaszczysto – żwirowe. Miąższość złoża kształtuje się w granicach 6,34 – 22,37 m. W obrębie iłów spotykane są przerosty mułków, piasków i żwirku kwarcowego, o miąższości do 2,0 m. Kopalina jest przydatna na potrzeby ceramiki budowlanej (do produkcji cegły pełnej i kratówki oraz pustaków). Złoże jest częściowo zawodnione. Z uwagi na wymogi ochrony środowiska naturalnego złoże należy do małokonfliktowych (klasa A).

[2] Na podstawie *Objaśnień do Mapy Geośrodowiskowej Polski w skali 1:50000*, arkusze: Lubsko nr 609 (Maćków, 2006) i Krzystkowice nr 610 (Król, 2006) oraz *Kart Informacyjnych Złoża Kopaliny Stałej* (Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, 2017).

TABELA 19: Gmina Jasień – wybrane parametry geologiczno – złożowe i jakościowe złoża surowców ilastych ceramiki budowlanej „Drzeniów" na podstawie *Karty Informacyjnej Złoża Kopaliny Stałej* (Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, 2017).

Parametr	Minimalna	Maksymalna	Średnia
Optymalna temperatura wypału (°C)	b.d.	b.d.	1100
Nasiąkliwość w wyrobach (%)	2,6	7,4	4,3
Skurczliwość wypalania (%)	b.d.	b.d.	5,7
Skurczliwość wysychania (%)	5,20	10,97	8,04
Woda zarobowa względna (%)	b.d.	b.d.	25,3
Wytrzymałość na ściskanie (kg/cm²)	442,6	651,1	586,0
Zawartość frakcji 0,002 – 0,05 mm (%)	20,0	43,0	32,4
Zawartość frakcji 0,05 – 2,0 mm (%)	17,0	55,0	24,9
Zawartość frakcji iłowej <0,002 mm (%)	25,0	54,5	42,3
Zawartość Al_2O_3 (%)	16,98	22,45	20,53
Zawartość CaO (%)	0,20	0,28	0,25
Zawartość MgO (%)	0,07	0,15	0,11
Zawartość SO_3 (%)	0,17	0,28	0,22
Zawartość Fe_2O_3 (%)	2,89	3,23	3,04
Zawartość SiO_2 (%)	63,56	70,50	66,22
Grubość nadkładu (m)	0,0	10,2	1,0
Miąższość złoża (m)	6,34	22,47	17,05
Głębokość spągu złoża (m)	b.d.	b.d.	18,05

Złoże iłów ceramiki budowlanej „Jasień II", położone w centralnej części gminy pomiędzy miastem Jasień a wsią Jabłoniec, zostało udokumentowane w kategorii $B+C_1$ (Benko, 1956). Aktualizacja dokumentacji nastąpiła w 2008 roku. Powierzchnia złoża wynosi 13,4 ha. Złoże budują iły mioceńskie, które wykorzystywane są do produkcji ceramiki budowlanej (czerwonej i klinkierowej). Złoże to przykrywa nadkład o grubości od 0 do 5,0 m, średnio 2,5 m wykształcony w postaci gleby, mułków, glin oraz utworów piaszczysto – żwirowych. Miąższość złoża wynosi od 13,0 do 21,5 m (średnio 18,0 m). Iły ze złoża „Jasień II" zalegają poziomo i nie wykazują zmian i zaburzeń. Zawartość marglu w iłach jest nieznaczna, skurczliwość wysychania w temperaturze 120 ºC wynosi od 6,0 do 10,5 %, średnia wytrzymałość na ściskanie 59,6 MPa, nasiąkliwość tworzywa wypalonego w temperaturze 900 ºC wynosi od 11,47 do 15,59 %, a wartość średnia wody zarobowej to 23 %. Kopaliną towarzysząca w złożu są czwartorzędowe piaski o miąższości od 1,3 do 4,0 m, wykorzystywane jako surowiec schudzający. Piaski te są udokumentowane w odrębnym polu położonym na zachód od złoża iłów. Złoże „Jasień II" z punktu widzenia ochrony złóż należy do złóż powszechnych, licznie występujących i łatwo dostępnych (klasa 4), a z uwagi na wymogi ochrony środowiska naturalnego do małokonfliktowych (klasa A).

TABELA 20: Gmina Jasień – wybrane parametry geologiczno – złożowe i jakościowe złoża surowców ilastych ceramiki budowlanej „Jasień II" na podstawie *Karty Informacyjnej Złoża Kopaliny Stałej* (Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, 2017).

Parametr	Minimalna	Maksymalna	Średnia
Nasiąkliwość na gorąco (%)	0,49	1,66	b.d.
Nasiąkliwość w wyrobach (%)	b.d.	b.d.	6,1
Skurczliwość całkowita (%)	16,0	18,3	17,1
Skurczliwość wysychania (%)	7,2	11,4	9,3
Woda zarobowa względna (%)	20,7	25,7	23,0
Wytrzymałość na ściskanie (kg/cm²)	b.d.	b.d.	471,0
Grubość nadkładu (m)	0,0	5,0	2,5
Miąższość złoża (m)	13,0	21,5	18,0
Głębokość spągu złoża (m)	13,0	23,0	18,0

W zachodniej części gminy, na północ od wsi Jasionna, rozpoznane jest w kategorii C_1 jedno złoże piasków i żwirów pochodzenia wodnolodowcowego „Jasionna". Złoże „Jasionna" o zasobach zarejestrowanych ma powierzchnie 0,3 ha (Hryniewski, 1990). W nadkładzie o grubości 0,1 – 3,0 m, średnio 0,4 m, występuje warstwa gleby i gliny. Miąższość piasków i żwirów wynosi 1,0 – 4,8 m, średnio 2,9 m, a stosunek N/Z ma wartość 0,14. Kopalina zawiera: 44,5 – 79,1 %, średnio 68,6 % ziarn o średnicy do 2 mm i 0,1 – 1,5% pyłów mineralnych, a zanieczyszczenia obce i organiczne występują w ilościach śladowych. Kopalina nadaje się na potrzeby budownictwa i drogownictwa. Złoże jest suche i należy do powszechnie, licznie występujących i łatwo dostępnych (klasa 4). W odniesieniu do elementów środowiska złoże nie jest konfliktowe (klasa A).

TABELA 21: Gmina Jasień – wybrane parametry geologiczno – złożowe i jakościowe złoża kruszywa naturalnego „Jasionna" na podstawie *Karty Informacyjnej Złoża Kopaliny Stałej* (Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, 2017).

Parametr	Minimalna	Maksymalna	Średnia
Gęstość nasypowa w stanie zagęszczonym (kg/m³)	b.d.	b.d.	1700
Punkt piaskowy (%)	44,5	68,6	79,10
Zawartość frakcji do 2 mm (%)	44,5	79,1	68,6
Zawartość pyłów mineralnych (%)	0,1	1,5	b.d.
Grubość nadkładu (m)	0,1	3,0	0,4
Miąższość złoża (m)	1,0	4,8	2,9
Stosunek N/Z	b.d.	b.d.	0,14

TABELA 22: Gmina Jasień – charakterystyka złóż kopalin na podstawie *Objaśnień do Mapy Geośrodowiskowej Polski w skali 1:50000*, arkusze: Lubsko nr 609 (Maćków, 2006) i Krzystkowice (Król, 2006) oraz *Kart Informacyjnych Złoża Kopaliny Stałej* (Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, 2017).

Nazwa złoża	Rodzaj kopaliny	Stan zagospodarowania	Zastosowanie kopaliny	Zasoby geologiczne bilansowe (tys. ton)	Przyczyny konfliktowości złoża
Lubsko	Wb	N	E	340668	Gl , K , L , U
Drzeniów	i(ic)	Z	Scb	381 (tys. m³)	–
Jasień II	i(ic)	G	Scb	2022 (tys. m³)	–
Jasionna	pż	Z	Sd , Skb	4,76	–
Jasień I	i(ic)	ZWB			

Rodzaj kopaliny: **i(ic)** – iły ceramiki budowlanej, **pż** – piaski i żwiry, **Wb** – węgiel brunatny.

Stan zagospodarowania: **G** – zagospodarowane, **N** – niezagospodarowane, **Z** – zaniechane , **ZWB** – wykreślone z bilansu zasobów.

Zastosowanie kopaliny: **E** – kopaliny energetyczne, **Scb** – ceramiki budowlanej, **Sd** – drogowe**, Skb** – kruszywo budowlane.

Przyczyny konfliktowości: **Gl** – ochrona gleb, **K** – krajobraz, **L** – ochrona lasów, **U** – ogólna uciążliwość dla środowiska.

1.4.3. Perspektywy i prognozy występowania kopalin[3].

W rejonie obejmującym obszar gminy Jasień prowadzone były prace geologiczno – poszukiwawcze złóż w celu udokumentowania: kredy jeziornej, kruszywa naturalnego i torfów. Po przeprowadzonej analizie wierceń archiwalnych, opracowań geologicznych, inwentaryzacji surowców mineralnych oraz mapy geologicznej wytypowano 1 obszar perspektywiczny i 1 obszar prognostyczny dla występowania kopalin.

W okolicach Guzowa wyznaczono obszar perspektywiczny kruszywa naturalnego (Dzioba, 1985). Badania poszukiwawcze potwierdziły występowanie utworów piaszczysto – żwirowych występujących w postaci nieregularnych soczew i płatów, przewarstwionych utworami gliniasto – ilasto – pylastymi. Miąższość kruszywa wynosi 5,7 m.

Poszukiwania torfów prowadzono w rejonie Jasienia (Ostrzyżek, Dembek, 1997). Pomiędzy Mirkowicami i Wiciną wyznaczono obszar prognostyczny. Występują tam torfy turzycowiskowo – olesowe i olesowo – turzycowiskowe, mające średnią miąższość od 1,61 do 1,90 m. Ich średnia popielność mieści się w granicach od 9,1 do 12,1 %, a stopień rozkładu od 27 do 38 %. Powierzchnia występowania torfów wynosi 248 ha, natomiast zasoby oszacowano na 4536 tys. m³.

W rejonie Lipska Żarskiego i Świbnej prowadzono prace poszukiwawcze w celu udokumentowania złóż kruszywa naturalnego grubego (Turczyn, Kukla, 1975). Nawiercono tam utwory piaszczyste z niewielką domieszką frakcji żwirowej oraz silnie zailone. Obszary te uznane zostały za negatywne.

W latach 70–tych XX wieku prowadzono prace mające na celu udokumentowanie złóż kredy jeziornej. Prace te prowadzone między innymi w rejonie Guzowa, Jasienia, Wiciny i Zabłocia (Turczyn, Fonał, 1973; Chruszcz,

[3] Na podstawie *Objaśnień do Mapy Geośrodowiskowej Polski w skali 1:50000*, arkusze: Lubsko nr 609 (Maćków, 2006) i Krzystkowice nr 610 (Król, 2006).

1977) nie dały pozytywnych wyników. W żadnym z kilkunastu odwierconych otworów nie natrafiono na kredę jeziorną.

1.4.4. Udokumentowane kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla.

Na terenie gminy Jasień nie występują udokumentowane kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla.

1. 5. Geomorfologia.

1.5.1. Charakterystyka makroregionów i mezoregionów[4].

Obniżenie Dolnołużyckie (Spreewald) (317.2) leży prawie w całości na terytorium Niemiec (zlewnia rzeki Spree) i tylko częściowo obejmuje zlewnię Nysy Łużyckiej i Lubszy. Rejon ciągnący się wzdłuż rzeki Spree określany jest jako specyficzna kraina bagien i splątanych cieków. Obniżenie Dolnołużyckie jest częścią Nizin Sasko – Łużyckich.

Kotlina Zasiecka (317.23) jest niecką końcową lobu lodowca warciańskiego. Przecina ją Nysa Łużycka i poprowadzona wzdłuż niej granica polsko – niemiecka. Polska część Kotliny Zasieckiej ma około 200 km² powierzchni i sięga po Wzniesienia Gubińskie oraz rzekę Lubszę w okolicach Jasienia.

Obniżenie Milicko – Głogowskie (318.3) nie jest jednorodne krajobrazowo. Obejmuje dwa kotlinowate zagłębienia odwadnianie przez rzekę Barycz, uważane za misy końcowe jęzorów lodowca warciańskiego, fragment doliny Odry o charakterze pradoliny oraz jej przedłużenie pomiędzy Wałem Zielonogórskim a Wzgórzami Dalkowskimi i Żarskimi, przecięte w poprzek przez Bóbr i Nysę Łużycką. W całości Obniżenie Milicko – Głogowskie uważane jest za część tak zwanej pradoliny barucko – głogowskiej, która ma swój dalszy ciąg na terenie Niemiec na zewnątrz form marginalnych fazy leszczyńskiej (brandenburskiej) zlodowacenia wiślańskiego po okolice miejscowości Baruth i Lückenwalde. Dno Obniżenia Milicko – Głogowskiego pochyla się od około 120 m n.p.m. w okolicach Odolanowa do około 70 m n.p.m. w okolicach Nowej Soli. Dalej ku dolinie rzeki Spree jest niewyrównane, wznosząc się do około 80 m n.p.m. i obniżając za Nysą Łużycką w Spreewaldzie do 50 – 60 m n.p.m. Omawiana bruzda w obrębie wysoczyzn i wzgórz ma w granicach Polski około 3,2 tys. km² powierzchni.

Obniżenie Nowosolskie (318.31) jest uważane za część pradoliny barucko – głogowskiej, której przedłużenie na terenie Niemiec ciągnie się na południe od Berlina aż po Łabę na zewnątrz moren czołowych fazy brandenburskiej (leszczyńskiej) zlodowacenia wiślańskiego. Obniżenie Nowosolskie od północy obramowuje Wał Zielonogórski, od południa Wzgórza Dalkowskie i Żarskie. Między Nową Solą a Lubskiem na granicy Kotliny Zasieckiej ma ono około 90 km długości, 2 – 6 km szerokości i około 520 km² powierzchni, a przecina je w poprzek dolina Bobru.

Wał Trzebnicki (318.4) jest równoleżnikowym pasmem wzniesień o długości około 200 km, szerokości kilkunastu km i wysokości względnej 100 – 150 m. Ciągnie się od okolic Żar na zachodzie po okolice Ostrzeszowa na wschodzie, przy czym kulminacje przekraczają wysokość 200 m n.p.m., a w kilku miejscach nawet 250 m n.p.m. Zajmuje powierzchnię około 3,2 tys. km² i składa się z 6 różnych członów. Uważa się go za granicę zasięgu lodowca warciańskiego. Moreny akumulacyjne w stosunku do całego pasma wzniesień są niewielkie, Wał

[4] J. Kondracki, *Geografia regionalna Polski*, 1998.

Trzebnicki stanowi natomiast strefę zaburzeń glacjotektonicznych, które sfałdowały warstwy mioceńskie z węglem brunatnym.

Wzniesienia Żarskie (318.41) są zachodnim członem Wału Trzebnickiego pomiędzy Wzniesieniami Łużyckimi (w szczególności Wałem Mużakowskim) a Wzgórzami Dalkowskimi. Od północnego – zachodu sąsiadują z Kotliną Zasiecką, od południa z Kotliną Żagańską. Wzniesienia Żarskie zajmują powierzchnię około 550 km² i przedstawiają system rozczłonkowanych równin i wzgórz morenowych z wyciśniętymi mioceńskimi warstwami węglonośnymi. Lasy pokrywają znaczną część terenu. Przeważają bory sosnowe, ale występują również buk, jodła i świerk. Wyróżniono tu 3 mikroregiony (Bartkowski 1970, Walczak 1970): Wysoczyzna Żarska (318.411), Wzgórza Żarskie (318.412) i Obniżenie Bobrzańskie (318.413). Rejon gminy Jasień obejmuje *Wysoczyzna Żarska*, która jest równiną morenową o wysokości do około 180 m n.p.m., opadająca ku północy wyraźnym stopniem terenowym.

1.5.2. Rzeźba terenu[5].

Współczesna rzeźba terenu gminy Jasień jest wynikiem zachodzących tu niegdyś procesów tektonicznych i neotektonicznych, glacjalnych, fluwioglacjalnych, peryglacjalnych, eolicznych i erozji oraz akumulacji rzecznej, a także działalności człowieka (antropogenicznych). Pod względem ukształtowania terenu rejon gminy jest typowy dla obszarów niżowych, jednak charakteryzuje się dość zróżnicowaną rzeźbą terenu. Główne rysy rzeźby współczesnej powstały w okresie recesji lądolodu bałtyckiego z fazy leszczyńskiej po fazę poznańską oraz w okresie recesji lądolodu środkowopolskiego stadiału Warty. Schyłek pełnego glacjału i późny glacjał były okresami, w których dominowały procesy zaostrzające rysy rzeźby. Powstały np.: wydmy, wytopiska, odpreparowane zostały rynny glacjalne, itp. Od początku holocenu przeważają procesy łagodzące rzeźbę.

Północno – zachodnią część gminy zajmuje Kotlina Zasiecka, która stanowi nieckę końcową lobu stadiału Warty. W większości obszar kotliny zajmuje wysoczyzna morenowa z nałożonymi na nią równinami akumulacyjnymi, kemami i ozami. Występują tu wydmy, niecki deflacyjne wypełnione torfami oraz płaskie powierzchnie piaszczyste. Rzędne terenu osiągają wartości od 75 do 97 m n.p.m. Wzdłuż linii wyznaczonej przez krawędzie strefy pagórków morenowych występują zaburzenia glacitektoniczne. Widoczne jest to w sąsiedztwie wsi na linii Dłużek – Świbinki – Lisia Góra (na zachód od Jasienia). Kulminacje tych wzniesień osiągają wysokości od 115 do 136 m n.p.m. Jest to strefa przejściowa pomiędzy Kotliną Zasiecką a Wzniesieniami Żarskimi.

Środkowo – północną i północno – wschodnią część gminy stanowi Obniżenie Nowosolskie. Na analizowanym obszarze wykazuje ono nachylenie w kierunku zachodnim. Praktycznie cały ten obszar zajmuje terasa wysoka, w obrębie której występują pagórki wydmowe (północno – wschodni rejon gminy). Terasa wysoka pradoliny zachowała się na dziale wodnym między Bobrem a Nysą Łużycką. Rzędne terenu zamykają się w granicach od około 75 do 98 m n.p.m. Na linii Wicina – Guzów – Zabłocie rozciąga się wąska strefa pagórków moreny czołowej o rzędnych od 100 do 125 m n.p.m. Jest to strefa przejściowa pomiędzy Obniżeniem Nowosolskim a Wzniesieniami Żarskimi. Dolina rzeki Lubszy w rejonie Kotliny Zasieckiej i Obniżenia Nowosolskiego jest szeroka, o płaskim dnie, wypełniona torfami.

[5] Na podstawie danych zawartych w *Komentarzu do Mapy Hydrograficznej w skali 1:50000*, arkusze: M-33-7-C Jasień (Baczyńska, Gogołek, Kaniecki, 2006) i M-33-6-D Lubsko (Baczyńska, Gogołek, Kaniecki, 2006) oraz w *Komentarzu do Mapy Sozologicznej w skali 1:50000*, arkusze: M-33-7-C Jasień (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002) i M-33-6-D Lubsko (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002).

Centralną i południową granicę gminy stanowią Wzniesienia Żarskie (Wysoczyzna Żarska). W rzeźbie terenu zaznacza się dość wyraźnie system rozczłonkowanych równin i wzgórz morenowych. Dominuje wysoczyzna morenowa falista (deniwelacje od 3 do 10 m), przechodząca na południe w wysoczyznę morenową silnie sfałdowaną (deniwelacje ponad 10 m). Powierzchnia wysoczyzny jest tu porozcinana dolinami rzecznymi dopływów Nysy Łużyckiej. Szczególnie wyraźnie zaznacza się wąska i dość głęboko wcięta dolina rzeki Lubszy. Wysoczyzna Żarska opada ku północy dość wyraźnym stopniem terenowym. Rzędne terenu kształtują się tu od około 100 m n.p.m. (poziom rzeki Lubszy) do 166 m n.p.m. (Góra Owcza).

1.5.3. Czynne procesy geomorfologiczne.

Na terenie gminy Jasień do czynnych procesów geomorfologicznych należą przede wszystkim:

- działalność transportowa rzek;
- działalność akumulacyjna rzek;
- akumulacja pokryw torfowych;
- działalność denudacyjna rzek – erozja rzeczna: erozja wgłębna, erozja denna, erozja boczna;
- akumulacja i denudacja pokryw lessowych;
- procesy stokowe – ruchy masowe;
- denudacja stromych stoków użytkowanych ornie na drodze erozji wodnej;
- działalność wiatru: transportowa, niszcząca, budująca.

Wyszczególnione powyżej procesy geologicznie nie stanowią większych przeszkód w zabudowie terenu, jednakże w planach zagospodarowania przestrzennego powinno wprowadzać się zakazy zabudowy mieszkaniowej i gospodarczej na terenach podatnych na zalewy powodziowe i erozję. W rejonach podatnych na erozję zakazane powinno być także usuwanie roślinności drzewiastej i krzewiastej, nakazane natomiast stosowanie pasów takiej zieleni. Dotyczy to w szczególności obszarów najsilniej urzeźbionych oraz większych połaci gruntów ornych.

Na terenie gminy nie występują osuwiska. Według *Mapy Geośrodowiskowej Polski w skali 1:50000*, arkusz Krzystkowice nr 610 (Państwowy Instytut Geologiczny 2006, aktualizacja 2015), w kilku rejonach gminy (na południe od Świbnej, za wschód od Jasienia, pomiędzy Jasieniem i Wiciną) występują obszary predysponowane do występowania ruchów masowych. Obejmują one jednak tereny zajęte w większości przez lasy i w takiej formie zagospodarowania powinny pozostać.

1. 6. Hydrologia.

1.6.1. Wody podziemne[6].

Omawiany obszar, według regionalizacji zwykłych wód podziemnych (Paczyński, 1993, 1995) znajduje się w regionie wielkopolskim i obejmuje części subregionów: zielonogórsko – leszczyńskiego, pradoliny barucko – głogowskiej i trzebnickiego. Na omawianym obszarze głównym kolektorem wód podziemnych są piaszczysto – żwirowe utwory czwartorzędu oraz paleogenu i neogenu. Piętra wodonośne kredy, triasu i permu nie mają większego znaczenia, ze względu na głębokość zalegania, słabą wodonośność i prawdopodobnie wysokie zmineralizowanie wód (Bielecka, 2002).

[6] Na podstawie *Objaśnień do Mapy Geośrodowiskowej Polski w skali 1:50000*, arkusze: Lubsko nr 609 (Maćków, 2006) i Krzystkowice nr 610 (Maćków, 2006) oraz *Komentarza do Mapy Hydrograficznej w skali 1:50000*, arkusze: M-33-7-C Jasień (Baczyńska, Gogołek, Kaniecki, 2006) i M-33-6-D Lubsko (Baczyńska, Gogołek, Kaniecki, 2006).

W zasięgu utworów czwartorzędowych można wydzielić trzy poziomy wodonośne: współczesnych dolin rzecznych, pradolin i wysoczyzny. Poziom wodonośny w dolinach rzecznych i pradolinach jest pozbawiony naturalnej izolacji, zwierciadło wody ma charakter swobodny i występuje najczęściej na głębokości poniżej 5 m (lokalnie na głębokości 5 – 15 m). Miąższość utworów wodonośnych wynosi od kilku metrów (w pobliżu wychodni utworów paleogenu i neogenu) do ponad 40 m (w osi pradolin). Odpowiednio wydajności studni w tych rejonach kształtują się w zakresie od kilku do 120 m³/h, przy depresjach od 4,0 do 6,8 m. Wodoprzewodność wynosi od poniżej 100 do ponad 1500 m²/d, a współczynnik filtracji waha się w zakresie 1,0 – 188,4 m/24h. Na wysoczyznach czwartorzędowy poziom wodonośny może być częściowo izolowany nieprzepuszczalną warstwą glin zwałowych lub mułków zastoiskowych. Zwierciadło wody ma wtedy charakter napięty. Poziom wodonośny występuje w przedziałach głębokości 5 – 15 m i 15 – 50 m, a wydajności studni kształtują się w zakresie 10 – 30 m³/h (lokalnie do 50 m³/h), przy depresjach od 0,4 do 1,2 m. Wodoprzewodność waha się od poniżej 100 do 500 m²/d, a wartość współczynnika filtracji wynosi od 4,5 do 89,4 m/24h. Ogólnie można przyjąć, że czwartorzędowe piętro wodonośne charakteryzuje się jakością średnią (klasa IIb) i bardzo dobrą (klasa I) (według klasyfikacji wód podziemnych z 2002 roku). Punktowo występują wody klasy IIa, III i pozaklasowe. Przed spożyciem wody te wymagają prostych zabiegów uzdatniających. Na jakość wód podziemnych wpływają głównie zawartości żelaza, manganu i amoniaku. Jakość wód podziemnych jest jednak nietrwała z uwagi na brak izolacji i obecność ognisk zanieczyszczeń. Głównym zagrożeniem dla jakości wód podziemnych jest powszechny brak kanalizacji terenów miejskich (Jasień tylko częściowo jest skanalizowany) i na obszarach wiejskich. Wskaźnikiem zanieczyszczenia wód podziemnych, w tym przypadku, może być obecność jonów amonowych.

Poziom wodonośny w obrębie piętra neogenu i paleogenu występuje w osadach piaszczysto – żwirowych na głębokościach od 5 do ponad 100 m i posiada miąższość od 20 do 40 m. Wydajności studni najczęściej kształtują się w zakresie 10 – 30 m³/h (maksymalnie do 50 m³/h), przy depresjach od 2,3 – 14,0 m. Współczynnik filtracji waha się w zakresie 1,1 – 63,9 m/24h. Zwierciadło wody ma charakter artezyjski lub subartezyjski. Wodonośność utworów paleogenu i neogenu na analizowanym terenie jest stosunkowo słabo zbadana. Pod względem hydrogeologicznym rozpoznane zostały tylko częściowo utwory wodonośne serii Gozdnicy (w południowej części gminy) oraz górne partie wodonośne miocenu (w okolicach Jasienia) do głębokości około 150 m. Wody z tego poziomu ujmowane są między innymi w Świbnej. Wydajności pojedynczych studni wahają się tam od 10 do 30 m³/h (maksymalnie 50 m³/h) przy depresji od 9,0 do 14,0 m. Ogólnie jakość wód podziemnych tego piętra wodonośnego można określić jako średnią (klasa IIb), natomiast lokalnie mogą występować wody klas: I, IIa, III i pozaklasowe. Na klasyfikacje tych wód wpływ mają nadmierne stężenia manganu i żelaza. Wody te przed wykorzystaniem wymagają prostego uzdatniania. Do największych ujęć zlokalizowanych w obrębie gminy należy ujęcie wodociągowe w Jasieniu.

1.6.2. Główne Zbiorniki Wód Podziemnych.

Główne Zbiorniki Wód Podziemnych (GZWP), wyznaczone dla terenu całej Polski w opracowaniu A. Kleczkowskiego (1990), to wytypowane do ochrony obszary występowania tych zbiorników wód podziemnych, które spełniają określone wymogi ilościowe oraz jakościowe i w świetle tego są istotne w skali kraju dla zaopatrzenia ludności w wodę pitną. Za GZWP uznane zostały te kolektory wód podziemnych (lub ich części), w obrębie których:

- wydajność potencjalna pojedynczego otworu studziennego przekracza 70 m³/h;
- wydajność ujęcia wielostudziennego wynosi ponad 10 000 m³/d;
- wodoprzewodność przekracza 10 m²/h (240 m²/d);
- jakość wód pozwala na wykorzystanie ich, bez uzdatniania, lub po uzdatnieniu, jako wód do picia dla ludności (klasa I sensu *A. Macioszczykowa, 1987*, z podklasami Ia, Ib, Ic i Id).

Dopuszczono przy tym zastosowanie obniżonych, indywidualnych dla każdego zbiornika, wymogów ilościowych. Pozwoliło to na wyróżnienie w obrębie obszarów deficytowych pod względem zasobów wód podziemnych, tych partii zbiornikowych, które jednak mają istotne regionalne znaczenie praktyczne, jako główne źródła zaopatrzenia ludności w wody pitne.

Według *Mapy obszarów głównych zbiorników wód podziemnych* (GZWP) (Kleczkowski, 1990) przez centralną część gminy przebiega, z północnego – wschodu na południowy – zachód, czwartorzędowy główny zbiornik wód podziemnych nr 301 „Pradolina Zasieki – Nowa Sól". Jednakże dotychczas nie sporządzono stosownej dokumentacji hydrogeologicznej dla GZWP nr 301 w rejonie gminy Jasień.

1.6.3. Jednolite części wód podziemnych.

Od kilku lat w Polsce prowadzone są prace związane z implementacją Ramowej Dyrektywy Wodnej (RDW) oraz wynikające z ustawodawstwa europejskiego i unijnej polityki. Osiągnięcie celów Dyrektywy w zakresie ochrony i poprawy stanu wód podziemnych oraz ekosystemów bezpośrednio od nich zależnych i celów w zakresie zaopatrzenia ludności w dobrą wodę, mają zapewnić działania w jednostkowych obszarach, tak zwanych jednolitych częściach wód podziemnych (JCWPd) – *groundwater bodies*, dla których hydrogeolodzy zaproponowali nazwę hydrogeosomy. Są to jednocześnie jednostkowe obszary gospodarowania wodami podziemnymi.

Zgodnie z definicją podaną w Ramowej Dyrektywie Wodnej, jednolite części wód podziemnych – (*groundwater bodies*) obejmują te wody podziemne, które występują w warstwach wodonośnych o porowatości i przepuszczalności, umożliwiających pobór znaczący w zaopatrzeniu ludności w wodę lub przepływ o natężeniu znaczącym dla kształtowania pożądanego stanu wód powierzchniowych i ekosystemów lądowych. Były to pojęcia całkowicie nowe w hydrogeologii. Znaczący przepływ wód podziemnych według RDW jest to taki przepływ, którego nie osiągnięcie na granicy JCWPd z wodami powierzchniowym lub z ekosystemem lądowym powodowałoby znaczące pogorszenie ekologicznej lub chemicznej jakości wód powierzchniowych lub znaczną szkodę dla bezpośrednio zależnego od wód podziemnych ekosystemu lądowego. Pobór wód podziemnych znaczący w zaopatrzeniu ludności w wodę do spożycia jest to pobór wynoszący średnio ponad 10 m³/d albo pobór zaopatrujący co najmniej 50 osób.

Wydzielenie jednolitych części wód podziemnych i przeprowadzenie wstępnej oceny ich stanu zostało dokonane w 2004 roku przez Państwowy Instytut Geologiczny w konsultacji z RZGW, GIOŚ i Biurem Gospodarki Wodnej. Zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną państwa członkowskie UE zobowiązane były do zidentyfikowania JCWPd i do wstępnej oceny ich stanu w ramach charakterystyki obszaru dorzecza, dokonywanej dla potrzeb opracowania pierwszego planu gospodarowania wodami w dorzeczach. Sposób wyznaczenia JCWPd w Polsce oraz przyjęte kryteria wydzieleń zostały szczegółowo przedstawione w monografii „*Hydrogeologia regionalna Polski*" (2007) pod redakcją B. Paczyńskiego i A. Sadurskiego w rozdziale pt. „*Regionalizacja wód podziemnych Polski w świetle przepisów Unii Europejskiej*" (Z. Nowicki, A. Sadurski str. 95 – 106). JCWPd zostały wyznaczone z uwzględnieniem typów i rozciągłości poziomów wodonośnych, związku wód podziemnych z ekosystemami lądowymi i wodami powierzchniowymi, możliwością poboru wód oraz w nawiązaniu do charakteru i zasięgu antropogenicznego przekształcenia chemizmu i dynamiki wód podziemnych. W 2008 roku została przeprowadzona weryfikacja przebiegu granic JCWPd wydzielonych w 2005 roku, a w wyniku tych prac powstał nowy podział Polski w zakresie JCWPd – wydzielono 172 części oraz 3 subczęści. Według powyższego gmina Jasień znajduje się w granicach rejonu JCWPd nr 76.

JCWPd nr 76:

Rejon JCWPd nr 76 obejmuje powierzchnię całkowitą wynoszącą 1171,2 km² w Regionie Środkowej Odry w województwie lubuskim.

Schemat krążenia wód: Decydującą rolę w zasilaniu poziomów czwartorzędowych pełni bezpośrednia infiltracja opadów atmosferycznych w osady piaszczysto – żwirowe lub przesiąkanie wód przez nadkład utworów półprzepuszczalnych. Zbiornik pradoliny jest dodatkowo alimentowany wodami spływającymi lateralnie z obszarów wysoczyznowych. Podrzędne znaczenie ma zasilanie z głębszych poziomów wodonośnych, głównie w obrębie głęboko wciętych dolin kopalnych, gdzie istnieją strefy kontaktów z paleogeńsko – neogeńskimi poziomami wodonośnymi. Przepływ wód podziemnych, w obrębie omawianego obszaru, związany jest obszarami alimentacji poziomów wodonośnych kenozoiku na obszarach równiny rzeki Lubszy i sandru Krosno – Gubin, częściowo Wysoczyzny Żarskiej oraz doliny Nysy Łużyckiej na zachodzie. Ten układ wymusza przepływ wód podziemnych głównie w kierunku północno – zachodnim i zachodnim, zarówno dla piętra czwartorzędowego jak i paleogeńsko – neogeńskiego. Kierunek przepływu wód poziomu przypowierzchniowego czwartorzędowego determinuje morfologia terenu, ale decydujący wpływ ma stanowiąca bazę drenażu dolina Nysy Łużyckiej wraz z jej prawostronnymi dopływami (w szczególności Lubszą). Nysa Łużycka uniemożliwia także transgraniczny przepływ wód tego poziomu. Analiza powierzchni piezometrycznej wskazuje na lokalne zmiany kierunków przepływu wód podziemnych. W odniesieniu do przypowierzchniowego poziomu czwartorzędowego, pełniącego rolę głównego poziomu użytkowego o swobodnym reżimie wód, zmienność kierunków przepływu zaznacza się w rejonie Wału Brodzkiego, dolnego odcinka rzeki Lubszy i Wzniesień Żarskich. Kolejnym czynnikiem mogącym mieć wpływ na zmienność kierunków przepływu są struktury kopalne, niekiedy rozcinające cały kompleks osadów neogenu i paleogenu, co skutkuje powstawaniem kontaktów hydraulicznych pomiędzy poszczególnymi poziomami wodonośnymi. Na obszarach pradolinnych i wysoczyznowych piętro paleogeńsko – neogeńskie zasilane jest od góry wodami przesiąkającymi przez przepuszczalne i półprzepuszczalne osady nadkładu. W miejscach zaburzeń tektonicznych (Wał Mużakowski i Wzgórza Żarskie) oraz wychodni, wody opadowe infiltrują bezpośrednio w odsłonięte, neogeńskie osady piaszczyste. W rejonach kontaktów hydraulicznych i głębokich rozmyć erozyjnych piętro to zasilają wody przesączające się bezpośrednio z piętra czwartorzędowego. Powierzchnia piezometryczna neogeńskiego poziomu wodonośnego układa się współkształtnie do powierzchni poziomu czwartorzędowego. Przepływ wód podziemnych w obrębie piętra paleogeńsko – neogeńskiego odbywa się w kierunku północno – zachodnim i zachodnim w stronę Nysy Łużyckiej, jednakże w przypadku poziomu neogeńskiego, ten kierunek przepływu wód podziemnych, jest nieco zmieniony w strefie przygranicznej w rejonie Strzegów – Sadzarzewice. Spowodowane jest to eksploatacją złóż węgla brunatnego i odwadnianiem górotworu, w znajdującej się po stronie niemieckiej kopalni Janschwalde. Skutkuje to zmianą reżimu hydrodynamicznego w systemie neogeńskiego poziomu wodonośnego i powstaniem rozległego leja depresji, sięgającego również obszarów po stronie polskiej.

JCWPd nr 77:

Rejon JCWPd nr 77 obejmuje powierzchnię całkowitą wynoszącą 2654,7 km² w Regionie Środkowej Odry w województwie lubuskim. Rejon ten obejmuje jedynie północno – wschodnie krańce gminy.

Schemat krążenia wód: Ze względu na ukształtowanie terenu spływ wód powierzchniowych odbywa się w kierunku rzeki Bóbr i jej dopływów. Bóbr stanowi również bazę drenażu dla wód podziemnych piętra czwartorzędowego. Lokalnymi bazami drenażu w części zachodniej obszaru jest Czerna Wielka (lewobrzeżny dopływ Bobru), a w części wschodniej rzeki Szprotawa i Brzeźnica (dopływy prawobrzeżne). Generalnie spływ

wód odbywa się w kierunku północnym. Lokalnie, jak to ma miejsce w przypadku rejonu rzeki Szprotawy, kierunek ten zmienić się może na południowo – zachodni. W części zachodniej wysokość powierzchni piezometrycznej obniża się od 220 do 40 m n.p.m. (przy ujściu Bobru do Odry), a we wschodniej od 140 do 110 m n.p.m. Zasilanie wód podziemnych tego piętra odbywa się poprzez bezpośrednią infiltrację opadów atmosferycznych w głąb nieizolowanych lub słabo izolowanych utworów piaszczysto – żwirowych. Neogeńskie piętro wodonośne charakteryzuje się naporowym, subartezyjskim zwierciadłem wody. Zasilanie wielowarstwowego systemu wodonośnego następuje drogą przesączania poprzez nadległe poziomy oraz przez okna hydrogeologiczne. Najkorzystniejsze warunki do wymiany wód z piętrem czwartorzędowym istnieją w rejonach występowania głębokich, czwartorzędowych, rynnowych struktur kopalnych. Jednakże ogólnie można przyjąć, że więź hydrauliczna pomiędzy poszczególnymi poziomami jest ograniczona, ponieważ tworzą one często izolowane warstwy i soczewy. Zasilanie starszych pięter odbywa się w obrębie stref zaangażowanych tektonicznie oraz w wyniku infiltracji wód z poziomów wyżejległych.

RYCINA 5: Gmina Jasień – lokalizacja JCWPd nr 76.

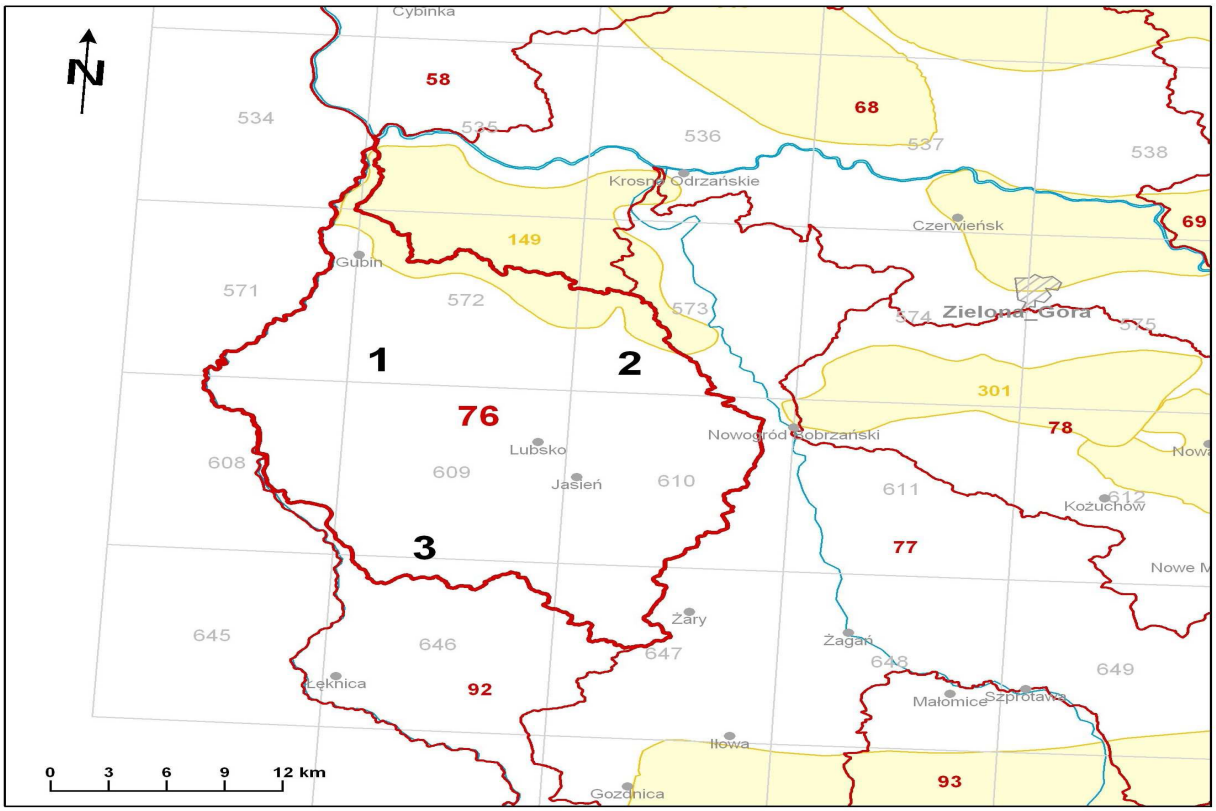

Źródło reprodukcji: http://psh.pgi.gov.pl/charakterystyka_jcwpd.html

1.6.4. Wody powierzchniowe[7].

Obszar gminy Jasień należy w całości do dorzecza rzeki Odry, w obrębie zlewni rzeki Nysy Łużyckiej. Przez centralną część gminy przepływa rzeka Lubsza, prawobrzeżny dopływ Nysy Łużyckiej, o powierzchni zlewni 911,44 km². Płynie z południa na północ, dość znacznymi zakolami, często zmieniając po drodze kierunek. Prowadzi swe wody z obszaru Wzniesień Żarskich (źródła na wysokości około 200 m n.p.m. w rejonie

[7] Częściowo na podstawie danych zawartych w *Komentarzu do Mapy Hydrograficznej w skali 1:50000*, arkusze: M-33-7-C Jasień (Baczyńska, Gogołek, Kaniecki, 2006) i M-33-6-D Lubsko (Baczyńska, Gogołek, Kaniecki, 2006).

Olbrachtowa) przez Obniżenie Nowosolskie, dość głęboko wciętą doliną. W granice gminy wpływa pomiędzy Jaryszowem a Lipskiem Żarskim na wysokości około 115 m n.p.m. Średni spadek jej doliny na analizowanym obszarze wynosi około 2,1 ‰. Poniżej Jasienia Lubsza wpływa do pradoliny. Sieć rzeczna jest tu gęsta i zawikłana. Występują liczne stawy i kanały. Koryto Lubszy na tym odcinku rozdziela się na liczne ramiona. Szerokość jej doliny miejscami osiąga tu 1,5 km. Lubsza opuszcza granice gminy poniżej Jasienia na wysokości 75 m n.p.m.

Wschodnią część gminy odwadniają prawobrzeżne dopływy Lubszy: Ług (formalnie Kanał Młyński) oraz Uklejna (wpada do Lubszy tuż przy granicy gminy powyżej wsi Lipsk Żarski). Ług wypływa na południe od wsi Włostów na wysokości około 120 m n.p.m. Początkowo płynie z południa na północ, następnie w rejonie Zabłocia skręca zakolem na południe, przyjmuje tutaj wody Wieprzyka płynącego z północy i dalej kieruje się na zachód, wprowadzając swoje wody do Lubszy w rejonie miejscowości Białków. Największym dopływem Ługu jest Widunia, która bierze swój początek na terenach stale podmokłych pomiędzy Guzowem a Białowicami. Na północ od Mirkowic Widunia łączy swoje wody z wodami Ługu. W rejonie miejscowości Lubanice na wysokości 155 m n.p.m. posiada źródła lewy dopływ Widuni – Szyszyna. Płynie początkowo z południa na północ, następnie w sąsiedztwie Biedrzychowic Dolnych kieruje wody na północny – zachód. Poniżej miejscowości Wicina uchodzi do Widuni. Nieco poniżej ujścia Szyszyny, również do Widuni wprowadza wody Korzenna, która wypływa w rejonie wsi Łukawy na wysokości około 130 m n.p.m. Zachodnią część gminy odwadnia głównie lewostronny dopływ Lubszy – Makówka. Wypływa na wysokości około 140 m n.p.m. w sąsiedztwie wsi Golin. Płynie zakolami, generalnie z południa na północ, często po drodze zmieniając kierunek. Na południe od Białkowa uchodzi do Lubszy.

Gęstość sieci rzecznej na obszarze gminy jest zróżnicowana. Na rozległym obszarze międzyrzecza Bobru i Lubszy (północno – wschodni rejon gminy) cieki praktycznie nie występują. Na południu (Wzniesienia Żarskie) sieć rzeczna jest dość rzadka, ale za to równomiernie rozłożona. Natomiast w północnej części gminy sieć cieków jest bardziej rozbudowana. Występuje tu znaczne zagęszczenie kanałów i rowów melioracyjnych. W rejonach zatorfionych obniżeń lokują się stałe i okresowe podmokłości. Głównym kierunkiem spływu wód powierzchniowych jest kierunek zachodni. Zdecydowanie więcej cieków prowadzi swoje wody przez cały rok, tylko niewielkie, drobne cieki prowadzą wody okresowo. Pomiędzy Guzowem a Białowicami występuje dość rozległy obszar trwale podmokły, w obrębie którego bifurkują wody Ługu i Widuni. Poza tym w obrębie zlewni Lubszy występują pojedyncze, izolowane zagłębienia bezodpływowe typu ewapotranspiracyjnego i kilka typu chłonnego. Największe skupisko tych zagłębień zlokalizowano w sąsiedztwie wododziału Lubszy i Makówki, na północ od Jasienia.

TABELA 23: Gmina Jasień – jednolite części wód powierzchniowych (JCWP) – (I).

Europejski kod JCWP	Nazwa JCWP	Typ JCWP	Region wodny
PLRW600018174816	Lubsza od źródła do Uklejnej	Potok nizinny żwirowy	Środkowej Odry
PLRW600019174871	Lubsza od Uklejnej do Pstrąga	Rzeka nizinna piaszczysto – gliniasta	
PLRW600001696	Kanał Dychowski	typ nieokreślony	
PLRW600017174829	Kanał Młyński	Potok nizinny piaszczysty	
PLRW600017174849	Kurka z Jeziorem Jańsko	Potok nizinny piaszczysty	
PLRW600017174818	Makówka	Potok nizinny piaszczysty	
PLRW600017174869	Tymnica	Potok nizinny piaszczysty	

Źródło: *Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry*, 2016.

TABELA 24: Gmina Jasień – jednolite części wód powierzchniowych (JCWP) – (II).

Europejski kod JCWP	Nazwa JCWP	Status JCWP
PLRW600018174816	Lubsza od źródła do Uklejnej	naturalna część wód
PLRW600019174871	Lubsza od Uklejnej do Pstrąga	naturalna część wód
PLRW600001696	Kanał Dychowski	sztuczna część wód
PLRW600017174829	Kanał Młyński	naturalna część wód
PLRW600017174849	Kurka z Jeziorem Jańsko	silnie zmieniona część wód
PLRW600017174818	Makówka	silnie zmieniona część wód
PLRW600017174869	Tymnica	naturalna część wód

Źródło: *Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry*, 2016.

Zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną oraz ustawą z dnia 20 lipca 2017 roku Prawo wodne dla naturalnych części wód celem środowiskowym jest ochrona, poprawa oraz przywracanie stanu jednolitych części wód powierzchniowych tak, aby osiągnąć dobry stan tych wód. Dla silnie zmienionych części wód celem środowiskowym jest zaś ochrona tych wód oraz poprawa ich potencjału i stanu, tak aby osiągnąć dobry potencjał ekologiczny.

TABELA 25: Gmina Jasień – scalone części wód powierzchniowych (SCWP).

Kod SCWP	Nazwa SCWP	Nazwa JCWP	Region wodny	Dorzecze
SO0513	Lubsza od źródła do Pstrąga	Lubsza od źródła do Uklejnej	Środkowej Odry	Odry
		Lubsza od Uklejnej do Pstrąga		
		Kanał Młyński		
		Makówka		
		Kurka z Jeziorem Jańsko		
SO0514	Tymnica i Pstrąg	Tymnica		
SO0619	Bóbr od Kanału Dychowskiego do Odry	Kanał Dychowski		

Źródło: *Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry*, 2016.

Charakterystyczną cechą analizowanego obszaru jest brak większych zbiorników wód stojących. Występujące na terenie gminy niewielkie zbiorniki wodne są głównie pochodzenia antropogenicznego. Oprócz obszarów podmokłych należą do nich: stawy rybne, doły potorfowe, glinianki i niewielkie stawki, w tym małe zbiorniki pełniące funkcje przeciwpożarowe. Większość z nich to akweny o powierzchni około 1,0 ha. Na rzece Lubszy w rejonie Jasienia planuje się budowę zbiornika retencyjnego. Ponadto wskazanym byłoby tworzenie na bazie istniejących zasobów niewielkich stawów hodowlanych w licznych dolinkach bocznych w południowej i południowo – zachodniej części gminy. Poprawiłoby to ogólny bilans wodny gminy i przyniosło korzyści z hodowli ryb.

Łączna powierzchnia gruntów pod wodami powierzchniowymi płynącymi wynosi 37,2519 ha[8], a pod wodami stojącymi (w tym stawami) 36,8981 ha[9], co stanowi odpowiednio po 0,29 % % ogólnej powierzchni gminy.

[8] Według ewidencji gruntów, 2017.
[9] Według ewidencji gruntów, 2017.

1.6.5. Topograficzne działy wodne[10].

Na wschód od granic gminy, z południa na północ, przebiega dział wodny II rzędu, rozgraniczający zlewnie Bobru (lewy dopływ Odry) i Lubszy (prawy dopływ Nysy Łużyckiej). Dla głównych dopływów Lubszy (Uklejna, Makówka, Ług, Tymnica) wyznaczono działy wodne IV rzędu. Natomiast dział V rzędu wydziela zlewnie Widuni i Wieprzyka. Większość działów wodnych to działy pewne, wyraźnie zaznaczające się w rzeźbie terenu. W strefie ujściowej Widuni do Ługu oraz Ługu do Lubszy działy wodne mają przebieg niepewny i przedzielone są bramami wodnymi.

1.6.6. Charakterystyka hydrologiczna[11].

Charakterystykę hydrologiczną wód powierzchniowych na obszarze gminy utrudnia brak posterunków wodowskazowych IMGW, rejestrujących stany i przepływy na rzekach. Rzeki odwadniające analizowany obszar charakteryzują się śnieżno – deszczowym reżimem zasilania, posiadającym jedno maksimum i jedno minimum stanów i przepływów w ciągu roku. Maksymalne wartości stanów i przepływów rzeki tego obszaru osiągają w okresie wiosennym w wyniku topnienia śniegu oraz rozmarzania gruntu. Wezbrania roztopowe na tym obszarze występują od lutego do kwietnia. Po osiągnięciu wiosennego maksimum zaznacza się powolne obniżanie stanów i przepływów aż do jesieni. Od czerwca do sierpnia zaznaczają się niżówki letnie. Również w okresie letnim występują wezbrania opadowe (V – VIII), spowodowane gwałtownymi, a także długotrwałymi opadami. Od października, w wyniku zmniejszonego parowania, stany wody w ciekach wykazują tendencję wzrostową. Niekiedy niżówka letnia przedłuża się i przechodzi w niżówkę zimową, która uwarunkowana jest długotrwałym utrzymywaniem się ujemnych temperatur powietrza. W tym też okresie na rzekach pojawiają się zjawiska lodowe. Na analizowanym obszarze pojawiają się one między 21 a 31 grudnia i zanikają przed końcem lutego. Średni czas ich trwania w zlewni Lubszy nie przekracza 15 dni. Przy wysokich stanach na Lubszy mogą powstawać zatory lodowe, jednakże dotyczy to najczęściej rejonów przy ujściu do Nysy Łużyckiej, a więc poza granicami gminy.

Średni roczny przepływ Lubszy przy jej ujściu (poza granicami gminy) osiąga wartość 3,4 m^3s, natomiast maksymalna rozpiętość wahań jej stanów wody wynosi 2,0 m. Średni odpływ jednostkowy dla rzek analizowanego obszaru, będący miarą zasobności wodnej ich zlewni, kształtuje się w granicach od 4 do 5 $dm^3s^{-1}km^2$ i jest nieco niższy od średniego odpływu jednostkowego dla Polski wynoszącego 5,5 $dm^3s^{-1}km^2$. Średni niski odpływ jednostkowy dla zlewni Lubszy kształtuje się w granicach 1 – 1,5 $dm^3s^{-1}km^2$. Odpływ półrocza zimowego jest tu wyższy od odpływu półrocza letniego. Z kolei udział odpływu pochodzenia podziemnego w ogólnej masie odpływu w zlewni Lubszy mieści się w granicach od 30 do 45 %, co świadczy o mniejszej niż przeciętna zdolności retencyjnej jej zlewni. W celu określenia wielkości przepływu na rzekach niekontrolowanych, w trakcie badań terenowych na potrzeby wykonania *Mapy Hydrograficznej*, wykonano jednorazowe pomiary przepływów chwilowych. Dla Lubszy w Jasieniu osiągnięto 28 czerwca 2005 roku 0,41 m^3/s. Ponadto na Uklejnej w Łubanicach (powyżej granic gminy) oraz na Widuni w Wicinie tego samego dnia osiągnięto 0,02 m^3/s.

[10] Na podstawie danych zawartych w *Komentarzu do Mapy Hydrograficznej w skali 1:50000*, arkusze: M-33-7-C Jasień (Baczyńska, Gogołek, Kaniecki, 2006) i M-33-6-D Lubsko (Baczyńska, Gogołek, Kaniecki, 2006).
[11] Na podstawie danych zawartych w *Komentarzu do Mapy Hydrograficznej w skali 1:50000*, arkusze: M-33-7-C Jasień (Baczyńska, Gogołek, Kaniecki, 2006) i M-33-6-D Lubsko (Baczyńska, Gogołek, Kaniecki, 2006).

1. 7. Gleby.

1.7.1. Ogólna charakterystyka gleb[12].

Wytworzenie się określonych profilów glebowych oraz ich przydatność rolnicza pozostaje w ścisłym związku z budową geologiczną i morfologią danego obszaru. Natomiast skład mineralny i właściwości gleb są uzależnione przede wszystkim od rodzaju skały macierzystej, panującego klimatu i występującej szaty roślinnej. Na kształtowanie się rolniczej przydatności gleb poza rzeźbą terenu i klimatu mają również duży wpływ czynniki glebowe takie jak: skład mechaniczny, miąższość poziomu próchnicznego oraz głębokość występowania szkieletu.

W rejonie Jasienia przeważają gleby bielicowe, których żyzność jest niska. Duże połacie tych gleb porastają obecnie lasy. Najniższą żyznością charakteryzują się gleby wytworzone z piasków wydmowych. Na terenach pozadolinnych wykształciły się gleby bielicowe, brunatne, brunatne wyługowane, a lokalnie nawet czarne ziemie. W obniżeniach i w dnach basenów o stale lub okresowo wysokim poziomie wód gruntowych występują gleby torfowo – mułowe, torfowe i murszowo – mineralne. Na północ od Jasienia występują gleby mułowe i mułowo – glejowe, należące do gleb wytworzonych w warunkach bagiennych. W dolinie rzeki Lubszy powstały mady rzeczne, należące do gleb młodych wytworzonych ze współczesnych osadów aluwialnych. Gleby chronione (III klasa bonitacyjna) występują głównie w strefach wysoczyznowych i wytworzone są z utworów gliniastych. Są to tereny najlepiej nadające się do intensyfikacji rolnictwa. Generalnie wartość gleb na terenie gminy Jasień należy ocenić jako przeciętną z dużym udziałem gleb najsłabszych

1.7.2. Kompleksy glebowo – rolnicze[13].

TABELA 26: Gmina Jasień – kompleksy rolniczej przydatności gleb.

	Grunty orne							Użytki zielone	
Kompleksy	**2**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**	**9**	**2z**	**3z**
Struktura (%) ogółem	8	12	16	37	27			76	24
Kompleksy: 2 – pszenny dobry. **4 –** żytni bardzo dobry. **5 –** żytni dobry. **6 –** żytni słaby. **7** – żytni bardzo słaby. **8 –** zbożowo–pastewny mocny. **9 –** zbożowo–pastewny słaby. **2z –** użytki zielone średnie. **3z –** użytki zielone słabe i bardzo słabe.									

Według podziału Polski na regiony glebowo – rolnicze dokonanego przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa (IUNG) w Puławach (1987) obszar gminy Jasień należy do Regionu Jasieńskiego. Region Jasieński posiada przewagę gleb zaliczanych do kompleksu 4 i 5 z dużym udziałem gleb kompleksu 6.

Gleby kompleksu 2 (pszenny dobry) tworzą większe powierzchnie w okolicach Budziechowa. Tworzą go głównie gleby brunatne i brunatne wyługowane, wykształcone najczęściej z glin lub rzadziej z piasków gliniastych mocnych na glinach. Mają one uregulowane stosunki wodne i są zasobne w składniki pokarmowe. Zapewniają wysokie plony roślin uprawnych i warzyw. Na terenie gminy Jasień stanowią one blisko 8 % ogółu gruntów ornych.

[12] Na podstawie danych zawartych w *Komentarzu do Mapy Hydrograficznej w skali 1:50000*, arkusze: M-33-7-C Jasień (Baczyńska, Gogołek, Kaniecki, 2006) i M-33-6-D Lubsko (Baczyńska, Gogołek, Kaniecki, 2006).oraz w *Komentarzu do Mapy Sozologicznej w skali 1:50000*, arkusze: M-33-7-C Jasień (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002) i M-33-6-D Lubsko (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002).

[13] Na podstawie danych zawartych w *Komentarzu do Mapy Sozologicznej w skali 1:50000*, arkusze: M-33-7-C Jasień (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002) i M-33-6-D Lubsko (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002).

Gleby kompleksu 4 (żytni bardzo dobry) tworzą większe powierzchnie w okolicach wsi Jabłoniec i Golin. Są to przeważnie gleby płowe i brunatne wyługowane, wykształcone przeważnie z piasków gliniastych lekkich na glinie. Wykazują dobre uwilgotnienie i są zasobne w składniki pokarmowe. Są one jednak bardzo wrażliwe na zabiegi agrotechniczne i nawożenie, a optymalny poziom plonów zapewniają przy właściwej uprawie. Na terenie gminy Jasień stanowią one ponad 12 % ogółu gruntów ornych.

Kompleks 5 (żytni dobry) tworzy większe powierzchnie w okolicach wsi Jabłoniec i Świbnej. Tworzą go w zasadzie gleby brunatne wyługowane i płowe, a w dolinach rzek mady wykształcone z piasków gliniastych lekkich na glinie lub te ostatnie z osadów aluwialnych na piskach luźnych. Są to gleby wrażliwe na uprawę, nawożenie i okresy suche. Większość z nich wykazuje odczyn kwaśny i niedobory przyswajalnych dla roślin składników pokarmowych. Na terenie gminy Jasień stanowią one ponad 16 % ogółu gruntów ornych.

Gleby kompleksu 6 (żytni słaby) obejmują większe powierzchnie między innymi w okolicach Jasienia i Budziechowa. Stanowią go gleby bielicowe wykształcone z piasków słabogliniastych, podścielonych najczęściej piaskami luźnymi lub osadów aluwialnych na piaskach luźnych. Są to gleby na ogół mało urodzajne ze względu na słabo rozwinięty kompleks sorpcyjny, dużą przepuszczalność, a co za tym idzie ubogie w przyswajalne składniki pokarmowe. Mają przeważnie odczyn kwaśny. Niedobór opadów atmosferycznych powoduje obniżkę plonów uprawianych na nich roślin. Na terenie gminy Jasień stanowią one ponad 37 % ogółu gruntów ornych.

Wśród kompleksów rolniczej przydatności użytków zielonych przeważa kompleks 2z (użytki zielone średnie). Dominuje on wśród łąk i pastwisk na tym terenie. W zależności od położenia gleby tworzące kompleks 2z należą do gleb torfowych, mułowo – torfowych, murszowo – mineralnych oraz mad najczęściej wykształconych na piaskach luźnych lub rzadziej na glinach. W zależności od siedliska i położenia występują duże wahania poziomu wód podziemnych, łącznie ze stagnowaniem wody na powierzchni. Na terenie gminy Jasień kompleks 2z stanowi ponad 76 % ogółu użytków zielonych.

1.7.3. Bonitacja gleb.

Klasyfikacja bonitacyjna ma na celu ustalenie wartości produkcyjnej gleb na podstawie badań terenowych odkrywek. Szczególną uwagę poświęca się cechom morfologicznym profilu glebowego, właściwościom fizycznym gleb i niektórym chemicznym. Uwzględnia się także konfigurację terenu, stosunki wilgotnościowe, położenie, itp.

TABELA 27: Gmina Jasień – grunty orne według klas bonitacyjnych[14].

Klasa bonitacyjna	Powierzchnia w ha	Struktura w (%)
I	–	–
II	–	–
III a	99,1029	3,19
III b	275,1775	8,85
IV a	618,7122	19,90
IV b	371,7059	11,96
V	1055,2854	33,95
VI	688,3953	22,15

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Starostwa Powiatowego w Żarach, 2017.

[14] Według ewidencji gruntów, 2017.

TABELA 28: Gmina Jasień – użytki zielone ogółem według klas bonitacyjnych[15].

Klasa bonitacyjna	Powierzchnia w ha	Struktura w (%)
I	–	–
II	–	–
III	71,1789	4,64
IV	913,4181	59,51
V	489,1403	31,87
VI	61,0692	3,98

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Starostwa Powiatowego w Żarach, 2017.

TABELA 29: Gmina Jasień – sady, łąki i pastwiska według klas bonitacyjnych[16].

Klasa bonitacyjna	Powierzchnia w ha			Struktura w (%)		
	Sady	Łąki	Pastwiska	Sady	Łąki	Pastwiska
I	–	–	–	–	–	–
II	–	–	–	–	–	–
III	0,7917	56,4563	13,9309	11,58	4,28	6,63
IV	2,1658	793,8828	117,3695	31,69	60,23	55,90
V	3,1479	429,3153	56,6771	46,05	32,57	26,99
VI	0,7300	38,3455	21,9937	10,68	2,91	10,47

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Starostwa Powiatowego w Żarach, 2017.

RYCINA 6: Gmina Jasień – struktura powierzchni gruntów ornych i użytków zielonych według klas bonitacyjnych[17].

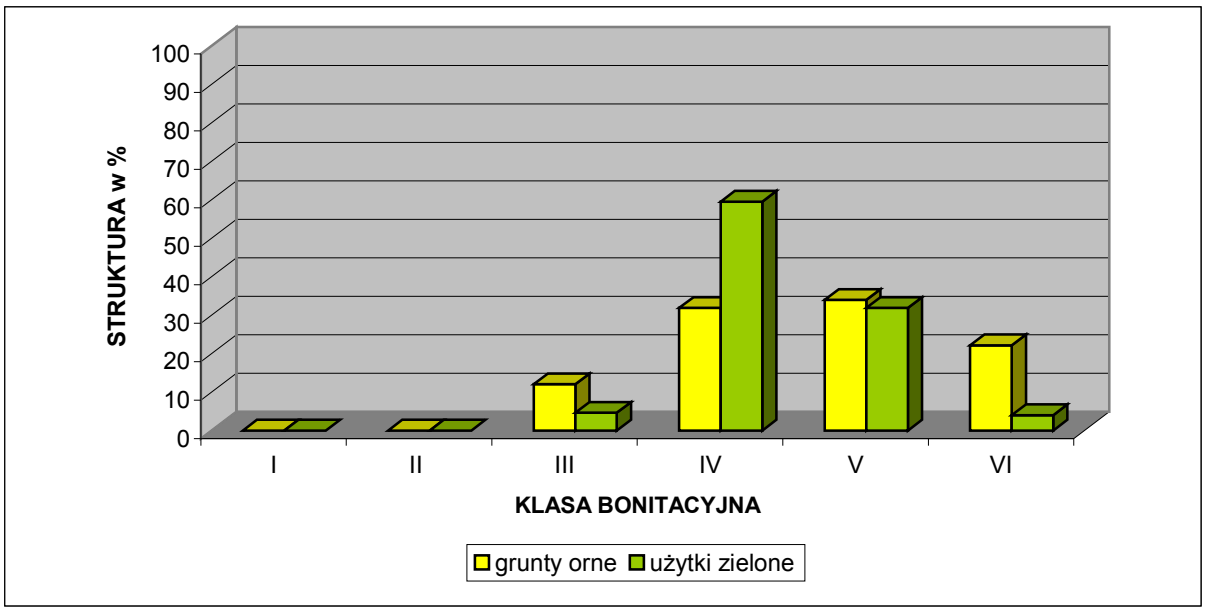

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Starostwa Powiatowego w Żarach, 2017.

[15] Według ewidencji gruntów, 2017.
[16] Według ewidencji gruntów, 2017.
[17] Według ewidencji gruntów, 2017.

Z powyższego zestawienia wynika, że na terenie gminy Jasień nie ma najlepszych gleb zaliczanych do I i II klasy bonitacyjnej. Grunty orne dobrej jakości, będące w III klasie bonitacyjnej, stanowią tylko 12,04 %. Grunty orne średniej jakości czyli IV klasy bonitacyjnej to 31,86 % ogółu, zaś grunty orne słabe i bardzo słabe V i VI klasy bonitacyjnej stanowią aż 56,10 % ogółu gruntów ornych. Natomiast udział użytków zielonych (sady, łąki i pastwiska), będących w III klasie bonitacyjnej wynosi zaledwie 4,64 %. Użytki zielone średniej jakości czyli IV klasy bonitacyjnej to 59,51 % ogółu, zaś użytki zielone słabe i bardzo słabe V i VI klasy bonitacyjnej stanowią 35,85 % ogółu użytków zielonych. Wśród użytków zielonych najlepszą bonitacją charakteryzują się łąki (64,51 % w III i IV klasie) oraz pastwiska (62,53 % w III i IV klasie), zaś najsłabszą sady (43,27 % w klasach III i IV).

Zaprezentowane poniżej tabele prezentują szczegółowe dane dotyczące powierzchni oraz struktury gruntów ornych, sadów, łąk, pastwisk i użytków zielonych ogółem, według poszczególnych obrębów zlokalizowanych na terenie gminy Jasień.

POWIERZCHNIA W HA:

TABELA 30: Gmina Jasień – powierzchnia gruntów ornych według klas bonitacyjnych[18].

Nazwa obrębu	Klasa bonitacyjna gruntów ornych – powierzchnia w ha							
	I	II	IIIa	IIIb	IVa	IVb	V	VI
Jasień	–	–	–	0,1512	3,4254	41,6877	73,9090	45,2353
Bieszków	–	–	6,3657	2,8000	19,1046	9,4781	33,8446	29,5100
Bronice	–	–	–	–	39,4244	19,0210	43,4227	83,9401
Budziechów	–	–	–	52,5354	76,5840	42,2677	105,3382	45,3087
Golin	–	–	10,9133	34,6657	56,6098	33,0341	70,6722	49,5887
Guzów	–	–	–	11,8727	71,6021	44,0694	77,0206	13,4524
Jabłoniec	–	–	26,3906	61,8816	55,7431	24,0671	81,4607	61,9159
Jasionna	–	–	5,4700	10,8723	14,7000	12,8208	28,3351	41,2171
Jurzyn	–	–	–	1,2400	7,8500	11,3935	53,2141	17,8777
Lipsk Żarski	–	–	29,7270	47,9000	43,5930	17,4330	50,0913	43,5048
Lisia Góra	–	–	–	1,3700	21,9267	8,2440	30,8306	61,4487
Mirkowice	–	–	–	–	0,8300	19,9633	90,6676	15,3665
Roztoki	–	–	–	–	–	4,7942	18,3180	23,9305
Świbna	–	–	–	5,1000	39,2900	38,0300	38,5825	16,8216
Wicina	–	–	–	11,4330	48,6154	19,0135	65,0433	51,4809
Zabłocie	–	–	18,3063	28,2077	114,2896	21,8332	175,4235	71,2410
Zieleniec	–	–	1,9300	5,1479	5,1241	4,5553	19,1114	16,5554

Źródło: Starostwo Powiatowe w Żarach, 2017.

[18] Według ewidencji gruntów, 2017.

TABELA 31: Gmina Jasień – powierzchnia sadów według klas bonitacyjnych[19].

Nazwa obrębu	Klasa bonitacyjna sadów – powierzchnia w ha					
	I	II	III	IV	V	VI
Jasień	–	–	–	0,5600	0,0888	–
Bieszków	–	–	–	–	–	–
Bronice	–	–	–	–	–	–
Budziechów	–	–	0,7917	0,5000	0,9200	0,2000
Golin	–	–	–	–	–	–
Guzów	–	–	–	–	–	–
Jabłoniec	–	–	–	–	–	–
Jasionna	–	–	–	–	–	–
Jurzyn	–	–	–	–	–	–
Lipsk Żarski	–	–	–	–	0,8500	0,1500
Lisia Góra	–	–	–	–	–	–
Mirkowice	–	–	–	–	0,4800	0,0600
Roztoki	–	–	–	–	–	–
Świbna	–	–	–	–	0,3200	–
Wicina	–	–	–	–	–	–
Zabłocie	–	–	–	1,1058	0,4891	0,3200
Zieleniec	–	–	–	–	–	–

Źródło: Starostwo Powiatowe w Żarach, 2017.

TABELA 32: Gmina Jasień – powierzchnia łąk według klas bonitacyjnych[20].

Nazwa obrębu	Klasa bonitacyjna łąk – powierzchnia w ha					
	I	II	III	IV	V	VI
Jasień	–	–	20,1579	16,6268	2,1113	0,1768
Bieszków	–	–	2,1466	21,9510	7,6769	0,2800
Bronice	–	–	–	30,8224	7,4000	0,9500
Budziechów	–	–	0,0400	124,3496	42,7863	1,7915
Golin	–	–	3,4300	29,4118	4,0900	–
Guzów	–	–	–	56,1626	80,4311	0,3900
Jabłoniec	–	–	14,5122	29,7327	15,7747	3,3400
Jasionna	–	–	–	6,8600	9,2581	0,9600
Jurzyn	–	–	–	18,6925	11,3500	–
Lipsk Żarski	–	–	0,9600	20,2080	2,4500	3,5700
Lisia Góra	–	–	0,4100	36,0331	17,4952	1,1900
Mirkowice	–	–	6,4900	91,8966	35,2883	9,9572
Roztoki	–	–	–	15,3266	37,0400	10,3500
Świbna	–	–	4,5244	11,4940	2,3025	–
Wicina	–	–	1,7800	113,1590	66,0109	1,3100
Zabłocie	–	–	2,0052	159,4037	86,2200	3,5700
Zieleniec	–	–	–	11,7524	1,6300	0,5100

Źródło: Starostwo Powiatowe w Żarach, 2017.

[19] Według ewidencji gruntów, 2017.
[20] Według ewidencji gruntów, 2017.

TABELA 33: Gmina Jasień – powierzchnia pastwisk według klas bonitacyjnych[21].

Nazwa obrębu	Klasa bonitacyjna pastwisk – powierzchnia w ha					
	I	II	III	IV	V	VI
Jasień	–	–	5,9165	2,3368	3,7701	1,4388
Bieszków	–	–	0,1700	4,4810	3,6306	2,7421
Bronice	–	–	–	3,7344	4,4343	2,6104
Budziechów	–	–	4,3125	8,1217	1,9254	–
Golin	–	–	–	16,6855	1,3781	1,3558
Guzów	–	–	0,6800	15,9891	2,8906	1,0000
Jabłoniec	–	–	2,8519	4,3524	1,9630	0,9100
Jasionna	–	–	–	0,9777	4,4534	1,5400
Jurzyn	–	–	–	1,4755	4,7803	2,9000
Lipsk Żarski	–	–	–	14,4034	3,2649	0,4400
Lisia Góra	–	–	–	4,1869	3,8911	2,0066
Mirkowice	–	–	–	13,3868	5,2894	0,3700
Roztoki	–	–	–	2,7388	0,8300	0,0600
Świbna	–	–	–	7,1400	2,9603	0,4100
Wicina	–	–	–	0,2100	4,5287	2,1200
Zabłocie	–	–	–	13,2995	4,5919	1,6900
Zieleniec	–	–	–	3,8500	2,0950	0,4000

Źródło: Starostwo Powiatowe w Żarach, 2017.

TABELA 34: Gmina Jasień – powierzchnia użytków zielonych ogółem według klas bonitacyjnych[22].

Nazwa obrębu	Klasa bonitacyjna użytków zielonych ogółem – powierzchnia w ha					
	I	II	III	IV	V	VI
Jasień	–	–	26,0744	19,5236	5,9702	1,6156
Bieszków	–	–	2,3166	26,4320	11,3075	3,0221
Bronice	–	–	–	34,5568	11,8343	3,5604
Budziechów	–	–	5,1442	132,9713	45,6317	1,9915
Golin	–	–	3,4300	46,0973	5,4681	1,3558
Guzów	–	–	0,6800	72,1517	83,3217	1,3900
Jabłoniec	–	–	17,3641	34,0851	17,7377	4,2500
Jasionna	–	–	–	7,8377	13,7115	2,5000
Jurzyn	–	–	–	20,1680	16,1303	2,9000
Lipsk Żarski	–	–	0,9600	34,6114	6,5649	4,1600
Lisia Góra	–	–	0,4100	40,2200	21,3863	3,1966
Mirkowice	–	–	6,4900	105,2834	41,0577	10,3872
Roztoki	–	–	0,0000	18,0654	37,8700	10,4100
Świbna	–	–	4,5244	18,6340	5,5828	0,4100
Wicina	–	–	1,7800	113,3690	70,5396	3,4300
Zabłocie	–	–	2,0052	173,8090	91,3010	5,5800
Zieleniec	–	–	–	15,6024	3,7250	0,9100

Źródło: Starostwo Powiatowe w Żarach, 2017.

[21] Według ewidencji gruntów, 2017.
[22] Według ewidencji gruntów, 2017.

STRUKTURA W %:

TABELA 35: Gmina Jasień – struktura gruntów ornych według klas bonitacyjnych[23].

Nazwa obrębu	Klasa bonitacyjna gruntów ornych – struktura w %							
	I	II	IIIa	IIIb	IVa	IVb	V	VI
Jasień	–	–	–	0,09	2,08	25,36	44,95	27,51
Bieszków	–	–	6,30	2,77	18,90	9,37	33,48	29,19
Bronice	–	–	–	–	21,22	10,24	23,37	45,18
Budziechów	–	–	–	16,31	23,78	13,13	32,71	14,07
Golin	–	–	4,27	13,57	22,16	12,93	27,66	19,41
Guzów	–	–	–	5,45	32,84	20,21	35,33	6,17
Jabłoniec	–	–	8,47	19,87	17,90	7,73	26,15	19,88
Jasionna	–	–	4,82	9,59	12,96	11,30	24,98	36,34
Jurzyn	–	–	–	1,35	8,57	12,44	58,11	19,52
Lipsk Żarski	–	–	12,80	20,62	18,77	7,51	21,57	18,73
Lisia Góra	–	–	–	1,11	17,71	6,66	24,90	49,63
Mirkowice	–	–	–	–	0,65	15,74	71,49	12,12
Roztoki	–	–	–	–	–	10,19	38,94	50,87
Świbna	–	–	–	3,70	28,51	27,59	27,99	12,21
Wicina	–	–	–	5,85	24,86	9,72	33,26	26,32
Zabłocie	–	–	4,26	6,57	26,62	5,09	40,86	16,59
Zieleniec	–	–	3,68	9,82	9,77	8,69	36,46	31,58

Źródło: Starostwo Powiatowe w Żarach, 2017.

TABELA 36: Gmina Jasień – struktura sadów według klas bonitacyjnych[24].

Nazwa obrębu	Klasa bonitacyjna sadów – struktura w %					
	I	II	III	IV	V	VI
Jasień	–	–	–	86,31	13,69	–
Bieszków	–	–	–	–	–	–
Bronice	–	–	–	–	–	–
Budziechów	–	–	32,83	20,73	38,15	8,29
Golin	–	–	–	–	–	–
Guzów	–	–	–	–	–	–
Jabłoniec	–	–	–	–	–	–
Jasionna	–	–	–	–	–	–
Jurzyn	–	–	–	–	–	–
Lipsk Żarski	–	–	–	–	85,00	15,00
Lisia Góra	–	–	–	–	–	–
Mirkowice	–	–	–	–	88,89	11,11
Roztoki	–	–	–	–	–	–
Świbna	–	–	–	–	100,00	–
Wicina	–	–	–	–	–	–
Zabłocie	–	–	–	57,75	25,54	16,71
Zieleniec	–	–	–	–	–	–

Źródło: Starostwo Powiatowe w Żarach, 2017.

[23] Według ewidencji gruntów, 2017.
[24] Według ewidencji gruntów, 2017.

TABELA 37: Gmina Jasień – struktura łąk według klas bonitacyjnych[25].

Nazwa obrębu	Klasa bonitacyjna łąk – struktura w %					
	I	II	III	IV	V	VI
Jasień	–	–	51,59	42,55	5,40	0,45
Bieszków	–	–	6,70	68,48	23,95	0,87
Bronice	–	–	–	78,68	18,89	2,43
Budziechów	–	–	0,02	73,59	25,32	1,06
Golin	–	–	9,29	79,64	11,07	–
Guzów	–	–	–	41,00	58,72	0,28
Jabłoniec	–	–	22,90	46,93	24,90	5,27
Jasionna	–	–	–	40,17	54,21	5,62
Jurzyn	–	–	–	62,22	37,78	–
Lipsk Żarski	–	–	3,53	74,33	9,01	13,13
Lisia Góra	–	–	0,74	65,36	31,74	2,16
Mirkowice	–	–	4,52	63,98	24,57	6,93
Roztoki	–	–	–	24,44	59,06	16,50
Świbna	–	–	24,70	62,74	12,57	–
Wicina	–	–	0,98	62,09	36,22	0,72
Zabłocie	–	–	0,80	63,46	34,32	1,42
Zieleniec	–	–	–	84,60	11,73	3,67

Źródło: Starostwo Powiatowe w Żarach, 2017.

TABELA 38: Gmina Jasień – struktura pastwisk według klas bonitacyjnych[26].

Nazwa obrębu	Klasa bonitacyjna pastwisk – struktura w %					
	I	II	III	IV	V	VI
Jasień	–	–	43,95	17,36	28,01	10,69
Bieszków	–	–	1,54	40,65	32,93	24,87
Bronice	–	–	–	34,64	41,14	24,22
Budziechów	–	–	30,03	56,56	13,41	–
Golin	–	–	–	85,92	7,10	6,98
Guzów	–	–	3,31	77,77	14,06	4,86
Jabłoniec	–	–	28,30	43,19	19,48	9,03
Jasionna	–	–	–	14,03	63,88	22,09
Jurzyn	–	–	–	16,12	52,21	31,67
Lipsk Żarski	–	–	–	79,54	18,03	2,43
Lisia Góra	–	–	–	41,52	38,58	19,90
Mirkowice	–	–	–	70,29	27,77	1,94
Roztoki	–	–	–	75,47	22,87	1,65
Świbna	–	–	–	67,93	28,17	3,90
Wicina	–	–	–	3,06	66,03	30,91
Zabłocie	–	–	–	67,92	23,45	8,63
Zieleniec	–	–	–	60,68	33,02	6,30

Źródło: Starostwo Powiatowe w Żarach, 2017.

[25] Według ewidencji gruntów, 2017.
[26] Według ewidencji gruntów, 2017.

TABELA 39: Gmina Jasień – struktura użytków zielonych ogółem według klas bonitacyjnych[27].

Nazwa obrębu	Klasa bonitacyjna użytków zielonych ogółem – struktura w %					
	I	II	III	IV	V	VI
Jasień	–	–	49,03	36,71	11,23	3,04
Bieszków	–	–	5,38	61,36	26,25	7,02
Bronice	–	–	–	69,18	23,69	7,13
Budziechów	–	–	2,77	71,59	24,57	1,07
Golin	–	–	6,09	81,80	9,70	2,41
Guzów	–	–	0,43	45,80	52,89	0,88
Jabłoniec	–	–	23,64	46,41	24,15	5,79
Jasionna	–	–	–	32,59	57,01	10,40
Jurzyn	–	–	–	51,45	41,15	7,40
Lipsk Żarski	–	–	2,07	74,76	14,18	8,99
Lisia Góra	–	–	0,63	61,67	32,79	4,90
Mirkowice	–	–	3,98	64,50	25,16	6,36
Roztoki	–	–	–	27,23	57,08	15,69
Świbna	–	–	15,52	63,92	19,15	1,41
Wicina	–	–	0,94	59,95	37,30	1,81
Zabłocie	–	–	0,74	63,74	33,48	2,05
Zieleniec	–	–	–	77,10	18,41	4,50

Źródło: Starostwo Powiatowe w Żarach, 2017.

1. 8. Roślinność.

1.8.1. Regionalizacja geobotaniczna.

Według geobotanicznego podziału Polski (W. Szafer, B. Pawłowski, 1973) obszar gminy Jasień należy do następujących jednostek:

- Państwo: Holarktyka;
- Obszar: Euro – Syberyjski;
- Prowincja: Niżowo – Wyżynna;
- Dział: Bałtycki;
- Poddział: Pas Wielkich Dolin;
- Kraina: Wielkopolsko – Kujawska ;
- Okręg: Lubuski.

1.8.2. Potencjalna roślinność naturalna[28].

Obszar gminy jest zróżnicowany pod względem potencjalnej roślinności naturalnej. Wschodnią część gminy zajmuje środkowoeuropejski bór sosnowy *Leucoboro – Pinetum*. W pozostałej części gminy znajdują się siedliska: środkowoeuropejskich niżowych dąbrów acidofilnych z panującym dębem bezszypulkowym *Calamagrosito – Quercetum petraeae*, subkontynentalnych borów mieszanych dębowo – sosnowych *Querco –*

[27] Według ewidencji gruntów, 2017.
[28] Na podstawie danych zawartych w *Komentarzu do Mapy Sozologicznej w skali 1:50000*, arkusze: M-33-7-C Jasień (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002) i M-33-6-D Lubsko (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002).

Pinetum oraz środkowoeuropejskich grądów w postaci nizinno – wyżynnej *Galio – Carpinetum colinum*. Natomiast dolina rzeki Lubszy stanowi siedlisko łęgów wierzbowo – topolowych *Salici – Populetum* i jesionowo – wiązowych *Ficario – Ulmetum*.

Na terenie województwa lubuskiego, jak i w całym kraju, nie ma od dawna lasów naturalnych. Małe fragmenty zbliżone swoim składem florystycznym i strukturą do naturalnych objęte są ochroną w postaci rezerwatów leśnych (poza granicami gminy). Ponad 90 % powierzchni leśnych stanowią bory suche, bory świeże i bory mieszane świeże o bardzo niskiej produkcyjności. Siedliska żyźniejsze z drzewostanami bukowymi i dębowymi spotyka się rzadko, głównie w strefach moren czołowych. Obserwuje się tu, wraz z upływem lat, stopniowe zanikanie wielu gatunków roślin, w tym najrzadszych i najbardziej cennych z ekologicznego punktu widzenia, co jest niewątpliwym świadectwem wyraźnej ingerencji człowieka w układy przyrodnicze. W rejonie obejmującym między innymi obszar gminy Jasień stwierdzono stanowiska następujących ginących gatunków roślin:

- z krajowej Czerwonej Listy Roślin: ponikło wielołodygowe i rosiczka pośrednia;
- z regionalnej Czerwonej Listy Roślin: borówka bagienna, sit ostrokwiatowy, grzybień północny, pióropusznik strusi, skrzyp olbrzymi, bagno zwyczajne, przegiełka biała i kokorycza wątła.

Obecny charakter roślinności to efekt przekształceń środowiska przez gospodarkę człowieka. Znaczna część lasów została zastąpiona przez użytki rolne i tereny zabudowane ze specyficzną roślinnością synantropijną i obcego pochodzenia, a naturalne tereny podmokłe w większości odwodniono. Obecnie północno – wschodnia (kompleksy leśne na północ od doliny rzeki Ług), częściowo zachodnia i południowa (kompleksy leśne), a nade wszystko centralna część gminy (dolina Lubszy) posiada znaczącą wartość przyrodniczo – krajobrazową. Tereny te w dużej części objęte są czynną i projektowną ochroną prawną w formie obszaru chronionego krajobrazu (Wschodnie Okolice Lubska) oraz w ramach sieci przyrodniczej NATURA 2000 (Dolina Lubszy i Lubski Łęg Śnieżycowy). Reasumując współczesna szata roślinna regionu jest mozaiką flory naturalnej, półnaturalnej i antropogenicznej, uformowanej w okresie kilku ostatnich stuleci.

1.8.3. Zbiorowiska roślinne[29].

Zbiorowiska polne:

Pola uprawne zajęte są przez zbiorowiska *Euphorbio – Melandrietum*. Są to zbiorowiska zbudowane z chwastów segetalnych preferujących najżyźniejsze gleby. Dlatego można spotkać wśród nich szereg gatunków rzadkich i interesujących, między innymi: wilczomiecz drobny *Euphorbia exigua*, bniec dwudzielny *Melandrium noctiflorum*, komosa wonna *Chenopodium botrys*. Wśród takich zbiorowisk największy problem rolniczy to masowe występowanie następujących chwastów: przytulia czepna *Galium aparin*, gwiazdnica pospolita *Stellaria media*, owies głuchy *Avena fatua*, powój polny *Convolvulus arvensis* oraz szarłat szorstki *Amaranthus retroflexus*.

Zbiorowiska łąkowe:

Obszary trwale wylesione zajęte są głównie przez pola uprawne, ale częściowo także przez zbiorowiska łąkowe. Większe kompleksy łąk ciągną się wzdłuż koryta rzeki Ług oraz jej dopływów (Widunia) oraz rzeki Makówki. Miejscami są to łąki podtopione. Występują one na siedliskach świeżych z rzędu *Arrhenatheretalia*, zaś na siedliskach wilgotniejszych z rzędu *Molinietalia* i związku *Calthion*. Wyróżniają się one z otoczenia ogromnym bogactwem gatunkowym, odrębną bytującą tu fauną oraz są siedliskiem wielu rzadkich i chronionych gatunków

[29] Częściowo na podstawie danych zawartych w *Komentarzu do Mapy Sozologicznej w skali 1:50000*, arkusze: M-33-7-C Jasień (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002) i M-33-6-D Lubsko (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002).

roślin i zwierząt. W tej grupie najcenniejsze są szczególnie duże kompleksy takich zbiorowisk, gdyż tylko one zachowują samoistnie równowagę biologiczną, co zapewnia im większą odporność na niekorzystne oddziaływanie ze strony człowieka. Łąki świeże charakteryzuje mniej zasobne w wodę siedlisko. W ich składzie florystycznym dominują: jaskier łąkowy *Ranunculus acris*, mniszek lekarski *Taraxacum officinale*, przetacznik ożankowy *Veronica chamaedrys*, szczaw łąkowy *Rumex acetosa*, mietlica pospolita *Agrostis capillaris*, tymotka łąkowa *Phleum pratense*, wyczyniec łąkowy *Alopecurus pratensis* czy tomka wonna *Anthoxanthum odoratum*. Łąki tego typu dominują w miejscach wylesionych, nie użytkowanych zbyt intensywnie, oddalonych od koryt rzecznych. W grupie łąk wilgotnych najczęściej spotykany jest zespół łąki ziołoroślowej ze zdrojówką błotną i bodziszkiem błotnym *Filipendulo – Geranietum*. Występuje ona na wilgotnych obrzeżach lasów łęgowych, nad rowami melioracyjnymi i mniejszymi ciekami. Występują tu między innymi takie gatunki ciepłolubne jak: zdrojówka błotna *Filipendula ulmaria*, bodziszek błotny *Gerenium sylvaticum*, knieć błotna *Caltha palustris*, sitowie leśne *Scirpus sylvaticus*, pępawa błotna C*repis paludosa*, krwiściąg lekarski *Sanguisorba officinalis* i inne.

Zbiorowiska wodne:

Ciekom i zbiornikom wodnym towarzyszą zbiorowiska azonalne: szuwarowe, błotne i wodne. Do najpospolitszych zbiorowisk szuwarowych należy szuwar trzcinowy z trzciną *Phragmites communis*, a także szuwar mozgowy z mozgą *Phalaris arundinacea*. Zbiorowiska roślinności wodnej, ze względu na zanieczyszczenia cieków i zbiorników, wykształcają się fragmentarycznie i w zubożonej postaci. Ciekawym zespołem spotykanym w zacienionych, okresowo wysychających małych zbiornikach wodnych na podłożu próchnicznego szlamu (bagienka śródleśne, rowy odwadniające) jest zespół okrężnicy bagiennej *Hottonia palustris*.

Zbiorowiska ruderalne i nitrofilne:

Na siedliskach ruderalnych odnotować można wiele interesujących gatunków adwentywnych (obcych dla flory krajowej), np.: zaślaz pospolity *Abutulion theophrasti*, szarłat biały *Amaranthus albus*, rukiewnik wschodni *Bunias orientalis*, pieprzycznik przydrożny *Cardaria draba*, dwurząd wąskolistny *Diplotaxis tenuifolia*, niecierpek gruczołowaty *Impatiens glandulifera*, pieprzyca gęstokwiatowa *Lepidium densiflorum*, miecznica wąskolistna *Sisyrynchium berumndiana*.

Nitrofilne zbiorowiska ziołorośli i okrajków (klasa *Artemisietea*) są pospolite na obszarze gminy i stanowią ważny element jej szaty roślinnej. Na przydrożach i w rowach w otoczeniu wsi, na siedliskach pod silniejszym wpływem antropopresji pospolite są pasy fitocenoz *Urtico–Aegopodietum podagrariae* lub kadłubowe zbiorowiska agregacyjne pokrzywy *Urtica dioica* lub rzadziej bylicy pospolitej *Artemisia vulgaris*.

Najniższą wartość przyrodniczą mają fragmenty roślinności synatropijnej, tworzącej bądź nieużytki, bądź też początkowe stadia sukcesyjne w procesie renaturalizacji terenów silnie przekształconych w wyniku działalności człowieka.

Zbiorowiska dywanowe:

Na obszarach przekształconych antropogenicznie dość powszechnie występują zbiorowiska dywanowe czyli niska roślinność zasiedlająca zbitą, trudno przepuszczalną glebę miejsc wydeptywanych lub podlegających innej presji mechanicznej. Występują na poboczach szos, wzdłuż dróg i ścieżek oraz na placach parkingowych czy w szczelinach chodników. Te zbiorowiska grupowane są w obrębie rzędu *Plantaginetea majoris* i budowane przez

odporne na wydeptywanie gatunki: wiechlinę roczną *Poa annua*, życicę trwałą *Lolium perenne*, babkę szerokolistną *Plantago major* i rdest ptasi *Polygonum aviculare s.1*.

Zieleń urządzona:

Uzupełnieniem powyższych zespołów roślinności naturalnej jest zieleń urządzona reprezentowana przez: zieleń parkową, cmentarną, przykościelną, a także przez szereg alei i szpalerów przydrożnych. W otwartym krajobrazie rolniczym pełni ona nie tylko funkcję krajobrazowo – estetyczną, ale także ekologiczną, korzystnie wpływającą na mikroklimat oraz walory użytkowe środowiska, zwłaszcza rolniczego. Duże znaczenie ma także zieleń towarzysząca zabudowie wiejskiej oraz zieleń uprawnych sadów i ogrodów. Do najcenniejszych zespołów zieleni urządzonej na terenie gminy należą parki pałacowe i dworskie (Golin, Jaryszów, Jasień, Jasionna, Lipsk Żarski, Lisia Góra, Świbna, Zabłocie) oraz zieleń cmentarna (istniejąca bądź reliktowa praktycznie w każdej miejscowości) i przykościelna (Budziechów, Jabłoniec, Jasień, Wicina).

1.8.4. Zbiorowiska leśne.

Tereny leśne są obszarami cennymi pod względem florystycznym, ekologicznym i krajobrazowym. Skupia się w nich większość chronionych i rzadkich gatunków roślin, występujących na terenie gminy. Gmina Jasień charakteryzuje się znacznym, nawet jak na region lubuski, zalesieniem. Lasy i grunty leśne zajmują tu powierzchnię 6966,18 ha[30] i stanowią 54,94 % powierzchni gminy. Samych lasów jest 6775,44 ha[31] co stanowi 53,44 % powierzchni gminy. Zbiorowiska leśne w postaci zwartych powierzchniowo kompleksów występują przede wszystkim w północno – wschodniej (na północ od wsi Zabłocie), południowej (rejon wsi: Bieszków, Guzów, Lipsk Żarski, Roztoki, Świbna), centralnej (dolina Lubszy oraz na wschód od Jasienia) i zachodniej (rejon wsi: Jasionna, Jurzyn, Lisia Góra, Zieleniec) części gminy. W północnej części gminy (Mirkowice, Wicina) obecność terenów leśnych, a także rozległych łąk i pól uprawnych decyduje o charakterystycznej, urozmaiconej fizjonomii tutejszego krajobrazu, tworząc swoistą mozaikę biocenotyczną, istotnie wpływającą na bioróżnorodność tego terenu.

Zbiorowiska leśne w dużej mierze zostały odkształcone w wyniku gospodarczej działalności człowieka. Panującym gatunkiem drzew jest sosna. Lasy o charakterze monokultur sosnowych mają najczęściej niewielką wartość przyrodniczą. Miejscami są to zbiorowiska wtórne, ze sztucznie nasadzoną sosną na siedliskach grądowych. Lasy na analizowanym terenie zajmują w większości siedliska o glebach ubogich i o zróżnicowanej rzeźbie, nieatrakcyjnej dla użytkowania rolniczego. Najcenniejsze drzewostany sosnowe znajdują się na glebach piaszczystych z domieszką gliny. Siedliska te charakteryzują strzeliste sosny i gęste runo czarnych jagód, borówek, paproci, mchów, grzybów i rozmaitych ziół. Do najcenniejszych leśnych siedlisk przyrodniczych należą łęgi olszowe i olszowo – jesionowe zlokalizowane w dolinie rzeki Lubszy.

W kwalifikacji siedlisk leśnych siedliskowy typ lasu jest zasadniczą jednostką i stanowi podstawę do podejmowania w gospodarstwie leśnym wszelkich działań hodowlanych. Obejmuje on cały zespół fizycznych warunków środowiska geograficznego, odpowiadających określonym lasotwórczym gatunkom drzew. Znajomość charakterystyki poszczególnych siedlisk i drzewostanów oraz ich udział w danym zespole leśnym daje możliwość wyrobienia sobie ogólnego poglądu o charakterze lasu, jego walorach przyrodniczych i przydatności do pełnienia określonych funkcji ogólnospołecznych.

[30] Łącznie z gruntami związanymi z gospodarką leśną, według GUS 2017.
[31] Według GUS 2017.

TABELA 40: Gmina Jasień – typy siedliskowe lasu w 2016 roku.

Typ siedlisko lasu	Symbol	Powierzchnia w ha	Struktura (%)
Bór suchy	Bs	23,23	0,34
Bór świeży	Bśw	3752,42	55,36
Bór mieszany świeży	BMśw	1336,34	19,72
Bór wilgotny	Bw	16,22	0,24
Bór mieszany wilgotny	BMw	406,82	6,00
Las świeży	Lśw	216,68	3,20
Las mieszany świeży	LMśw	638,69	9,42
Las wilgotny	Lw	60,69	0,90
Las mieszany wilgotny	LMw	230,17	3,40
Las mieszany bagienny	LMb	1,66	0,02
Ols	Ol	53,05	0,78
Ols jesionowy	OlJ	1,68	0,02
Las łęgowy	LŁ	40,60	0,60

Źródło: Bank Danych o Lasach, 2017.

Z powyższego zestawienia wynika, że siedliska borowe stanowią 81,66 %, zaś lasowe 18,34 % ogólnej powierzchni lasów. Siedliska borowe reprezentowane są głównie przez bór świeży i bór mieszany świeży, które stanowią odpowiednio 67,79 % i 24,14 % ogólnej powierzchni siedlisk borowych oraz 55,36 % i 19,72 % wszystkich siedlisk w gminie. Wśród siedlisk borowych wyróżnia się jeszcze bór mieszany wilgotny, stanowiący 7,35 % ogólnej powierzchni siedlisk borowych oraz 6 % wszystkich siedlisk w gminie. Większość siedlisk borowych stanowią monokultury sosnowe. Siedliska lasowe są mniej rozpowszechnione, a dominuje wśród nich las mieszany świeży, stanowiący 51,37 % ogólnej powierzchni siedlisk lasowych oraz 9,42 % wszystkich siedlisk w gminie. Pozostałe siedliska lasowe są niewielkie, a wyróżniają się wśród nich las mieszany wilgotny i las świeży, stanowiące odpowiednio 18,51 % i 17,43 % ogólnej powierzchni siedlisk lasowych oraz 3,40 % i 3,20 % wszystkich siedlisk w gminie. Również niewielkie fragmenty powierzchni leśnych mają charakter naturalny, lub przynajmniej zbliżony do naturalnego. Zbiorowiska leśne o charakterze pierwotnym nie występują.

TABELA 41: Gmina Jasień – struktura drzewostanów w 2016 roku.

Typ drzewostanu	Symbol	Powierzchnia w ha	Struktura (%)
Sosna	So	6116,24	90,23
Świerk	Św	29,06	0,43
Jodła	Jd	2,17	0,03
Buk	Bk	19,66	0,29
Dąb	Db	355,35	5,24
Brzoza	Brz	138,68	2,05
Olsza	Ol	112,78	1,66
Osika	Os	4,31	0,06

Źródło: Bank Danych o Lasach, 2017.

Dominującym gatunkiem drzewa na omawianym terenie jest sosna, stanowiąca ponad 90 % powierzchni wszystkich drzewostanów. Sosna tworzy rozległe monokultury, które zostały wprowadzone na ten teren przez człowieka na przełomie XIX i XX stulecia, na miejsce pierwotnych lasów mieszanych. Sośnie towarzyszą, znacznie słabiej reprezentowane, inne gatunki drzew, przede wszystkim: dąb, brzoza i olsza. Ogółem iglaste gatunki drzew stanowią 90,69 %, a liściaste 9,31 % powierzchni wszystkich drzewostanów.

W lasach, między innymi na terenie gminy Jasień, kumulują się różne negatywne zjawiska pochodzenia abiotycznego, biotycznego i antropogenicznego, wpływające na ogólne osłabienie istniejących drzewostanów i całych ekosystemów leśnych. Podstawowym czynnikiem wpływającym na degradację tutejszych lasów są czynniki antropogeniczne. Spośród nich głównym źródłem zagrożenia dla lasów są przede wszystkim gazowe i pyłowe zanieczyszczenia powietrza emitowane przez przemysł (dwutlenek siarki, związki azotu i fluoru) oraz bezpośrednia ingerencja człowieka (nadmierna penetracja poza wyznaczonymi drogami, niewłaściwa gospodarka leśna w lasach prywatnych). Na osłabione lasy wskutek czynników antropogenicznych oddziaływują także zagrożenia abiotycze i biotyczne, a wśród nich przede wszystkim silne wiatry i szkodniki. Stopień degradacji lasów ze względu na czynniki biotyczne uznaje się we wszystkich kompleksach leśnych w granicach gminy za średni (w południowej części gminy także przez czynniki abiotyczne), w skali: słaby – średni – silny[32]. Mimo tego ekosystemy leśne nadal zachowują swoje najistotniejsze walory krajobrazowe, kulturowe i społeczne.

Część lasów (przede wszystkim centralna i zachodnia część gminy) wchodzi w skład tak zwanych Leśnych Kompleksów Promocyjnych. Leśny Kompleks Promocyjny „Bory Lubuskie" należy do Nadleśnictwa Lubsko (obręby: Brody, Jasień i Lubsko), a utworzono go 19 grudnia 1994 roku przez Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych. Jest jednym z najstarszych leśnych kompleksów promocyjnych w Polsce. Zajmuje powierzchnię około 32000 ha. Jego celem jest trwale zachowanie lub odtwarzanie naturalnych walorów leśnych metodami racjonalnej gospodarki leśnej, prowadzonej na podstawach ekologicznych oraz integrowania celów trwałej gospodarki leśnej i aktywnej ochrony przyrody.

1. 9. Zwierzęta[33].

Według podziału zoogeograficznego Polski (A.S. Kostrowicki, 1999) analizowany rejon należy do Okręgu Centralnego należącego do Podregionu Środkowego w Regionie Środkowoeuropejskim. Charakteryzuje się on zaledwie 8 gatunkami wyróżniającymi, przez co wyodrębnia się dość słabo wśród innych regionów zoogeograficznych. Należą do nich między innymi: jeż europejski *Erinaceus europaeus L.*, gęś gęgawa *Anser anser L.* i motyl przestrojnik *Pyronia tithonus L.*.

Obszar gminy Jasień charakteryzuje się znacznym przekształceniem ekosystemów, w szczególności w centralnej (miasto Jasień) oraz południowo – zachodniej i północnej części gminy, gdzie prowadzona jest intensywna gospodarka rolna. Różnorodność fauny jest więc tu dość ograniczona. Tam gdzie zdecydowanie dominują grunty orne występują głównie gatunki pospolite, związane z ekosystemami rolniczymi oraz z siedliskami ludzkimi. Znacząco pozytywną rolę w występowaniu i składzie fauny odgrywają tu małe kompleksy leśne, zieleń urządzona w postaci parków pałacowych i dworskich, zadrzewienia śródpolne, doliny rzeczne, zbiorniki wodne i większe powierzchnie łąk.

[32] Na podstawie danych zawartych w *Komentarzu do Mapy Sozologicznej w skali 1:50000*, arkusze: M-33-7-C Jasień (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002) i M-33-6-D Lubsko (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002).
[33] Częściowo na podstawie danych zawartych w *Komentarzu do Mapy Sozologicznej w skali 1:50000*, arkusze: M-33-7-C Jasień (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002) i M-33-6-D Lubsko (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002) oraz materiałów z inwentaryzacji przyrodniczych na potrzeby sporządzenia *miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla południowej części obrębu ewidencyjnego Zabłocie.*

Okres wzrostu zbóż sprzyja występowaniu bezkręgowców preferujących tego typu siedliska, w szczególności należących do gatunków z rzędu pająków (*Araneida*), motyli (*Lepidoptera*), dwuskrzydłych (*Diptera*), błonkówek (*Hymenoptera*). Występują tu również rzadkie i chronione gatunki owadów. Do objętych ochroną, a stosunkowo często spotykanych należą biegacze: pospolity *Carabus nemoralis*, złocisty *Carabus auratus*, ogrodowy *Carabus arvensis*, fioletowy *Carabus viloaceus*, wręgaty *Carabus cancellatus* i granulowaty *Carabus granulatus*, spotykane z resztą na obszarze całej gminy. Pospolicie występują tu też chronione trzmiele. Szczególnie często spotykany jest trzmiel ziemny *Bombus terrestris*, a ponadto ogrodowy *Bombus hortorum*, kamiennik *Bombus lapidarius* i mesznik *Bombus muscorum*. W miejscach otwartych, nasłonecznionych spotkać można pazia królowej *Papilio machaon.* Z gromady mięczaków występuje ślimak winniczek *Helix pomatia* – gatunek objęty ochroną gatunkową dopiero od 1995 roku. Spotykany jest dosyć często w miejscach wilgotnych, szczególnie w parkach i w fragmentach lasów liściastych. Bardziej zróżnicowane siedliska występują w kompleksach leśnych gdzie można spotkać większe nagromadzenie gatunków chronionych i rzadkich. Faunę bezkręgowców najliczniej reprezentują owady związane z biocenozami borów sosnowych, a wśród nich także szkodniki drzew.

Ichtiofaunę rzeki Lubszy reprezentuje piskorz *Misgurnus fossilis*. W rejonie dolin rzecznych, zbiorników wodnych i terenów podmokłych występują dość liczne gatunki płazów i gadów. Spotkać tu można przede wszystkim traszkę zwyczajną *Triturus vulgaris*, żabę trawną *Rana temporaria*, żabę wodną *Rana esculenta*, ropuchę szarą *Bufo bufo*, ropuchę zieloną *Bufo viridis,* kumaka nizinnego *Bombina bombina* oraz coraz rzadszą rzekotkę drzewną *Hyla arborea*. Spośród gromady gadów na terenie tym występują jaszczurki: jaszczurka zwinka *Lacerta agilis*, jaszczurka żyworodna *L. vivipara* i padalec zwyczajny *Anguis fragilis*. Można tu również spotkać węże: zaskrońca *Natrix natrix* oraz żmiję zygzakowatą *Vipera berus.*

Z wielu gatunków ptaków lęgowych do najbardziej interesujących zaliczyć należy: żurawia *Grus grus*, czaplę siwą *Ardea cinerea*, kanię czarną *Milvus migrans*, trzmielojada *Pernis apivorus* i bociana czarnego *Ciconia nigra*, a także: potrzosa *Emberiza schoeniclus*, trzcinniczka *Acrocephalus scirpaceus*, rokitniczkę *Acrocephalus schoenobaenus*, świerszczaka *Locustella naevia* i kropiatkę *Porzana porzana*. Gniazduje tu także kilka par bociana białego *Ciconia ciconia*. Z gatunków błotnych obserwowano także czajkę *Vanelus vanelus*. W okolicznych lasach występują między innymi myszołów *Buteo buteo* i kruk *Corvus corax*. Wśród sów zaobserwowano płomykówkę *Tyto alba*, pójdźka *Athene noctua* i puszczyka *Strix aluco*. Z gatunków pospolitych na uwagę zasługują: remiz *Remiz pendulinus*, słowik rdzawy *Luscinia megarhynchos* i wilga *Oriolus oriolus*.

Ssaki to przede wszystkim gatunki pospolite i związane z siedliskami ludzkimi, a wśród nich między innymi: jeż europejski *Erinaceus europaeus*, kret *Talpa europaea* i wiewiórka *Sciurus vulgaris*. Do bardziej interesujących gatunków należy zaliczyć między innymi: ryjówkę aksamitną *Sorex araneus*, tchórza zwyczajnego *Mustela putorius,* łasicę łaskę *Mustela nivalis* oraz wydrę *Lutra lutra* i bobra europejskiego *Castor fiber*. W obrębie terenów leśnych występuje także gruba zwierzyna reprezentowana przez dzika *Sus scrofa*, jelenia *Cervus*, sarnę *Capreolus* i lisa *Vulpes vulpes*. Na biotopach polnych i łąkowych grupa zwierząt kręgowych posiada również swoich przedstawicieli, np.: zające *Lepus* i kuropatwy *Perdix perdix*. Spośród nietoperzy występują (głównie przeloty): Borowiec wielki *Nyctalus noctula*, Borowiaczek *Nyctalus leisleri*, Gacek brunatny *Plecotus auritus*, Gacek szary *Plecotus austriacus*, Karlik malutki *Pipistrellus pipistrellus*, Karlik większy *Pipistrellus nathusii*, Karlik drobny *Pipistrellus pygmaeus*, Nocek duży *Myotis myotis*, Nocek rudy *Myotis daubentonii*, Mroczek posrebrzany *Vespertilio murinus* i Mroczek późny *Eptesicus serotinus*.

W rejonie obejmującym Leśny Kompleks Promocyjny „Bory Lubuskie" stwierdzono stanowiska następujących rzadkich i ginących gatunków fauny:

- z krajowej Czerwonej Listy Zwierząt: żółw błotny *Emys orbicularis*, wydra *Lutra lutra*, bielik *Haliaeetus albicilla*, rybołów *Pandion haliaetus*, bocian czarny *Ciconia nigra*, gągoł *Bucephala clangula* i bąk *Botaurus stellaris*;
- z regionalnej Czerwonej Listy Zwierząt: żmija zygzakowata *Vipera berus*, żuraw *Grus grus*, rożeniec *Anas bahamensis*, perkoz rdzawoszyi *Podiceps grisegena* i kląskawka *Saxicola rubicola*.

Do największych zagrożeń dla fauny i flory występującej na terenie gminy Jasień należą przede wszystkim:

- regulacja lub zwiększenie zanieczyszczenia cieków wodnych;
- likwidacja starych, dziuplastych i martwych drzew w lasach i parkach;
- zmiany stosunków wodnych prowadzące do osuszania terenów podmokłych;
- zalesianie oraz samorzutne zarastanie przez drzewa śródleśnych łąk i bagien;
- usuwanie pojedynczych i rosnących w grupach starych drzew na terenach otwartych;
- likwidacja zbiorników wodnych;
- likwidacja śródpolnych alei;
- postępująca chemizacja rolnictwa.

1. 10. Ochrona przyrody.

Do podstawowych form ochrony przyrody w Polsce należy tworzenie rezerwatów przyrody, parków narodowych, parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu. Coraz większe znaczenie mają także użytki ekologiczne, stanowiska dokumentacyjne oraz zespoły przyrodniczo – krajobrazowe. Formami ochrony indywidualnej są: gatunkowa ochrona roślin i zwierząt oraz pomniki przyrody w rodzaju: pojedynczych drzew, alei, głazów narzutowych, skałek itp., które są akcentami wydatnie wpływającymi na urozmaicenie krajobrazu.

1.10.1. Położenie gminy na tle systemu ochrony przyrody w regionie.

Spośród form ochrony przyrody wyszczególnionych w art. 6 ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 roku (Dz. U. z 2016 roku, poz. 2134 z późn. zm.) na terenie gminy Jasień występują: obszary NATURA 2000, użytki ekologiczne, pomniki przyrody oraz gatunkowa ochrona roślin i zwierząt (podrozdziały nr: *1.10.2. – 1.10.5.*). Dodatkowo w bezpośredniej bliskości od granic gminy (w zakresie powiązań przyrodniczych) zlokalizowane są istotne dla południowo – zachodniej części województwa lubuskiego wielkopowierzchniowe formy ochrony przyrody. Są to:

- Obszar Chronionego Krajobrazu „Dolina Bobru" – na wschód od granic gminy;
- Obszar Chronionego Krajobrazu „Las Żarski" – na południe od granic gminy (projektowany);
- Obszar Chronionego Krajobrazu „Bory Bogumiłowskie" – na południe od granic gminy (projektowany);
- Park Krajobrazowy „Łuk Mużakowa" – na południowy – zachód od granic gminy;
- Obszar Chronionego Krajobrazu „Zachodnie Okolice Lubska" – na zachód od granic gminy (projektowany);
- Obszar Chronionego Krajobrazu „Bronków – Janiszowice" – na północ od granic gminy,

oraz obszary NATURA 2000:

- Jezioro Janiszowice (PLH 080053) – na północ od granic gminy;
- Dolina Dolnego Bobru (PLH 080068) – na wschód od granic gminy;
- Mopkowy tunel koło Krzystkowic (PLH 080024) – na wschód od granic gminy;
- Nowogrodzkie Przygiełkowisko (PLH 080054) – na wschód od granic gminy;

- Las Żarski (PLH 080070) – na południowy – wschód od granic gminy;
- Skroda (PLH 080064) – na południe od granic gminy;
- Uroczyska Borów Zasieckich (PLH 080060) – na zachód od granic gminy;
- Mierkowskie Wydmy (PLH 080039) – na północny – zachód od granic gminy.

1.10.2. NATURA 2000.

Według art. 25 ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 roku „*sieć obszarów Natura 2000* obejmuje: 1) obszary specjalnej ochrony ptaków; 2) specjalne obszary ochrony siedlisk; 3) obszary mające znaczenie dla Wspólnoty. Obszar Natura 2000 może obejmować część lub całość obszarów i obiektów objętych formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust 1 pkt 1 – 4 i 6 – 9". Formy te to: parki narodowe, rezerwaty przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo – krajobrazowe.

Sieć Natura 2000 to sposób na wypełnienie zobowiązań Unii Europejskiej, nałożonych przez Konwencję z Rio. Podstawę prawną sieci Natura 2000 stanowią dwa akty prawne: tak zwana Dyrektywa Ptasia (Dyrektywa Rady 79/409/EWG z 02 kwietnia 1979 roku o ochronie dzikich ptaków) i Dyrektywa Siedliskowa (Dyrektywa Rady 92/43/EWG z 21 maja 1992 roku o ochronie siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory). Przewidują one stworzenie systemu obszarów, połączonych korytarzami ekologicznymi, tworzących razem spójną funkcjonalnie sieć ekologiczną. Jej zadaniem będzie utrzymanie różnorodności biologicznej przez ochronę najcenniejszych, najrzadszych elementów przyrody, ale też najbardziej typowych, wciąż jeszcze powszechnych układów przyrodniczych, charakterystycznych dla regionów biogeograficznych. Tworzenie takiej sieci jest obowiązkiem każdego kraju członkowskiego UE, gdyż dyrektywy unijne mają charakter tak zwanego „twardego prawa", a więc muszą być przestrzegane pod groźbą sankcji finansowych.

Przed 1 maja 2004 roku Polska (strona rządowa) przekazała do Komisji Europejskiej listę obszarów NATURA 2000, które jeśli zostaną zaakceptowane przez Komisję, zostaną objęte ochroną. Dodatkowo tereny spełniające kryteria jako obszar NATURA 2000 zostały zgłoszone do Komisji Europejskiej przez organizacje pozarządowe na tak zwanej „Shadow List". Zgodnie ze stanowiskiem Komisji Europejskiej dla wszystkich tych obszarów należy stosować postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko przedsięwzięcia lub planu na obszar NATURA 2000 zgodnie z art. 33 ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 roku (Dz. U. z 2016 roku poz. 2134 z późn. zm.). Do dnia 12 grudnia 2008 roku Komisja Europejska zatwierdziła 364 obszary specjalnej ochrony siedlisk NATURA 2000 położone w Polsce, mające znaczenie dla Wspólnoty, wobec których można stosować pełną procedurę z art. 5 Dyrektywy Siedliskowej, a dodatkowo do końca 2008 roku rząd Polski wyznaczył w drodze rozporządzenia 141 obszarów specjalnej ochrony ptaków. W dniu 29 października 2009 roku Minister Środowiska przesłał do Komisji Europejskiej listę 454 nowych obszarów i 77 powiększeń obszarów już istniejących. W rezultacie siedliskowa część sieci wzrosła do 823 obszarów, pokrywając około 11% powierzchni lądowej Polski. W wyniku realizacji działań zmierzających do uzupełnienia sieci Natura 2000 wycofana została w 2009 roku skarga z Trybunału Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich dotycząca niekompletności sieci Natura 2000 w Polsce. W dniach 24–25 marca 2010 roku w Warszawie odbyło się Bilateralne Seminarium Biogeograficzne weryfikujące kompletność sieci specjalnych obszarów ochrony siedlisk w Polsce, podczas którego okazało się, że nadal nie wszystkie gatunki i siedliska są wystarczająco chronione i wskazano konieczność uzupełnień, których skala jest już jednak niewielka w porównaniu do początkowych braków. Opierając się na postanowieniach licznych seminariów w latach 2010 – 2012 zostało przeprowadzone opiniowanie projektowanych nowych i zmienianych istniejących obszarów Natura 2000. Wynikiem przeprowadzonej procedury opiniowania była wysłana do KE w październiku 2012 roku lista uzupełniająca sieć

obszarów Natura 2000 w Polsce. Obecnie w Polsce sieć Natura 2000 zajmuje prawie 1/5 (20 %) powierzchni lądowej kraju. W jej skład wchodzi 849 obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (obszary „siedliskowe" – przyszłe specjalne obszary ochrony siedlisk) oraz 145 obszarów specjalnej ochrony ptaków. Wśród nich są 2 obszary położone na terenie gminy Jasień:

- „Dolina Lubszy" (kod PLH 080057 – SOO Specjalny Obszar Ochrony) zlokalizowana w centralnej części gminy;
- „Lubski Łęg Śnieżycowy" (kod PLH 080065 – SOO Specjalny Obszar Ochrony) zlokalizowany fragmentarycznie w północnej części gminy.

DOLINA LUBSZY (PLH 080057):

„Dolina Lubszy" (całkowita powierzchnia 724,52 ha) stanowi część zatwierdzonego Obszaru Natura 2000 „Uroczyska Borów Dolnośląskich". W granicach obszaru znajduje się część doliny rzeki Lubszy, należąca do mezoregionów Kotlina Zasiecka i Obniżenie Nowosolskie oraz Wzniesień Żarskich w południowej części. Do najcenniejszych siedlisk przyrodniczych należą łęgi olszowe i olszowo – jesionowe, które lokalnie wyróżnia często masowa obecność pióropusznika strusiego *Matteuccia struthiopteris*. Zachowały się tam również fragmenty łęgów źródliskowych *Carici remotae–Fraxinetum*. Lasy bagienne reprezentowane są przez zespoły brzeziny bagiennej *Vaccinio–Betuletum pubescentis* i olsu torfowcowego *Sphagno–Alnetum*. Ze względu na znaczne przekształcenie roślinności w dolinie rzeki (pinetyzacja) fitocenozy grądów i łęgów wiązowo – jesionowych nie zajmują większych powierzchni. Na uwagę zasługuje niewielkie torfowisko koło Lipska Żarskiego, na którym stwierdzono między innymi zespół *Caricetum paniceo–lepidocarpae*. Głównym zagrożeniem jest borowienie siedlisk powodowane pinetyzacją znacznej części doliny rzeki, zwłaszcza wyższych terasów. Mamy tam często do czynienia z leśnymi zbiorowiskami zastępczymi na siedliskach łęgu wiązowo – jesionowego, grądu, kwaśnej dąbrowy i brzeziny bagiennej. Zagrożenie stanowią również obce gatunki krzewów, lokalnie wykazujące tendencje do rozprzestrzeniania się, a tym samym neofityzacji zbiorowisk leśnych. Należą do nich: *Amelanchier spicata*, *Physocarpus opulifolius* i *Padus serotina*. W korycie rzeki spotyka się różnego rodzaju odpady, np.: opony, zużyty sprzęt AGD i inne. Obszar w 80,57 % mieści się w granicach projektowanego OChK „Wschodnie okolice Lubska".

Typy siedlisk wymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG:

- 2330 wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi;
- 3130 brzegi lub osuszane dna zbiorników wodnych ze zbiorowiskami z *Littorelletea*, *Isoëto–Nanojuncetea*;
- 3260 nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranunculion fluitantis*;
- 4030 suche wrzosowiska (*Calluno–Genistion*, *Pohlio–Callunion*, *Calluno–Arctostaphylion*);
- 6410 zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*);
- 6430 ziołorośla górskie (*Adenostylion alliariae*) i ziołorośla nadrzeczne (*Convolvuletalia sepium*);
- 6510 niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*);
- 7140 torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzerio–Caricetea*);
- 7230 górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk;
- 9170 grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio–Carpinetum*, *Tilio–Carpinetum*);
- 9190 pomorski kwaśny las brzozowo – dębowy (*Betulo–Quercetum*);
- 91D0 bory i lasy bagienne (*Vaccinio uliginosi–Betuletum pubescentis*, *Vaccinio uliginosi–Pinetum*, *Pino*);
- 91E0 łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo–fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion*);
- 91F0 łęgowe lasy dębowo – wiązowo – jesionowe (*Ficario–Ulmetum*);
- 91T0 sosnowy bór chrobotkowy (Cladonio–Pinetum i chrobotkowa postać *Peucedano–Pinetum*).

Bezkręgowce wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG:

- 1016 Poczwarówka jajowata*Vertigo moulinsiana*.

SSAKI wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG:

- 1337 Bóbr europejski *Castor fiber*;
- 1355 Wydra *Lutra lutra*.

Klasy siedlisk przyrodniczych (% ogólnej powierzchni):

- lasy iglaste – 42,64 %;
- lasy mieszane – 37,38 %;
- lasy liściaste zrzucające liście na zimę – 19,17 %;
- ekstensywne uprawy zbóż (w tym z zastosowaniem ugorowania w płodozmianie) – 0,82 %.

LUBSKI ŁĘG ŚNIEŻYCOWY (PLH 080065):

„Lubski Łęg Śnieżycowy" (całkowita powierzchnia 64,98 ha) to niezwykle ciekawy przyrodniczo, zwarty kompleks łęgów i grądów usytuowany nad rzeką Lubszą, przylegający od wschodu do miasta Lubsko. Dominującym siedliskiem jest dobrze wykształcony łęg dębowo – wiązowo – jesionowy, który w partiach bardziej oddalonych od rzeki przechodzi w grąd połęgowy. W części wschodniej występują duże, zwarte płaty śnieżycy wiosennej *Leucojum vernum*. Wśród zagrożeń należy wymienić obniżanie się poziomu rzeki Lubszy i brak zalewów koniecznych dla właściwej dynamiki lasu łęgowego. Na znacznej części obszaru, w wyniku zmiany warunków wodnych, dochodzi do procesu grądowienia. Wzdłuż Lubszy rozwijają się ekspansywnie zarośla rdestowca ostrokończystego *Reynoutria japonica*, jednak gatunek ten nie wnika głębiej w drzewostan. Potencjalnym zagrożeniem jest projektowana obwodnica Lubska, która w planach ma przeciąć kompleks leśny z północy na południe. 99,85 % obszaru znajduje się w granicach projektowanego OChK „Wschodnie okolice Lubska". Na terenie gminy Jasień PLH 080065 zajmuje jedynie niewielki fragment zlokalizowany w północnej części gminy.

Typy siedlisk wymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG:

- 9170 grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio–Carpinetum*, *Tilio–Carpinetum*);
- 91E0 łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo–fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion*);
- 91F0 łęgowe lasy dębowo – wiązowo – jesionowe (*Ficario–Ulmetum*).

RYBY wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG:

- 1145 Piskorz *Misgurnus fossilis*

Inne ważne gatunki roślin:

- Kokorycz wątła *Corydalis intermedia*;
- Śnieżyca wiosenna *Leucojum vernum*.

Klasy siedlisk przyrodniczych (% ogólnej powierzchni):

- lasy liściaste zrzucające liście na zimę – 97,57 %;
- łąki wilgotne, łąki świeże – 2,34 %;
- ekstensywne uprawy zbóż (w tym z zastosowaniem ugorowania w płodozmianie) – 0,09 %.

1.10.3. Użytki ekologiczne.

Na podstawie art. 42 ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 roku „*użytkami ekologicznymi* są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej – naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania".
Na terenie gminy Jasień zlokalizowane są 4 użytki ekologiczne:

- „Bagna Jasieńskie";
- „Kanały";
- „Rabaty";
- „Torfowisko Guzów".

„Bagna Jasieńskie":

Użytek ekologiczny „Bagna Jasieńskie" ustanowiono na podstawie Rozporządzenia Wojewody Lubuskiego Nr 5 z dnia 25 marca 2002 roku (Dz. Urz. Woj. Lubuskiego Nr 44, poz. 554). Powierzchnia użytku wynosi 13,47 ha i zlokalizowany jest w obrębie ewidencyjnym Jasień. Przedmiotem ochrony jest miejsce lęgowe ptaków, stanowisko żmii zygzakowatej i stanowisko grzybieni białych.

„Kanały":

Użytek ekologiczny „Kanały" ustanowiono na podstawie uchwały nr XIV/100/04 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 03 czerwca 2004 roku w sprawie uznania za pomnik przyrody i użytek ekologiczny. Powierzchnia użytku wynosi 3,06 ha i zlokalizowany jest w obrębie ewidencyjnym Budziechów. Przedmiotem ochrony jest sieć kanałów po eksploatacji torfu oraz miejsce występowania grzybieni północnych.

„Rabaty":

Użytek ekologiczny „Rabaty" ustanowiono na podstawie uchwały nr XIV/100/04 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 03 czerwca 2004 roku w sprawie uznania za pomnik przyrody i użytek ekologiczny. Powierzchnia użytku wynosi 1,39 ha i zlokalizowany jest w obrębie ewidencyjnym Budziechów. Przedmiotem ochrony jest miejsce występowania bagna zwyczajnego.

„Torfowisko Guzów":

Użytek ekologiczny „Torfowisko Guzów" ustanowiono na podstawie Rozporządzenia Wojewody Lubuskiego Nr 5 z dnia 25 marca 2002 roku (Dz. Urz. Woj. Lubuskiego Nr 44, poz. 554). Powierzchnia użytku wynosi 92,4021 ha i zlokalizowany jest w obrębie ewidencyjnym Guzów. Przedmiotem ochrony jest miejsce występowania rzadkich gatunków roślin, zwierząt i ptaków. Znajdują się tu między innymi takie gatunki chronionych roślin jak: wrzosiec bagienny, wełnianka wąskolistna, przygiełka biała, grzybień północny, jaskier wielki, kłóć wiechowata, podkolan biały i storczyk krwisty. Fauna torfowiska to przede wszystkim miejsce lęgowe 34 gatunków ptaków. Wśród nich dominują: potrzos, trzcinaczek i rokitniaczek. Spotyka się także: świerszczaka, baczka i kureczkę nakrapianą. Gniazduje tu także od 3 do 5 par żurawia. Zaobserwowano tu również: dwie pary bociana czarnego, czaplę, kanię czarną i trzmielojada.

1.10.4. Pomniki przyrody.

Według art. 40 ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 roku „*pomnikami przyrody* są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupienia o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskinie". Pomniki przyrody są ważnym elementem składowym krajobrazu, podnoszą jego piękno, posiadają wysokie walory dydaktyczne i edukacyjne.

Na terenie gminy Jasień zlokalizowanych jest 11 pomników przyrody w postaci 7 pojedynczych okazów drzew, 3 skupień (grup) drzew oraz 1 powierzchniowego pomnika przyrody.

TABELA 42: Gmina Jasień – wykaz pomników przyrody.

L.p.	Nazwa pomnika	Opis pomnika	Obwód na wysokości 1,3 m (cm)	Wysokość w m	Lokalizacja (działka ewidencyjna)	Podstawa prawna
1	dąb szypułkowy *Quercus robur*	pojedyncze drzewo: dąb szypułkowy	372	21	Guzów (290)	1
2	dąb szypułkowy *Quercus robur*	pojedyncze drzewo: dąb szypułkowy	350	24	Roztoki (442)	1
3	wiąz szypułkowy *Ulmus minor*	pojedyncze drzewo: wiąz szypułkowy	310	24	Roztoki (439)	1
4	dąb szypułkowy *Quercus robur*	skupienie drzew: grupa 4 dębów szypułkowych na obszarze 0,20 ha	410 415 418 390	26 26 26 25	Zabłocie (520)	1
5	dąb szypułkowy *Quercus robur*	pojedyncze drzewo: dąb szypułkowy	375	27	Zabłocie (506)	1
6	Buk zwyczajny *Fagus sylvatica*	pojedyncze drzewo: buk zwyczajny	311		Jasień (77/2)	2
7	Klon jawor *Acer pseudoplatanus*	pojedyncze drzewo: klon jawor	267		Jasień (77/2)	2
8	Miłorząb dwuklapowy *Ginkgo biloba*	skupienie 2 drzew miłorzębu dwuklapowego	240 275		Jasień (76/19)	2
9	dąb szypułkowy *Quercus robur*	skupienie drzew: grupa 3 dębów szypułkowych	480 360 400	28 28 28	Jasionna (92)	3
10	sosna zwyczajna *Pinus sylvestris*	sosna o oryginalnym kształcie w formie odwróconej litery Y	230	22	Jasionna (263)	4
11	naturalne źródlisko	naturalne źródlisko ze stanowiskiem bagna zwyczajnego o powierzchni 4,15 ha	–	–	Jurzyn (166)	4

Podstawa prawna:
1 – Uchwała nr XXXVI/243/06 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 31 lipca 2006 roku (Dz. U. Woj. Lubuskiego Nr 68, poz. 1479 z dnia 07.09.2006 roku).
2 – Uchwała nr XXXIII/307/14 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 20 marca 2014 roku (Dz. U. Woj. Lubuskiego z dnia 28.03.2014 roku, poz. 758).
3 – Rozporządzenie Wojewody Lubuskiego nr 33 z dnia 19 maja 2006 roku (Dz. U. Woj. Lubuskiego Nr 38, poz. 833 z dnia 05.06.2006 roku).
4 – Uchwała nr XIV/100/04 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 03 czerwca 2004 roku (Dz. U. Woj. Lubuskiego Nr 41 z dnia 23.06.2004 roku).

Źródło: Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim, 2017.

1.10.5. Ochrona gatunkowa fauny i flory.

Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 roku „*ochrona gatunkowa* ma na celu zapewnienie przetrwania i właściwego stanu dziko występujących roślin, zwierząt i grzybów oraz ich siedlisk, gatunków rzadko występujących, endemicznych, podatnych na zagrożenia i zagrożonych wyginięciem oraz objętych ochroną na podstawie umów międzynarodowych, a także zachowanie różnorodności gatunkowej i genetycznej".

Gmina Jasień nie posiada opracowanej inwentaryzacji przyrodniczej, która udokumentowałaby występowanie roślin i zwierząt chronionych na terenie całej gminy. Dokładnie zbadane zostały jedynie: rejon sołectwa Zabłocie (inwentaryzacja ornitologiczna i chiropterologiczna na potrzeby opracowania *miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla południowej części obrębu ewidencyjnego Zabłocie*), obszary NATURA 2000 i użytki ekologiczne, przy opisie których podano wykaz roślin i zwierząt objętych ochroną gatunkową (podrozdziały nr: 1.8. i 1.9. oraz *1.10.3* i *1.10.4.*).

1.10.6. Powiązania przyrodnicze – elementy systemu ECONET–PL i CORINE/NATURA 2000.

Rozwój gospodarczy w XX wieku przyczynił się do gwałtownego wzrostu ilości zanieczyszczeń emitowanych do środowiska i jego całkowitej lub częściowej degradacji. Presja człowieka na przyrodę doprowadziła do zaniku wielu gatunków flory i fauny, postępującej synatropizacji oraz fragmentacji naturalnych ekosystemów. W celu zjednoczenia wysiłków na rzecz zachowania i ochrony środowiska przyrodniczego ustanowiono szereg porozumień i konwencji międzynarodowych, których sygnatariuszem jest również Polska. Jedną z ważniejszych inicjatyw krajów Wspólnoty Europejskiej, przyczyniającą się do integracji współpracy w dziedzinie ochrony przyrody jest koncepcja utworzenia Europejskiej Sieci Ekologicznej **(EECONET)**.

Sieć EECONET mają stanowić obszary powiązane przestrzennie i funkcjonalnie oraz objęte różnymi, wzajemnie się uzupełniającymi formami ochrony przyrody. Dla ochrony środowiska oraz poprawy jego funkcjonowania biologicznego i zwiększenia bioróżnorodności powstała krajowa sieć ekologiczna **ECONET – PL**, która jest częścią Europejskiej Sieci Ekologicznej **EECONET**, utworzonej w celu zintegrowania istniejących obszarów chronionych w poszczególnych krajach europejskich oraz potencjalnych obszarów przewidzianych do ochrony w jeden spójny system, zgodnie z przyjętymi międzynarodowymi kryteriami i standardami (koncepcja Europejskiej Sieci Ekologicznej została przyjęta przez Radę Europy w 1992 roku). Zasadniczymi elementami sieci są:

- obszary węzłowe, w których wyróżniono biocentra i strefy buforowe;
- korytarze ekologiczne.

Obszary węzłowe odznaczają się dużą różnorodnością gatunkową oraz różnorodnością form krajobrazowych i siedliskowych. Stanowią ostoję gatunków rodzimych i wędrownych, zwłaszcza rzadkich i zagrożonych wyginięciem. Wyróżnione w obszarach węzłowych biocentra obejmują obszary nagromadzenia największych walorów przyrodniczych. Otoczone są strefami buforowymi, które mają wyróżniające się walory, ale nie tak wysokie jak walory biocentrów. Natomiast korytarze ekologiczne to struktury przestrzenne, które umożliwiają rozprzestrzenianie się gatunków pomiędzy obszarami węzłowymi oraz terenami przylegającymi do nich.

Według koncepcji krajowej sieci ekologicznej ECONET – Polska (Liro, 1998) przez teren gminy Jasień nie przebiegają korytarze ekologiczne oraz nie występują obszary węzłowych zarówno o znaczeniu krajowym jak i międzynarodowym. Można jednak stwierdzić, że przepływająca przez gminę rzeka Lubsza wraz ze swoimi dopływami oraz rozległe tereny leśne pełnią rolę lokalnych korytarzy ekologicznych. Tym samym rejon gminy Jasień jest bezpośrednio i pośrednio powiązany z innymi obszarami węzłowymi oraz korytarzami ekologicznymi zlokalizowanymi w południowo – zachodniej części województwa lubuskiego:

Międzynarodowe korytarze ekologiczne:

- 17m – Lubuski Odry.

Krajowy obszar węzłowy:

- 9K – Bory Dolnośląskie.

Krajowe korytarze ekologiczne:

- 31k – Dolnej Nysy Łużyckiej;
- 32k – Dolnego Bobru.

W związku z powyższym należy unikać przerywania bądź przegradzania korytarzy przez lokalizację zabudowy inwestycji liniowych i innych obiektów inżynieryjnych. Na terenach, gdzie korytarze ekologiczne uległy przerwaniu, należy dążyć do poprawy tej sytuacji przez lokalizację zieleni towarzyszącej i uzupełniającej oraz specjalnych urządzeń wspomagających migrację zwierząt.

1.10.7. Założenie parkowe.

Założenia parkowe nie są szczególną formą ochrony przyrody w myśl ustawy o ochronie przyrody. Część z nich podlega ochronie konserwatorskiej jako zabytki kultury. Jednak duże walory przyrodnicze ich terenów, a także bezpośrednie sąsiedztwo terenów zurbanizowanych, dla których pełnią ogromną rolę środowiskotwórczą i biocenotyczną, predysponują do przedstawienia tych obszarów w rozdziale dotyczącym ochrony przyrody. Na terenie gminy Jasień zlokalizowanych jest 8 założeń parkowych (pałacowe, dworskie) z wyróżniającym się drzewostanem. Występują one w miejscowościach:

- Golin – ujęty w gminnej ewidencji zabytków;
- Jaryszów;
- Jasień;
- Jasionna – ujęty w rejestrze zabytków województwa lubuskiego;
- Lipsk Żarski;
- Lisia Góra;
- Świbna – ujęty w gminnej ewidencji zabytków;
- Zabłocie – ujęty w gminnej ewidencji zabytków.

Większość założeń parkowych pozostaje w zaniedbaniu bądź jest całkowicie zdewastowana.

1.10.8. Pozostałe elementy środowiska przyrodniczego podlegające ochronie.

Na podstawie przepisów odrębnych ochronie na omawianym terenie podlegają:

- lasy i grunty leśne;
- zieleń urządzona i zadrzewienia;
- gleby klasy III;
- udokumentowane złoża kopalin;
- wody powierzchniowe i podziemne;
- powierzchnia ziemi, krajobraz i powietrze.

Lasy i grunty leśne:

Gmina Jasień charakteryzuje się znacznym, nawet jak na region lubuski, zalesieniem. Lasy i grunty leśne zajmują tu powierzchnię 6966,18 ha[34] i stanowią 54,94 % powierzchni gminy. Samych lasów jest 6775,44 ha[35] co stanowi 53,44 % powierzchni gminy. Zbiorowiska leśne w postaci zwartych powierzchniowo kompleksów występują przede wszystkim w północno – wschodniej (na północ od wsi Zabłocie), południowej (rejon wsi: Bieszków, Guzów, Lipsk Żarski, Roztoki, Świbna), centralnej (dolina Lubszy oraz na wschód od Jasienia) i zachodniej (rejon wsi: Jasionna, Jurzyn, Lisia Góra, Zieleniec) części gminy. W strukturze gatunkowej zdecydowanie dominuje sosna, stanowiąca 90,23 % ogólnej powierzchni drzewostanów.

Zieleń urządzona:

Zieleń urządzona na terenie gminy reprezentowana jest przede wszystkim w formie zieleni parkowej, alei i szpalerów przydrożnych oraz śródpolnych, zieleni cmentarnej i przykościelnej – chronionych zapisami ustawy z dnia 15 lutego 1962 roku o ochronie dóbr kultury i muzeach oraz dodatkowo w formie zieleni przyzagrodowej. Ważnym dziedzictwem kulturowym są cmentarze, zarówno istniejące jak i zamknięte oraz tereny zieleni pocmentarnej i przykościelnej, usytuowane przeważnie w otoczeniu zabytkowych zespołów kościelnych. Ochronie podlega także pozostała zieleń i zadrzewienia w myśl ustawy o ochronie przyrody (rozdział 4) z dnia 16 kwietnia 2004 roku (Dz. U. z 2016 roku, poz. 2134 z późn. zm.). Zadrzewienia i zakrzewienia obejmują łącznie 59,6346 ha[36] co stanowi 0,47 % ogólnej powierzchni gminy.

Ochrona gleb:

Stosownie do ustawy z dnia 19 grudnia 2008 roku o zmianie ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. z dnia 31 grudnia 2008 roku) ochronie podlegają kompleksy użytków rolnych z glebami zaliczonymi do wysokich klas bonitacyjnych (klasy I – III) oraz kompleksy użytków rolnych klas IV – VI wytworzonych z gleb pochodzenia organicznego na terenach wiejskich. Na terenie gminy dominują gleby o przeciętnych walorach dla rolnictwa. Gleby o wysokiej wartości bonitacyjnej (klasy III) obejmują łącznie 445,4593 ha[37] i stanowią 12,04 % ogólnej powierzchni gruntów ornych (2,96 % ogólnej powierzchni gminy) oraz 4,64 % ogólnej powierzchni użytków zielonych (0,56 % ogólnej powierzchni gminy). W związku z powyższym tylko nieznaczna część powierzchni gruntów ornych oraz użytków zielonych podlega ochronie, a dalszy rozwój przestrzenny poszczególnych miejscowości wiejskich nie wymagałby głębokiej ingerencji w ochronę gleb.

[34] Łącznie z gruntami związanymi z gospodarką leśną, według GUS 2017.
[35] Według GUS 2017.
[36] Według ewidencji gruntów, 2017.
[37] Według ewidencji gruntów, 2017.

Ochrona złóż:

Złożem kopaliny jest nagromadzenie minerałów i skał, których wydobywanie może przynieść korzyść gospodarczą. Zgodnie z ustawą Prawo geologiczne i górnicze z dnia 09 czerwca 2011 roku (Dz. U. z 2016 roku, poz. 1131 z późn. zm.), w celu określenia granic złoża, jego zasobów oraz geologicznych warunków występowania sporządza się dokumentację geologiczną. Udokumentowane złoża kopalin uwzględnia się w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Na obszarze gminy udokumentowane są aktualnie 4 złoża kopalin: 1 złoże węgla brunatnego „Lubsko", 2 złoża surowców ilastych ceramiki budowlanej „Drzeniów" i „Jasień II" oraz 1 złoże kruszywa naturalnego „Jasionna". Złoże surowców ilastych ceramiki budowlanej „Jasień I" zostało wykreślone z bilansu zasobów. Na złożu surowców ilastych ceramiki budowlanej „Jasień II" wyznaczono obszar i teren górniczy.

Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych:

Ochrona wód polega na racjonalnym gospodarowaniu ich zasobami przez zapobieganie naruszaniu równowagi przyrodniczej i przeciwdziałanie wywoływaniu w wodach zmian powodujących ich nieprzydatność dla ludzi, świata roślinnego i zwierzęcego oraz gospodarki narodowej. Zgodnie z ustawą Prawo wodne (Dz. U. z 2017 roku, poz. 1566) ochronie podlegają wody śródlądowe powierzchniowe i podziemne oraz obszary ich zasilania. Na obszarze gminy wody powierzchniowe (wody płynące i stojące) zajmują łącznie powierzchnię 37,6719 ha[38], co stanowi 0,30 % ogólnej powierzchni gminy. Według *Mapy obszarów głównych zbiorników wód podziemnych* (GZWP) (Kleczkowski, 1990) przez centralną część gminy przebiega, z północnego – wschodu na południowy – zachód, czwartorzędowy główny zbiornik wód podziemnych nr 301 „Pradolina Zasieki – Nowa Sól". Jednakże dotychczas nie sporządzono stosownej dokumentacji hydrogeologicznej dla GZWP nr 301 w rejonie gminy Jasień. Większe udokumentowane i eksploatowane ujęcia wód podziemnych występują w Jasieniu (SUW Leśna i SUW Wodna) i Jasionnej (SUW Glinka Górna). Zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 czerwca 2009 roku (Dz. U. nr 106, poz. 882) w sprawie szczegółowego zakresu opracowywania planów gospodarki wodami na obszarach dorzeczy, sporządzono stosowny dokument (*Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry* przyjęty Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 roku), określający zasady gospodarowania wodami podziemnymi i powierzchniowymi, w tym dla rejonu JCWPd nr 76 oraz JCWP nr: PLRW600018174816, PLRW600019174871, PLRW600001696, PLRW600017174829, PLRW600017174849, PLRW600017174818, PLRW600017174869, obejmujących swym zasięgiem rejon gminy Jasień.

Ochrona krajobrazu:

Struktura przestrzenna krajobrazu jest jednym z ważniejszych czynników wpływających na wartość przyrodniczą obszaru. Najważniejszymi elementami krajobrazu, które powinny podlegać ochronie są: lasy, większe zadrzewienia nieleśne, zadrzewienia śródpolne, pasy zieleni wzdłuż dróg i cieków wodnych, naturalne łąki w dolinach rzecznych, a także koryta rzek. Lasy, większe zadrzewienia lub zwarte, ekstensywnie użytkowane łąki spowalniają szybkość odpływu składników mineralnych oraz warunkują prawidłowe krążenie wody, pierwiastków i energii w środowisku. Zadrzewienia śródpolne ograniczają erozję wietrzną gleb, parowanie wody z gleb, szczególnie w okresie letnim oraz są miejscem bytowania gatunków zwierząt żywiących się wieloma szkodnikami upraw. Pasy zieleni przydrożnej zapobiegają tworzeniu się zasp śnieżnych na drogach. Szczególnie liczne dodatkowe korzyści występują w przypadku zachowania mało przekształconych rzek i ich dolin. Ochrona niezajętych przez przemysł, budownictwo, infrastrukturę techniczną i użytkowanie rolnicze dolin rzecznych bez

[38] Według ewidencji gruntów, 2017.

obwałowań lub z wałami odsuniętymi daleko od rzeki, zapewnia nie tylko prawidłowe funkcjonowanie środowiska, ale także sprzyja lepszemu zabezpieczeniu przeciwpowodziowemu miejscowości położonych w dolinach rzecznych, ochronie wód rzek przed zanieczyszczeniami obszarowymi pochodzenia rolniczego i samooczyszczaniu się tych wód. Takie doliny rzeczne pełnią rolę korytarzy ekologicznych zapewniających prawidłowe funkcjonowanie zespołów roślinnych i zwierzęcych. Struktura przestrzenna krajobrazu musi być odpowiednio uwzględniana w procesie planowania przestrzennego. Zachowaniu najistotniejszych obszarów o cennych walorach krajobrazowych służy tworzenie form ochrony przyrody wymienionych w art. 6 ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 roku.

1.10.9. Audyt krajobrazowy.

Ze względu na brak obowiązującego audytu krajobrazowego w niniejszym *Studium* nie zawarto zapisów dotyczących rekomendacji, wniosków oraz granic krajobrazów priorytetowych wynikających z audytu krajobrazowego.

1.10.10. Obszary proponowane do objęcia ochroną.

Obecny system obszarów objętych ochroną obejmujących gminę Jasień składa się z 2 obszarów NATURA 2000, 4 użytków ekologicznych oraz 11 pomników przyrody.

We wschodniej części gminy Jasień zlokalizowany jest projektowany Obszar Chronionego Krajobrazu (OChK) „Wschodnie Okolice Lubska". Według art. 23 ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 roku „*obszar chronionego krajobrazu* obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych".

Pierwotnie OChK „Wschodnie Okolice Lubska" utworzono na podstawie następujących aktów prawnych:

- Rozporządzenie Nr 3 Wojewody Lubuskiego z dnia 17 lutego 2005 roku w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Lubuskiego Nr 9 poz. 172, ze zmianami: Dz. Urz. Woj. Lubuskiego z 2006 roku Nr 54 poz. 1189; Dz. Urz. Woj. Lubuskiego z 2008 roku Nr 91 poz. 1373; Dz. Urz. Woj. Lubuskiego z 2009 roku Nr 4 poz. 99),

oraz następujące uchwały Sejmiku Województwa Lubuskiego:

- nr LVII/579/2010 z dnia 25 października 2010 roku zmieniająca rozporządzenie w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Lubuskiego Nr 113 poz. 1820 z dnia 10 grudnia 2010 roku);
- nr XVII/157/11 z dnia 19 grudnia 2011 roku zmieniająca rozporządzenie w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Lubuskiego z dnia 13 stycznia 2012 roku poz. 98);
- nr XXXIII/352/12 z dnia 19 grudnia 2012 roku zmieniająca rozporządzenie w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Lubuskiego z dnia 24 grudnia 2012 roku poz. 2867);
- nr XXXIX/457/13 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 02 lipca 2013 roku zmieniająca rozporządzenie w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Lubuskiego z dnia 09 lipca 2013 roku poz. 1728);
- nr XLV/534/14 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 24 lutego 2014 roku zmieniająca rozporządzenie w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Lubuskiego z dnia 03 marca 2014 roku, poz. 564).

Wyrokiem Sądu Administracyjnego w Gorzowie Wielkopolskim (Sygn. Akt II SA/GO 481/17) z dnia 24 sierpnia 2017 roku (Dz. Urz. Woj. Lubuskiego z dnia 31 października 2017 roku, poz. 2230) nie obowiązuje już prawnie taka forma ochrony przyrody jaką jest między innymi OChK „Wschodnie Okolice Lubska".

Całkowita powierzchnia projektowanego OChK „Wschodnie Okolice Lubska" wynosi 7907 ha, z czego 5438 ha na terenie gminy Jasień (68,77 %). Tym samym projektowany OChK „Wschodnie Okolice Lubska" stanowić będzie 42,18 % ogólnej powierzchni gminy. Generalnie projektowany OChK „Wschodnie Okolice Lubska" obejmuje dość rozległy, rozczłonkowany przez tereny rolne, sieć komunikacyjną i osadniczą, kompleks leśny. Rejon ten zasługuje na ochronę ze względu na znaczące walory przyrodnicze i krajobrazowe, potencjalną atrakcyjność turystyczną i słabe zurbanizowanie. W granicach projektowanego obszaru zawiera się w znacznej części prawobrzeżna część zlewni rzeki Lubszy i jej dopływów. Duża ilość cieków wodnych, silnie rozwinięta granica lasu, polodowcowa rzeźba terenu, występowanie wielu chronionych gatunków roślin i zwierząt stanowi o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych tego terenu.

Docelowo konstrukcja systemu obszarów objętych ochroną oparta na 2 obszarach NATURA 2000, Obszarze Chronionego Krajobrazu, 4 użytkach ekologicznych oraz 11 pomnikach przyrody będzie wystarczająca odnośnie zabezpieczenia najcenniejszych walorów krajobrazowo – przyrodniczych gminy. Są to najwartościowsze pod względem krajobrazowym i przyrodniczym tereny gminy, które wyróżniają się walorami w skali lokalnej i regionalnej.

1. 11. Warunki podłoża budowlanego[39].

Ocenę warunków podłoża budowlanego określono z pominięciem obszarów objętych ochroną prawną ze względu na walory przyrodnicze, obszarów występowania złóż kopalin i wyrobisk górniczych, terenów leśnych, gleb chronionych III klasy bonitacyjnej, łąk na glebach pochodzenia organicznego, terenów zieleni urządzonej oraz rejonów zwartej zabudowy miejskiej. W tak określonych granicach wyróżniono dwie podstawowe kategorie obszarów:

- warunki korzystne dla budownictwa;
- warunki niekorzystne, utrudniające budownictwo.

Warunki korzystne dla budownictwa wyznaczono w miejscach, gdzie występują grunty spoiste: zwarte, półzwarte i twardoplastyczne oraz grunty niespoiste: średniozagęszczone i zagęszczone. Tereny te charakteryzują się także brakiem występowania intensywnych procesów współczesnych przekształceń powierzchni terenu oraz głębokością zalegania zwierciadła wody poniżej 2 m p.p.t. Do rejonów o korzystnych warunkach dla budownictwa zaliczono obszary występowania gruntów morenowych spoistych, zbudowanych z glin zwałowych zlodowaceń środkowopolskich (odry) i północnopolskich (wisły), mioceńskiej serii ilastej oraz gruntów niespoistych, do których należą czwartorzędowe piaski i żwiry rzeczne, wodnolodowcowe, lodowcowe, morenowe, ozów oraz tarasów rzecznych, a także utwory serii Gozdnicy. Gliny zwałowe zlodowacenia odry (przyjmowane jako skonsolidowane) występują w stanie zwartym, twardoplastycznym, natomiast młodsze gliny zlodowacenia wisły traktowane są jako nieskonsolidowane i mało spoiste. Granica pomiędzy utworami zlodowacenia wisły i odry przebiega we wschodniej części gminy. Iły serii poznańskiej cechuje stan zwarty i półzwarty, są one bardzo spoiste i mogą wykazywać tendencje do pęcznienia i skurczu w warunkach zmian wilgotności. Osady piaszczysto – żwirowe są na ogół średniozagęszczone i zagęszczone, a woda występuje w nich na głębokości poniżej 2 m p.p.t. Obszary o warunkach korzystnych dla budownictwa występują przede wszystkim w południowej, zachodniej i centralnej

[39] Na podstawie *Objaśnień do Mapy Geośrodowiskowej Polski w skali 1:50000*, arkusze: Lubsko nr 609 (Maćków, 2006) i Krzystkowice nr 610 (Lewczuk, 2006).

części gminy. Są to obszary niezaburzonych glacitektonicznie wzgórz morenowych [rejony: Bieszkowa, Bronic, Budziechowa, na południe od Golina, Guzowa (poza południową częścią) Jabłońca, Jaryszowa, na południe i północny – zachód od Jasienia, Jasionnej, Jurzyna, Lipska Żarskiego, Lisiej Góry, na południe od Mirkowic, Świbnej, na południowy – zachód od Wiciny, na południe i zachód od Zabłocia i Zieleńca] zbudowanych głównie z glin zwałowych i ich eluwiów piaszczystych oraz piasków.

Obszary o warunkach niekorzystnych, utrudniających budownictwo wyznaczono w miejscach występowania gruntów słabonośnych, do których należą: grunty organiczne, grunty spoiste w stanie plastycznym i miękkoplastycznym oraz grunty niespoiste luźne. Przy wyznaczaniu obszarów niekorzystnych wzięto pod uwagę także tereny o płytkim występowaniu wód gruntowych (0 – 2 m p.p.t.), obszary zalane przez powódź, obszary zabagnione i podmokłe oraz tereny o spadkach powierzchni powyżej 12 % i zmienione w wyniku działalności człowieka. Grunty organiczne, do których na terenie gminy należą torfy, namuły i gytie występują w podmokłym i zabagnionym obszarze wzdłuż Kanałów: Tucholskiego, Wicina „B" i Zabłockiego oraz w okolicach Guzowa. Do gruntów spoistych w stanie miękkoplastycznym i plastycznym należą także mady holoceńskie oraz serie zastoiskowe zlodowaceń północnopolskich i środkowopolskich reprezentowane przez iły, mułki i piaski. Są one podatne na procesy pęcznienia i skurczu w warunkach zmian wilgotności. Grunty niespoiste luźne reprezentują rzeczne piaski holoceńskie. Grunty występujące na tym terenie są zazwyczaj nasączone wodą, a cały obszar dolinny charakteryzuje się dobrą retencyjnością zapobiegającą gwałtownemu przyborowi wód. Piaski rzeczne, holoceńskie o drobnym i średnim uziarnieniu występują tu w obniżeniach i dolinie rzeki Lubszy oraz wzdłuż innych cieków wodnych. Dotyczy to przede wszystkim rejonów: na południe od Guzowa, na północ i zachód od Jasienia, na północny – zachód od Mirkowic, w rejonie Roztoków, na północny – zachód i południowy – wschód od Wiciny i na północny – zachód od Zabłocia. Swym zasięgiem obejmują również część istniejących zabudowań w tych miejscowościach. Utwory te nasiąknięte są wodami podziemnymi pierwszego poziomu, a w okresach wzmożonych opadów atmosferycznych ulegają zalaniu przez wody powierzchniowe. Dlatego stwierdzone w tych rejonach warunki są niedostateczne. Warunki niekorzystne dla budownictwa na obszarach o spadkach powierzchni terenu powyżej 12 % występują w rejonie Wiciny.

1. 12. Ogólna ocena stanu środowiska i stopnia jego degradacji[40].

Na terenie gminy Jasień obszary leśne mają znaczy, przekraczający ponad 50 % powierzchni udział. W północno – wschodniej, południowej, centralnej i zachodniej części gminy tworzą one zwarte powierzchniowo kompleksy. Wykazują one lekki i średni stan uszkodzeń. Przyczynami degradacji lasów są głównie czynniki antropogeniczne. Stosunkowo duży udział, zwłaszcza w południowo – zachodniej oraz północnej części gminy mają także użytki rolne (grunty orne oraz łąki i pastwiska), a wśród nich gleby o wysokich wartościach użytkowych. Z uwagi na dużą ilość gospodarstw rolnych wykształciła się tu sieć warsztatów i zakładów produkcyjno – usługowych obsługujących rolnictwo, dających dość znaczne ilości zanieczyszczeń pyłowo – gazowych oraz nieoczyszczonych ścieków. Sieć osadniczą tworzy niewielkie miasto Jasień oraz 17 wsi o różnej wielkości i założeniu, rozlokowanych po niemal całym obszarze gminy. Dodatkowym elementem antropopresji jest dość gęsta sieć dróg bitych o lokalnym i ponadlokalnym (drogi wojewódzkie) znaczeniu. Ważnym elementem środowiska jest dość bogata sieć hydrograficzna i towarzyszące jej hydrotopy w postaci zbiorników wodnych pochodzenia antropogenicznego. Stwarza to dosyć ściśle ze sobą połączony układ przyczynowo – skutkowy warunkujący stan systemu środowiska. To właśnie krajobraz i środowisko wód powierzchniowych, znajdujących się w zasięgu oddziaływania jednostek osadniczych, doznało największego uszczerbku. Ekosystemy wodne i wodno – łąkowe są szczególnie zagrożone przez wszelkiego rodzaju zanieczyszczenia, szczególnie przez zrzuty

[40] Częściowo na podstawie danych zawartych w *Komentarzu do Mapy Sozologicznej w skali 1:50000*, arkusze: M-33-7-C Jasień (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002) i M-33-6-D Lubsko (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002).

nieoczyszczonych ścieków i zmywy powierzchniowe chemicznych środków ochrony roślin z pól uprawnych bezpośrednio do wód i gruntu. Powodem zagrożeń jest płytki poziom zalegania tych wód oraz brak izolacji od powierzchni terenu. Zagrożenie dla wód podziemnych stanowi postępująca urbanizacja, która powoduje obniżanie się zwierciadła wód gruntowych. Brak dostatecznej infrastruktury komunalnej na terenach wiejskich (sieć kanalizacyjna, oczyszczalnie ścieków) powoduje częste zanieczyszczenia wód podziemnych wskutek zrzutu ścieków bezpośrednio do gruntu, co jest szczególnie groźne w dolinach rzecznych, gdzie zwierciadło wody gruntowej zalega stosunkowo płytko (do 2 m). Emisja zanieczyszczeń atmosfery przyjmuje spore rozmiary głównie na terenie miasta Jasień, gdzie występuje kilka przemysłowych i komunalnych emitorów zanieczyszczeń powietrza. W połączeniu z oddziaływaniem niskiej emisji może to powodować lokalne pogorszenie stanu aerosanitarnego. Emisja zanieczyszczeń oraz hałasu skupiona jest także wzdłuż sieci ciągów komunikacyjnych, zwłaszcza 3 dróg wojewódzkich. Dodatkowym źródłem są zanieczyszczenia przynoszone znad obszarów przyległych (okręg żarski, aglomeracja zielonogórska, LGOM). Degradacja gleb przejawia się głównie w ich zakwaszeniu, w większości na glebach piaszczystych, które częściowo wynika z zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego. Gleby antropogenicznie (urbanosole i industriosole), zanieczyszczone chemicznie i o przekształconym profilu glebowym, występują głównie w mieście Jasień. Miejscami urozmaicona rzeźba terenu przyczynia się do erozji powierzchniowej, w wyniku której następuje zmniejszenie miąższości warstw próchnicznych a tym samym obniżenia zdolności produkcyjnej gleb. Do innych form degradacji powierzchni terenu należą wyrobiska po byłej i aktualnej eksploatacji kopalin. W rejonie Jasienia zlokalizowane są składowiska surowców przemysłowych, a w większych wsiach surowców rolniczych i leśnych. Szczegółowe dane dotyczące poziomów stężeń poszczególnych zanieczyszczeń zawarte są w dokumencie pn. *Opracowanie ekofizjograficzne gminy Jasień*, sporządzonym w 2017 roku oraz w bieżących raportach Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Zielonej Górze.

Ogólnie gmina Jasień to geoekosystem o średniej bioróżnorodności i georóżnorodności z dominacją kompleksów leśnych, ale także z udziałem większych otwartych terenów rolnych. Obszar ten posiada jeszcze odporność i możliwość do samoregulacji systemu, jednak uzależnione jest to od aktywnej ochrony walorów środowiska oraz od odpowiedniego kształtowania tego systemu. Podstawowym zadaniem w dziedzinie ochrony środowiska, a zwłaszcza walorów przyrodniczych, jest uregulowanie gospodarki ściekowej na terenach osadniczych. W tym celu konieczna jest budowa i/lub rozbudowa oczyszczalni ścieków i systemów kanalizacji rozdzielczej, obejmujących całe miejscowości. Jeszcze przed ich realizacją nie należy dopuszczać do rozproszenia zabudowy, gdyż może to w przyszłości znacznie zwiększyć koszty budowy infrastruktury kanalizacyjnej lub wręcz uniemożliwić objęcie nią całości terenu zasiedlonego. Odbiornikami wód pościekowych nie powinny być cieki charakteryzujące się niskimi przepływami (choćby okresowo), gdyż może to powodować zachwianie ich równowagi biologicznej. W żadnym wypadku nie należy na tych terenach zrzucać ścieków lub wód pościekowych do gruntu. Należy dążyć do eliminacji uciążliwych środowiskowo form emisji niskiej, poprzez przechodzenie na paliwa czyste ekologicznie lub stosowanie zbiorowych i indywidualnych systemów grzewczych: nowoczesnych, wysokosprawnych i o obniżonej emisji zanieczyszczeń. Obszary leśne powinny pozostać na tych terenach dominującą formą zagospodarowania. Pełnią one naturalne funkcje glebochronne i wodochronne. Wszelka działalność na terenie gminy winna uwzględniać ochronę lasów, a ewentualne działania gospodarcze nie powinny kolidować z istniejącymi kompleksami leśnymi. Należy możliwie najlepiej chronić lasy przed zagrożeniami, mogącymi spowodować większe wylesienia. Konieczna jest także kontynuacja przebudowy drzewostanów w celu zmniejszenia dominacji monokultur sosnowych. Gospodarka przemysłowa i rolna powinna być prowadzona w sposób nie powodujący eutrofizacji wód powierzchniowych. Tereny podmokłe nie powinny być meliorowane gdyż pełnią ważne funkcje ekologiczne i hydrologiczne. Gleby najwyższych w gminie klas bonitacyjnych powinny być właściwie wykorzystane i chronione. Zachodzące lokalnie procesy erozyjne można w znacznym stopniu osłabić przez ograniczenie upraw wielkopolowych i zmniejszenie wagi mechanicznego sprzętu do prac polowych. Dla

zachowania bioróżnorodności szczególnie ważne oprócz terenów wodnych i leśnych są łąki i pastwiska. Ich powierzchnia jest jednak bardzo mała w stosunku do gruntów ornych. Łąki i pastwiska, szczególnie te podmokłe, są miejscem występowania wielu gatunków chronionych roślin i zwierząt. Celowe jest także zachowanie zadrzewień śródpolnych i zagłębień bezodpływowych ze śródpolnymi oczkami wodnymi. Wskazane jest tworzenie systemu małej retencji wodnej (zwłaszcza w lasach) oraz tam gdzie to możliwe budowy niewielkich kompleksów stawów hodowlanych. Oprócz ogólnego wzbogacenia walorów środowiska, a zwłaszcza bioróżnorodności, może to wpłynąć na ograniczenie skutków suszy bądź zjawisk powodziowych. Na terenie gminy istnieją bariery i korytarze ekologiczne. Rzeki i strumienie oraz ich doliny są bardzo dobrymi korytarzami ekologicznymi. Stanowią one dobry korytarz dla roślin i zwierząt związanych z siedliskami wodnymi i podmokłymi. Niestety w wielu przypadkach mają one tu znacznie ograniczone znaczenie, ponieważ na wielu odcinkach wycięto lasy i zadrzewienia. Fragmentacja czyli brak połączeń między poszczególnymi płatami środowiska naturalnego jest uważana obecnie za jedno z największych zagrożeń dla przyrody.

Z uwagi na częściowe wylesienie i inne czynniki antropogeniczne szata roślinna gminy Jasień jest w znacznym stopniu przekształcona i odbiega od stanu naturalnego. Miejscami spotkać można jednak bardziej wartościowe fragmenty zbiorowisk leśnych. Stanowią one o walorach szaty roślinnej tego obszaru oraz podkreślają jego specyfikę. Szczególną wartość przyrodniczą mają większe skupienia roślinności danego typu, gdzie kilka typów siedlisk związanych z jednym kręgiem roślinności występuje razem tworząc układy kompleksowe. Na terenie gminy są to zespoły przyrodnicze zlokalizowane przede wszystkim w rejonie doliny rzeki Lubszy, objęte w znacznej mierze czynną i projektowaną ochroną prawną w formie obszaru chronionego krajobrazu i obszarów NATURA 2000. Obszary takie stanowią lokalne ostoje bioróżnorodności o ważnym znaczeniu dla zachowania cennych zasobów genowych oraz typów środowisk. Obszary, na których dochodzi do nagromadzenia walorów przyrodniczych w postaci stanowisk rzadkich, zagrożonych, chronionych gatunków zwierząt i roślin lub zbliżonych do naturalnych zespołów nazywane są ostojami. Należy stale rozszerzać stan inwentaryzacyjnego rozpoznania walorów przyrodniczych tych terenów. Ewentualne dodatkowe obiekty lub obszary o szczególnych walorach przyrodniczych należy obejmować zróżnicowanymi formami ochrony przyrody, zwłaszcza w przypadku występowania jakichkolwiek zagrożeń, w tym także zagospodarowaniem mogącym sprowadzić negatywne skutki.

2. UWARUNKOWANIA HISTORYCZNE i KULTUROWE.

2. 1. Historia i osadnictwo[41].

Teren gminy Jasień jest częścią obszaru historycznych Dolnych Łużyc. Z danych Archeologicznego Zdjęcia Polski wynika, że względnie gęste zasiedlenie istniało tutaj w czasach pradziejowych. W miejscowości Wicina znajdują się stanowiska archeologiczne grodu (osady obronnej) z okresu kultury łużyckiej, datowanej na epokę żelaza, okres halsztacki z VII wieku p.n.e. We wczesnym średniowieczu tereny te zasiedlili słowiańscy Łużyczanie. W początkowym okresie panowania dynastii piastowskiej Bolesław Chrobry włączył Łużyce do Polski, a jego następca Mieszko II utracił je na rzecz Marchii Wschodniej. Okresowo wschodnią częścią Łużyc władali książęta śląscy Henryk Brodaty i Henryk Jaworski, następnie na trwałe przyłączone zostały do Miśni, a później do Saksonii. W 1484 roku część Budziechowa i Jabłońca przeszło w posiadanie Brandenburgii. W 1815 roku panowanie nad całymi Łużycami rozciągnęły Prusy, a potem Rzesza Niemiecka, aż do roku 1945.

Zdecydowana większość, jeśli nie wszystkie miejscowości mają wczesnośredniowieczny rodowód. Do XIII wieku były to małe osady, rodowe bądź rodzinne. W XIII wieku, w rezultacie programowych działań, nastąpiła komasacja gruntów i nadanie wsiom racjonalnych planów. Wtedy też albo w następnym stuleciu powstały zapewne wszystkie miejscowości gminy. Niektóre wsie, tworzące już w XII wieku skupiska kilku gospodarstw rodzinnych, nie poddano reformie przestrzennej, pozostawiając w układzie amorficznym (Guzów, Lipsk Żarski, Lisia Góra), przekształconym w nowszych czasach w wielodrożnice. Najwięcej wsi otrzymało układ ulicowy (Bieszków, Bronice, Jasień, Mirkowice, Roztoki, Wicina, Zabłocie, Zieleniec), trzy ulicowo – placowy (Golin, Jurzyn, Świbna), dwie owalnicowy (Budziechów, Jabłoniec), jedna rzędowy (Jaryszów). Mimo niewątpliwie wczesnego pochodzenia wsi, ich udokumentowanie w źródłach pisanych jest późne. Należy to przypisać kruchości materiału oraz kataklizmom, w których były one unicestwiane. W zachowanych dokumentach najwcześniej wzmiankowany jest Budziechów (1250 rok). Jasień wymieniony został w 1321 roku, Jabłoniec w 1348 roku, Jaryszów w 1360 roku, a cała grupa pozostałych wsi w księdze ziemskiej z 1381 roku. Założone w XIII wieku, czy raczej zreformowane przestrzennie i prawnie wsie, pozostawały w mało zmienionych układach do XIX wieku, kiedy to niektóre z nich rozwinęły się terytorialnie, czasem dość znacznie (Jabłoniec, Wicina, Zabłocie). W przypadku wielu wsi ich układy przestrzenne zostały poszerzone o folwarki, zakładane już w czasach średniowiecznych i później. W kilku wsiach znajdują lub znajdowały się zespoły pałacowe lub dworskie z parkami (Budziechów, Golin, Jasionna, Świbna). Po 1945 roku wiele z nich uległo częściowej degradacji. Odrębną ewolucję przeszedł Jasień, który w 1660 roku otrzymał prawa miejskie. Ówczesny właściciel wsi Rudolf von Biinau sprowadził ze Śląska i Moraw prześladowanych tam protestantów, głównie rzemieślników i osadził ich w nowo wytyczonym mieście, które rozwinęło się w niewielki ośrodek rzemieślniczo – handlowy. Jasień był miastem otwartym, nigdy nie posiadał fortyfikacji miejskich. Rozwijał się jako ośrodek wytwórstwa włókienniczego i ceramicznego, a w XIX wieku maszynowego. Od XIII wieku część obszaru gminy stanowiło dobra dominium żarskiego, którym władały kolejno rody Dziewinów, Packów, Bibersteinów i Promnitzów. Poszczególne wsie oddawane były przez suwerenów żarskich w lenno różnym rodzinom rycerskim. Najczęściej występujące wśród lenników rody to von Gebelzig, von Kotwitz, a od XVI wieku także von Wiedebach.

[41] Na podstawie: Biuro Planowania Przestrzennego i Usług & MC sp. z o.o., *Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Jasień*, Jasień 2000; Hładkiewicz W., Ilciów A., Kasprzak A., *Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy Wiejsko – Miejskiej Jasień*, Jasień 2002 oraz www.jasien.com.pl/historiagminy

JASIEŃ:

Pierwsza pisana wzmianka o Jasieniu pochodzi z 1000 roku i znajduje się w dokumencie wystawionym w Aachen 1 maja 1000 roku, w którym cesarz Otto III przekazuje między innymi osadę wiejską Gozenna należącą do grodu Niemptz, klasztorowi w Nienburgu nad rzeką Saale, na prośbę margrabiego Gego II (Geron II) za wstawiennictwem opata Eggiharda. Kolejne wzmianki pochodzą z 1012 roku i z 24 maja 1179 roku oraz z 4 czerwca 1216 roku. Wymienia się w nich wieś Gozewa. W XIV wieku wieś Jasień (Gassen) przechodzi w ręce rodziny von Wiedebach z Biecza („1321 nadanie tytułu Pana na Bieczu i Jasieniu rycerzowi Lorenz von Wiedebach"). Do roku 1642 (śmierć Kacpra von Wiedebach), Jasień pozostaje w rękach rodziny Wiedebach jako dobro szlacheckie. Majątek po Wiedebachach zostaje częściowo rozsprzedany. Wieś Jasień za zasługi lenne dla brata Kacpra – Hansa von Wiedebach z Golina (Gulen) otrzymała Marianna, żona Kacpra, która mieszkała w tym czasie w Świbnej. Marianna poślubia Rudolfa von Bűnau. Rudolf von Bűnau do roku 1648 nabywa inne dobra po rodzie Wiedebach i tworzy majątek Jasień, który skupiał wsie: Nowa Rola, Świbinki, Matuszowice, Bronice i Budziechów. W 1652 roku Rudolf von Bűnau sprowadził ze Śląska i Moraw prześladowanych za wiarę protestantów i przekazał im zniszczone (podczas wojny 30–letniej [1618 – 1648]) gospodarstwa jasieńskie do zamieszkania. W 1656 roku Rudolf von Bűnau został mianowany przez księcia sasko – merseburskiego starostą Dolnych Łużyc. 24 stycznia 1660 roku książę sasko – merseburski Christian I, pragnąc nagrodzić zasługi swego wasala Rudolfa von Bűnau, przychylił się do jego próśb i nadał wiosce Jasień prawa miejskie. Miasto otrzymało nazwę od wsi, która liczyła około 300 mieszkańców. Jasień otrzymał prawo mili, urządzania jarmarków z prawem browaru i wyszynku, targów, przywileje cechowe oraz samorząd miejski. Sprawowanie władz miejskich i sadownictwo do roku 1831 roku należało do właściciela miasta. Herbem Jasienia został herb fundatorów Jasienia rodziny von Bűnau. Jest oto złoty łeb lwa ze złotą lilią heraldyczną na czerwonym polu. Herb ten nadano rodzinie w 1301 roku. W 1663 roku zakończono budowę kościoła protestanckiego (drewnianego) i szkoły. W 1731 roku w mieście wybuchł wielki pożar, który strawił prawie całe miasto. Po pożarze przebudowano miasto, powstały nowe budynki z cegły, a w 1733 roku rozpoczęto budowę nowego kościoła, który stoi do dziś. W 1738 roku po wygaśnięciu dynastii książąt sasko – merseburskich Dolne Łużyce przechodzą pod administrację księstwa saksońskiego, będącego wówczas w okresie wojen śląskich. Granica prusko – saksońska przechodziła przez Budziechów, a w Jasieniu stacjonował odział wojsk saksońskich. Mieszkańcy Jasienia chronili się we dworze, który pomagał im płacąc kontrybucje, odrabiając służby wojskowe, stąd przy tym zubożał. Rozpoczęto sprzedawanie majątku. 16 i 17 sierpnia 1758 roku w Jasieniu kwaterował ze swoim sztabem Król Prus Fryderyk II. W latach 1764 – 1789 wybudowano w mieście zamek. W 1776 roku doszło do licytacji majątku ziemskiego wraz z miastem Jasień. Posiadłości kupił rotmistrz Abraham Gottfryd Filip von Rabenau, który w 1791 roku odsprzedaje go pruskiemu kapitanowi Ksaweremu von Ploetz, ten zaś w 1792 roku odstępuje majątek hrabiemu von Schlabrendorff. Majątek następnie w 1805 roku staje się własnością kapitana Baltazara Henryka Erdmunda von Zesch z Jasionnej, a po jego śmierci odziedziczył go syn królewski minister finansów Anton Henryk von Zeschau. W 1825 roku w wyniku postanowień Kongresu Wiedeńskiego, Dolne Łużyce przeszły pod panowanie Prus, dlatego von Zeschau sprzedał cały majątek za 69000 talarów swojemu szwagrowi Wilhelmowi Ludwikowi von Rebenau, a w 1831 roku dziedzicem majątku stał się Ludwig Henryk von Rabenau. Od tego czasu miasto zdobywa coraz większą samodzielność i niezależność od dworu. W 1850 roku powstała duża fabryka sukna, naprzeciw zamku przy rzece Lubica wybudowano przędzalnie wełny oraz młyny wodne. Powstały dwie cegielnie, których właścicielami byli: Ballak, Wűrzig i Freitag. 1 listopada 1854 roku na pierwszym niezależnym, samorządowym zgromadzeniu mieszkańców Jasienia wybrano burmistrza miasta. Został nim dotychczasowy naczelnik poczty Ferdynand Preuss, który sprawował tę funkcje do 1866 roku. W 1854 roku przybył do miasta młody czeladnik kowalski Theodor Flöther i założył nad rzeką małą kuźnię, która następnie rozbudowała się do dużego zakładu przemysłowego. W 1860 roku w 200 – lecie nadania praw miejskich Jasieniowi Rada Miejska uchwaliła nowy herb i pieczęć miejską. Dawne godło uzupełniono o trzy wieże, na środkowej ustawiono saksońskiego orła w koronie, w kartuszu z łbem lwa i wpisano datę 1660. Herb ten będzie funkcjonował do 1945 roku. W 1870 roku zmarł Ludwik Henryk von Rabenau. Wdowa po nim Emilia zaproponowała miastu kupno swych dóbr, ale majątek w 1870 roku nabyli kupcy z Drezna: W.Műller i B.Hering za 100000 talarów. Burmistrzem Jasienia został niejaki Wurm, a w 1876 Steinberg. W 1873 roku utworzono fabrykę Hipkowa produkującej urządzenia młyńskie. W 1881 roku miasto postanowiło położyć kres wyprzedaży majątku von Rabenau i kupiło od spadkobierców dobra ziemskie za 285000 marek. Zakupiony zamek Miasto przeznaczyło na ratusz miejski. W 1902 roku powstała w Jasieniu Szkoła Zawodowa. W czasie II Wojny Światowej (w sierpniu 1944 roku) utworzono w Jasieniu filię obozu koncentracyjnego Gross Rosen. 13 lutego 1945 roku do Jasienia wjechały wojska radzieckie. Rdzenni mieszkańcy Jasienia zostali zmuszeni do opuszczenia swoich domostw, a na ich miejsce przybyli Polacy przesiedleni z kresów wschodnich II Rzeczpospolitej. Od 1945 do 1950 roku Jasień wchodził w skład województwa wrocławskiego. Reformy administracyjne przeprowadzane w późniejszych latach (1950, 1957, 1975) spowodowały, że do 1998 roku Jasień wchodził w skład województwa zielonogórskiego. Natomiast reforma administracyjna z 1998 roku spowodowała, że od 1 stycznia 1999 roku Jasień znajduje się na terytorium województwa lubuskiego, powiat żarski.

Miasto o planie geometrycznym z trójbocznym rynkiem położone jest przy drodze i linii kolejowej Żary – Lubsko. Miasto, założone na północny – zachód od dawnej wsi zasiedlone zostało rzemieślnikami sprowadzonymi ze Śląska i Moraw. Dalszy rozwój przestrzenny wokół trójkątnego rynku i drogi przelotowej Żary – Lubsko, nastąpił w II połowie XIX wieku, dzięki powstałej fabryce maszyn rolniczych, cegielni i tartakom. Miasto z dominantą przestrzenną kościoła i zespołu pałacowo – parkowo – folwarcznego, położone jest na płaskim terenie w otwartym częściowo krajobrazie. W centrum miasteczka (na rynku) w 1734 roku wzniesiono zbór ewangelicki. Kilka lat później w 1780 roku wzniesiono pałac oraz zespół folwarczny. Układ obecnie jest nieco zniekształcony wyburzeniami i nowymi lokalizacjami z XIX i XX wieku. Zabudowa zwarta w układzie kalenicowym, parterowa i piętrowa sięga XVIII wieku. W większości jednak zabudowę stanowią budynki pochodzące z II połowy XIX i początków XX wieku. Nie brak także budynków współczesnych, z których niektóre nie pasują do historycznej przestrzeni. Pod koniec XIX wieku wzniesiono budynek poczty, a w pierwszej ćwierci XX wieku powstał dworzec kolejowy wraz z wieżą ciśnień. Wraz z rezydencją powstał park o charakterze krajobrazowym. Obok parku zieleń komponowana wiąże się z cmentarzem poewangelickim założonym w XIX wieku. Miasto Jasień do obecnej chwili zachowało swój pierwotny układ przestrzenny oparty na planie geometrycznym z trójbocznym rynkiem. Pomimo pewnego zniekształcenia z powodu braku zabudowy jednego z kwartałów stanowi on najcenniejszy zespół przestrzenny w gminie, wzbogacony interesującą zwartą zabudową i zespołem pałacowo – parkowym.

BIESZKÓW:

Wieś o planie wielodrożnicy wywodzącej się z planu ulicówki. Położona jest przy drodze powiatowej na południe od Wiciny. Wzmiankowana w 1381 roku, powstała zapewne w XIII wieku, być może jako wieś kolonialna. Ma zachowany układ przestrzenny powstały na planie ulicówki. Zabudowa zwarta, szczytowo – kalenicowa, pochodzi w większości z końca XIX wieku i początku XX wieku. Wiele budynków rozebrano po 1945 roku. Dominantą był zespół folwarczny, istniejący w XIX wieku, położony w południowej części wsi. Stracił na wartości dominanty, gdyż zachowały się pojedyncze budynki.

BRONICE:

Wieś o planie wielodrożnicy wywodzącej się z planu małej ulicówki. Położona jest przy drodze wojewódzkiej prowadzącej z Jasienia do Tuplic i Trzebiela. Powstała zapewne w średniowieczu. Zabudowa w starszej części wsi jest zwarta w układzie szczytowo – kalenicowym i pochodzi w większości z końca XIX i początku XX wieku. W zabudowę historyczną wprowadzono współczesną, dysharmonizującą zabudowę pawilonową. Dominanta, jaką był folwark w XIX wieku położony po wschodniej stronie wsi, straciła na wartości ze względu na liczne wyburzenia. Z zieleni komponowanej zachowała się wsi aleja klonowo – kasztanowa pochodząca prawdopodobnie z początku XX wieku i cmentarz z 2 połowy XIX wieku.

BUDZIECHÓW:

Wieś o planie owalnicy położona przy drodze wojewódzkiej łączącej Lubsko z Żarami. Wieś wzmiankowana w już 1250 roku. W 1356 roku należała do rodziny von Witzloben. W 1482 roku nastąpił podział miejscowości: część północna przypadła Brandenburgii, zaś część południowa pozostała w Saksonii. Dobrze zachowany układ przestrzenny (owalnicowy), z kościołem w nawsiu i usytuowanym założeniem dworskim. Zabudowa zwarta sięga połowy XIX wieku. Zagrody składają się z 4 – 5 budynków usytuowanych na planie podkowy lub litery „L". Współcześnie wprowadzono dysharmonizujący pawilon. Najstarszą dominantą jest barokowy kościół wzniesiony w 1768 roku jako salowy na planie prostokąta. Od zachodu w 1882 roku dobudowano ceglaną, neogotycka wieżę. Dominantę przestrzenną stanowi także zespół dworsko – folwarczny istniejący w XIX wieku, po południowej stronie wsi, w którym wyróżnia się dwór wzniesiony około 1800 roku w stylu klasycyzmu. Jest to budynek parterowy z użytkowym poddaszem, nakryty dachem mansardowym. Folwark założony na planie czworoboku, z którego pozostała obora z pierwszej połowy XIX wieku.

GOLIN:

Wieś o planie ulicowo – parkowym położona jest przy drodze powiatowej prowadzącej z Zielenca do Lipska Żarskiego i do Jasienia przez Jabłoniec. Golin po raz pierwszy wymieniają dokumenty w 1312 roku jako lenna przynależne Bibersteinom. Wzmiankowana także w 1381 roku. Rozwinięta przestrzennie w XIX – XX wieku. Zwarta zabudowa zagrodowa w układzie

szczytowo – kalenicowym pochodzi z XIX wieku (w większości z II połowy XIX wieku) i początków XX wieku. Po zachodniej stronie wsi istniały dwa folwarki datowane na XIX wiek i początek XX wieku. Dominanty te straciły na wartości, gdyż z obu folwarków zachowały się do dzisiaj tylko nieliczne budynki. Znacznie zaniedbany park zlokalizowany w pobliżu dworu pochodzi z XIX wieku.

GUZÓW:

Wieś o planie wielodrożnicy położona przy drodze powiatowej prowadzącej z Jasienia w stronę Nowogrodu Bobrzańskiego. Na obrzeżach wsi płynie strumień Ług. Wzmiankowana w 1381 roku pod nazwą „Gostenschaw", Zapewne pochodzi już z XIII wieku, być może jako rzędówka. W XIX – XX wieku pierwotny układ wsi rozwinął się w wielodrożnicę. Zabudowa zwarta, kalenicowo – szczytowa, pochodzi w większości z 3 i 4 ćwierci XIX wieku i początków XX wieku. Zagrody składają się z 4 – 5 budynków usytuowanych przeważnie na planie podkowy. Brak dominant.

JABŁONIEC:

Wieś o zatartym nieco planie owalnicowym rozwiniętym i przekształconym w XIX – XX wieku. Położona jest na południe od Jasienia, przy drodze powiatowej. Pierwsza wzmianka o wsi pochodzi z 1348 roku. Jej metryka jest niewątpliwie starsza, zapewne z pierwszej połowy XIII wieku. Pierwotny układ owalnicowy jest nieco zatarty lecz wyraźnie czytelny w obecnym planie. Od 1482 roku do 1815 roku północna część wsi należała do Brandenburgii, południowa zaś do Saksonii. Jest tutaj kościół z 1719 roku. Zabudowa zagrodowa zwarta o układzie kalenicowo – szczytowym pochodzi z II połowy XIX i początku XX wieku. Kilka budynków sięga końca XVIII wieku. Są one w złym stanie technicznym. Zagrody w kształcie litery „L" i podkowy. Dominanta wysokościową wsi jest kościół filialny wzniesiony w latach 1717 – 1719 w stylu barokowym. Murowany z kamienia i cegły, salowy, od wschodu zamknięty trójbocznie. Do kościoła przylega zakrystia i kruchta. Nad zachodnią częścią korpusu wzniesiono drewnianą wieżę zwieńczoną hełmem z latarnią.

JARYSZÓW:

Wieś o planie bez wyraźnego charakteru wywodzącego się z rzędówki. Położona jest przy drodze powiatowej na południe od Jasienia. Sądząc z niemieckiej nazwy zanotowanej w 1360 roku (Gerhardisdorf) wieś ma genezę kolonizacyjną. Powstała zapewne w pierwszej połowie XIII wieku, jako mała rzędówka. W bliżej nieokreślonym czasie, lecz najpewniej w średniowieczu, na skraju wsi założony został folwark, a w nowszych czasach także dwór i park. Park dworski założony w XIX wieku jest obecnie zdewastowany. Wieś o zabudowie rozluźnionej w układzie kalenicowo – szczytowym pochodzi z końca XIX i początku XX wieku. Na zachodnim krańcu wsi współcześnie wzniesiono dysharmonizujące wielorodzinne budynki mieszkaniowe zlokalizowane w pobliżu folwarku. Dominantą jest zespół folwarczny położony w północno – zachodniej części wsi. Założony w II połowie XIX wieku na planie podkowy. Wśród zabudowy folwarcznej wyróżnia się pałac zbudowany w XVII wieku w charakterze obronnym. W XIX wieku przebudowano go gruntownie, zacierając cechy stylowe. Murowany z kamienia i cegły, na planie prostokąta, piętrowy, o dachu naczółkowym, rozebrany w 1986 roku.

JASIONNA:

Wieś o planie małej ulicówki, częściowo zatartej w XVII – XVIII wieku poprzez wprowadzenie zespołu folwarcznego. Położona jest przy drodze powiatowej na północny – zachód od Bronic. Powstała najpewniej w XIII wieku. W źródłach pisanych wymieniona dopiero w 1538 roku, jako własność Kalkreutów. W nieznanym czasie, w centrum wsi założono folwark. Zachowany pałac pochodzi z 1775 i folwark z 1767 roku. Zabudowa rozluźniona w układzie szczytowo – kalenicowym pochodzi w większości z 4 ćwierci XIX wieku i początku XX wieku. Dominantą jest jednolite założenie folwarczne założone w XVIII wieku, w którym wyróżnia się pałac zbudowany w 1775 roku. Jest to piętrowy budynek założony na planie wydłużonego prostokąta, zamkniętego dachem mansardowym. Zabudowa folwarczna (parterowa) usytuowana jest wokół prostokątnego podwórza. Obok rezydencji w XVIII wieku założono park krajobrazowy.

JURZYN:

Wieś położona na południowy – zachód od Jasionnej przy drodze powiatowej. Mimo braku wczesnych danych źródłowych, małe założenie ulicowo – placowe oraz słowiański źródłosłów nazwy wsi wskazują na jej wczesny rodowód, zapewne XIII wieczny. Wieś występuje w źródłach po raz pierwszy w 1538 roku jako własność rycerska, powiązana z dobrami Jasionnej. Jurzyn ma zachowany pierwotny układ przestrzenny. Plan wsi jest częściowo zatarty poprzez ubytki w zabudowie. Zabudowa rozluźniona w układzie kalenicowo – szczytowym pochodzi w większości z końca XIX wieku i początku XX wieku.

LIPSK ŻARSKI:

Wieś o planie małej wielodrożnicy położona jest przy drodze powiatowej na południowych kresach gminy. Pod koniec XIX wieku wprowadzono tu linię kolejową Jasień – Żary. Wzmiankowana w 1381 roku jako 10–łanowa, powstała dużo wcześniej i nie poddano jej reformie przestrzennej. W nieznanym czasie w amorficzny układ wprowadzono folwark. Zabudowa w większości z końca XIX wieku, rozluźniona o układzie szczytowo – kalenicowym. Dominantą jest założony w południowej części wsi w XIX wieku, na planie czworoboku folwark. Po 1945 roku stracił na wartości jako dominanta, gdyż większość budynków zostało rozebranych. Zachował się jeden budynek mieszkalny. Przy zespole folwarcznym zachował się park w stanie zaniedbania, założony w XIX wieku.

LISIA GÓRA:

Wieś o planie wielodrożnicy położona przy drodze wojewódzkiej Jasień – Tuplice – Trzebiel. Niemiecka nazwa Lisegar powstała z przeinaczenia nazwy słowiańskiej. Pomimo, że wieś wzmiankowana jest dopiero w 1381 roku, powstała niewątpliwie wcześniej, w XIII wieku. Dzisiejszy układ wielodrożnicowy powstał w wyniku rozwoju wsi w XIX – XX wieku. Pierwotnie mogła być rzędówka. Zabudowa zagrodowa w układzie szczytowo – kalenicowym w większości pochodzi z końca XIX wieku i początku XX wieku. Dominantą jest zespół folwarczny, położony w południowej części wsi, założony pod koniec XIX wieku, na planie wieloboku. Stracił na wartości jako dominanta, gdyż po 1945 roku część zabudowań rozebrano. W XIX wieku przy zespole folwarku założono park o charakterze krajobrazowym.

MIRKOWICE:

Wieś jest małą ulicówką o średniowiecznym rodowodzie, rozwiniętą przestrzennie w XIX – XX wieku. Pierwsza wzmianka pochodzi z 1381 roku. Położona jest na północny – wschód od Jasienia. Na obrzeżu wsi został założony folwark, zapewne już w średniowieczu. Obecnie jest to już wieś o planie wielodrożnicowym wywodzącym się z ulicówki, czytelnej jeszcze w obecnym planie wsi. Zabudowa wsi jest zwarta i pochodzi w większości z końca XIX wieku i początku XX wieku. Dominantą jest powstały w II połowie XIX wieku w południowej części wsi na planie czworoboku, zespół folwarczny. Zdegradowany poprzez wprowadzenie wielorodzinnego budynku mieszkalnego.

ROZTOKI:

Wieś o planie wielodrożnicy rozwiniętej w XIX – XX wieku z planu ulicowo – placowego, położona przy drodze powiatowej pomiędzy Wiciną a Bieszkowem. Wieś wymieniona w dokumencie z 1381 roku, jako 10–łanowa pod nazwą Rostok. Założona została najpewniej w pierwszej połowie XIII wieku, otrzymując układ małej ulicówki. W XIX – XX wieku rozrosła się w wielodrożnicę. Zabudowa w układzie kalenicowo – szczytowym, zwarta, pochodzi w większości z II połowy XIX wieku i początków XX wieku. We wsi zachował się krzyż pokutny. Brak dominant.

ŚWIBNA:

Wieś o planie ulicowo – placowym położona przy drodze wojewódzkiej Żary – Jasień – Lubsko. Widoczne jest przesunięcie drogi przelotowej na zachód od wsi. Nazwa wsi niewątpliwie słowiańska, lecz zniemczona już w średniowieczu (Czwippendorf), co oznacza, że przeprowadzona w XIII wieku reforma przestrzenna i prawna, powiązana została ze sprowadzeniem obcych kolonistów. Najstarsza wiadomość o niej pochodzi z rejestru z 1381 roku. W układzie wsi czytelny jest pierwotny układ ulicowo –

placowy. Zachowany pałac z 1710 roku oraz spichlerz folwarczny z 1772 roku. Zabudowa zagrodowa zwarta, w przewadze budynków ustawionych szczytowo, pochodzi z XIX wieku, przeważnie z jego II połowy i początków XX wieku. Dominantą przestrzenną jest XIX wieczny zespół pałacowo – parkowo – folwarczny położony w północno – zachodniej części wsi, na planie czworoboku, w którym znajduje się pałac i spichlerz. Wśród zabudowy folwarcznej wyróżnia się pałac wzniesiony w 1710 roku w stylu barokowym. Murowany z cegły, piętrowy założony na rzucie prostokąta o dachu mansardowym. W 1772 roku zbudowano spichlerz piętrowy o wysokim dachu, założony na planie prostokąta. Park, założony w XIX wieku jako park typu krajobrazowego, zachował się reliktowo.

WICINA:

Wieś o planie wielodrożnicy wywodzącej się z ulicówki rozwiniętej szczególnie w XIX – XX wieku położona jest przy drodze powiatowej z Jasienia w stronę Nowogrodu Bobrzańskiego. Plan wsi wzbogaca staw i kanał Wicina. Powstała zapewne w pierwszej połowie XIII wieku. Udokumentowana jest źródłowo w 1381 roku, kiedy zapisana została jako „Wiczen". Założona w układzie ulicowym (czytelnym do dzisiaj) w XIX wieku rozwinęła się przestrzennie w wielodrożnicę. W Wicinie znajduje się cenny zabytek archeologiczny – duże grodzisko z czasów kultury łużyckiej. Zabudowa zwarta, w starszej części w większości w układzie szczytowym. Pochodzi w większości z II połowy XIX wieku i początku XX wieku. Współcześnie wprowadzono dysharmonizujące budynki szkoły i plebani. Dominantą wysokościową jest kościół wzniesiony na wyniesieniu w XIX wieku, prawdopodobnie na miejscu starszego.

ZABŁOCIE:

W obecnym planie wielodrożnicy czytelny jest jeszcze pierwotny plan ulicówki rozwiniętej w XIX – XX wieku. Wieś położona przy drodze powiatowej z Jasienia w stronę Nowogrodu Bobrzańskiego. Zabłocie należy do największych wsi w gminie. Dziś wielodrożnica, założona została jako pokaźnych rozmiarów ulicówka. Ewidentnie słowiańska nazwa wskazuje na jej stary rodowód zapewne XIII – wieczny. Po raz pierwszy wymienione jako własności żarskich Bibersteinów w 1381 roku. Folwark, założony na obrzeżu wsi, powstał prawdopodobnie już w średniowieczu, lecz jego obecna zabudowa, podobnie jak okazałego parku, pochodzi z XIX wieku. Zabudowa zagrodowa, zwarta, w układzie szczytowym pochodzi z XIX wieku. Wiele budynków pochodzi z I połowy XIX wieku. Widoczny na XIX wiecznych planach zespół folwarczny, już współcześnie stracił charakter dominanty przestrzennej. Zachowany budynek zarządcówki wzniesionej z początku XX wieku, częściowo adaptowanej na kaplicę, pochodzi z dawnego zespołu folwarcznego założonego prawdopodobnie w XIX wieku, a zburzonego po 1945 roku. W XIX wieku założono zachowany do dzisiaj park o charakterze krajobrazowym.

ZIELENIEC:

Mała ulicówka, pochodzenia średniowiecznego położona przy drodze wojewódzkiej Jasień – Tuplice – Trzebiel. Do dziś zachowała swój pierwotny układ. Bez głębszych badań trudno powiedzieć czy niemiecka nazwa wsi jest tłumaczeniem słowiańskiej, czy odwrotnie. Wymieniona po raz pierwszy w 1381 roku jako wieś lenna przynależna władztwu żarskiemu. Plan wsi wywodzi się z małej ulicówki rozwiniętej w XIX i XX wieku. Zabudowa zagrodowa jest rozluźniona, szczytowo – kalenicowa i pochodzi z II połowy XIX wieku i początku XX wieku.

TABELA 43: Gmina Jasień – historyczne nazwy miejscowości.

Miejscowość	Historyczne nazewnictwo:			Data pierwszej wzmianki
	niemieckie	łużyckie	lata 1945 – 1947	
1	2	3	4	5
Jasień	Gassen	Gašyn	Gocław, Jasioń	1000
Bieszków	Bertelsdorf	Bješkow	Bolesławice	1381
Bronice	Brinsdorf	Baranojce	Niewachłów	1538
Budziechów	Baudach	Budych	Budy, Budenice	1250
Golin	Guhlen	Gólin	Gołów	1312

1	2	3	4	5
Guzów	Guschau	Gusow	Kusza, Gościeszów	1381
Jabłoniec	Gablentz	Jablońc	Jabłonka, Jabłonice	1348
Jaryszów	Gersdorf	Jaryšow	Jęczmienna Góra	1360
Jasionna	Jessen	Jeserńa	Janów	1538
Jurzyn	Jüritz	Ježyn	Jurzyce, Jeżyce	1538
Lipsk Żarski	Liebsgen	Lipsk	–	1381
Lisia Góra	Liesegar	Liša Góra	Łysa Góra	1381
Mirkowice	Meiersdorf	Mirkojce	Majczówka	1381
Roztoki	Rodstock	Roztok	Strunnice	1381
Świbna	Zwippendorf	Świbna	Michałówka	1381
Wicina	Witzen	Witcyn	Wilczyna, Wyczyn	1381
Zabłocie	Sablath, Raudenberg	Zabłoto	–	1381
Zieleniec	Grünholzel	Zeleny Gózdźik	Zielonka	1381

Źródło: Kasprzak D., Kasprzak Z., *Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla Gminy Jasień na lata 2014 – 2017*, Jasień 2013.

W okresie ostatnich kilkunastu lat na terenie gminy rozwija się nowa fala osadnictwa. Według danych GUS w latach 2004 – 2016 na terenie gminy Jasień powstało ogółem 150 budynków[42] (w samym mieście 113), z czego 87 to budynki mieszkalne[43] (w samym mieście 64), składające się na 95 mieszkań[44] (w samym mieście 69). Abstrahując od zabudowy gospodarczej (rolnictwo, produkcja, usługi) dominują budynki murowane o modernistycznej architekturze wykonane metodami współczesnej techniki budowlanej. Typowa zabudowa jednorodzinna składa się przeważnie z domu mieszkalnego jedno– lub dwukondygnacyjnego o dachu dwuspadowym, ustawionego frontem do drogi oraz (w przypadku zagród) budynków gospodarczych ustawionych szczytem lub frontem do drogi, również o typowej dwuspadowej konstrukcji dachu. Regułą jest murowana konstrukcja budynków. Wykończenie elewacji budynków, rodzaj pokrycia dachowego, typ i konstrukcja płotu, elementy małej architektury, itp., są bardzo zróżnicowane i odpowiadają indywidualnym gustom właścicieli.

2. 2. Zabytki.

Obszar gminy Jasień jest terenem o dużym nasyceniu cennymi obiektami zabytkowymi z różnych epok i formacji stylowych. Zachowały się tu interesujące zabytki architektury i sztuki, na skalę ponadlokalną, reprezentujące wysoki poziom artystyczny. Są to: kościoły, zespoły pałacowo – parkowe, folwarki, budynki mieszkalne (miejskie i wiejskie), użyteczności publicznej oraz gospodarcze i założenia cmentarne. Zachowały one elementy pierwotnych układów urbanistycznych i ruralistycznych. W okresie powojennym stopień zachowania historycznie ukształtowanych układów zabudowy poszczególnych miejscowości nie uległ zasadniczym zmianom. Część

[42] Według GUS to obiekt budowlany trwale związany z gruntem, posiadający fundamenty, wydzielony z przestrzeni za pomocą przegród budowlanych (to jest ścian i przykryć), czyli obudowany ścianami w zasadzie ze wszystkich stron i pokryty dachem (…). Za odrębny budynek przyjęto budynek oddzielony od innych wolną przestrzenią, a w przypadku bezpośredniego przylegania do innego budynku w zabudowie zwartej lub do innych zabudowań (np.: przy budynkach zespolonych pod jednym dachem lecz spełniających różne funkcje gospodarcze) – budynek oddzielony ścianami szczytowymi. W budynkach mieszkalnych bliźniaczych i szeregowych za odrębny budynek należy uważać każdy segment zawierający odrębne wyjście na działkę, ulicę lub ogród.

[43] Według GUS to budynek przeznaczony na cele mieszkalne, zajęty przez lokale mieszkalne w całości, lub budynek zajęty przez lokale mieszkalne co najmniej w połowie, a w pozostałej części przez inne pomieszczenia, z wyjątkiem budynku mieszkalno – inwentarskiego lub mieszkalno – gospodarskiego.

[44] Według GUS to lokal składający się z jednej lub kilku izb i pomieszczeń pomocniczych, przeznaczony na stały pobyt osób – wybudowany lub przebudowany do celów mieszkalnych; konstrukcyjnie wydzielony trwałymi ścianami w obrębie budynku, do którego to lokalu prowadzi niezależne wejście z klatki schodowej, ogólnego korytarza, wspólnej sieni bądź z ulicy, podwórza lub ogrodu.

miejscowości na terenie gminy charakteryzuje się do dnia dzisiejszego cennymi historycznymi układami urbanistycznymi (Jasień) i ruralistycznymi (Budziechów, Jabłoniec, Świbna, Wicina i Zabłocie). W zespole urbanistycznym Jasienia południową część (ul. Żarska) zajmuje pierwotna wieś ulicówka. Centrum ośrodka lokacyjnego stanowi natomiast trójkątny rynek z kościołem, oparty północno – wschodnim bokiem o tranzytową drogę z Żar do Lubska. W rozrośniętych w XIX – XX wieku Wicinie i Zabłociu czytelne są nadal ich pierwotne plany ulicówek, a w Jabłońcu owalnicy. Zachowane zabytki architektury, poza obiektami sakralnymi i rezydencjonalnymi, legitymują się stosunkowo nowymi metrykami. Żadna z budowli nie sięga wstecz poza wiek XVIII. Świadczy to niewątpliwie, że wcześniej istniała wyłącznie zabudowa drewniana. Na terenie gminy zachowały się 4 kościoły (Budziechów {1768 rok}, Jabłoniec {1719 rok}, Jasień {1734 rok}, Wicinia {koniec XX wieku}). Wszystkie zbudowano jako zbory protestanckie. Spośród 5 dawnych rezydencji najstarszą jest pałac w Świbnej z 1710 roku. Obok pałacu w Jasieniu z około 1780 roku, należy on do najcenniejszych zabytków architektury świeckiej w gminie. Dorównuje im pałac w Jasionnej zbudowany w 1775 roku. Z około połowy XVIII wieku pochodzi dwór w Golinie, a z około 1800 roku dwór w Budziechowie. W 13 miejscowościach istnieją (w różnej formie zachowania) folwarki. Najstarsze w Jasionnej (1767 rok), Jasieniu (około 1780 rok) i Świbnej (1772 rok) ze spichlerzem. Pozostałe pochodzące z XIX wieku, znajdują się w: Bieszkowie, Bronicach, Budziechowie, Golinie, Jaryszowie, Jurzynie, Lipsku Żarskim, Lisiej Górze, Mirkowicach i Zabłociu. Parki pałacowe, dworskie lub krajobrazowe są w 8 wsiach: Golin, Jaryszów, Jasień, Jasionna, Lipsk Żarski, Lisia Góra, Świbna i Zabłocie. Większość założeń parkowych pozostaje w zaniedbaniu. Dobrze utrzymany jest park w Jasieniu, nie najgorzej w Budziechowie, Świbnej i Zabłociu. We wszystkich miejscowościach zachowały się zabytkowe cmentarze lub relikty dawnych cmentarzy wraz z roślinnością w postaci drzew, krzewów i podszytu o symbolice związanej z nekropoliami. Cenne, nieliczne już, zabytki związane z architekturą przemysłową znajdują się w Jasieniu.

Do najcenniejszych zespołów zabytkowych na terenie gminy należą przede wszystkim zespoły zabudowy rezydencjonalnej:

- dwór w Budziechowie;
- pałac z zabudową folwarczną i parkiem w Jasieniu;
- pałac w Jasionnej;
- pałac w Świbnej.

Budziechowski dwór został wzniesiony około 1800 roku w stylu klasycystycznym. Budynek założony jest na rzucie prostokąta z wnętrzem rozplanowanym pierwotnie w dwóch traktach i pomieszczeniami połączonymi amfiladowo w każdym z traktów. Elewacja frontowa dworu zwrócona jest w kierunku zachodnim. Piętrowy budynek z poddaszem użytkowym, posadowiony na cokole kryjącym wysokie piwnice, nakryty jest dachem mansardowym z lukarnami. Elewacja frontowa ma siedem osi wyznaczonych nieregularnym rytmem otworów okiennych. Podziały horyzontalne fasady wyznaczają gzymsy – cokołowy i koronujący. W pionie elewację artykułują lizeny umieszczone na jej skrajach. Otwory okienne ujęte są w gładkie opaski, pod którymi znajduje się dekoracja geometryczna, wykonana w tynku. Elewacje boczne opracowane są skromniej. Ich dekoracja ogranicza się do gładkich opasek okiennych oraz płaskich, taśmowych gzymsów oddzielających piętro od kondygnacji poddasza. Do dworu prowadziły dwa wejścia. Jedno znajdowało się w elewacji wschodniej i poprzedzone było prostokątnym murowanym gankiem (pierwotnie prowadziło ono do nieistniejącego dziś parku). Drugie mieściło się w elewacji północnej, przy jej zachodnim narożniku, i również poprzedzone było jednobiegowymi schodami. Obecnie, we wtórnie rozbudowanej elewacji południowej znajduje się trzecie wejście do budynku. Po 1945 roku folwark w Budziechowie upaństwowiono i oddano w użytkowanie Państwowemu Gospodarstwu Rolnemu. Dwór przeznaczony został na mieszkania dla pracowników gospodarstwa. Funkcję mieszkalną spełnia do dnia dzisiejszego[45].

Pałac w Jasieniu wraz z zabudową folwarczną i parkiem zlokalizowany jest w południowej części miasta. Zabudowa zespołu skupiona jest wokół dziedzińca zbliżonego kształtem do kwadratu. Budynek pałacu zajmuje północną pierzeję tego założenia. Na wschód od rezydencji rozciąga się park krajobrazowy. Rezydencja została wzniesiona na gruntach dworskich, obejmujących teren wsi zwanej Starym Jasieniem. Budowę rozpoczęto w 1764 roku. Od 1776 roku prace kontynuowano i wraz z pałacem powstały zabudowania gospodarcze oraz park krajobrazowy. W 1881 roku dobra ziemskie zakupiło miasto i w latach 1881 –

[45] http://www.lwkz.pl , Błażejewska M.

1945 mieściła się tu siedziba władz municypalnych. Na potrzeby nowej funkcji przekształcono układ i wygląd wnętrz. Jedynie w kilku pomieszczeniach zachowano sklepienia krzyżowo – kolebkowe oraz stropy zdobione stiukową dekoracją. Forma pałacu nawiązuje do stylu barokowego. Budynek założony jest na rzucie wydłużonego prostokąta z niewielką przybudówką na planie zbliżonym do kwadratu, umieszczoną po stronie północnej. Dwukondygnacyjny pałac o zwartej bryle nakryty jest dachem mansardowym z oknami typu wole oko, natomiast parterową przybudówkę nakrywa dach naczółkowy. Część środkowa elewacji frontowej pokreślona jest pseudoryzalitem, zamkniętym trójkątnym szczytem. W polu tympanonu znajdują się sztukatorsko opracowane motywy panoplii. Pod trzema środkowymi oknami górnej kondygnacji znajdują się płyciny, w środkowej umieszczony jest podwójny kartusz herbowy rodu Rabenau – A.G.P. von Ra-benau i Zofii von Haugwitz (z prawej). Otwory okienne fasady pozbawione są dekoracji. Z kolei jedyną dekorację pozostałych elewacji stanowią opaski okienne i drzwiowe. Po 1945 roku pałac w Jasieniu wszedł w posiadanie Gminnej Spółdzielni „Samopomoc Chłopska". W 1964 roku przeprowadzono prace remontowe. Usunięto wtedy dekoracje stiukowe oraz kominki. Następny remont przeprowadzono w latach 90–tych XX wieku. Od kilku lat pozostaje nieużytkowany i niszczeje[46].

Pałac w Jasionnej wraz z zabudową folwarczną, usytuowaną wokół prostokątnego dziedzińca, tworzy jednolite założenie przestrzenne. Główny wjazd do zespołu mieści się po stronie zachodniej i wiedzie przez bramę znajdującą się pod jednym z budynków gospodarczych. Oś kompozycyjną zespołu stanowi droga, niegdyś obsadzona bukami, dzieląca podwórze na część „pańską" – południową i część gospodarczą – północną. Na południowy – wschód od pałacu rozciąga się park krajobrazowy. Pałac został wzniesiony w 1775 roku przez Baltazara von Zeschau, przypuszczalnie na miejscu siedziby wcześniejszych właścicieli. Barokowy pałac przetrwał w prawie niezmienionym, pierwotnym kształcie do dnia dzisiejszego. Założony jest na planie wzdłużnego prostokąta, z werandą, również na rzucie prostokąta, po wschodniej stronie. Werandę przypuszczalnie dostawiono na początku XX wieku, obecnie zachowana jest szczątkowo. Dwukondygnacyjna bryła pałacu nakryta jest dachem mansardowym z lukarnami. Fasada pałacu zwrócona w kierunku północnym, rozplanowana została symetrycznie. W osi środkowej umieszczone jest wejście główne poprzedzone jednobiegowymi schodami. Otwór wejściowy flankują pilastry z konsolami, na których wspiera się balkon z kutą balustradą. Konsole ozdobione są herbami rodu von Zeschau i literami „A v. Z" i „Z v. Z" (na lewej konsoli niezachowana). Otwory okienne prostokątne z drewnianymi okiennicami. Pozostałe elewacje pozbawione są dekoracji z otworami okiennymi opracowanymi analogicznie, jak w fasadzie. W złym stanie zachowała się historyczna stolarka okienna – drewniane okna w konstrukcji skrzynkowej, ze stałym profilowanym ślemieniem, dzielone szczeblinkami na sześć kwater, z ozdobnymi listwami przymykowymi. We wnętrzu pałacu zachowała się stolarka drzwiowa, dębowe balustrady oraz wystrój sztukatorski. W 2 połowie XX wieku pałac był użytkowany przez Miejski Zakład Gospodarki Komunalnej jako magazyn. Pod koniec lat 70–tych XX wieku przeprowadzono kapitalny remont budynku. W 2003 roku wymieniono pokrycie dachowe na dachówkę zakładkową. Obecnie pałac stanowi własność prywatną i od kilku lat pozostaje nieużytkowany[47].

Pałac w Świbnej wraz z zabudowaniami folwarcznymi oraz niewielkim parkiem usytuowany jest w południowej części wsi, po zachodniej stronie drogi prowadzącej z Żar do Jasienia. Układ zespołu nawiązuje do francuskich wzorów zabudowy rezydencjonalnej o rozplanowaniu „entre court et jardin" (między dziedzińcem a ogrodem), opartych na symetrii i osiowości kształtowania planów i brył budynków. Pałac umieszczony na osi wjazdu, stanowi centralny element tego założenia. Budowę pałacu, który stanowi najstarszy element całego założenia, rozpoczęto około 1710 roku. Barokowy pałac rozplanowany jest na rzucie prostokąta, z elewacją frontową zwróconą w kierunku północnym. Dwukondygnacyjny, podpiwniczony budynek nakryty jest dachem mansardowym. Fasada, zakomponowana symetrycznie, pięcioosiowa, z ramowym podziałem płaszczyzny. W pionie artykułują ją boniowane lizeny, natomiast w poziomie cokół oraz gzymsy: taśmowy międzykondygnacyjny i wieńczący. Prostokątne otwory okienne ujęte są w uszakowe obramienia. Wejście, umieszczone w osi środkowej, ujęte jest w portal złożony z dwóch pilastrów dźwigających trójkątny tympanon. W polu tympanonu znajduje się kompozycja heraldyczna, przedstawiająca dwa lwy podtrzymujące tarcze herbowe. W górnej części widoczne są inicjały „OGVW UMVW / GB", hrabiego Otto Jerzego von Wiedebacha i jego żony Urszuli Magdaleny von Bredow. Pozostałe elewacje, trzyosiowe, z podziałami płaszczyzny i otworami okiennymi opracowanymi analogicznie do fasady. Po 1945 roku obiekt był własnością Skarbu Państwa. Obecnie obiekt stanowi własność prywatną i przeznaczony jest na cele mieszkalne[48].

[46] http://www.lwkz.pl , Błażejewska M.
[47] http://www.lwkz.pl , Błażejewska M.
[48] http://www.lwkz.pl , Błażejewska M.

Generalnie obiekty zabytkowe występują we wszystkich miejscowościach, za wyjątkiem Jurzyna. Największym ich nasyceniem charakteryzują się miasto Jasień (177 obiektów). Znaczne nasycenie obiektów zabytkowych występuje także na terenie wsi Zabłocie (55) i Budziechów (49). Mniejszym, ale w skali gminy dość licznym, nagromadzeniem zabytkowej substancji charakteryzują się miejscowości: Jabłoniec (33), Wicina (24), Golin (23), Bronice (22), Golin (22) oraz Guzów i Jasionna (po 19). Najmniejszym nasyceniem obiektów zabytkowych charakteryzują się wsie: Świbna (15), Mirkowice i Bieszków (po 13), Roztoki (10), Lisia Góra (7), Lipsk Żarski i Zieleniec (po 2) oraz Jaryszów (1). Wśród obiektów zabytkowych najliczniejszą grupę stanowią budynki mieszkalne. Licznie reprezentowane są także obiekty gospodarcze (stajnie, stodoły, obory, spichlerze, chlewnie, kurniki, magazyny, młyny, itp.). Rzadziej występują obiekty sakralne (kościoły, kaplice, kapliczki, plebanie, cmentarze) oraz obiekty użyteczności publicznej (obiekty szkolne, poczty, remizy, budynki administracyjne, itp.), a także obiekty techniczne i inne (wieże ciśnień, stacje transformatorowe, ogrodzenia, bramy, mosty, itp.). Ogółem wojewódzka ewidencja zabytków obejmuje wyjściowo 484 obiekty wyznaczone przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków do ujęcia w gminnej ewidencji zabytków, z czego 23 wpisane są do rejestru zabytków województwa lubuskiego. Ich wykaz znajduje się w załączniku nr 1 do niniejszego tekstu *Studium*. Obecnie trwają prace nad sporządzeniem gminnej ewidencji zabytków.

TABELA 44: Gmina Jasień – rozmieszczenie obiektów zabytkowych.

Miejscowość	Liczba zabytków	W tym wpisane do rejestru zabytków województwa lubuskiego
Jasień	177	10
Bieszków	13	–
Bronice	22	–
Budziechów	49	2
Golin	23	1
Guzów	19	–
Jabłoniec	33	1
Jaryszów	1	–
Jasionna	19	5
Jurzyn	–	–
Lipsk Żarski	2	–
Lisia Góra	7	–
Mirkowice	13	–
Roztoki	10	–
Świbna	15	2
Wicina	24	1
Zabłocie	55	1
Zieleniec	2	–

Źródło: Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Zielonej Górze, 2017.

Obiekty, zespoły i założenia wpisane do rejestru zabytków objęte są rygorami ochrony konserwatorskiej, wynikającymi z przepisów ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 roku (Dz. U. z 2014 roku, poz. 1446 z późn. zm.). Odnośnie obiektów zabytkowych obowiązuje bezwzględny priorytet wymagań i ustaleń konserwatorskich nad względami wynikającymi z działalności inwestycyjnej. Należy dążyć do pełnej

rewaloryzacji zabytków. Wszelkie działania podejmowane przy zabytkach wymagają pisemnego pozwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

TABELA 45: Gmina Jasień – wykaz obiektów wpisanych do rejestru zabytków województwa lubuskiego.

Miejscowość	Obiekt	Adres	Numer rejestru	Data rejestru
Budziechów	Kościół filialny p.w. św. Józefa Robotnika		2698	12.04.1977
Budziechów	Dwór	Budziechów 73	2699	12.04.1977
Golin	Dom nr 2 (szkoła)	Golin 2	2706	12.04.1977
Jabłoniec	Kościół filialny p.w. św. Anny		L–201/A	12.04.1977
Jasień	Kościół parafilany p.w. Matki Boskiej Różańcowej		475	20.05.1963
Jasień	Pałac	Buczka 1	476	20.05.1963
Jasień	Dom mieszkalny (część podziemna)	Wolności 16	1322	28.09.1964
Jasień	Dom mieszkalny	Wolności 19	1323	28.09.1964
Jasień	Budynek	Kościuszki 3	2353	11.09.1976
Jasień	Budynek	Piątkowskiego 1	2724	12.04.1977
Jasień	Budynek	Jaskółcza 6	2725	12.04.1977
Jasień	Budynek	Jana Pawła II 3	2726	12.04.1977
Jasień	Budynek	Jana Pawła II 9	2727	12.04.1977
Jasień	Budynek	Jana Pawła II 16	L–539/A	12.04.1977
Jasionna	Dom drewniany nr 5		317	02.05.1961
Jasionna	Pałac		L–662/A	01.06.2005
Jasionna	Park Pałacowy		L–662/A	01.06.2005
Jasionna	Zespół budowlany założenia folwarcznego		L–662/A	01.06.2005
Jasionna	Obiekty folwarczne: - relikty budynków z przejazdem bramnym wraz z drewnianą bramą wjazdową; - chlew; - budynek mieszkalno – gospodarczy (dom i obora); - stodoła z chłodnią na mleko		L–662/A	01.06.2005
Świbna	Dwór	Świbna 12	2066	30.04.1971
Świbna	Spichlerz	Świbna 12	2066	30.04.1971
Wicina	Kościół par. p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa		L–188/A	30.12.2005
Zabłocie	Leśniczówka	Zabłocie 90	1324	28.09.1964

Źródło: Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Zielonej Górze, 2017.

Zespoły i obiekty wpisane do rejestru i ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków objęte są także ochroną konserwatorską w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Są to zespoły i obiekty o istotnych lokalnych walorach historycznych, kulturowych i krajobrazowych. Dla obiektów objętych ochroną konserwatorską obowiązują ustalenia ujęte w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Dla prac remontowych i modernizacyjnych, związanych z rozbudową i przebudową obiektów uwzględnionych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego należy uzyskać uzgodnienie wojewódzkiego konserwatora zabytków. Wykaz zabytków architektury i budownictwa obejmuje różne obiekty nieruchome powstałe przed 1945 rokiem, w których późniejsza działalność nie zatarła cech świadczących o ich historycznym

rodowodzie. Stanowią one charakterystyczne przykłady działalności budowlanej dawnych epok lub posiadają znaczące w skali lokalnej walory artystyczno – architektoniczne.

Należy zaznaczyć, że największym niebezpieczeństwem dla zachowania wielu istniejących na terenie gminy zabytków jest ich zły stan techniczny oraz brak lub niewłaściwe zagospodarowanie. Dla części obiektów, w szczególności nie objętych ochroną w postaci wpisu do rejestru, działaniami z zakresu prawa miejscowego, mogącymi przyczynić się do ratowania tych obiektów przed zupełną degradacją, byłoby urealnienie wymogów dotyczących ich ochrony, a w szczególności do zasad odnoszących się do remontów tych obiektów, bez ryzyka utraty przez obiekt cennych walorów decydujących o wartości zabytkowej. Jednak w zdecydowanej większości powodem złego stanu technicznego obiektów są problemy natury ekonomicznej i własnościowej, niemożliwe do uregulowania na szczeblu planowania przestrzennego, a wymagające opracowania kompleksowych mechanizmów działania.

Gmina posiada, wymagany na podstawie art. 87 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 roku, *Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla Gminy Jasień na lata 2014 – 2017*, przyjęty uchwałą nr XLI/358/2014 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 30 października 2014 roku.

2. 3. Stanowiska archeologiczne.

Stanowiska archeologiczne stanowią wielorodny materiał zabytkowy z różnych przedziałów czasowych. Stanowią one ważny element zachowania dziedzictwa kulturowego. Obszar gminy Jasień jest dobrze rozpoznany pod względem archeologicznym i wyróżnia się znacznymi wartościami archeologicznymi. Znajduje się tu wiele cennych i bogatych stanowisk, dzięki którym w dość czytelny sposób odtworzono historię pradziejowego osadnictwa aż po dzisiejsze czasy. Spośród udokumentowanych stanowisk archeologicznych, grodzisko kultury łużyckiej z Wiciny (działka ewidencyjna nr 68/1), należy do jednych z najcenniejszych obiektów archeologicznych zarejestrowanych na terenie województwa lubuskiego. Jest ważnym ośrodkiem mikroregionu skupiającego osadnictwo kultury łużyckiej epoki żelaza na tym obszarze. Wyniki dotychczasowych badań wykopaliskowych lokują je na równi z grodziskiem biskupińskim. Powyższe zadecydowało o potrzebie objęcia tego stanowiska szczególną formą ochrony w postaci Parku Kulturowego (rozdział nr 2.4.).

Największymi rejonami koncentracji reliktów archeologicznych są miejscowości: Wicina (29 stanowisk), Zabłocie (28) i Guzów (23). Ponadto 18 stanowisk zewidencjonowano we wsi Budziechów, 11 w Jabłońcu, 9 w Jasionnej, 8 w Golinie, 7 w Bronicach, 4 w Zieleńcu, po 2 wsiach: Lisia Góra i Świbna oraz po 1 w Jasieniu i Bieszkowie. W miejscowościach: Jaryszów, Lipsk Żarski, Mirkowice i Roztoki nie udokumentowano stanowisk archeologicznych.

Ogółem gminny zasób wartości kulturowych podlegających ochronie uzupełnia 148 stanowisk archeologicznych. Ich wykaz znajduje się w załączniku nr 2 do niniejszego tekstu *Studium*. Obecnie 41 stanowisk figuruje w rejestrze zabytków województwa lubuskiego. Nie należy jednak wykluczać możliwości, że dane dotyczące zabytkowej zawartości stanowisk archeologicznych oraz ich zasięgu ulegną zmianie, włącznie z wpisem do rejestru, po przeprowadzeniu badań weryfikacyjnych. Potwierdzone w terenie oraz wpisane do rejestru zabytków stanowiska archeologiczne należy otoczyć szczególną opieką i uzyskać pozwolenie wojewódzkiego konserwatora zabytków na prowadzenie ewentualnych prac budowlanych lub podejmowanie innych działań oraz zapewnić przeprowadzenie badań archeologicznych w niezbędnym zakresie.

TABELA 46: Gmina Jasień – rozmieszczenie stanowisk archeologicznych.

Miejscowość	Liczba stanowisk archeologicznych	W tym wpisane do rejestru zabytków województwa lubuskiego
Jasień	1	–
Bieszków	1	–
Bronice	7	–
Budziechów	18	–
Golin	8	–
Guzów	24	5
Jabłoniec	11	–
Jaryszów	–	–
Jasionna	9	–
Jurzyn	1	–
Lipsk Żarski	–	–
Lisia Góra	2	–
Mirkowice	–	–
Roztoki	–	–
Świbna	2	–
Wicina	32	19
Zabłocie	28	17
Zieleniec	4	–

Źródło: Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Zielonej Górze, 2017.

TABELA 47: Gmina Jasień – stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru zabytków województwa lubuskiego.

Miejscowość	Nr stanowiska	Funkcja	Chronologia	Nr rejestru
1	2	3	4	5
Guzów	I	Ślad osadniczy	Okres wpływów rzymskich	46 – 1968
		Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Guzów	III	Ślad osadniczy	Kultura łużycka	47 – 1968
		Ślad osadniczy	Wczesne średniowiecze	
		Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Guzów	IV	Ślad osadniczy	Epoka kamienia	273 – 1970
		Osada	Kultura łużycka	
Guzów	V	Osada	Średniowiecze	274 – 1970
Guzów	VI	Ślad osadniczy	Pradzieje	275 – 1970
		Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Wicina	I	Grodzisko	Halsztat, kultura łużycka	L – 6/C

1	2	3	4	5
Wicina	II	Osada	Epoka kamienia	78 – 1968
		Osada	Wczesna epoka brązu?	
		Osada	Halsztat, kultura łużycka	
		Osada	Późne średniowiecze	
Wicina	IV	Osada	Halsztat, kultura łużycka	79 – 1968
Wicina	V	Osada	Halsztat, kultura łużycka	137 – 1968
		Osada	Wczesna epoka brązu	
Wicina	VII	Osada	Okres wpływów rzymskich	259 – 1970
		Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Wicina	VIII	Osada	Epoka brązu – Halsztat, kultura łużycka	260 – 1970
		Ślad osadniczy	Średniowiecze	
Wicina	IX	Osada	Epoka brązu – Halsztat, kultura łużycka	261 – 1970
		Ślad osadniczy	Średniowiecze	
Wicina	X	Osada	Epoka brązu – Halsztat, kultura łużycka	262 – 1970
		Ślad osadniczy	Średniowiecze	
Wicina	XI	Osada	Halsztat	263 – 1970
		Ślad osadniczy	Wczesna epoka brązu	
		Ślad osadniczy	Halsztat – okres lateński, kultura łużycka	
		Ślad osadniczy	Średniowiecze	
Wicina	XII	Ślad osadniczy	Pradzieje	264 – 1970
		Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Wicina	XIII	Osada	Halsztat, kultura łużycka	265 – 1970
		Ślad osadniczy	Średniowiecze	
Wicina	XIV	Osada	Pradzieje	266 – 1970
		Ślad osadniczy	Epoka kamienia	
		Osada	Kultura łużycka	
		Ślad osadniczy	Średniowiecze	
Wicina	XV	Ślad osadniczy		267 – 1970
		Osada	Wczesna epoka brązu	
		Osada	Halsztat	
Wicina	XVII	Cmentarzysko	Halsztat, kultura łużycka	268 – 1970
Wicina	XVIII	Osada	Halsztat, kultura łużycka	269 – 1970
Wicina	XIX	Osada	Halsztat, kultura łużycka	270 – 1970
		Ślad osadniczy	Średniowiecze	
Wicina	XX	Osada	Epoka brązu, kultura łużycka	271 – 1970
Wicina	XXI	Osada	Epoka brązu – halsztat, kultura łużycka	272 – 1970
Wicina	XXII – XXIII	Cmentarzysko	Epoka brązu – halsztat	250 – 1970
		Osada	Wczesna epoka brązu	
Zabłocie	I	Osada	Halsztat – okres lateński, kultura łużycka	233 – 1970
Zabłocie	II	Ślad osadniczy	Kultura łużycka	234 – 1970
Zabłocie	III / IV	Osada	Halsztat, kultura łużycka	235, 236 – 1970
		Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	

1	2	3	4	5
Zabłocie	V	Osada	Kultura łużycka	237 – 1970
		Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Zabłocie	VI	Osada	Halsztat, kultura łużycka	238 – 1970
		Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Zabłocie	6/2	Osada	Halsztat, kultura łużycka	238 – 1970
		Ślad osadniczy	Wczesne średniowiecze	
		Ślad osadniczy	Wczesne średniowiecze	
Zabłocie	VII	Ślad osadniczy	Kultura łużycka	239 – 1970
		Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Zabłocie	VIII	Osada	Kultura łużycka	240 – 1970
		Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Zabłocie	IX	Osada	Kultura łużycka	241 – 1970
Zabłocie	X	Ślad osadniczy	Kultura łużycka	242 – 1970
		Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Zabłocie	XI	Osada	Epoka brązu – halsztat, kultura łużycka	243 – 1970
Zabłocie	XII	Osada	Halsztat, kultura łużycka	244 – 1970
		Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Zabłocie	XIII	Osada	Halsztat, kultura łużycka	245 – 1970
Zabłocie	XIV	Ślad osadniczy	Pradzieje	246 – 1970
		Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Zabłocie	XV	Osada	Halsztat, kultura łużycka	247 – 1970
Zabłocie	XVI	Osada	Halsztat, kultura łużycka	248 – 1970
		Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Zabłocie	XVII	Osada	Epoka brązu, kultura łużycka	249 – 1970

Źródło: Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Zielonej Górze, 2017.

Nawarstwienia kulturowe, obiekty archeologiczne i związane z nimi wytwory ruchome, będące integralną częścią substancji zabytkowej gminy Jasień, stanowią ślad osadnictwa i przekształceń środowiska kulturowego (ulic, działek, instalacji i komunikacji, konstrukcji domów, budynków użyteczności publicznej, itp.), a także są odzwierciedleniem poziomu i jakości życia mieszkańców lokalnych społeczności miejskich i wiejskich.

2. 4. Park Kulturowy[49].

Park Kulturowy „Grodzisko w Wicinie", zgodnie z art. 16 ust. 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 roku, utworzono na mocy uchwały Rady Miejskiej w Jasieniu nr XXVI/254/13 z dnia 20 czerwca 2013 roku. *Plan Ochrony Parku Kulturowego Grodzisko w Wicinie*, wymagany na podstawie art. 16 ust. 3 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 roku, przyjęto uchwałą Rady Miejskiej w Jasieniu nr XXVI/255/13 z dnia 20 czerwca 2013 roku.

Intencję utworzenia Parku Kulturowego „Grodzisko w Wicinie" zgłosiły władze i samorząd gminy Jasień, która jest właścicielem terenu, na którym znajduje się kompleks stanowisk archeologicznych w postaci grodziska i trzech osad przygrodowych. Projekt ten posiadał poparcie społeczne mieszkańców, organizacji społecznych i instytucji

[49] Na podstawie Jaszewska A., Kałagate S., *Plan Ochrony Parku Kulturowego „Grodzisko w Wicinie"*, Zielona Góra 2012.

związanych z ochroną zabytków, w tym Lubuskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Zielonej Górze. Powodem wystąpienia z inicjatywą utworzenia Parku Kulturowego „Grodzisko w Wicinie" jest istnienie grodziska ludności kultury łużyckiej w Wicinie wraz z osadami przygrodowymi, obiektu niezwykle cennego dla dziedzictwa archeologicznego związanego z osadnictwem ludności kultury łużyckiej w jej schyłkowej fazie, unikatowego w skali województwa lubuskiego i Polski.

Kompleks stanowisk archeologicznych w Wicinie, w skład którego wchodzą relikty grodu obronnego oraz trzy osady przygrodowe, znajduje się w odległości około 1 km na północny – zachód od zabudowań wsi Wicina. Na miejsce budowy ówczesnego grodziska wykorzystano naturalną wydmę, wtedy wznoszącą się ponad otaczający ją w znacznej mierze podmokły teren, a obecnie otoczoną zmeliorowanymi łąkami pradoliny rzeki Lubszy. Grodzisko w Wicinie założone zostało przez ludność związaną z kręgiem kultur określanych wspólnym mianem kultury łużyckiej, zamieszkującej te tereny w młodszych stadiach epoki brązu (około 800 – 650 p.n.e.) i w okresie halsztackim (około 650 – 400 p.n.e.). Ludność ta należała do grupy białowickiej kultury łużyckiej. Założone zostało najwcześniej w początkach VII wieku p.n.e. (około 700 lat p.n.e.), a najpewniej około połowy VII wieku p.n.e. (około 650 lat p.n.e.), a zniszczone zostało wskutek najazdu Scytów na przełomie VI i V wieku p.n.e. (około 500 lat p.n.e.). Wybudowano je na tak zwanym surowym korzeniu, co oznacza, że nie stwierdzono tu wcześniejszego osadnictwa. Do chwili obecnej grodzisko zachowało się w stosunkowo dobrym stanie, gdyż dopiero około połowy XIX wieku zaczęto je wykorzystywać rolniczo. Jego najbardziej czytelnym elementem jest wał obronny, który zachował się na całej swej długości. Górne partie wału zostały w różnym stopniu zniwelowane w trakcie prac rolnych. Jeszcze pod koniec lat 40–tych XX wieku wewnętrzne stoki wałów były wysokie i strome. W celu ułatwienia prowadzenia upraw wał został zniwelowany przez właścicieli okolicznych pól. Jego wysokość jest zróżnicowana, w najlepiej zachowanej partii południowej dochodzi do 3 m. Grodzisko w rzucie poziomym ma obecnie kształt trójkąta o zaokrąglonych narożnikach. Od południowej strony przylega do niego osada otwarta, współczesna grodowi, usytuowana na niewielkim wzniesieniu. Osada ta użytkowana była tylko zastępczo, w okresie przebudowy grodu (Kołodziejski 1998). Do momentu podjęcia stacjonarnych prac badawczych w 2 połowie XX wieku na terenie grodziska w Wicinie znajdowano pojedyncze znaleziska lub niewielkie grupy zabytków. Pierwsze wzmianki o nich pochodzą z 2 połowy XIX wieku. W 1920 roku badania archeologiczne przeprowadził tu niemiecki badacz Carl Schuchhardt, który założył kilka rowów sondażowych na wale i majdanie. Już pierwsze badania archeologiczne pokazały, że obiekt ten jest niezwykle cenny dla dziedzictwa kulturowego. Tragedia mieszkańców grodu spowodowana najazdem koczowniczego plemienia Scytów na przełomie VI i V wieku p.n.e., który spowodował upadek struktur miejscowej społeczności, stała się jednocześnie świadectwem wielkości tej kultury. Poczynając od wyboru miejsca ulokowania grodu, poprzez organizację i sposób jego budowy, organizację warsztatów produkcyjnych i biegłość rzemieślników (czego świadectwem jest ogromny zbiór zabytków, przede wszystkim z brązu, ale i z żelaza, złota, kości, kamienia, gliny) świadczy to o niezwykle wysokim poziomie gospodarczym i kulturowym tej społeczności. Należy zaznaczyć, że to co dotrwało do naszych czasów to zaledwie ułamek dóbr materialnych jakimi dysponowała ta społeczność.

Wszystkie te czynniki powodują, że przywrócenie tego miejsca pamięci naszej i przyszłych pokoleń, jednakże z poszanowaniem tego dziedzictwa poprzez nieingerowanie w jego zastaną strukturę, jest ideą godną poparcia. Powołanie Parku Kulturowego jest czynnikiem integrującym społeczność gminy, przede wszystkim kulturowo i w konsekwencji pozwoli jej na identyfikowanie się z historią regionu. Celem ustanowienia dodatkowej ochrony grodziska i osad przygrodowych w Wicinie jest ich zachowanie dla przyszłych pokoleń. Dlatego też wszystkie działania związane z utworzeniem Parku Kulturowego są im podporządkowane, a szczególnie grodzisku, istniejącemu nie tylko w świadomości archeologów, ale i w świadomości lokalnej społeczności, dla której stanowi niewątpliwe dziedzictwo. Zasady ochrony Parku Kulturowego „Grodzisko w Wicinie" określa Plan Ochrony Parku Kulturowego „Grodzisko w Wicinie", który respektuje zasady ochrony dziedzictwa kulturowego, szczególnie

archeologicznego oraz świadome kształtowanie funkcjonowania Parku Kulturowego w środowisku przyrodniczym i społecznym. Plan Ochrony Parku Kulturowego „Grodzisko w Wicinie" ma na celu pomoc w realizacji celów ochrony kompleksu stanowisk archeologicznych w Wicinie oraz w jego późniejszym zrównoważonym funkcjonowaniu i realizacji funkcji naukowych, badawczych, edukacyjnych i turystycznych.

Utworzenie Parku Kulturowego „Grodzisko w Wicinie" stwarza szanse rozwoju przede wszystkim dla wsi Wicina i jej społeczności ze względu na możliwość powstania miejsc pracy bezpośrednio w Parku Kulturowym oraz w jego otoczeniu. Funkcjonowanie Parku Kulturowego jest także szansą dla rozwoju całej gminy Jasień, a zwłaszcza samego Jasienia jako największej miejscowości. Pojawienie się turystów spowoduje zapotrzebowanie na wszelkiego rodzaju usługi (noclegowe, gastronomiczne, transportowe), których nie będzie w stanie zabezpieczyć sam Park Kulturowy oraz miejscowość Wicina. Dla środowiska archeologicznego województwa lubuskiego jest zaś szansą na stworzenie ośrodka naukowo – badawczego, wprowadzającego grodzisko w Wicinie do obiegu naukowego, umożliwiającego realizację projektów badawczych dotychczas niemożliwych do zrealizowania, np.: z zakresu archeologii eksperymentalnej oraz badań interdyscyplinarnych, a także możliwość naukowego opracowania cennych materiałów zabytkowych.

2. 5. Strefy konserwatorskie.

O wartościach kulturowych gminy decyduje nie tylko historia poszczególnych miejscowości o słowiańskim rodowodzie, zakodowanym w nazewnictwie, ale także zachowane zabytki, do których należą również historycznie ukształtowane układy urbanistyczne i ruralistyczne poszczególnych miejscowości, stanowiska archeologiczne oraz zieleń komponowana (parki i cmentarze). Dobrze zachowane historyczne plany i układy przestrzenne mają miejscowości: Jasień, Budziechów, Jabłoniec, Świbna, Wicina i Zabłocie. Ich historyczne układy urbanistyczne i ruralistyczne ujęte są w wojewódzkiej ewidencji zabytków (Jasień, Budziechów, Świbna, Wicina i Zabłocie) oraz wyznaczone przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków do ujęcia w gminnej ewidencji zabytków. Szczególnie cenne jest także historyczne otoczenie poszczególnych obiektów wpisanych do rejestru zabytków, zwłaszcza kościołów i zespołów pałacowych. Zasoby kulturowe i krajobrazowe warte są zachowania i ochrony.

Walory kulturowe chronione są także prawem miejscowym, to jest poprzez ustanowienie stref ochrony konserwatorskiej w planach miejscowych. Na terenie gminy Jasień obejmują one:

- układ ruralistyczny wsi Wicina[50];
- 2 strefy ochrony ekspozycji układu ruralistycznego wsi Wicina[51];
- Park Kulturowy „Grodzisko w Wicinie"[52];
- układ ruralistyczny wsi Zabłocie[53];
- strefę ochrony ekspozycji układu ruralistycznego wsi Zabłocie[54].

[50] Uchwała nr XXXV/318/14 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 15 maja 2014 roku w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obrębu ewidencyjnego Wicina.
[51] Uchwała nr XXXV/318/14 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 15 maja 2014 roku w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obrębu ewidencyjnego Wicina.
[52] Uchwała nr XXVI/255/13 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 20 czerwca 2013 roku oraz Uchwała nr XXXV/318/14 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 15 maja 2014 roku w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obrębu ewidencyjnego Wicina.
[53] Uchwała nr XXXVIII/202/2017 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 31 sierpnia 2017 roku w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla południowej części obrębu ewidencyjnego Zabłocie.
[54] Uchwała nr XXXVIII/202/2017 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 31 sierpnia 2017 roku w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla południowej części obrębu ewidencyjnego Zabłocie.

3. STRUKTURA FUNKCJONALNO – PRZESTRZENNA.

3. 1. Struktura użytkowania gruntów.

TABELA 48: Gmina Jasień użytkowanie gruntów w ha w 2017 roku[55].

Użytki rolne					Lasy i grunty leśne	Pozostałe grunty i nieużytki
Razem	W tym:					
	grunty orne	sady	łąki	pastwiska		
4643,1857	3108,3792	6,8354	1317,9999	209,9712	6967,9929	1027,1913

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Starostwa Powiatowego w Żarach, 2017.

Użytki rolne stanowią 36,74 % ogólnej powierzchni gminy, lasy i grunty leśne 55,13 %, a pozostałe grunty i nieużytki 8,13 %. Natomiast struktura użytków rolnych kształtuje się w następujący sposób:

- grunty orne – 66,94 %;
- sady – 0,15 %;
- łąki – 28,39 %;
- pastwiska – 4,52 %.

RYCINA 7: Gmina Jasień – struktura użytkowania gruntów w 2017 roku[56].

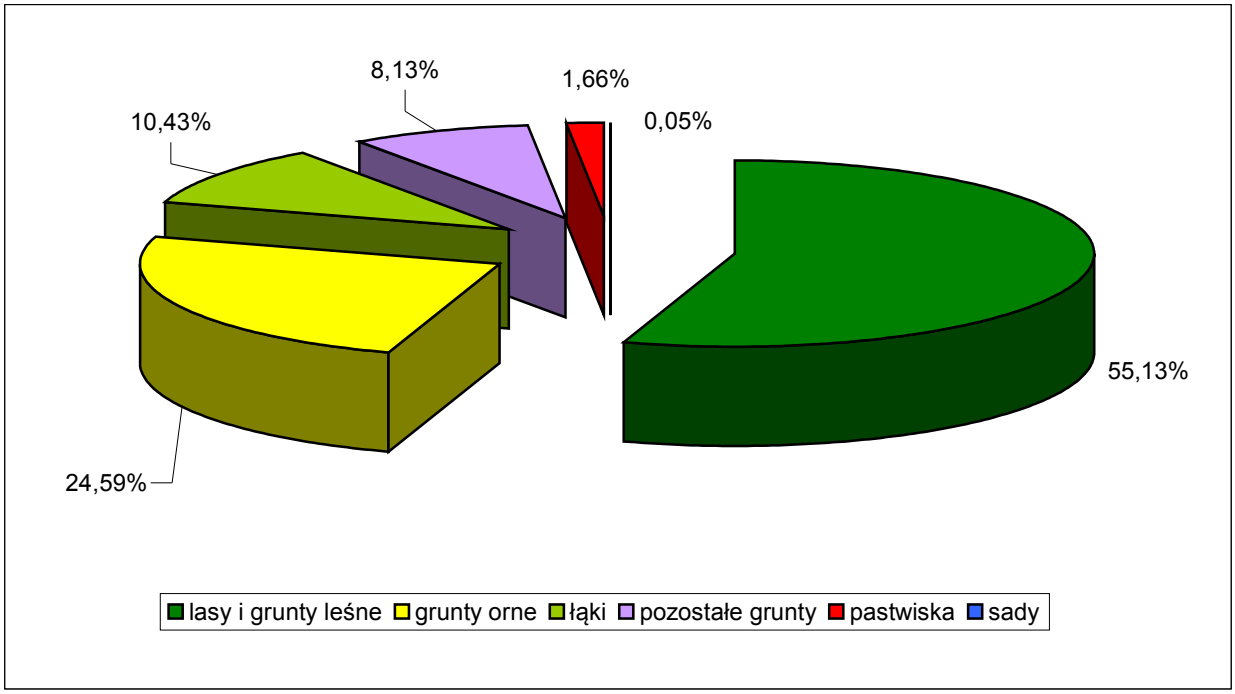

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Starostwa Powiatowego w Żarach, 2017.

[55] Według ewidencji gruntów, 2017.
[56] Według ewidencji gruntów, 2017.

TABELA 49: Gmina Jasień – struktura użytkowania gruntów w 2014 roku (w %).

Jednostka administracyjna	Użytki rolne					Lasy i grunty leśne	Pozostałe grunty i nieużytki
	Razem	w tym					
		grunty orne	sady	łąki	pastwiska		
Gmina Jasień	**36,90**	***66,93***	***0,19***	***28,35***	***4,53***	**55,15**	**7,96**
Powiat Żarski	35,63	*70,09*	*0,24*	*20,90*	*8,76*	55,48	8,89
Województwo Lubuskie	38,73	*74,27*	*0,51*	*18,63*	*6,59*	50,78	10,49

Źródło: GUS 2017.

RYCINA 8: Gmina Jasień – struktura użytkowania gruntów w 2014 roku w (%).

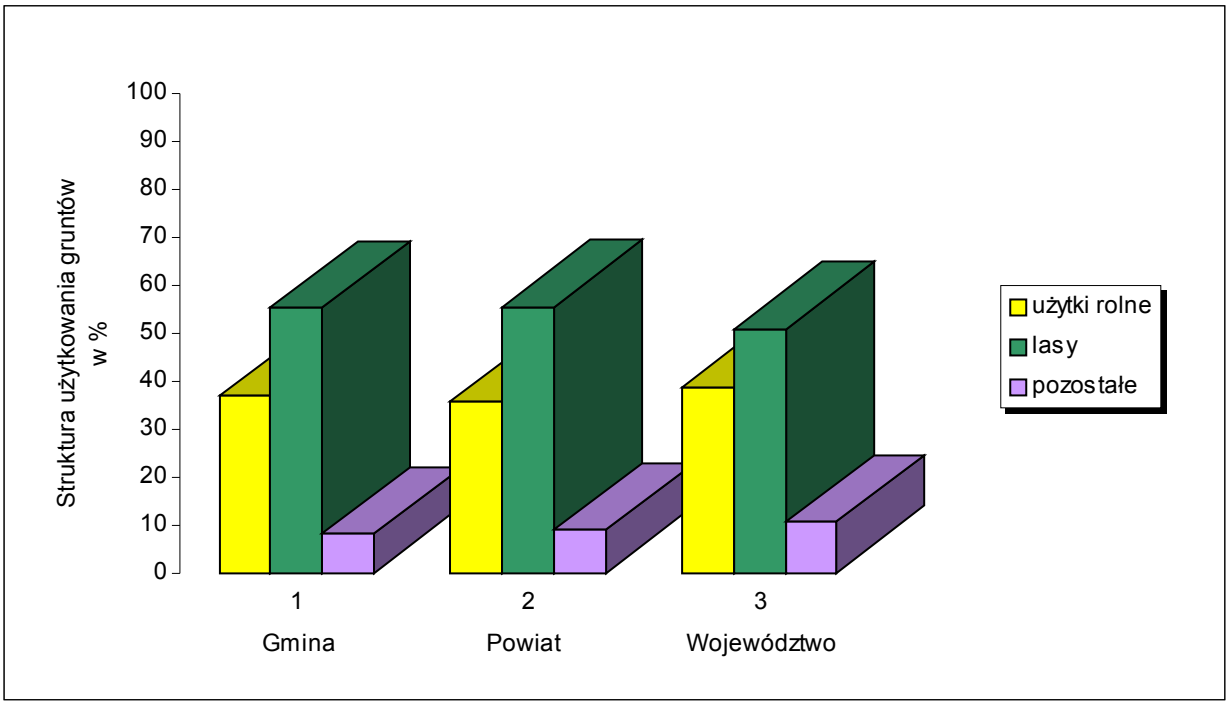

Źródło: GUS 2017.

Z powyższej ryciny i tabeli wynika, że struktura użytkowania gruntów w gminie Jasień niemal nie różni się od uwarunkowań charakteryzujących powiat żarski i całe województwo lubuskie. Na terenie gminy udział lasów i gruntów leśnych jest tożsamy ze średnią w powiecie i nieznacznie wyższy od średniej w województwie. Udział użytków rolnych jest w gminie Jasień nieznacznie wyższy od wskaźnika przyporządkowanego dla powiatu i nieznacznie niższy od wskaźnika dla województwa. Natomiast udział kategorii określonej jako „pozostałe grunty i nieużytki", w skład których wchodzą między innymi: obszary zabudowy mieszkaniowej, tereny przemysłowe, place, ulice, tereny kolejowe, skwery, parki, wody powierzchniowe, stawy, rowy, nieużytki, itp., jest nieznacznie niższy od obu porównywanych jednostek. Spośród użytków rolnych wszędzie zdecydowanie dominują grunty orne, przy czym w gminie Jasień jest ich stosunkowo najmniej, podobnie jak sadów i pastwisk; wyraźnie wyższy jest zaś udział łąk.

TABELA 50: Gmina Jasień – struktura użytkowania gruntów w 2017 roku[57].

Wyszczególnienie	Powierzchnia w ha	Struktura w %
Grunty orne	3108,3792	24,59
Użytki zielone	1534,8065	12,14
Grunty pod stawami	36,4781	0,29
Rowy	61,3695	0,49
Wody powierzchniowe płynące	37,2519	0,29
Wody powierzchniowe stojące	0,4200	0,003
Lasy	6967,9929	55,13
Zadrzewienia i zakrzewienia	59,6346	0,47
Użytki ekologiczne	105,8721	0,84
Użytki rolne zabudowane	145,6337	1,15
Tereny mieszkaniowe	51,0439	0,40
Tereny przemysłowe	43,6842	0,35
Inne tereny zabudowane	22,8743	0,18
Zurbanizowane tereny niezabudowane	13,8179	0,11
Tereny rekreacyjno – wypoczynkowe	24,3038	0,19
Użytki kopalne	2,31000	0,02
Drogi	300,8638	2,38
Tereny kolejowe	94,6612	0,75
Inne tereny komunikacyjne	0,1840	0,001
Nieużytki	26,1577	0,21
Tereny różne	0,6306	0,005
Suma	**12638,3699[58]**	**100,00**

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Starostwa Powiatowego w Żarach, 2017.

[57] Według ewidencji gruntów, 2017.
[58] Powierzchnia ewidencyjna.

TABELA 51: Gmina Jasień – struktura użytkowania gruntów według obrębów w ha w 2017 roku[59].

Wyszczególnienie	Jasień	Bieszków	Budziechów	Bronice	Golin	Guzów	Jabłoniec	Jasionna	Jurzyn	Lipsk Żarski	Lisia Góra	Mirkowice	Roztoki	Świbna	Wicina	Zabłocie	Zieleniec
Grunty orne	164,41	101,10	322,03	185,81	255,48	218,02	311,46	113,42	91,58	232,25	123,82	126,83	47,04	137,82	195,59	429,30	52,42
Użytki zielone	53,18	43,08	185,74	49,95	56,35	157,54	73,44	24,05	39,20	46,30	65,21	163,22	66,35	29,15	189,12	272,70	20,24
Wody powierzchniowe[60]	4,52	0,20	1,18	0,02	–	3,06	2,02	0,28	0,09	3,41	0,34	3,88	1,75	6,06	4,43	6,43	–
Grunty pod stawami	–	0,43	12,11	–	2,35	–	–	–	–	2,52	4,44	12,91	0,17	0,12	–	1,34	0,09
Rowy	1,71	2,36	10,42	1,86	2,20	4,30	5,32	1,24	0,18	3,13	3,52	6,32	3,94	2,02	5,00	7,29	0,57
Lasy	49,33	190,07	494,69	37,12	58,03	369,35	580,47	205,01	526,96	276,96	328,00	470,72	472,07	330,28	63,46	2506,09	9,40
Zadrzewienia i zakrzewienia	7,10	0,02	1,62	2,20	4,37	2,48	5,75	0,40	0,90	0,24	1,70	22,76	1,27	2,45	1,35	5,00	0,02
Użytki ekologiczne	–	–	13,47	–	–	92,40	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Użytki rolne zabudowane	6,97	9,43	14,01	5,73	7,86	10,00	14,24	3,09	3,26	8,17	14,55	10,15	4,81	5,43	8,89	16,89	2,15
Tereny mieszkaniowe	40,54	0,11	2,27	0,62	0,20	0,26	0,50	1,06	0,24	1,23	0,46	0,80	0,24	0,74	0,89	0,58	0,30
Tereny przemysłowe	42,43	0,05	1,14	–	–	0,04	–	–	–	0,01	0,01	–	0,01	0,01	–	–	–
Inne tereny zurbanizowane[61]	34,72	2,11	3,56	1,35	3,19	2,67	1,74	1,51	0,63	2,10	0,79	0,00	0,51	3,35	3,53	1,21	0,33
Drogi	39,66	12,28	22,60	16,66	11,39	22,45	22,28	8,13	7,02	16,35	13,17	19,91	9,23	16,45	14,57	44,57	4,12
Tereny kolejowe	29,39	8,64	14,69	–	–	–	27,47	–	–	3,59	–	10,88	–	–	–	–	–
Inne tereny komunikacyjne	0,18	–	–	–	–	0,01	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Nieużytki	2,29	0,19	4,80	0,89	1,50	1,54	5,71	0,94	0,13	0,90	0,35	5,28	0,96	0,40	0,10	0,17	–
Tereny różne	0,07	–	0,01	–	–	–	0,34	–	–	–	–	–	–	0,21	–	–	–
Suma (ha)	**476,50**	**370,07**	**1104,34**	**302,22**	**402,92**	**884,11**	**1050,74**	**359,12**	**670,19**	**597,15**	**556,36**	**853,66**	**608,35**	**534,50**	**486,94**	**3291,57**	**89,63**

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Starostwa Powiatowego w Żarach, 2017.

[59] Według ewidencji gruntów, 2017.
[60] Grupa ta oznacza: grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi i stojącymi.
[61] Grupa ta oznacza: inne tereny zabudowane, zurbanizowane tereny niezabudowane, tereny rekreacyjno – wypoczynkowe i użytki kopalne.

TABELA 52: Gmina Jasień – struktura użytkowania gruntów według obrębów w % w 2017 roku[62] (I).

Wyszczególnienie	Jasień	Bieszków	Budziechów	Bronice	Golin	Guzów	Jabłoniec	Jasionna	Jurzyn	Lipsk Żarski	Lisia Góra	Mirkowice	Roztoki	Świbna	Wicina	Zabłocie	Zieleniec
Grunty orne	34,50	27,32	29,16	61,48	63,41	24,66	29,64	31,58	13,66	38,89	22,26	14,86	7,73	25,79	40,17	13,04	58,49
Użytki zielone	11,16	11,64	16,82	16,53	13,99	17,82	6,99	6,70	5,85	7,75	11,72	19,12	10,91	5,45	38,84	8,28	22,58
Wody powierzchniowe[63]	0,95	0,05	0,11	0,01	–	0,35	0,19	0,08	0,01	0,57	0,06	0,45	0,29	1,13	0,91	0,20	–
Grunty pod stawami	–	0,12	1,10	–	0,58	–	–	–	–	0,42	0,80	1,51	0,03	0,02	–	0,04	0,10
Rowy	0,36	0,64	0,94	0,61	0,55	0,49	0,51	0,35	0,03	0,52	0,63	0,74	0,65	0,38	1,03	0,22	0,64
Lasy	10,35	51,36	44,79	12,28	14,40	41,78	55,24	57,09	78,63	46,38	58,95	55,14	77,60	61,79	13,03	76,14	10,48
Zadrzewienia i zakrzewienia	1,49	0,01	0,15	0,73	1,08	0,28	0,55	0,11	0,13	0,04	0,31	2,67	0,21	0,46	0,28	0,15	0,02
Użytki ekologiczne	–	–	1,22	–	–	10,45	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Użytki rolne zabudowane	1,46	2,55	1,27	1,90	1,95	1,13	1,35	0,86	0,49	1,37	2,62	1,19	0,79	1,02	1,83	0,51	2,40
Tereny mieszkaniowe	8,51	0,03	0,21	0,21	0,05	0,03	0,05	0,29	0,04	0,21	0,08	0,09	0,04	0,14	0,18	0,02	0,33
Tereny przemysłowe	8,90	0,01	0,10	–	–	0,005	–	–	–	–	–	–	0,002	0,001	–	–	–
Inne tereny zurbanizowane[64]	7,29	0,57	0,32	0,45	0,79	0,30	0,17	0,42	0,09	0,35	0,14	–	0,08	0,63	0,72	0,04	0,37
Drogi	8,32	3,32	2,05	5,51	2,83	2,54	2,12	2,26	1,05	2,74	2,37	2,33	1,52	3,08	2,99	1,35	4,60
Tereny kolejowe	6,17	2,33	1,33	–	–	–	2,61	–	–	0,60	–	1,27	–	–	–	–	–
Inne tereny komunikacyjne	0,04	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Nieużytki	0,48	0,05	0,43	0,30	0,37	0,17	0,54	0,26	0,02	0,15	0,06	0,62	0,16	0,07	0,02	0,01	–
Tereny różne	0,01	–	0,001	–	–	–	0,03	–	–	–	–	–	–	0,04	–	–	–
Suma (%)	**100,00**	**100,00**	**100,00**	**100,00**	**100,00**	**100,00**	**100,00**	**100,00**	**100,00**	**100,00**	**100,00**	**100,00**	**100,00**	**100,00**	**100,00**	**100,00**	**100,00**

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Starostwa Powiatowego w Żarach, 2017.

[62] Według ewidencji gruntów, 2017.
[63] Grupa ta oznacza: grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi i stojącymi.
[64] Grupa ta oznacza: inne tereny zabudowane, zurbanizowane tereny niezabudowane, tereny rekreacyjno – wypoczynkowe i użytki kopalne.

TABELA 53: Gmina Jasień – struktura użytkowania gruntów według obrębów w % w 2017 roku[65] (II) – udział w stosunku do ogólnej powierzchni danego użytku.

Wyszczególnienie	Jasień	Bieszków	Budziechów	Bronice	Golin	Guzów	Jabłoniec	Jasionna	Jurzyn	Lipsk Żarski	Lisia Góra	Mirkowice	Roztoki	Świbna	Wicina	Zabłocie	Zieleniec
Grunty orne	5,29	3,25	10,36	5,98	8,22	7,01	10,02	3,65	2,95	7,47	3,98	4,08	1,51	4,43	6,29	13,81	1,69
Użytki zielone	3,47	2,81	12,10	3,25	3,67	10,26	4,78	1,57	2,55	3,02	4,25	10,63	4,32	1,90	12,32	17,77	1,32
Wody powierzchniowe[66]	12,00	0,53	3,14	0,05	–	8,11	5,36	0,74	0,24	9,06	0,90	10,30	4,65	16,09	11,75	17,08	–
Grunty pod stawami	–	1,18	33,20	–	6,44	–	–	–	–	6,91	12,17	35,39	0,45	0,33	–	3,68	0,25
Rowy	2,78	3,84	16,98	3,03	3,58	7,00	8,67	2,02	0,29	5,11	5,74	10,29	6,42	3,29	8,15	11,87	0,93
Lasy	0,71	2,73	7,10	0,53	0,83	5,30	8,33	2,94	7,56	3,97	4,71	6,76	6,77	4,74	0,91	35,97	0,13
Zadrzewienia i zakrzewienia	11,91	0,03	2,72	3,69	7,33	4,16	9,64	0,67	1,51	0,40	2,85	38,16	2,13	4,11	2,26	8,38	0,03
Użytki ekologiczne	–	–	12,72	–	–	87,28	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Użytki rolne zabudowane	4,78	6,48	9,62	3,94	5,40	6,87	9,78	2,12	2,24	5,61	9,99	6,97	3,30	3,73	6,11	11,60	1,47
Tereny mieszkaniowe	79,43	0,21	4,44	1,22	0,39	0,51	0,98	2,07	0,47	2,41	0,90	1,58	0,48	1,45	1,75	1,13	0,59
Tereny przemysłowe	97,12	0,11	2,61	–	–	0,09	–	–	–	0,03	0,01	–	0,02	0,01	–	–	–
Inne tereny zurbanizowane[67]	54,84	3,33	5,62	2,14	5,04	4,22	2,75	2,38	1,00	3,31	1,25	0,003	0,81	5,29	5,57	1,91	0,52
Drogi	13,18	4,08	7,51	5,54	3,79	7,46	7,41	2,70	2,33	5,43	4,38	6,62	3,07	5,47	4,84	14,82	1,37
Tereny kolejowe	31,05	9,13	15,52	–	–	–	29,02	–	–	3,79	–	11,49	–	–	–	–	–
Inne tereny komunikacyjne	97,61	–	–	–	–	2,39	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Nieużytki	8,76	0,73	18,34	3,42	5,73	5,89	21,83	3,59	0,50	3,44	1,34	20,20	3,67	1,53	0,38	0,65	–
Tereny różne	11,15	–	0,94	–	–	–	53,92	–	–	–	–	–	–	34,00	–	–	–
Udział (%) danego obrębu	**3,77**	**2,93**	**8,74**	**2,39**	**3,19**	**7,00**	**8,31**	**2,84**	**5,30**	**4,72**	**4,40**	**6,75**	**4,81**	**4,23**	**3,85**	**26,04**	**0,71**

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Starostwa Powiatowego w Żarach, 2017.

[65] Według ewidencji gruntów, 2017.
[66] Grupa ta oznacza: grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi i stojącymi.
[67] Grupa ta oznacza: inne tereny zabudowane, zurbanizowane tereny niezabudowane, tereny rekreacyjno – wypoczynkowe i użytki kopalne.

Z powyższego zestawienia wynika, że największy odsetek użytków rolnych (grunty orne i użytki zielone) w stosunku do ogólnej powierzchni danego obrębu występuje na terenie obrębów: Zieleniec (81,06 %), Wicina (79,00 %), Bronice (78,01 %) i Golin (77,39 %), zaś najniższy w obrębach: Roztoki (18,64 %), Jurzyn (19,51 %) i Zabłocie (21,33 %). Największy odsetek terenów leśnych występuje na terenie obrębów: Jurzyn (78,63 %), Roztoki (77,60 %) i Zabłocie (76,14 %), zaś najniższy w obrębach: Jasień (10,35 %), Zieleniec (10,48 %), Bronice (12,28 %), Wicina (13,03 %) i Golin (14,40 %). Z powyższego zestawienia wynika, że w każdym obrębie występują tereny leśne. Najwięcej wód w postaci wód powierzchniowych płynących i stojących, stawów oraz rowów występuje na terenie obrębów: Mirkowice (2,71 %), Budziechów (2,15 %), Wicina (1,94 %), Świbna (1,53 %) i Lipsk Żarski (1,52 %). W pozostałych obrębach wskaźnik ten wynosi mniej niż 1,5 %, a najniższy jest w obrębach: Jurzyn (0,04 %), Jasionna (0,42 %) i Zabłocie (0,46 %). Największy odsetek terenów zabudowanych i zurbanizowanych, rozumianych jako użytki rolne zabudowane, tereny mieszkaniowe, tereny przemysłowe oraz inne tereny zurbanizowane, występuje na terenie obrębu Jasień (26,16 %). W pozostałych obrębach, za wyjątkiem Bieszkowa (3,16 %) i Zieleńca (3,10 %), wskaźnik ten wynosi mniej niż 3 %, a najniższy jest w obrębach: Roztoki (0,92 %), Zabłocie (0,57 %) i Jurzyn (0,62 %). Najwięcej terenów komunikacyjnych (drogi) występuje w obrębach Jasień (8,32 %) i Bronice (5,51 %). W pozostałych obrębach, za wyjątkiem Jurzyna (1,05 %), Zabłocia (1,35 %) i Roztoków (1,52 %), wskaźnik ten przekracza przynajmniej 2 %. Najwięcej terenów kolejowych występuje w obrębach: Jasień (6,17 %), Jabłoniec (2,61 %), Bieszków (2,33 %), Budziechów (1,33 %), Mirkowice (1,27 %) i Lipsk Żarski (0,60 %). W pozostałych obrębach tereny kolejowe nie występują w ogóle. Najwięcej nieużytków i terenów różnych występuje w obrębach: Mirkowice (0,62 %), Jabłoniec (0,58 %) i Jasień (0,50 %), zaś najmniej, nawet poniżej 0,1 %, w obrębach: Zabłocie (0,01 %), Jurzyn i Wicina (po 0,02 %), Bieszków (0,05 %) i Lisia Góra (0,06 %). W obrębie Zieleniec nieużytki i tereny różne nie występują w ogóle, zaś same tereny różne są tylko w obrębach: Jasień, Budziechów, Jabłoniec i Świbna.

Ostatnia z serii tabel prezentujących strukturę użytkowania gruntów w gminie Jasień dotyczy odsetka użytków danej kategorii według obrębów w stosunku do ogólnej powierzchni tej kategorii w całej gminie. Na podstawie powyższych danych obserwujemy między innymi, że w sołectwie Zabłocie, które zajmuje 26,04 % powierzchni całej gminy, zlokalizowanych jest 13,81 % wszystkich gruntów ornych i 17,77 % użytków zielonych. W Zabłociu jest także 17,08 % z ogółu wód powierzchniowych, 35,97 % lasów, 11,60 % użytków rolnych zabudowanych i 14,82 % dróg. Ponadto: w Mirkowicach występuje 35,39 % stawów i 38,16 % zadrzewień i zakrzewień, w Budziechowie 16,98 % rowów, w Guzowie 87,28 % użytków ekologicznych, zaś w Jabłońcu 21,83 % nieużytków i 53,92 % terenów różnych. Udział samego miasta Jasień to miedzy innymi: 79,43 % terenów mieszkaniowych, 97,12 % terenów przemysłowych, 54,84 % innych terenów zurbanizowanych, 31,05 % terenów kolejowych i 97,61 % innych terenów komunikacyjnych.

3. 2. Struktura własnościowa gruntów.

Zdecydowana większość gruntów (64,68 %) na terenie gminy Jasień jest własnością Skarbu Państwa, z czego najwięcej (86,57 % z ogółu gruntów państwowych) stanowią tereny w zarządzie Lasów Państwowych. Własnością osób fizycznych jest blisko 1/3 gruntów (28,04 %), z czego aż 73,25 % to grunty wchodzące w skład gospodarstw rolnych. Grunty komunalne stanowią tylko nieznaczną ilość (3,11 %) z ogółu gruntów w gminie Jasień. Dość wyraźnie zaznaczoną pozycję stanowią także grunty spółek prawa handlowego (3,21 %). Pozostałe pozycje zajmują grunty: powiatów (0,54 %), województw (0,38 %), kościołów i związków wyznaniowych (0,01 %) oraz inne (0,03 %), ale ich łączny udział wynosi zaledwie 0,96 %.

Na terenie samego miasta struktura własnościowa gruntów przedstawia się inaczej. Dominują grunty osób fizycznych (35,92 %), z czego 59,06 % to grunty wchodzące w skład gospodarstw rolnych. Kolejne, zbliżone do siebie pozycje, zajmują grunty komunalne (28,36 %) i grunty Skarbu Państwa (27,94 %). Grunty województw i powiatów stanowią 3,36 % (odpowiednio 2,10 % i 1,26 %), a własnością spółek prawa handlowego jest 3,57 % gruntów. Zestawienie uzupełniają grunty inne niż wyżej wymienione, które obejmują 0,84 % ogółu.

TABELA 54: Gmina Jasień – własność gruntów w 2017 roku.

Wyszczególnienie	Powierzchnia w ha[68]		Struktura w %	
	ogółem	miasto	ogółem	miasto
Grunty Skarbu Państwa ogółem	**8174**	133	**64,68**	27,94
Państwowe Gospodarstwa Leśne	***7076***	*43*	***86,57***	*32,33*
Zasób własności rolnej Skarbu Państwa	***884***	*24*	***10,81***	*18,05*
Pozostałe grunty Skarbu Państwa	***214***	*66*	***2,62***	*49,62*
Grunty województw	**48**	10	**0,38**	2,10
Grunty Powiatów	**68**	6	**0,54**	1,26
Grunty komunalne	**393**	135	**3,11**	28,36
Grunty osób fizycznych	**3544**	171	**28,04**	35,92
wchodzące w skład gospodarstw rolnych	***2596***	*101*	**73,25**	*59,06*
nie wchodzące w skład gospodarstw rolnych	***948***	*70*	**26,75**	*40,94*
Grunty spółek prawa handlowego	**406**	17	**3,21**	3,57
Grunty spółdzielni	**–**	**–**	**–**	**–**
Grunty kościołów, związków wyznaniowych	**1**	**–**	**0,01**	**–**
Grunty inne niż wymienione	**4**	4	**0,03**	0,84

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Starostwa Powiatowego w Żarach, 2017.

[68] Powierzchnia ewidencyjna według ewidencji gruntów, 2017.

RYCINA 9: Gmina Jasień – struktura własności gruntów w 2017 roku[69].

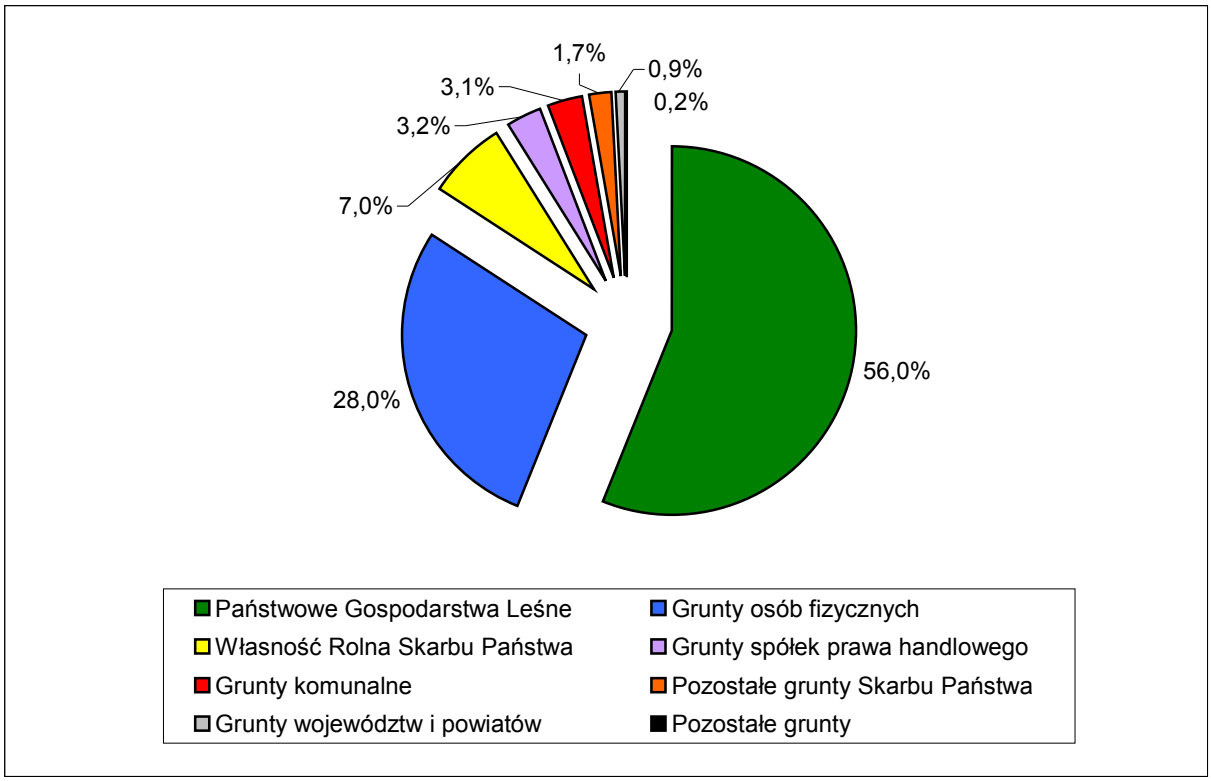

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Starostwa Powiatowego w Żarach, 2017.

3. 3. Struktura przestrzenna.

Miasto Jasień obejmuje obecnie obszar o powierzchni geodezyjnej wynoszącej 479 ha. Posiada ono koncentryczny układ przestrzenny z trójbocznym placem pełniącym rolę rynku, który stanowi najcenniejszy zespół przestrzenny w gminie, wzbogacony interesującą, zwartą zabudową i zespołem pałacowo – parkowym oraz położonym w centrum rynku kościołem. Południową część miasta zajmuje pierwotna wieś – ulicówka (ul. Żarska). Po wschodniej stronie Jasienia płynie rzeka Lubsza. Już w połowie XIX wieku na północnych i wschodnich obrzeżach miasta przeprowadzono linie kolejowe relacji Wrocław – Gubinek i Jasień – Miłkowice. Tereny zabudowy mieszkaniowej tworzą osiedla o różnej gęstości zaludnienia usytuowane wokół rynku. Centralna część miasta to najstarsza zabudowa wielorodzinna, datowana na XIX wiek, usytuowana na historycznych działkach przy rynku (Jana Pawła II, Piątkowskiego, Plac Wolności) i wychodzących od niego głównych ulicach (XX–lecia, Konstytucji 3 Maja, Kościelna, Kościuszki oraz pobocznych). Są to budynki dwu i trzykondygnacyjne. Zabudowa wielorodzinna sprzed 1945 roku usytuowana jest także wzdłuż ulic stanowiących przedłużenie wyżej wymienionych dróg, to jest: Kolejowej, Lubskiej, Obrońców, Okrzei, Powstańców Warszawy, Waryńskiego i Żarskiej. Zabudowa wielorodzinna o dużej intensywności (tak zwana „wielka płyta") tworzy większy, wyraźny zespół pomiędzy ulicami XX–lecia i Wąską, sąsiadując bezpośrednio z rynkiem. Zabudowa o niskim wskaźniku intensywności, przeważnie jednorodzinna, zagrodowa oraz mieszkaniowo – usługowa i mieszkaniowo – rzemieślnicza, powstała przed 1945 rokiem i współcześnie, obejmuje pozostałą część miasta. Stan techniczny zabudowy na terenie miasta jest na ogół dobry, wyjątek stanowi najstarsza substancja mieszkaniowa sprzed 1945, a nawet sprzed 1918 roku, gdzie w części stan techniczny budynków jest średni, a często zły. Stwierdza się konieczność jej przebudowy (rewitalizacji). Wyraźnie zaznaczoną powierzchnię miasta, tworząc odrębną

[69] Według ewidencji gruntów, 2017.

jednostkę o funkcjach produkcyjno – technicznych, zajmuje zabudowa zakładów przemysłowych w rejonie ul. Przemysłowej, na północny – wschód od rynku. Kolejne, mniejsze zespoły zabudowy o charakterze przemysłowym to północne (ul. Tarnopolska), wschodnie (ul. Kolejowa) i południowe (ul. Krucza) obrzeża miasta. Bazy, składy i magazyny to głównie południowo – wschodnia część miasta w rejonie obwodnicy. Ofertę usług rynkowych tworzy przede wszystkim handel, w tym wielkopowierzchniowy. Większe, wolnostojące obiekty handlowe zlokalizowane są w centralnej (ul. Graniczna) i południowej (ul. Sienkiewicza) części miasta. Pozostałe obiekty handlowe są znacznie mniejsze, najczęściej trwale wkomponowane w zabudowę, niezbyt rozproszone i koncentrują się głównie w rejonie rynku, który pełni rolę centrum usługowego, co zapewnia lepszą obsługę mieszkańców oraz zwiększa prestiż tego rejonu miasta. Mniejsze zespoły usług komercyjnych zlokalizowane są także w rejonie osiedli mieszkaniowych i wzdłuż obwodnicy (stacja paliw). Usługi publiczne zlokalizowane są w wielu rejonach miasta, nie tworząc tym samym zwartej strefy. Magistrat zajmuje budynek przy ul. XX–lecia, zaś największe obiekty usług publicznych (szkoły) zlokalizowane są na obrzeżach centrum, w zachodniej części miasta (ulice Konopnickiej i Podmokła). Istniejące zasoby zieleni miejskiej to przede wszystkim park w rejonie ul. Kolejowej i Górka Flöthera w północnej części miasta. W mniejszym stopniu funkcję tę pełnią także ogrody działkowe w rejonie ul. Działkowej. Funkcje terenów rekreacyjnych, umożliwiających aktywny wypoczynek mieszkańcom, pełni wspomniana Górka Flöthera, a także sąsiadujące z nią przez tory kolejowe, wypełnione wodą, dawne wyrobisko po eksploatacji kopalin (łowisko Polskiego Związku Wędkarskiego) oraz kompleksy sportowe położone przy placówkach szkolnych i przy ul. Żarskiej (stadion). Korytarzem ekologicznym na skalę lokalną jest przepływająca przez miasto na długości około 3 km rzeka Lubsza. Generalnie przepływa ona z południa na północ, często zmieniając kierunek, np.: w pobliżu centralnych rejonów miasta. Zakończone prace modernizacyjne związane z regulacją koryta rzeki otwierają możliwość choć częściowego zagospodarowania jej brzegów na cele wypoczynkowe i rekreacyjne (ciągi piesze, ścieżki rowerowe). Podstawowy układ komunikacyjny miasta tworzy, biegnąca po jego południowych i zachodnich obrzeżach, obwodnica w ciągu drogi wojewódzkiej nr 287. Usprawniając ruch tranzytowy, odciąża ona centrum miasta przed nadmiernym ruchem pojazdów. Ulice: XX–lecia, Kolejowa, Kościuszki, ks. Tytusa Korczyka, Lubska Sienkiewicza, Tarnopolska i Żarska stanowią podstawową oś komunikacyjną wewnątrz miasta i przebiegają przez najbardziej ruchliwą jego część. Pozostałe ulice stanowią uzupełniającą sieć komunikacyjną. Po przebiegającej przez wschodnie rejony miasta i formalnie zamykającej jego rozwój w tym kierunku linii kolejowej obecnie nie prowadzi się żadnych przewozów. Wschodnie i południowe otoczenie miasta stanowią kompleksy leśne, zaś zachodnie i północne – użytki rolne, zwłaszcza grunty orne.

Zasadniczą cechą struktury sieci osadniczej poza miastem jest jej wysoki stopień rozproszenia, mający niekorzystny wpływ na kształtowanie warunków socjalno – bytowych społeczności wiejskiej. W większości wsi dominuje zabudowa zagrodowa znajdująca się w stanie technicznym średnim, a niekiedy złym. Podstawowym założeniem poprawy warunków mieszkaniowych jest zachowanie i modernizacja istniejących zasobów oraz realizacja nowego budownictwa mieszkaniowego. W miejscowościach położonych najbliżej Jasienia od kilkunastu lat rozwija się zabudowa jednorodzinna, będąca konsekwencją ruchów migracyjnych miasto – wieś. W rejonie najmniejszych wsi rozwija się zabudowa letniskowa. Nieliczny program usługowy, aczkolwiek wzbogacony usługami publicznymi (kultura, edukacja), będący pochodną potencjału demograficznego danej miejscowości, rozmieszczony jest w większości wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych. System komunikacyjny tworzy obecnie tylko sieć kołowa. Przez tereny wiejskie przebiegają bezpośrednio 3 drogi wojewódzkie i 14 dróg powiatowych. Drogi te stanowią podstawowy układ komunikacyjny gminy, którego uzupełnieniem jest system dróg gminnych. Linia kolejowa nr 275 relacji Wrocław – Gubinek, przebiegająca bezpośrednio przez Bieszków, Jasień i Budziechów, nie jest obecnie użytkowana na potrzeby transportowe i komunikacyjne. Linie kolejowe nr 282 (Jasień – Miłkowice) i 365 (Stary Raduszec – Łęknica) są nieczynne i formalnie zlikwidowane. Wiodącą funkcję gospodarczą na terenach wiejskich pełni rolnictwo i leśnictwo. Funkcje towarzyszące i uzupełniające

tworzą usługi i drobna wytwórczość. Nie występują tu większe zakłady produkcyjne, a wyjątkiem są wsie Lisia Góra i Zabłocie gdzie funkcjonują podmioty związane z przemysłem drzewnym. Odkrywkowa działalność górnicza, związana z wydobyciem surowców ilastych ceramiki budowlanej, występuje we wsi Jabłoniec. Użytki rolne, zlokalizowane głównie w północnej części gminy, w znacznej większości o niskich klasach bonitacyjnych, wykorzystywane są przede wszystkim jako grunty orne, rzadziej jako łąki i pastwiska. Dominujący udział w strukturze powierzchni gminy (ponad 50 %) stanowią lasy, co stwarza korzystne warunki dla rozwoju usług turystyki i rekreacji. Tereny projektowane do objęcia ochroną w postaci Obszaru Chronionego Krajobrazu „Wschodnie Okolice Lubska" (wschodnia część gminy) stanowią ponad 42 % powierzchni gminy.

3. 4. Struktura funkcjonalna.

Gmina Jasień jest samorządową jednostką miejsko – wiejską z wiodącą rolą sektorów produkcyjnego i leśnego. Uzupełniającą rolę pełnią sektory usługowy i rolniczy. Szansę na przyszły rozwój mają przede wszystkim sektory produkcyjny, a także rolniczy (przede wszystkim w oparciu o hodowlę) i usługowy (w tym związany z turystyką i rekreacją). W wyniku analiz przeprowadzonych na podstawie zebranych materiałów inwentaryzacyjnych oraz na podstawie występujących powiązań komunikacyjnych i funkcjonalnych, można przyjąć następujący system obsługi ludności gminy:

Ośrodek gminny głównego poziomu obsługi o zasięgu lokalnym, obsługujący w zakresie usług ponadpodstawowych teren całej gminy – miasto Jasień. Pełni ono funkcję administracyjną, stanowi ośrodek koncentracji mieszkalnictwa i usług dla ludności oraz obsługi rolnictwa i leśnictwa. Dodatkowo posiada rozwinięte funkcje przemysłowe. Tym samym Jasień pełni funkcję lokalnego centrum rozwoju, które jest istotnym czynnikiem wzrostu i kumuluje usługi oraz inne działalności gospodarcze w skali umożliwiającej społeczny i ekonomiczny rozwój sąsiadujących z nim miejscowości. Funkcjami rozwojowymi Jasienia są przede wszystkim funkcje produkcyjne oraz usługi rynkowe i nierynkowe.

Ośrodki pośredniego poziomu obsługi z poszerzonym programem usługowym, współpracujące z ośrodkiem gminnym – wsie: Budziechów, Golin, Guzów, Jabłoniec, Wicina i Zabłocie. Są to ośrodki stanowiące etap pośredni w kompleksowym systemie obsługi ludności, szczególnie w zakresie handlu oraz innych usług, w tym publicznych (Golin, Wicina), o odpowiednio dużej liczbie ludności w rejonie obsługi. Funkcjami rozwojowymi tych miejscowości są funkcje: rolnictwa, działalności produkcyjnych, mieszkalnictwa, a także usług rynkowych, w tym turystyki i rekreacji.

Pozostałe ośrodki (wsie elementarne), o funkcjach typowo rolniczych i leśnych, obsługujące ludność w podstawowym zakresie usług (większość nawet ich pozbawiona). Zaliczono do nich wsie: Bieszków, Bronice, Jasionna, Jaryszów, Jurzyn, Mirkowice, Lisia Góra, Lipsk Żarski, Roztoki, Świbna i Zieleniec. Funkcjami rozwojowymi tych miejscowości są funkcje: leśnictwa, rolnictwa i mieszkalnictwa, a także usług rynkowych, głównie w postaci turystyki i rekreacji.

TABELA 55: Gmina Jasień – struktura funkcjonalna według miejscowości.

Miejscowość	Funkcje podstawowe[70]	Funkcje uzupełniające (perspektywiczne)
Jasień	działalności produkcyjne i usługi	bez zmian
Bieszków	rolnictwo i leśnictwo	turystyka i rekreacja
Bronice	rolnictwo	bez zmian
Budziechów	rolnictwo i usługi	działalności produkcyjne
Golin	rolnictwo i usługi	bez zmian
Guzów	rolnictwo i leśnictwo	usługi (w tym turystyka i rekreacja)
Jabłoniec	rolnictwo, leśnictwo, górnictwo	usługi (w tym turystyka i rekreacja)
Jaryszów	rolnictwo i leśnictwo	turystyka i rekreacja
Jasionna	rolnictwo i leśnictwo	turystyka i rekreacja
Jurzyn	rolnictwo i leśnictwo	turystyka i rekreacja
Lipsk Żarski	rolnictwo i leśnictwo	turystyka i rekreacja
Lisia Góra	rolnictwo i leśnictwo	działalności produkcyjne, turystyka i rekreacja
Mirkowice	rolnictwo i leśnictwo	bez zmian
Roztoki	rolnictwo i leśnictwo	turystyka i rekreacja
Świbna	rolnictwo i leśnictwo	turystyka i rekreacja
Wicina	rolnictwo i usługi	turystyka i rekreacja
Zabłocie	rolnictwo, leśnictwo, usługi	działalności produkcyjne, turystyka i rekreacja
Zieleniec	rolnictwo	turystyka i rekreacja

Źródło: Opracowanie własne, 2017.

Należy podkreślić, że wraz z tendencją do tworzenia większych (wysokotowarowych) gospodarstw rolnych, a tym samym postępującą likwidacją czy ograniczeniem działalności gospodarstw rodzinnych, obecna funkcja rolnicza określona w większości miejscowości jako jedna z podstawowych, ograniczać się będzie przede wszystkim jako wiodąca w strukturze zagospodarowania przestrzeni (struktura przestrzenna) i nie będzie stanowić wiodącej funkcji ekonomicznej (źródło dochodów mieszkańców). W perspektywie najbliższych kilkunastu lat należy więc spodziewać się dalszego ograniczenia funkcji rolniczej jako głównego bądź nawet uzupełniającego źródła utrzymania miejscowej ludności. W miejscowościach, które nie mają predyspozycji do rozwoju funkcji produkcyjnych i usługowych, dominować będzie przede wszystkim funkcja mieszkaniowa.

3. 5. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

Obecnie na terenie gminy Jasień obowiązują następujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego:

1. Uchwała nr XXVII/142/97 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 14 marca 1997 roku w sprawie uchwalenia *zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Jasień* (Dz. U. Województwa Zielonogórskiego Nr 9, poz. 76 z dnia 02 czerwca 1997 roku).
2. Uchwała nr XIII/93/99 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 30 grudnia 1999 roku w sprawie uchwalenia *zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Jasień* (Dz. U. Województwa Lubuskiego Nr 6, poz. 79 z dnia 31 marca 2000 roku).
3. Uchwała nr XXXV/317/14 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 15 maja 2014 roku w sprawie uchwalenia *miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w rejonie ulic: Okrzei,*

[70] Z pominięciem funkcji mieszkaniowej obecnej w każdej miejscowości.

Ogrodowej, Tartacznej, Budowlanych i Żytniej w Jasieniu (Dz. U. Województwa Lubuskiego z dnia 26 maja 2014 roku, poz. 1094).

4. Uchwała nr XXXV/318/14 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 15 maja 2014 roku w sprawie uchwalenia *miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obrębu ewidencyjnego Wicina* (Dz. U. Województwa Lubuskiego z dnia 26 maja 2014 roku, poz. 1095).
5. Uchwała nr XXXVIII/202/2017 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 31 sierpnia 2017 roku w sprawie uchwalenia *miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla południowej części obrębu ewidencyjnego Zabłocie* (Dz. U. Województwa Lubuskiego z dnia 08 września 2017 roku, poz. 1898).

Plan miejscowy oznaczony pozycją nr 1 jest zmianą *Miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Jasień*, przyjętego uchwałą nr VIII/45/89 Rady Narodowej Miasta i Gminy w Jasieniu z dnia 24 października 1989 roku (Dz. U. Województwa Zielonogórskiego nr 5, poz. 95 z 1990 roku). Obejmuje wybrane tereny w poszczególnych sołectwach gminy, o łącznej powierzchni 964,8 ha, z przeznaczeniem na następujące funkcje:

- Bieszków:
  - tereny zalesień – 52,7 ha,
- Bronice:
  - tereny zalesień – 22,6 ha,
- Budziechów:
  - MU, US (teren mieszkalno – usługowy z funkcją usług rekreacyjnych i sportowych) – 2,90 ha;
  - PS, U (tereny o funkcji przemysłowo – składowej i usługowej) – 41 ha,
- Golin:
  - tereny zalesień – 43,5 ha,
- Guzów:
  - tereny zalesień – 104,0 ha,
- Jabłoniec:
  - PE (teren eksploatacji kopalin na złożu „Jasień II") – 9,5 ha;
  - PE, ME (tereny usługowo – mieszkalne dla obsługi terenu eksploatacji kopalin) – 5 ha;
  - SU (tereny o funkcji przemysłowo – składowo – usługowej) – 18,9 ha;
  - SU, UT (tereny o funkcji składowo – usługowej lub obsługi turystyki i rekreacji) – 15,2 ha;
  - tereny zalesień – 28,3 ha,
- Jaryszów:
  - W (planowany zbiornik retencyjny na rzece Lubszy) – 55 ha;
  - tereny zalesień – 2,2 ha,
- Jasionna:
  - tereny zalesień – 17,2 ha,
- Jurzyn:
  - tereny zalesień – 28,5 ha,
- Lipsk Żarski:
  - tereny zalesień – 45,1 ha,
- Lisia Góra:
  - MU, UT (teren o funkcji mieszkalno – usługowej i obsługi turystyki) – 4 ha;
  - SU (tereny składowo – usługowe) – 10 ha;
  - U (teren o funkcji usługowej) – 1,5 ha;
  - UKS (teren usług związanych z obsługą transportu i komunikacji) – 3,5 ha;
  - tereny zalesień – 73,3 ha,

- Mirkowice:
  - ZC (teren pod budowę nowego cmentarza) – 2,36 ha;
  - tereny zalesień – 51,7 ha,
- Roztoki:
  - tereny zalesień – 43,7 ha,
- Świbna:
  - W (planowany zbiornik retencyjny na rzece Lubszy) – 70 ha;
  - tereny zalesień – 28,1 ha,
- Zabłocie:
  - MU, US, UT (tereny mieszkalno – usługowe z funkcją rekreacyjno – sportową) – 22 ha;
  - tereny zalesień – 137,0 ha,
- Zieleniec:
  - tereny zalesień – 0,62 ha.

Dodatkowo wprowadzono obwodnicę miasta Jasienia w przebiegu ówczesnej drogi krajowej nr 287 (obecnie wojewódzkiej) o długości 7,850 km i szerokości 35 m w liniach rozgraniczenia, o łącznej powierzchni 25,4 ha.

Plan miejscowy oznaczony pozycją nr 2 jest zmianą *Miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego miasta Jasienia*, przyjętego uchwałą nr VIII/56/86 Rady Narodowej Miasta i Gminy w Jasieniu z dnia 16 stycznia 1986 roku (Dz. U. Województwa Zielonogórskiego nr 2/86, poz. 53 z 1986 roku). Obejmuje wybrane tereny w poszczególnych rejonach miasta, o łącznej powierzchni 20,9 ha, z przeznaczeniem na następujące funkcje:

- GP (obwodnica miasta w ciągu drogi wojewódzkiej nr 287) – 2,11 ha (zmiana planu miejscowego oznaczonego pozycją nr 1 na powierzchni 2,07 ha);
- MN (zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna) – 1,13 ha;
- MN, U (zabudowa mieszkaniowa z dopuszczeniem usług) – 0,54 ha;
- MN, UI, US – UO (zabudowa mieszkalno – hotelowa oraz hala sportowo – widowiskowa) – 0,67 ha;
- MN, UR (zabudowa rzemieślniczo – usługowa z dopuszczeniem zabudowy mieszkalnej) – 0,84 ha;
- MN, US (funkcja mieszkalna i miejski plac zabaw) – 0,55 ha;
- MW, U (zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna z usługami) – 0,32 ha;
- P, UR (tereny zakładów produkcyjnych i rzemieślniczo – usługowych) – 1,91 ha;
- PU (zabudowa produkcyjno – usługowa i działalność rzemieślniczo – usługowa) – 1,53 ha;
- PU, UH (tereny produkcyjno – rzemieślnicze lub usługowo – handlowe) – 0,24 ha;
- PU, UR (tereny produkcyjno – usługowe, działalność rzemieślnicza) – 4,49 ha;
- RO, UR (działalność rzemieślnicza i rolno – ogrodnicza) – 0,91 ha;
- UH (zabudowa handlowo – usługowa) – 0,57 ha;
- UKS (parkingi, garaże, stacja paliw) – 2,30 ha;
- UO (obiekt szkolny) – 0,05 ha;
- UR (działalność rzemieślniczo – usługowa) – 0,83 ha;
- UR, PU (działalność produkcyjna lub rzemieślniczo – usługowa) – 0,85 ha;
- UT, UG, UH (działalność hotelarska, gastronomiczna i handlowo – usługowa lub administracyjna) – 0,32 ha;
- ZP (zieleń parkowa) – 0,75 ha.

Plan miejscowy oznaczony pozycją nr 3 obejmuje zwarty teren w Jasieniu, o łącznej powierzchni 5,5 ha, w rejonie ulic: Okrzei, Ogrodowej, Tartacznej, Budowlanych i Żytniej. W ramach planu miejscowego wyodrębniono następujące jednostki planistyczne:

- E (tereny obiektów i urządzeń zaopatrzenia w energię elektryczną);
- KDD (tereny dróg dojazdowych);
- KDW (tereny dróg wewnętrznych);
- KS, ZP (tereny parkingów i zieleni urządzonej);
- MN (tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej);
- MNs (tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej szeregowej);
- O (tereny obiektów i urządzeń odprowadzania ścieków);
- US, U, ZP (tereny sportu, zabudowy usługowej oraz zieleni urządzonej).

Na powierzchni 2,19 ha jest to de facto zmiana fragmentu planu miejscowego oznaczonego pozycją nr 2 w rejonie jednostki 19MN.

Plan miejscowy oznaczony pozycją nr 4 obejmuje pełen obręb ewidencyjny Wicina o łącznej powierzchni 487 ha. W ramach planu miejscowego wyodrębniono następujące jednostki planistyczne:

- KDD (tereny dróg dojazdowych);
- KDP (tereny ciągów pieszo – jezdnych);
- KDZ (tereny dróg zbiorczych);
- MN (tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej);
- MN, RM (tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zabudowy zagrodowej);
- MU, RM (tereny zabudowy mieszkaniowo – usługowej i zabudowy zagrodowej);
- R (tereny rolnicze);
- R, RM (tereny rolnicze z dopuszczeniem rozproszonej zabudowy mieszkaniowej);
- RM (tereny zabudowy zagrodowej);
- U (tereny zabudowy usługowej);
- UK (tereny zabudowy usług kultury);
- UO (tereny zabudowy usług oświaty);
- US (tereny sportu i rekreacji);
- UT (tereny zabudowy usług turystyki);
- WS (tereny wód powierzchniowych);
- ZC (tereny cmentarzy);
- ZL (tereny lasów);
- ZP (tereny zieleni urządzonej).

Plan miejscowy oznaczony pozycją nr 5 obejmuje południową (zainwestowaną) część obrębu ewidencyjnego Zabłocie o łącznej powierzchni 1002 ha. W ramach planu miejscowego wyodrębniono następujące jednostki planistyczne:

- KDD (tereny dróg dojazdowych);
- KDP (tereny ciągów pieszo – jezdnych);
- KDZ (tereny dróg zbiorczych);
- KDW (tereny dróg wewnętrznych);
- MN (tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej);
- MN, RM (tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zabudowy zagrodowej);
- MU (tereny zabudowy mieszkaniowo – usługowej);
- MU, US, UT (tereny zabudowy mieszkaniowo – usługowej, sportu, rekreacji i turystyki);

- P, U (tereny zabudowy produkcyjnej i magazynów oraz zabudowy usługowej);
- R (tereny rolnicze);
- R, RM (tereny rolnicze z dopuszczeniem rozproszonej zabudowy mieszkaniowej);
- RM (tereny zabudowy zagrodowej);
- R/ZL (tereny rolnicze do zalesienia);
- T (tereny obiektów i urządzeń telekomunikacji);
- U (tereny zabudowy usługowej);
- UK (tereny zabudowy usług kultury);
- US (tereny sportu i rekreacji);
- WS (tereny wód powierzchniowych);
- WS/ZP (tereny wód powierzchniowych i zieleni urządzonej);
- ZC (tereny cmentarzy);
- ZL (tereny lasów);
- ZL–1 (tereny lasów w granicach założenia parkowego);
- ZP (tereny zieleni urządzonej).

Z powyższego zestawienia wynika, że obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego obejmują powierzchnię 2478 ha co stanowi 19,54 % ogólnej powierzchni gminy Jasień. Obowiązujące plany miejscowe dla miejscowości Wicina i Zabłocie odzwierciedlają przedstawioną w poprzednich podrozdziałach ich strukturę przestrzenną, funkcjonalną i własnościową.

Uchwałą nr XXV/130/2016 Rady Miejskiej Jasienia z dnia 08 września 2016 roku przyjęto *Ocenę aktualności studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wraz z analizą zmian w zagospodarowaniu przestrzennym*. W wyniku dokonanej oceny uznano:

- *Zmianę miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Jasień*, przyjętą uchwałą nr XXVII/142/97 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 14 marca 1997 roku (Dz. U. Województwa Zielonogórskiego Nr 9, poz. 76 z dnia 02 czerwca 1997 roku), za nieaktualną pod względem formalno – prawnym oraz częściowo nieaktualną pod względem merytorycznym;
- *Zmianę miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Jasień*, przyjętą uchwałą nr XIII/93/99 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 30 grudnia 1999 roku (Dz. U. Województwa Lubuskiego Nr 6, poz. 79 z dnia 31 marca 2000 roku), za nieaktualną pod względem formalno – prawnym oraz częściowo nieaktualną pod względem merytorycznym;
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w rejonie ulic: Okrzei, Ogrodowej, Tartacznej, Budowlanych i Żytniej w Jasieniu, przyjęty uchwałą nr XXXV/317/14 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 15 maja 2014 roku (Dz. U. Województwa Lubuskiego z dnia 26 maja 2014 roku, poz. 1094), za nieaktualny w części pod względem formalno – prawnym oraz aktualny pod względem merytorycznym;
- *Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obrębu ewidencyjnego Wicina*, przyjęty uchwałą nr XXXV/318/14 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 15 maja 2014 roku (Dz. U. Województwa Lubuskiego z dnia 26 maja 2014 roku, poz. 1095), za nieaktualny w części pod względem formalno – prawnym oraz nieaktualny w części pod względem merytorycznym.

Zgodnie z powyższym w przedmiotowej *Ocenie...* zaproponowano opracowanie planów miejscowych w formie nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, sporządzanych w granicach obrębów ewidencyjnych, z ewentualnym wyłączeniem zwartych kompleksów leśnych.

4. SFERA SPOŁECZNA.

4. 1. Demografia.

4.1.1. Podstawowe dane o ludności.

Podstawowymi miernikami charakteryzującymi zbiorowość ludzką jest jej liczebność i rozmieszczenie. Gmina miejsko – wiejska Jasień 31 grudnia 2016 roku liczyła 7126 mieszkańców (w tym miasto Jasień 4381 mieszkańców). Zamieszkiwało ją 3549 mężczyzn oraz 3577 kobiet (w mieście odpowiednio: 2187 i 2194). Współczynnik feminizacji, to jest stosunek liczby kobiet na 100 mężczyzn, wynosi w gminie 101 (w mieście 100) i jest niższy od średniej dla powiatu żarskiego (106) i województwa lubuskiego (105). Na 1 km² powierzchni gminy przypada 56 mieszkańców (w mieście 915). Gęstość zaludnienia jest więc niższa od średniej dla powiatu i województwa (odpowiednio: 70 i 73 osoby / km²). Współczynnik występujący w gminie Jasień jest jednak charakterystyczny dla gmin miejsko – wiejskich.

TABELA 56: Gmina Jasień – współczynnik feminizacji i gęstość zaludnienia w 2016 roku.

Wyszczególnienie	Gmina Jasień		Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
	ogółem	miasto		
Współczynnik feminizacji	**100,79**	100,32	106,08	105,48
Gęstość zaludnienia	**56,20**	914,61	70,21	72,73

Źródło: GUS 2017.

TABELA 57: Gmina Jasień – zaludnienie w latach 2001 – 2016.

Rok	Liczba mieszańców					
	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety	
	ogółem	miasto	ogółem	miasto	ogółem	miasto
2001	**7481**	4686	**3715**	2316	**3766**	2370
2002	**7406**	4650	**3666**	2286	**3740**	2364
2003	**7377**	4600	**3661**	2270	**3716**	2330
2004	**7361**	4569	**3658**	2259	**3703**	2310
2005	**7325**	4538	**3640**	2244	**3685**	2294
2006	**7294**	4498	**3639**	2233	**3655**	2265
2007	**7227**	4434	**3600**	2202	**3627**	2232
2008	**7174**	4398	**3578**	2178	**3596**	2220
2009	**7140**	4383	**3551**	2171	**3589**	2212
2010	**7339**	4533	**3668**	2259	**3671**	2274
2011	**7308**	4496	**3648**	2237	**3660**	2259
2012	**7240**	4455	**3601**	2213	**3639**	2242
2013	**7241**	4463	**3600**	2215	**3641**	2248
2014	**7237**	4449	**3600**	2212	**3637**	2237
2015	**7169**	4405	**3575**	2204	**3594**	2201
2016	**7126**	4381	**3549**	2187	**3577**	2194

Źródło: GUS 2017.

RYCINA 10: Gmina Jasień – zaludnienie w latach 2001 – 2016.

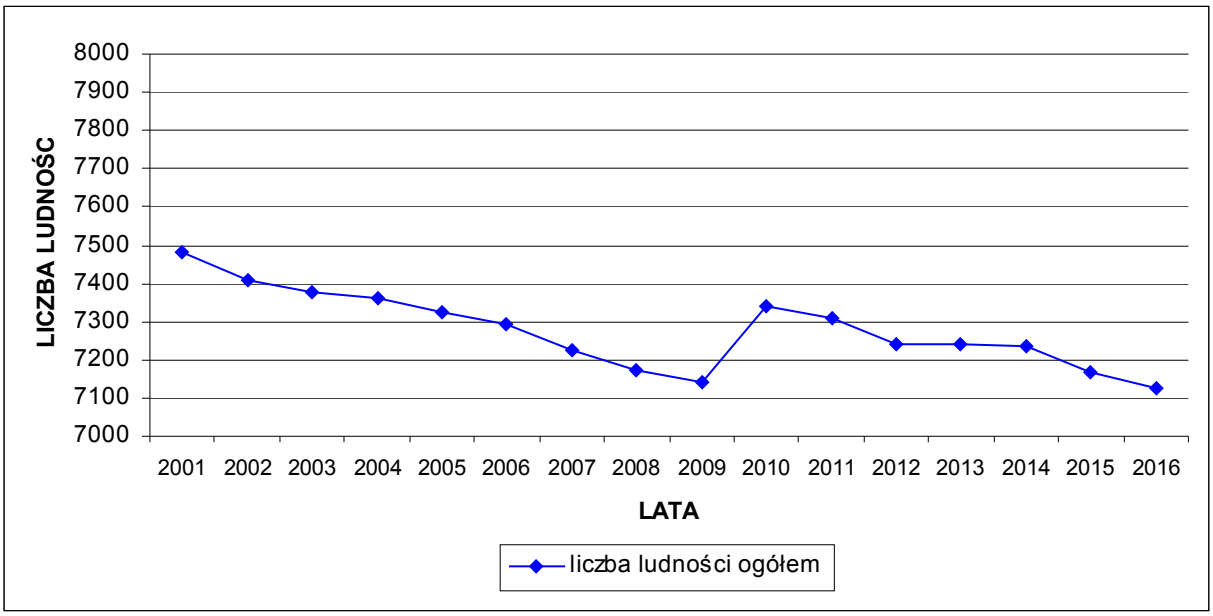

Źródło: GUS 2017.

RYCINA 11: Gmina Jasień – zaludnienie w latach 2001 – 2016 według płci.

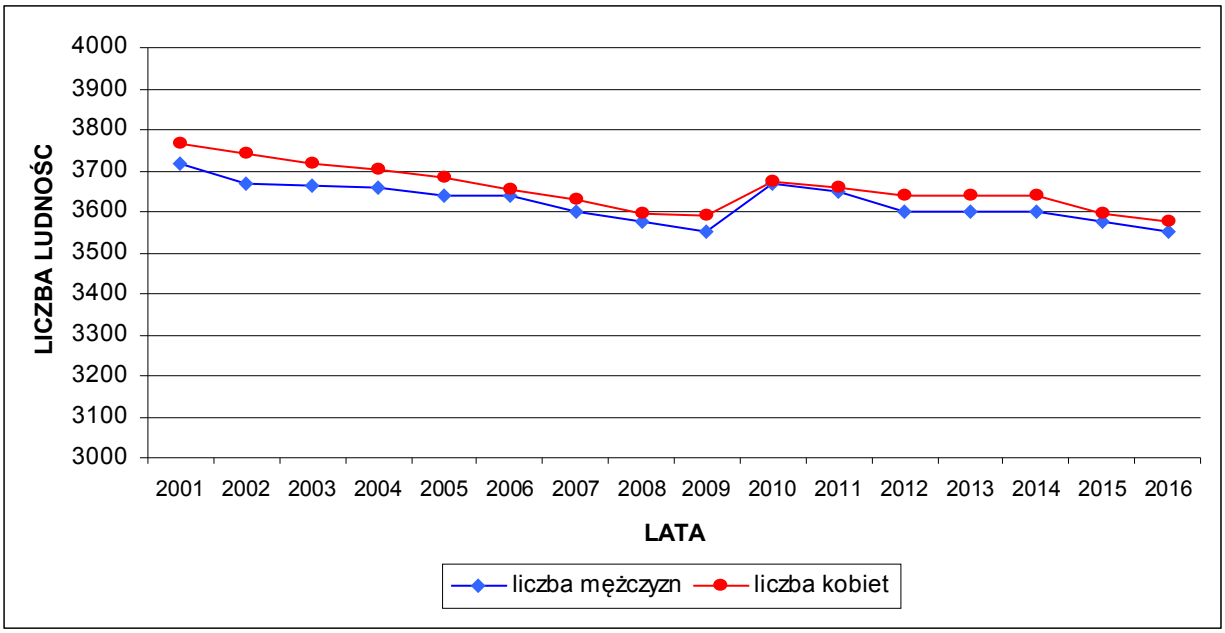

Źródło: GUS 2017.

W przeciągu ostatnich 16 lat (2001 – 2016) liczba ludności ogółem zmniejszyła się. W roku 2016 całą gminę Jasień zamieszkiwało 355 osób mniej niż 16 lat wcześniej, co oznacza spadek o 4,75 %. W tym samym czasie obszar samego miasta zamieszkiwało 330 osób mniej niż 16 lat wcześniej, co oznacza spadek aż o 7 %. Powyższe oznacza, że spadek liczby mieszkańców dotyczył przede wszystkim ludności miejskiej. W analizowanym okresie czasu współczynnik feminizacji o wartości nieznacznie powyżej 100 punktów występował stale. Dane dotyczące liczby ludności według GUS obejmują ludność według faktycznego miejsca zamieszkania.

TABELA 58: Gmina Jasień – rozkład zaludnienia według miejscowości w 2017 roku.

Miejscowość	Liczba mieszkańców
Jasień	4254
Bieszków	136
Bronice	115
Budziechów	370
Golin	115
Guzów	227
Jabłoniec	270
Jaryszów	177
Jasionna	47
Jurzyn	73
Lipsk Żarski	45
Lisia Góra	143
Mirkowice	189
Roztoki	62
Świbna	138
Wicina	186
Zabłocie	332
Zieleniec	67

Źródło: Urząd Miejski Jasień, 2017.

Najludniejszymi miejscowościami w gminie, poza miastem Jasień, są wsie: Budziechów (370 mieszkańców) i Zabłocie (332 mieszkańców). W przedziale od 200 do 300 mieszkańców zawierają się miejscowości Jabłoniec (270) i Guzów (227). Populacją pomiędzy 100 a 200 mieszkańców charakteryzują się wsie: Mirkowice (189), Wicina (186), Jaryszów (177), Lisia Góra (143), Świbna (138), Bieszków (136), Bronice i Golin (po 115). Pozostałe wsie posiadają zaludnienie poniżej 100 mieszkańców i są to: Jurzyn (73), Zieleniec (67), Roztoki (62), Jasionna (47) i Lipsk Żarski (45).

4.1.2. Struktura wieku mieszkańców.

Na liczbę ludności decydujący wpływ mają dwa czynniki: ruch naturalny oraz wędrówkowy ludności. Te z kolei zdeterminowane są przez strukturę ludności według wieku i płci. Struktura ludności według wieku określa proces starzenia się ludności, definiowany najogólniej jako zmiany stanu i struktury według wieku ludności, polegające na wzroście w ogólnej liczbie udziału osób starszych. Za granicę starości przyjmuje się umownie wiek 60 lat. Obecnie ludność województwa lubuskiego, podobnie jak całej Polski starzeje się. Jednak na wsi i w małych miastach udział dzieci i młodzieży jest większy co powoduje, że pod względem struktury wieku mieszkańców gminę Jasień możemy określić jeszcze jako jednostkę stosunkowo młodą, ale z wyraźnymi symptomami starzenia się.

TABELA 59: Gmina Jasień – ludność według wieku w 2016 roku.

Grupa wieku	Liczba mieszkańców	
	ogółem	miasto
0 – 4	**313**	186
5 – 9	**363**	212
10 – 14	**350**	205
15 – 19	**383**	227
20 – 24	**527**	310
25 – 29	**534**	333
30 – 34	**567**	334
35 – 39	**573**	340
40 – 44	**549**	348
45 – 49	**403**	238
50 – 54	**438**	268
55 – 59	**547**	338
60 – 64	**529**	332
65 – 69	**426**	297
70 i więcej	**624**	413

Źródło: GUS 2017.

TABELA 60: Gmina Jasień – struktura ludności według wieku w 2016 roku.

Grupa wieku	Gmina Jasień (%)		Powiat Żarski (%)	Województwo Lubuskie (%)
	ogółem	miasto		
0 – 4	**4,39**	4,25	4,52	4,82
5 – 9	**5,09**	4,84	5,42	5,56
10 – 14	**4,91**	4,68	4,84	4,77
15 – 19	**5,37**	5,18	5,15	5,02
20 – 24	**7,40**	7,08	6,46	6,02
25 – 29	**7,49**	7,60	7,21	7,08
30 – 34	**7,96**	7,62	8,15	8,52
35 – 39	**8,04**	7,76	8,15	8,28
40 – 44	**7,70**	7,94	7,55	7,48
45 – 49	**5,66**	5,43	5,86	5,91
50 – 54	**6,15**	6,12	6,12	6,01
55 – 59	**7,68**	7,72	7,75	7,46
60 – 64	**7,42**	7,58	7,68	7,60
65 – 69	**5,98**	6,78	6,18	6,29
70 i więcej	**8,76**	9,43	8,97	9,20

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2017.

19,77 % mieszkańców zamieszkałych w gminie, to jest 1409 osób, liczy poniżej 19 roku życia (w mieście odpowiednio: 18,95 % i 830 osób). Natomiast 14,40 % obywateli, to jest 1026 osób, nie ukończyło jeszcze 14 roku życia (w mieście odpowiednio: 13,76 % i 603 osoby). Struktura mieszkańców gminy Jasień według wieku

jest bardzo zbliżona do wartości charakteryzujących zarówno populację powiatu żarskiego jak i województwa lubuskiego. W stosunku do porównywanych wartości prezentuje się mniej korzystnie w najmłodszych (0 – 19) oraz nieco korzystniej w najstarszych (65 i więcej) kategoriach wiekowych.

RYCINA 12: Gmina Jasień – struktura ludności według wieku w 2016 roku.

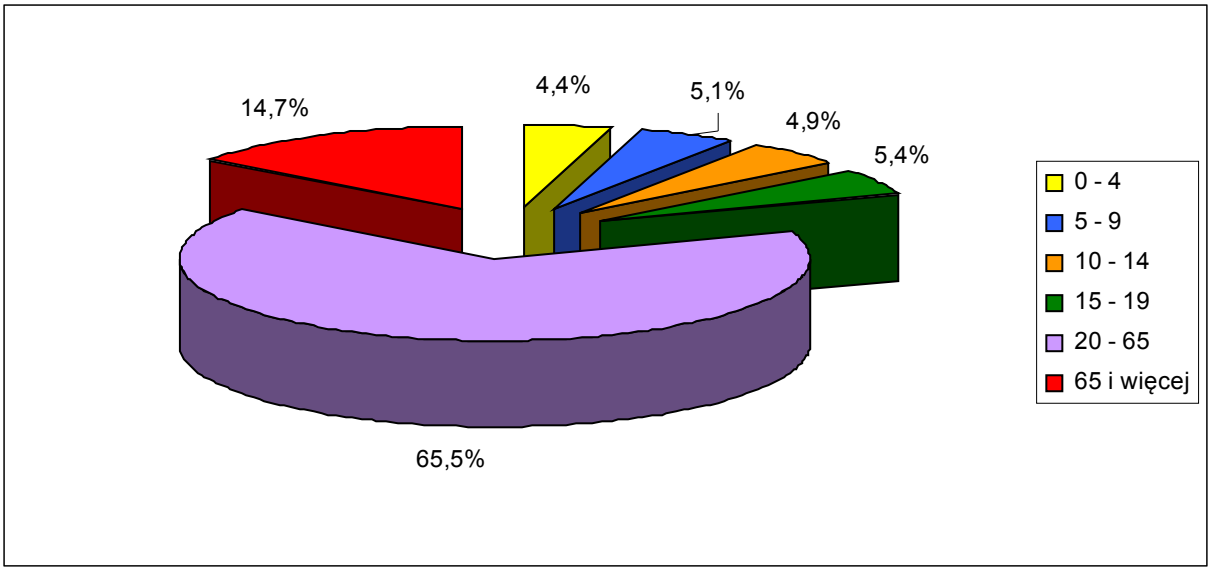

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2017.

Wyraźne oznaki starzenia się społeczeństwa potwierdza struktura mieszkańców w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym. Przez ludność w wieku produkcyjnym rozumie się ludność w wieku zdolności do pracy. Dla mężczyzn przyjęto wiek 18 – 64 lata, a dla kobiet 18 – 59 lat.

TABELA 61: Gmina Jasień – ludność wieku produkcyjnego i nieprodukcyjnego w 2016 roku.

Ludność w wieku:	Gmina Jasień		Gmina Jasień (%)		Powiat Żarski (%)	Województwo Lubuskie (%)
	ogółem	miasto	ogółem	miasto		
Przedprodukcyjnym	**1239**	720	**17,39**	16,43	17,74	18,05
Produkcyjnym	**4572**	2780	**64,16**	63,46	63,11	62,43
Poprodukcyjnym	**1315**	881	**18,45**	20,11	19,15	19,52
Współczynnik obciążenia demograficznego			**55,86**	57,59	58,45	60,18

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2017.

Obywatele wieku nieprodukcyjnego (przedprodukcyjni i poprodukcyjni) stanowią 35,84 % całej zbiorowości (w mieście 36,54 %). Od kilku lat maleje, także w ujęciu relatywnym, zbiorowość mieszkańców zdolnych do pracy. Wpływ na to ma wejście w wiek dorosły zbyt małej liczby osób urodzonych w latach 90–tych XX wieku w stosunku do roczników odchodzących z rynku pracy. Jednocześnie zwiększa się tak zwane „obciążenie" ludności jej nieprodukcyjną częścią. Struktura wieku produkcyjnego i nieprodukcyjnego mieszkańców gminy Jasień nieznacznie odbiega od średnich wartości przyporządkowanych dla powiatu i województwa, ale prezentuje się nieco korzystniej ze względu na liczniejszą populację wieku produkcyjnego i mniej liczną (za wyjątkiem samego miasta) populację wieku poprodukcyjnego.

RYCINA 13: Gmina Jasień – ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym w 2016 roku.

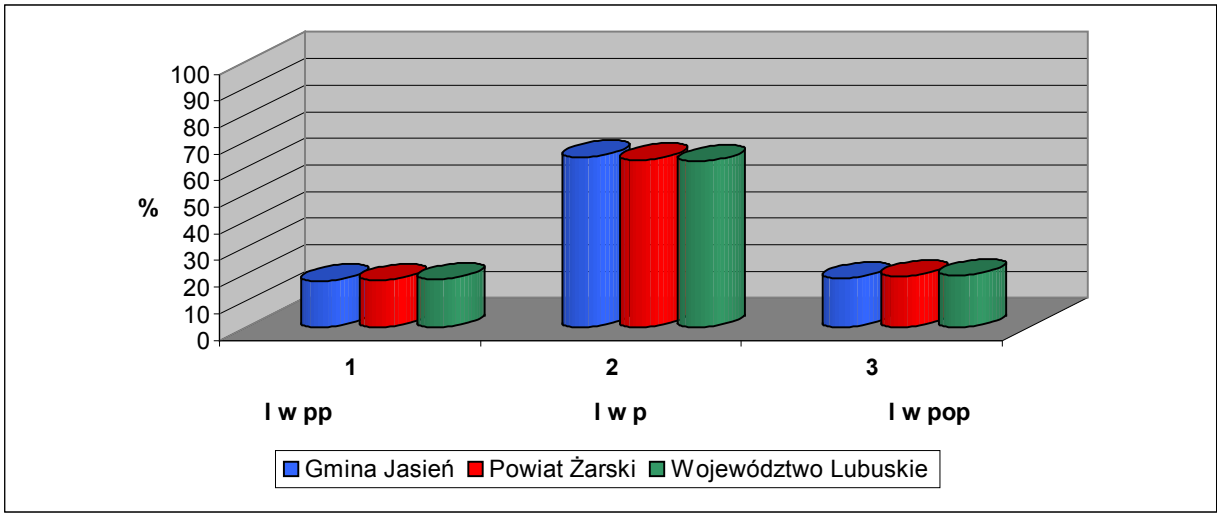

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2017.

Współczynnik obciążenia demograficznego, ustalony jako stosunek ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym, dla gminy Jasień wynosi 55,86 i jest niższy od średnich występujących w powiecie żarskim (58,45) i województwie lubuskim (60,18). Jego wartość w całej gminie Jasień, podobnie jak w samym mieście, powiecie i województwie, rozkłada się już niekorzystnie ponieważ wśród obywateli „nieprodukcyjnych" jest więcej osób „poprodukcyjnych" niż „przedprodukcyjnych". Odnotowując zmiany struktury mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym oraz rosnącą liczebność roczników poprodukcyjnych (poniższe tabele i ryciny), w ciągu najbliższych kilku lat można przewidywać dalszy wzrost „obciążenia" demograficznego poprzez populację osób „poprodukcyjnych", a tym samym pogłębienie obecnych, niekorzystnych proporcji.

TABELA 62: Gmina Jasień – ludność według wieku aktywności zawodowej w latach 2002 – 2016 (I).

Rok	Wiek przedprodukcyjny (%)	Wiek produkcyjny (%)	Wiek poprodukcyjny (%)
2002	24,6	61,6	13,8
2003	23,7	62,6	13,7
2004	23,1	63,0	13,8
2005	22,4	63,6	14,0
2006	21,6	64,4	14,1
2007	21,0	64,7	14,3
2008	20,3	65,2	14,5
2009	20,2	65,1	14,8
2010	19,9	65,2	14,9
2011	19,2	65,6	15,3
2012	18,8	65,3	15,8
2013	18,4	65,2	16,4
2014	17,9	65,0	17,1
2015	17,5	64,7	17,8
2016	17,4	64,2	18,5

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2017.

RYCINA 14: Gmina Jasień – ludność według wieku aktywności zawodowej w latach 2002 – 2016 (I).

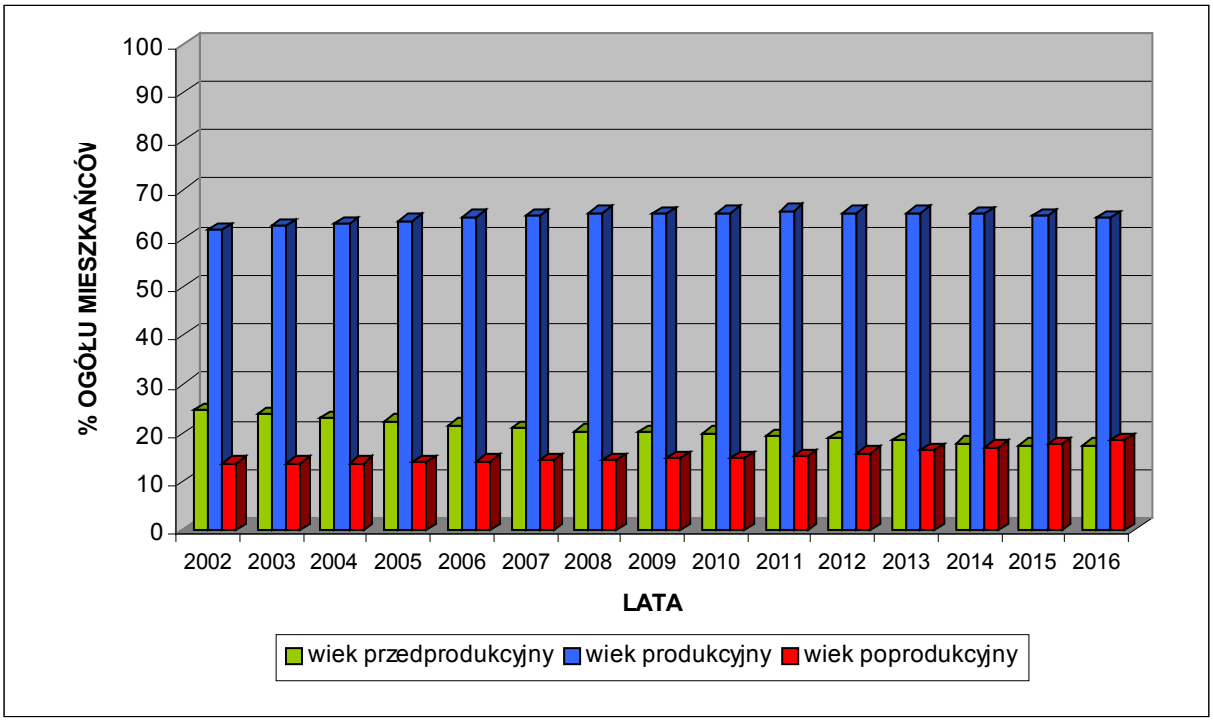

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2017.

TABELA 63: Gmina Jasień – ludność według wieku aktywności zawodowej w latach 2002 – 2016 (II).

Rok	Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym[71]	Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym
2002	62,3	22,3	55,9
2003	59,8	21,9	57,8
2004	58,7	22,0	59,8
2005	57,1	22,0	62,6
2006	55,4	21,9	65,4
2007	54,6	22,2	68,4
2008	53,5	22,3	71,5
2009	53,7	22,7	73,4
2010	53,4	22,9	75,1
2011	52,5	23,3	79,5
2012	53,0	24,2	84,1
2013	53,4	25,2	89,6
2014	53,9	26,3	95,7
2015	54,6	27,5	101,4
2016	55,9	28,8	106,1

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2017.

[71] Współczynnik obciążenia demograficznego (ekonomicznego).

RYCINA 15: Gmina Jasień – ludność według wieku aktywności zawodowej w latach 2002 – 2016 (II).

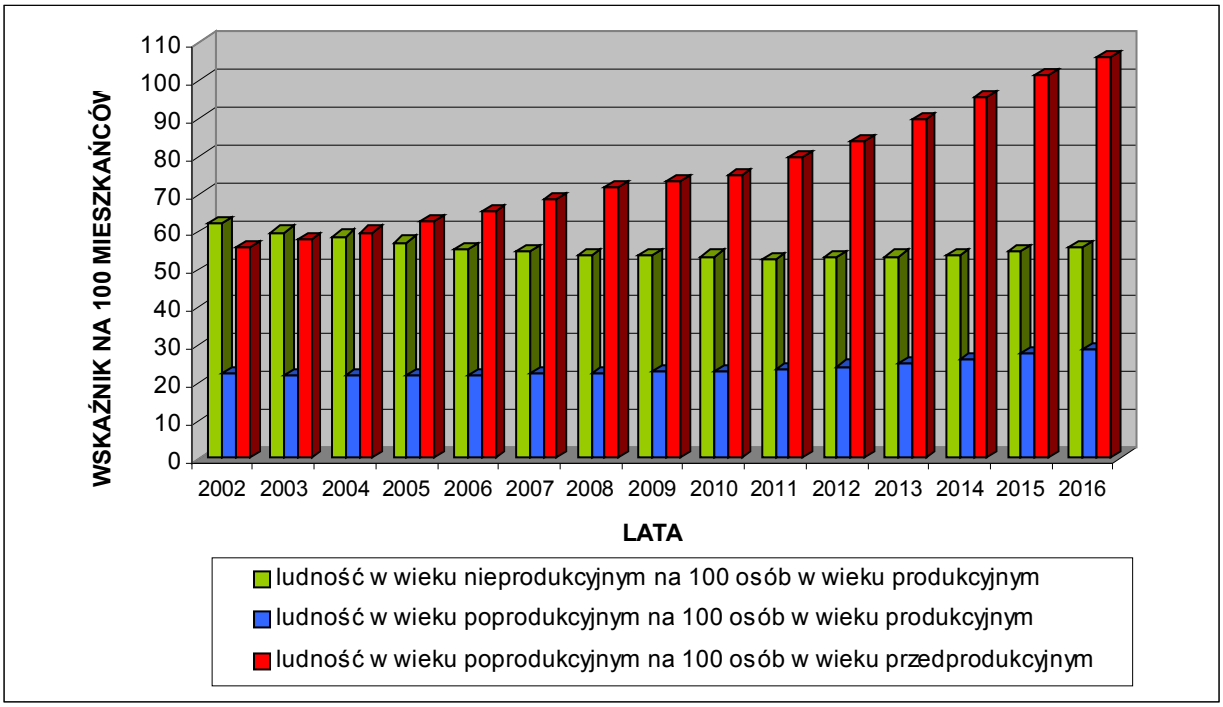

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2017.

4.1.3. Ruch naturalny i wędrówkowy ludności.

Na przyrost naturalny ludności składają się zmiany w jej liczbie powodowane przez urodzenia i zgony. Charakteryzujące go wartości określają nie tylko strukturę populacji według płci i wieku, ale także liczbę zawartych małżeństw, osób w wieku rozrodczym oraz zgonów. Wartości charakteryzujące ruch naturalny gminy Jasień w 2016 roku, jak i w latach poprzednich, rozkładają się mniej korzystnie od powiatu żarskiego oraz województwa lubuskiego. Wpływ na to ma przede wszystkim wyższy wskaźnik zgonów. Jednak z drugiej strony należy wziąć pod uwagę fakt stosunkowo niskiej populacji gminy Jasień powodującej, że nawet jednostkowe przypadki mogą wpłynąć na końcowy obraz poszczególnych wskaźników statystycznych. Przeciętna stopa przyrostu naturalnego w gminach wiejskich i miejsko – wiejskich bywa często wyższa niż w dużych aglomeracjach. Ta tendencja nie utrzymuje się jednak w gminie Jasień. Współczynnik przyrostu naturalnego w 2016 roku wyniósł tutaj –1,26 ‰ (w mieście 0 ‰) i był niższy od średnich dla powiatu żarskiego (–1,12 ‰) i całego województwa lubuskiego (–0,22 ‰).

TABELA 64: Gmina Jasień – ruch naturalny i wędrówkowy ludności w 2016 roku.

Ruch naturalny ludności	Gmina Jasień – wartości bezwzględne	
	ogółem	miasto
1	2	3
Małżeństwa	**36**	17
Urodzenia żywe / Zgony	**72 / 81**	49 / 49
Przyrost naturalny	**–9**	0
Saldo migracji ogółem	**–40**	–36
Saldo migracji wewnętrznych / zagranicznych	**–35 / –5**	–31 / –5

1	2	3
Przyrost rzeczywisty	**–49**	–36

Źródło: GUS 2017.

Współczynnik małżeństw, to jest liczba zawartych małżeństw na 1000 ludności ogółem, w 2016 roku w gminie Jasień wyniósł 5,04 i był niższy od wskaźnika dla powiatu (5,24) oraz wyższy od średniej dla województwa (4,97). Współczynnik rodności, określający liczbę urodzeń żywych badanego okresu na 1000 ludności ogółem, wyniósł w 2016 roku w gminie 10,08 i był wyższy od średnich dla powiatu (9,34) oraz województwa (9,57). Natomiast umieralność społeczeństwa, mierzona współczynnikiem zgonów (liczba zgonów na 1000 ludności), wyniosła w gminie 11,34 i była wyższa od wartości charakteryzujących powiat (10,47) oraz województwo (9,78).

TABELA 65: Gmina Jasień – podstawowe współczynniki (na 1000 ludności) określające ruch naturalny i wędrówkowy ludności w 2016 roku.

Współczynnik	Gmina Jasień		Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
	ogółem	miasto		
Małżeństwa	**5,04**	3,87	5,24	4,97
Urodzenia żywe / Zgony	**10,08 / 11,34**	11,16 / 11,16	9,34 / 10,47	9,57 / 9,78
Przyrost naturalny	**–1,26**	0	–1,12	–0,22
Saldo migracji ogółem	**–5,61**	–8,22	–3,14	–0,82
Saldo migracji wewnętrznych / zagranicznych	**–4,91 / –0,70**	–7,08 / –1,14	–3,04 / –0,10	–0,73 / –0,09
Przyrost rzeczywisty	**–6,87**	–8,22	–4,26	–1,04

Źródło: GUS 2017.

TABELA 66: Gmina Jasień – ruch naturalny ludności w latach 2000 – 2016.

Rok	Urodzenia żywe	Zgony ogółem
2000	84	78
2001	67	65
2002	74	77
2003	80	72
2004	74	74
2005	62	63
2006	75	59
2007	59	80
2008	78	88
2009	89	72
2010	74	62
2011	73	76
2012	69	82
2013	69	79
2014	68	67
2015	59	89
2016	72	81

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2017.

RYCINA 16: Gmina Jasień – ruch naturalny ludności w latach 2000 – 2016.

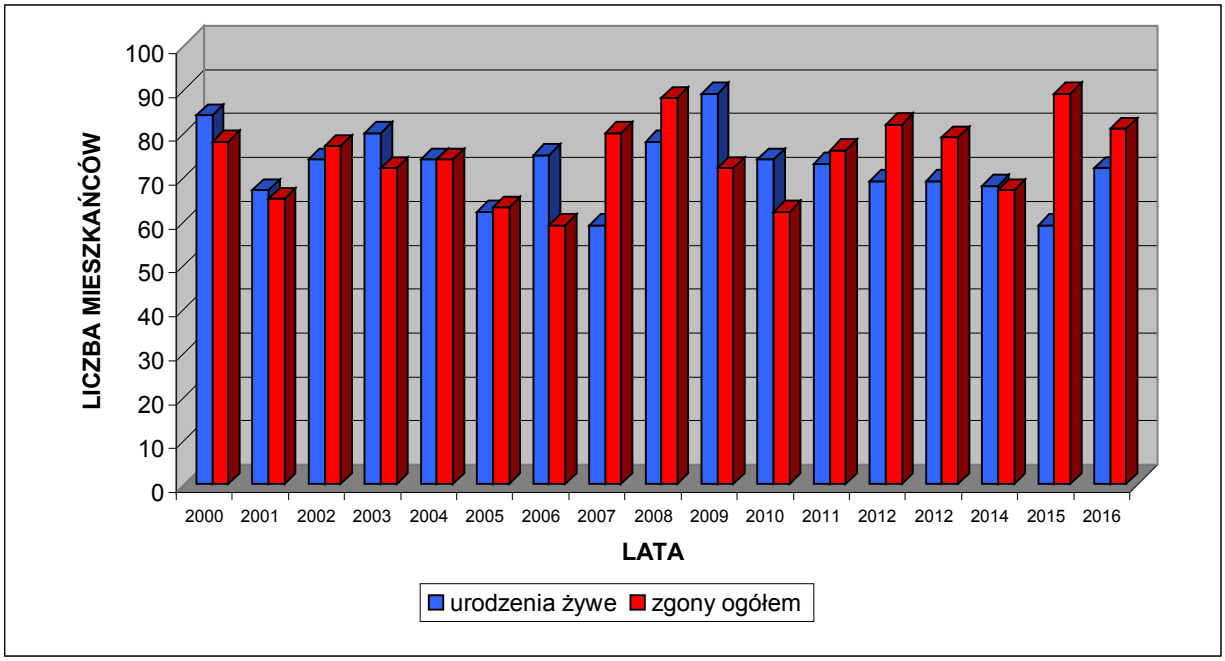

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2017.

Migracje są drugim, obok przyrostu naturalnego, czynnikiem wpływającym bezpośrednio na liczbę ludności oraz jej rozmieszczenie. Obecna tendencja przemieszczania się, szczególnie młodych mieszkańców, z mniejszych do większych ośrodków osiedleńczych, a także zagranicę powoduje, że saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych w wielu gminach wiejskich i miejsko – wiejskich jest ujemne. W przypadku jednostek zlokalizowanych blisko większych miast, odpływ mieszkańców jest niższy i dodatkowo równoważony przez napływ osadników, wybierających podmiejskie rejony jako miejsce zamieszkania. Takie zjawisko, w skali równoważącej saldo migracji, nie zachodzi jednak na terenie gminy Jasień i w 2016 roku jej saldo migracji było ujemne (–40). W samym mieście saldo migracji było również ujemne (–36).

TABELA 67: Gmina Jasień – ruch wędrówkowy ludności w 2016 roku.

Napływ				Odpływ				Saldo migracji
Razem	w tym			Razem	w tym			
	z miast	ze wsi	z zagranicy		do miast	na wieś	za granicę	
80	41	39	0	**120**	74	41	5	–40

Źródło: GUS 2017.

Saldo migracji liczone na 1000 ludności wyniosło w 2016 roku w całej gminie –5,61 (w mieście –8,22) i było niższe od średnich dla powiatu żarskiego (–3,14) oraz województwa lubuskiego (–0,82). Przyrost rzeczywisty dla gminy Jasień, liczony jako suma wartości przyrostu naturalnego oraz salda migracji, był ujemny i wyniósł w 2016 roku w liczbach bezwzględnych –49 (w mieście –36). Należy nadmienić, że przytoczone powyżej oficjalne dane statystycznie nie oddają realnej wartości określającej obecny ruch migracyjny. Dotyczą one ruchu wędrówkowego na pobyt stały i nie obejmują czasowych migracji na tle zarobkowym, zwłaszcza związanych z wyjazdem za granicę.

TABELA 68: Gmina Jasień – ruch wędrówkowy[72] ludności w latach 2000 – 2016.

Rok	Zameldowania ogółem	Wymeldowania ogółem
2000	69	73
2001	92	98
2002	66	116
2003	68	114
2004	83	74
2005	70	115
2006	99	159
2007	110	165
2008	108	132
2009	102	128
2010	107	112
2011	74	102
2012	94	148
2013	121	132
2014	113	116
2015	69	112
2016	80	120

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2017.

RYCINA 17: Gmina Jasień – ruch wędrówkowy[73] ludności w latach 2000 – 2016.

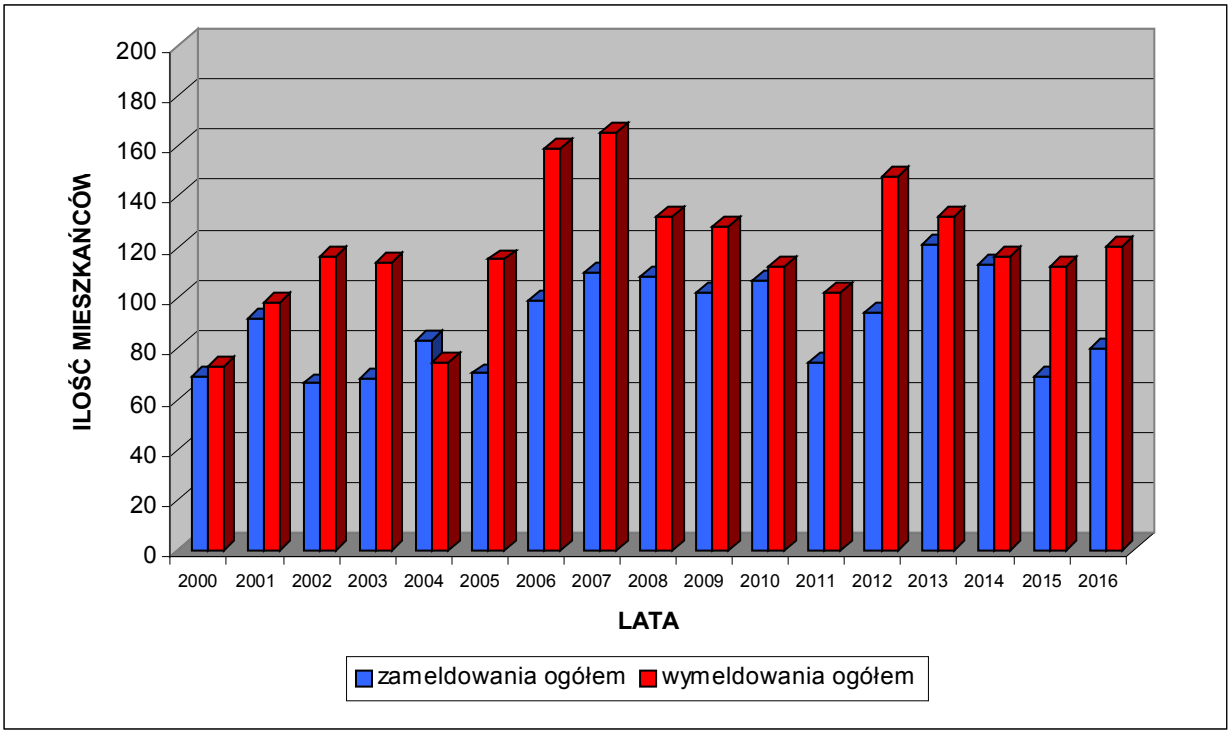

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2017.

[72] Migracje wewnętrzne i zagraniczne.
[73] Migracje wewnętrzne i zagraniczne.

TABELA 69: Gmina Jasień – ruch naturalny i wędrówkowy ludności w latach 2000 – 2016.

Rok	Wskaźniki na 1000 mieszkańców (‰)		
	Przyrost naturalny	Saldo migracji ogółem	Przyrost rzeczywisty
2000	0,80	-0,53	0,27
2001	0,27	-0,80	-0,53
2002	-0,41	-6,75	-7,16
2003	1,08	-6,24	-5,15
2004	0,00	1,22	1,22
2005	-0,14	-6,14	-6,28
2006	2,19	-8,23	-6,03
2007	-2,91	-7,61	-10,52
2008	-1,39	-3,35	-4,74
2009	2,38	-3,64	-1,26
2010	1,64	-0,68	0,95
2011	-0,41	-3,83	-4,24
2012	-1,80	-7,46	-9,25
2013	-1,38	-1,52	-2,90
2014	0,14	-0,41	-0,28
2015	-4,18	-6,00	-10,18
2016	-1,26	-5,61	-6,87

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2017.

RYCINA 18: Gmina Jasień – ruch naturalny i wędrówkowy ludności w latach 2000 – 2016.

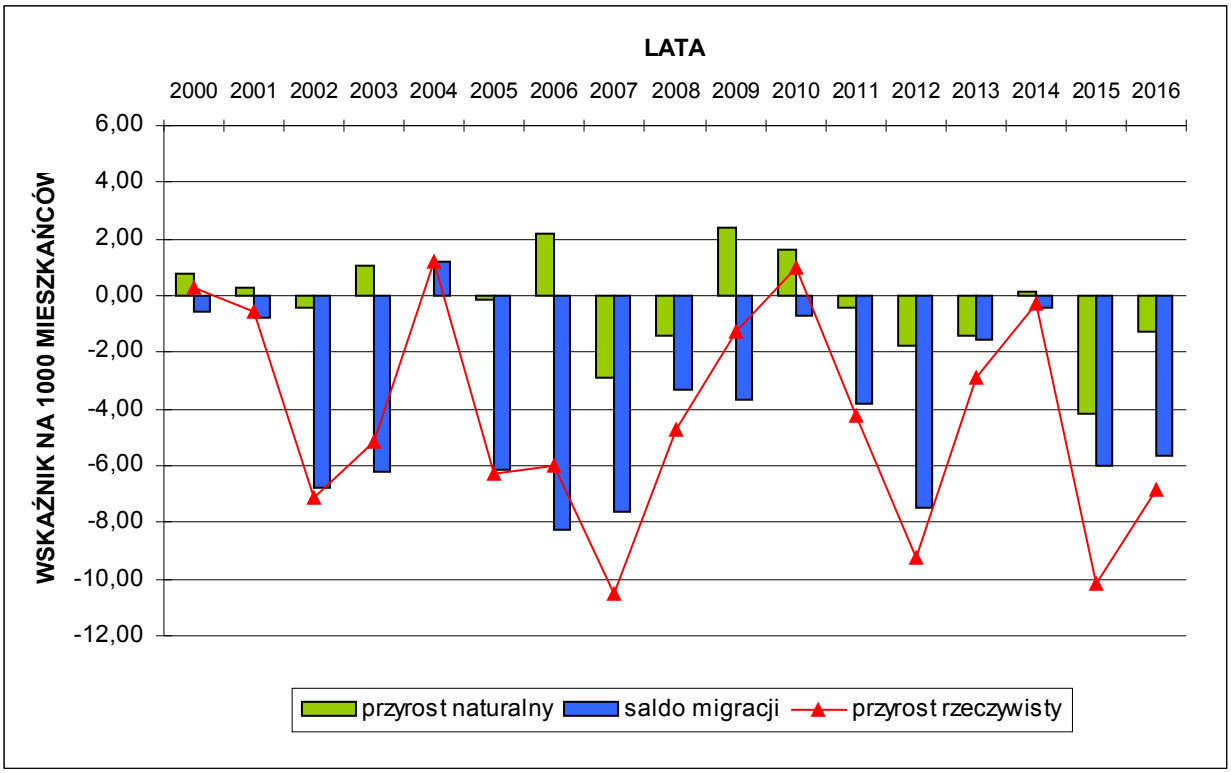

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2017.

4.1.4. Prognoza demograficzna.

Prognoza jest naukowo uzasadnionym sądem o stanie zjawiska w określonym momencie (okresie) należącym do przyszłości. Użycie w powyższym określeniu słowa „sąd" sygnalizuje niepewność prognozy, a odwołanie się do nauki oznacza, że prognoza musi być racjonalnym wnioskowaniem, prowadzącym od przesłanek do wniosków odnoszących się do przyszłości[74].

Poniższe tabele przedstawiają obliczenia wykonane na podstawie prognoz demograficznych sporządzonych przez Główny Urząd Statystyczny (GUS) według danych uzyskanych na etapie Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku. Najmniejszą jednostką samorządu terytorialnego, dla którego wykonano prognozy demograficzne były powiaty. Prognoz nie sporządzano dla poszczególnych gmin co jest uzasadnione metodologicznie ze względu na zbyt małą populację charakteryzującą większość gmin w kraju, uniemożliwiającą wykonanie wiarygodnego prognozowania.

TABELA 70: Powiat Żarski – prognoza demograficzna do 2050 roku (ludność ogółem).

Grupa wieku	Stan liczby ludności w % w stosunku do 2016 roku							
	2016 rok	2020 rok	2025 rok	2030 rok	2035 rok	2040 rok	2045 rok	2050 rok
0 – 4	100	91,76	84,99	76,94	71,62	68,18	64,67	59,53
5 – 9	100	84,63	76,60	70,99	64,27	59,85	57,03	54,28
10 – 14	100	113,43	94,25	85,39	79,09	71,60	66,61	63,57
15 – 19	100	92,89	105,40	87,81	79,60	73,78	66,73	61,99
20 – 24	100	82,82	73,25	83,06	69,43	63,12	58,48	52,84
25 – 29	100	88,26	71,20	62,98	71,35	59,89	54,57	50,46
30 – 34	100	87,04	75,41	60,78	54,00	60,98	51,61	46,92
35 – 39	100	101,37	85,75	74,12	59,96	53,39	60,10	51,07
40 – 44	100	107,25	107,34	90,93	78,55	63,66	56,61	63,71
45 – 49	100	121,78	135,46	135,96	115,30	99,60	80,70	71,87
50 – 54	100	90,93	114,09	127,24	128,09	108,74	93,92	76,17
55 – 59	100	79,89	69,53	87,48	97,84	98,64	83,90	72,46
60 – 64	100	98,27	76,65	67,35	84,97	95,29	96,35	82,16
65 – 69	100	114,65	113,33	89,42	79,27	100,35	113,20	115,02
70 – 74	100	183,77	230,94	230,72	184,06	164,93	210,25	238,97
75 – 79	100	89,74	174,05	220,22	222,73	180,27	164,09	211,66
80 – 84	100	100,41	86,70	170,52	217,73	223,97	185,52	173,09
85 i więcej	100	107,00	113,70	108,92	171,90	246,06	292,83	290,85
Ogółem	**100**	**98,84**	**96,67**	**94,08**	**91,02**	**87,54**	**83,81**	**80,02**

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2017.

[74] Cieślak M., Dittmann P., Kania–Gospodarowicz A., Kuropka I., Ostasiewicz S., Radzikowska B., *Demografia, metody analizy i prognozowania*, Warszawa 1992.

TABELA 71: Powiat Żarski – prognoza demograficzna do 2050 roku (ludność obszarów miejskich).

Grupa wieku	Stan liczby ludności w % w stosunku do 2016 roku							
	2016 rok	2020 rok	2025 rok	2030 rok	2035 rok	2040 rok	2045 rok	2050 rok
0 – 4	100	88,01	79,83	71,08	65,31	61,43	57,24	51,32
5 – 9	100	84,98	75,14	68,19	60,77	55,76	52,35	48,74
10 – 14	100	111,09	91,44	80,79	73,26	65,19	59,57	55,64
15 – 19	100	91,97	102,07	84,12	74,47	67,55	59,97	54,56
20 – 24	100	86,60	75,37	83,53	69,07	61,28	55,53	49,20
25 – 29	100	84,19	70,03	60,98	67,48	55,87	49,59	44,81
30 – 34	100	85,53	70,06	58,07	50,81	55,95	46,46	41,15
35 – 39	100	99,12	81,34	66,71	55,35	48,48	53,14	44,20
40 – 44	100	107,59	104,57	85,94	70,55	58,50	51,07	55,84
45 – 49	100	125,07	139,46	135,89	111,81	91,87	76,07	66,39
50 – 54	100	90,80	115,65	129,19	126,28	104,08	85,49	70,67
55 – 59	100	77,26	66,47	84,82	95,00	92,98	76,74	63,07
60 – 64	100	95,14	69,84	60,63	77,52	87,00	85,35	70,56
65 – 69	100	111,25	106,40	79,09	69,20	88,73	100,02	98,59
70 – 74	100	185,17	225,25	217,92	163,84	145,09	186,93	212,13
75 – 79	100	94,37	181,79	222,84	218,46	166,90	150,19	195,37
80 – 84	100	104,60	95,07	185,30	229,97	229,32	179,40	165,27
85 i więcej	100	106,78	116,46	115,01	183,91	259,31	300,99	285,35
Ogółem	**100**	**98,39**	**95,13**	**91,43**	**87,31**	**82,78**	**78,01**	**73,21**

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2017.

TABELA 72: Powiat Żarski – prognoza demograficzna do 2050 roku (ludność obszarów wiejskich).

Grupa wieku	Stan liczby ludności w % w stosunku do 2016 roku							
	2016 rok	2020 rok	2025 rok	2030 rok	2035 rok	2040 rok	2045 rok	2050 rok
1	2	3	4	5	6	7	8	9
0 – 4	100	97,40	92,75	85,73	81,09	78,31	75,82	71,86
5 – 9	100	84,15	78,58	74,80	69,01	65,41	63,40	61,80
10 – 14	100	116,60	98,06	91,63	86,99	80,31	76,17	74,33
15 – 19	100	94,15	109,93	92,83	86,56	82,25	75,93	72,08
20 – 24	100	78,16	70,62	82,48	69,88	65,38	62,12	57,35
25 – 29	100	93,99	72,84	65,80	76,80	65,56	61,60	58,42
30 – 34	100	89,29	83,36	64,81	58,76	68,47	59,26	55,51
35 – 39	100	104,91	92,70	85,78	67,23	61,12	71,07	61,89
40 – 44	100	106,73	111,61	98,59	90,83	71,57	65,11	75,79
45 – 49	100	117,20	129,88	136,06	120,16	110,35	87,15	79,51
50 – 54	100	91,10	111,88	124,49	130,65	115,30	105,80	83,93
55 – 59	100	83,99	74,30	91,62	102,26	107,46	95,07	87,10
60 – 64	100	103,99	89,09	79,64	98,57	110,43	116,45	103,35
65 – 69	100	121,55	127,37	110,38	99,70	123,91	139,90	148,32

1	2	3	4	5	6	7	8	9
70 – 74	100	180,87	242,71	257,18	225,85	205,92	258,43	294,42
75 – 79	100	80,84	159,16	215,18	230,96	206,02	190,84	243,01
80 – 84	100	93,02	71,94	144,44	196,15	214,53	196,30	186,89
85 i więcej	100	107,39	108,70	97,87	150,08	222,00	278,00	300,82
Ogółem	**100**	**99,53**	**99,03**	**98,14**	**96,71**	**94,82**	**92,69**	**90,45**

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2017.

Zaprezentowane w poprzednich podrozdziałach analizy demograficzne oraz prognozy GUS dla powiatu żarskiego sugerują, że w najbliższych latach należy spodziewać się dalszego spadku liczby mieszkańców gminy Jasień, zarówno z przyczyn naturalnych (niższy wskaźnik urodzeń od wskaźnika zgonów = ujemny przyrost naturalny) jak i z przyczyn ekonomicznych (ujemne saldo migracji). Zakładając, że w okresie najbliższych 30 lat (2045 rok) ludność powiatu żarskiego ma zmniejszyć się ogółem o 16,19 % w stosunku do 2016 roku (z czego na terenach miejskich zmniejszy się o 21,99 %, a na terenach wiejskich zmniejszy się o 7,31 %) i bezpośrednio ekstrapolując to na grunt gminy Jasień, możemy założyć, że ludność gminy zmniejszy się o 1164 osoby, z czego o 963 osoby w mieście i o 201 osób na wsi. Tym samym zdecydowana większość analizowanego zjawiska dotyczyć będzie ludności miejskiej. Z drugiej strony wiemy, że w ciągu ostatnich 15 lat (lata 2002 – 2016) ludność gminy Jasień zmniejszyła się ogółem o 280 osób (3,78 %), z czego w samym mieście o 269 osób (5,78 %), a na terenach wiejskich zaledwie o 11 osób (0,40 %). Tak więc w ostatnich kilkunastu latach spadek liczby ludności notowany jest głównie w rejonie miasta, co potwierdza prognozy GUS. Zakładając (w uproszczeniu) utrzymanie tej tendencji, to w ciągu najbliższych 30 lat możemy spodziewać się spadku populacji gminy o kolejne około 560 osób. Przy czym odnotowując widoczne od lat zmiany struktury mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym (malejąca liczba urodzin) oraz rosnącą liczebność roczników poprodukcyjnych należy założyć, że spadek ludności będzie większy niż 560 osób i może zbliżyć się do około 850 osób. Tym samym wartość „850” należy przyjąć jako tak zwany wariant środkowy, albowiem lokuje się ona pośrodku wyliczeń wynikających z prognozy demograficznej wykonanej przez GUS dla powiatu żarskiego oraz obserwacji faktycznych tendencji bezpośrednio w gminie Jasień. Szansą na odwrócenie tej niekorzystnej tendencji (spadek liczby urodzeń), poza czynnikami biologicznymi, jest między innymi wszechstronna promocja walorów gminy w celu przyciągnięcia nowych osadników, najlepiej w wieku rozrodczym.

Doświadczenie, nie tylko na podstawie prognoz ujętych w różnej rangi dokumentach planistycznych, ale także w analizach GUS czy innych opracowaniach specjalistycznych wskazuje, że im odleglejszy horyzont prognozy, tym mniejszy stopień pewności ma prognoza. Szczególnie trudnym elementem (składową) prognoz demograficznych jest prognozowanie migracji. Istniejące modele teoretyczne, uzależniające wielkość migracji od odległości i liczby ludności w miejscu emigracji i imigracji są wielkim uproszczeniem zagadnienia i prognozy otrzymywane na ich podstawie nie są dokładne. Migracja jest zjawiskiem bardzo złożonym, kształtowanym przez zmienne demograficzne, czynniki psychologiczne i socjologiczne, a przede wszystkim przez zmienne charakteryzujące rozwój społeczno – gospodarczy, których wpływ jest najsilniejszy. Nie można w horyzoncie kilkunastoletnim wykluczyć np.: znacznego wyhamowania spadku czy nawet wzrostu ludności kraju, w tym regionu żarskiego i gminy Jasień, spowodowanego masowymi powrotami osób, które w ostatnich latach emigrują zagranicę czy napływu do Polski imigrantów z innych krajów Europy i świata.

4. 2. Rynek pracy.

4.2.1. Podmioty gospodarcze zarejestrowane w rejestrze REGON.

Gmina Jasień jest typową jednostką miejsko – wiejską o zaznaczającej się od kilkunastu lat przewadze udziału funkcji mieszkaniowej nad funkcją pracy, zwłaszcza na terenach wiejskich. Rynek pracy na terenach wiejskich opiera się jeszcze na rolnictwie i częściowo leśnictwie. Część mieszkańców poszczególnych wsi pracuje we własnych gospodarstwach rolnych, których według *Powszechnego Spisu Rolnego* z 2010 roku było 521, z czego 344 prowadziły działalność rolniczą. Pozostała część mieszkańców rejonów wiejskich znajduje zatrudnienie w lokalnych (gmina, powiat) zakładach pracy, zwłaszcza produkcyjnych i usługowych, które rozwijają się stosownie do realiów gospodarki rynkowej. Są to firmy zajmujące się głównie handlem, przetwórstwem przemysłowym, budownictwem oraz zakłady rzemieślnicze. Rynek pracy na terenie miasta opiera się przede wszystkim na lokalnym sektorze produkcyjnym oraz na usługach. Należy podkreślić, że znaczna grupa mieszkańców terenów wiejskich i miasta pracuje poza granicami gminy, przede wszystkim w pobliskich Żarach, a także za granicą. Na koniec 2016 roku zarejestrowano 613 podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON, z czego 452 na terenie miasta.

TABELA 73: Gmina Jasień – formy własności podmiotów gospodarczych[75] będących w rejestrze REGON w 2016 roku.

Formy własności	Gmina Jasień – ilość jednostek ogółem	
	ogółem	miasto
Zakłady publiczne	**55**	52
Spółki handlowe (w tym z kapitałem zagranicznym)	**32 (12)**	30 (12)
Spółki cywilne	**25**	19
Spółdzielnie	**2**	2
Fundacje	**1**	–
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	**16**	9
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	**416**	280
Inne formy własności prywatnej	**66**	60

Źródło: GUS 2017.

Własnością publiczną (samorządową i państwową) jest 55, natomiast prywatną 558 przedsiębiorstw, to jest 91,03 % ogółu (w mieście 88,50 %). Spośród firm prywatnych 416 to zakłady należące do osób fizycznych, co stanowi 74,55 % ogółu podmiotów sektora prywatnego (w mieście 70,00 %). Należy nadmienić, że spośród 32 spółek prawa handlowego (w mieście 30), 12 posiada kapitał zagraniczny i wszystkie zlokalizowane są na terenie miasta.

[75] Bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne.

TABELA 74: Gmina Jasień – struktura podmiotów gospodarczych[76] według własności w 2016 roku.

Forma własności	Gmina Jasień (%)		Powiat Żarski (%)	Województwo Lubuskie (%)
	ogółem	miasto		
Zakłady publiczne	**8,97**	11,50	6,71	4,27
Spółki handlowe	**5,22**	6,64	7,12	9,12
Spółki cywilne	**4,08**	4,20	5,52	5,46
Spółdzielnie	**0,33**	0,44	0,57	0,43
Fundacje	**0,16**	0,00	0,25	0,38
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	**2,61**	1,99	3,09	3,05
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	**67,86**	61,95	66,47	68,93
Inne formy własności prywatnej	**10,77**	13,27	10,27	8,37

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2017.

Zaprezentowane powyżej uwarunkowania charakteryzujące strukturę własności podmiotów gospodarczych w gminie Jasień nie różnią się znacznie od przeciętnych dla powiatu i województwa. Wśród podmiotów gospodarczych z gminy Jasień jest stosunkowo najwięcej zakładów publicznych oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą kosztem pozostałych form własności w ogólnej strukturze przedsiębiorstw, w stosunku do porównywanych wartości. Największe różnice w stosunku do powiatu i województwa dotyczą spółek handlowych i cywilnych, których w gminie Jasień jest stosunkowo najmniej. Jest to dość powszechna prawidłowość, bo jednostki te rzadziej występują na terenie niewielkich gmin wiejskich i miejsko – wiejskich. Powyższe oznacza, że na terenie gminy Jasień zdecydowanie dominuje sektor małych, rodzinnych przedsiębiorstw.

TABELA 75: Gmina Jasień – podmioty gospodarki narodowej[77] zarejestrowane w REGON według sekcji PKD w 2016 roku.

Sekcje według PKD	Gmina Jasień – ilość jednostek ogółem	
	ogółem	miasto
1	**2**	**3**
A – rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	**19**	6
B – górnictwo i wydobywanie	**–**	–
C – przetwórstwo przemysłowe	**64**	51
D – wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, itd.	**–**	–
E – dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami, itd.	**5**	5
F – budownictwo	**106**	66
G – handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów	**153**	106
H – transport i gospodarka magazynowa	**30**	19
I – zakwaterowanie i gastronomia	**7**	7
J – informacja i komunikacja	**5**	4

[76] Bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne.
[77] Bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne.

1	2	3
K – działalność finansowa i ubezpieczeniowa	**6**	4
L – działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	**98**	95
M – działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	**32**	26
N – działalność w zakresie usług administrowania	**13**	10
O – administracja publiczna i obrona narodowa	**4**	3
P – edukacja	**12**	8
Q – opieka zdrowotna i pomoc społeczna	**13**	11
R – działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	**12**	10
S i T – pozostała działalność usługowa, itd.	**32**	21
U – organizacje i zespoły eksterytorialne	**–**	–

Źródło: GUS 2017.

Spośród wszystkich sekcji według PKD najwięcej firm (153, z czego w mieście 106) prowadzi działalność handlową i naprawczą. 106 podmiotów (z czego w mieście 66) zajmuje się budownictwem, a 64 (z czego w mieście 51) działalnością przemysłową (przetwórstwem przemysłowym). Tylko te trzy grupy stanowią łącznie ponad połowę (52,86 %) wszystkich zarejestrowanych firm (w mieście 49,33 %). Pomijając sekcję „S i T" (pozostała działalność usługowa), znaczne grupy w powyższej statystyce stanowią: 30 podmiotów z sekcji „H" (transport i gospodarka magazynowa) oraz 19 podmiotów z sekcji „A" (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), co oznacza odpowiednio 4,91 % i 3,11 % z ogółu firm w gminie. Podmioty z sekcji usług nierynkowych (edukacja, ochrona zdrowia, pomoc społeczna, administracja, itp.) reprezentuje 41 firm, co stanowi 6,71 % ogółu przedsiębiorstw w gminie (w mieście 7,08 %). Na terenie gminy Jasień nie zarejestrowano podmiotów z sekcji: „B" (górnictwo i wydobywanie), „D" (wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, itd.) oraz „U" (organizacje i zespoły eksterytorialne). Uwarunkowania te prezentuje poniższa rycina oraz tabela.

RYCINA 19: Gmina Jasień – struktura podmiotów gospodarki narodowej[78] zarejestrowanych w REGON według wybranych sekcji PKD w 2016 roku.

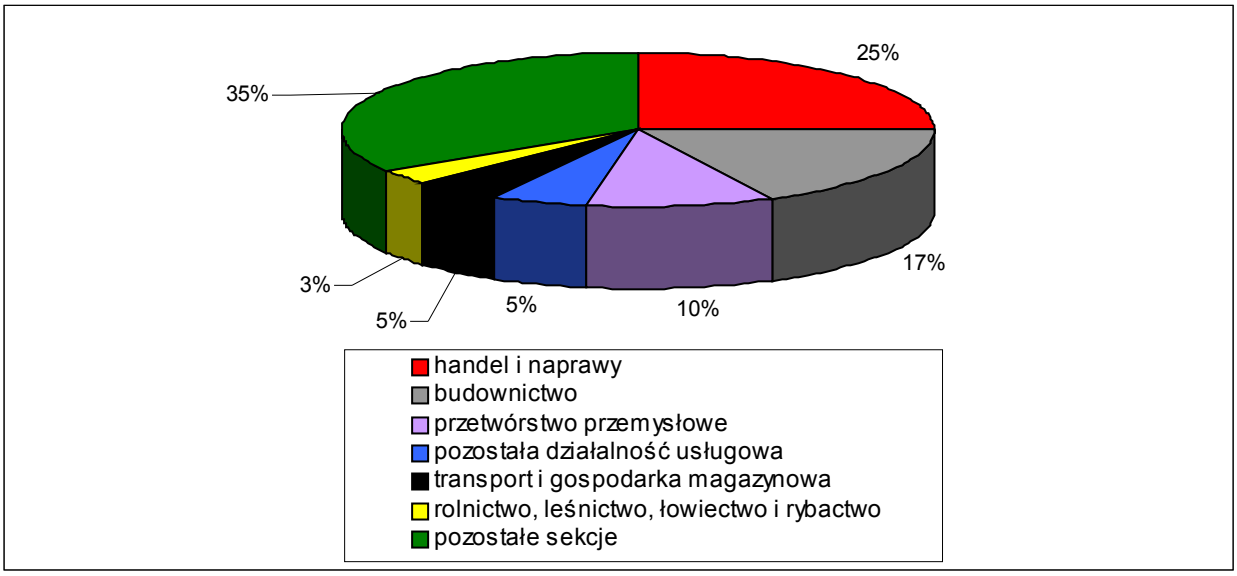

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2017.

[78] Bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne.

TABELA 76: Gmina Jasień – struktura podmiotów gospodarki narodowej[79] zarejestrowanych w REGON według sekcji PKD w 2016 roku.

Sekcje wg PKD	Gmina Jasień (%)		Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
	ogółem	miasto	(%)	(%)
A	**3,11**	1,33	2,38	3,06
B	**–**	–	0,08	0,11
C	**10,47**	11,28	7,21	7,78
D	**–**	–	0,09	0,22
E	**0,82**	1,11	0,41	0,41
F	**17,35**	14,60	12,47	12,68
G	**25,04**	23,45	28,90	24,77
H	**4,91**	4,20	4,47	6,77
I	**1,15**	1,55	2,43	2,78
J	**0,82**	0,88	1,37	1,83
K	**0,98**	0,88	1,96	2,60
L	**16,04**	21,02	13,65	9,80
M	**5,24**	5,75	5,35	6,98
N	**2,13**	2,21	2,13	2,63
O	**0,65**	0,66	0,57	0,63
P	**1,96**	1,77	3,16	3,01
Q	**2,13**	2,43	5,16	5,47
R	**1,96**	2,21	1,78	1,77
S i T	**5,24**	4,65	6,43	6,68
U	**–**	–	–	0,001

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2017.

Udział sekcji: „A" (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), „C" (przetwórstwo przemysłowe), „E" (dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami, itd.), „F" (budownictwo), „L" (działalność związana z obsługą rynku nieruchomości), „O" (administracja publiczna i obrona narodowa) i „R" (działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją) w gminie Jasień jest wyższy od średnich dla powiatu i województwa. Wyraźnie niższy odsetek przedsiębiorstw w gminie z sekcji: „I" (zakwaterowanie i gastronomia), „J" (informacja i komunikacja), „K" (działalność finansowa i ubezpieczeniowa), „M" (działalność profesjonalna, naukowa i techniczna), „P" (edukacja), „Q" (opieka zdrowotna i pomoc społeczna) oraz „S i T" (pozostała działalność usługowa) w stosunku do porównywanych jednostek jest zjawiskiem naturalnym bowiem statystyka, zwłaszcza dla województwa, obejmuje również duże gminy miejskie (Zielona Góra, Gorzów Wielkopolski, Nowa Sól, itd.), w których takie firmy mają przeważnie swoje siedziby. Udział pozostałych sekcji jest zbliżony do przeciętnych uwarunkowań charakteryzujących powiat żarski i województwo lubuskie. Dość zaskakującym wynikiem dla gminy miejsko – wiejskiej Jasień jest wyższy od porównywanych jednostek odsetek firm z sekcji: „C" (przetwórstwo przemysłowe), „E" (dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami, itd.) i „F" (budownictwo), jednakże generalnie mała ilość przedsiębiorstw ogółem w tejże gminie wraz z dość wyraźnym udziałem sektora produkcyjnego w mieście powoduje, że sekcje te mają stosunkowo duży udział w całości. Natomiast wyższy w stosunku do powiatu i województwa odsetek firm z sekcji „A" (rolnictwo i leśnictwo) jest zjawiskiem naturalnym ze względu na rolniczy charakter znacznej części gminy.

[79] Bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne.

TABELA 77: Gmina Jasień – struktura podmiotów gospodarki narodowej[80] zarejestrowanych w REGON według podstawowych gałęzi gospodarki narodowej w 2016 roku.

Wyszczególnienie	Gmina Jasień (ilość podmiotów)		Gmina Jasień (%)		Powiat Żarski (%)	Województwo Lubuskie (%)
	ogółem	miasto	ogółem	miasto		
Rolnictwo i leśnictwo	**19**	6	**3,10**	1,33	2,38	3,06
Przemysł i budownictwo	**175**	122	**28,55**	26,99	20,26	21,17
Usługi	**419**	324	**68,35**	71,68	77,37	75,77

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2017.

RYCINA 20: Gmina Jasień – struktura podmiotów gospodarki narodowej[81] zarejestrowanych w REGON według podstawowych gałęzi gospodarki narodowej w 2016 roku.

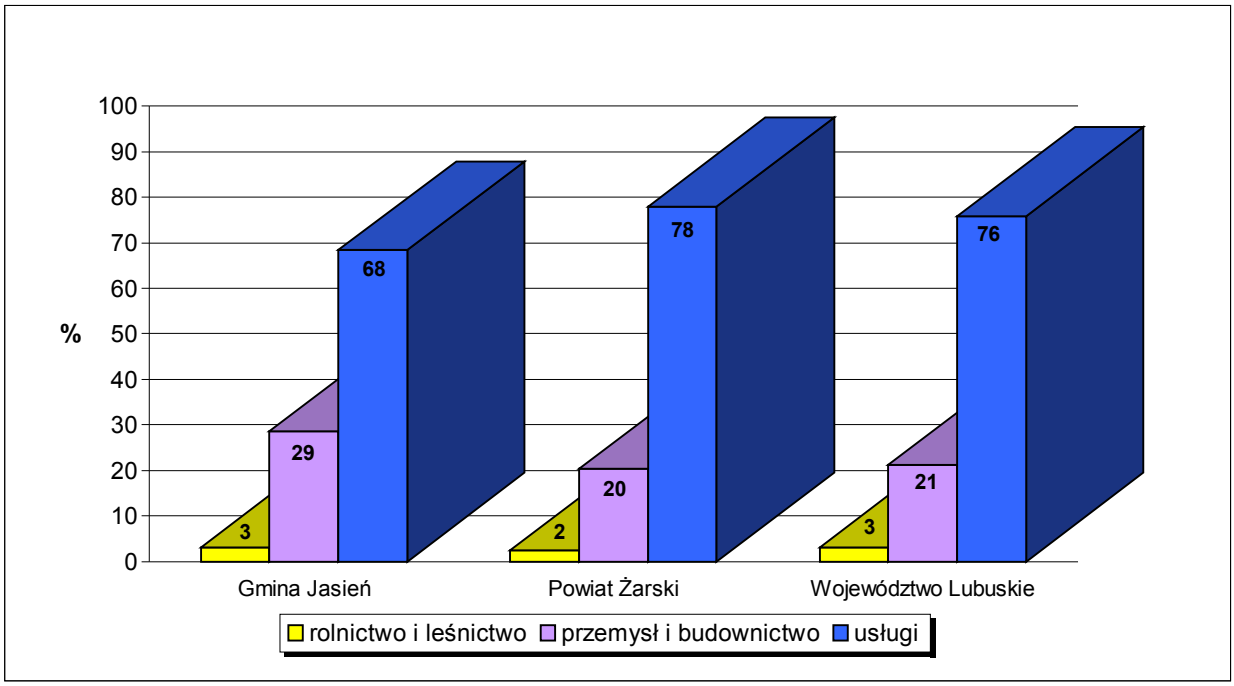

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2017.

Zjawiskiem dość charakterystycznym dla gmin wiejskich i niewielkich pod względem liczby ludności gmin miejsko – wiejskich jest niższy wskaźnik zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w stosunku do jej liczby ludności (w tym ludności w wieku produkcyjnym) w porównaniu z jednostkami miejskimi. Dzieje się tak również w przypadku gminy Jasień co prezentuje poniższa tabela. Wpływ na obraz poniższych wskaźników w skali gminy (niższe od średniej dla powiatu i zdecydowanie niższe od średniej dla województwa) ma również jej gospodarczy charakter (przede wszystkim produkcja i budownictwo oraz usługi publiczne), oferujący dużą podaż pracy najemnej przez stosunkowo niewielką (jednostkowo) liczbę przedsiębiorstw.

[80] Bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne.
[81] Bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne.

TABELA 78: Gmina Jasień – podmioty gospodarki narodowej[82] zarejestrowane w REGON na 1000 ludności w 2016 roku.

Wyszczególnienie	Gmina Jasień		Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
	ogółem	miasto		
Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 ludności ogółem	**86,02**	103,17	97,24	109,85
Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 ludności w wieku produkcyjnym	**134,08**	162,59	154,07	175,95
Zakłady osób fizycznych na 1000 ludności ogółem	**58,38**	63,91	64,63	75,72
Zakłady osób fizycznych na 1000 ludności w wieku produkcyjnym	**90,99**	100,72	102,41	121,28

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2017.

4.2.2. Zatrudnienie.

Według danych z końca 2015 roku liczba pracujących[83] w gospodarce narodowej na obszarze gminy Jasień wyniosła 1137 osób, z czego aż 1077 na terenie miasta. Kobiety stanowiły 30,87 % (w mieście 29,81 %), a więc wyraźnie mniej niż połowę ogólnej liczby pracujących.

TABELA 79: Gmina Jasień – pracujący w 2015 roku.

Pracujący	Gmina Jasień – liczba pracujących	
	ogółem	miasto
Ogółem	**1137**	1077
W tym liczba kobiet	**351**	321
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	***[84]	0
Przemysł i budownictwo	**820**	805
Usługi	***	272

Źródło: GUS 2017.

TABELA 80: Gmina Jasień – struktura pracujących w 2015 roku.

Pracujący	Gmina Jasień (%)		Powiat Żarski (%)	Województwo Lubuskie (%)
	ogółem	miasto		
Rolnictwo i leśnictwo	***	0,00	1,73	2,75
Przemysł i budownictwo	**72,12**	74,74	49,98	39,05
Usługi	***	25,26	48,29	58,20
Udział kobiet	**30,87**	29,81	48,83	50,82
Na 1000 ludności ogółem	**159,56**	245,83	206,88	218,78
Na 1000 ludności w wieku produkcyjnym	**248,69**	387,41	327,80	350,45

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2017.

[82] Bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne.
[83] Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, bez fundacji, stowarzyszeń, partii politycznych, związków zawodowych, organizacji społecznych, organizacji pracodawców, samorządu gospodarczego, zawodowego oraz duchownych.
[84] *** oznacza, że dane nie mogą być opublikowane ze względu na konieczność zachowania tajemnicy statystycznej w rozumieniu ustawy o statystyce publicznej.

Niniejsze statystyki, abstrahując od tajemnicy statystycznej, nie odzwierciedlają faktycznej, czyli pełnej, struktury zatrudnienia na terenie gminy, miasta, powiatu i województwa. Odnoszą się bowiem do liczby pracujących, zgodnie z przedstawioną powyżej definicją i odzwierciedlają strukturę zatrudnienia w większych podmiotach gospodarczych. Jednakże na podstawie powyższej tabeli obserwujemy naturalną prawidłowość. Bardzo wysoki wskaźnik pracujących w przemyśle i budownictwie na terenie gminy Jasień (a konkretnie w mieście, w którym liczba pracujących stanowi 94,72 % z ogółu w gminie) obrazuje, że dominującą część zatrudnienia generują lokalne duże firmy produkcyjne i budowlane. Niski odsetek pracujących w lokalnych usługach to efekt tego, że poza kilkoma większymi podmiotami publicznymi są to przede wszystkim zakłady osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, co potwierdza analizę wcześniejszych wskaźników statystycznych (struktura według PKD). Reasumując należy nadmienić, że na terenie gminy Jasień struktura pracujących pomiędzy sektorami przemysłowym i usługowym rozkłada się najmniej równomiernie. Udział kobiet wśród ogółu pracujących wynosi znacznie mniej niż 50 % i jest pochodną struktury branżowej największych lokalnych zakładów, charakteryzujących się ofertą pracy przede wszystkim dla mężczyzn (przemysł i budownictwo).

RYCINA 21: Gmina Jasień – struktura pracujących w mieście Jasień w 2015 roku.

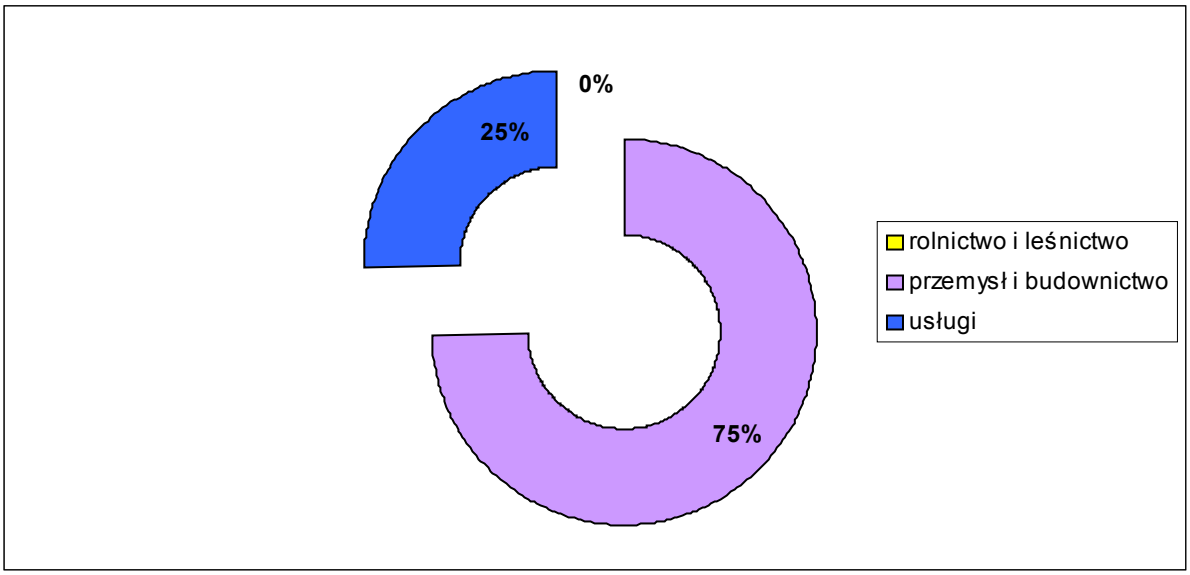

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2017.

TABELA 81: Gmina Jasień – podmioty gospodarki narodowej[85] zarejestrowane w REGON według liczby pracujących w 2016 roku.

Podmioty o liczbie pracujących	Gmina Jasień – ilość jednostek ogółem	
	ogółem	miasto
9 i mniej	590	431
10 – 49	17	16
50 – 249	6	6
250 i więcej	–	–

Źródło: GUS 2017.

[85] Bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne.

Na koniec 2016 roku tylko w 23 lokalnych przedsiębiorstwach (3,75 % ogółu) liczba pracujących wyniosła więcej niż 9 osób (w mieście odpowiednio: 22 i 4,65 %). Na terenie gminy nie funkcjonują zakłady zatrudniające więcej niż 250 osób. Nie są to jednak wartości znacznie odbiegające od przeciętnych uwarunkowań charakteryzujących powiat żarski i województwo lubuskie oraz odzwierciedlają charakter większości małych gmin miejsko – wiejskich. Warto zwrócić uwagę, że odsetek podmiotów o liczbie pracujących większej niż 50 osób jest w gminie (w tym mieście) Jasień wyższy od średnich dla porównywanych jednostek. Uwarunkowania te prezentuje poniższa tabela.

TABELA 82: Gmina Jasień – struktura podmiotów gospodarki narodowej[86] zarejestrowanych w REGON według liczby pracujących w 2016 roku.

Podmioty o liczbie pracujących	Gmina Jasień (%)		Powiat Żarski (%)	Województwo Lubuskie (%)
	ogółem	miasto		
9 i mniej	**96,25**	95,35	96,13	95,77
10 – 49	**2,77**	3,32	3,12	3,47
50 – 249	**0,98**	1,33	0,66	0,67
250 – 999	**–**	–	0,07	0,07
1000 i więcej	**–**	–	0,01	0,01

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2017.

4. 3. Bezrobocie.

4.3.1. Bezrobocie w latach 1990 – 2017.

Jednym z ważniejszych kryteriów oceny warunków bytu mieszkańców jest możliwość uzyskania zatrudnienia. Zjawiskiem, które nieustannie wywiera istotny wpływ na poziom życia ludności jest bezrobocie. 30 czerwca 2017 roku Powiatowy Urząd Pracy w Żarach zarejestrował 235 bezrobotnych z terenu gminy Jasień. Oznacza to, że na 100 osób w wieku produkcyjnym 5,14 % zarejestrowano jako bezrobotne. Współczynnik obliczany w stosunku do 100 osób czynnych zawodowo jest wyższy, ale i tak kształtuje się na zbliżonym poziomie w stosunku do innych gmin powiatu żarskiego oraz średniej dla województwa lubuskiego.

TABELA 83: Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie żarskim i województwie lubuskim na koniec maja 2017 roku.

Wyszczególnienie	Powiat Żarski	Województwo Lubuskie	Polska
Stopa bezrobocia w %	6,8[87]	7,6	7,4

Źródło: PUP Żary, 2017.

[86] Bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne.
[87] Szósta w kolejności od najniższej stopa bezrobocia spośród wszystkich 14 powiatów województwa lubuskiego.

TABELA 84: Gmina Jasień – bezrobocie w latach 1990 – 2017.

Rok (31 grudnia)	Liczba bezrobotnych			% ogółu bezrobotnych	
	Ogółem	w tym:		Mężczyźni	Kobiety
		Mężczyźni	Kobiety		
1990	246	122	124	49,59	50,41
1991	705	348	357	49,36	50,64
1992	740	319	421	43,11	56,89
1993	865	367	498	42,43	57,57
1994	852	430	422	50,47	49,53
1995	833	379	454	45,50	54,50
1996	832	345	487	41,47	58,53
1997	650	255	395	39,23	60,77
1998	745	306	439	41,07	58,93
1999	944	407	537	43,11	56,89
2000	1043	461	582	44,20	55,80
2001	1095	491	604	44,84	55,16
2002	1173	557	616	47,49	52,51
2003	1113	547	566	49,15	50,85
2004	1128	575	553	50,98	49,02
2005	1035	494	541	47,73	52,27
2006	928	432	496	46,55	53,45
2007	743	313	430	42,13	57,87
2008	714	313	401	43,84	56,16
2009	742	379	363	51,08	48,92
2010	643	331	312	51,48	48,52
2011	609	294	315	48,28	51,72
2012	601	295	306	49,08	50,92
2013	551	249	302	45,19	54,81
2014	461	221	240	47,94	52,06
2015	367	185	182	50,41	49,59
2016	327	145	182	44,34	55,66
30 czerwca 2017	235	104	131	44,26	55,74

Źródło: PUP Żary, 2017.

W przeciągu całego analizowanego okresu udział kobiet wśród ogółu bezrobotnych przekraczał poziom 50 % za wyjątkiem lat: 1994, 2004, 2009, 2010 i 2015. Obecnie, to jest 30 czerwca 2017 roku, współczynnik ten wynosi blisko 56 % i jest jednym z wyższych na przestrzeni analizowanego okresu.

RYCINA 22: Gmina Jasień – dynamika kształtowania się bezrobocia w latach 1990 – 2017.

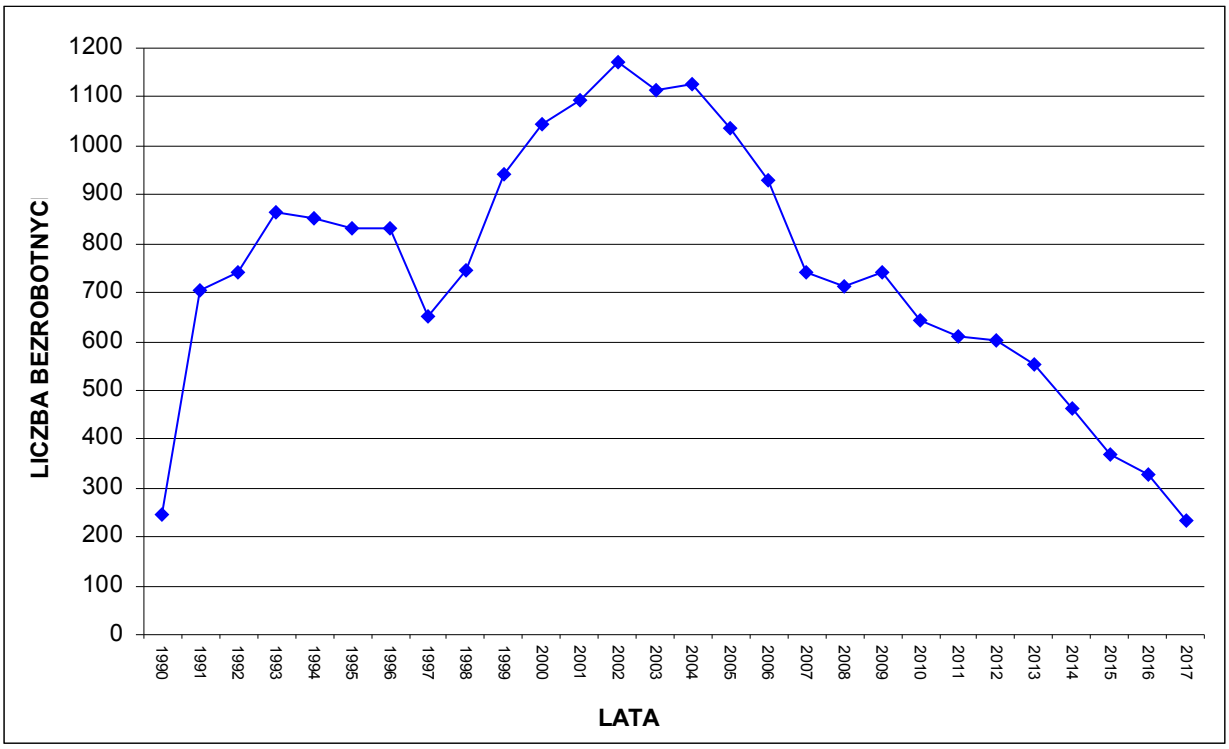

Źródło: PUP Żary, 2017.

RYCINA 23: Gmina Jasień – dynamika kształtowania się bezrobocia w latach 1990 – 2017 według płci.

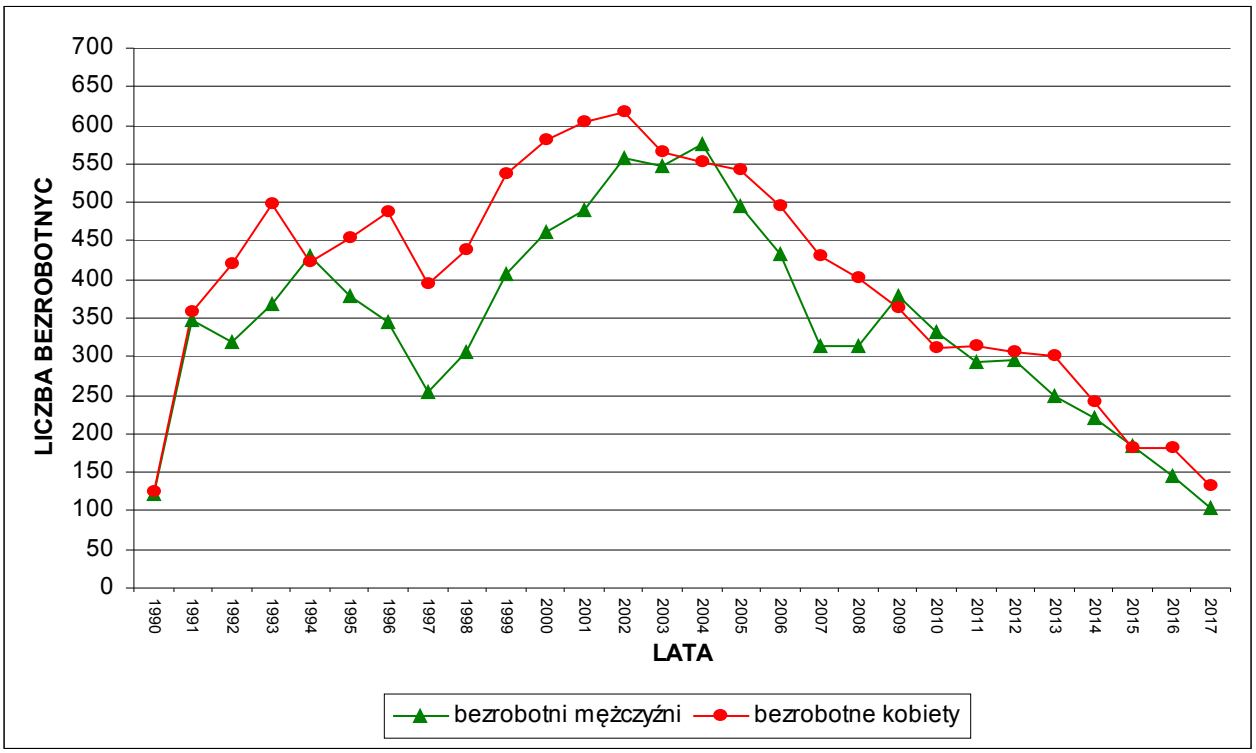

Źródło: PUP Żary, 2017.

Na przestrzeni ubiegłych 28 lat (lata 1990 – 2017) największe bezrobocie w Polsce jak i w gminie Jasień występowało w latach 1991 – 1996 oraz w latach 2000 – 2005. Wyraźnie zarysował się spadek liczby bezrobotnych na 1997 rok w stosunku do lat 1993 – 1996. Spowodowane to było między innymi zmianą klasyfikacji statystycznej bezrobotnych wprowadzonej na początku 1997 roku. Wpływ na to miała także koniunktura gospodarcza obserwowana w latach 1995 – 1997. Zaznaczający się w latach 1998 – 2002 wzrost bezrobocia należy przypisać między innymi dekoniunkturze oraz innym niekorzystnym wynikom makroekonomicznym notowanym w tamtym okresie. Proces ten przełożył się na liczne zwolnienia grupowe. Jako pozytywny można uznać fakt, że począwszy od 2005 roku, z racji wejścia w okres kolejnej gospodarczej koniunktury, bezrobocie w gminie Jasień zaczęło systematycznie spadać i już w 2008 roku osiągnęło poziom zbliżony do roku 1997. Kolejny cykl dekoniunktury (tak zwanego kryzysu) zapoczątkowany w 2008(9) roku spowodował tu ponowny wzrost bezrobocia. Wzrost ten był jednak tylko jednoroczny i znacznie niższy od zjawisk notowanych w latach 1991 – 1996 oraz 2000 – 2005. W roku 2017, ósmy rok z rzędu, bezrobocie w gminie spadło. Obecnie, biorąc pod uwagę lata 1990 – 2017, poziom bezrobocia w gminie Jasień jest najniższy. Wpływ na to ma także niestety efekt wyjazdów w celach zarobkowych poza granice gminy, w tym poza granice kraju, wielu osób w wieku produkcyjnym, co przekłada się na niższą liczbę bezrobotnych. Należy zaznaczyć, że duży wpływ na rynek pracy w rejonie Jasienia ma podaż miejsc pracy generowana nie tylko przez największych lokalnych pracodawców, ale także przez podmioty zlokalizowane w pobliskich Żarach czy nawet Zielonej Górze.

TABELA 85: Gmina Jasień – bezrobotni bez prawa do zasiłku w latach 1991 – 2017.

Rok (31 grudnia)	Liczba bezrobotnych bez prawa do zasiłku	Udział w % ogółu bezrobotnych
1	2	3
1991	152	21,56
1992	162	21,89
1993	303	35,03
1994	562	65,96
1995	582	69,87
1996	370	44,47
1997	417	64,15
1998	513	68,86
1999	689	72,99
2000	816	78,24
2001	896	81,83
2002	919	78,35
2003	948	85,18
2004	897	79,52
2005	846	81,74
2006	790	85,13
2007	639	86,00
2008	596	83,47
2009	573	77,22
2010	522	81,18
2011	466	76,52
2012	529	88,02
2013	504	91,47

1	2	3
2014	415	90,02
2015	330	89,92
2016	292	89,30
30 czerwca 2017	211	89,79

Źródło: PUP Żary, 2017.

Na koniec czerwca 2017 roku 211 osób, to jest blisko 90 % ogółu zarejestrowanych bezrobotnych nie posiadało prawa do zasiłku. Jest to jeden z najwyższych wskaźników począwszy od 1991 roku.

4.3.2. Struktura bezrobotnych według wieku, wykształcenia i stażu pracy.

TABELA 86: Gmina Jasień – bezrobotni zarejestrowani według wieku. Stan na 30 czerwca 2017 roku.

Grupa wieku	Liczba bezrobotnych ogółem	Struktura (%)	W tym liczba kobiet
18 – 24	33	14,04	22
25 – 34	58	24,68	47
35 – 44	64	27,23	36
45 – 54	41	17,45	16
55 – 59	18	7,66	7
60 i więcej	21	8,94	3

Źródło: PUP Żary, 2017.

RYCINA 24: Gmina Jasień – bezrobotni zarejestrowani według wieku. Stan na 30 czerwca 2017 roku.

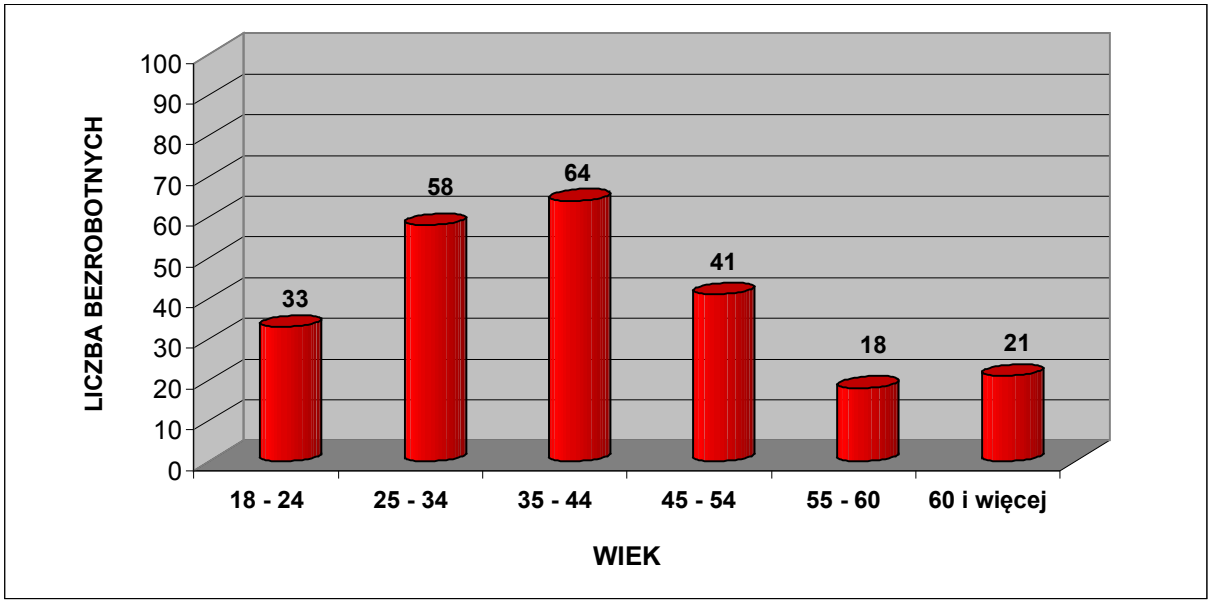

Źródło: PUP Żary, 2017.

Struktura bezrobotnych według wieku jest zróżnicowana. Negatywny jest fakt, że 14 % to osoby najmłodsze w wieku 18 – 24 lata. Natomiast aż 39 % ogółu zarejestrowanych bezrobotnych stanowią osoby do 34 roku życia. Bardzo wysoki wskaźnik w tej grupie wiekowej to przede wszystkim odsetek bezrobotnych w wieku 25 – 34 lata. 45 % bezrobotnych to ludzie w wieku 35 – 54 lata. Dość liczna jest również grupa bezrobotnych powyżej 55 roku życia (17 %) pomimo tego, że znaczna część osób w tej grupie skorzystała z możliwości wcześniejszego przejścia na emeryturę lub systemu zasiłków i świadczeń przedemerytalnych. Wpływ na to miała też tak zwana reforma emerytalna, wydłużająca wiek produkcyjny.

TABELA 87: Gmina Jasień – bezrobotni zarejestrowani według poziomu wykształcenia. Stan 30 czerwca 2017 roku.

Wykształcenie	Liczba bezrobotnych ogółem	Struktura (%)	W tym liczba kobiet
Wyższe	11	4,68	8
Policealne i średnie zawodowe	53	22,55	37
Średnie ogólnokształcące	19	8,09	13
Zasadnicze zawodowe	79	33,62	40
Gimnazjalne i poniżej	73	31,06	33

Źródło: PUP Żary, 2017.

RYCINA 25: Gmina Jasień – bezrobotni zarejestrowani według poziomu wykształcenia. Stan 30 czerwca 2017 roku.

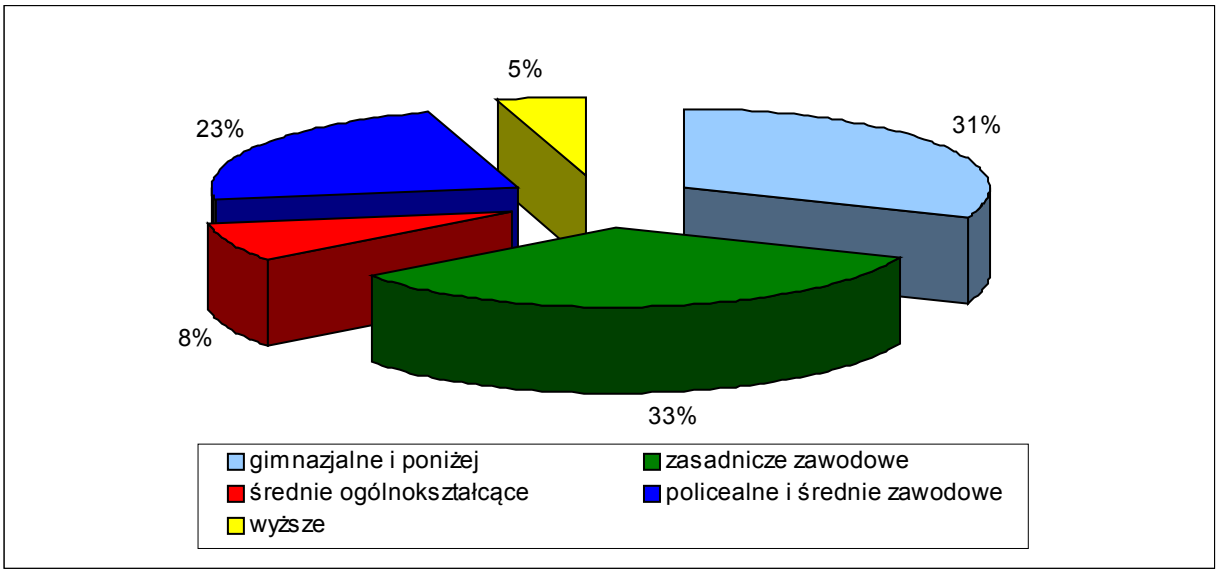

Źródło: PUP Żary, 2017.

Bezrobotni z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz gimnazjalnym i niższym stanowią blisko 65 % ogółu zarejestrowanych. Natomiast osoby pozostające bez pracy i legitymujące się wykształceniem wyższym stanowią tylko 5 % ogółu bezrobotnych, co jest niższym wskaźnikiem w porównaniu ze średnimi wartościami charakteryzującymi kraj oraz region. Znaczną grupę (23 %) stanowią osoby z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym oraz średnim ogólnokształcącym, którym ze względu na brak dyplomu wyższych uczelni trudno znaleźć pracę nie tylko w gminie, ale także w całym regionie.

TABELA 88: Gmina Jasień – bezrobotni zarejestrowani według stażu pracy. Stan na 30 czerwca 2017 roku.

Staż pracy w latach	Liczba bezrobotnych ogółem	Struktura (%)	W tym liczba kobiet
Bez stażu	36	15,32	27
Do 1 roku	42	17,87	31
1 – 5	53	22,55	31
5 – 10	36	15,32	15
10 – 20	34	14,47	19
20 – 30	24	10,21	6
30 lat i więcej	10	4,26	2

Źródło: PUP Żary, 2017.

RYCINA 26: Gmina Jasień – bezrobotni zarejestrowani według stażu pracy. Stan na 30 czerwca 2017 roku.

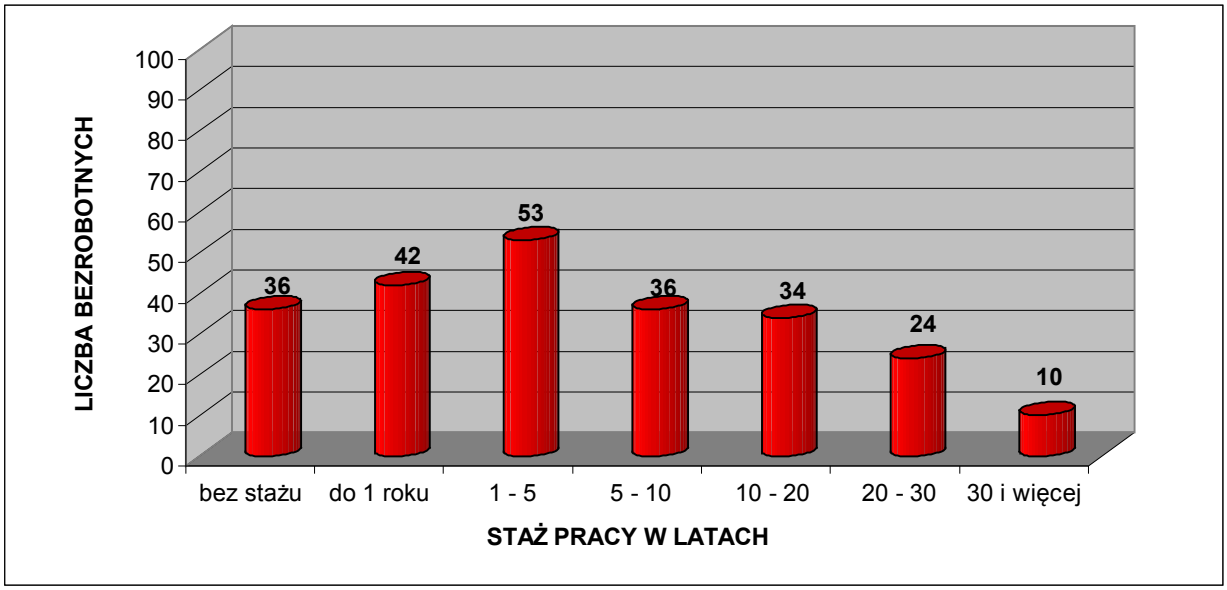

Źródło: PUP Żary, 2017.

29 % zarejestrowanych bezrobotnych ma za sobą staż pracy dłuższy niż 10 lat. Bardzo liczną grupę stanowią bezrobotni, którzy nie podejmowali jeszcze pracy bądź mają staż do 1 roku. Społeczność ta stanowi łącznie ponad 33 % ogółu zarejestrowanych. Niekorzystnym zjawiskiem jest fakt, że w tej drugiej grupie są głównie ludzie młodzi, absolwenci średnich szkół technicznych oraz liceów, a także uczelni wyższych. Powyższe wskaźniki charakteryzujące strukturę bezrobotnych według stażu pracy w gminie Jasień przedstawiają się mniej korzystnie od średniej w województwie, szczególnie ze względu na krótszy staż pracy obecnie bezrobotnych.

TABELA 89: Gmina Jasień – bezrobotni zarejestrowani według czasu pozostawania bez pracy. Stan 30 czerwca 2017 roku.

Czas pozostawania bez pracy w miesiącach	Liczba bezrobotnych ogółem	Struktura (%)	W tym liczba kobiet
Do 1	24	10,21	12
1 – 3	28	11,91	11
3 – 6	53	22,55	27
6 – 12	44	18,72	29
12 – 24	28	11,91	20
Powyżej 24 miesięcy	58	24,68	32

Źródło: PUP Żary, 2017.

RYCINA 27: Gmina Jasień – bezrobotni zarejestrowani według czasu pozostawania bez pracy. Stan na 30 czerwca 2017 roku.

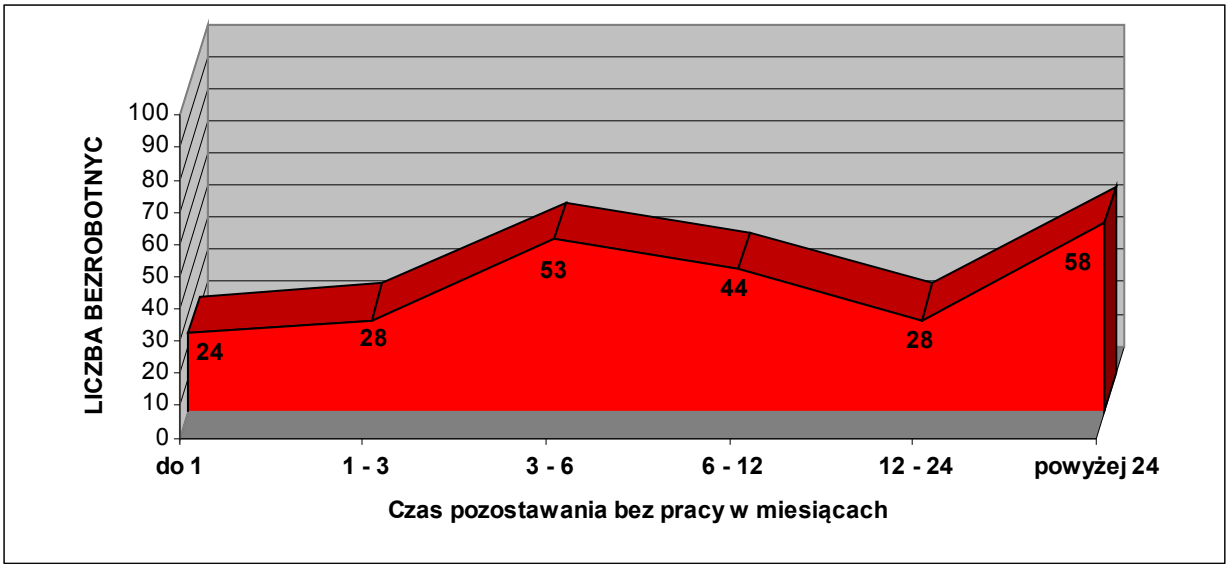

Źródło: PUP Żary, 2017.

Ponad 75 % bezrobotnych pozostaje bez pracy nie dłużej niż 24 miesiące. Jest to grupa osób objęta zwolnieniami w 2015 i 2016 roku oraz dodatkowo zasilona absolwentami szkół średnich, zwłaszcza ogólnokształcących, którzy nie mogą znaleźć jeszcze pracy. Natomiast za niekorzystny należy uznać fakt, że aż 25 % bezrobotnych pozostaje bez pracy dłużej niż 2 lata. Oznacza to, że obecna struktura gospodarcza gminy Jasień, a także jej otoczenia (powiat żarski i ościenne), nie jest w stanie zapewnić miejsca pracy dla osób długotrwale bezrobotnych, abstrahując oczywiście od faktycznej dynamiki poszukiwań przez nich miejsc zatrudnienia.

Obserwowana mniej więcej od 2004 roku koniunktura gospodarcza (wyhamowana nieco sytuacją gospodarczą w latach 2009 – 2013), a także emigracja zarobkowa do krajów Europy Zachodniej, spowodowała dość znaczny spadek bezrobocia w Polsce, w tym również na terenie gminy Jasień (z 1173 osób w 2002 roku do 235 osób obecnie). Jednakże charakteryzuje ją przede wszystkim wzrost popytu na pracę w przemyśle i budownictwie, czyli dotyczy zwłaszcza robotników wykwalifikowanych, a więc głównie mężczyzn, i w tej kwestii obserwowana jest nawet nadwyżka popytu miejsc pracy nad podażą siły roboczej. Niepokojącym zjawiskiem jest brak dobrze

płatnych ofert pracy dla ludzi młodych i wykształconych. Omawianą problematykę potęguje wchodzące w wiek produkcyjny i zawodowy pokolenie urodzone w latach 90–tych XX wieku. Problemem jest także zjawisko tak zwanego „ukrytego bezrobocia" dotyczącego części ludności utrzymującej się formalnie z rolnictwa. Stworzenie minimum kilkudziesięciu miejsc pracy, opartych tylko o środki własne samorządu (np.: roboty publiczne) jest w skali takiej gminy jak Jasień praktycznie niemożliwe. Szansę na poprawę sytuacji upatruje się w znalezieniu kolejnych inwestorów strategicznych, mogących zatrudnić pracowników nie tylko w sektorze produkcyjnym, ale również w usługach, dedykowanych głównie dla kobiet. Dotyczy to zarówno gminy Jasień jak i całego powiatu żarskiego oraz województwa lubuskiego. Gmina posiada tereny i warunki infrastrukturalne do przyjęcia inwestorów. Ważnym atutem jest również mała odległość do większych miast regionu. Nie bez znaczenia są również dobre połączenia komunikacyjne oraz korzystne warunki naturalne.

4. 4. Administracja samorządowa.

4.4.1. Urząd Miejski.

Urząd Miejski, zlokalizowany w miejscowości Jasień przy ul. XX–lecia 20, nadzoruje aktywności społeczno – gospodarcze w gminie. Zgodnie z ustawą o samorządzie gminnym na czele urzędu gminy miejsko – wiejskiej stoi Burmistrz. Jest on kierownikiem Urzędu i zwierzchnikiem służbowym pracowników Urzędu oraz kierowników gminnych jednostek organizacyjnych. Strukturę organizacyjną Urzędu Miejskiego wyznacza Regulamin Organizacyjny Urzędu Miejskiego w Jasieniu nadany Zarządzeniem Burmistrza Jasienia nr 120/13/2017 z dnia 24 lutego 2017 roku.

Urząd Miejski składa się z następujących referatów:

- Referat Administracyjno – Organizacyjny;
- Referat Finansowy;
- Referat Gospodarowania Mieniem Komunalnym, Planowania Przestrzennego i Infrastruktury.
- Referat Spraw Obywatelskich, Obronnych i Urząd Stanu Cywilnego;
- Referat Spraw Socjalnych;
- Referat Zamówień Publicznych, Ochrony Środowiska i Promocji.

Urzędowi Miejskiemu w Jasieniu podlegają następujące jednostki organizacyjne, instytucje i spółki:

- Przedszkole Samorządowe w Jasieniu, ul. Ogrodowa 7;
- Zespół Ekonomiczno – Administracyjny Szkół w Jasieniu, XX–lecia 20;
- Szkoła Podstawowa w Jasieniu, ul. Konopnickiej 10;
- Szkoła Podstawowa w Golinie, Golin 1;
- Szkoła Podstawowa w Wicinie, Wicina 15;
- Gimnazjum w Jasieniu, ul. Podmokła 1;
- Miejsko – Gminny Ośrodek Kultury w Jasieniu, ul. Armii Krajowej 2;
- Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Jasieniu, ul. Kolejowa 9;
- Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jasieniu, ul. XX–lecia 20;
- Zakład Komunalny sp. z o.o. w Jasieniu, ul. Kolejowa 9.

4.4.2. Gremia samorządowe.

Zgodnie z ustawą o samorządzie gminnym władzę wykonawczą w gminie miejsko – wiejskiej sprawuje Burmistrz, wyłoniony na podstawie bezpośrednich wyborów. Władzę uchwałodawczą, odpowiednik władzy ustawodawczej Sejmu RP, pełni Rada Miejska, składająca się z 15 osób. W wyniku wyborów samorządowych, które odbyły się jesienią 2014 roku, Rada Miejska w Jasieniu składa się z 5 kobiet i 10 mężczyzn.

TABELA 90: Gmina Jasień – Radni Miejscy według wieku w 2016 roku.

Wiek	Liczba radnych			Struktura (%)		
	Ogółem	w tym:		Ogółem	w tym:	
		kobiety	mężczyźni		kobiety	mężczyźni
29 i mniej	–	–	–	–	–	–
30 – 39	2	1	1	13,33	20,00	10,00
40 – 59	5	1	4	33,33	20,00	40,00
60 i więcej	8	3	5	53,34	60,00	50,00

Źródło: Urząd Miejski Jasień, 2017.

4.4.3. Współpraca krajowa i międzynarodowa.

Na arenie krajowej gmina należy do następujących stowarzyszeń:

- Łużycki Związek Gmin;
- Lokalna Grupa Działania – Grupa Łużycka;
- Łużycka Lokalna Grupa Rybacka;
- Stowarzyszenie „Aglomeracja Zielonogórska";
- Zrzeszenie Gmin Województwa Lubuskiego.

Łużycki Związek Gmin jest dobrowolnym stowarzyszeniem Gmin położonych w województwie lubuskim, do którego może przystąpić każde miasto i gmina. Powstanie Związku, skupiającego obecnie 15 położonych blisko siebie gmin z powiatów żagańskiego i żarskiego, zainicjowano w 1999 roku. Związek został wpisany do Rejestru Związków Międzygminnych pod pozycją 242 jako Łużycki Związek Gmin z siedzibą w Żarach. Do zadań Związku zgodnie ze Statutem należy przede wszystkim: wspólne planowanie, wykonywanie i eksploatowanie obiektów z zakresu ochrony środowiska, wdrażanie nowoczesnych technologii gospodarowania odpadami i gospodarką wodno – ściekową, prowadzenie edukacji w zakresie ochrony środowiska, planowanie, wykonywanie i eksploatowanie obiektów z zakresu infrastruktury technicznej i społecznej o znaczeniu ponadgminnym oraz pozyskiwanie środków finansowych na realizację planowanych inwestycji.

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania – Grupa Łużycka powstało w 2007 roku jako partnerstwo trójsektorowe, składające się z przedstawicieli sektora publicznego, gospodarczego i społecznego. LGD działa jako stowarzyszenie i jest dobrowolnym, samorządnym, trwałym zrzeszeniem osób fizycznych i osób prawnych, w tym jednostek samorządu terytorialnego, mającym na celu działanie na rzecz rozwoju obszarów wiejskich. Siedzibą Stowarzyszenia jest miasto Lubsko. Zgodnie ze Statutem Stowarzyszenie ma na celu działanie na rzecz rozwoju obszarów wiejskich.

Stowarzyszenie o nazwie Łużycka Lokalna Grupa Rybacka, zwane dalej Stowarzyszeniem albo LGR, jest partnerstwem trójsektorowym, składającym się z przedstawicieli sektora publicznego, społecznego i prywatnego.

LGR działa jako stowarzyszenie i jest dobrowolnym, samorządnym, trwałym zrzeszeniem osób fizycznych i osób prawnych, w tym jednostek samorządu terytorialnego. Siedzibą Stowarzyszenia jest miasto Lubsko. Zgodnie ze Statutem Stowarzyszenie ma na celu działanie na rzecz rozwoju obszarów zależnych od rybactwa.

Stowarzyszenie „Aglomeracja Zielonogórska" jest dobrowolnym, samorządnym i trwałym zrzeszeniem gmin. Stowarzyszenie prowadzi swoją działalność na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej, a w szczególności na terenie Podregionu Zielonogórskiego. Siedzibą organizacji jest Park Naukowo – Technologiczny Uniwersytetu Zielonogórskiego. Głównymi celami Stowarzyszenia są wspieranie idei samorządu terytorialnego oraz obrona wspólnych interesów podmiotów będących członkami Stowarzyszenia działającego w ramach Podregionu Zielonogórskiego, a także inicjowanie, propagowanie, przygotowanie i realizacja wspólnych przedsięwzięć służących rozwojowi gospodarczemu obszaru, na terenie, którego działają Członkowie Stowarzyszenia, między innymi poprzez: promocję terenów inwestycyjnych, stref gospodarczych i parków technologicznych, pozyskiwanie nowych inwestorów, przyjmowanie priorytetów w zakresie infrastruktury komunikacyjnej (drogowej, kolejowej, lotniczej, wodnej), wspieranie przedsięwzięć turystycznych o charakterze ponadgminnym (ścieżki rowerowe, szlaki wodne, itp.).

Zrzeszenie Gmin Województwa Lubuskiego powstało w listopadzie 2014 roku w wyniku zmiany nazwy oraz charakteru „Zrzeszenia Prezydentów, Burmistrzów i Wójtów Województwa Lubuskiego". Pierwotnie głównym celem Zrzeszenia było tworzenie warunków formułowania i wyrażania interesów gmin i osób pełniących funkcje prezydentów burmistrzów i wójtów oraz działanie na rzecz integracji europejskiej oraz zabieganie o środki pomocowe z Unii Europejskiej. W przeciągu 15 lat Zrzeszenie znacznie rozszerzyło zakres swojej działalności. Obecnie skupia się przede wszystkim na wnoszeniu inicjatyw poprawiających jakość stanowionego w Polsce prawa samorządowego. Zrzeszenie, jako stowarzyszenie, jest jedyną w Polce organizacją skupiającą wszystkie 82 jednostki samorządu gminnego jednego regionu. Ponadto Zrzeszenie jest sygnatariuszem Ogólnopolskiego Porozumienia Organizacji Samorządowych.

Na arenie międzynarodowej gmina należy do Stowarzyszenia Gmin Rzeczpospolitej Polskiej Euroregionu „Sprewa – Nysa – Bóbr". Siedzibą Stowarzyszenia Gmin RP Euroregionu „Sprewa – Nysa – Bóbr" jest Gubin. Aktualnie Stowarzyszenie Gmin RP Euroregion „Sprewa – Nysa – Bóbr" liczy 55 gmin i 7 powiatów na zasadach członka zwyczajnego oraz Wojewoda Lubuski jako członek wspierający. Niemieckie Stowarzyszenie Euroregion Spree – Neiße – Bober e.V. skupia 27 członków. Są to zarówno gminy, jak i instytucje gospodarcze oraz społeczne, a także stowarzyszenia, związki, instytucje oświatowe oraz osoby prywatne. Euroregion jest platformą dobrowolnej współpracy polskich gmin z powiatami i miastami Republiki Federalnej Niemiec. Współpraca realizowana jest na podstawie równości prawa obu stron z uwzględnieniem Układu Ramowego o Ponadgranicznej Współpracy pomiędzy gminami a stowarzyszeniami terytorialnymi. Nadrzędnym celem Euroregionu zgodnie z podpisaną Umową jest wszechstronna działalność na rzecz obszarów przygranicznych Rzeczypospolitej Polskiej i Republiki Federalnej Niemiec, ich sanacji ekologicznej, rozkwitu gospodarczego i kulturalnego oraz stałej poprawy warunków życia ich mieszkańców, w tym zniwelowanie istniejących różnic sytuacji ekonomicznej.

Na arenie międzynarodowej gmina Jasień współpracuje także z gminami partnerskimi. Są to gminy Döbern i Spretal z Niemiec. Współpraca dotyczy przede wszystkim działalności kulturalnej, sportowej, edukacyjnej i administracyjnej.

W zakresie gospodarki przestrzennej nie przewiduje się dodatkowych potrzeb terenowych związanych z funkcjonowaniem administracji samorządowej.

4. 5. Organizacje społeczne.

Na terenie gminy Jasień działają liczne koła oraz stowarzyszenia społeczne i gospodarcze. Należą do nich między innymi:

- Ochotnicza Straż Pożarna w Jasieniu, Jasień, ul. Buczka 3;
- Ochotnicza Straż Pożarna w Zabłociu, Zabłocie 83a;
- Młodzieżowa Drużyna Pożarnicza przy Ochotniczej Straży Pożarnej w Jasieniu, Jasień, ul. Buczka 3;
- Klub Sportowy „Stal" Jasień, ul. Jasień, ul. Żarska 48;
- Klub Sportowy „Iskra" Jabłoniec, Jabłoniec;
- Klub Sportowy „Miłośnicy Zabłocia", Zabłocie 83a;
- Uczniowski Klub Sportowy „Victoria", Jasień, ul. Konopnickiej 10;
- Lubski Klub Sportowy „Oyama", sekcja Jasień;
- Klub Motocyklowy „Riders Of Slames" przy Ochotniczej Straży Pożarnej w Jasieniu, Jasień, ul. Buczka 3
- Fundacja Parku Kulturowego „Grodzisko w Wicinie", Wicina 41;
- Polskie Towarzystwo Turystyczno – Krajoznawcze, koło „Włóczęga", Jasień, ul. Wilcza 1;
- Stowarzyszenie Mieszkańców i Przyjaciół Budziechowa, Budziechów 79;
- Stowarzyszenie na rzecz rozwoju Jasienia „Jasieniaki", Jasień, ul. Kolejowa 9;
- Stowarzyszenie Przyjaciół Guzowa, Guzów 3;
- Stowarzyszenie „Wicina", Wicina 41;
- Stowarzyszenie „Przyszłość Zabłocia", Zabłocie 1;
- Związek Sybiraków, Koło w Jasieniu, Jasień, ul. Obrońców 22;
- Akcja Katolicka, Jasień, ul. Kościelna 5;
- Parafialny Zespół Caritas przy Parafii p.w. Matki Bożej Różańcowej, Jasień, ul. Kościelna 5;
- Koło Gospodyń Wiejskich w Jabłońcu, Jabłoniec 68.

W zakresie gospodarki przestrzennej nie przewiduje się dodatkowych potrzeb terenowych związanych z funkcjonowaniem organizacji i stowarzyszeń społeczno – gospodarczych.

4. 6. Ochrona zdrowia i opieka społeczna.

4.6.1. Służba zdrowia.

Na terenie gminy Jasień infrastruktura służby zdrowia składa się z dwóch placówek:

- NZOZ Zespół Lekarza Rodzinnego – Jasień, ul. Okrzei 5
- NZOZ Praktyka Lekarza Rodzinnego – Jasień, ul. XX–lecia 20

Personel służby zdrowia składa się z 4 lekarzy medycyny oraz 6 pielęgniarek – po 2 lekarzy oraz po 3 pielęgniarki w każdym z podmiotów. Ponadto w Jasieniu przy ul. Okrzei 5 funkcjonuje gabinet stomatologiczny. Powyższe zapewnia mieszkańcom gminy jedynie podstawową opiekę medyczną. Korzystanie z pozostałych usług medycznych (przychodnie specjalistyczne i szpitale) odbywa się w placówkach zlokalizowanych poza granicami gminy, głównie w Żarach i Zielonej Górze. W Jasieniu zlokalizowane są 2 apteki (ulice XX–lecia 18 i Konstytucji 3 maja 10).

TABELA 91: Gmina Jasień – dostępność do usług służby zdrowia w 2016 roku.

Liczba mieszkańców przypadająca na 1 obiekt:	Gmina Jasień	Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
Apteki	**3563**	2794	3189
Apteki i punkty apteczne	**3563**	2222	2735
Ambulatoryjna opieka zdrowotna[88]	**2375**	1996	1742
Apteki i punkty apteczne na 100 km²	**1,58**	3,16	2,66
Łóżka w szpitalach na 10 tys. ludności	**–**	37,12	43,24
Liczba ludności na 1 łóżko w szpitalach	**–**	269	231

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2017.

Wskaźnik dotyczący dostępności do ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w gminie Jasień nieznacznie odbiega od średnich charakteryzujących powiat żarski i województwo lubuskie. Charakterystyka dotycząca aptek jest bardziej zróżnicowana. O ile dostępność do aptek (liczba mieszkańców na 1 placówkę) jest mniej korzystna od średnich w powiecie i województwie, o tyle już wskaźnik nasycenia siecią aptek (liczba placówek na 100 km²) jest tu bardziej korzystny od porównywanych wskaźników. Obecnie funkcjonującą w gminie sieć placówek służby zdrowia należy uznać za wystarczającą z punktu widzenia podstawowych potrzeb, przede wszystkim ze względu na bogatą ofertę usług ochrony zdrowia zlokalizowaną w pobliskim mieście Żary. W najbliższym czasie nie przewiduje się likwidacji ani budowy nowych obiektów służby zdrowia.

4.6.2. Opieka społeczna i żłobki.

Opieką społeczną na terenie gminy zajmuje się Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej zlokalizowany w Jasieniu przy ul. XX–lecia 20. W 2016 roku rozdysponowano następującą pomoc:

- zasiłki stałe – 1033 świadczenia;
- zasiłki okresowe – 487 świadczeń;
- zasiłki celowe (jednorazowe) – 200 świadczeń.

TABELA 92: Gmina Jasień – liczba osób korzystających z pomocy społecznej w latach 1999 – 2016.

Rok	Liczba rodzin	Łączna liczba osób
1	**2**	**3**
1999	594	1937
2000	433	1439
2001	533	1737
2002	604	2033
2003	635	2133
2004	562	1915
2005	434	1417
2006	499	1609
2007	464	1378
2008	368	1089
2009	361	810

[88] Powyższa statystyka obejmuje zakłady opieki zdrowotnej, które podpisały kontrakty z Narodowym Funduszem Zdrowia.

1	2	3
2010	368	857
2011	352	812
2012	321	724
2013	333	721
2014	311	627
2015	289	595
2016	264	509

Źródło: Urząd Miejski Jasień, 2017.

W okresie analizowanych lat liczba osób objętych pomocą społeczną wahała się w granicach od ponad 500 do ponad 2100. Dane te odzwierciedlają w pewnym sensie dynamikę kształtowania się bezrobocia na terenie gminy, ponieważ nadal głównym powodem ubiegania się o pomoc społeczną jest brak pracy zarobkowej. Wpływ na liczbę zasiłków w danym roku mają także klęski żywiołowe (ulewne deszcze, podtopienia, susze, pożary, itp.) wyrządzające znaczne szkody np.: w rolnictwie. Na terenie gminy nie ma stacjonarnych zakładów (domów) pomocy społecznej. W najbliższej przyszłości nie przewiduje się rozbudowy infrastruktury związanej z gminną pomocą społeczną i jej obecny stan należy uznać za wystarczający z punktu widzenia potrzeb lokalnej społeczności.

Na terenie gminy nie ma żłobków, ale zasadny wydaje się być ich rozwój. Na mocy ustawy z dnia 04 lutego 2011 roku o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2011 roku, nr 45, poz. 235) żłobki przestały być częścią systemu opieki zdrowotnej i obecnie nadzór nad ich działalnością sprawuje Minister Pracy i Polityki Społecznej. System opieki nad dziećmi do lat 3 w postaci żłobków i klubów dziecięcych powinien rozwijać się przede wszystkim w ośrodkach o odpowiednio dużej populacji grupy docelowej, a więc zarówno dzieci jak i osób (rodziców) pracujących. Dotyczy to więc głównie miasta Jasień (postulowany żłobek) i ewentualnie największych sołectw takich jak: Budziechów, Jabłoniec i Zabłocie (postulowane kluby dziecięce). Obecnie (koniec 2016 roku) populacja dzieci w wieku 1 – 3 lata w skali całej gminy wynosi 173 osoby. Zakładając, że popyt na opiekę nad dziećmi do lat 3 dotyczy około 30 % tej populacji oraz, że optymalna przeciętna placówka żłobkowa dysponuje 50 miejscami, to w tej chwili niedobór żłobków można szacować na 1 obiekt. W przyszłości szacunek ten nie musi ulec zmianie (zmniejszeniu), albowiem ewentualny spadek urodzin może być równoważony wzrostem popytu ponad założone 30 %. Rozwój opieki nad najmłodszymi dziećmi możliwy będzie poprzez budowę nowego obiektu, jak również adaptację wybranych, nieużytkowanych obiektów komunalnych (np.: likwidowane placówki szkolne czy tylko poszczególne oddziały). Szczególną uwagę należy zwrócić na wsparcie rozwoju klubów dziecięcych prowadzonych przez podmioty prywatne. Rozwojem opieki nad dziećmi do lat 3 powinny być także zainteresowane większe podmioty gospodarcze (główni pracodawcy w gminie). Darmowe lub dotowane żłobki nie tylko zachęcają do posiadania dzieci, ale także poprawiają aktywność zawodową kobiet i polepszają ich sytuację materialną, a tym samym przyczyniają się do równości płci.

4. 7. Oświata i wychowanie.

W roku szkolnym 2016 / 2017 sieć oświatowa na terenie gminy Jasień składa się z następujących placówek:

- Przedszkole Samorządowe w Jasieniu – ul. Ogrodowa 7;
- Szkoła Podstawowa w Jasieniu – ul. Konopnickiej 10;
- Szkoła Podstawowa w Golinie – Golin 1;
- Szkoła Podstawowa w Wicinie – Wicina 15;
- Gimnazjum w Jasieniu – ul. Podmokła 1.

TABELA 93: Gmina Jasień – charakterystyka wychowania przedszkolnego, podstawowego i gimnazjalnego w roku szkolnym 2016 / 2017.

Placówka	Liczba uczniów	Liczba nauczycieli[89]
Przedszkole Jasień	143	9
Szkoła Podstawowa Jasień	324	39
Szkoła Podstawowa Golin	42	5
Szkoła Podstawowa Wicina	53	5
Gimnazjum Jasień	152	26

Źródło: Urząd Miejski Jasień, 2017.

Ogółem w roku szkolnym 2016 / 2017 z gminnej sieci oświatowej korzysta 714 uczniów, z czego:

- 143 dzieci w przedszkolach;
- 419 uczniów w szkołach podstawowych;
- 152 uczniów w gimnazjach.

Pozostają oni pod opieką 84 nauczycieli[90], z czego:

- 9 nauczycieli w przedszkolach;
- 49 nauczycieli w szkołach podstawowych;
- 26 nauczycieli w gimnazjach.

Powyższe oznacza, że przeciętnie na jednego nauczyciela przypada 8,5 wychowanków, z czego:

- 16 w przedszkolach;
- 9 w szkołach podstawowych;
- 6 w gimnazjach.

TABELA 94: Gmina Jasień – wybrane wskaźniki charakteryzujące sieć przedszkolną w roku szkolnym 2015 / 2016.

Wyszczególnienie	Gmina Jasień	Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
Liczba miejsc w przedszkolach[91] na 1 przedszkole	**150,00**	103,26	98,62
Liczba dzieci w przedszkolach[92] na 1 przedszkole	**118,00**	94,78	89,49
Liczba miejsc w przedszkolach[93] na 1 dziecko	**1,27**	1,09	1,10
Obłożenie miejsc w przedszkolach[94] (%)	**78,67**	91,79	90,74
Odsetek dzieci w wieku 3 – 4 lat objętych wychowaniem ogółem	**61,6**	76,1	76,4
Odsetek dzieci w wieku 3 – 5 lat objętych wychowaniem ogółem	**70,5**	83,8	83,2
Odsetek dzieci w wieku 3 – 4 lat objętych wychowaniem w mieście	**70,4**	89,2	92,1
Odsetek dzieci w wieku 3 – 5 lat objętych wychowaniem w mieście	**82,8**	97,1	98,9
Odsetek dzieci w wieku 3 – 4 lat objętych wychowaniem na wsi	**49,1**	57,9	48,0
Odsetek dzieci w wieku 3 – 5 lat objętych wychowaniem na wsi	**52,9**	65,1	55,5

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2017.

[89] Bez względu na rodzaj etatu.
[90] Bez względu na rodzaj etatu.
[91] Bez oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych.
[92] Bez oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych.
[93] Bez oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych.
[94] Bez oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych.

W roku szkolnym 2015 / 2016 przeciętna liczba miejsc w przedszkolach oraz wszystkich dzieci uczęszczających do przedszkoli przypadająca na 1 obiekt przedszkolny była w gminie Jasień wyższa od wskaźników charakteryzujących powiat żarski oraz województwo lubuskie. Wynika to z faktu, że w gminie Jasień, nie licząc oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych, funkcjonuje jedna, większa, zbiorcza placówka przedszkolna. Obłożenie dostępnych miejsc w placówkach przedszkolnych wynosiło blisko 79 % i było niższe od przeciętnych w powiecie i województwie. Ogólny odsetek dzieci, zarówno w wieku 3 – 4 lata jak i 3 – 5 lat, objętych wychowaniem przedszkolnym w gminie Jasień był niższy od przeciętnych w powiecie i województwie. Wskaźniki wygenerowane tylko dla obszarów miejskich wskazują, że w analizowanej gminie odsetek ten w obu grupach wiekowych był również najmniej korzystny, zaś w ujęciu dotyczącym tylko obszarów wiejskich był wyraźnie niższy od średniej w powiecie i zbliżony do średniej w całym regionie lubuskim. Biorąc pod uwagę powyższe, a przede wszystkim potencjalny popyt na usługi przedszkolne (również w odniesieniu do likwidacji obowiązku szkolnego dla dzieci w wieku lat 6) należy uznać, że obecna oferta wychowania przedszkolnego w gminie nie zaspokaja potrzeb społeczności terenów wiejskich. Należy więc rozważyć konieczność poszerzenia oferty dostępności do wychowania przedszkolnego na terenach wiejskich poprzez (opcjonalnie) zwiększenie liczby oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych, budowę nowego obiektu lub adaptację wybranych czy nieużytkowanych obiektów komunalnych (np.: świetlice wiejskie, likwidowane placówki szkolne czy tylko poszczególne oddziały). Pomocna może być (również opcjonalnie) prywatna inicjatywa w zakresie wychowania przedszkolnego. Dotyczy to przede wszystkim małych obiektów przedszkolnych (do kilkunastu wychowanków) funkcjonujących na bazie prywatnych obiektów w ramach istniejącej substancji lokalowej.

TABELA 95: Gmina Jasień – wybrane wskaźniki charakteryzujące sieć szkół podstawowych i gimnazjalnych w roku szkolnym 2015 / 2016.

Wyszczególnienie	Gmina Jasień	Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
Liczba uczniów na 1 szkołę podstawową	**144,33**	172,39	198,60
Liczba oddziałów na 1 szkołę podstawową	**7,33**	9,74	10,67
Liczba uczniów na 1 oddział w szkołach podstawowych	**19,68**	17,71	18,62
Szkoły podstawowe – współczynnik skolaryzacji brutto (%)	**85,57**	91,25	90,71
Szkoły podstawowe – współczynnik skolaryzacji netto (%)	**84,78**	89,94	89,51
Liczba uczniów na 1 gimnazjum	**151,00**	118,21	152,86
Liczba oddziałów na 1 gimnazjum	**9,00**	6,13	7,39
Liczba uczniów na 1 oddział w gimnazjach	**16,78**	19,30	20,69
Gimnazja – współczynnik skolaryzacji brutto (%)	**74,75**	99,44	97,47
Gimnazja – współczynnik skolaryzacji netto (%)	**70,30**	91,66	89,11

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2017.

Wskaźniki dotyczące sieci szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego są zróżnicowane. Wartości (wskaźniki) przyporządkowane dla gminy Jasień odnośnie szkół podstawowych oznaczają teoretycznie korzystniejsze uwarunkowania od średnich dla powiatu i województwa (mniejsza liczba uczniów oraz mniejsza liczba oddziałów na 1 placówkę). Wynika to przede wszystkim z faktu, że gminną sieć szkolnictwa podstawowego reprezentują aż 3 placówki (na stosunkowo mało liczną populację dzieci w wieku szkolnym) i tym samym przeciętne wskaźniki sugerują, że są to obiekty kubaturowo mniejsze od przeciętnych w powiecie i regionie. W rzeczywistości lokalne placówki są od siebie skrajnie różne (duży obiekt w Jasieniu i bardzo małe obiekty w Guzowie i Wicinie). Odmienna sytuacja dotyczy placówek gimnazjalnych. Ze względu na fakt, że w gminie Jasień funkcjonuje tylko jedna, zbiorcza placówka gimnazjalna, wartości (wskaźniki) przyporządkowane dla gminy Jasień oznaczają mniej

korzystne uwarunkowania od średniej dla powiatu (ale zbliżone do województwa) odnośnie przeciętnej liczby uczniów i oddziałów na 1 placówkę. Należy jednak nadmienić, że lokalna placówka gimnazjalna charakteryzuje się niższą przeciętną liczbą uczniów przypadających na 1 oddział. Oczywiście należy podkreślić, że nie tylko zagęszczenie obiektów szkolnych decyduje o jakości oferty edukacyjnej, ale przede wszystkim poziom nauczania. Współczynniki skolaryzacji brutto[95] i netto[96] przyporządkowane dla szkół podstawowych są w gminie Jasień niższe od przeciętnych w powiecie i wojewódzkiej. Podobnie kształtują się wskaźniki dla gimnazjów, przy czym tu różnica jest już bardzo wyraźna. Oznacza to między innymi, że część miejscowych uczniów w wieku gimnazjalnym pobiera naukę poza granicami gminy. Bez względu na powyższe należy uznać, że sieć szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego zaspokaja potrzeby miejscowej społeczności.

Obecna sieć szkolna jest przygotowana na reformę edukacji, znoszącą poziom gimnazjalny i wydłużającą edukację na poziomie podstawowym. W obecnym obiekcie Gimnazjum naukę pobierać będą starsze roczniki poziomu podstawowego.

Młodzież z gminy Jasień korzysta również z bogatej sieci placówek zlokalizowanych poza granicami samorządu, głównie w Lubsku, Żarach i Zielonej Górze. Dotyczy to pobierania nauki w szkołach średnich oraz na wyższych uczelniach.

W najbliższych latach nie przewiduje się likwidacji ani budowy nowych placówek szkolnych. Jednakże w dłuższej perspektywie czasowej, ze względu na postępujące niekorzystne zjawiska demograficzne (spadek liczby urodzeń), należy rozważyć możliwość uszczuplenia gminnej sieci placówek oświatowych na terenach wiejskich o jedną szkołę podstawową z ewentualnym przeznaczeniem na obiekt żłobkowy i przedszkolny.

4. 8. Kultura.

Na terenie gminy funkcjonuje rozwinięta sieć placówek kulturalnych. Rozpowszechnianiem kultury na terenie gminy zajmuje się Miejsko – Gminny Ośrodek Kultury (M–GOK) zlokalizowany w Jasieniu przy ul. Armii Krajowej 2. Celem działania M–GOK jest tworzenie, upowszechnianie i ochrona kultury, rozwijanie potrzeb z zakresu kultury fizycznej, sportu i rekreacji poprzez:

- rozwój czynnego uczestnictwa mieszkańców gminy w życiu kulturalnym i sportowo – rekreacyjnym;
- prowadzenie działalności edukacyjnej;
- działalność promocyjną i informacyjną dotyczącą wszelkich dziedzin kultury, sportu i rekreacji w gminie;
- rozpoznawanie, rozbudzanie i zaspokajanie potrzeb oraz zainteresowań kulturalnych;
- zaspokajanie potrzeby rywalizacji i dążenia do osiągania wyników w ramach społecznie akceptowanych zasad współzawodnictwa;
- tworzenie warunków dla rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego;
- rozwijanie oraz zaspokajanie potrzeb czytelniczych, prowadzenie działalności oświatowej i upowszechniającej wiedzę;
- dążenie do unowocześniania bazy materiałowo – technicznej dla prowadzonej działalności kulturalnej i artystycznej na terenie gminy.

[95] Współczynnik skolaryzacji brutto, np.: dla poziomu szkoły podstawowej, wyliczamy dzieląc liczbę wszystkich uczniów szkół podstawowych bez względu na wiek na początku danego roku szkolnego przez liczbę ludności w wieku 7 – 12 lat (wiek przypisany do tego poziomu) według stanu w dniu 31 XII tego samego roku (GUS).

[96] Współczynnik skolaryzacji netto, np.: dla poziomu szkoły podstawowej, wyliczamy dzieląc liczbę uczniów szkół podstawowych w wieku 7 – 12 lat (wiek przypisany do tego poziomu) na początku danego roku szkolnego przez liczbę ludności w wieku 7 – 12 lat według stanu w dniu 31 XII tego samego roku (GUS).

Podstawową działalność M–GOK opiera na współpracy ze szkołami podstawowymi i gimnazjum oraz organizacji dla dzieci i młodzieży imprez kulturalno – rekreacyjnych. Ponadto podejmuje się działania na rzecz środowiska poprzez organizację różnego rodzaju spotkań z okazji świąt państwowych, gminnych i okolicznościowych, jak również imprez o charakterze masowym. Na co dzień M–GOK współpracuje także z organizacjami, stowarzyszeniami i innymi instytucjami. Wspomaga wszelkie lokalne inicjatywy kulturalne, tworząc historię gminy Jasień. Przy M–GOK funkcjonują sekcje: plastyczna, taneczna i wokalna, a także Zespół Śpiewaczy „Wicinianki". Odbywają się także kursy języków obcych.

Według danych GUS w 2016 roku na terenie gminy przy M–GOK funkcjonowało 7 grup artystycznych zrzeszających 91 członków oraz 8 kół zrzeszających 120 członków. W tym samym roku M–GOK zorganizował 31 imprez, w których uczestniczyło 2530 osób.

Sieć usług kultury tworzą również:

- Świetlica Wiejska w Bronicach, Bronice 3;
- Świetlica Wiejska w Budziechowie, Budziechów 79;
- Świetlica Wiejska w Golinie, Golin 35;
- Świetlica Wiejska w Guzowie, Guzów 3;
- Świetlica Wiejska w Jabłońcu, Jabłoniec 73;
- Świetlica Wiejska w Jaryszowie (bez numeru);
- Świetlica Wiejska w Jasionnej, Jasionna 9;
- Świetlica Wiejska w Lisiej Górze, Lisia Góra 27;
- Świetlica Wiejska w Świbnej, Świbna 4;
- Świetlica Wiejska w Wicinie, Wicina 41;
- Świetlica Wiejska wraz z Remizą OSP w Zabłociu, Zabłocie 83a;
- Remiza Ochotniczej Straży Pożarnej w Jasieniu, Jasień, ul. Buczka 3.

Ofertę usług kultury świadczy także Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy zlokalizowana w Jasieniu przy ul. Kolejowej 9. Jednostka posiada filie biblioteczne zlokalizowane w miejscowościach Jabłoniec i Zabłocie. Działalność biblioteki służy zaspokajaniu potrzeb czytelniczych społeczeństwa, jego wychowaniu i upowszechnianiu oraz rozwojowi kultury i wiedzy. Zakres działania biblioteki obejmuje przede wszystkim:

- gromadzenie, opracowywanie i przechowywanie materiałów bibliotecznych, ze szczególnym uwzględnieniem materiałów dotyczących własnego regionu;
- udostępnianie zbiorów bibliotecznych na miejscu, wypożyczanie do domu oraz prowadzenie wypożyczeń międzybibliotecznych ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb dzieci i młodzieży oraz osób niepełnosprawnych;
- prowadzenie działalności informacyjno – bibliograficznej;
- popularyzację książek i czytelnictwa;
- współdziałanie z bibliotekami innych sieci, instytucjami upowszechniania kultury, organizacjami i towarzystwami w rozwijaniu u zaspokajaniu potrzeb oświatowych i kulturalnych społeczeństwa;
- doskonalenie form i metod pracy bibliotecznej.

Biblioteka posiada księgozbiór liczony na blisko 19 tysięcy woluminów. Korzysta z niej rocznie ponad 1000 czytelników. W 2016 roku wypożyczenia na 1 czytelnika wyniosły 18 woluminów.

TABELA 96: Gmina Jasień – uwarunkowania charakteryzujące usługi kultury w 2016 roku.

Wyszczególnienie	Gmina Jasień	Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
Ilość mieszkańców na 1 bibliotekę[97]	**2375**	3372	4021
Placówki biblioteczne[98] na 100 km²	**2,37**	2,08	1,81
Księgozbiór w woluminach na 1000 mieszkańców	**2643**	3666	3589
Wypożyczenia na 1 czytelnika	**17,58**	16,39	17,94
Czytelnicy na 1000 mieszkańców	**148,61**	159,08	146,53
Ilość mieszkańców na 1 ośrodek kultury[99]	**7126**	19557	12560
Ośrodki kultury na 100 km²	**0,79**	0,36	0,58
Imprezy kulturalne na 1000 mieszkańców	**4,35**	9,99	6,74
Uczestnicy imprez kulturalnych na 1000 mieszkańców	**355,04**	2434,55	962,06
Imprezy masowe na 1000 mieszkańców	**–**	0,04	0,18
Uczestnicy imprez masowych na 1000 mieszkańców	**–**	66,47	832,01
Grupy artystyczne na 1000 mieszkańców	**0,98**	0,76	0,45
Członkowie grup artystycznych na 1000 mieszkańców	**12,77**	7,93	6,74
Koła na 1000 mieszkańców	**1,12**	1,07	0,71
Członkowie kół na 1000 mieszkańców	**16,84**	17,88	15,13
Liczba mieszkańców na 1 kino stałe	**–**	97783	84781
Liczba mieszkańców na 1 muzeum	**–**	97783	56521
Liczba mieszkańców na 1 galerię i salony sztuki	**–**	**–**	254344
Liczba mieszkańców na 1 teatr i instytucję muzyczną	**–**	**–**	254344

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2017.

Wskaźniki dotyczące usług oferowanych przez biblioteki odznaczają się w gminie korzystniejszymi uwarunkowaniami na tle powiatu i województwa odnośnie nasycenia tymi placówkami, mniej korzystnymi w zakresie posiadanego księgozbioru oraz zbliżonymi odnośnie czytelnictwa. Gmina Jasień statystycznie charakteryzuje się większym od powiatu i województwa nasyceniem instytucji świadczących usługi kultury, o czym świadczą przytoczone wskaźniki dostępności do tych podmiotów. W praktyce jest to jednak tylko 1 podmiot, ale obsługujący stosunkowo nieliczną społeczność (7,1 tysięcy mieszkańców) na stosunkowo niewielkim obszarze (127 km²). Natomiast wskaźniki dotyczące czynnego udziału w lokalnym życiu kulturalnym (imprezy kulturalne, grupy artystyczne, koła) są zróżnicowane. Na terenie gminy zaoferowano przeciętnie mniej imprez kulturalnych niż w całym powiecie i województwie oraz uczestniczył w nich adekwatnie dużo mniejszy promil mieszkańców. Warto zwrócić uwagę, że udział lokalnych imprez stanowił tylko 3,17 % z ogółu w powiecie, a ich uczestnicy stanowili zaledwie 1,06 %. Świadczyć to może np.: o małej atrakcyjności oferowanych (i tak nielicznych) imprez. Z drugiej strony, zgodnie z tym, że statystycznie dostępność do ośrodków kultury jest w gminie wyższa niż w powiecie i województwie, to jest tu więcej grup artystycznych, kół oraz ich członków. Świadczy to o dużym zainteresowaniu wyspecjalizowanymi usługami kultury. Z usług kultury wyższego rzędu (np.: kina, teatry, opery, filharmonie, galerie, muzea, wystawy, itp.) mieszkańcy gminy Jasień mogą korzystać dopiero nie tylko poza granicami gminy, ale i całego powiatu (poza kinem i muzeum), głównie w Zielonej Górze.

[97] Biblioteki i filie.
[98] Biblioteki i filie.
[99] Bez świetlic wiejskich i wiejskich ośrodków kultury.

Obecna sieć i zakres usług kultury jest wystarczająca z punktu widzenia podstawowych potrzeb. Władze samorządowe zamierzają nadal utrzymywać i kontynuować działalność istniejących placówek kulturalnych. Ponadto przyszłe działania powinny prowadzić do zachęcenia uczestnictwem w życiu kulturalnym gminy coraz większej liczby mieszkańców. Osiągnąć to można między innymi poprzez szersze dostosowanie oferty w kierunku potrzeb różnych grup wiekowych, między innymi wzbogacając obecną ofertę oraz łącząc działalność instytucji kulturalnych z innymi rodzajami aktywności, szczególnie w dziedzinach: sportu, rekreacji, gastronomii czy rozrywki. Wiąże się to jednak z potrzebą funkcjonowania dodatkowych, specjalistycznych obiektów (sale, pracowanie). W najbliższym czasie nie przewiduje się likwidacji żadnej z placówek kulturalnych. Do głównych potrzeb, poza remontami istniejących obiektów kulturalnych, należy między innymi budowa świetlic wiejskich w Bieszkowie i Mirkowicach oraz zagospodarowanie terenów przy świetlicach wiejskich w poszczególnych miejscowościach. Planuje się także budowę powiązanego z Parkiem Kulturowym „Grodzisko w Wicinie" ośrodka o charakterze edukacyjno – kulturowo – rekreacyjnym oraz zagospodarowanie terenu po byłej filii obozu koncentracyjnego Gross Rosen.

4. 9. Sport.

Działania stowarzyszeń, klubów i sekcji sportowych oraz urozmaicona infrastruktura sportowo – rekreacyjna to podstawowa możliwość rozwoju kultury fizycznej wśród mieszkańców gminy, a szczególnie dzieci i młodzieży. Na terenie gminy działalności sportowo – rekreacyjne organizują Gmina Jasień i poszczególne kluby sportowe, które dodatkowo umożliwiającą zrzeszanie się w zespołach i sekcjach sportowych.

Na terenie gminy funkcjonują następujące kluby i stowarzyszenia sportowe:

- Klub Sportowy „Stal" Jasień, ul. Jasień, ul. Żarska 48;
- Klub Sportowy „Iskra" Jabłoniec, Jabłoniec;
- Klub Sportowy „Miłośnicy Zabłocia", Zabłocie 83a;
- Uczniowski Klub Sportowy „Victoria", Jasień, ul. Konopnickiej 10;
- Lubski Klub Sportowy „Oyama", sekcja Jasień;

Infrastrukturę sportową i rekreacją w gminie tworzą następujące ogólnodostępne obiekty:

- stadion miejski w Jasieniu z trybunami na około 250 osób przy ul. Żarskiej 48 (działka ewidencyjna nr 663);
- sala gimnastyczna przy Gimnazjum w Jasieniu przy ul. Podmokłej (działka ewidencyjna nr 1012/2);
- boisko wielofunkcyjne („orlik") przy Szkole Podstawowej w Jasieniu przy ul. Konopnickiej (działka ewidencyjna nr 110/3);
- boisko osiedlowe przy ul. Tenisowej w Jasieniu (działka ewidencyjna nr 432/1);
- kort tenisowy przy ul. Tenisowej w Jasieniu (część działki ewidencyjnej nr 417/7);
- kort tenisowy przy ul. Podmokłej w Jasieniu (działka ewidencyjna nr 1012/6);
- boiska wiejskie:
    - Bieszków (działka ewidencyjna nr 84/1);
    - Bronice (działka ewidencyjna nr 97);
    - Budziechów (działka ewidencyjna 452/2);
    - Guzów (działka ewidencyjna nr 128/5);
    - Jaryszów (działka ewidencyjna 10/45);
    - Jasionna (działka ewidencyjna 114/2);
    - Jurzyn (działka ewidencyjna 14/1);
    - Lipsk Żarski (działka ewidencyjna nr 165);

- Roztoki (działka ewidencyjna nr 249);
- Świbna (działka ewidencyjna nr 133/6);
- Zieleniec (działka ewidencyjna nr 69/2).

➢ place zabaw, siłownie plenerowe, itp.:
- Jasień (ulice: Budowlanych, Krucza, Podmokła, Spacerowa, Tenisowa, Wąska, Żeromskiego);
- Bieszków;
- Bronice;
- Budziechów;
- Golin;
- Guzów;
- Jabłoniec;
- Jaryszów;
- Jasionna;
- Jurzyn;
- Lipsk Żarski;
- Lisia Góra;
- Mirkowice;
- Roztoki;
- Świbna;
- Wicina;
- Zabłocie;
- Zieleniec.

Według danych GUS w 2016 roku na terenie gminy funkcjonowało 5 klubów sportowych[100] zrzeszających 230 członków. Lokalne kluby sportowe oferowały łącznie 5 sekcji sportowych, w których ćwiczyło 210 osób.

TABELA 97: Gmina Jasień – uwarunkowania charakteryzujące usługi sportu w 2016 roku.

Wyszczególnienie	Gmina Jasień	Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
Liczba mieszkańców na 1 klub sportowy	**1425**	2037	2098
Liczba mieszkańców na 1 sekcję sportową w klubach	**1425**	1528	1417
Kluby sportowe na 10000 mieszkańców	**0,70**	0,49	0,48
Sekcje sportowe w klubach na 10000 mieszkańców	**0,70**	0,65	0,71
Członkowie klubów sportowych na 10000 mieszańców	**32,28**	20,48	28,51
Członkowie klubów sportowych na 1 klub	**46,00**	41,73	59,80
Sekcje sportowe na 1 klub	**1,00**	1,33	1,48
Członkowie klubów sportowych na 1 sekcję	**46,00**	31,30	40,39

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2017.

W gminie Jasień wskaźniki dotyczące usług sportu odznaczają się wyraźnie korzystniejszymi uwarunkowaniami na tle powiatu i województwa odnośnie dostępności do tych usług (ludność w korelacji z podażą klubów i sekcji

[100] Według GUS jest to podstawowa jednostka organizacyjna prowadząca działalność sportową, funkcjonująca jako osoba prawna.

sportowych) i czynnego uczestnictwa w życiu sportowym (członkowie klubów sportowych) oraz mniej korzystnymi w zakresie różnorodności usług sportowych oferowanych przez 1 klub (sekcje sportowe).

Działania samorządu jak i poszczególnych instytucji w zakresie kultury fizycznej powinny nadal koncentrować się wokół rozwoju oraz upowszechniania na terenie gminy różnych form sportu i rekreacji. Analogicznie do przedsięwzięć związanych z kulturą, należy umożliwiać miejscowej młodzieży zrzeszanie się w klubach i sekcjach sportowych oraz rozwijać ich ofertę. Usługi z zakresu sportu i rekreacji należy przygotować także dla osób starszych. W najbliższych latach nie planuje się likwidacji żadnego z obiektów sportowych. Z punktu widzenia najważniejszych potrzeb wymienia się:

- bieżące remonty i modernizacje istniejącej infrastruktury sportowo – rekreacyjnej;
- zagospodarowanie terenu po byłym ośrodku sportu i rekreacji w rejonie ul. Okrzei w Jasieniu;
- budowa trybun na stadionie przy ul. Żarskiej w Jasieniu;
- stworzenie terenu rekreacyjnego w rejonie Górki Flöthera w Jasieniu;
- budowę kolejnych placów zabaw i siłowni zewnętrznych w poszczególnych miejscowościach;
- perspektywicznie – budowę krytej pływalni w Jasieniu.

4. 10. Bezpieczeństwo publiczne.

4.10.1. Policja.

Stan bezpieczeństwa w gminie w znacznym stopniu jest zdeterminowany przez funkcjonowanie stosownych jednostek powołanych w tym celu. W Jasieniu przy Placu Wolności 1 zlokalizowany jest Posterunek Policji, podległy Komendzie Powiatowej Policji w Żarach. Rejon gminy obsługiwany jest przez stosowną ilość funkcjonariuszy.

TABELA 98: Gmina Jasień – podstawowe dane dotyczące przestępczości w latach 2015 i 2016.

Wyszczególnienie	Rok 2015	Rok 2016
Przeprowadzone postępowania przygotowawcze	103	105
Liczba przestępstw stwierdzonych	76	85
Liczba przestępstw wykrytych	57	54
Wskaźnik wykrywalności (%)	75	63,5
postępowania w sprawach o wykroczenia	57	108
mandaty karne	465	479

Źródło: Posterunek Policji w Jasieniu, 2017.

Z punktu widzenia gospodarki przestrzennej nie przewiduje się potrzeb terenowych związanych z funkcjonowaniem Policji na obszarze gminy. Jako priorytet postuluje się modernizację obecnego systemu monitoringu miejskiego i dalsze poszerzanie rejonów objętych monitoringiem wizyjnym.

4.10.2. Ochrona przeciwpożarowa.

W zakresie ochrony przeciwpożarowej rejon gminy Jasień jest obsługiwany pod względem operacyjnym przez Jednostki Ratowniczo – Gaśnicze (JRG) z Lubska i Żar, będące w strukturze Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej (PSP) w Żarach. Jednostki dysponują specjalistycznym sprzętem, uwzględniającym specyfikę gminy oraz rodzaj potencjalnych zagrożeń.

Ponadto na terenie gminy funkcjonują 2 jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej (OSP):

- Jasień, ul. Buczka 3;
- Zabłocie, Zabłocie 83a.

Obie jednostki włączone są do Krajowej Sieci Ratowniczo – Gaśniczej (KSRG). Jednostki OSP mieszczą się w Remizach Strażackich. Rejon gminy wspomagają także jednostki OSP z pobliskich gminie miejscowości. Strażacy ochotnicy wyjeżdżają na akcje nie tylko dotyczące pożarów, ale także do wypompowywania wody z piwnic w czasie podtopień, do usuwania sopli zwisających z dachów, do usuwania drzew po wichurach, do wypadków drogowych, itp. Według danych miejscowych OSP średnio w roku prowadzi się około 100 akcji ratowniczych. Według danych Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Żarach w 2016 roku odnotowano 116 zdarzeń wymagających interwencji jednostek ochrony przeciwpożarowej.

Z punktu widzenia potrzeb bezpieczeństwa przeciwpożarowego obecny stan związany z funkcjonowaniem lokalnych jednostek OSP nie jest wystarczający. Obiekty strażnic OSP nie spełniają wszystkich warunków bezpieczeństwa. W ramach potrzeb inwestycyjnych Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Żarach postuluje modernizacje lub budowę nowych strażnic w miejscu obecnie funkcjonujących obiektów.

Z punktu widzenia gospodarki przestrzennej nie przewiduje się potrzeb terenowych związanych z funkcjonowaniem jednostek OSP na obszarze gminy.

4.10.3. Ochrona przeciwpowodziowa.

Stopień zagrożenia powodziowego w dolinach rzecznych determinowany jest zarówno czynnikami naturalnymi, takimi jak: rzeźba terenu, gleba, budowa geologiczna, szata roślinna, natężenie opadów atmosferycznych, powierzchnia i ukształtowanie zlewni i jej poszczególnych dopływów, jak również czynnikami antropogenicznymi, takimi jak: regulacja koryt rzecznych, infrastruktura hydrotechniczna, stopień zagospodarowania dolin rzecznych.

Występujące na terenie gminy Jasień cieki należą do dorzecza Odry, w obrębie zlewni rzeki Nysy Łużyckiej. Spływ wód z całego terenu koncentruje się na ośmiu głównych ciekach: Lubszy, Korzennej, Ługu (Kanał Młyński), Makówce, Szyszynie, Uklejnej, Wieprzyku i Widuni. Analizowane rzeki charakteryzują się niewielkimi spadkami (do 2 ‰). Żaden z cieków w granicach gminy Jasień nie jest objęty badaniami monitoringowymi. Prowadzone są jedynie obserwacje poziomu wód oraz incydentalne pomiary przepływów na potrzeby badań naukowych.

Generalnie przepływające przez obszar gminy cieki mają charakter rzek nizinnych o reżimie opadowo – roztopowym. Typowe okresy wezbrań to luty i marzec (wezbrania roztopowe) oraz okres od maja do sierpnia (wezbrania opadowe). Lokalne rzeki charakteryzują się przewagą przepływu laminarnego nad turbulentnym i zdecydowanie mniejszymi wezbraniami od rzek górskich. Cieki powierzchniowe w granicach administracyjnych gminy Jasień ze względu na swój charakter można podzielić na dwa rodzaje. W południowej i południowo – zachodniej części gminy doliny rzek charakteryzują się miejscami umiarkowanie stromymi zboczami. Wskutek większych, względnych spadków terenu oraz zwartych kształtów zlewni występowanie większych opadów deszczu może spowodować, że spływające wody zgromadzą się w dolinach i całą ich szerokością w sposób niekontrolowany spłyną poniżej. W tym rejonie zalewaniu ulec mogą zabudowania, który zostały wzniesione zbyt blisko koryta rzeki. W zachodniej, centralnej i północnej części gminy cieki mają charakter typowo nizinny.

W naturalnych warunkach wody rzek Lubszy oraz jej dopływów rozlewały się tutaj w swoich dolinach, tworząc tereny podmokłe. Wcześniejsze wylesienia i w konsekwencji zamierzona dominacja rolnego kierunku zagospodarowania terenu (zwłaszcza w północnej części gminy) sprawiły, że struktura sieci hydrograficznej

obszaru gminy została w poważnym stopniu zmieniona antropogenicznie – w przewadze melioracjami. Stosunki wodne uległy więc znacznym przeobrażeniom. Wskutek działalności człowieka podmokłe tereny zostały częściowo zmeliorowane. Część drobnych cieków poprzez pogłębienie i wyprostowanie koryt ma obecnie charakter kanałów i rowów melioracyjnych i stanowi część systemu melioracyjnego (np.: Kanał Tucholski, Kanał Wicina „B", Kanał Zabłocki). Na znacznym obszarach rowy melioracyjne tworzą ilościowo przeważający element struktury odwodnienia powierzchniowego. W okolicach Jasienia niektóre odcinki cieków objęte są systemem zabudowy hydrotechnicznej. Umocnione są brzegi: Lubszy, Makówki, Ługu, Szyszyny, Korzennej i Uklejny. Przepływy na rzekach regulowane są przez różnego typu urządzenia hydrotechniczne: jazy (dwa na Lubszy na północ od Jasienia, jeden w rejonie Świbnej, dwa na Widuni w sąsiedztwie miejscowości Wicina), zastawki (po jednej na: Makówce, Ługu, Widuni, Szyszynie i Korzennej) oraz korekcję progową na Lubszy na południowy – wschód od Jasienia. Powstało także kilkanaście stawów hodowlanych (głównie w rejonie Budziechowa i Mirkowic) oraz kilka bezodpływowych zbiorników wodnych (w rejonie Jasienia), będących pochodną odkrywkowych działalności górniczych.

Wskutek zimowych i wiosennych roztopów oraz letnich gwałtownych opadów okresowo występują lokalne podtopienia, przy czym w porównaniu z wezbraniami letnimi, wezbrania zimowe są rzadsze i charakteryzują się wielokrotnie mniejszymi stratami materialnymi. Dotychczas obszary objęte podtopieniami koncentrowały w rejonie rzek Lubszy i Makówki (Jasień) oraz Widuni (Wicina). Istotnymi powodami podtopień, poza czynnikami naturalnymi, są przede wszystkim:

- niedrożne i zatkane (zasypane) rowy odwadniające;
- zarośnięte brzegi, a nawet koryta rowów, kanałów i rzek;
- zatkane przepusty drogowe.

Dla uniknięcia większych szkód powodowanych przez podtopienia należy ograniczyć inwestowanie na terenach narażonych na zalewy powodziowe. W miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego powinno wprowadzać się zakazy zabudowy mieszkaniowej i gospodarczej na terenach podatnych na podtopienia i erozję. Ponadto należy dążyć do ochrony terenów zielonych położonych wzdłuż cieków wodnych oraz do ograniczenia procesów erozyjnych. Niezbędne jest trwałe zadarnienie i zalesienie terenów o dużej aktywności procesów erozyjnych. Trzeba dążyć do zwiększenia naturalnej retencji lasów, ograniczając tereny regresji drzewostanów i prowadząc ich przebudowę. W celu częściowego ograniczenia skutków potencjalnych kataklizmów prowadzi się także prace hydrotechniczne zmierzające między innymi do rozbudowy systemu małej retencji czy udrożnienia i obudowania brzegów cieków. Istotny wpływ na bezpieczeństwo przeciwpowodziowe miasta Jasień i terenów położonych na północ i północny – zachód od niego będzie miała budowa zbiornika retencyjnego na rzece Lubszy we wschodniej części miasta. W rejonie Wiciny na rzece Szyszynie (powyżej wsi) oraz Kanale Wicina „B" (poniżej wsi) zlokalizowane są obustronne wały przeciwpowodziowe. Ważną kwestią są także modernizacja urządzeń melioracyjnych oraz niedopuszczanie do zainwestowania naturalnych terenów zalewowych czyli polderów. Poldery mają za zadanie spłaszczenia (obniżenia stanu) przemieszczających się wód powodziowych.

Należy podkreślić, że obszar Polski został pokryty siecią radarów meteorologicznych. Wyspecjalizowane stacje prowadzą stały monitoring atmosfery. W przypadku prawdopodobieństwa wystąpienia gwałtownych opadów, odpowiednie służby powiatowe i gminne zostaną powiadomione z kilkugodzinnym uprzedzeniem. Lubuski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Zielonej Górze (od 2018 roku Wody Polskie) przewiduje w latach 2018 – 2019 budowę zbiornika retencyjnego na rzece Lubszy w Jasieniu. Pozostałe prace posiadają głównie charakter

remontowy. *Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry*[101] nie wskazuje działań (inwestycji) rekomendowanych do realizacji bezpośrednio na obszarze gminy Jasień.

Na terenie gminy Jasień wyznaczono obszary szczególnego zagrożenia powodzią ($Q_{1\%}$ i $Q_{10\%}$), ujęte na mapach zagrożenia powodziowego, o których mowa w art. 169 ust. 2 pkt 2 ustawy Prawo wodne (Dz. U. z 2017 roku, poz. 1566) oraz zobrazowane na załącznikach graficznych do niniejszego *Studium*. Obejmują one tereny najbliżej przyległe do koryta rzeki Lubszy, zarówno w samym mieście Jasień (rejon ulic: Ciemnej, Dębowej, Młynarskiej, Przemysłowej i Spokojnej) jak i w kilku mniejszych, niezainwestowanych rejonach powyżej oraz poniżej granic miasta. Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią obowiązują przepisy ustawy Prawo wodne, w tym zakazy wynikające między innymi z art. 77 ust. 1 pkt 3 tejże ustawy. Ponadto występują tu tereny ujęte na mapach zagrożenia powodziowego, o których mowa w art. 169 ust. 2 pkt 1 ustawy Prawo wodne, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat ($Q_{0,2\%}$). Dotyczy to wybranych, niezainwestowanych i stosunkowo niewielkich obszarów wzdłuż rzeki Lubszy.

Dla pozostałych cieków przepływających przez obszar gminy, dla których dotychczas nie określono obszarów szczególnego zagrożenia powodzią oraz które nie zostały wyznaczone do opracowania map zagrożenia i ryzyka powodziowego, jako bezpieczne granice zabudowy należy przyjąć zasięg lokalnych podtopień (największa powódź historyczna zbliżona do $Q_{1\%}$ – wody stuletniej). Powyższe dane będą miały charakter informacyjny o zagrożeniu powodziowym i są to tereny na których nie powinno się wprowadzać nowych inwestycji, a w szczególności inwestycji zaliczanych do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

[101] Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 roku w sprawie przyjęcia *Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry* (Dz. U. z dnia 1 grudnia 2016 roku, poz. 1938).

5. GOSPODARKA MIESZKANIOWA.

5. 1. Zasoby mieszkaniowe.

Przeciętne wskaźniki dotyczące mieszkalnictwa w gminie Jasień są zbliżone do poziomu występującego w skali kraju i województwa lubuskiego. Podobnie kształtuje się problematyka związana z gospodarką mieszkaniową, to jest:

- nadal wysoki odsetek mieszkań o niskim standardzie;
- ograniczone fundusze na remonty bieżące;
- niezaspokojone potrzeby kwaterunkowe ludności;
- wysoka przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie;
- mała powierzchnia użytkowa w m² na 1 osobę;
- wysoka przeciętna liczba osób na 1 izbę.

Na terenie gminy występują zróżnicowane typy zabudowy. Na terenie miasta dominuje zabudowa wielorodzinna i jednorodzinna oraz częściowo zagrodowa, zwłaszcza na obrzeżach Jasienia. Na terenach wiejskich jest to przede wszystkim zabudowa zagrodowa oraz jednorodzinna i jednorodzinno – usługowa (rzemieślnicza). Ponadto na terenie wsi: Budziechów, Jaryszów, Lipsk Żarski, Lisia Góra, Mirkowice i Świbna występuje zabudowa wielorodzinna, najczęściej w postaci pojedynczych obiektów. Powierzchnie działek na terenach wiejskich w zależności od typu zabudowy wahają się od 500 do 2000 m². Przeciętna wysokość zabudowy zagrodowej i jednorodzinnej wynosi 2, a maksymalnie 3 kondygnacje, natomiast wielorodzinnej do 5 kondygnacji.

TABELA 99: Gmina Jasień – liczba budynków mieszkalnych według miejscowości w 2017 roku.

Miejscowość	Liczba budynków mieszkalnych
Jasień	675
Bieszków	46
Bronice	36
Budziechów	116
Golin	37
Guzów	52
Jabłoniec	77
Jaryszów	42
Jasionna	22
Jurzyn	20
Lipsk Żarski	16
Lisia Góra	32
Mirkowice	33
Roztoki	29
Świbna	35
Wicina	61
Zabłocie	95
Zieleniec	14

Źródło: Urząd Miejski Jasień, 2017.

TABELA 100: Gmina Jasień – zasoby mieszkaniowe według wieku do 2015 roku.

Okres budowy	Ilość mieszkań		Powierzchnia użytkowa w m²	
	ogółem	miasto	ogółem	miasto
przed 1918 rokiem	**541**	343	**35960**	20124
1918 – 1944	**971**	525	**68373**	31822
1945 – 1970	**162**	144	**8341**	7304
1971 – 1978	**174**	165	**9922**	8878
1979 – 1988	**227**	181	**16563**	13182
1989 – 2002	**158**	128	**14928**	11293
2003 – 2015	**209**	124	**18826**	10912

Źródło: GUS 2003 i 2017.

RYCINA 28: Gmina Jasień – mieszkania zamieszkane według okresu budowy do 2015 roku.

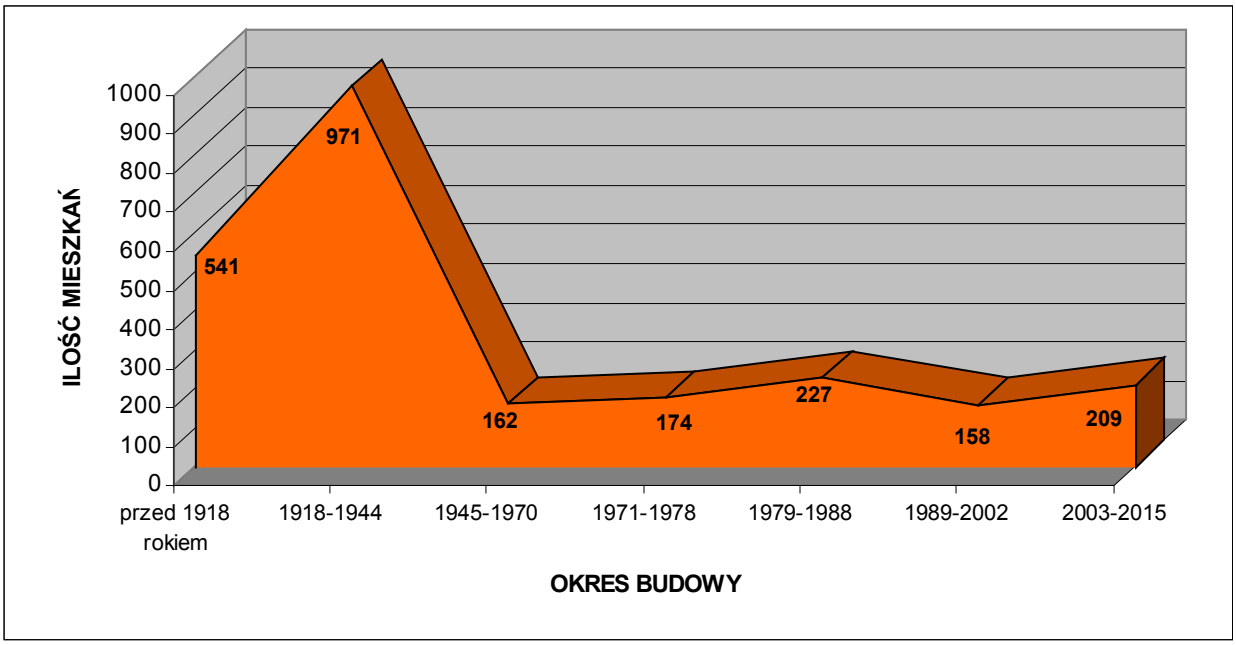

Źródło: GUS 2003 i 2017.

Na podstawie wyników badań z *Powszechnego Spisu Ludności i Mieszkań* z 2002 roku oraz na podstawie danych z 2015 roku można obliczyć, że spośród ówczesnych 2442 mieszkań zlokalizowanych na terenie gminy aż 60,34 % wybudowano przed 1945 rokiem (w mieście 50,18 %), z czego 34,47 % powstało przed 1918 rokiem (w mieście 38,74 %). Większość z nich obecnie wymaga kapitalnych remontów. Dla porównania na terenie powiatu żarskiego i województwa lubuskiego dane te prezentują się następująco:

- powiat żarski: przed 1945 rokiem – 50,32 %, z czego 38,45 % przed 1918 rokiem;
- województwo lubuskie: przed 1945 rokiem – 37,21 %, z czego 42,33 % przed 1918 rokiem.

Dane te prezentuje poniższa tabela.

TABELA 101: Gmina Jasień – struktura zasobów mieszkaniowych według wieku w 2015 roku.

Okres budowy mieszkania	Ilość mieszkań (%)				Powierzchnia użytkowa (%)			
	Gmina Jasień		Powiat Żarski	Województwo Lubuskie	Gmina Jasień		Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
	ogółem	miasto			ogółem	miasto		
przed 1918	**22,15**	21,30	21,39	15,75	**20,80**	19,44	19,35	14,47
1918 – 1944	**39,76**	32,61	30,36	21,46	**39,54**	30,74	30,97	21,66
1945 – 1970	**6,63**	8,94	8,08	10,88	**4,82**	7,06	5,69	7,31
1971 – 1978	**7,13**	10,25	10,79	11,91	**5,74**	8,58	8,52	8,99
1979 – 1988	**9,30**	11,24	12,50	15,09	**9,58**	12,73	12,15	14,26
1989 – 2002	**6,47**	7,95	6,91	9,05	**8,63**	10,91	9,06	11,33
2003 – 2015	**8,56**	7,70	9,97	15,85	**10,89**	10,54	14,26	21,97

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2003 i 2017.

TABELA 102: Gmina Jasień – zasoby mieszkaniowe w 2015 roku.

Wyszczególnienie	Zasoby mieszkaniowe	
	ogółem	miasto
Liczba budynków mieszkalnych (2016 rok)	**1319**	577
Liczba mieszkań	**2442**	1610
Liczba izb	**9538**	5865
Powierzchnia użytkowa (m²)	**172913**	103515

Źródło: GUS 2017.

TABELA 103: Gmina Jasień – wskaźniki charakteryzujące warunki zamieszkania w 2015 roku.

Przeciętna:	Gmina Jasień		Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
	ogółem	miasto		
Powierzchnia użytkowa w m² 1 mieszkania	**70,81**	64,30	72,24	73,31
Powierzchnia użytkowa w m² na 1 osobę	**24,03**	23,50	25,06	26,33
Powierzchnia użytkowa w m² 1 izby	**18,13**	17,65	18,40	18,46
Liczba osób w 1 mieszkaniu	**2,94**	2,74	2,88	2,78
Liczba osób w 1 izbie	**0,75**	0,75	0,73	0,70
Liczba izb w 1 mieszkaniu	**3,91**	3,64	3,93	3,97
Liczba mieszkań na 1000 mieszkańców	**340,63**	365,49	346,94	359,18

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2017.

Wskaźniki statystyczne dotyczące warunków zamieszkania w gminie Jasień są charakterystyczne dla gmin wiejskich i małych gmin miejsko – wiejskich, a tym bardziej położonych na Śląsku, Ziemi Lubuskiej czy Pomorzu, gdzie większość (a przynajmniej znaczna część) zabudowy stanowi jeszcze tkanka powstała przed 1945 rokiem. Wskaźniki te odznaczają się korzystniejszymi uwarunkowaniami na tle powiatu i województwa (zwłaszcza w stosunku do gmin typowo miejskich) w zakresie powierzchni użytkowej tkanki mieszkaniowej oraz liczby izb, a mniej korzystnymi odnośnie do przeciętnej liczby osób na 1 mieszkanie oraz 1 izbę czy liczby mieszkań na 1000 mieszkańców. Powodem tego stanu jest przede wszystkim znacznie większa kubatura przeciętnego zabudowania

na wsi, ale także fakt, że liczebność przeciętnego gospodarstwa domowego na wsi jest większa od tego w mieście. Nie bez znaczenia jest również jakość mieszkań, a zwłaszcza wiek substancji mieszkaniowej, który obniża standard zamieszkania w gminie Jasień.

RYCINA 29: Gmina Jasień – wybrane wartości charakteryzujące warunki zamieszkania w 2015 roku (I).

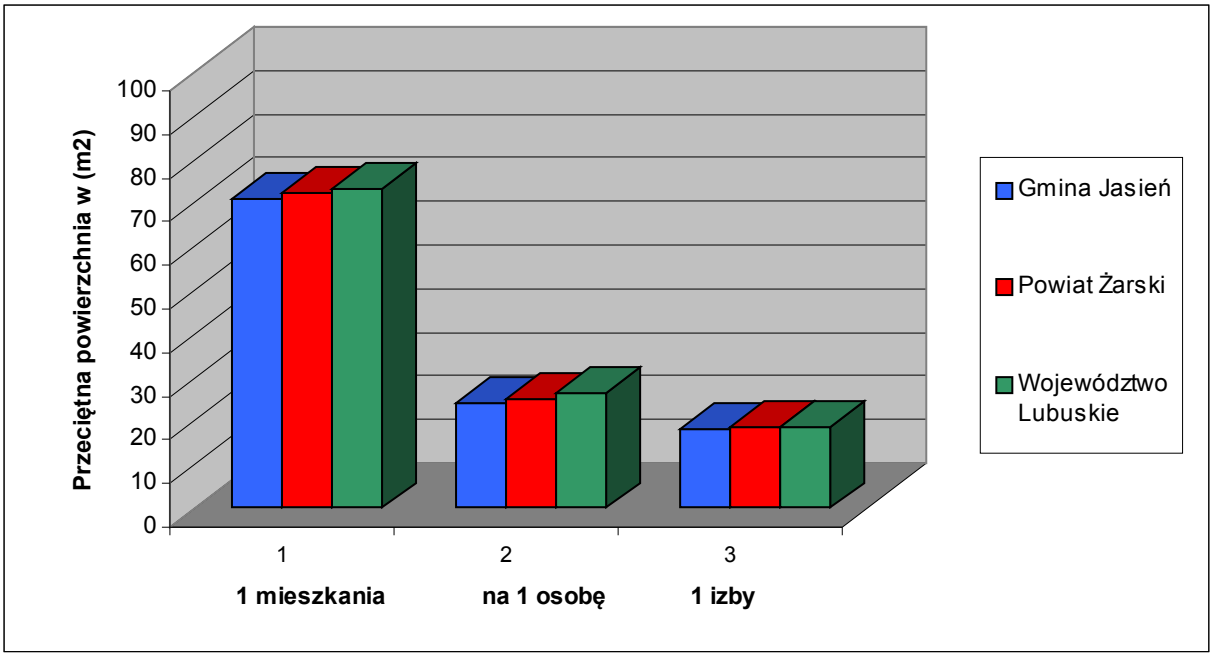

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2017.

RYCINA 30: Gmina Jasień – wybrane wartości charakteryzujące warunki zamieszkania w 2015 roku (II).

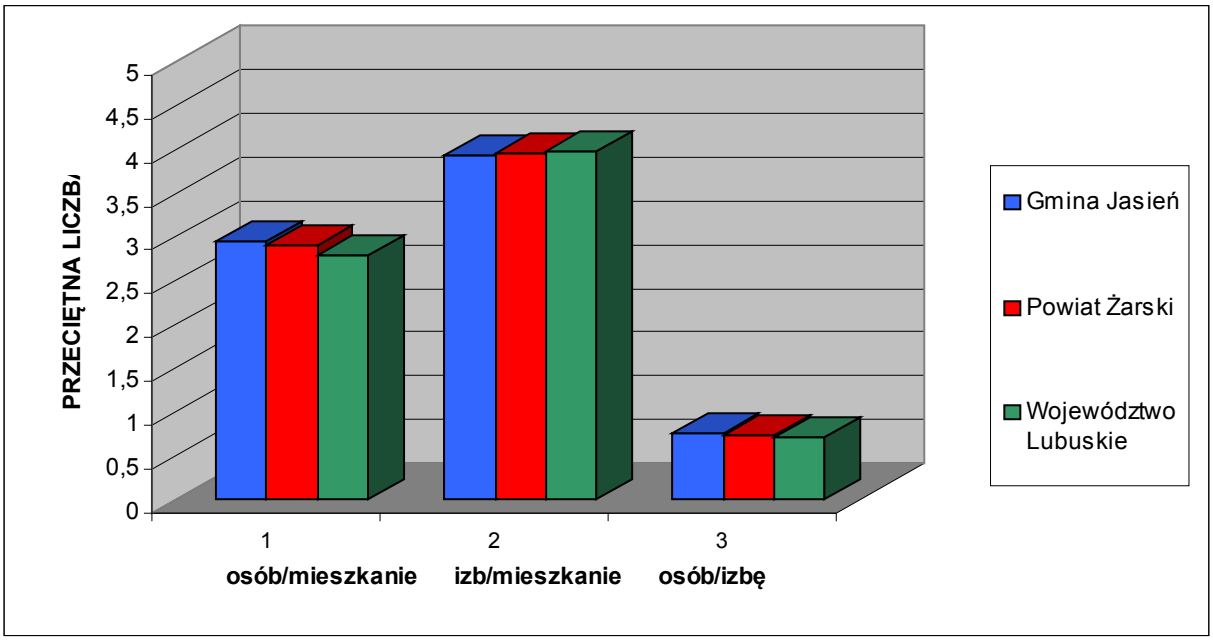

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2017.

5. 2. Własność komunalna.

30 czerwca 2017 roku własnością komunalną objęte były 183 mieszkania o łącznej powierzchni użytkowej wynoszącej 8147,41 m². Zarządza nimi Urząd Miejski w Jasieniu.

TABELA 104: Gmina Jasień – komunalne zasoby mieszkaniowe w 2016 roku.

Wyszczególnienie	Własność Gminy	% ogółu zasobów
Mieszkania	183	7,49
Izby	508	5,33
Powierzchnia użytkowa w m²	8147,41	4,71

Źródło: Urząd Miejski Jasień, 2017.

Własność komunalna stanowi 4,71 % ogółu zasobów mieszkaniowych na terenie gminy. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania komunalnego wynosi 44,52 m² i składa się średnio z 2,78 izb. Obecnie na przydział mieszkania komunalnego oczekuje 26 osób. Skala zapotrzebowania na lokale komunalne oznacza, że nie jest konieczna budowa dodatkowych mieszkań komunalnych i/lub socjalnych.

5. 3. Standard mieszkań.

TABELA 105: Gmina Jasień – mieszkania zamieszkane według powierzchni użytkowej w 2002 roku.

Powierzchnia użytkowa w m²	Liczba mieszkań	
	ogółem	miasto
poniżej 30	**76**	67
30 – 39	**199**	179
40 – 49	**406**	365
50 – 59	**359**	270
60 – 79	**531**	325
80 – 99	**312**	123
100 – 119	**184**	85
120 i więcej	**168**	79

Źródło: GUS 2003.

Na podstawie wyników badań z *Powszechnego Spisu Ludności i Mieszkań* z 2002 roku można obliczyć, że stosunkowo najwięcej mieszkań w całej gminie Jasień (23,76 %) miało wówczas powierzchnię użytkową w granicach od 60 do 79 m². W mieście Jasień najwięcej mieszkań (24,45 %) posiadało powierzchnię od 40 do 49 m². Generalnie mieszkania o powierzchni użytkowej do 50 m² stanowiły w całej gminie 30,47 % ogółu (w mieście 40,92 %), od 50 do 100 m² – 53,78 % (w mieście 48,09 %), a powyżej 100 m² – 15,75 % (w mieście 10,98 %). Dla porównania na terenie powiatu żarskiego i województwa lubuskiego dane te prezentują się następująco:

- powiat żarski: do 50 m² – 33,81 %, od 50 m² do 100 m² – 49,26 %, powyżej 100 m² – 16,93 %;
- województwo lubuskie: do 50 m² – 34,37 %, od 50 m² do 100 m² – 49,59 %, powyżej 100 m² – 16,04 %.

Powyższe oznacza, że na terenie gminy Jasień, w stosunku do powiatu i województwa, jest zdecydowanie mniej mieszkań o powierzchni do 50 m² oraz powyżej 100 m² i zarazem więcej mieszkań w pozostałych przedziałach powierzchni. Dane te prezentują poniższa rycina i tabela.

RYCINA 31: Gmina Jasień – struktura mieszkań zamieszkanych według powierzchni użytkowej w 2002 roku.

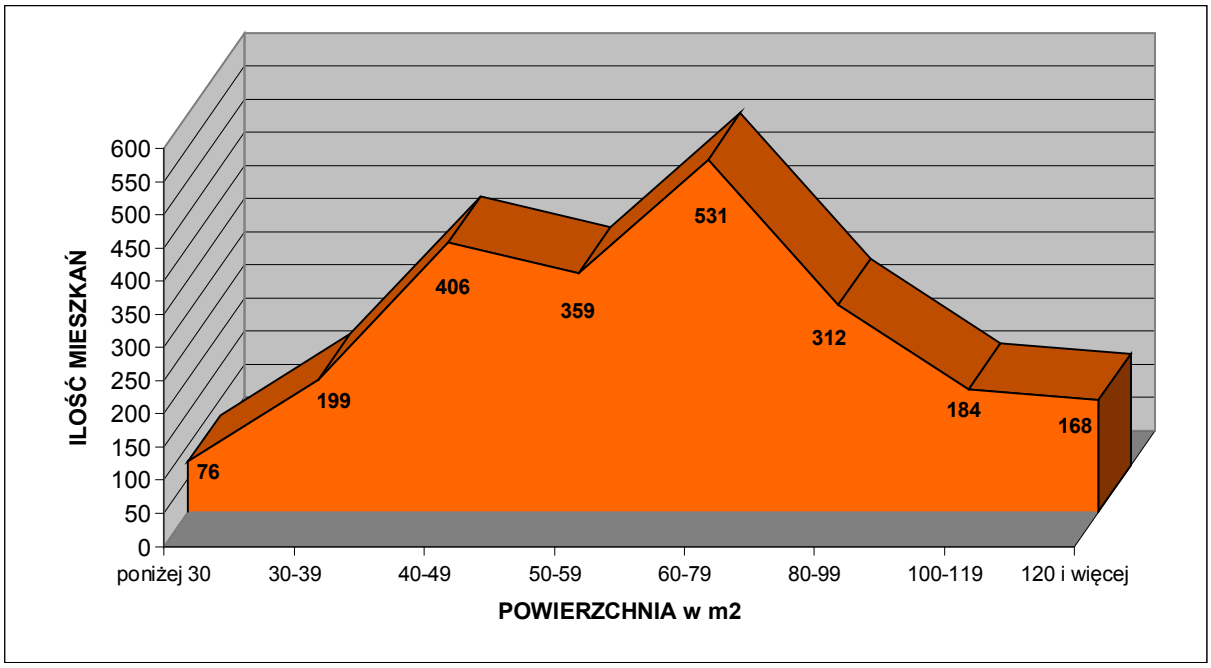

Źródło: GUS 2003.

TABELA 106: Gmina Jasień – struktura mieszkań zamieszkanych według powierzchni w 2002 roku.

Powierzchnia użytkowa w m²	Gmina Jasień (%)		Powiat Żarski (%)	Województwo Lubuskie (%)
	ogółem	miasto		
poniżej 30	**3,40**	4,49	4,01	4,06
30 – 39	**8,90**	11,99	11,21	12,11
40 – 49	**18,17**	24,45	18,60	18,19
50 – 59	**16,06**	18,08	17,02	18,66
60 – 79	**23,76**	21,77	20,63	21,85
80 – 99	**13,96**	8,24	11,61	9,09
100 – 119	**8,23**	5,69	8,09	6,89
120 i więcej	**7,52**	5,29	8,84	9,15

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2003.

TABELA 107: Gmina Jasień – wyposażenie mieszkań zamieszkanych w 2015 roku.

Wyszczególnienie	Ilość mieszkań wyposażonych	
	ogółem	miasto
Wodociąg z sieci	**2313**	1607
Ustęp spłukiwany ogółem	**2129**	1453
Łazienka	**1999**	1385
Centralne ogrzewanie indywidualne	**1714**	1215
Gaz z sieci	**1573**	1496

Źródło: GUS 2017.

TABELA 108: Gmina Jasień – struktura wyposażenia mieszkań zamieszkanych w 2015 roku – ogółem.

Wyszczególnienie	Gmina Jasień (%)	Powiat Żarski (%)	Województwo Lubuskie (%)
Wodociąg z sieci	**94,72**	97,55	98,34
Ustęp spłukiwany ogółem	**87,18**	92,00	95,77
Łazienka	**81,86**	87,56	93,12
Centralne ogrzewanie indywidualne	**70,19**	73,70	81,03
Gaz z sieci	**64,41**	56,68	55,15

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2017.

Z powyższych danych wynika, że mieszkania w gminie Jasień charakteryzują się mniej korzystnym wyposażeniem we wszystkie wyżej wymienione podstawowe elementy infrastruktury technicznej (poza gazem sieciowym), w porównaniu z przeciętnymi uwarunkowaniami na terenie powiatu żarskiego i województwa lubuskiego. Główne przyczyny takiego stanu to przede wszystkim: częściowy brak sieci wodociągowej, brak sieci kanalizacyjnej poza miastem oraz co jeszcze oczywiste na terenach wiejskich – brak scentralizowanych systemów ogrzewania. Wysoki wskaźnik wyposażenia w gaz sieciowy wynika ze zgazyfikowania miasta Jasień i miejscowości Budziechów.

TABELA 109: Gmina Jasień – struktura wyposażenia mieszkań zamieszkanych w 2015 roku – tereny miejskie i wiejskie.

Wyszczególnienie	Gmina Jasień (%)	Powiat Żarski (%)	Województwo Lubuskie (%)
tereny miejskie			
Wodociąg z sieci	**99,81**	99,48	99,52
Ustęp spłukiwany ogółem	**90,25**	93,48	97,57
Łazienka	**86,02**	89,51	95,48
Centralne ogrzewanie indywidualne	**75,47**	77,21	85,62
Gaz z sieci	**92,92**	84,95	73,92
tereny wiejskie			
Wodociąg z sieci	**84,86**	93,73	95,54
Ustęp spłukiwany ogółem	**81,25**	89,08	91,52
Łazienka	**73,80**	83,71	87,53
Centralne ogrzewanie indywidualne	**59,98**	66,76	70,16
Gaz z sieci	**9,25**	0,74	10,68

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2017.

Niezależnie od tego czy analizowane dane, dotyczące wyposażenia mieszkań w podstawowe elementy infrastruktury technicznej, są obliczane dla terenów ogółem (wiejskich i miejskich) czy dla terenów miejskich i wiejskich z osobna, to współczynniki dla gminy Jasień (poza dostępem do wodociągu w miastach i gazu sieciowego w miastach i na terenach wiejskich) są w każdym elemencie mniej korzystne od przeciętnych w powiecie i województwie.

TABELA 110: Gmina Jasień – dynamika kształtowania się przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkań w latach 2002 – 2015.

Rok	Przeciętna powierzchnia 1 mieszkania w m²	Przeciętna powierzchnia mieszkalna na 1 osobę w m²
2002	67,6	21,4
2003	67,7	21,6
2004	67,8	21,7
2005	67,8	21,8
2006	68,1	22,1
2007	68,1	22,3
2008	68,3	22,5
2009	68,4	22,7
2010	70,0	22,9
2011	70,1	23,1
2012	70,3	23,5
2013	70,4	23,6
2014	70,7	23,8
2015	70,8	24,1

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2017.

RYCINA 32: Gmina Jasień – dynamika kształtowania się przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkań w latach 2002 – 2015.

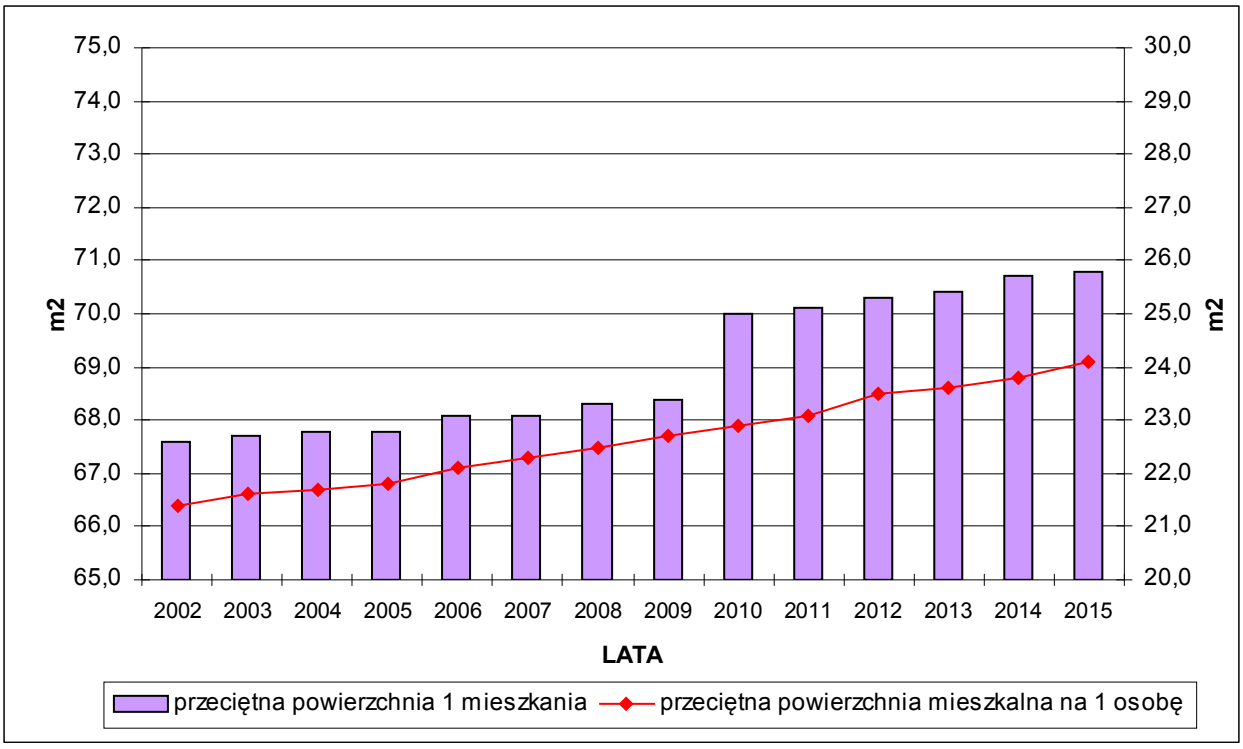

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2017.

5. 4. Budownictwo mieszkaniowe.

Na terenie gminy Jasień w 2016 roku oddano do użytku 12 mieszkań (z czego 10 w mieście), składających się z 62 izb (z czego 52 w mieście). Łączna powierzchnia użytkowa nowo oddanych mieszkań wyniosła 1669 m² (z czego 1380 m² w mieście). Wszystkie mieszkania oddano w systemie indywidualnym. Obecnie przeciętna cena 1 m² terenu przeznaczonego pod budownictwo mieszkaniowe waha się w przedziale od 25 do 30 złotych. Jej konkretny poziom jest uzależniony od lokalizacji (wyższa cena na terenie miasta) i stopnia uzbrojenia.

TABELA 111: Gmina Jasień – mieszkania oddane do użytku w 2016 roku.

Wyszczególnienie	Gmina Jasień		Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
	ogółem	miasto		
Mieszkania oddane do użytku ogółem na 1000 ludności	**1,68**	2,28	1,55	3,52
Mieszkania oddane do użytku w budownictwie indywidualnym na 1000 ludności	**1,68**	2,28	1,46	1,76
Nowe izby mieszkalne ogółem na 1000 ludności	**8,70**	11,87	7,72	13,97
Nowe izby mieszkalne w budownictwie indywidualnym na 1000 ludności	**8,70**	11,87	7,52	8,92
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 nowego mieszkania w m²	**139,08**	138,00	130,93	90,60
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 nowego mieszkania w budownictwie indywidualnym w m²	**139,08**	138,00	136,02	123,16
Przeciętna ilość izb w nowym mieszkaniu	**5,17**	5,20	4,97	3,97
Przeciętna ilość izb w nowym mieszkaniu w budownictwie indywidualnym	**5,17**	5,20	5,14	5,06

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2017.

W 2016 roku wskaźnik ilości nowych mieszkań oddanych do użytku na 1000 mieszkańców był w gminie Jasień nieznacznie wyższy od średniej dla powiatu żarskiego i wyraźnie niższy (ponad 2–krotnie) od wartości charakteryzującej województwo lubuskie. W przypadku budownictwa indywidualnego różnice we wskaźnikach spłaszczyły się, ale nadal były niższe w stosunku do województwa. Przeciętna powierzchnia nowo oddanego mieszkania w gminie Jasień była znacznie wyższa zarówno od wartości charakteryzującej powiat jak i (głównie) województwo, przede wszystkim ze względu na fakt, że w odróżnieniu od porównywanych jednostek wszystkie nowe mieszkania w gminie były oddane w systemie budownictwa jednorodzinnego, charakteryzującego się zazwyczaj większą powierzchnią użytkową od mieszkań w budynkach wielorodzinnych. Wskaźniki obejmujące przeciętną powierzchnię nowo oddanego mieszkania tylko w budownictwie indywidualnym oznaczają, że średnia dla gminy Jasień była nadal wyższa od porównywanych wartości. Warto zaznaczyć, że powyższe wskaźniki w odniesieniu do samego miasta kształtowały się korzystniej od średniej dla całej gminy niemal w każdej z analizowanych kategorii.

TABELA 112: Gmina Jasień – budownictwo mieszkaniowe w latach 2000 – 2016.

Rok	Liczba mieszkań oddanych do użytku	Powierzchnia użytkowa mieszkań oddanych do użytku w m²	Liczba mieszkań oddanych do użytku na 1000 mieszkańców		
			Gmina Jasień	Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
2000	3	384	0,40	b.d.	b.d.
2001	1	74	0,13	b.d.	b.d.
2002	0	0	0,00	1,99	2,36
2003	5	516	0,68	1,67	3,81
2004	7	879	0,95	1,62	2,55
2005	4	489	0,55	2,03	3,26
2006	13	1678	1,78	1,74	2,89
2007	4	626	0,55	2,28	3,20
2008	5	761	0,70	1,76	4,22
2009	5	587	0,70	2,65	3,69
2010	1	134	0,14	1,50	3,24
2011	6	655	0,82	1,67	3,24
2012	11	1455	1,52	1,55	3,10
2013	6	760	0,83	1,64	3,09
2014	13	1505	1,80	1,22	3,29
2015	8	1016	1,12	1,99	3,17
2016	12	1669	1,68	1,55	3,52

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2017.

RYCINA 33: Gmina Jasień – budownictwo mieszkaniowe w latach 2000 – 2016.

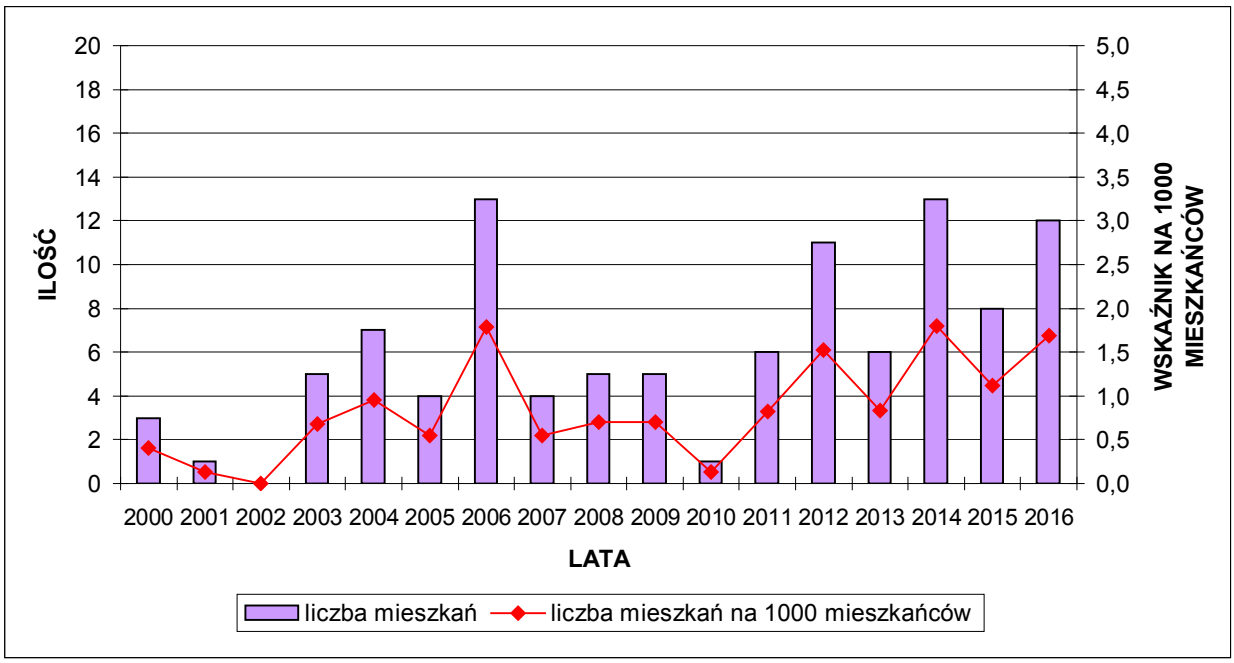

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2017.

Należy nadmienić, że wskaźniki zaprezentowane dla 2016 roku nie są tylko obrazem sytuacji w danym roku, ale także odzwierciedleniem dłuższych tendencji. Pomimo tego, że gmina Jasień jest potencjalnie atrakcyjnym miejscem pod względem osadnictwa, nie przekłada się to na liczbę nowych mieszkań oddanych do użytku, chociażby na skalę zbliżoną do przeciętnych w powiecie czy województwie (wskaźnik na 1000 mieszkańców) obserwowaną w ostatnich 15 latach. Należy więc promować osadnicze walory gminy, w tym tereny przeznaczone pod budownictwo mieszkaniowe w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, licząc z jednej strony na uniknięcie odpływu własnej społeczności, a z drugiej na napływ nowych osadników, najlepiej w wieku produkcyjnym i rozrodczym, co nie jest bez znaczenia ze względu na niekorzystne wskaźniki demograficzne. Jednocześnie wskazane jest prowadzenie wyważonej polityki w zakresie wyznaczania miejsc pod budownictwo mieszkaniowe. Zbytnie nasycenie możliwości realizacji zabudowy mieszkaniowej w poszczególnych jednostkach osadniczych może skutkować mniejszym zainteresowaniem ze strony potencjalnych osadników, a więc obniżyć wartość gruntów i wpłynąć niekorzystnie na finanse gminy, np.: ze względu na nieuzasadnioną konieczność rozbudowy infrastruktury technicznej.

W zakresie osadnictwa i budownictwa mieszkaniowego należałoby określić następujące, strategiczne kierunki rozwoju:

- adaptację i modernizacje, a więc podnoszenie wartości użytkowych istniejącej substancji mieszkaniowej;
- dopuszczenie przekształceń funkcji pierwotnych (zabudowy zagrodowej) do funkcji usług lokalnych;
- wymianę zużytej zabudowy w obrębie dotychczasowego siedliska;
- kształtowanie nowej zabudowy w ramach strefy dopuszczalnego zainwestowania – tworzenie zabudowy zwartej (wypełnianie istniejących luk, enklaw, realizacja zabudowy w bezpośrednim sąsiedztwie terenów zainwestowanych wzdłuż istniejących dróg);
- ograniczenie możliwości wyznaczania nowych terenów zabudowy na obszarach systemu terenów otwartych;
- preferowanie regionalnych cech architektonicznych w budownictwie;
- realizację zabudowy usługowej i gospodarczej z dostosowaniem formy architektonicznej do otaczającej zabudowy i krajobrazu;
- uzupełnienie niezbędnego zakresu usług podstawowych.

Za jednostki rozwojowe w gminie Jasień uznać należy miejscowości największe i zarazem koncentrujące już wykształcone funkcje usługowe oraz wyposażone w podstawową infrastrukturę techniczną. Poza miastem Jasień jest to przede wszystkim wieś Budziechów, a także (w mniejszym stopniu) wsie: Guzów, Jabłoniec i Zabłocie. Pozostałe miejscowości charakteryzują się zdecydowanie mniejszym zainteresowaniem w kontekście realizacji nowych obiektów mieszkaniowych ze względu na fizjografię terenu (np.: zagrożenia podtopieniami, rzeźba terenu, trudności z rozwojem dochodowych działalności gospodarczych, itp.) oraz z powodu niedostatku infrastruktury technicznej i społecznej. Jednakże miejscowości te powinno się promować w kontekście budownictwa mieszkaniowo – usługowego (turystyka) oraz letniskowego, z racji położenia w rejonie dość atrakcyjnym krajobrazowo. Miejscowości położone w bezpośrednim pobliżu kompleksów leśnych, w tym te najmniejsze, cieszyć się mogą także popytem na budownictwo rezydencjonalne, którego pierwsze, jeszcze nieliczne ruchy można już obserwować. Dla terenów preferowanego rozwoju funkcji mieszkaniowych należy przyjmować zasadę wyprzedzającego wyposażania ich w niezbędne urządzenia infrastruktury technicznej. Należy również umożliwić lokalizację działalności usługowych, zwłaszcza usług podstawowych, dopuszczając realizacje usług w formie wbudowanej lub wolnostojącej.

6. GOSPODARKA.

6. 1. Rolnictwo.

6.1.1. Użytkowanie gruntów w rolnictwie.

Sektor rolniczy stanowi obecnie nadal jedną z głównych funkcji w strukturze gospodarczej gminy. Przeważają małe i średnie gospodarstwa rolne, zajmujące się głównie uprawą ziemi oraz hodowlą. Współpracują na terenie gminy z licznymi podmiotami gospodarczymi. Według danych z *Powszechnego Spisu Rolnego 2010* przeciętne gospodarstwo prowadzące działalność rolniczą w gminie Jasień posiadało areał 6,70 ha.

TABELA 113: Gmina Jasień – użytkowanie gruntów[102] w gospodarstwach indywidualnych[103] w ha w 2017 roku.

Powierzchnia ogólna	Użytki rolne					Lasy i grunty leśne	Pozostałe grunty i nieużytki
	Razem	w tym					
		grunty orne	sady	łąki	pastwiska		
miasto (101)	98	68	–	28	2	–	3
teren wiejski (2495)	2318	1681	4	549	84	69	108
RAZEM (2596)	**2416**	**1749**	**4**	**577**	**86**	**69**	**111**

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Starostwa Powiatowego w Żarach, 2017.

RYCINA 34: Gmina Jasień – struktura użytkowania gruntów w gospodarstwach indywidualnych w 2017 roku.

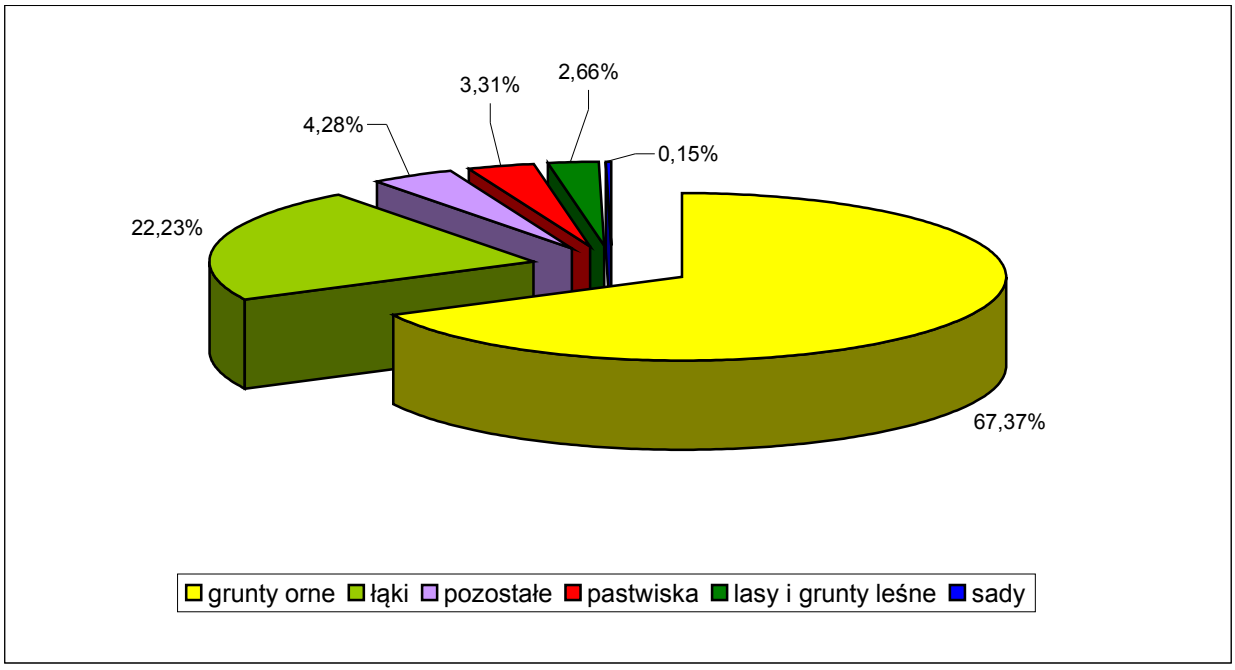

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Starostwa Powiatowego w Żarach, 2017.

[102] Według ewidencji gruntów, 2017.
[103] Za gospodarstwo indywidualne uważa się gospodarstwo będące własnością lub znajdujące się w użytkowaniu osoby fizycznej lub grupy osób. Dane obejmują grunty będące własnością osób fizycznych, wchodzące w skład gospodarstw rolnych.

Według powyższego zestawienia gospodarstwa indywidualne stanowiły 20,54 % ogólnej powierzchni gminy (w tym 21,22 % powierzchni miasta)[104]. Użytki rolne stanowiły 93,07 % ogólnej powierzchni gruntów gospodarstw indywidualnych (w mieście 97,03 %), lasy i grunty leśne 2,66 % (w mieście 0 %), a pozostałe ziemie oraz nieużytki 4,28 % (w mieście 2,97 %). Natomiast struktura użytków rolnych będących we władaniu gospodarstw indywidualnych kształtowała się w następujący sposób:

- grunty orne – 72,39 % (w mieście 69,39 %);
- sady – 0,17 % (w mieście 0,00 %);
- łąki – 23,88 % (w mieście 28,57 %);
- pastwiska – 3,56 % (w mieście 2,04 %).

Udział gospodarstw indywidualnych w stosunku do ogólnej powierzchni poszczególnych elementów kształtujących przestrzeń gminy Jasień przedstawia się w następujący sposób:

- użytki rolne razem – 52,04 %;
- grunty orne – 56,29 %;
- sady – 50,00 %;
- łąki – 43,78 %;
- pastwiska – 40,95 %;
- lasy i grunty leśne – 0,99 %;
- pozostałe grunty – 10,80 %,

w tym na terenie miasta:

- użytki rolne razem – 45,16 %;
- grunty orne – 41,46 %;
- łąki – 71,79 %;
- pastwiska – 15,38 %;
- pozostałe grunty – 1,43 %;
- sady oraz lasy i grunty leśne – 0 %.

6.1.2. Charakterystyka gospodarstw rolnych.

TABELA 114: Gmina Jasień – rozkład gospodarstw rolnych[105] według miejscowości w 2017 roku.

Miejscowość	Liczba gospodarstw rolnych
1	2
Jasień	93
Bieszków	58
Bronice	27
Budziechów	110
Golin	43
Guzów	58
Jabłoniec	66
Jaryszów	22
Jasionna	24
Jurzyn	21
Lipsk Żarski	15

[104] Powierzchnia ewidencyjna bez uwzględnienia powierzchni wyrównawczej.
[105] Liczba gospodarstw ogółem niezależnie od formy działalności (tylko rolnicza, częściowo rolnicza i poza rolnicza).

1	2
Lisia Góra	40
Mirkowice	38
Roztoki	30
Świbna	28
Wicina	62
Zabłocie	86
Zieleniec	9

Źródło: Urząd Miejski Jasień, 2017.

TABELA 115: Gmina Jasień – struktura powierzchni gospodarstw rolnych[106] w 2017 roku.

Powierzchnia gospodarstwa w ha	Ilość gospodarstw	Struktura (%)
do 1 ha	439	52,89
1 – 5	283	34,10
5 – 10	43	5,18
10 – 20	21	2,53
Powyżej 20 ha	44	5,30

Źródło: Urząd Miejski Jasień, 2017.

Według danych z *Powszechnego Spisu Rolnego 2010* na terenie gminy Jasień funkcjonowało ogółem 521 gospodarstw rolnych, z czego 344 prowadziły działalność rolniczą. Przeciętna powierzchnia gospodarstwa rolnego ogółem wyniosła 4,83 ha, natomiast gospodarstwa rolnego prowadzącego działalność rolniczą 6,70 ha. Wśród gospodarstw rolnych ogółem przeciętna powierzchnia użytków rolnych wyniosła 4,57 ha, zaś wśród gospodarstw rolnych prowadzących działalność rolniczą 6,36 ha. Przeciętna powierzchnia gospodarstwa indywidualnego ogółem wyniosła 4,66 ha, natomiast gospodarstwa indywidualnego prowadzącego działalność rolniczą 6,45 ha. Wśród gospodarstw indywidualnych ogółem przeciętna powierzchnia użytków rolnych wyniosła 4,42 ha, zaś wśród gospodarstw indywidualnych prowadzących działalność rolniczą 6,12 ha. Powyższe wartości dotyczące gospodarstw rolnych ogółem oraz gospodarstw indywidualnych, w tym prowadzących działalność rolniczą, są niższe od średnich w powiecie i województwie.

TABELA 116: Gmina Jasień – średnia powierzchnia gospodarstw rolnych w 2010 roku w ha.

Wyszczególnienie	Gmina Jasień	Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
1	2	3	4
Średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego ogółem	**4,83**	9,28	12,15
Średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego prowadzącego działalność rolniczą	**6,70**	12,96	16,40
Średnia powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwach rolnych ogółem	**4,57**	8,29	10,73
Średnia powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwach rolnych prowadzących działalność rolniczą	**6,36**	11,74	14,59

[106] Liczba gospodarstw ogółem niezależnie od formy działalności (tylko rolnicza, częściowo rolnicza i poza rolnicza, w tym osoby fizyczne).

1	2	3	4
Średnia powierzchnia gospodarstwa indywidualnego ogółem	**4,66**	6,01	8,84
Średnia powierzchnia gospodarstwa indywidualnego prowadzącego działalność rolniczą	**6,45**	8,36	11,89
Średnia powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwach indywidualnych ogółem	**4,42**	5,52	8,17
Średnia powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwach indywidualnych prowadzących działalność rolniczą	**6,12**	7,74	11,07

Źródło: GUS (*Powszechny Spis Rolny 2010*), 2011.

TABELA 117: Gmina Jasień – gospodarstwa rolne w 2010 roku.

Powierzchnia gospodarstwa w ha	Ilość gospodarstw	
	ogółem	prowadzące działalność rolniczą
do 1	**273**	143
1 – 5	**159**	117
5 – 10	**40**	38
10 – 15	**15**	13
Powyżej 15	**34**	33

Źródło: GUS (*Powszechny Spis Rolny 2010*), 2011.

Gospodarstwa prowadzące działalność rolniczą stanowiły 66,03 % ogólnej liczby gospodarstw. Gospodarstwa o areale do 1 ha stanowiły ponad 52 % ogólnej liczby gospodarstw rolnych w gminie. Spośród 273 gospodarstw z tej kategorii 143, to jest 52,38 %, prowadziło działalność rolniczą. Gospodarstwa bardzo małe, o areale od 1 do 5 ha, stanowiły blisko 31 % ogółu gospodarstw rolnych w gminie. Spośród 159 gospodarstw z tej kategorii 117, to jest 73,58 %, prowadziło działalność rolniczą. Do przedziału od 5 do 10 ha kwalifikowało się blisko 8 % gospodarstw. W tej kategorii już niemal wszystkie gospodarstwa (95 %) prowadziły działalność rolniczą. Gospodarstwa średnie jak na polskie warunki, czyli o powierzchni od 10 do 15 ha to tylko niecałe 3 % ogółu, a gospodarstwa duże o areale powyżej 15 ha stanowiły blisko 7 % ogółu. W tych ostatnich, największych kategoriach także niemal wszystkie gospodarstwa (odpowiednio: 86,66 % i 97,06 %) prowadziły działalność rolniczą. Analizując powyższe należy przyjąć, że jak na dzisiejsze realia polskiego rynku rolnego struktura obszarowa gospodarstw rolnych w gminie Jasień jest bardzo rozdrobniona, czego potwierdzeniem jest fakt, że 83 % z ogółu gospodarstw oraz 76 % gospodarstw prowadzących działalność rolniczą posiadało areał mniejszy niż 5 ha. Większość małych gospodarstw poszukuje i będzie poszukiwać dodatkowych, pozarolniczych źródeł dochodu. Aby sprostać realiom współczesnej gospodarki rynkowej należy przyspieszyć tempo restrukturyzacji sektora rolniczego, celem dalszej poprawy struktury agrarnej gospodarstw.

TABELA 118: Gmina Jasień – struktura gospodarstw rolnych w 2010 roku.

Powierzchnia w ha	Gospodarstwa rolne ogółem (%)			Prowadzące działalność rolniczą (%)		
	Gmina Jasień	Powiat Żarski	Województwo Lubuskie	Gmina Jasień	Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
do 1	**52,40**	51,85	45,09	**41,57**	39,13	29,85
1 – 5	**30,52**	29,02	28,48	**34,01**	34,08	34,47
5 – 10	**7,68**	8,86	10,07	**11,05**	12,07	13,25
10 – 15	**2,88**	3,80	5,22	**3,78**	5,30	7,08
Powyżej 15	**6,53**	6,47	11,14	**9,59**	9,41	15,34

Źródło: GUS (*Powszechny Spis Rolny 2010*), 2011.

Struktura gospodarstw rolnych ogółem jak i tylko gospodarstw prowadzących działalność rolniczą w gminie Jasień, jak również w powiecie żarskim, odbiega od średnich w województwie. Analizowana gmina posiada mniej korzystną, czyli bardziej rozdrobnioną strukturę gospodarstw (ogółem i prowadzących działalność rolniczą), ze znacznym udziałem gospodarstw o areale do 5 ha, w porównaniu z całym województwem lubuskim. Dla przykładu średnia ilość gospodarstw (ogółem i prowadzących działalność rolniczą) o powierzchni ponad 10 ha jest na terenie gminy blisko 2–krotnie niższa od średnich w województwie.

RYCINA 35: Gmina Jasień – charakterystyka struktury agrarnej w 2010 roku.

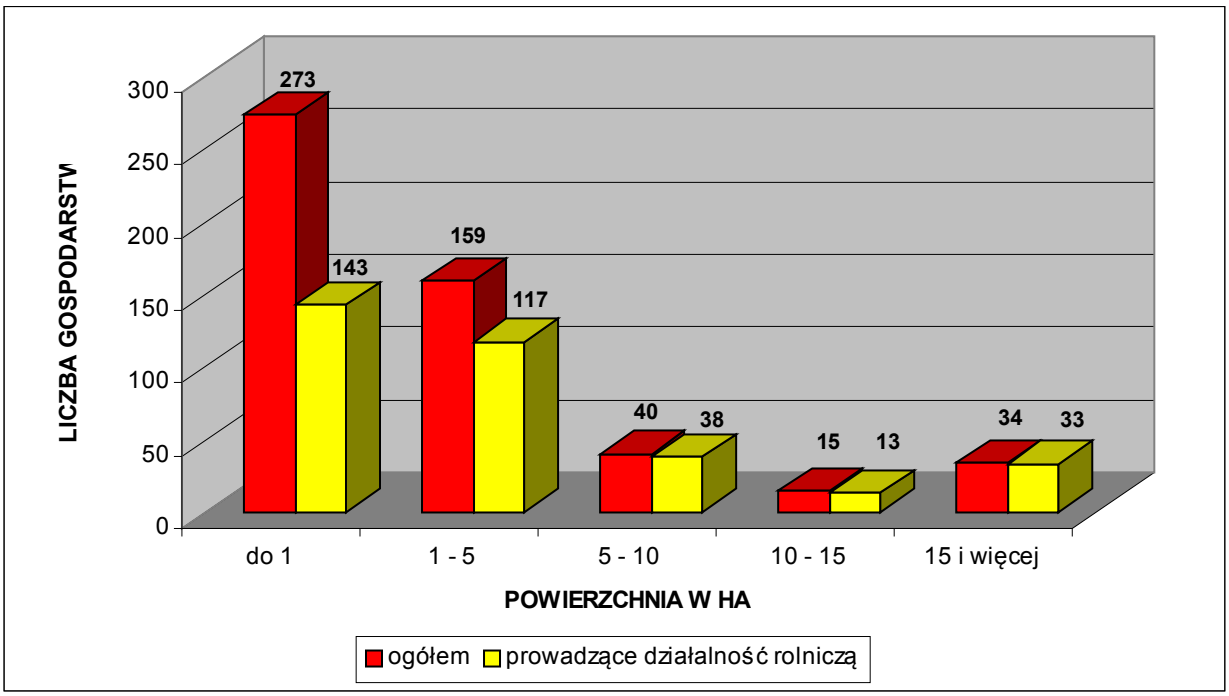

Źródło: GUS (*Powszechny Spis Rolny 2010*), 2011.

TABELA 119: Gmina Jasień – powierzchnia gospodarstw rolnych według grup obszarowych użytków rolnych w 2010 roku.

Grupa obszarowa użytków rolnych w ha	Gospodarstwa rolne ogółem		Prowadzące działalność rolniczą	
	ha	%	ha	%
do 1	144,87	5,76	93,19	4,04
1 – 5	376,51	14,97	277,04	12,02
5 – 10	308,37	12,26	294,47	12,78
10 – 15	196,63	7,82	172,37	7,48
Powyżej 15	1488,81	59,19	1467,33	63,68

Źródło: GUS (*Powszechny Spis Rolny 2010*), 2011.

Spośród 2515,19 ha użytków rolnych będących we władaniu gospodarstw rolnych ogółem 2304,40 ha, to jest 91,62 %, czyli niemal wszystko, znajdowało się w rękach gospodarstw prowadzących działalność rolniczą. 298 gospodarstw prowadzących działalność rolniczą o areale do 10 ha (86,63 % ogółu) skupiało w swoim władaniu 664,70 ha spośród 2304,40 ha ogólnej powierzchni użytków wszystkich gospodarstw, czyli tylko blisko 29 %. Natomiast 46 gospodarstw (przeszło 6–krotnie mniej) prowadzących działalność rolniczą o areale większym niż 10 ha (13,37 % ogółu) skupiało w swoim władaniu aż 1639,70 ha spośród 2304,40 ha ogólnej powierzchni użytków wszystkich gospodarstw, czyli ponad 71 %. Koniecznym jest więc przekwalifikowanie przynajmniej części ludności rolniczej pracującej w najmniejszych gospodarstwach. Głównym problemem dla miejscowych rolników, pomijając lokalne warunki naturalne czy klęski żywiołowe, jest zmienna rentowność produkcji rolniczej oraz brak szerszej możliwości podjęcia zajęć pozarolniczych. Od 2004 roku stan ten ulega przynajmniej częściowej poprawie dzięki dopłatom bezpośrednim do produkcji rolnej, pochodzącym ze wspólnotowego budżetu Unii Europejskiej.

Według danych z *Powszechnego Spisu Rolnego* z 2002 roku gospodarstwa rolne z terenu gminy Jasień dysponowały:

- 143 ciągnikami (w 2010 roku ciągników było 145 sztuk i posiadały je 103 gospodarstwa);
- 21 samochodami ciężarowymi;
- 10 kombajnami zbożowymi.

Ponadto wyposażenie miejscowych gospodarstw rolnych obejmowało wówczas następujące budowle służące działalności rolniczej:

- obory – o powierzchni łącznej 27101 m²;
- stodoły – 26413 m²;
- budynki wielofunkcyjne – 11974 m²;
- chlewnie – 6942 m²;
- wiaty – 5633 m²;
- garaże – 3713 m²;
- kurniki – 2795 m²;
- inne pomieszczenia – 4842 m².

Rozkład gospodarstw według wykształcenia osoby kierującej gospodarstwem przedstawiał się wówczas następująco:

- wyższe rolnicze – 5 gospodarstw;
- policealne rolnicze – 4;
- średnie zawodowe rolnicze – 27;
- zasadnicze zawodowe rolnicze – 32;
- kurs rolniczy – 53;
- brak wykształcenia rolniczego – 250.

Według danych z *Powszechnego Spisu Rolnego* z 2010 roku struktura dochodów analizowanych gospodarstw rolnych przedstawiała się następująco:

- z działalności rolniczej – 343 gospodarstwa;
- z emerytury i renty – 159;
- z pracy najemnej – 109;
- z innych niezarobkowych źródeł utrzymania – 79,
- z pozarolniczej działalności gospodarczej – 13;

oraz

- bez dochodów z pozarolniczej działalności gospodarczej – 508 gospodarstw;
- bez dochodów z niezarobkowych źródeł utrzymania – 442;
- bez dochodów z pracy najemnej – 412;
- bez dochodów z emerytury i renty – 363;
- bez dochodów z działalności rolniczej – 179.

6.1.3. Jakość gleb, uprawy i hodowla.

Pod względem jakości gleb wyrażonej klasyfikacją bonitacyjną gmina Jasień posiada przeciętne warunki do produkcji rolniczej. Na terenie gminy nie występują gleby najlepszych (I i II) klas bonitacyjnych, a III klasę reprezentuje tylko 9,59 % z ogółu gleb. Areał gruntów ornych należących do III klasy bonitacyjnej wynosi 12 %, a do IV klasy bonitacyjnej 32 %. Natomiast grunty orne najsłabszych klas (V i VI) to aż 56 % ogółu gruntów ornych. Udział użytków zielonych w III klasie bonitacyjnej wynosi tylko 5 %, w IV klasie 59 %, a klasy V i VI to 36 % ogółu użytków zielonych.

Charakterystyki jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej (RPP) dokonuje się w oparciu o metodykę waloryzacji opracowaną przez Instytut Upraw, Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowy Instytut Badawczy w Puławach (IUNG Puławy). Instytut ten ocenia jakość RPP za pomocą syntetycznego wskaźnika waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej (WWRPP). Wskaźnik ten agreguje w sobie jakość głównych elementów środowiska wpływających na warunki produkcji rolnej, to jest: warunków wodnych, rzeźby terenu, tak zwanego agroklimatu (temperatura, nasłonecznienie i opady) oraz jakości gleb. Ogólny wskaźnik WWRPP oblicza się poprzez zsumowanie czterech ww. wskaźników cząstkowych. Wskaźnik ten bardzo dobrze odzwierciedla potencjał rolniczej przestrzeni produkcyjnej, o czym świadczy jego wysoka korelacja z plonami głównych roślin uprawnych. Największy wpływ na jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej wywiera bonitacja gleb, bowiem aż w 65 – 75 % decyduje ona o wielkości wskaźnika WWRPP. Wskaźnik obliczony dla całej Polski wynosi 66,6 pkt, dla województwa lubuskiego – 62,3 pkt (jeden z najniższych w kraju), dla powiatu żarskiego 60,7 pkt. zaś dla gminy Jasień zaledwie 59,6 pkt.

TABELA 120: Gmina Jasień – odsetek gruntów ornych i użytków zielonych, będących w najlepszych klasach bonitacyjnych (klasa III) według miejscowości[107].

Miejscowość (obręb)	Odsetek użytków rolnych w III klasie bonitacyjnej[108]	
	Grunty orne	Użytki zielone
Jasień	0,09	49,03
Bieszków	9,07	5,38
Budziechów	16,31	2,77
Bronice	–	–
Golin	17,84	6,09
Guzów	5,45	0,43
Jabłoniec	28,34	23,64
Jasionna	14,41	–
Jurzyn	1,35	–
Lipsk Żarski	33,42	2,07
Lisia Góra	1,11	0,63
Mirkowice	–	3,98
Roztoki	–	–
Świbna	3,70	15,52
Wicina	5,85	0,94
Zabłocie	10,83	0,74
Zieleniec	13,50	–

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Starostwa Powiatowego w Żarach, 2017.

Grunty orne o najwyższym wskaźniku bonitacji występują w obrębach: Lipsk Żarski, Jabłoniec, Golin, Budziechów, Jasionna i Zieleniec (powyżej 12,04 %[109] gruntów ornych w klasie III). Na terenie obrębów: Bronice, Mirkowice i Roztoki grunty orne najlepszych klas bonitacyjnych nie występują. Użytki zielone o najwyższym wskaźniku bonitacji występują w obrębach: Jasień, Jabłoniec, Świbna, Golin i Bieszków (powyżej 4,64 %[110] użytków zielonych w klasie III). Na terenie obrębów: Bronice, Jasionna, Jurzyn, Roztoki i Zieleniec użytki zielone najlepszych klas bonitacyjnych nie występują.

Powyższe uwarunkowania decydują, że głównym kierunkiem w produkcji rolniczej są przede wszystkim uprawy roślinne dostosowane są na potrzeby rolno – spożywczego przemysłu przetwórczego oraz hodowla zwierząt. Największe znaczenie w gminie w okresie *Powszechnego Spisu Rolnego* z 2010 roku miały następujące uprawy (powierzchnia zasiewów wyniosła 1907 ha):

- zboża podstawowe ogółem – 1050 ha (55,06 % powierzchni zasiewów);
- uprawy trwałe – 316 ha (16,57 %);
- pastewne na zielonkę – 220 ha (11,54 %);
- ziemniaki – 140 ha (7,34 %);
- truskawki gruntowe – 32 ha (1,68 %);
- trawy polowe na zielonkę – 26 ha (1,36 %);
- warzywa gruntowe – 22 ha (1,15 %);

[107] Według ewidencji gruntów, 2017.
[108] Grunty podlegające ochronie (poza miastem).
[109] Średnia dla gminy Jasień.
[110] Średnia dla gminy Jasień.

- gryka – 15 ha (0,79 %);
- motylkowe pastewne – 15 ha (0,79 %);
- ogrody przydomowe – 12 ha (0,63 %);
- kukurydza – 8 ha (0,42 %);
- kukurydza na zielonkę – 8 ha (0,42 %);
- gorczyca – 8 ha (0,42 %);
- strączkowe pastewne na zielonkę – 8 ha (0,42 %);
- mieszanki zbożowo – strączkowe – 7 ha (0,37 %);
- warzywa pod osłonami – 2 ha (0,10 %);
- pozostałe – 18 ha (0,94 %).

Natomiast wśród zbóż podstawowych dominowały:

- żyto – 260 ha (24,76 % zasiewów zbóż podstawowych);
- pszenżyto – 220 ha (20,95 %);
- mieszanki zbożowe – 195 ha (18,57 %);
- pszenica – 190 ha (18,10 %);
- owies – 130 ha (12,38 %);
- jęczmień – 55 ha (5,24 %).

Ogólnie można przyjąć, że na terenie gminy Jasień nie uprawia się roślin wymagających znacznej chemizacji (np.: rzepak czy buraki cukrowe). Ma to korzystny wpływ na funkcjonowanie środowiska, a zwłaszcza stan wód powierzchniowych i podziemnych. Warunki glebowe gminy, mniej korzystne od średniej występującej w województwie lubuskim powodują, że plony głównych ziemiopłodów są niższe od przeciętnych wartości osiąganych w regionie.

Należy nadmienić, że na terenie gminy Jasień w okresie *Powszechnego Spisu Rolnego* z 2010 roku, spośród wszystkich 213 gospodarstw prowadzących uprawy (40,88 % ogółu gospodarstw):

- 148 gospodarstw uprawiało zboża ogółem (69,5 % z ogółu gospodarstw prowadzących uprawy);
- 142 – zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi (66,6 %);
- 134 – ziemniaki (62,9 %);
- 23 – warzywa gruntowe (10,8 %).

Produkcja zwierzęca dostosowana jest do bieżących potrzeb na rynku. Na terenie gminy Jasień główne kierunki hodowli w 2010 roku (według danych z *Powszechnego Spisu Rolnego*) to:

- drób ogółem – 7661 sztuki;
- drób kurzy – 3577 sztuk;
- bydło ogółem – 345 sztuk;
- krowy – 175 sztuk;
- trzoda chlewna ogółem – 188 sztuk;
- trzoda chlewna lochy – 27 sztuk;
- konie – 23 sztuki.

Należy nadmienić, że w analizowanym okresie czasu na terenie gminy 155 gospodarstw, to jest 29,8 % ogółu, utrzymywało zwierzęta gospodarskie, z czego:

- 127 gospodarstw posiadało drób ogółem (81,9 % z ogółu gospodarstw utrzymujących zwierzęta gospodarskie);
- 121 – drób kurzy (78,1 %);
- 36 – trzodę chlewną ogółem (23,2 %);
- 8 – trzodę chlewną lochy (5,2 %);
- 30 – bydło ogółem (19,4 %);
- 21 – krowy (13,5 %);
- 14 – konie (9,0 %).

6.1.4. Rybactwo.

Uzupełniającą funkcję w strukturze lokalnego rolnictwa pełni gospodarka rybacka. Rozkład przestrzenny stawów rybnych nie jest rozproszony i koncentrują się one w następujących rejonach:

- Budziechów, działka ewidencyjna nr 182 – powierzchnia 1,86 ha;
- Budziechów, działka ewidencyjna nr 184 – powierzchnia 0,78 ha;
- Budziechów, działka ewidencyjna nr 186 – powierzchnia 1,05 ha;
- Budziechów, działka ewidencyjna nr 187 – powierzchnia 1,53 ha;
- Budziechów, działka ewidencyjna nr 188 – powierzchnia 0,91 ha;
- Budziechów, działka ewidencyjna nr 189 – powierzchnia 1,05 ha;
- Budziechów, działka ewidencyjna nr 190 – powierzchnia 1,64 ha;
- Budziechów, działka ewidencyjna nr 191 – powierzchnia 1,20 ha;
- Budziechów, działka ewidencyjna nr 553 – powierzchnia 0,64 ha;
- Budziechów, działka ewidencyjna nr 555 – powierzchnia 0,81 ha;
- Lisia Góra, działka ewidencyjna nr 920 – powierzchnia 2,54 ha;
- Mirkowice, działka ewidencyjna nr 1 – powierzchnia 10,52 ha.

Zgodnie z zapisem ustawy Prawo wodne rybackie korzystanie ze śródlądowych wód powierzchniowych jest zaliczane do szczególnego korzystania z wód. Gospodarka rybacka wymaga przestrzegania zasad ochrony środowiska i uzyskania pozwolenia wodnoprawnego. Ogółem powierzchnia gruntów pod stawami wynosi 36,4781 ha[111], co stanowi 0,29 % ogólnej powierzchni gminy.

Na koniec 2016 roku na terenie gminy funkcjonowało 13 podmiotów gospodarczych z sekcji „A", dział 1 (uprawy rolne, chów i hodowla zwierząt, łowiectwo), z czego 5 na terenie miasta. Należy podkreślić, że lokalne rolnictwo, zwłaszcza ukierunkowane na hodowlę, ma dobre możliwości do dalszego rozwoju. Kierunek hodowlany wynika przede wszystkim z warunków naturalnych składających się na niską jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej, mało korzystną dla upraw. Mimo wszystko oczekuje się tu dalszej poprawy struktury agrarnej i rozwoju grup producenckich, które są wyrazem unowocześniania się krajowego rolnictwa. Lokalne tereny wiejskie są predysponowane są także do rozwoju aktywności gospodarczych związanych z turystyką, a zwłaszcza rekreacją.

Gmina Jasień nie posiada dokumentu pn. *Plan Urządzeniowo – Rolny*.

[111] Według ewidencji gruntów, 2017.

6. 2. Leśnictwo.

Gmina Jasień charakteryzuje się znacznym, nawet jak na region lubuski, zalesieniem. Lasy i grunty leśne zajmują tu powierzchnię 6966,18 ha[112] i stanowią 54,94 % powierzchni gminy. Samych lasów jest 6775,44 ha[113] co stanowi 53,44 % powierzchni gminy.

TABELA 121: Gmina Jasień – wskaźniki lesistości w % w 2016 roku.

Lesistość	Gmina Jasień	Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
Lasy i grunty leśne	**54,94**	55,43	50,73
Tylko lasy	**53,44**	53,82	49,25

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2017.

Lasami znajdującymi się na terenie gminy Jasień zarządzają Nadleśnictwa: Krzystkowice (wschodnia część gminy), Lipinki (południowa część gminy) i Lubsko (północna i zachodnia część gminy), należące do Regionalnych Dyrekcji Lasów Państwowych w Zielonej Górze. Rejon gminy nadzorują Leśnictwa: Biedrzychowice, Guzów, Krzywaniec, Mokrzyce i Tuchola (Nadleśnictwo Krzystkowice), Sieciejów (Nadleśnictwo Lipinki) oraz Bronice, Czerna, Jasień, Łukaw, Mierków i Świbna (Nadleśnictwo Lubsko). W 2016 roku ogólna powierzchnia gruntów leśnych na terenie gminy Jasień wynosiła 6966,18 ha, w tym samych lasów 6775,44 ha. Z ogółu gruntów leśnych we władaniu publicznym znajdowało się 6886,78 ha (98,86 ha %), a w rękach prywatnych pozostawało 79,40 ha (1,14 %). Spośród lasów publicznych własnością Skarbu Państwa było 6867,48 ha (99,72 %) gruntów leśnych, z czego 6828,16 ha w zarządzie Lasów Państwowych, zaś własnością gminy było 19,30 ha gruntów leśnych (0,28 %).

Na terenie gminy Jasień udział lasów pozostających w rękach prywatnych jest niższy od średnich dla powiatu i województwa, choć w każdym przypadku jest to udział śladowy. Z ogółu lasów prywatnych, udział lasów należących do osób fizycznych jest tu także niższy od porównywanych jednostek. Również udział lasów będących własnością komunalną jest tu najniższy w porównaniu ze wskaźnikami charakteryzującymi powiat żarski i województwo lubuskie. Należy jednak podkreślić, że wyżej wymienione różnice są nieznaczne.

TABELA 122: Gmina Jasień – struktura własnościowa lasów i gruntów leśnych w 2016 roku.

Wyszczególnienie	Gmina Jasień (%)	Powiat Żarski (%)	Województwo Lubuskie (%)
Grunty leśne publiczne	**98,86**	98,54	98,21
w tym Skarb Państwa	***99,72***	*99,30*	*99,71*
w tym Gminy	***0,28***	*0,70*	*0,29*
Grunty leśne prywatne	**1,14**	1,46	1,79
w tym osób fizycznych	***94,46***	*97,53*	*94,63*

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2017.

[112] Łącznie z gruntami związanymi z gospodarką leśną, według GUS 2017.
[113] Według GUS 2017.

Zbiorowiska leśne w postaci zwartych powierzchniowo kompleksów występują przede wszystkim w północno – wschodniej (na północ od wsi Zabłocie), południowej (rejon wsi: Bieszków, Guzów, Lipsk Żarski, Roztoki, Świbna), centralnej (dolina Lubszy oraz na wschód od Jasienia) i zachodniej (rejon wsi: Jasionna, Jurzyn, Lisia Góra, Zieleniec) części gminy.

TABELA 123: Gmina Jasień – powierzchnia lasów i gruntów leśnych według miejscowości w 2017 roku[114].

Miejscowość (obręb)	Powierzchnia lasów w ha	Wskaźnik lesistości w %
Jasień	49,3271	10,35
Bieszków	190,0702	51,36
Budziechów	494,6902	44,79
Bronice	37,1163	12,28
Golin	58,0254	14,40
Guzów	369,3467	41,78
Jabłoniec	580,4690	55,24
Jasionna	205,0128	57,09
Jurzyn	526,9563	78,63
Lipsk Żarski	276,9604	46,38
Lisia Góra	328,0019	58,95
Mirkowice	470,7155	55,14
Roztoki	472,0669	77,60
Świbna	330,2811	61,79
Wicina	63,4649	13,03
Zabłocie	2506,0916	76,14
Zieleniec	9,3966	10,48

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Starostwa Powiatowego w Żarach, 2017.

Największą lesistością, ponad średnią (55,13 %[115]) występującą w gminie Jasień, charakteryzują się obręby: Jurzyn, Roztoki, Zabłocie, Świbna, Lisia Góra, Jasionna, Mirkowice i Jabłoniec. Wartość niższą, ale zbliżoną do średniej posiadają obręby: Bieszków, Lipsk Żarski, Budziechów i Guzów. Najmniejszą lesistość (poniżej 15 %) posiadają obręby: Jasień, Zieleniec, Bronice, Wicina i Golin. Żaden z obrębów nie posiada lesistości niższej niż 10 %.

Podobnie jak w większości rejonów kraju oraz województwie lubuskim dzisiejszy las na terenie gminy Jasień posiada strukturę gatunkową korzystną z punktu widzenia zysków, ale niekorzystną z punktu widzenia optymalnego wykorzystania siedlisk i bioróżnorodności zespołów leśnych. Lasy o charakterze monokultur sosnowych i borów mieszanych zajmują na terenie gminy największą powierzchnie. Mają one najczęściej niewielką wartość przyrodniczą, gdyż są to przeważnie zbiorowiska wtórne ze sztucznie nasadzoną sosną. Jedynie niewielkie fragmenty lasów posiadają strukturę gatunkową korzystną z punktu widzenia optymalnego wykorzystania siedlisk i bioróżnorodności zespołów leśnych, a nie zysków. Innymi słowy nie są to tylko lasy gospodarcze. Nadrzędność pozaprodukcyjnych funkcji lasu nad produkcją drewna pojawiło się i funkcjonuje od 1991 roku wraz z datą wejścia w życie „Ustawy o lasach". Lasy w gminie Jasień, bliższe wzorcowi lasu gospodarczego, są bardziej narażone na działanie szkodliwych czynników. Do najgroźniejszych z nich należą:

[114] Według ewidencji gruntów, 2017.
[115] Według ewidencji gruntów, 2017.

- cyklicznie pojawiające się susze;
- skażenie powietrza i gleb zanieczyszczeniami;
- gradacje szkodliwych owadów;
- odbiegająca od przepisów penetracja terenów leśnych przez ludzi;
- ewentualne zmiany struktury własnościowej lasów.

Lasy położone na terenie gminy Jasień charakteryzują się niewielkimi uszkodzeniami drzewostanów przez emisje przemysłowe. Wszystkie lasy w gminie zaliczono do 1 strefy uszkodzeń przez oddziaływanie gazów i pyłów przemysłowych, w skali: 0 – brak uszkodzeń, 1 – uszkodzenia słabe, 2 – uszkodzenia średnie, 3 – uszkodzenia silne. Na kondycję lasów niekorzystnie oddziałują stałe czynniki (abiotyczne) kształtujące bilans wodny, takie jak deficyt opadów czy powtarzające się długotrwale susze podczas sezonu wegetacyjnego, prowadzące do obniżania się poziomu wód gruntowych. Należy podkreślić, że część lasów występuje na siedliskach nisko zasobnych, z występującym zagrożeniem przesuszenia górnej części profilu glebowego, w strefach głębszego zalegania zwierciadła wody podziemnej pierwszego horyzontu. Zagrożenia biotyczne wywołują masowe pojawianie się szkodników owadzich (szczególnie owadów liściożernych w drzewostanach iglastych oraz szkodników wtórnych sosny i świerka), a także chorób infekcyjnych w dość regularnych odstępach czasu. Zagrożenia antropogeniczne związane są z antropopresją, rozwojem gospodarczym i związanej z nim ekspansji infrastruktury technicznej. Według *Mapy Sozologicznej*[116] stopień degradacji lasów ze względu na czynniki biotyczne uznaje się we wszystkich kompleksach leśnych w granicach gminy za średni (w południowej części gminy także przez czynniki abiotyczne), w skali: słaby – średni – silny. Istotnych zagrożeń ze strony czynników antropogenicznych nie wykazano.

Uwzględnienie w gospodarce leśnej ekologicznych i społecznych funkcji lasu, określanych jako pozaprodukcyjne, znalazło wyraz między innymi w wyróżnieniu lasów o charakterze ochronnym. Generalnie kompleksy leśne uznane jako lasy ochronne to przede wszystkim lasy wodochronne, glebochronne, ostoje zwierzyny oraz lasy wypoczynkowe. Szczególnie cenne pod względem przyrodniczym są lasy nasienne wyłączone z pozyskiwania drewna, zajęte przez starodrzew i służące do pozyskiwania nasion z drzew stojących. Na terenie Jasień występują następujące kategorie lasów ochronnych[117]:

- lasy wodochronne – 482,84 ha;
- lasy cenne przyrodniczo – 172,18 ha;
- lasy uszkodzone przez przemysł – 170,83 ha.

Lasy wodochronne, położone głównie wzdłuż doliny rzeki Lubszy, począwszy od południowej granicy gminy aż po miasto Jasień, mają za zadanie chronić tereny źródliskowe cieków powierzchniowych oraz siedliska wilgotne. Wpływają zasadniczo na retencję wód gruntowych, utrzymując je na względnie stałym poziomie. Lasy cenne przyrodniczo lokują się wokół użytku ekologicznego „Torfowisko Guzów", zaś lasy uszkodzone przez przemysł występują w rejonie Jasienia i Lubska. Nie wyróżniono tutaj obszarów ostoi zwierząt. Stosunkowo niewielkie powierzchnie objęte funkcją ochronną w gminie Jasień to wynik głównie dobrego stanu zdrowotnego lasów. W lasach ochronnych prowadzi się gospodarkę leśną zapewniającą utrzymanie spełnianych funkcji ochronnych. Istnienie takich form ochronnych na terenie lasów położonych w granicach gminy Jasień w zasadniczy sposób wpływa na możliwości ich wykorzystywania dla celów rekreacyjnych. Racjonalna gospodarka leśna zapewnia ochronę gleb i terenów szczególnie narażonych na zniszczenie lub uszkodzenie oraz ochronę wód powierzchniowych i głębinowych. Właściwa gospodarka leśna pozwala miejscowym lasom na spełnianie różnych funkcji, które można podzielić na dwie podstawowe grupy: funkcja produkcyjna (dominująca) i pozaprodukcyjna.

[116] Na podstawie danych zawartych w *Komentarzu do Mapy Sozologicznej w skali 1:50000*, arkusze: M-33-7-C Jasień (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002) i M-33-6-D Lubsko (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002).
[117] Bank Danych o Lasach, 2017.

Funkcje produkcyjne (gospodarcze) lasu polegają na zdolności do produkcji biomasy i ciągłego powtarzania tego procesu, co umożliwia trwałe użytkowanie drewna i surowców niedrzewnych pozyskiwanych z lasu, w tym użytków gospodarki łowieckiej. Do funkcji pozaprodukcyjnych zaliczyć należy funkcje ekologiczne i społeczne. Funkcje ekologiczne wyrażają się między innymi korzystnym wpływem lasów na kształtowanie: klimatu, atmosfery, regulacji obiegu wody w przyrodzie, ochronę gleb przed erozją i krajobrazu przed stepowieniem, zachowanie potencjału biologicznego (różnorodność gatunków i ekosystemów) i różnorodności krajobrazu. Funkcje społeczne lasu kształtują głównie korzystne warunki zdrowotne, rekreacyjne, turystyczne i edukacyjne dla społeczeństwa. Dlatego też zagospodarowanie tych lasów winno mieć na celu trwałość utrzymania drzewostanu z zachowaniem w nich walorów estetyczno – krajobrazowych.

W rejonie gminy Jasień funkcjonują następujące obwody i koła łowieckie (lub ich części):

- obwód nr 183 – Ośrodek Hodowli Zwierzyny Nadleśnictwa Krzystkowice;
- obwód nr 184 – koło łowieckie „Bór" z Zielonej Góry;
- obwód nr 196 – koło łowieckie „Raróg" z Zielonej Góry;
- obwód nr 197 – koło łowieckie „Ostęp" z Zielonej Góry;
- obwód nr 198 – koło łowieckie „Hutnik" z Głogowa;
- obwód nr 210 – koło łowieckie „Ostęp" z Zielonej Góry;
- obwód nr 211 – koło łowieckie „Cietrzew" z Żar;
- obwód nr 212 – koło łowieckie „Szarak" z Jasienia;
- obwód nr 223 – koło łowieckie „Leśnik" z Lipinek Łużyckich.

Reasumując kompleksy leśne gminy to obszary wielofunkcyjne, gdzie nakładają się różne funkcje, ograniczenia i trendy rozwojowe. Są to:

- produkcja leśna w ramach gospodarki zasobami przez poszczególne Nadleśnictwa;
- funkcja ekologiczno – ochronna związana z ochroną zasobów leśnych oraz wartości przyrodniczych danego obszaru, zwłaszcza w granicach obszarów chronionych w myśl ustawy o ochronie przyrody;
- funkcja rekreacyjna.

Nadrzędnym celem ochrony ekosystemów leśnych jest utrzymanie i odtwarzanie ich charakteru, zbliżonego do pierwotnego oraz naturalnego, a także prowadzenie racjonalnej gospodarki leśnej związanej z pozyskiwaniem drewna. Prowadzona obecnie przez Nadleśnictwa Krzystkowice, Lipinki i Lubsko gospodarka leśna jest prawidłowa i w takim charakterze powinna być kontynuowana w przyszłości, to jest:

- ochrona istniejących zasobów;
- dbałość o stan sanitarny lasów;
- przebudowa gatunkowa drzewostanu w celu zmniejszenia dominacji monokultur sosnowych;
- zagospodarowanie lasów dla potrzeb mieszkańców i turystów – ścieżki spacerowe, ścieżki rowerowe, punkty widokowe, miejsca odpoczynku, itp.;
- sukcesywna realizacja dolesień, zwłaszcza na nie użytkowanych gruntach rolnych zaliczanych do V i VI klasy bonitacyjnej.

Nadleśnictwo Lubsko planuje następujące zalesienia:

- działka ewidencyjna nr 347 (obręb Jabłoniec) na powierzchni 4,2832 ha;
- działka ewidencyjna nr 166 (obręb Lisia Góra) na powierzchni 2,3686 ha;
- działka ewidencyjna nr 231/2 (obręb Mirkowice) na powierzchni 0,07 ha.

Nadleśnictwa Krzystkowice i Lipinki nie planują zalesień.

Na koniec 2016 roku na terenie gminy funkcjonowało 6 podmiotów gospodarczych z sekcji „A", dział 2 (leśnictwo i pozyskiwanie drewna), z czego 1 na terenie miasta. Szczególną rolę w analizowanym sektorze pełnią zakłady przeróbki drewna (tartaki). Leśnictwo nadal będzie stanowić ważną funkcję w przestrzennej i gospodarczej strukturze gminy.

Gmina nie posiada opracowania pn. *Projekt granicy rolno – leśnej*.

6. 3. Działalności produkcyjne.

6.3.1. Górnictwo, przetwórstwo i poszukiwanie kopalin.

Działalności górnicze stanowią tylko uzupełniającą funkcję w strukturze lokalnego przemysłu. W połowie lat 90–tych XX wieku zakończono eksploatację złoża surowców ilastych ceramiki budowlanej „Jasień I" ze względu na nieopłacalność wydobycia (duży nadkład). Teren został wykupiony i zagospodarowany przez Polski Związek Wędkarski. Złoże to zostało skreślone z bilansu zasobów kopalin. Na początku lat 90–tych XX wieku zaniechano eksploatacji złoża surowców ilastych ceramiki budowlanej „Drzeniów". Złoże kruszywa naturalnego „Jasionna" eksploatowane było przez krótki okres w latach 1990 – 1991. Eksploatacji złoża węgla brunatnego „Lubsko" dotychczas nie rozpoczęto. W rejonie gminy Jasień występowały także punkty niekoncesjonowanej eksploatacji kopalin, dla których nie sporządzono kart informacyjnych. Na obszarze gminy występują także punkty niekoncesjonowanego wydobycia piasków, prowadzonego okresowo na własne potrzeby przez miejscową ludność.

Aktualnie na terenie gminy Jasień działalność górnicza związana jest z eksploatacją surowców ilastych ceramiki budowlanej na złożu „Jasień II". Złoże to jest eksploatowane od 1957 roku. W latach 1962 – 1996 eksploatacja nie była prowadzona i wznowiono ja w 1997 roku. Aktualnie użytkownikiem złoża jest LHL Klinkier sp. z o.o. z Gliwic. Wydobyty surowiec transportowany jest do zakładu przeróbczego w Gozdnicy, który znajduje się poza obszarem gminy. Na obszarze eksploatacji nadkład został usunięty podczas wcześniej prowadzonych prac wydobywczych, a innymi ważniejszymi pracami przygotowawczymi było odprowadzenie wód zgromadzonych w spągu wyrobiska, wyrównanie poziomu roboczego i przygotowanie miejsca pod składowanie surowca. Eksploatacja jest prowadzona trzema poziomami. Po jej zakończeniu powstanie wyrobisko o głębokości około 20 m, które z czasem wypełni się wodami atmosferycznymi. W rejonie złoża ustanowiono następujące obszary i tereny górnicze:

- Miejscowość (obręb) – Jabłoniec;
- Działka ewidencyjna nr 1238/2;
- Koncesja (Decyzja) nr DW.III.7512–25/10 Marszałka Województwa Lubuskiego z dnia 31 marca 2010 roku, zmienioną Decyzjami Marszałka Województwa Lubuskiego nr: DW.III.7422.73.2014 z dnia 24 października 2014 roku i DW.III.7422.32.2017 z dnia 29 sierpnia 2017 roku;
- Użytkownik – LHL Klinkier sp. z o.o. w Gliwicach;
- Kopalina – iły ceramiki budowlanej;
- Powierzchnia obszaru i terenu górniczego „Jasień IIA" – 70826 m²;
- Metoda wydobycia – odkrywkowa;
- Ważność koncesji – 25 lat, to jest do dnia 30 marca 2035 roku.

Ewentualne rozpoczęcie działalności górniczej na pozostałych udokumentowanych złożach kopalin w rejonie gminy nie spowoduje, że górnictwo i wydobycie stanie się istotną dziedziną w strukturze lokalnego przemysłu.

Koncesją nr 65/2011/p Ministra Środowiska z dnia 30 grudnia 2011 roku (ze zmianą wydaną Decyzją DGK–VI–4770–114/9947/14/MJ z dnia 13 marca 2015 roku) udzielono firmie Amarante Investments sp. z o.o. koncesji na poszukiwanie złoża rud miedziowo – polimetalicznych w obszarze Perykliny Żar, obejmującym między innymi obszar gminy Jasień. Celem prac geologicznych jest poszukiwanie mineralizacji miedziowo – polimetalicznej w utworach cechsztynu i czerwonego spągowca oraz wstępna ocena wartości złożowej obszaru Perykliny Żar.

Koncesją nr 5/2015/p Ministra Środowiska z dnia 20 lipca 2015 roku udzielono firmie Amarante Investments sp. z o.o. koncesji na poszukiwanie złoża rud miedziowo – polimetalicznych w obszarze „Gubin", obejmującym między innymi obszar gminy Jasień. Celem prac geologicznych jest poszukiwanie mineralizacji miedziowo – polimetalicznej w utworach cechsztynu w obrębie obszaru koncesyjnego.

Koncesją nr 6/2015/p Ministra Środowiska z dnia 24 lipca 2015 roku udzielono firmie Amarante Investments sp. z o.o. koncesji na poszukiwanie mineralizacji miedziowo – polimetalicznej w obszarze „Tuplice", obejmującym między innymi obszar gminy Jasień. Celem robót geologicznych jest ustalenie prawidłowości wykształcenia poziomu łupka miedzionośnego oraz jego mineralizacji.

6.3.2. Pozostałe działalności produkcyjne.

Miasto Jasień pełni rolę lokalnego, niewielkiego, ale prężnego ośrodka przemysłowego. Zakłady przemysłowe zlokalizowane są przede wszystkim w północnej (ulice: Akacjowa, Brukowa, Lubska, Przemysłowa) oraz we wschodniej (ulice: Kolejowa, Wodna) części miasta. Dominującym profilem działalności jest przemysł metalowy i drzewny. Natomiast na terenach wiejskich, ze względu na znaczną powierzchnię terenów leśnych oraz (miejscami) użytków rolnych w strukturze zagospodarowania terenu, gospodarka związana jest przede wszystkim z sektorem leśnym i rolniczym. Działalności produkcyjne w postaci niewielkich zakładów (budownictwo, przetwórstwo przemysłowe, rzemiosło produkcyjne) pełnią tu jedynie funkcję uzupełniającą i zlokalizowane są głównie na terenie największych miejscowości. Do największych zakładów przemysłowych na terenie gminy należą:

- FELGENHAUER & STEINBACH sp. z o.o., Jasień, ul. Przemysłowa 2 – produkcja konstrukcji stalowych;
- Fabryka Maszyn Budowlanych ZREMB MM sp. z o.o., Jasień, ul. Przemysłowa 5 – produkcja przenośników i kontenerów;
- STAL – MONT sp. j., Jasień, ul. Przemysłowa 13 – produkcja wyrobów metalowych;
- TECHTRANS sp. z o.o., Jasień, ul. Przemysłowa 15 – produkcja wyrobów metalowych;
- Przedsiębiorstwo Wielobranżowe KAMET, Jasień, ul. Kolejowa 30a – produkcja wyrobów metalowych;
- PET sp. z o.o., Jasień, ul. Kolejowa 30b – produkcja wyrobów metalowych;
- P.P.U. EKOPOL, Jasień, ul. Krucza 8 – produkcja wyrobów metalowych;
- ERGOLET POLSKA SPÓŁKA sp. z o.o., Jasień, ul. Lubska 17 – produkcja wyrobów metalowych i narzędzi ręcznych;
- REAC COMPONENTS sp. z o.o., Jasień, ul. Lubska 17 – produkcja wyrobów metalowych;
- LINSTAL sp. z o.o., Jasień, ul. Tarnopolska 12 – produkcja wyrobów metalowych;
- AGRI – KUX sp. z o.o., Jasień, ul. Żarska 51 – produkcja wyrobów metalowych;
- Przedsiębiorstwo Wielobranżowe JOKER, Jasień ul. Wodna 2 – branża odzieżowa;
- Zakład Produkcji Drzewnej LASMA, Jasień ul. Akacjowa 1 – produkcja drzewna;
- P.P.U. SALEX, Jasień ul. Krucza 3 – produkcja mebli;
- Piekarnia U CZRENECKIEGO, Jasień ul. Kościuszki 13 – wypiek pieczywa i ciast;
- Zakład Kamieniarsko – Nagrobkowy ORFEUSZ, Jasień ul. Brukowa 2 – wyrób nagrobków;
- Stolarstwo Budowlane Irena i Tadeusz Owsianka s.c., Zabłocie 38 – produkcja drzwi i schodów;

- Tartak Raginia Zbigniew, Lisia Góra 33 – produkcja drzewna.

Generalnie na koniec 2016 roku na terenie gminy funkcjonowało 69 (z czego w mieście 56) podmiotów przemysłowych (sekcje „C" i „E"), z czego 64 (w mieście 51) zajmowało się przetwórstwem przemysłowym (sekcja „C"). Budownictwo (sekcja „F") reprezentowało 106 podmiotów (z czego w mieście 66). Zdecydowana większość z nich to niewielkie zakłady, zatrudniające kilka – kilkanaście osób, zajmujące się rzemiosłem produkcyjnym. W 2015 roku liczba pracujących[118] w przemyśle i budownictwie na terenie gminy wynosiła 820 osób (z czego w mieście 805). Oznacza to, że na 1000 osób w wieku produkcyjnym 179 pracowało w przemyśle bądź budownictwie (w mieście 290).

Szansą na dalszy rozwój aktywności gospodarczych na terenie gminy Jasień związanych z sektorem produkcyjnym są:

- wieloletnie tradycje przemysłowe;
- miejscowa baza surowcowa (np.: drewno, kopaliny budowlane);
- wykwalifikowana siła robocza;
- uzbrojone i planowane do uzbrojenia tereny przeznaczone pod działalności przemysłowe;
- stosunkowo niewielka odległość do głównych szlaków komunikacyjnych w południowej i zachodniej części kraju (drogi nr A18 i S3 oraz linie kolejowe nr 14, 273 i 275).

Obecnie cena 1 m² terenu przeznaczonego pod działalności gospodarcze wynosi od około 22 do 25 złotych. Jej konkretna wysokość uzależniona jest od lokalizacji i stopnia uzbrojenia terenu w infrastrukturę techniczną. Na mocy uchwały nr IX/37/07 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 29 czerwca 2007 roku oferowane są zwolnienia z podatku od nieruchomości dla przedsiębiorstw inwestujących na terenie gminy Jasień.

Na terenie miasta obszary predysponowane do dalszego rozwoju funkcji produkcyjnych zlokalizowane są przede wszystkim w rejonie obwodnicy w ciągu drogi wojewódzkiej nr 287. Na terenach wiejskich funkcje produkcyjne jako rozwojowe przypisać można tylko największym miejscowościom, między innymi: Budziechów, Jabłoniec i Zabłocie. W pozostałych miejscowościach będą one jedynie uzupełniające w stosunku do obecnej struktury przestrzennej i gospodarczej. Rozwój działalności produkcyjnych w skali odpowiedniej dla oferowanej podaży wymagać będzie wprowadzenia kolejnych inwestycji zewnętrznych. Utrudnieniem może być fakt, że Gmina poza nielicznymi wyjątkami nie posiada uchwalonych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Generalnie na wyżej wymienionych obszarach oczekuje się rozwoju nowoczesnych i zaawansowanych technologicznie inwestycji. Potencjalny sektor produkcyjny (w przypadku terenów wiejskich najlepiej w postaci zakładów drobnej wytwórczości) nie może powodować strat w środowisku i powinien być podporządkowany obecnej ekologiczno – ochronnej funkcji obszaru. Dobrym rozwiązaniem jest stopniowanie kategorii inwestycji dopuszczalnych na obszarach przemysłowych w zależności od odległości od jednostek osadniczych, a także wprowadzanie obowiązku lokalizacji na obrzeżach terenów inwestycyjnych zieleni pełniącej funkcje izolacyjne. Tereny przemysłowe dopuszczone w ramach tkanki osadniczej lub w bezpośrednim jej sąsiedztwie powinny być podporządkowane bezpieczeństwu i komfortowi zamieszkania. W takich przypadkach powinno się wykluczać bezwzględnie lokalizację przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko. Przedsięwzięcia mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko można dopuścić pod warunkiem uzyskania pozytywnych wyników analizy w ramach decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

[118] Według faktycznego miejsca pracy; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób; bez pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie.

6. 4. Usługi rynkowe.

Charakterystyczny w ostatnich 30 latach XX wieku dla krajów rozwiniętych proces serwicyzacji gospodarki postępuje w Polsce od ponad 25 lat. Rośnie odsetek zatrudnionych w III sektorze gospodarki narodowej. Dogodne położenie geograficzne gminy Jasień oraz obecna struktura gospodarcza powoduje, że pożądany staje się dalszy rozwój sektora usługowego, w tym przede wszystkim usług: turystycznych, sportowych, rekreacyjnych i gastronomicznych.

6.4.1. Handel.

Ogółem w 2003[119] roku na terenie gminy Jasień funkcjonowało 88 sklepów, w których pracowało 168 osób (z czego w mieście odpowiednio 67 i 126). Na 1 obiekt handlowy przypadało wówczas 84 mieszkańców (w mieście 69). Obecnie liczbę sklepów szacuje się tylko na około 30 placówek. Większość z nich, poza nielicznymi wyjątkami, to placówki małe i średnie, o powierzchni sprzedaży nie przekraczającej 100 m². W Jasieniu funkcjonują 2 wielkopowierzchniowe, sieciowe obiekty handlowe o powierzchni sprzedaży powyżej 300 m². Zlokalizowane są przy ulicach Graniczna 1 i Sienkiewicza 41. Głównymi ośrodkami handlowymi w gminie poza Jasieniem (21 sklepów) są wsie: Zabłocie (2 sklepy) oraz Bieszków, Budziechów, Golin, Guzów, Jaryszów i Wicina (po 1 sklepie). W pozostałych wsiach nie ma obiektów handlowych. Ponadto na terenie gminy funkcjonują 2 stacje paliw, które zlokalizowane są w Jasieniu (ulice: Sienkiewicza i Tarnopolska).

TABELA 124: Gmina Jasień – placówki handlowe w 2017 roku.

Miejscowość	Ilość placówek handlowych
Jasień	21
Bieszków	1
Bronice	–
Budziechów	1
Golin	1
Guzów	1
Jabłoniec	–
Jaryszów	1
Jasionna	–
Jurzyn	–
Lipsk Żarski	–
Lisia Góra	–
Mirkowice	–
Roztoki	–
Świbna	–
Wicina	1
Zabłocie	2
Zieleniec	–

Źródło: Urząd Miejski Jasień, 2017.

[119] Urząd Statystyczny w Zielonej Górze począwszy od 2004 roku nie publikuje danych dotyczących ilości placówek handlowych w podziale na gminy i powiaty.

TABELA 125: Gmina Jasień – dostępność oraz nasycenie placówkami handlowymi w 2003 roku.

Wyszczególnienie	Gmina Jasień		Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
	ogółem	miasto		
Liczba mieszkańców na 1 sklep	**83,83**	68,66	76,64	82,68
Liczba sklepów na 10 km²	**6,94**	139,87	9,28	8,86
Liczba pracujących na 1 sklep	**1,91**	1,88	2,07	2,28
Liczba mieszkańców na 1 stację paliw	**7377**	4600	2835	3086
Liczba stacji paliw na 10 km²	**0,08**	2,09	0,25	0,24

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2003.

Dostępność oraz nasycenie placówkami handlowymi dla mieszkańców gminy Jasień było w analizowanym okresie mniej korzystne od przeciętnych w powiecie i województwie. Powodem niekorzystnych wskaźników jest przede wszystkim struktura przestrzenna gminy, gdzie dość dużą powierzchnię (ogółem blisko 127 km²) stanowią głównie tereny leśne. Niska wówczas liczba pracujących na 1 sklep świadczy o tym, że miejscowy handel to były głównie zakłady osób fizycznych oraz firmy rodzinne. Należy w tym miejscu podkreślić, że miejscowy sektor usług handlowych (zwłaszcza specjalistyczny handel drobnodetaliczny) ma utrudnione możliwości rozwoju, ze względu na rozwój handlu dyskontowego i bliskie położenie dużego ośrodka usługowego – miasta Żary. Mniej korzystnie kształtowały się także wskaźniki dotyczące stacji paliw.

TABELA 126: Gmina Jasień – dostępność oraz nasycenie wielkopowierzchniowymi placówkami handlowymi w 2015 roku.

Wyszczególnienie	Gmina Jasień		Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
	ogółem	miasto		
Liczba mieszkańców na 1 supermarket[120]	**3585**	2202	4674	4008
Liczba mieszkańców na 1 hipermarket[121]	**–**	–	49080	67872
Liczba supermarketów na 100 km²	**1,58**	41,75	1,51	1,82
Liczba hipermarketów na 100 km²	**–**	–	0,14	0,11

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2017.

W 2015 roku na terenie gminy Jasień były 2 obiekty spełniające kryteria supermarketu według GUS. Fakt, że na terenie stosunkowo nisko zaludnionej gminy Jasień funkcjonują 2 supermarkety powoduje, że wskaźnik dotyczący dostępności (liczba mieszkańców na 1 obiekt) jest wyraźnie korzystniejszy od przeciętnych dla powiatu i województwa, zaś wskaźnik gęstości (liczba obiektów na 100 km²) nie odbiega znacznie od porównywanych jednostek. Z oferty hipermarketów mieszkańcy gminy Jasień korzystają poza jej granicami, głównie w Żarach i Zielonej Górze.

[120] Sklep o powierzchni sprzedażowej od 400 m² do 2499 m², prowadzący sprzedaż głównie w systemie samoobsługowym, oferujący szeroki asortyment artykułów żywnościowych oraz artykułów nieżywnościowych częstego zakupu.
[121] Sklep o powierzchni sprzedażowej od 2500 m², prowadzący sprzedaż głównie w systemie samoobsługowym, oferujący szeroki asortyment artykułów żywnościowych i nieżywnościowych częstego zakupu, zwykle z parkingiem samochodowym.

TABELA 127: Gmina Jasień – targowiska[122] w 2015 roku.

Wyszczególnienie	Gmina Jasień	Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
Liczba mieszkańców na 1 targowisko stałe	**7169**	12270	13946
Liczba mieszkańców na 1 m² targowiska stałego	**23,90**	1,58	2,37
Liczba mieszkańców na 1 stały punkt sprzedaży na targowisku stałym	**597**	84	180
Liczba targowisk stałych na 100 km²	**0,79**	0,57	0,52
Liczba mieszkańców na 1 targowisko sezonowe	**–**	19632	9090
Liczba targowisk sezonowych na 100 km²	**–**	0,36	0,80

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2017.

W Jasieniu, przy skrzyżowaniu ulic Konstytucji 3–go Maja i Kościuszki, funkcjonuje targowisko stałe o powierzchni 300 m². Według GUS funkcjonuje tu 12 „stałych punktów sprzedaży drobnodetalicznej"; wszystkie są czynne codziennie. Brak jest targowisk sezonowych. Obecność targowiska stałego na terenie gminy o stosunkowo niskiej populacji powoduje, że współczynnik dotyczący dostępności do takich obiektów (liczba mieszkańców na 1 targowisko) jest tutaj bardzo korzystny. Parametry tutejszego targowiska stałego (powierzchnia i stałe punkty sprzedaży) mają wpływ na wyraźnie mniej korzystne wskaźniki dotyczące charakterystyki samego obiektu w stosunku do analogicznych w powiecie i województwie.

6.4.2. Gastronomia.

Niezbędnym elementem współtworzącym prestiż danego rejonu jest świadcząca wysoki poziom gastronomia. Należy rozwijać sieć tego typu placówek. W tym celu należy wykorzystać obecne rezerwy lokalizacyjne oraz budynki typu świetlice wiejskie czy dawne zabytkowe karczmy. Wskazane jest także funkcjonowanie obiektów sezonowych w wybranych miejscowościach, zwłaszcza w kontekście oczekiwanego rozwoju usług rekreacyjnych. Obecnie na terenie gminy funkcjonują tylko 4 placówki gastronomiczne, wszystkie w Jasieniu:

- ul. Jana Pawła II 5, (bar);
- ul. Jana Pawła II 22, (bar);
- Plac Armii Krajowej (mała gastronomia);
- rejon obwodnicy (smażalnia ryb).

6.4.3. Pozostałe placówki usługowe i rzemiosło.

Oferta zakładów rzemieślniczych jest dość liczna i zróżnicowana branżowo, aczkolwiek występuje głównie w Jasieniu i większych wsiach. W szczególności świadczą one usługi budowlane i mechaniki pojazdowej oraz inne czynności związane z sektorem produkcyjnym, budownictwem czy obsługą rolnictwa i leśnictwa. Funkcjonuje także sieć placówek usługowych innych niż handel i rzemiosło (np.: fryzjerstwo, salon kosmetyczny, rachunkowość, informatyka, optyk, fotograf, itd.). W Jasieniu przy ul. Okrzei 9 zlokalizowany jest Urząd Poczty Polskiej. Największymi zakładami usługowymi w gminie pod względem zatrudnienia są jednak placówki usług publicznych (administracja i edukacja) oraz 2 większe obiekty handlowe (supermarkety). Łącznie w gminie Jasień w 2016 roku zarejestrowano 376 komercyjnych podmiotów usługowych z następujących sekcji: „G" – handel i

[122] Wyodrębniony teren lub budowla (plac, ulica, hala targowa) ze stałymi względnie sezonowymi punktami sprzedaży drobnodetalicznej lub urządzeniami przeznaczonymi do prowadzenia handlu, codziennie lub w wyznaczone dni tygodnia.

naprawy (153), „H" – transport i gospodarka magazynowa (30), „I" – zakwaterowanie i gastronomia (7), „J" – informacja i komunikacja (5), „K" – działalność finansowa i ubezpieczeniowa (6), „L" – obsługa nieruchomości i firm (98), „M" – działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (32), „N" – działalność w zakresie usług administrowania (13) oraz „S" i „T" – pozostała działalność usługowa (32). Należy nadmienić, że znaczna ilość zarejestrowanych w gminie Jasień podmiotów usługowych prowadzi działalność gospodarczą poza granicami gminy, głównie w Lubsku i Żarach.

TABELA 128: Gmina Jasień – placówki usługowe (bez handlu) i rzemieślnicze w 2017 roku.

Miejscowość	Placówki usługowe (bez handlu) i rzemieślnicze
Jasień	60
Bieszków	–
Bronice	–
Budziechów	5
Golin	–
Guzów	–
Jabłoniec	1
Jaryszów	3
Jasionna	–
Jurzyn	–
Lipsk Żarski	–
Lisia Góra	–
Mirkowice	–
Roztoki	1
Świbna	–
Wicina	1
Zabłocie	3
Zieleniec	–

Źródło: Urząd Miejski Jasień, 2017.

6.4.4. Pośrednictwo finansowe.

W miejscowości Jasień działalność gospodarczą prowadzą 2 placówki bankowe: Bank Spółdzielczy Trzebiel, Oddział w Jasieniu (ul. XX–lecia 4) i agencja PKO BP SA (Plac Wolności 14). Obecność oddziału banku oraz agencji bankowej pozytywnie wpływa na prestiż gminy. Zarówno klienci detaliczni jak i przedsiębiorcy mogą korzystać z podstawowego wachlarza nowoczesnych usług finansowych. Na terenie gminy funkcjonują także podmioty oferujące usługi ubezpieczeniowe, itp.

Generalnie nasycenie siecią usługową oraz rzemieślniczą jest wystarczające z punktu widzenia lokalnych, podstawowych potrzeb. Ośrodkiem koncentrującym największą ilość placówek usługowych jest miasto Jasień. Najwięcej placówek zlokalizowanych jest w centrum tej miejscowości i są to przede wszystkim ulice: XX–lecia, Lubska, Jana Pawła II, Konstytucji 3–go Maja, Kościuszki, Okrzei, Plac Armii Krajowej, Plac Wolności i Sienkiewicza. W dalszej perspektywie rozwój sektora usługowego uzależniony będzie głównie od lokalnego popytu, a więc od rozwoju demograficznego i gospodarczego samego miasta jak i poszczególnych miejscowości wiejskich.

Z pozostałych usług, zwłaszcza ponadpodstawowych, związanych między innymi z: handlem specjalistycznym, kulturą, szkolnictwem średnim i wyższym, służbą zdrowia, pośrednictwem finansowym, administracją powiatową i wojewódzką, itd., mieszkańcy gminy korzystają przede wszystkim w pobliskich Lubsku i Żarach oraz w stolicy województwa – Zielonej Górze.

6. 5. Turystyka i rekreacja.

6.5.1. Główne atrakcje turystyczne i rekreacyjne.

W ujęciu regionalnym gmina Jasień położona jest w pobliżu dość atrakcyjnych obszarów turystycznych zlokalizowanych w południowo – zachodniej części województwa lubuskiego oraz północnej części województwa dolnośląskiego, to jest Doliny Bobru, Łuku Mużakowa czy Borów Dolnośląskich (a także innych kompleksów leśnych). Odległość do tych regionów (ich umownych granic), licząc od Jasienia, wynosi od około 20 km (Dolina Bobru) do około 30 km (Łuk Mużakowa i Bory Dolnośląskie). Przemysłowo – usługowy (miasto) oraz rolniczy (większość sołectw) charakter gminy powoduje, że sektor turystyczny dopiero się rozwija. Naturalne atrakcje turystyczne gminy związane są z walorami przyrodniczo – krajobrazowymi powiatu żarskiego (rozległe kompleksy leśne, miejscami dość urozmaicona rzeźba terenu, gęsta sieć hydrograficzna), objętymi tu czynną i projektowaną ochroną w postaci Obszaru Chronionego Krajobrazu, obszarów NATURA 2000, a także licznych użytków ekologicznych. Nie jest to jednak (przynajmniej obecnie) potencjał umożliwiający rozwój sektora turystycznego na skalę podobną do wyżej wymienionych, sąsiednich regionów. Potencjał turystyczny gminy tworzą także walory kulturowe, a przede wszystkim osada obronna ludności kultury łużyckiej w Wicinie, która uzyskała status Parku Kulturowego oraz bogaty zasób zabytków z zespołem urbanistycznym Jasienia i licznymi założeniami pałacowo (dworsko) – parkowymi na czele. Obiekty zabytkowe, jeżeli w ogóle część z nich (park kulturowy, zespoły pałacowo – parkowe) zostanie udostępniona do zwiedzania, są dla zdecydowanej większości turystów celami tylko na kilka godzin i nie można tylko na nich opierać lokalnego sektora turystycznego.

Jest jednak szansa na rozwój turystyki pobytowej, a więc kilkudniowej, przynoszącej bardziej wymierne korzyści materialne dla lokalnej gospodarki. Dla wielu turystów nie bez znaczenia jest wspomniane na wstępie położenie gminy. Lokalizacja gminy w sąsiedztwie wielu innych atrakcyjnych rejonów turystycznych sama w sobie jest atrakcją godną zagospodarowania i wypromowania. Rejon gminy może pełnić rolę bazy wypadowej, bo położony jest w zasięgu maksymalnie kilkudziesięciominutowego dojazdu do ww. regionów oraz licznych atrakcji z nimi związanych. Powyższe otwiera szanse dla rozwoju usług turystycznych, a zwłaszcza rekreacyjnych, ukierunkowanych na obsługę ruchu jednodniowego i weekendowego (lokalne atrakcje) oraz dla wielodniowych usług wypoczynkowych w powiązaniu z możliwością dalszych wycieczek. Aby tego dokonać należy wdrożyć szereg działań związanych między innymi z poprawą funkcjonowania komunikacji publicznej, szeroką ofertą usług kultury i sportu czy promocją gminy. Dodatkowo należy skoncentrować się na działaniach proekologicznych związanych z ochroną przyrody i środowiska naturalnego, poprawą estetyki i wizerunku gminy, a także rozbudować infrastrukturę służącą turystyce w zakresie umożliwiającym obsługę oczekiwanego ruchu.

Obecna infrastruktura turystyczno – rekreacyjna gminy składa się tylko z sieci znakowanych szlaków pieszych i rowerowych.

6.5.2. Znakowane trasy turystyczne[123]*.*

Po obszarze gminy prowadzą 3 znakowane piesze trasy turystyczne, będące w gestii Polskiego Towarzystwa Turystyczno – Krajoznawczego oraz trasa rowerowa.

Szlaki piesze (łączna długość około 31 km):

- **szlak zielony** w relacji: Żary – Gubin. Na obszarze gminy prowadzi przez miejscowości: Lipsk Żarski, Jabłoniec oraz Lisią Górę i dalej w stronę Lubska. Długość szlaku na terenie gminy wynosi około 12 km;
- **szlak niebieski** w relacji: Jasień – Trzebiel. Na obszarze gminy prowadzi przez miejscowość Jasień i prowadzi w stronę wsi Świbinki w gminie Tuplice. Długość szlaku na terenie gminy wynosi około 7 km;
- **szlak żółty** w relacji: Lubsko – Gorzupia. Na obszarze gminy prowadzi przez miejscowości: Mirkowice, Wicina oraz Roztoki i dalej w stronę Biedrzychowic w gminie wiejskiej Żary. Długość szlaku na terenie gminy wynosi około 12 km.

Trasa rowerowa (łączna długość 20 km):

- Żagań – Nowogród Bobrzański – Zasieki. Na obszarze gminy prowadzi przez miejscowości: Zabłocie, Guzów, Wicina, Mirkowice oraz Budziechów i dalej w stronę Lubska. Długość trasy na terenie gminy wynosi około 20 km.

Drogi rowerowe[124] (łączna długość 3,3 km):

- Jasień (ul. Tarnopolska) – Budziechów – granica gmin Jasień/Lubsko. Jest to fragment drogi rowerowej w relacji: Jasień – Lubsko – Brody – Zasieki.

TABELA 129: Gmina Jasień – drogi rowerowe w 2015 roku.

Wyszczególnienie	Gmina Jasień	Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
Drogi rowerowe w km ogółem	**3,3**	54,5	523,9
Drogi rowerowe w km na 100 km²	**2,60**	3,91	3,75
Drogi rowerowe w km na 1000 mieszkańców	**0,46**	0,56	0,51

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2017.

Gmina Jasień znajduje się także w zasięgu nieoznakowanych tras samochodowych i motocyklowych promowanych przez różne jednostki, organizacje i stowarzyszenia.

6.5.3. Baza noclegowa.

Obecnie na terenie gminy Jasień nie ma obiektów noclegowych.

[123] Na podstawie mapy turystycznej *Powiat Żarski 1:75000*, Zakład Kartograficzny Sygnatura, Żary 2008.
[124] Droga dla rowerów, w myśl ustawy z dnia 20 czerwca 1997 roku Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2005 roku Nr 108, poz. 908 z późn. zm.), to droga lub jej część przeznaczona dla ruchu rowerów jednośladowych, oznaczona odpowiednimi znakami drogowymi.

6.5.4. Potencjalne kierunki rozwoju turystyki.

Pomimo istniejących rzeczywistych i potencjalnych możliwości rozwoju turystyki i rekreacji na obszarze gminy, funkcja ta nie była dotychczas należycie rozwijana. W związku ze zmieniającymi się uwarunkowaniami społeczno – gospodarczymi w skali kraju i gmin, a także zwarzywszy na niewykorzystane walory oraz zasoby gminy Jasień, wydaje się być zasadne organizowanie tej dochodowej działalności.

Zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju należy promować inwestycje turystyczne i sportowo – rekreacyjne oparte na koncepcji ekorozwoju, harmonijnie wpisanego w struktury przyrodnicze, gospodarcze oraz społeczne regionu żarskiego. Ekologiczny rozwój turystyki powinien być nastawiony głównie na budowę małych ośrodków dla turystów poszukujących spokoju i odosobnienia oraz kontaktu z naturą. Ten kierunek, zgodny z ideą ekorozwoju, zakłada unikanie degradacji walorów przyrodniczych. Teren gminy predysponowany jest do rozwoju trzech rodzajów aktywizacji ekoturystycznej:

- agroturystyka – tworzona w oparciu o bazę noclegową i żywieniową indywidualnych gospodarstw rolnych;
- turystyka wiejska – baza noclegowa i żywieniowa w specjalnie przygotowanych punktach. Mogą to być: nowo budowane niewielkie ośrodki, istniejące zabudowania zagrodowe i folwarczne, pola biwakowe, campingi;
- turystyka umiarkowanie masowa – w oparciu o większe ośrodki noclegowe z towarzyszącą im infrastrukturą sportowo – rekreacyjną.

Biorąc pod uwagę zasoby przyrodniczo – krajobrazowe regionu oczekuje się rozwoju następujących form ekoturystyki:

- krajoznawcza – polegająca na zwiedzaniu różnych miejsc i obiektów. Ta forma dotyczy zarówno turystów wypoczywających kilka godzin, jak i kilka dni;
- kulturowa – bazująca na ofercie kulturalnej lub związana z organizowaniem imprez, w przyszłości zwłaszcza w oparciu o Park Kulturowy „Grodzisko w Wicinie”;
- rekreacyjna weekendowa – przyjazdy w wolne dni od pracy z możliwością zakwaterowania oraz uprawiania wybranych sportów (wędkarstwo, kajakarstwo, kolarstwo, hippika, grzybobranie, itp.);
- turystyka specjalistyczna (rekreacja w dowolnych ramach czasowych):
  - turystyka rowerowa;
  - kajakarstwo;
  - turystyka naukowa;
  - obserwacje przyrody;
  - fotografika;
  - malarstwo;
  - hippika;
  - myślistwo;
  - wędkarstwo;
  - turystyka zdrowotna;
  - „zielone szkoły”;
  - itp.

Aby osiągnąć wyżej wymienione cele należy przede wszystkim:

- zainwestować w budowę nowych funkcjonalnych obiektów sportowo – rekreacyjnych;
- przygotować nową bazę noclegową i gastronomiczną, zwłaszcza w mieście i większych wsiach;
- przygotować zabytki kultury i przyrody na przyjęcie turystów poprzez: urządzenie parkingów, ogrodzenia oraz inne działania zależne od specyfiki miejsca;
- uzgodnić z właścicielami zbiorników wodnych zasady bezkolizyjnego użytkowania rekreacyjnego;
- zorganizować tereny do liniowej i obszarowej penetracji turystycznej na przyjęcie wypoczywających: pola biwakowe, wiaty, punkty widokowe, stanowiska do łowienia ryb, itp.;
- zagospodarować przebiegające przez gminę szlaki rowerowe: punkty odpoczynku, toalety, tablice informacyjne, parkingi rowerowe, itp.;
- oznakować dodatkową sieć szlaków, zwłaszcza dla turystyki pieszej i rowerowej oraz ścieżek przyrodniczo/krajoznawczo – dydaktycznych i powiązać ją z istniejącą siecią znakowanych tras w sąsiednich gminach.

Walory krajobrazowe i kulturowe regionu powinny wpłynąć na rozbudowę infrastruktury turystycznej, szczególnie bazy noclegowo – gastronomicznej. Ponadto wskazane jest wprowadzanie funkcji turystycznych do obiektów zabytkowych, przede wszystkim poprzez adaptację zespołów pałacowo – parkowych i zabudowań folwarcznych na hotele, zajazdy lub pensjonaty z towarzyszącymi im ośrodkami sportowo – rekreacyjnymi. Aby wykorzystać istniejący potencjał tych obiektów należy doskonalić ich standard, dostosować infrastrukturę do wymogów architektonicznych, ekologicznych oraz ogólnych uwarunkowań ładu przestrzennego.

Szczególnej formy zagospodarowania i wypromowania wymaga Park Kulturowy „Grodzisko w Wicinie”. W najbliższych latach planuje się budowę skansenu archeologicznego na miejscu grodziska ludności kultury łużyckiej wraz z niezbędną zabudową i infrastrukturą. Obiekt może stać się atrakcją turystyczną gminy w skali ponadregionalnej.

7. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA.

7. 1. Transport i komunikacja.

7.1.1. Infrastruktura drogowa.

Gmina Jasień, jak na jednostkę o dość urozmaiconym zagospodarowaniu terenu, posiada dobrze rozwinięty i wystarczający pod względem gęstości sieci komunikacyjnej układ drogowy i komunikacyjny. Z punktu widzenia połączeń lokalnych i regionalnych położenie komunikacyjne gminy jest bardzo korzystne, ponieważ posiada ona dogodne połączenia drogowe zarówno z Żarami jak i Zieloną Górą, a także z pobliską Republiką Federalną Niemiec.

DROGI KRAJOWE:

Przez teren gminy Jasień nie przebiegają drogi krajowe. Jednakże w bliskiej odległości od granic gminy przebiegają ważne w polskim układzie transportowym drogi krajowe. 12 km od Jasienia przebiega droga krajowa nr 27 łącząca Zieloną Górę (drogi nr S3 i 32) z miejscowością Przewóz (granica polsko – niemiecka) oraz droga krajowa nr 12 łącząca Łęknicę (granica polsko – niemiecka) z Dorohuskiem (granica polsko – ukraińska). Dzięki trasom nr 12 i 27 oraz skomunikowanymi z nimi drogami otwiera się możliwość dogodnego dojazdu w każdy rejon kraju. Dodatkowo w odległości 20 km od Jasienia przebiega droga krajowa nr 18 (docelowo autostrada A18) łącząca granicę polsko – niemiecką w miejscowości Olszyna z autostradą A4 (węzeł Krzyżowa). Autostradowy szlak komunikacyjny A18 – A4 (E36 – E40) łączy Berlin z Wrocławiem i dalej z Katowicami, Krakowem, a docelowo z Lwowem i Kijowem.

DROGI WOJEWÓDZKIE:

- nr 287: Kosierz – Bobrowice – Lubsko – Jasień – Żary (DK nr 12).

Przebiegająca południkowo droga wojewódzka nr 287 pełni uzupełniającą rolę w układzie drogowym zachodniej części kraju i jako szlak transportowy oraz komunikacyjny ma znaczenie tylko w południowo – zachodniej części województwa lubuskiego. Umożliwia rozprowadzenie ruchu z Żar w kierunku Lubska i dalej do Gubina. Obecnie droga nr 287 posiada parametry klasy „Z" (zbiorcza), nawierzchnię bitumiczną, a dopuszczalne obciążanie pojazdów wynosi 80 kN/oś. Długość drogi na terenie gminy wynosi 9,672 km (km: 29+303 – 38+975) i przebiega przez miejscowości: Budziechów, Jasień (obwodnica w km 31+270 – 36+100) i Świbna. Według danych Zarządu Dróg Wojewódzkich w Zielonej Górze w 2015 roku średni dobowy ruch pojazdów na drodze nr 287 w rejonie gminy Jasień wynosił od 5376 (odcinek Żary – Jasień) do 6295 (odcinek Jasień – Lubsko) pojazdów na dobę i należał do grupy o średnim natężeniu w skali wszystkich dróg o tej samej klasie na terenie całego województwa. Stan techniczny drogi nr 287 na odcinku przebiegającym przez gminę Jasień określa się jako:

- dobry na długości 1,200 km (odcinek Lubsko – obwodnica Jasienia);
- dobry na długości 4,830 km (obwodnica Jasienia);
- dobry na długości 1,409 km (odcinek obwodnica Jasienia – granica gminy);
- ostrzegawczy na długości 0,767 km (odcinek Lubsko – obwodnica Jasienia);
- ostrzegawczy na długości 1,466 km (odcinek obwodnica Jasienia – granica gminy).

Droga na całej długości nie posiada wyodrębnionego pobocza, a na terenach zabudowanych częściowo brak jest chodników.

TABELA 130: Gmina Jasień – wyniki pomiarów średniego dobowego ruchu pojazdów na drodze wojewódzkiej nr 287 w 2015 roku.

Odcinek		Lubsko – Jasień	Jasień – Żary
Numer punktu pomiarowego		08105	08106
Pikietaż (km: od – do)		29+303 – 34+057	34+057 – 47+808
Długość odcinka (km)		4,754	13,751
Rodzajowa struktura ruchu pojazdów samochodowych		**Liczba pojazdów**	
Motocykle		94	38
Samochody osobowe		4647	4489
Lekkie samochody ciężarowe		906	457
Samochody ciężarowe	bez przyczepy	264	140
	z przyczepą	334	215
Autobusy		44	32
Ciągniki rolnicze		6	5
Rowery		65	80
Pojazdy samochodowe ogółem		6295	5376

Źródło: Zarząd Dróg Wojewódzkich w Zielonej Górze, 2017.

- nr 289: granica państwa (D / PL) – Zasieki – Brody – Lubsko – Nowogród Bobrzański (DK nr 27).

Przebiegająca równoleżnikowo droga wojewódzka nr 289 pełni uzupełniającą rolę w układzie drogowym zachodniej części kraju i jako szlak transportowy oraz komunikacyjny ma znaczenie tylko w południowo – zachodniej części województwa lubuskiego. Umożliwia rozprowadzenie ruchu z Nowogrodu Bobrzańskiego, a wcześniej z Zielonej Góry, w kierunku Lubska i dalej do granicy polsko – niemieckiej w Zasiekach. Obecnie droga nr 289 posiada parametry klasy „Z" (zbiorcza), nawierzchnię bitumiczną, a dopuszczalne obciążanie pojazdów wynosi 80 kN/oś. Długość drogi na terenie gminy wynosi 2,913 km (km: 37+182 – 40+095) i przebiega przez sołectwo Zabłocie poza zwartymi terenami osadniczymi. Według danych Zarządu Dróg Wojewódzkich w Zielonej Górze w 2015 roku średni dobowy ruch pojazdów na drodze nr 289 w rejonie gminy Jasień wynosił 2440 (odcinek Lubsko – Nowogród Bobrzański) pojazdów na dobę i należał do grupy o niskim natężeniu w skali wszystkich dróg o tej samej klasie na terenie całego województwa. Stan techniczny drogi nr 289 na odcinku przebiegającym przez gminę Jasień określa się jako:

- dobry na długości 1,864 km;
- ostrzegawczy na długości 0,641 km;
- zły na długości 0,408 km.

Droga na całej długości nie posiada wyodrębnionego pobocza.

TABELA 131: Gmina Jasień – wyniki pomiarów średniego dobowego ruchu pojazdów na drodze wojewódzkiej nr 289 w 2015 roku.

Odcinek		**Lubsko – Nowogród Bobrzański**
Numer punktu pomiarowego		08112
Pikietaż (km: od – do)		28+783 – 46+672
Długość odcinka (km)		17,889
Rodzajowa struktura ruchu pojazdów samochodowych		**Liczba pojazdów**
Motocykle		12
Samochody osobowe		2018
Lekkie samochody ciężarowe		244
Samochody ciężarowe	bez przyczepy	51
	z przyczepą	81
Autobusy		27
Ciągniki rolnicze		7
Rowery		8
Pojazdy samochodowe ogółem		2440

Źródło: Zarząd Dróg Wojewódzkich w Zielonej Górze, 2017.

- nr 294: Trzebiel – Tuplice – Jasień (obwodnica).

Przebiegająca południkowo droga wojewódzka nr 294 pełni uzupełniającą rolę w układzie drogowym zachodniej części kraju i jako szlak transportowy oraz komunikacyjny ma znaczenie tylko w rejonie powiatu żarskiego. Umożliwia rozprowadzenie ruchu z Jasienia w kierunku planowanej autostrady A18 i drogi krajowej nr 12 w rejonie Trzebiela. Obecnie droga nr 294 posiada parametry klasy „Z" (zbiorcza), nawierzchnię bitumiczną, a dopuszczalne obciążanie pojazdów wynosi 80 kN/oś. Długość drogi na terenie gminy wynosi 5,476 km (km: 16+945 – 22+421) i przebiega przez miejscowości: Bronice, Zieleniec, Lisia Góra i Jasień. Według danych Zarządu Dróg Wojewódzkich w Zielonej Górze w 2015 roku średni dobowy ruch pojazdów na drodze nr 294 w rejonie gminy Jasień wynosił 655 (odcinek Trzebiel – Jasień) pojazdów na dobę i należał do grupy o bardzo niskim natężeniu w skali wszystkich dróg o tej samej klasie na terenie całego województwa. Stan techniczny drogi nr 294 na odcinku przebiegającym przez gminę Jasień określa się jako:

- dobry na długości 2,683 km;
- ostrzegawczy na długości 1,807 km;
- zły na długości 0,986 km.

Droga na całej długości nie posiada wyodrębnionego pobocza, a na terenach zabudowanych częściowo brak jest chodników.

TABELA 132: Gmina Jasień – wyniki pomiarów średniego dobowego ruchu pojazdów na drodze wojewódzkiej nr 294 w 2015 roku.

Odcinek		**Trzebiel – Jasień**
Numer punktu pomiarowego		08120
Pikietaż (km: od – do)		0+000 – 22+421
Długość odcinka (km)		22,421
Rodzajowa struktura ruchu pojazdów samochodowych		**Liczba pojazdów**
Motocykle		11
Samochody osobowe		560
Lekkie samochody ciężarowe		52
Samochody ciężarowe	bez przyczepy	12
	z przyczepą	6
Autobusy		0
Ciągniki rolnicze		14
Rowery		b.d.
Pojazdy samochodowe ogółem		655

Źródło: Zarząd Dróg Wojewódzkich w Zielonej Górze, 2017.

Drogi nr: 287, 289 i 294 znajdują się w gestii Zarządu Dróg Wojewódzkich w Zielonej Górze. Ich łączna długość na terenie gminy wynosi 18,061 km. W zatwierdzonym uchwałą Zarządu Województwa Lubuskiego z dnia 03 stycznia 2017 roku *Planie inwestycji priorytetowych planowanych do realizacji na drogach wojewódzkich w ramach RPO–Lubuskie 2020* brak jest inwestycji drogowych na terenie gminy Jasień. Należy mieć jednak na uwadze, że *Plan* będzie aktualizowany w zależności od potrzeb i możliwości finansowych Województwa Lubuskiego. Ponadto w *Planie*, wśród zadań związanych z budową kompleksu wydobywczo – energetycznego Gubin – Brody, ujęta została inwestycja pn. *Modernizacja drogi wojewódzkiej nr 294 na odcinku Trzebiel – Jasień* z szacunkowym kosztem 10 mln PLN. Dla powyższej inwestycji brak jest jednak dokumentacji projektowej, a więc obecnie nie ma możliwości określenia zakresu w jakim przebiegałaby inwestycja.

DROGI POWIATOWE:

TABELA 133: Gmina Jasień – wykaz dróg powiatowych.

Nr drogi	**Przebieg drogi**	**Kilometraż (początek – koniec)**	**Długość drogi (km)**	**Klasa drogi**	**Nawierzchnia**
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**
1077F	Świbna – Bieszków	0+000 – 5+129	5,129	L	MB, GZ
1087F	Wicina – Roztoki – Bieszków	0+000 – 4+833	4,833	L	MB, KK, GZ
1095F	Lipsk Żarski – Lubanice	11+613 – 13+694	2,081	L	MB, BR
1118F	Lipsk Żarski – Sieciejów	0+000 – 0+865	0,865	L	MB, BR, GZ
1120F	Zieleniec – Golin – Jaryszów – Lipsk Żarski	0+000 – 5+373	5,373	L	MB
1121F	Jasień (DW nr 294) – Jabłoniec – Golin	0+000 – 3+641	3,641	L	MB, BR
1122F	Jasień (ulice: Sienkiewicza, Powstańców Warszawskich, Kolejowa) – Bieszków	0+000 – 5+334	5,334	L	MB

1	2	3	4	5	6
1123F	Jurzyn – Jasionna – Bronice	2+197 – 6+114	3,917	L	MB, BR
1125F	granica administracyjna – Jasionna	2+551 – 5+987	3,436	L	MB, GZ
1126F	Jurzyn – DW nr 294	0+000 – 1+148	1,148	L	MB, BR, GZ
1127F	Białów – Budziechów	13+538 – 14+769	1,231	L	MB, BR
1171F	DW nr 287 – Jasień (ul. Zielonogórska) – Zabłocie – DW nr 289	0+000 – 11+489	11,489	Z	MB
1172F	Łagoda – Nowa Wieś – DW nr 289	0+000 – 5+387	5,387	L	BR, GZ
1173F	Zabłocie – granica powiatu	0+000 – 1+507	1,507	L	MB
Rodzaj nawierzchni: MB – masa bitumiczna, **BR** – brukowcowa, **KK** – kostka kamienna, **GZ** – gruntowa wzmocniona.					

Źródło: Starostwo Powiatowe w Żarach, Wydział Komunikacji, Transportu i Dróg, 2017.

Łącznie długość dróg powiatowych na terenie gminy Jasień wynosi 55,371 km. Zdecydowana większość dróg posiada nawierzchnię bitumiczną. Wyszczególnione powyżej trasy znajdują się w gestii Wydziału Komunikacji, Transportu i Dróg, Starostwa Powiatowego w Żarach. W najbliższych latach przewiduje się inwestycje utrzymaniowe.

DROGI GMINNE:

TABELA 134: Gmina Jasień – wykaz dróg gminnych na terenie miasta.

Nr drogi	Nazwa ulicy	Długość w km	Typ nawierzchni
1	2	3	4
101201F	Akacjowa	0,411	gruntowa
101202F	I Armii	0,629	bitumiczna
101203F	Armii Krajowej	0,100	bitumiczna
101204F	Bociania	0,313	gruntowa
101205F	Boczna	0,154	bitumiczna
101206F	Brukowa	0,152	kostka
		0,110	gruntowa
101207F	Budowlanych	0,266	gruntowa
101208F	Cmentarna	0,244	gruntowa
101209F	Energetyczna	0,123	gruntowa
101210F	Graniczna	0,727	bitumiczna
		0,221	gruntowa
101211F	Jasna	0,090	gruntowa
101212F	Konstytucji 3–go Maja	0,151	bitumiczna
101213F	Kościelna	0,411	trylinka
101214F	Kościuszki	0,383	kostka
101215F	Krucza	0,259	gruntowa
101216F	Leśna	0,340	gruntowa
101217F	XX–lecia	0,150	bitumiczna
101218F	Lubska	0,481	bitumiczna
101219F	Łąkowa	0,798	gruntowa
101220F	Mała	0,078	kostka

1	2	3	4
101221F	Konopnickiej	0,242	trylinka
101222F	Mickiewicza	0,347	gruntowa
101223F	Mireckiego	0,557	gruntowa
101223F	Witosa	0,168	gruntowa
101224F	Młynarska	0,341	kamień polny
101225F	Obrońców	0,518	trylinka
101226F	Ogrodowa	0,262	bitumiczna
101227F	Okrzei	0,525	kostka
101228F	Parkowa	0,251	bitumiczna
101229F	Piątkowskiego	0,091	bitumiczna
101230F	Plac Wolności	0,137	kostka
		0,108	bitumiczna
101231F	Podmokła	0,279	gruntowa
		0,164	bitumiczna
101232F	Polna	0,162	kostka
		0,050	bitumiczna
101233F	Porzeczkowa	0,197	gruntowa
101234F	Przemysłowa	0,250	kostka
101235F	Jana Pawła II	0,179	kostka
101236F	Tartaczna	0,186	bitumiczna
101237F	Tokarska	0,152	gruntowa
101238F	Waryńskiego	0,258	trylinka
101239F	Wąska	0,220	bitumiczna
101240F	Zacisze	0,063	gruntowa
101241F	Zielna	0,126	gruntowa
101242F	Żarska	1,095	bitumiczna
101243F	Żeromskiego	0,361	bitumiczna
101244F	Żwirowa	0,148	gruntowa
101245F	Żurawia	0,130	gruntowa

Źródło: Urząd Miejski Jasień, 2017.

TABELA 135: Gmina Jasień – wykaz dróg gminnych na terenach wiejskich.

Nr drogi	Nazwa ulicy	Długość w km	Typ nawierzchni
1	2	3	4
001901F	Nowa Wieś – Nowogród Bobrzański	2,743	gruntowa
001902F	Nowa Wieś – Krzywaniec – Krzywa	3,179	gruntowa
001903F	DW nr 289 – Zabłocie	1,567	bitumiczna
001904F	Guzów – Biedrzychowice	2,300	gruntowa
		0,993	bitumiczna
001905F	Golin – Bronice – Pietrzyków	3,757	gruntowa
001906F	Mirkowice – Białków	1,526	gruntowa
001907F	Jabłoniec – Świbna	2,298	gruntowa
001908F	Jasionna – Zieleniec	1,898	gruntowa

1	2	3	4
001909F	Lisia Góra – Jabłoniec	1,678	gruntowa
001910F	Świbna – Łukawy	0,790	gruntowa
001911F	Roztoki	0,380	kamień polny
		0,320	gruntowa
001912F	Roztoki – Jasień	3,264	gruntowa
001913F	Mirkowice – Jasień	1,335	bitumiczna
001914F	Jabłoniec	1,125	gruntowa
		0,475	kamień polny
001915F	Świbna	0,372	kamień polny
001916F	Mirkowice – Tuchola	2,799	płyty betonowe
001917F	Jasień – DW nr 287	1,119	bitumiczna
001918F	Budziechów	0,346	gruntowa
		0,258	bitumiczna

Źródło: Urząd Miejski Jasień, 2017.

Łączna długość dróg gminnych wynosi 48,680 km, z czego na terenie miasta 14,158 km. Struktura nawierzchni dróg gminnych ogółem prezentuje się następująco:

- bitumiczna – 10,452 km (21,47 %);
- płyty betonowe – 2,799 km (5,75 %);
- kostka – 1,866 km (3,83 %);
- kamień polny – 1,568 km (3,22 %);
- trylinka – 1,429 km (2,94 %);
- gruntowa – 30,566 km (62,79 %),

z czego na obszarze miasta:

- bitumiczna – 5,180 km (36,59 %);
- kostka – 1,866 km (13,18 %);
- trylinka – 1,429 km (10,09 %);
- kamień polny – 0,341 km (2,41 %);
- gruntowa – 5,342 km (37,73 %),

i na terenach wiejskich:

- bitumiczna – 5,272 km (15,27 %);
- płyty betonowe – 2,799 km (8,11 %);
- kamień polny – 1,227 km (3,55 %);
- gruntowa – 25,224 km (73,07 %).

Potrzeby inwestycyjne (budowa, rozbudowa, modernizacja) związane z drogami gminnymi obejmują przede wszystkim następujące pozycje:

- droga nr 101202F (ul. I Armii);
- droga nr 101212F (ul. Konstytucji 3 Maja);
- droga nr 101214F (ul. Kościuszki);
- droga nr 101235F (ul. Jana Pawła II).

Łącznie obszar dróg zajmuje powierzchnię 300,8638 ha[125] co stanowi 2,38 % ogólnej powierzchni gminy. Generalnie stan dróg na terenie gminy jest zadowalający pod względem możliwości obsługiwania przez nie poszczególnych obszarów zabudowy (drogi wojewódzkie, powiatowe i gminne). Część dróg nie posiada jednak odpowiedniej wytrzymałości i jest w złym stanie technicznym. Jakość nawierzchni na wszystkich kategoriach dróg wymaga pilnych napraw i modernizacji. Brak kanalizacji deszczowej oraz rowów odwadniających uniemożliwia odprowadzenie wód opadowych lub prawidłowe odwodnienie korpusu drogi. Na terenach zabudowanych (poza centrum miasta) w dużej mierze drogi wojewódzkie, powiatowe, gminne i wewnętrzne nie posiadają chodników i ruch pieszy odbywa się na poboczu lub jezdni. Obecny przebieg dróg wojewódzkich ze względu na spodziewany wzrost natężenia ruchu koliduje z zabudową mieszkaniową na terenie wsi: Budziechów, Bronice, Lisia Góra, Świbna i Zieleniec w kontekście emisji nadmiernego hałasu. Do najpilniejszych zadań modernizacyjnych układu drogowego gminy należą:

- modernizacja drogi wojewódzkiej nr 287;
- modernizacja drogi wojewódzkiej nr 289;
- modernizacja drogi wojewódzkiej nr 294;
- budowa obwodnicy Budziechowa i Lubska w ciągu drogi wojewódzkiej nr 287;
- poprawa bezpieczeństwa na wybranych odcinkach dróg wojewódzkich przebiegających przez tereny zabudowane (chodniki, pobocza, przejścia dla pieszych, sygnalizacja świetlna);
- modernizacja dróg powiatowych do pełnych parametrów klasy „Z";
- dostosowanie parametrów jezdni i nośności nawierzchni dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych do ruchu ciężkiego i pojazdów rolniczych, zwłaszcza w perspektywie dalszego rozwoju przetwórstwa rolno – spożywczego i funkcji przemysłowo – usługowych, w tym rekreacyjnych;
- sukcesywne zastępowanie nawierzchni gruntowej na bitumiczną na drogach powiatowych i gminnych;
- budowa dróg wewnętrznych do obsługi poszczególnych posesji oraz dojazdów do użytków rolnych;
- budowa chodników dla ruchu pieszego i rowerowego;
- budowa parkingów;
- budowa zatok autobusowych.

[125] Według ewidencji gruntów, 2017.

TABELA 136: Gmina Jasień – gęstość gminnej i powiatowej sieci drogowej w 2015 roku.

Wyszczególnienie	Gmina Jasień	Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
Współczynniki w km na 1000 mieszkańców			
Drogi gminne o nawierzchni twardej	**2,53**	4,03	2,61
Drogi gminne o nawierzchni gruntowej	**4,26**	3,12	5,56
Drogi gminne ogółem	**6,79**	7,15	8,17
Drogi powiatowe o nawierzchni twardej	**b.d.**	4,23	3,39
Drogi powiatowe o nawierzchni gruntowej	**b.d.**	0,49	0,69
Drogi powiatowe ogółem	**b.d.**	4,72	4,08
Drogi gminne i powiatowe o nawierzchni twardej	**b.d.**	8,26	6,00
Drogi gminne i powiatowe o nawierzchni gruntowej	**b.d.**	3,61	6,25
Drogi gminne i powiatowe ogółem	**b.d.**	11,87	12,12
Współczynniki w km na 100 km²			
Drogi gminne o nawierzchni twardej	**14,29**	28,40	18,98
Drogi gminne o nawierzchni gruntowej	**24,11**	21,98	40,45
Drogi gminne ogółem	**38,40**	50,38	59,43
Drogi powiatowe o nawierzchni twardej	**b.d.**	29,80	24,67
Drogi powiatowe o nawierzchni gruntowej	**b.d.**	3,47	5,01
Drogi powiatowe ogółem	**b.d.**	33,27	29,68
Drogi gminne i powiatowe o nawierzchni twardej	**b.d.**	58,20	43,65
Drogi gminne i powiatowe o nawierzchni gruntowej	**b.d.**	25,45	45,46
Drogi gminne i powiatowe ogółem	**b.d.**	83,65	89,11

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2017.

TABELA 137: Gmina Jasień – nasycenie motoryzacją w 2015 roku.

Wyszczególnienie	Gmina Jasień	Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
Współczynniki na 1000 mieszkańców			
Pojazdy ogółem	**b.d.**	777,58	730,51
Samochody osobowe	**b.d.**	619,13	567,45
Motocykle	**b.d.**	39,90	38,58
Motorowery	**b.d.**	42,80	41,47
Samochody ciężarowe	**b.d.**	79,56	80,83
Autobusy	**b.d.**	2,13	2,48
Współczynniki na 100 km²			
Pojazdy ogółem	**b.d.**	5480,19	5316,86
Samochody osobowe	**b.d.**	4363,50	4130,08
Motocykle	**b.d.**	281,24	280,83
Motorowery	**b.d.**	301,63	301,84
Samochody ciężarowe	**b.d.**	560,75	588,29
Autobusy	**b.d.**	15,01	18,07

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2017.

KOMUNIKACJA SAMOCHODOWA:

Gmina Jasień, a zwłaszcza miasto, z racji położenia przy jednym z głównych szlaków drogowych w powiecie, posiada bardzo dobre połączenia komunikacyjne o charakterze lokalnym i regionalnym. W Jasieniu przy Placu Armii Krajowej funkcjonuje dworzec autobusowy. Zatrzymują się na mim obecnie autobusy prowadzące kursy w kierunku:

- Gręzawy przez Lisią Górę, Zieleniec, Bronice, Jasionną i Jurzyn – 1 kurs w dni nauki szkolnej;
- Gubina przez Budziechów i Lubsko – 4 kursy w dni robocze i 1 kurs w dni nauki szkolnej;
- Lubska przez Budziechów – 3 kursy codziennie, 6 kursów w dni nauki szkolnej, 7 kursów w dni robocze i 4 kursy w dni wolne od pracy;
- Tuplic przez Lisią Górę, Zieleniec, Bronice, Jasionną i Jurzyn – 1 kurs we wtorki i piątki;
- Zielonej Góry przez Mirkowice, Wicinę, Guzów i Zabłocie – 3 kursy codziennie, 3 kursy w dni nauki szkolnej, 4 kursy w dni robocze i 2 kursy w dni wolne od pracy;
- Żar przez Świbną – 2 kursy codziennie, 4 kursy w dni nauki szkolnej, 7 kursów w dni robocze i 1 kurs w dni wolne od pracy;
- Żar przez Jabłoniec, Golin, Jaryszów i Lipsk Żarski – 1 kurs w dni nauki szkolnej.

Przedstawiony powyżej rozkład kursów oznacza, że przez gminę Jasień przebiegają 3 zasadnicze linie autobusowe:

- Lubsko – Budziechów – Jasień – Lisia Góra – Zieleniec – Bronice – Jasionna – Jurzyn – (…) – Tuplice;
- Zielona Góra – (…) – Zabłocie – Guzów – Wicina – Mirkowice – Jasień – Budziechów – Lubsko;
- Żary – (…) – Świbna (opcjonalnie: Jabłoniec – Golin – Jaryszów – Lipsk Żarski) – Jasień – Budziechów – Lubsko – (…) – Gubin.

Wzdłuż wyżej wymienionych linii zlokalizowane są 23 pary przystanków autobusowych, z czego 4 w Jasieniu. Nasycenie przestrzeni osadniczej przystankami jest wystarczające z punktu widzenia potrzeb mieszkańców. Większość osób zamieszkuje w odległości od 5 do 10 minut marszu do przystanku, w sporadycznych przypadkach (tereny wiejskie) odległość ta wynosi 15 minut i więcej. Współczynnik gęstości przystanków komunikacji autobusowej na 1 km² powierzchni gminy wynosi 0,18 (w mieście 0,84). Biorąc pod uwagę tylko powierzchnię terenów zainwestowanych (bez lasów i użytków rolnych) współczynnik ten wynosi 2,28 (w mieście 2,00). Komunikacją autobusową objęte są więc wszystkie miejscowości poza Bieszkowem i Roztokami. Szczególnie dobrze z Jasieniem, ale także z Lubskiem, Zieloną Górą i Żarami, skomunikowane są wsie: Budziechów, Guzów, Mirkowice, Świbna, Wicina i Zabłocie. Problemem dla niezmotoryzowanych mieszkańców pozostałych wsi, zwłaszcza młodzieży i osób starszych, jest mała częstotliwość kursów pomiędzy tymi miejscowościami a Jasieniem, zwłaszcza w porze wieczornej oraz brak kursów w dni wolne od pracy.

Połączenia krajowe (międzyregionalne) oraz międzynarodowe realizowane są poprzez dworce autobusowe w Żarach i Zielonej Górze.

7.1.2. Infrastruktura kolejowa.

- nr 275: Wrocław Muchobór – Legnica – Żagań – Jasień – Lubsko – Gubinek (granica państwa PL / D).

Linia kolejowa nr 275 na terenie gminy Jasień sklasyfikowana jest jako linia normalnotorowa, jednotorowa, kategorii pierwszorzędnej (1), niezelektryfikowana, bez państwowego znaczenia. Na terenie gminy długość szlaku kolejowego nr 275 wynosi 9,365 km (km: 161+980 – 171+345) i przebiega przez miejscowości: Bieszków, Jasień i Budziechów. Obecnie linia jest czynnna, ale nie jest obsługiwana na potrzeby przewozów pasażerskich. Na analizowanym terenie potencjalną infrastrukturę kolejową dla podróżnych stanowi stacja kolejowa w Jasieniu. Przebieg linii nie koliduje z obecnym zagospodarowaniem terenu, a zwłaszcza z zabudową mieszkaniową i mieszkaniowo – usługową. PKP Polskie Linie Kolejowe SA, Zakład Linii Kolejowych w Zielonej Górze do 2020 roku nie przewidują zamierzeń inwestycyjnych związanych z modernizacją linii nr 275 na terenie gminy.

Na terenie gminy Jasień do początku lat 90–tych XX wieku funkcjonowały jeszcze 2 linie kolejowe:

- nr 282 w relacji Miłkowice – Węgliniec – Żary – Sieniawa Żarska – Jasień.
- nr 365 w relacji Stary Raduszec – Lubsko – Tuplice – Łęknica.

Obecnie obie linie są zlikwidowane, torowiska na zdecydowanej większości odcinków rozebrane, a byłe przystanki kolejowe (Budziechów, Glinka Górna, Lipsk Żarski) zlikwidowane (Budziechów, Glinka Górna) bądź zaadoptowane na cele mieszkaniowe (Lipsk Żarski).

TABELA 138: Gmina Jasień – podstawowe parametry techniczne linii kolejowej nr 275.

Nr linii	Kilometraż	Tor	Kategoria linii[126]	Znaczenie państwowe[127]	Klasa linii[128]
275	161+980 – 171+345	N	pierwszorzędna	NIE	– –
tor „N” – nieparzysty (jeden na szlaku; pierwszy na stacji). **klasa linii** – – nacisk osi 0 kN/oś (0,0 t/oś).					

Źródło: PKP Polskie Linie Kolejowe SA, 2017.

TABELA 139: Gmina Jasień – maksymalne prędkości na linii kolejowej nr 275[129].

Tor	Kilometraż	Maksymalne prędkości (km/h)		
		Składy wagonowe	Szynobusy i ETZ	Pociągi towarowe
N	161+980 – 171+345	0	0	0
tor „N” – nieparzysty (jeden na szlaku; pierwszy na stacji).				

Źródło: PKP Polskie Linie Kolejowe SA, 2017.

Ogółem długość linii kolejowych na terenie gminy wynosi 9,365 km. Oznacza to, że analizowany rejon charakteryzuje się korzystniejszymi współczynnikami dotyczącymi gęstości sieci kolejowej w stosunku do województwa i kraju, co prezentuje poniższa tabela.

[126] Według PKP PLK SA, *Warunki techniczne utrzymania nawierzchni na liniach kolejowych*, Warszawa 2005 (ze zmianami wprowadzonymi Zarządzeniem nr 22/2010 Zarządu PKP PLK SA z dnia 31 sierpnia 2010 roku).
[127] Według Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 17 kwietnia 2013 roku w sprawie wykazu linii kolejowych o znaczeniu państwowym (Dz. U. z dnia 16 maja 2013 roku, poz. 569).
[128] Według PKP Polskie Linie Kolejowe SA, *Regulamin przydzielania tras pociągów i korzystania z przydzielonych tras pociągów przez licencjonowanych przewoźników kolejowych w ramach rozkładu jazdy pociągów 2016/2017* – uchwała nr 1117/2015 Zarządu PKP PLK SA z dnia 01 grudnia 2015 roku.
[129] Według PKP Polskie Linie Kolejowe SA, *Regulamin przydzielania tras pociągów i korzystania z przydzielonych tras pociągów przez licencjonowanych przewoźników kolejowych w ramach rozkładu jazdy pociągów 2016/2017* – uchwała nr 1117/2015 Zarządu PKP PLK SA z dnia 01 grudnia 2015 roku.

TABELA 140: Gmina Jasień – podstawowe współczynniki dotyczące czynnych linii kolejowych w 2015 roku.

Wyszczególnienie	Gmina Jasień	Województwo Lubuskie	Polska
Linie kolejowe w km na 100 km²	**7,4**	6,5	6,2
Linie kolejowe w km na 10 tys. ludności	**13,1**	8,9	5,0

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS, 2017.

Komunikacja kolejowa:

Jasień, niegdyś trójkierunkowy (Lubsko, Żagań, Żary), lokalny węzeł kolejowy, obecnie nie pełni już tej funkcji. Od 1995 roku zawieszono kursowanie pociągów pasażerskich, a od 2015 roku także składów towarowych. Stację kolejową zaadoptowano częściowo na cele mieszkalne. Niezależnie od powyższego należy rozważyć wznowienie ruchu pasażerskiego na linii kolejowej nr 275 na odcinku Lubsko – Jasień – Bieniów – (Żary ; Zielona Góra) – Żagań. Celem reaktywacji przewozów pasażerskich byłoby zarówno promowanie ekologicznego transportu jak również turystyczna popularyzacja regionu.

Z czynnej komunikacji kolejowej mieszkańcy gminy korzystają na dworcach kolejowych w Żarach (linie: nr 14 Łódź Kaliska – Zasieki, nr 282 Żary – Miłkowice, nr 370 Żary – Zielona Góra) oraz w Nowogrodzie Bobrzańskim (linia nr 370 Żary – Zielona Góra).

Łącznie tereny kolejowe zajmują powierzchnię 94,6612 ha[130] i stanowią 0,75 % ogólnej powierzchni gminy.

7. 2. Sieć wodociągowa i kanalizacyjna.

7.2.1. Zaopatrzenie w wodę.

Obecnie gmina Jasień jest zaopatrywana w wodę przez sieć wodociągową rozdzielczą o długości 76,0 km z 1196 połączeniami prowadzącymi do budynków mieszkalnych. W 2016 roku dostarczono mieszkańcom 170,6 dam³ wody. W sieć wodociągową wyposażone są wszystkie miejscowości za wyjątkiem wsi Lipsk Żarski. Mieszkańcy Lipska Żarskiego zaopatrują się w wodę z indywidualnych bądź grupowych studni przydomowych.

TABELA 141: Gmina Jasień – wyposażenie w sieć wodociągową w 2016 roku.

Miejscowość	Długość sieci w km	Ilość przyłączy
1	**2**	**3**
Jasień	13,9	569
Bieszków	2,9	46
Bronice	5,2	23
Budziechów	2,7	105
Golin	5,4	36
Guzów	1,9	48
Jabłoniec	5,9	55
Jaryszów	1,5	20
Jasionna	2,0	14

[130] Według ewidencji gruntów, 2017.

1	2	3
Jurzyn	3,4	7
Lipsk Żarski	–	–
Lisia Góra	1,6	35
Mirkowice	1,1	28
Roztoki	4,2	23
Świbna	8,0	35
Wicina	6,5	54
Zabłocie	5,5	90
Zieleniec	1,7	5

Źródło: Urząd Miejski Jasień, 2017.

Wszystkie miejscowości zwodociągowane, poza Budziechowem (ujęcie Glinka Górna), zaopatrywane są w wodę poprzez ujęcia wód podziemnych (SUW) zlokalizowane w Jasieniu przy ul. Leśnej i ul. Wodnej. Zlokalizowane na terenie gminy Jasień ujęcie Glinka Górna zaopatruje w wodę przede wszystkim miasto Lubsko.

SUW JASIEŃ, ul. Leśna (działka ewidencyjna nr 584/1):

Decyzją Starosty Żarskiego (WBO.6341.2.2015) z dnia 09 czerwca 2015 roku udzielono Zakładowi Komunalnemu sp. z o.o. w Jasieniu pozwolenia wodnoprawnego na szczególne korzystanie z wód, to jest na pobór wody podziemnej z istniejącego ujęcia zlokalizowanego przy ul. Leśnej w Jasieniu, dla potrzeb mieszkańców Jasienia i okolicznych wsi, składającego się z 2 studni wierconych SW–1 i SW–2, eksploatowanych naprzemiennie o ustalonych i zatwierdzonych zasobach eksploatacyjnych ujęcia wynoszących Q_e = 37,0 m³/h przy S = 2,1 m i R = 131,0 m, w ilości:

- Q_{maxh} = 23,0 m³/h;
- $Q_{śrd}$ = 300,0 m³/d;
- Q_{maxr} = 109500,0 m³/rok.

Pozwolenie na szczególne korzystanie z wód w powyższym zakresie zostało wydane na czas określony do dnia 31 grudnia 2025 roku.

SUW JASIEŃ, ul. Wodna (działka ewidencyjna nr 228/3):

Decyzją Starosty Żarskiego (WBO.6341.3.2015) z dnia 09 czerwca 2015 roku udzielono Zakładowi Komunalnemu sp. z o.o. w Jasieniu pozwolenia wodnoprawnego na szczególne korzystanie z wód, to jest na pobór wody podziemnej z istniejącego ujęcia zlokalizowanego przy ul. Wodnej w Jasieniu, dla potrzeb mieszkańców Jasienia i okolicznych wsi, składającego się z 5 studni wierconych (SW–1z, SW–1r/z, SW–2z/z, SW–3AW/z i SW–3r), eksploatowanych naprzemiennie o ustalonych i zatwierdzonych zasobach eksploatacyjnych ujęcia wynoszących Q_e = 133,0 m³/h przy S = 4,5 m i R = 175,0 m, w ilości:

- Q_{maxh} = 120,0 m³/h;
- $Q_{śrd}$ = 1350,0 m³/d;
- Q_{maxr} = 492750,0 m³/rok.

Pozwolenie na szczególne korzystanie z wód w powyższym zakresie zostało wydane na czas określony do dnia 31 grudnia 2035 roku.

SUW GLINKA GÓRNA (działki ewidencyjne nr: 517, 518, 519, 520, 522, obręb Budziechów):

Decyzją Starosty Żarskiego (WBO.6341.4.2016) z dnia 02 marca 2016 roku udzielono Lubskim Wodociągom i Kanalizacji sp. z o.o. w Lubsku pozwolenia wodnoprawnego na szczególne korzystanie z wód, to jest na pobór wody podziemnej z istniejącego ujęcia zlokalizowanego w Glince Górnej (obręb Budziechów, gmina Jasień), dla potrzeb mieszkańców miejscowości: Lubsko, Budziechów, Dłużek, Chełm Żarski, Mierków, Gareja i Ziębikowo, składającego się z 7 studni wierconych [SW–1 (2b), SW–3 (3s), SW–4 (3z), SW–5 (4z), SW–6 (9a), SW–7 (4s) i SW–8 (1z)], eksploatowanych naprzemiennie o ustalonych i zatwierdzonych zasobach eksploatacyjnych ujęcia wynoszących Q_e = 350,0 m³/h przy S = 3,0 m i R = 137,0 m, w ilości:

- Q_{maxh} = 350,0 m³/h;
- $Q_{śrd}$ = 4900,0 m³/d;
- Q_{maxr} = 1788500,0 m³/rok.

Pozwolenie na szczególne korzystanie z wód w powyższym zakresie zostało wydane na czas określony do dnia 02 kwietnia 2026 roku.

TABELA 142: Gmina Jasień – źródła zaopatrzenia w wodę w 2016 roku.

Miejscowość	Źródło zaopatrzenia w wodę
Jasień	SUW ul. Wodna w Jasieniu
Bieszków	SUW ul. Wodna w Jasieniu
Bronice	SUW ul. Leśna w Jasieniu
Budziechów	SUW Glinka Górna
Golin	SUW ul. Leśna w Jasieniu
Guzów	SUW ul. Wodna w Jasieniu
Jabłoniec	SUW ul. Leśna w Jasieniu
Jaryszów	SUW ul. Leśna w Jasieniu
Jasionna	SUW ul. Leśna w Jasieniu
Jurzyn	SUW ul. Leśna w Jasieniu
Lipsk Żarski	–
Lisia Góra	SUW ul. Leśna w Jasieniu
Mirkowice	SUW ul. Wodna w Jasieniu
Roztoki	SUW ul. Wodna w Jasieniu
Świbna	SUW ul. Leśna i SUW ul. Wodna w Jasieniu
Wicina	SUW ul. Wodna w Jasieniu
Zabłocie	SUW ul. Wodna w Jasieniu
Zieleniec	SUW ul. Leśna w Jasieniu

Źródło: Urząd Miejski Jasień, 2017.

Dla źródeł zaopatrzenia w wodę w Jasieniu obszary stref ochrony bezpośredniej mieszczą się w granicach ogrodzenia poszczególnych stacji ujęcia wody. Dla ujęcia Glinka Górna wyznaczono dodatkowo strefę ochrony pośredniej.

TABELA 143: Gmina Jasień – gęstość sieci wodociągowej w 2016 roku.

Wyszczególnienie	Gmina Jasień	Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
Gęstość sieci wodociągowej[131] w km/100 km² ogółem	**59,94**	60,58	49,45
Gęstość sieci wodociągowej[132] w km/100 km² miasta	**290,2**	354,8	261,4
Gęstość sieci wodociągowej[133] w km/100 km² na wsi	**50,9**	45,7	35,4
Zużycie wody na 1 mieszkańca w m³ ogółem	**23,9**	27,6	29,1
Zużycie wody na 1 mieszkańca w m³ w miastach	**26,0**	28,1	30,8
Zużycie wody na 1 mieszkańca w m³ na wsi	**20,5**	26,7	26,0
% ludności ogółem korzystającej z wodociągu	**93,0**	93,2	94,4
% ludności miejskiej korzystającej z wodociągu	**99,4**	96,4	97,1
% ludności wiejskiej korzystającej z wodociągu	**82,8**	88,2	89,3

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2017.

Gęstość sieci wodociągowej ogółem na terenie gminy Jasień jest zbliżona do średniej wartości charakteryzującej powiat żarski i wyższa od przeciętnej dla województwa lubuskiego. Podobnie kształtują się współczynniki obejmujące tylko tereny miejskie i wiejskie. Ważniejsza od gęstości, na którą wpływ ma powierzchnia danej jednostki administracyjnej i charakter jej zagospodarowania, jest wartość określająca dostępność mieszkańców do sieci wodociągowej. Na terenie gminy Jasień jest ona statystycznie najkorzystniejsza tylko w ujęciu dla terenów miejskich.

Istniejące źródła zaopatrzenia i przepustowość głównych rurociągów umożliwiają dalszy rozwój osadnictwa na terenie gminy. Sieć wodociągowa na potrzeby bytowo – gospodarcze i przeciwpożarowe powinna być sukcesywnie rozbudowywana na bazie istniejącego układu w miarę narastania potrzeb wynikających ze zwiększenia intensywności zabudowy i objęcia zabudową nowych terenów, jak również dla objęcia mieszkańców dotychczas nie podłączonych. Uzbrojenie w sieć wodociągową nowych terenów powinno być prowadzone wyprzedzająco w stosunku do zabudowy kubaturowej. W najbliższych latach przewiduje się budowę nowych ujęć wody przy SUW Leśna w Jasieniu oraz rozbudowę sieci wodociągowej dla nowo powstałych budynków mieszkalnych i gospodarczych.

7.2.2. Kanalizacja.

Aktualnie na terenie gminy sieć kanalizacyjną posiada jedynie część miasta Jasień (ulice: Akacjowa, Boczna, Brukowa, Brzozowa, Buczka, Ciemna, Cmentarna, Jana Pawła II, Jasna, Kazimierza Wielkiego, Konopnickiej, Konstytucji 3 Maja, Lubska, Mała, Mickiewicza, Modra, Obrońców, Piątkowskiego, Podmokła, Przemysłowa, Rolnicza, Tenisowa, Wąska, XX–lecia, Zielonogórska, Żwirowa, Żytnia) oraz wieś Budziechów. Długość sieci kanalizacyjnej w 2016 roku wyniosła tu ogółem 18,5 km z 262 połączeniami prowadzącymi do budynków mieszkalnych. W 2016 roku odprowadzono siecią 81,9 dam³ ścieków. Bez kanalizacji sanitarnej pozostaje reszta miejscowości. Gospodarka ściekowa opiera się tam na powszechnym, przejściowym gromadzeniu ścieków w wybieralnych zbiornikach bezodpływowych i wywożeniu ich przez specjalistyczne uprawnione podmioty taborem asenizacyjnym do oczyszczalni ścieków w Jasieniu. Realizowane są także przydomowe oczyszczalnie ścieków.

[131] Sieć rozdzielcza, bez połączeń prowadzących do budynków i innych obiektów.
[132] Sieć rozdzielcza, bez połączeń prowadzących do budynków i innych obiektów.
[133] Sieć rozdzielcza, bez połączeń prowadzących do budynków i innych obiektów.

W Jasieniu istniejąca sieć kanalizacji burzowej, poprzez przyłączenie do niej odpływów z szamb i przyłączy domowych, stała się kanalizacją ogólnospławną. Jest to sieć odcinkowa z bezpośrednimi wlotami do przepływającej przez miasto rzeki Lubszy. Wody opadowe i roztopowe z części terenu miasta i z obszarów wiejskich odprowadzane są bez oczyszczenia poprzez spływ przypowierzchniowy do rowów przydrożnych i melioracyjnych z odpływem do poszczególnych cieków wodnych.

TABELA 144: Gmina Jasień – wyposażenie w sieć kanalizacyjną w 2016 roku.

Miejscowość	Długość sieci w km	Ilość przyłączy
Jasień	14,5	174
Budziechów	4,0	88

Źródło: Urząd Miejski Jasień, 2017.

Sieć kanalizacyjną w Jasieniu obsługuje mechaniczno – biologiczna oczyszczalnia ścieków w Jasieniu. Płynne nieczystości z Budziechowa kierowane są do oczyszczalni w Lubsku.

OCZYSZCZALNIA JASIEŃ, ul. Zielonogórska (działka ewidencyjna nr 845):

Decyzją Starosty Żarskiego (WBO–II.6341.45.2011) z dnia 16 grudnia 2011 roku udzielono Gminie Jasień pozwolenia wodnoprawnego na szczególne korzystanie z wód, to jest wprowadzanie ścieków komunalnych pochodzących z aglomeracji Jasień w ilości:

- Q_{maxh} = 86,0 m³/h;
- $Q_{śrd}$ = 653,0 m³/d;
- Q_{maxr} = 238345,0 m³/rok,

do rzeki Lubsza w km 35+595, po ich oczyszczeniu na mechaniczno – biologicznej oczyszczalni ścieków (RLM = 4948) zlokalizowanej na działce ewidencyjnej nr 845 w obrębie Jasień. Skład wprowadzonych ścieków do odbiornika nie może przekroczyć następujących wartości stężeń zanieczyszczeń:

- $BZT_5 \leq 25$ mg O_2/l;
- $CHZT_{CR} \leq 125$ mg O_2/l;
- Zawiesiny ogólne ≤ 35 mg/l.

Pozwolenie na szczególne korzystanie z wód w powyższym zakresie zostało wydane na czas określony do dnia 16 grudnia 2021 roku.

TABELA 145: Gmina Jasień – odbiorniki ścieków komunalnych w 2016 roku.

Miejscowość	Odbiornik ścieków komunalnych
Jasień	Oczyszczalnia ścieków w Jasieniu
Budziechów	Oczyszczalnia ścieków w Lubsku

Źródło: Urząd Miejski Jasień, 2017.

TABELA 146: Gmina Jasień – gęstość sieci kanalizacyjnej w 2016 roku.

Wyszczególnienie	Gmina Jasień	Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
Gęstość sieci kanalizacyjnej[134] w km/100 km² ogółem	**14,59**	23,51	31,25
Gęstość sieci kanalizacyjnej[135] w km/100 km² miasta	**302,7**	335,5	250,5
Gęstość sieci kanalizacyjnej[136] w km/100 km² na wsi	**3,3**	7,7	16,8
Ścieki odprowadzone siecią kanalizacyjną na 1 mieszkańca w m³	**11,42**	17,97	24,98
% ludności ogółem korzystającej z sieci kanalizacyjnej	**39,0**	57,7	72,7
% ludności miejskiej korzystającej z sieci kanalizacyjnej	**63,5**	86,6	90,8
% ludności wiejskiej korzystającej z sieci kanalizacyjnej	**0,2**	13,1	39,1

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2017.

Dane dotyczące gospodarki ściekowej na terenie gminy Jasień wskazują jakim niedoborem w zakresie sieci kanalizacyjnej charakteryzuje się obszar gminy ogółem, ale także odrębnie w ujęciu dla terenów miejskich i wiejskich, w stosunku do całego powiatu żarskiego i województwa lubuskiego, które i tak posiada jedne z niższych wskaźników w skali kraju. Brak systemowego rozwiązania gospodarki ściekowej na terenach nie objętych siecią kanalizacyjną, przy jednoczesnym niemal pełnym zwodociągowaniu gminy, powoduje powstawanie większej ilości nieodprowadzonych siecią ścieków. Miejscowa społeczność zmuszona jest gromadzić płynne nieczystości w zbiornikach zlokalizowanych na terenie własnych posesji. Zdarzają się również przypadki nielegalnych wylewisk ścieków na pola uprawne oraz do rowów melioracyjnych. To z kolei wpływa na zwiększone zanieczyszczenie gleb oraz wód powierzchniowych i podziemnych.

Uchwałą nr XXIV/325/16 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 10 października 2016 roku wyznaczono aglomerację „Jasień" o równoważnej liczbie mieszkańców (RLM) 3659. Obszar aglomeracji „Jasień" obejmuje miasto Jasień z wyłączeniem ulic: Błotnej, Bocianiej, Bolesława Chrobrego, Bolesława Krzywoustego, Budowlanych, Ceglanej, Cichej, Działkowej, Filtrowej, Gazowej, Grzybowej, Jaskółczej, Kasztanowej, Kazimierza Wielkiego, Klonowej, Kolejowej, Kruczej, Kwiatowej, Leśnej, Lipowej, Lisiej, Łąkowej, Mireckiego, Młynarskiej, Piaskowej, Podgórnej, Porzeczkowej, Ptasiej, Rogali, Rzecznej, Sienkiewicza, Sportowej, Stolarskiej, Sybiraków, Szkolnej, Tarnopolskiej, Wesołej, Wilczej, Wiśniowej, Witosa, Wodnej, Zacisze, Żarskiej, Żeromskiego i Żurawiej. Zgodnie z § 3, ust. 4, 5 i 6 Rozporządzenia Ministra Środowiska dnia 22 lipca 2014 roku w sprawie sposobu wyznaczania obszaru i granic aglomeracji (Dz. U. z 2014 roku, poz. 995) realizacja sieci kanalizacyjnej na obszarze aglomeracji z doprowadzeniem do oczyszczalni ścieków powinna być uzasadniona finansowo i technicznie, przy czym wskaźnik długości sieci obliczany jako stosunek przewidywanej do obsługi przez budowany system kanalizacji zbiorczej liczby mieszkańców aglomeracji i niezbędnej do realizacji długości sieci kanalizacyjnej nie może być mniejszy od 120 mieszkańców na 1 km sieci (ust. 4), a w przypadku terenów o przynajmniej jednoprocentowym średnim spadku w kierunku istniejącej lub przewidywanej oczyszczalni ścieków, a także terenów położonych w granicach stref ochronnych ujęć wody i obszarów ochronnych zbiorników wód śródlądowych oraz terenów objętych przynajmniej jedną formą ochrony przyrody, wskaźnik długości sieci obowiązujący na tych terenach nie może być mniejszy od 90 mieszkańców na 1 km sieci (ust. 5 i 6). Z racji tego, że dla miejscowości wiejskich (poza skanalizowanym Budziechowem) oraz dla części miasta niespełnionoby

[134] Sieć rozdzielcza i kolektory.
[135] Sieć rozdzielcza i kolektory.
[136] Sieć rozdzielcza i kolektory.

wymagań odnoście wyżej wymienionych wskaźników, a także z uwagi na wysokie nakłady finansowe konieczne do wyposażenia w systemy kanalizacji sanitarnej, odstąpiono od szerszego zakresu granic aglomeracji.

Dokończenie budowy sieci wodociągowej oraz uporządkowanie gospodarki ściekowej ma priorytetowe znaczenie dla gminy i niebawem rozpoczną się kolejne inwestycje w tym zakresie. Generalnie budowa sieci kanalizacyjnej na terenach wiejskich i do tego charakteryzujących się dość rozproszonym typem zabudowy jest przedsięwzięciem bardzo kosztownym, nie tylko na etapie inwestycji, ale również w trakcie późniejszego użytkowania. W związku z powyższym poza granicami aglomeracji „Jasień" oraz wsi Budziechów postuluje się realizację oczyszczalni przydomowych (przy korzystnych warunkach gruntowo – wodnych) lub budowę tak zwanych oczyszczalni kontenerowych, odbierających ścieki za pomocą sieci z poszczególnych zlewni. Należy także założyć, że dla posesji oddalonych od głównej koncentracji zabudowy oraz dla najmniejszych miejscowości, gdzie realizacja sieci kanalizacyjnej nie będzie prowadzona ze względów ekonomicznych, dopuszcza się pozostawienie zbiorników bezodpływowych. Wody opadowe i roztopowe odprowadzane powinny być nadal przez kanalizację deszczową i spływ powierzchniowy do pobliskich rowów melioracyjnych i cieków wodnych oraz przez infiltrację do gruntu. Ścieki deszczowe z zanieczyszczeniami typu przemysłowego lub ropopochodnymi (z ciągów komunikacyjnych, placów, parkingów, baz transportowych, warsztatów samochodowych, stacji paliw, itp.) po oczyszczeniu powinny być odprowadzane do odbiornika w sposób zorganizowany poprzez zamknięte bądź otwarte systemy kanalizacyjne. Wody opadowe umownie czyste bądź poddane oczyszczeniu można wykorzystać na miejscu na potrzeby gospodarcze (np.: w obiegach zamkniętych) i odprowadzać powierzchniowo na tereny biologicznie czynne, rozsączyć w gruncie, a jeżeli nie będzie to możliwe retencjonować i odprowadzać do odbiornika po przejściu fali opadów.

Niezależnie od powyższego w zakresie gospodarki ściekowej perspektywicznie zakłada się budowę sieci kanalizacyjnej w Jasieniu przy ulicach:

- etap 1 – I Armii, Agrestowa, Energetyczna, Geodetów, Kościelna, Kościuszki, Leśna (część), Ogrodowa, Okrzei, Parkowa, Polna, Powstańców Warszawskich, Sowia, Tokarska, Waryńskiego, Zielna;
- etap 2 – Bolesława Chrobrego, Bolesława Krzywoustego, Budowlanych, Kazimierza Wielkiego, Jaskółcza, Kolejowa, Krucza, Leśna (część), Lipowa, Lisia, Młynarska, Piaskowa, Podgórna, Porzeczkowa, Ptasia, Sienkiewicza, Sportowa, Sybiraków, Wesoła, Zacisze, Żarska, Żeromskiego, Żurawia.

RYCINA 36: Gmina Jasień – zaopatrzenie w wodę i sieć kanalizacyjna w 2016 roku – ogółem (I).

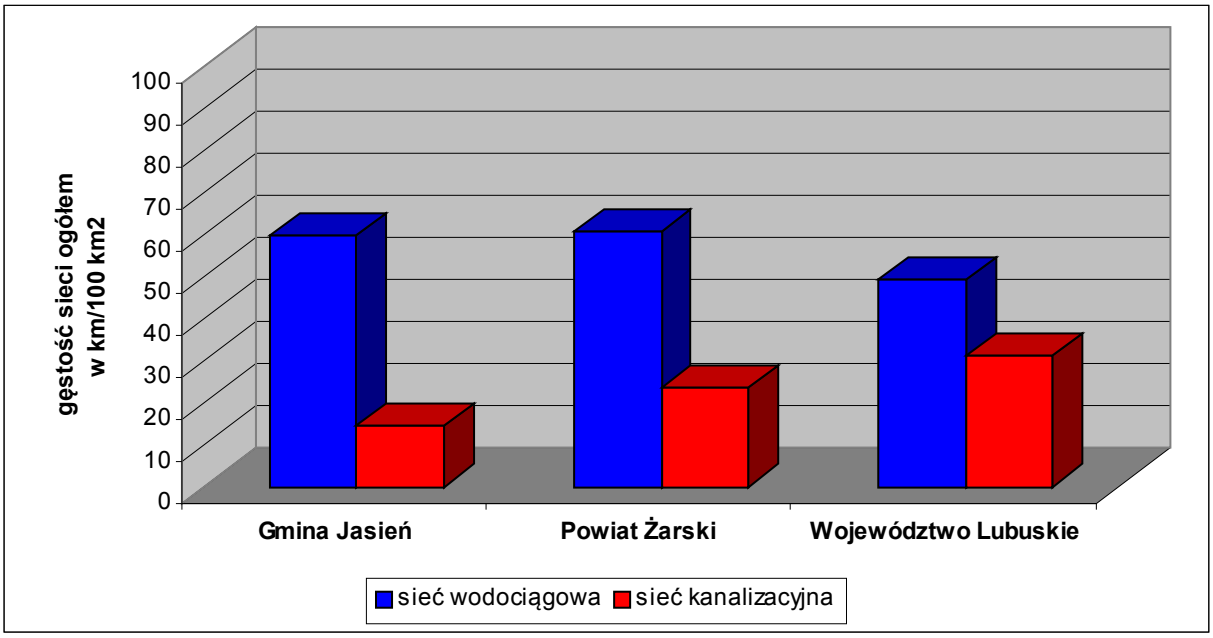

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2017.

RYCINA 37: Gmina Jasień – zaopatrzenie w wodę i sieć kanalizacyjna w 2016 roku – ogółem (II).

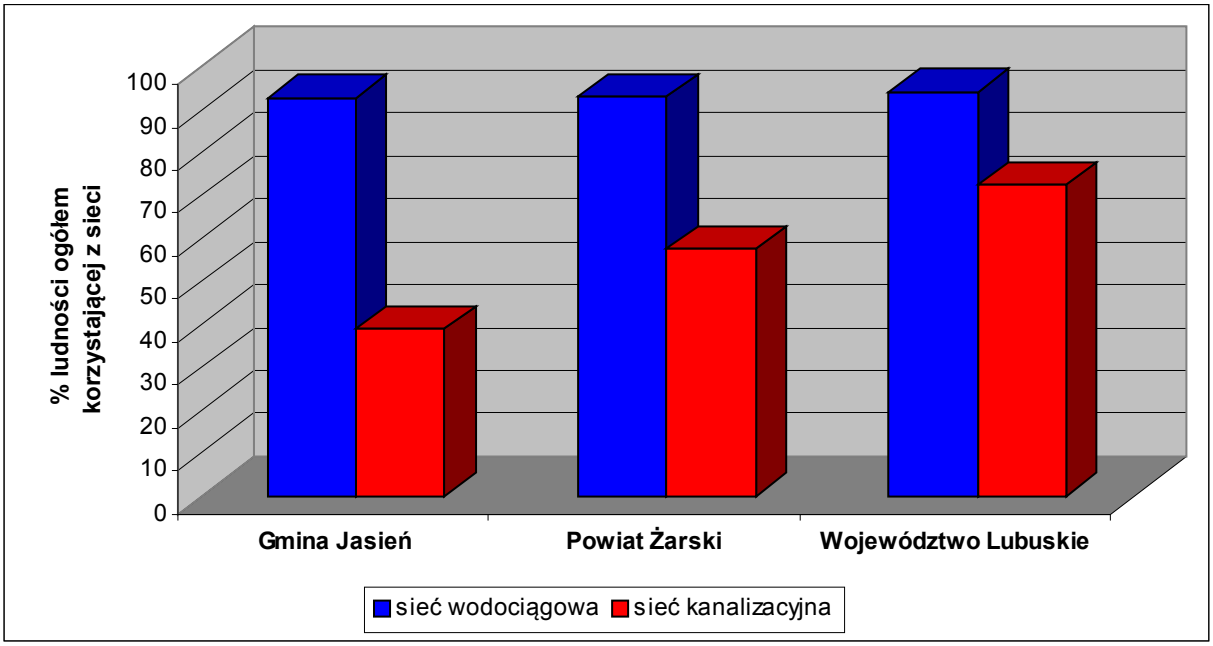

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2017.

RYCINA 38: Gmina Jasień – zaopatrzenie w wodę i sieć kanalizacyjna w 2016 roku – tereny wiejskie (I).

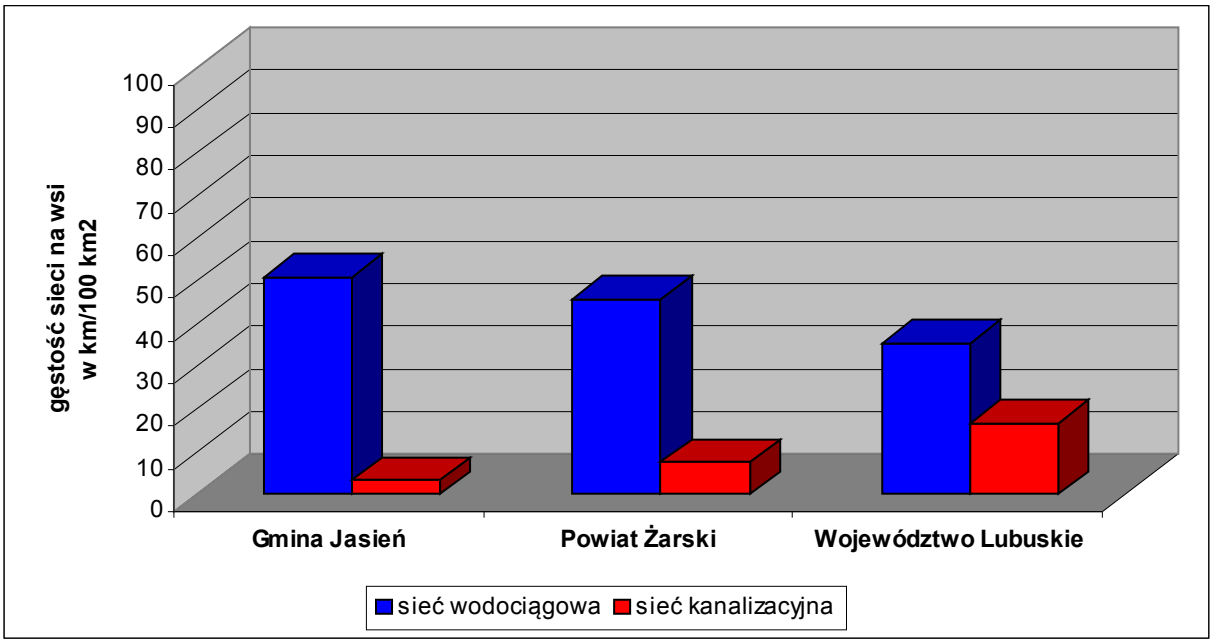

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2017.

RYCINA 39: Gmina Jasień – zaopatrzenie w wodę i sieć kanalizacyjna w 2015 roku – tereny wiejskie (II).

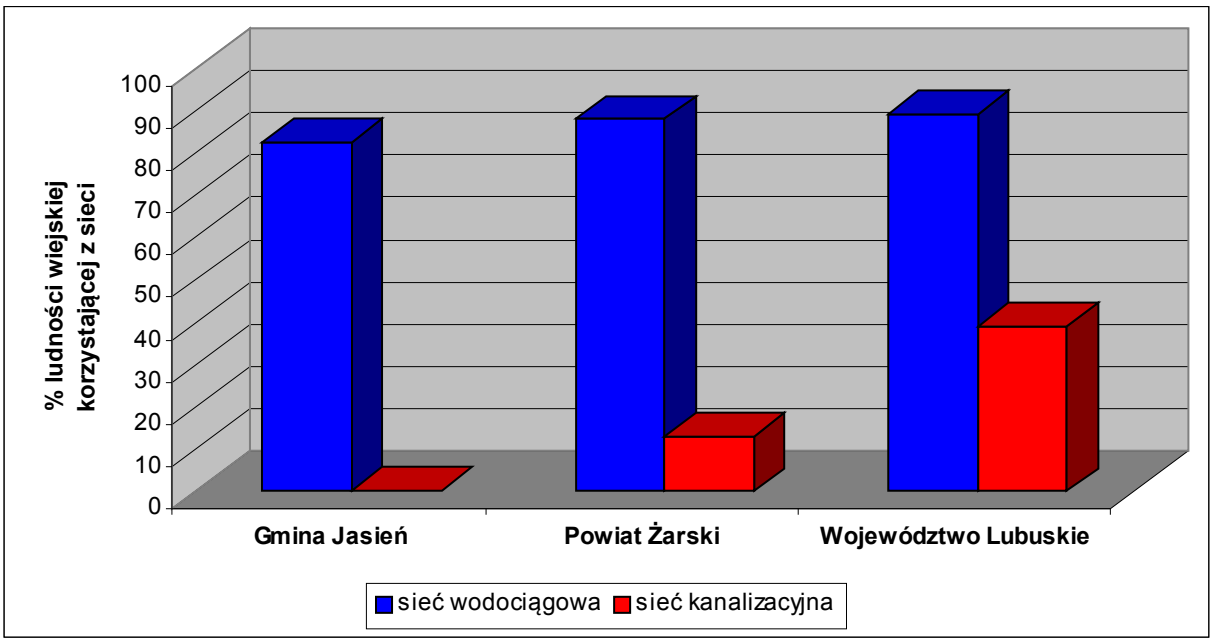

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2017.

7. 3. Sieć gazowa.

Na terenie gminy Jasień Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo SA (PGNiG SA) nie posiada obszarów i terenów górniczych utworzonych w związku z wydobywaniem gazu ziemnego oraz przesyłowej i dystrybucyjnej sieci gazowej. PGNiG SA nie prowadzi na przedmiotowym terenie działalności związanej z poszukiwaniem i rozpoznawaniem złóż ropy naftowej i gazu zimnego. Nie planuje również żadnych inwestycji.

Operator Gazociągów Przesyłowych „Gaz – System" SA, Oddział we Wrocławiu nie eksploatuje gazociągów wysokiego i średniego ciśnienia oraz nie planuje żadnych zamierzeń inwestycyjnych na terenie gminy Jasień.

Polska Spółka Gazownictwa (PSG) sp. z o.o. posiada na terenie gminy sieć gazową przesyłową wysokiego ciśnienia oraz sieć dystrybucyjną średniego i niskiego ciśnienia, z czego:

- sieć wysokiego ciśnienia o długości 6,635 km;
- sieć średniego ciśnienia o długości 10,534 km;
- sieć niskiego ciśnienia o długości 13,145 km.

Przez obszar gminy przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia DN 150, Cn 5,5 MPa relacji Żary Lubomyśl – Jasień. Gaz ziemny zaazotowany doprowadzany jest magistralą biegnącą z kierunku Głogowa przez Szprotawę, Żagań, Żary do Jasienia. Gazociąg ten zakończony jest stacją redukcyjno – pomiarową Iº (Q = 3000 m³/h) zlokalizowaną przy ul. Granicznej w Jasieniu. Ze stacji przy ul. Granicznej poprzez sieć średniego i niskiego ciśnienia zaopatrywane jest miasto Jasień. Od stacji przy ul. Granicznej prowadzi do Lubska gazociąg średniego ciśnienia zaopatrujący w gaz wieś Budziechów oraz miasto Lubsko. Dodatkowo na terenie gminy Jasień zlokalizowanych jest 6 stacji redukcyjno – pomiarowych IIº:

- Jasień, ul. Graniczna (Q = 500 m³/h), działka ewidencyjna nr 144/2;
- Jasień, ul. Leśna (Q = 100 m³/h), działka ewidencyjna nr 584/10;
- Jasień, ul. Okrzei (własność Gminy Jasień), działka ewidencyjna nr 677/46;
- Jasień, ul. Tarnopolska (Q = 250 m³/h), działka ewidencyjna nr 805;
- Jasień, ul. Tenisowa (Q = 100 m³/h), działka ewidencyjna nr 431/4;
- Jasień, ul. Żarska (Q = 300 m³/h), działka ewidencyjna nr 601.

Obecnie zgazyfikowane jest wyłącznie miasto Jasień oraz wieś Budziechów. Zaopatrzenie w paliwo gazowe realizowane jest poprzez 614 przyłączy gazowych o łącznej długości 8,276 km, z czego:

- Budziechów – 100 przyłączy gazowych średniego ciśnienia o długości 1,770 km;
- Jasień – 49 przyłączy gazowych średniego ciśnienia o długości 0,704 km oraz 465 przyłączy gazowych niskiego ciśnienia o długości 5,802 km.

Według danych GUS na koniec 2015 roku z gazowej sieci dystrybucyjnej korzystało w gminie 1499 odbiorców, z czego 1414 w mieście. Do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych prowadziło 438 przyłączy, z czego 338 w mieście. 138 odbiorców ogrzewało gazem mieszkania, z czego 118 w mieście. Łączne zużycie gazu wyniosło 1173,7 tys. m³, z czego 562,3 tys. m³ zużyto na ogrzewanie mieszkań (w mieście odpowiednio: 1095,2 tys. m³ i 518,3 tys. m³).

TABELA 147: Gmina Jasień – sieć gazowa, odbiorcy oraz zużycie gazu w gospodarstwach domowych w 2015 roku.

Wyszczególnienie	Gmina Jasień	Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
Gęstość sieci gazowej ogółem w km/100 km²	**18,41**	14,81	29,30
Gęstość sieci gazowej przesyłowej w km/100 km² ogółem	**4,65**	3,68	7,51
Gęstość sieci gazowej rozdzielczej w km/100 km² ogółem	**13,8**	11,1	21,8
Gęstość sieci gazowej rozdzielczej w km/100 km² miasta	**292,8**	225,4	218,6
Gęstość sieci gazowej rozdzielczej w km/100 km² na wsi	**2,8**	0,3	8,8
Odbiorcy[137] gazu z sieci na 1000 mieszkańców ogółem	**209,09**	187,07	189,50
Liczba odbiorców[138] gazu z sieci w stosunku do liczby ludności ogółem w (%)	**20,91**	18,71	18,95
% ludności ogółem korzystającej z sieci gazowej	**61,1**	51,9	51,9
% ludności miejskiej korzystającej z sieci gazowej	**93,1**	84,9	73,6
% ludności wiejskiej korzystającej z sieci gazowej	**10,2**	0,8	11,5
Zużycie gazu z sieci na 1 mieszkańca[139] w m³ ogółem	**163,0**	124,2	122,0
Zużycie gazu z sieci na 1 mieszkańca[140] w m³ w miastach	**247,3**	202,8	167,4
Zużycie gazu z sieci na 1 mieszkańca[141] w m³ na wsi	**28,3**	2,3	37,9
Zużycie gazu z sieci na 1 korzystającego w m³ ogółem	**267,9**	239,9	235,6
Zużycie gazu z sieci na 1 korzystającego w m³ w miastach	**267,2**	239,7	227,8
Zużycie gazu z sieci na 1 korzystającego w m³ na wsi	**278,4**	276,2	328,4
Odsetek (%) odbiorców ogrzewających gazem mieszkania na odbiorców[142] gazu z sieci ogółem	**9,21**	10,47	16,55
Odbiorcy[143] gazu z sieci na 1000 mieszkań ogółem	**613,84**	539,20	527,59
Odbiorcy[144] gazu z sieci ogrzewający mieszkania gazem na 1000 mieszkań ogółem	**56,51**	56,44	87,31

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2017.

Wskaźniki dotyczące gęstości sieci gazowej są na terenie gminy Jasień wyższe od średnich charakteryzujących powiat żarski oraz niższe od wskaźników dla całego województwa lubuskiego. Jedynie gęstość sieci na terenach miejskich jest wyższa od średniej wojewódzkiej. Co jednak istotniejsze, to dostępność do sieci gazowej (liczba odbiorców, % ludności korzystającej z sieci) jest na terenie gminy Jasień wyższa od średnich charakteryzujących powiat i województwo, co potwierdzają wyniki obrazujące zużycie gazu z sieci na 1 mieszkańca ogółem. Jedynie odsetek ludności wiejskiej korzystającej z sieci gazowej jest nieznacznie niższy od średniej wojewódzkiej. O ile paliwo gazowe na terenie Budziechowa i Jasienia jest od wielu lat powszechnym medium, to warto jednak zauważyć, że spośród ogółu odbiorców gazu tylko niecałe 10 % ogrzewa gazem mieszkania, co jest wskaźnikiem niższym od średnich w powiecie i całym regionie lubuskim.

[137] Odbiorcy w gospodarstwach domowych, łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorczych.
[138] Odbiorcy w gospodarstwach domowych, łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorczych.
[139] Do przeliczeń przyjęto ludność ogółem bez wyodrębniania jej w tych miastach i wsiach, w których ta sieć istniała.
[140] Do przeliczeń przyjęto ludność ogółem bez wyodrębniania jej w tych miastach, w których ta sieć istniała.
[141] Do przeliczeń przyjęto ludność ogółem bez wyodrębniania jej w tych wsiach, w których ta sieć istniała.
[142] Odbiorcy w gospodarstwach domowych, łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorczych.
[143] Odbiorcy w gospodarstwach domowych, łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorczych.
[144] Odbiorcy w gospodarstwach domowych, łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorczych.

Plan Rozwoju Polskiej Spółki Gazownictwa sp. z o.o. na lata 2018 – 2022 nie przewiduje większych zadań inwestycyjnych na terenie gminy Jasień związanych z dalszą rozbudową sieci dystrybucyjnej w obszarach, na których nie występuje sieć gazowa. *Plan* obejmuje realizację bieżących przyłączeń w zakresie koniecznej rozbudowy sieci i budowy przyłączy.

Sieć gazowa jest w dobrym stanie technicznym i może być źródłem gazu dla kolejnych odbiorców. Istniejące warunki techniczne i stan techniczny gazociągów w regionie pozwalają także na rozbudowę sieci dystrybucyjnej dla potrzeb wszystkich zainteresowanych, którzy spełnią warunek opłacalności w rozumieniu ustawy Prawo energetyczne. Opłacalność przedsięwzięcia uzależniona jest między innymi od zawarcia odpowiedniej ilości umów o przyłączenie do sieci gazowej oraz długości projektowanych gazociągów i przyłączy odpowiednich dla umożliwienia zaistnienia warunków technicznych przyłączenia. Stacje redukcyjno – pomiarowe oraz gazociągi stanowią układy hermetycznie zamknięte i wyłączając stany awaryjne nie zagrażają środowisku naturalnemu. Dalsze rozpowszechnienie gazyfikacji sprzyjać będzie ochronie środowiska poprzez eliminację lokalnej emisji pyłów i toksycznych składników spalin. Na terenie gminy korzystne warunki do dalszej gazyfikacji posiadają przede wszystkim wsie: Bieszków, Świbna i Jabłoniec, czyli miejscowości leżące najbliżej przebiegającego gazociągu (łącznie 544 mieszkańców – około 180 potencjalnych odbiorców) oraz ewentualnie rejon wsi: Mirkowice, Wicina, Guzów i Zabłocie, czyli miejscowości położone stosunkowo blisko infrastruktury gazowniczej i dodatkowo charakteryzujące się dość dużym zaludnieniem (łącznie 790 mieszkańców – około 270 potencjalnych odbiorców).

Ewentualna przyszła budowa sieci gazowej dla odbiorców indywidualnych powinna być realizowana z uwzględnieniem obowiązującego prawa energetycznego – ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 roku (Dz. U. Nr 54 poz. 348 z późn. zm.) oraz rozporządzeń wykonawczych, w szczególności w oparciu o:

- wnioski podmiotów ubiegających się o przyłączenie do sieci gazowej posiadających tytuł prawny do korzystania z przyłączanego obiektu;
- sporządzony przez przedsiębiorstwo energetyczne plan rozwoju w zakresie sieci gazowej, uwzględniający wytyczne miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, ograniczony do zadań, dla których istnieją warunki techniczne oraz ekonomiczne dostarczania paliwa gazowego.

7. 4. Elektroenergetyka.

7.4.1. Elektroenergetyczna sieć przesyłowa.

Na terenie gminy Jasień nie ma obiektów elektroenergetycznych (stacji i linii o napięciu 220 kV i 400 kV) krajowej sieci przesyłowej, będących w eksploatacji Polskich Sieci Elektroenergetycznych SA.

Aktualny plan inwestycyjny i plan rozwoju sieci przesyłowej krajowego systemu elektroenergetycznego nie ujmują zamierzeń na terenie gminy Jasień.

7.4.2. Elektroenergetyczna sieć dystrybucyjna.

Przez teren gminy Jasień przebiegają 3 linie napowietrzne o napięciu 110 kV, o łącznej długości 7,429 km, będące własnością Grupy ENEA, relacji:

- GPZ Leśniów – GPZ Budziechów;
- GPZ Gubin – GPZ Budziechów;
- GPZ Żary – GPZ Budziechów.

Na terenie gminy sieć rozdzielcza SN 15 kV i 20 kV zasilana jest ze stacji transformatorowej 110/20/15 kV Budziechów, zlokalizowanej na zachód od wsi Budziechów (działki ewidencyjne nr 403/3 i 403/4). Stacja zasilana jest bezpośrednio ze stacji transformatorowej 220/110 kV Leśniów linią napowietrzną 110 kV o przekroju 240 mm². Dodatkowo stacja powiązana jest dwoma liniami napowietrznymi 110 kV o przekroju 240 mm² ze stacjami: 110/20 kV Zakładowa (Żary) oraz 110/15 kV Gubin. Odbiorcy energii elektrycznej zasilani są liniami NN 0,4 kV wyprowadzonymi ze stacji transformatorowych 20/0,4 kV, będących własnością operatora systemu dystrybucyjnego ENEA Operator sp. z o.o. lub bezpośrednio z abonenckich stacji transformatorowych 20/0,4 kV, będących własnością odbiorców.

Sieć rozdzielcza SN 15 kV i 20 kV to 21,328 km linii kablowych w centrum miasta i na terenach gęściej zabudowanych oraz 68,534 km linii napowietrznych na obrzeżach miasta i terenach wiejskich. Odbiorcy przemysłowi i bytowo – komunalni zasilani są z 20 słupowych i 29 kubaturowych stacji transformatorowych 20/0,4 kV. Łączna długość linii NN 0,4 kV kablowych wynosi 16,430 km, a napowietrznych 44,679 km, zaś długość przyłączy NN 0,4 kV kablowych to 9,251 km, a napowietrznych 20,589 km.

Wszystkie miejscowości na terenie gminy są zelektryfikowane. Dostawy energii w pełni pokrywają potrzeby mieszkańców oraz jednostek gospodarczych. W lokalnym systemie energetycznym występują rezerwy, które mogą być wykorzystywane do celów grzewczych u istniejących odbiorców przyłączonych do sieci ENEA. Według danych GUS na koniec 2015 roku energię elektryczną pobierało w mieście 1618 odbiorców, a jej zużycie na 1 mieszkańca wyniosło 578,8 kWh. Obecny system elektroenergetyczny zaspokaja we właściwym zakresie potrzeby mieszkańców i nie występują problemy związane z brakami energii elektrycznej. Jednakże część sieci, zwłaszcza niektórych odcinków linii napowietrznych 15 kV i 20 kV oraz 0,4 kV, wymaga modernizacji i skablowania. Istnieje również potrzeba wymiany części drewnianych słupów na liniach niskiego napięcia. Problemem w skali całej gminy jest niewystarczająca ilość sieci oświetlenia ulicznego.

TABELA 148: Gmina Jasień – odbiorcy oraz zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w 2015 roku.

Wyszczególnienie	Gmina Jasień	Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
Odbiorcy energii elektrycznej na 1000 mieszkańców ogółem	**b.d.**	335,20	355,68
Zużycie energii elektrycznej na 1 mieszkańca ogółem w kWh	**b.d.**	710,0	663,1
Zużycie energii elektrycznej na 1 mieszkańca miast w kWh	**578,8**	642,6	648,8
Zużycie energii elektrycznej na 1 mieszkańca na wsi w kWh	**b.d.**	814,4	689,5

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2017.

W najbliższym czasie rozbudowa i modernizacja dystrybucyjnej sieci elektroenergetycznej na terenie gminy, w celu zapewnienia prawidłowej pracy sieci oraz minimalizacji przerw w dostawach energii, realizowana będzie poprzez:

- wymianę wyeksploatowanych urządzeń linii średniego napięcia;
- wymianę wyeksploatowanych urządzeń linii niskiego napięcia;
- wymianę wyeksploatowanych stacji transformatorowych 20/0,4 kV.
- przebudowę odcinków linii napowietrznych na linie kablowe lub z przewodami izolowanymi;
- wymianę przyłączy odbiorców energii elektrycznej na przyłącza izolowane lub kablowe, zwiększające bezpieczeństwo i standardy dostarczanej energii.

7.4.3. Alternatywne źródła energii.

Rosnące wraz z rozwojem cywilizacyjnym zapotrzebowanie na energię, przy wyczerpywaniu się jej tradycyjnych zapasów głównie paliw kopalnych (węgla, ropy naftowej, gazu ziemnego) oraz towarzyszący ich zużyciu wzrost zanieczyszczenia środowiska, powodują zwiększenie zainteresowania wykorzystaniem energii ze źródeł odnawialnych. Energia ze źródeł odnawialnych oznacza energię pochodzącą z naturalnych powtarzających się procesów przyrodniczych, uzyskiwaną z odnawialnych niekopalnych źródeł energii takich jak: energia wody, wiatru, promieniowania słonecznego, geotermalna oraz energia wytwarzana z biomasy stałej, biogazu i biopaliw ciekłych. Urozmaicona (miejscami) rzeźba terenu powoduje, że na obszarze gminy Jasień istnieją względnie korzystne uwarunkowania naturalne (anemograficzne i hydrograficzne), umożliwiające pozyskiwanie energii elektrycznej z odnawialnych źródeł – w tym przypadku na bazie siły wiatru i wody, a także promieniowania słonecznego.

Opracowania Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej (IMGW) wskazują, że w Polsce średnia roczna prędkość wiatrów na wysokości 10 – 20 m waha się między 2,8 a 3,5 m/s, a prędkości powyżej 4 m/s, uważane na obecnym poziomie rozwoju technologicznego za wartość minimalną do efektywnej konwersji energii wiatru, występują na 2/3 powierzchni kraju na wysokościach powyżej 25 m nad poziomem gruntu (Skoczkowski et al., 2007). Poza ogólną mezoskalową mapą stref energetycznych w Polsce autorstwa prof. Lorenca (Skoczkowski et al., 2007) brak jest innych bardziej szczegółowych opracowań charakteryzujących prędkości wiatru w kraju. Mapa dzieli obszar Polski na 6 stref od „wybitnie korzystnej" (I) do „wybitnie niekorzystnej" (V) oraz „terenów wyłączonych" (Lorenc, 2005). Rejon gminy Jasień zakwalifikowano do strefy III „dość korzystnej". Teoretycznie można uznać, że tereny potencjalnie predysponowane do lokalizacji elektrowni wiatrowych zlokalizowane są w południowej oraz południowo – zachodniej części gminy w rejonie Wzniesień Żarskich (najwyżej położone n.p.m. obszary gminy). Rejony te, poza najniższą gęstością zaludnienia, mają jednak tylko względnie korzystne warunki dla lokalizacji farm wiatrowych. O ile wartość warunków wietrznych oraz wymaganą ustawowo odległość od najbliższych zabudowań będzie można ocenić dopiero po przeprowadzeniu specjalistycznych badań, o tyle Wzniesienia Żarskie znajdują się częściowo w granicach obszarów objętych czynną i projektowaną ochroną w myśl ustawy o ochronie przyrody (Obszar Chronionego Krajobrazu, NATURA 2000, użytki ekologiczne), a także obejmują rejon o najwyższym w gminie wskaźniku lesistości. Dodatkową przeszkodą jest rozbudowana infrastruktura techniczna (drogi, linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia). Głównymi barierami w pozostałych częściach gminy, poza infrastrukturą techniczną, są przede wszystkim: gęstość zaludnienia, wysoka bonitacja gleb i kompleksy leśne. W związku z powyższym inwestycje w farmy wiatrowe czy nawet tylko w pojedyncze obiekty należy tu uznać za utrudnione, a tym samym wymagające wielu specjalistycznych badań i analiz, w tym wykluczających negatywny wpływ na środowisko oraz uzyskania pozytywnych wyników konsultacji społecznych.

Korzystne warunki hydrograficzne dotyczą możliwości lokalizacji małych elektrowni wodnych (MEW) na ciekach wodnych, zwłaszcza charakteryzujących się znacznym przepływem. Korzystny potencjał techniczny energii wodnej to potencjał możliwy do uzyskania poprzez budowę elektrowni wodnych na obiektach piętrzących, których stan techniczny oraz warunki hydrologiczne (minimalna wysokość spadu, przepływ roczny średni) pozwalają na realizację inwestycji. Jako kryterium przydatności przyjmuje się minimalną wysokość spadu na poziomie 1,6 m oraz przepływ roczny średni nie mniejszy niż 0,1 m³/s. W związku z powyższym na bazie szczegółowych, specjalistycznych analiz, uwzględniających uwarunkowania naturalne i ekonomiczne, należy rozpatrzyć wszystkie aspekty dotyczące ewentualnej budowy małych elektrowni wodnych w rejonie dolin większych cieków wodnych o korzystnym przepływie. Na terenie gminy będzie to przede wszystkim dolina rzeki Lubszy. Obecnie na rzece Lubszy (km 43+680) w rejonie miejscowości Świbna zlokalizowana jest mała elektrownia wodna (MEW) na bazie

jazu betonowego ze stopniem wodnym, wybudowana w 2004 roku. Przepływ w tym miejscu wynosi 0,828 m³/s, zainstalowana moc obiektu 0,05 MW, a wysokość piętrzenia 1,0 m.

W Polsce istnieją dość dobre warunki do wykorzystania energii promieniowania słonecznego przy dostosowaniu typu systemów i właściwości urządzeń wykorzystujących tę energię do charakteru, struktury i rozkładu w czasie promieniowania słonecznego. Województwo Lubuskie w skali całego kraju charakteryzuje się względnie korzystnymi warunkami nasłonecznienia. W rejonie gminy Jasień predysponowane do lokalizacji urządzeń fotowoltaicznych na skalę produkcyjną są przede wszystkim nieużytkowane rolniczo grunty, charakteryzujące się niską klasą bonitacyjną (V i VI). Dotyczy to wybranych fragmentów w każdej części gminy, zwłaszcza stoków o ekspozycji południowej, ze szczególnym uwzględnieniem niezainwestowanych rejonów w pobliżu obecnej drogi wojewódzkiej nr 287 (obwodnica Jasienia).

Walory naturalne terenów wiejskich oraz ich obecna struktura gospodarcza, oparta nadal głównie na rolnictwie (uprawy i hodowla), predysponuje te rejony gminy do inwestowania w obiekty zajmujące się pozyskiwaniem energii cieplnej i elektrycznej na bazie biomasy.

7. 5. Ciepłownictwo.

Miasto Jasień nie posiada charakterystycznego dla obszarów miejskich scentralizowanego systemu ciepłowniczego opartego na jednym dużym źródle ciepła. Gospodarka cieplna na terenie miasta opiera się przede wszystkim na indywidualnych źródłach ogrzewania bądź na lokalnych kotłowniach, a więc na wielu rozproszonych systemach dostarczania energii. Do największych kotłowni na terenie miasta należą obiekty zlokalizowane przy ulicach: Wąskiej, Tenisowej, Buczka i Powstańców Warszawskich. Zaopatrują one w ciepło przede wszystkim wielorodzinne budynki mieszkalne zlokalizowane przy ulicach: XX–lecia, Buczka, Konopnickiej, Obrońców, Piątkowskiego, Plac Wolności, Tenisowej i Wąskiej. Należy nadmienić, że wyżej wymienione kotłownie nie tworzą zintegrowanego systemu ciepłowniczego i służą tylko do ogrzewania pomieszczeń. Paliwem dla kotłowni przy ulicach: Tenisowej, Buczka i Powstańców Warszawskich jest gaz, zaś dla obiektu przy ul. Wąskiej – węgiel kamienny (planowane przejście z węgla na gaz). Na terenie miasta występuje ponadto kilka mniejszych systemów cieplnych opartych na pojedynczych, mniejszych kotłowniach lokalnych, obsługujących np.: obiekty usług publicznych. W ostatnich latach sukcesywnie przeprowadzono modernizacje tych kotłowni, zasilanych dotychczas paliwem stałym, na nowoczesne kotłownie gazowe. Niemniej nadal zauważalnym problemem w okresie półrocza chłodnego, zwłaszcza w centralnej części miasta, jest niska emisja, którą wzmagają piece zainstalowane w starszej tkance mieszkaniowej, w tym wielorodzinnej. Pozostała substancja mieszkaniowa (zabudowania jednorodzinne) posiada indywidualne źródła ogrzewania. Paliwem najczęściej jest gaz, jednakże nadal dość powszechne jest opalanie węglem kamiennym czy koksem.

Potrzeby grzewcze mieszkańców rejonów wiejskich (zabudowa jednorodzinna i zagrodowa) pokrywane są ze źródeł indywidualnych, do których należą głównie piece opalane węglem kamiennym i jego pochodnymi, węglem brunatnym, drewnem oraz olejem opałowym lub gazem propan – butan. Nieliczne budynki wielorodzinne, zakłady produkcyjne, obiekty użyteczności publicznej i inne obiekty usługowe, a także większe gospodarstwa rolne (przetwórstwo rolno – spożywcze) posiadają własne kotłownie, najczęściej węglowe. Na terenie wsi Budziechów, która posiada sieć gazową, dominuje ogrzewanie gazowe.

Obecny sposób zaopatrzenia w energię cieplną, poza kotłowniami gazowymi, jest szczególnie niekorzystny z punktu widzenia zdrowia mieszkańców i ochrony środowiska. Sieć lokalnych kotłowni opalanych węglem i jego pochodnymi powoduje w okresie zimowym tak zwaną niską emisję zanieczyszczeń, potęgowaną lokalnie

ukształtowaniem powierzchni ziemi (np.: w rejonie dolin rzecznych). Wymogi ochrony powietrza atmosferycznego wymuszają potrzebę podjęcia inicjatyw związanych ze zmianą obecnego rodzaju paliw używanych do celów grzewczych, szczególnie węgla i drewna, w kierunku szerszego wykorzystania paliw uznawanych za ekologiczne. Takim nośnikiem energii może stać się np.: gaz sieciowy, energia elektryczna, biomasa, energia słoneczna, itp. W najbliższym okresie nie przewiduje się realizacji centralnych urządzeń ciepłowniczych, umożliwiających dostawę ciepła dla odbiorców zamieszkujących zabudowania wielorodzinne oraz jednorodzinne i zagrodowe opalane indywidualnymi piecami. Najbardziej prawdopodobne wydają się być rozszerzenie gazyfikacji gminy, służące również potrzebom grzewczym oraz rozwój energetyki prosumenckiej.

Gmina nie posiada opracowania *Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe*. Uchwałą nr XXXVIII/197/2017 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 31 sierpnia 2017 roku przyjęto *Plan Gospodarki Niskoemisyjnej*.

7. 6. Telekomunikacja i łączność.

Gmina Jasień wyposażona jest w nowoczesne systemy telekomunikacyjne. Dzieje się tak dzięki włączeniu do central obsługujących przepływ automatyczny oraz inwestycji poczynionych przez operatorów telekomunikacyjnych. Zwiększa się liczba numerów telefonicznych. W każdej miejscowości zainstalowani są abonenci telefonii przewodowej. Umożliwia to nawiązanie łączności praktycznie z całym światem. Operujący na terenie gminy operatorzy zapewniają szeroką gamę usług. Są wśród nich usługi powszechne: telefoniczne, telegraficzne, teleksowe i telefaksowe oraz specjalistyczne w dziedzinie transmisji danych, radiokomunikacji i dostępu do internetu. Ponadto cały teren gminy jest w zasięgu działania operatorów telefonii bezprzewodowej i oferowanych przez nich nowoczesnych usług teleinformatycznych. Na terenie gminy funkcjonuje 7 stacji bazowych telefonii komórkowej, z czego: 2 w Jasieniu (działki ewidencyjne nr 38/2 i 597/10), 2 w Jurzynie (działki ewidencyjne nr 71/1 i 95/2), 2 w Zabłociu (działki ewidencyjne nr 4/3 i 184/2) i 1 w Lisiej Górze (działka ewidencyjna nr 55/9).
Trudności z pozyskaniem szerokiej gamy najświeższych informacji dotyczących telekomunikacji, związane z zastrzeżeniem danych ze względu na konkurencję spowodowały, że w poniższym tekście oraz tabeli analizowane są ostatnie ogólnodostępne dane publikowane w 2000 roku. Według danych z 1999 roku w gminie Jasień zarejestrowane były 874 łącza telefonii przewodowej w mieszkaniach. Na 1000 ludności przypadało wówczas 117 numerów telefonicznych. Dodatkowo na terenie gminy zlokalizowane były 4 aparaty ogólnodostępne. Obecnie na terenie gminy funkcjonuje 1 Urząd Pocztowy zlokalizowany w Jasieniu przy ul. Okrzei 9.

TABELA 149: Gmina Jasień – telekomunikacja w 1999 roku i łączność[145] w 2017 roku.

Wyszczególnienie	Gmina Jasień	Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
1	2	3	4
Ludność na 1 placówkę pocztową	**7126**	5432	4482
Liczba placówek pocztowych na 10 tys. ludności	**1,40**	1,84	2,23
Liczba placówek pocztowych na 10 km²	**0,08**	0,13	0,16
Linie telefoniczne ogółem[146] na 1000 ludności	**130,54**	174,90	235,67
Linie telefoniczne w mieszkaniach na 1000 ludności	**117,02**	144,88	193,84

[145] Poczta Polska SA, 2015.
[146] Linie w mieszkaniach i w firmach.

1	2	3	4
Linie telefoniczne w mieszkaniach na 1000 mieszkań	**391,75**	484,60	643,27
Liczba aparatów ogólnodostępnych na 10 tys. ludności	**5,36**	20,87	24,59
Liczba aparatów ogólnodostępnych na 10 km²	**0,32**	1,51	1,77

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS 2000 ; Poczta Polska SA, 2017.

Nasycenie usługami łączności na terenie gminy Jasień jest obecnie statystycznie najmniej korzystne w porównaniu z uwarunkowaniami charakteryzującymi powiat żarski oraz województwo lubuskie, zarówno w ujęciu dotyczącym gęstości placówek jak i dostępności dla mieszkańców. Powodem takiego stanu jest stosunkowo duża powierzchnia gminy obsługiwana tylko przez jedną placówkę pocztową. Ogólny poziom stacjonarnej (analogowej) telefonizacji gminy Jasień, o którym świadczy liczba linii na 1000 mieszkańców, był mniej korzystny od średniej dla powiatu i województwa. W 1999 roku tylko 1 osoba na 8 była abonentem telefonii przewodowej. W tym przypadku wyższą średnią ilość linii telefonicznych w powiecie i województwie niewątpliwie zwiększała duża liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w większych miastach. Jeszcze bardziej wymiernym wskaźnikiem był współczynnik nasycenia telefonią na 1000 mieszkań, który w przypadku gminy Jasień również kształtował się na niższym poziomie w stosunku do porównywanych jednostek. W 1999 roku zaledwie 39 % mieszkań w skali całej gminy posiadało telefonię analogową. Należy podkreślić, że gmina Jasień, ze względu na znaczny udział ludności wiejskiej, charakteryzowała się wyższą liczbą osób tworzących przeciętne gospodarstwo domowe, czego wyrazem były mniej korzystne wskaźniki telefonizacji w przeliczeniu na liczbę mieszkańców. Obecnie sytuacja ta uległa zmianie, bowiem każdy zainteresowany może zostać abonentem telefonii przewodowej oraz mobilnej i tym samym nasycenie telefonią stacjonarną jak i mobilną należy uznać za wystarczające z punktu widzenia potrzeb. Tak funkcjonujące usługi telekomunikacyjne są niezbędne w dzisiejszych realiach gospodarki rynkowej, z uwagi na zwiększone potrzeby telekomunikacyjne oraz teleinformatyczne mieszkańców, a zwłaszcza obecnych przedsiębiorców i potencjalnych inwestorów.

7. 7. Gospodarka odpadami.

System zbierania odpadów komunalnych na terenie gminy Jasień jest podobny do większości takich systemów stosowanych w innych rejonach Polski. Polega on na zbieraniu do odpowiednich pojemników odpadów oraz ich dalszej przeróbce (odzyskowi) i deponowaniu na składowisku. Generalnie ilość i jakość wytwarzanych odpadów komunalnych uzależnione są od wielu czynników lokalnych, takich jak:

- sytuacja gospodarcza i poziom życia mieszkańców;
- styl życia mieszkańców;
- struktura zabudowy, infrastruktura komunalna i usługowa.

Skład odpadów komunalnych jest zróżnicowany dla miast i wsi. Odpady komunalne wytwarzane na terenach wiejskich charakteryzują się generalnie mniejszym udziałem materii organicznej i papieru. Relatywnie większa jest w nich zawartość tworzyw sztucznych oraz szkła. Najważniejszymi źródłami powstawania odpadów komunalnych bez względu na to czy jest to teren miejski czy wiejski są przede wszystkim gospodarstwa domowe, generujące odpady komunalne oraz obiekty infrastruktury społecznej takie jak: handel, usługi, rzemiosło, szkolnictwo, służba zdrowia, obiekty turystyczne, itp., w których powstają odpady podobne do komunalnych. Odpady podobne do komunalnych generują także zakłady produkcyjne podczas swojej działalności. Odpady przemysłowe niebezpieczne i inne niż niebezpieczne wytwarzają zakłady przemysłowe, ale także tego rodzaju odpady występują w strumieniu odpadów komunalnych.

Nowa ustawa o gospodarowaniu odpadami [ustawa z dnia 14 grudnia 2012 roku o odpadach (Dz. U. z 2016 roku, poz. 1987 z późn. zm.)] sprawia, że to poszczególne gminy a nie właściciele nieruchomości decydują o tym gdzie trafią odpady, a także jaki podmiot będzie zajmował się ich wywozem. Dzięki temu w zamyśle powstaje nowy, sprawniejszy system gospodarowania odpadami, w którym więcej odpadów będzie segregowanych, czego wymagają normy Unii Europejskiej. Na mieszkańców nałożony został podatek śmieciowy. Nowa ustawa dopuszcza trzy warianty naliczania podatku: opłata od mieszkańca (osoby), opłata od metra kwadratowego nieruchomości lub opłata uzależniona od ilości zużytej wody lub system mieszany. Na terenie gminy Jasień w przypadku nieruchomości zamieszkałych zdecydowano się na opłatę od mieszkańca (osoby) na podstawie składanych deklaracji. W związku z ustawowym wymogiem objęcia każdego mieszkańca podatkiem śmieciowym można spodziewać zwiększonej ilości odbieranych odpadów.

W 2016 roku na terenie gminy powstało około 2200 Mg odpadów komunalnych. Na terenie gminy nie ma i nie planuje się budowy składowiska odpadów oraz innych instalacji do odzysku i unieszkodliwiania odpadów. Odpady komunalne z terenu gminy Jasień przekazywane są obecnie do Zakładu Zagospodarowania Odpadów w miejscowości Marszów (gmina wiejska Żary), zaś teren gminy w zakresie zbiórki i wywozu odpadów obsługuje stosowny podmiot wybrany poprzez postępowanie przetargowe.

Odpady komunalne gromadzone są przez mieszkańców w 5 zasadniczych frakcjach (segregacja przydomowa): odpady zmieszane, papier, szkło, tworzywa sztuczne i odpady biodegradowalne. Mieszkańcy zabudowań jednorodzinnych i zagrodowych wyposażeni są w kubły na odpady zmieszane i w worki na pozostałe 4 frakcje. Zabudowania wielorodzinne wyposażone są w 5 rodzajów kubłów na każdą z frakcji. Częstotliwość odbierania odpadów komunalnych uzależniona jest od typu i wielkości budynku mieszkalnego. Z budynków jednorodzinnych i wielorodzinnych do 15 lokali odpady zmieszane i biodegradowalne odbierane są nie rzadziej niż raz na 2 tygodnie. Frakcje selektywne (papier, szkło, tworzywa sztuczne) odbierane są tu co najmniej raz w miesiącu. Z budynków wielorodzinnych powyżej 15 lokali odpady zmieszane i biodegradowalne odbierane są nie rzadziej niż raz na tydzień. Frakcje selektywne (papier, szkło, tworzywa sztuczne) odbierane są tu co najmniej raz na 2 tygodnie. W okresie od kwietnia do października następuje zwiększona częstotliwość odbioru odpadów odnoście budynków wielorodzinnych do 15 lokali. W tym czasie odpady zmieszane i biodegradowalne odbierane są tu nie rzadziej niż raz na tydzień. Odpady wielkogabarytowe odbierane są 1 raz w ciągu miesiąca w mieście oraz 1 raz na kwartał na terenach wiejskich. W Jasieniu przy ul. Żytniej (działka ewidencyjna nr 440/4) funkcjonuje Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK). Mieszkańcy gminy mogą deponować tu między innymi: odpady opakowaniowe, wielkogabarytowe, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny oraz gruz. Obejmujące te *zagadnienia Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Jasień* przyjęto uchwałą nr XXIII/108/2016 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 19 maja 2016 roku.

Odpady z sektora usługowego odbierane są na zasadzie odrębnych umów. Odpady poprzemysłowe i niebezpieczne wywożone są przez wyspecjalizowane podmioty spoza terenu gminy na podstawie zawartych umów z lokalnymi przedsiębiorstwami.

Na terenie gminy nie notuje się większych problemów z występowaniem dzikich składowisk odpadów, a pojawiające się niewielkie ogniska nielegalnych wysypisk są na bieżąco likwidowane.

Mając na uwadze dbałość o stan środowiska docelowo należy założyć następujące, podstawowe kierunki działań w zakresie gospodarki odpadami:

- zmniejszenie ilości wszystkich rodzajów odpadów kierowanych na składowiska;

- ograniczenie ilości odpadów komunalnych organicznych poprzez ich kompostowanie na miejscu powstawania;
- objęcie wszystkich mieszkańców systemem segregacji odpadów;
- niedopuszczanie do powstawania dzikich wysypisk;
- wspieranie mieszkańców w działaniach związanych z usuwaniem azbestu poprzez wyspecjalizowane firmy wybrane przez gminę;
- podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców.

7. 8. Melioracje i urządzenia wodne.

7.8.1. Melioracje.

Urządzenie melioracji wodnych służą regulacji stosunków wodnych w celu poprawienia zdolności produkcyjnej gleby oraz ułatwienia jej uprawy. Ponadto chronią użytki rolne przed powodziami. Zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 2017 Prawo wodne (Dz. U. z 2017 roku, poz. 1566) urządzeniami melioracji wodnych są:

- rowy wraz z budowlami związanymi z nimi funkcjonalnie;
- drenowania;
- rurociągi;
- stacje pomp służące wyłącznie do celów rolniczych;
- ziemne stawy rybne;
- groble na obszarach nawadnianych;
- systemy nawodnień grawitacyjnych;
- systemy nawodnień ciśnieniowych.

TABELA 150: Gmina Jasień – ewidencja urządzeń melioracji szczegółowych w 1981 roku (I).

Obręb	Grunty zmeliorowane w ha (ogółem)	w tym zdrenowane w ha
1	2	3
Jasień	34,23	–
Bieszków	47,44	–
Bronice	41,72	–
Budziechów	297,81	7,61
Golin	82,41	11,54
Guzów	79,31	–
Jabłoniec	27,63	–
Jaryszów	115,65	8,31
Jasionna	27,69	0,69
Jurzyn	10,88	–
Lipsk Żarski	31,34	1,15
Lisia Góra	151,18	24,99
Mirkowice	34,31	–
Roztoki	99,64	–
Świbna	104,09	44,92
Wicina	221,36	40,30
Zabłocie	410,61	–

1	2	3
Zieleniec	b.d.	–

Źródło: Urząd Miejski Jasień, 2017.

Według aktualnych danych Lubuskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Zielonej Górze, Inspektorat w Lubsku (od 2018 roku Wody Polskie), na terenie gminy Jasień łączna powierzchnia użytków rolnych zmeliorowanych wynosi 1986 ha, z czego gruntów ornych 1041 ha, a użytków zielonych 945 ha. Powyższe oznacza, że użytki rolne zmeliorowane stanowią 42,77 % ogólnej powierzchni użytków rolnych w gminie, w tym odpowiednio grunty orne 33,49 %, a użytki zielone 61,57 %. Natomiast łączna powierzchnia użytków rolnych zdrenowanych wynosi 532 ha, z czego gruntów ornych 515 ha. Powyższe oznacza, że użytki rolne zdrenowane stanowią 11,46 % ogólnej powierzchni użytków rolnych w gminie, w tym grunty orne 16,57 %. Należy nadmienić, że użytki rolne zdrenowane stanowią 26,79 % ogólnej powierzchni użytków rolnych zmeliorowanych, zaś grunty orne zdrenowane stanowią 49,47 % ogólnej powierzchni gruntów ornych zmeliorowanych. Sieć drenarska obejmuje 336 budowli, z czego: wyloty ze zbieraczy 254 sztuki i studzienki drenarskie 82 sztuki.

TABELA 151: Gmina Jasień – ewidencja urządzeń melioracji szczegółowych w 1981 roku (II).

Obręb	Rowy melioracji szczegółowych (mb)	Długość rowów melioracyjnych w km na 100 ha:	
		powierzchni ogólnej	użytków rolnych
Jasień	1501	0,315	0,690
Bieszków	11089	2,996	7,691
Bronice	5990	1,982	2,541
Budziechów	33307	3,016	6,559
Golin	7813	1,939	2,505
Guzów	2772	0,314	0,738
Jabłoniec	6310	0,601	1,639
Jasionna	3222	0,897	2,344
Jurzyn	1639	0,245	1,253
Lipsk Żarski Jaryszów	2695 9192	1,991	4,268
Lisia Góra	13871	2,493	7,338
Mirkowice	5395	0,632	1,860
Roztoki	9681	1,591	8,538
Świbna	8032	1,503	4,810
Wicina	23105	4,745	6,006
Zabłocie	27539	0,837	3,923
Zieleniec	b.d.	b.d.	b.d.

Źródło: Urząd Miejski Jasień, 2011.

Według aktualnych danych Lubuskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych z Zielonej Góry, Inspektorat w Lubsku (od 2018 roku Wody Polskie), całkowita długość rowów melioracyjnych na terenie gminy Jasień wynosi 214,268 km, w tym 3,012 km rowów ubezpieczonych. Oznacza to, że średnio na każde 100 ha powierzchni gminy przypada 1,695 km rowów melioracyjnych, a na każde 100 ha użytków rolnych 4,615 km. Na powyższych rowach zlokalizowanych jest 820 budowli, w tym między innymi:

- 775 budowli komunikacyjnych (przepusty);

- 47 budowli piętrzących (zastawki);
- 7 studzienek;
- 2 syfony.

7.8.2. Urządzenia wodne.

Na terenie gminy Jasień nie ma cieków wodnych znajdujących się w administracji Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej (RZGW, od 2018 roku Wody Polskie) we Wrocławiu. Ewidencją miejscowych cieków podstawowych administruje Lubuski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Zielonej Górze, Inspektorat w Lubsku (od 2018 roku Wody Polskie).

TABELA 152: Gmina Jasień – ewidencja cieków podstawowych w 2017 roku (I).

Nazwa cieku	Długość cieku na terenie gminy w km	Kilometraż	Długość cieku uregulowana w km
Kanał Wicina „B”	7,530	0+000 – 7+530	7,530
Kanał Zabłocki	3,300	0+000 – 3+300	3,300
Korzenna	4,500	0+000 – 4+500	4,500
Lubsza	13,550	34+750 – 48+300	13,550
Ług	8,840	0+980 – 3+440 5+170 – 8+120 8+570 – 12+000	8,840
Makówka	10,520	0+000 – 10+520	10,520
Szyszyna	4,300	0+000 – 4+300	4,300
Widunia	7,500	0+000 – 7+500	7,500

Źródło: Lubuski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Zielonej Górze, Inspektorat Lubsko, 2017.

TABELA 153: Gmina Jasień – ewidencja cieków podstawowych w 2017 roku (II).

Nazwa cieku	Obręb	Kilometraż	Długość w km
1	2	3	4
Kanał Wicina „B”	Mirkowice	0+000 – 2+000	2,000
	Wicina	2+000 – 7+530	5,530
Kanał Zabłocki	Zabłocie	0+000 – 3+300	3,300
Korzenna	Wicina	0+000 – 0+700	0,700
	Roztoki	0+700 – 4+500	3,800
Lubsza	Mirkowice	34+750 – 36+100	1,350
	Jasień	36+100 – 39+100	3,000
	Świbna	39+100 – 46+700	7,600
	Lipsk Żarski	46+700 – 48+300	1,600
Ług	Mirkowice	0+980 – 3+440	2,460
	Guzów	5+170 – 6+450	1,280
	Zabłocie	6+450 – 8+120	5,100
		8+570 – 12+000	

1	2	3	4
Makówka	Budziechów	0+000 – 2+350	2,350
	Jasień	2+350 – 2+600	0,250
	Lisia Góra	2+600 – 4+000	1,400
	Jabłoniec	4+000 – 8+800	4,800
	Lisia Góra	8+800 – 9+520	0,720
	Golin	9+520 – 10+520	1,000
Szyszyna	Guzów	0+000 – 0+360	0,360
	Roztoki	0+360 – 4+300	3,940
Widunia	Mirkowice	0+000 – 1+000	1,000
	Wicina	1+000 – 4+100	3,100
	Guzów	4+100 – 7+500	3,400

Źródło: Lubuski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Zielonej Górze, Inspektorat Lubsko, 2017.

TABELA 154: Gmina Jasień – ewidencja cieków podstawowych w 2017 roku (III).

Obręb	Długość cieków w km (ogółem)	Długość cieków w km (uregulowana)
Jasień	3,250	3,250
Bieszków	–	–
Bronice	–	–
Budziechów	2,350	2,350
Golin	1,000	1,000
Guzów	5,040	5,040
Jabłoniec	4,800	4,800
Jaryszów	–	–
Jasionna	–	–
Jurzyn	–	–
Lipsk Żarski	1,600	1,600
Lisia Góra	2,120	2,120
Mirkowice	6,810	6,810
Roztoki	7,740	7,740
Świbna	7,600	7,600
Wicina	9,330	9,330
Zabłocie	8,400	8,400
Zieleniec	–	–

Źródło: Lubuski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Zielonej Górze, Inspektorat Lubsko, 2017.

Z danych przedstawionych w powyższych tabelach wynika, że całkowita długość cieków podstawowych na terenie gminy Jasień wynosi 60,040 km. Wszystkie cieki są na całej długości uregulowane. Na wyżej wymienionych ciekach zlokalizowanych jest 90 budowli, z czego:

- budowle komunikacyjne – 56 sztuk;
- budowle piętrzące – 17 sztuk;
- progi i stopnie – 17 sztuk.

Obszar oddziaływania cieków naturalnych i urządzeń melioracji wodnych podstawowych obejmuje 195 ha użytków rolnych, z czego 70 ha gruntów ornych i 125 ha użytków zielonych.

Długość wałów przeciwpowodziowych wynosi 4,760 km. Obwałowane są Kanał Wicina „B" na długości 4,200 km oraz Szyszyna na długości 0,560 km. Obszar chroniony wałami wynosi 120 ha.

TABELA 155: Gmina Jasień – ewidencja wałów przeciwpowodziowych w 2017 roku (III).

Nazwa cieku	Obręb	Km cieku	Km wału	Długość wału w m	Obszar chroniony w ha
Kanał Wicina „B"	Wicina	2+120 – 4+220	0+000 – 2+100	4200	118
Szyszyna	Roztoki	0+620 – 0+900	0+000 – 0+280	560	8

Źródło: Lubuski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Zielonej Górze, Inspektorat Lubsko, 2017.

Istotny wpływ na prowadzenie racjonalnej gospodarki wodnej mają rozmiary i techniczna sprawność urządzeń wodnych. Ponieważ nadmiar wód w glebie, podobnie jak ich niedobór negatywnie wpływają na jej wydajność, to tworzenie optymalnych warunków wilgotnościowych i powietrznych poprzez melioracje, dzięki którym można regulować poziom wód gruntowych oraz odpływ nadmiaru wód opadowych, staje się koniecznością. Prawidłowe funkcjonowanie systemów melioracyjnych jest uzależnione od ich właściwej eksploatacji i konserwacji. Odpowiedzialność za właściwe utrzymywanie urządzeń melioracji wodnych spoczywa na zainteresowanych właścicielach gruntów. Stan urządzeń melioracji wodnych szczegółowych na terenie gminy Jasień jest w dużej mierze niezadowalający. Większość urządzeń melioracyjnych wymaga odbudowy lub modernizacji.

Lubuski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Zielonej Górze (od 2018 roku Wody Polskie) planuje wstępnie budowę w latach 2018 – 2019 zbiornika retencyjnego na rzece Lubszy w Jasieniu. Teren projektowanego zbiornika retencyjnego obejmuje działki ewidencyjne nr: 63 (część), 436/1, 436/3, 436/4, 436/5, 436/6, 436/7, 436/8, 436/9, 436/10, 437/1, 433, 441/1 (część), 442 (część), 443, 445/7 i 743. Zgodnie ze wstępną koncepcją[147] przewiduje się następujące parametry zbiornika:

- powierzchnia zbiornika po linii brzegowej – 3,40 ha;
- powierzchnia zbiornika po linii zwierciadła wody przy NPP 87,50 m n.p.m. – 3,24 ha;
- średnia głębokość zbiornika od terenu – 3,70 m;
- głębokości wody od poziomu wody spiętrzonej do dna – od h = 2,30 m do h = 2,10 m;
- pojemność retencyjna zbiornika – 68100 m³;
- rezerwa powodziowa powyżej retencji – 34000 m³;
- całkowita pojemność zbiornika – 102100 m³.

Pozostałe prace ze względu na ograniczone środki finansowe będą obejmować bieżące utrzymanie urządzeń. Natomiast *Plan inwestycji planowanych do realizacji w zakresie melioracji wodnych podstawowych w Województwie Lubuskim na lata 2024 – 2030*, przyjęty uchwałą nr 254/3025/14 Zarządu Województwa Lubuskiego z dnia 30 kwietnia 2014 roku, nie obejmuje prac na terenie gminy Jasień. *Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry*[148] nie wskazuje działań (inwestycji) rekomendowanych do realizacji bezpośrednio na obszarze gminy Jasień.

[147] Hydeko Projekt, *Koncepcja programowo – przestrzenna budowy zbiornika retencyjnego w Jasieniu*, Zielona Góra 2016.
[148] Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 roku w sprawie przyjęcia *Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry* (Dz. U. z dnia 1 grudnia 2016 roku, poz. 1938).

7. 9. Cmentarze.

Na terenie gminy Jasień funkcjonuje 9 cmentarzy (8 komunalnych i 1 parafialny) zlokalizowanych w następujących miejscowościach:

- cmentarz komunalny w Jasieniu o powierzchni 1,6992 ha (działka ewidencyjna nr 86);
- cmentarz komunalny w Bieszkowie – 0,2147 ha (działka ewidencyjna nr 85/3);
- cmentarz komunalny w Jabłońcu – 0,46 ha (działka ewidencyjna nr 6);
- cmentarz parafialny w Jabłońcu – 0,35 ha (działka ewidencyjna nr 5);
- cmentarz komunalny w Jaryszowie – 0,36 ha (obręb Lipsk Żarski, działka ewidencyjna nr 75);
- cmentarz komunalny w Jasionnej – 0,19 ha (działka ewidencyjna nr 130);
- cmentarz komunalny w Jurzynie – 0,32 ha (część działki ewidencyjnej nr 201);
- cmentarz komunalny w Wicinie – 0,52 ha (działka ewidencyjna nr 200);
- cmentarz komunalny w Zabłociu – 0,45 ha (działka ewidencyjna nr 168).

Ponadto na terenie gminy zlokalizowane są nieczynne od 1945 roku cmentarze w miejscowościach:

- Bronice o powierzchni 0,32 ha;
- Budziechów – 0,24 ha;
- Golin – 0,32 ha;
- Lisia Góra – 0,31 ha;
- Wicina – 0,86 ha (działka ewidencyjna nr 201).

W miejscowościach Jasionna, Lipsk Żarski i Zieleniec znajdują się relikty dawnych cmentarzy w postaci drzew, krzewów i podszytu oraz nielicznych pozostałości symboliki związanej z nekropoliami. Były one nieczynne już przed 1945 rokiem.

Łączna powierzchnia czynnych cmentarzy wynosi 4,5639 ha. Szacuje się, że istniejące miejsca pochówku w perspektywie najbliższych kilkunastu lat mogą nie zaspokoić potrzeb mieszkańców gminy i w związku z powyższym postuluje się budowę nowego cmentarza komunalnego w Jasieniu przy ul. Zielonogórskiej (działki ewidencyjne nr 841 i 842/1).

Na terenie gminy nie występują grzebowiska dla zwierząt. Gmina i właściciele inwentarza posiadają stosowne umowy dotyczące odbioru i utylizacji martwych zwierząt hodowlanych i gospodarskich.

7. 10. Obiekty obrony cywilnej i narodowej.

Obrona cywilna na terenie gminy Jasień nie posiada urządzeń i obiektów do wykorzystania w czasie potencjalnych zagrożeń.

Natomiast przez północno – wschodnie, zalesione rejony gminy (obręb Zabłocie) przebiega droga międzypoligonowa, służąca przemieszczaniu się pojazdów (gąsienicowych, specjalnych, ponadnormatywnych) o masie do 60 ton, znajdujących się na wyposażeniu Wojsk Lądowych Sił Zbrojnych Rzeczpospolitej Polskiej.

8. OBIEKTY I TERENY CHRONIONE.

W przeznaczeniu terenów do pełnienia funkcji planistycznych należy uwzględnić ograniczenia jakie wynikają z prawnej ochrony środowiska, zasobów przyrody i warunków życia ludzi. Należy zapewnić przewidywaną prawem ochronę wszystkich elementów środowiska i obiektów opisanych w rozdziałach nr 1 i 2 niniejszego opracowania. Istnienie na omawianym terenie infrastruktury technicznej, opisanej w rozdziale nr 7, stwarza dodatkowe ograniczenia. Wymagają one zapewnienia dodatkowych stref ochronnych oraz obszarów ograniczonego użytkowania.

8. 1. Ochrona przyrodnicza i rolnicza.

8.1.1. Ochrona gruntów rolnych i leśnych.

Zgodnie z ustawą z dnia 19 grudnia 2008 roku o zmianie ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. z dnia 31 grudnia 2008 roku) na obszarze gminy Jasień, poza terenem miasta, ochronie podlega cały areał gruntów ornych, łąk i pastwisk zaliczanych do III klasy bonitacyjnej, a także kompleksy użytków rolnych klas IV – VI wytworzonych z gleb pochodzenia organicznego oraz tereny leśne w granicach administracyjnych całej gminy.

8.1.2. Ochrona przyrody.

Na obszarze gminy Jasień ochronie przyrodniczej podlegają:

- NATURA 2000 „Dolina Lubszy” (PLH 080057);
- NATURA 2000 „Lubski Łęg Śnieżycowy” (PLH 080065);
- Użytek ekologiczny „Bagna Jasieńskie”;
- Użytek ekologiczny „Kanały”;
- Użytek ekologiczny „Rabaty”;
- Użytek ekologiczny „Torfowisko Guzów’;
- pomniki przyrody;
- gatunki roślin i zwierząt prawnie chronionych;

a także postuluję się ochronę:

- projektowanego Obszaru Chronionego Krajobrazu „Wschodnie Okolice Lubska”;
- zinwentaryzowanych cennych siedlisk przyrodniczych;
- grup śródpolnej zieleni wysokiej;
- istniejących ciągów zadrzewionych;
- ciągów ekosystemów wodno – łąkowych wzdłuż cieków;
- zieleni urządzonej.

Dla obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 roku (Dz. U. z 2016 roku poz. 2134 z późn. zm.) obowiązują zasady gospodarowania i ochrony wynikające z zapisów ww. ustawy.

Dotychczas dla obszarów NATURA 2000 „Dolina Lubszy” (PLH 080057) i „Lubski Łęg Śnieżycowy” (PLH 080065) nie sporządzono planów zadań ochronnych.

8.1.3. Wody podziemne.

Według *Mapy obszarów głównych zbiorników wód podziemnych* (GZWP) (Kleczkowski, 1990) przez centralną część gminy przebiega, z północnego – wschodu na południowy – zachód, czwartorzędowy główny zbiornik wód podziemnych nr 301 „Pradolina Zasieki – Nowa Sól". Jednakże na podstawie sporządzonej dokumentacji hydrologicznej dotychczas udokumentowana część zbiornika nie obejmuje rejonu gminy Jasień.

Obszar gminy nie znajduje się również w granicach proponowanych obszarów ochronnych GZWP.

8.1.4. Wody powierzchniowe.

Zgodnie z ustawą Prawo wodne z dnia 20 lipca 2017 roku (Dz. U. z 2017 roku, poz. 1566) należy przestrzegać między innymi zakazu grodzenia nieruchomości przyległych do publicznych śródlądowych wód powierzchniowych w odległości mniejszej niż 1,5 m od linii brzegu. W niniejszym *Studium* cieki naturalne (przez które rozumie się rzeki, strugi, strumienie i potoki oraz inne wody płynące w sposób ciągły lub okresowy, naturalnymi lub uregulowanymi korytami) oraz wody powierzchniowe stojące i ich najbliższe otoczenie mają przede wszystkim pełnić rolę faktycznych korytarzy ekologicznych oraz w wybranych miejscach ciągów i terenów rekreacyjnych, zarówno na terenach zainwestowanych (wiejskich i miejskich) jak i otwartych. Na terenie gminy zagospodarowanie części brzegów cieków i dolin rzecznych, a także innych wód powierzchniowych podlega prawnym ograniczeniom wynikającym z ochrony przeciwpowodziowej i ochrony przyrody. Dla pozostałych wód powierzchniowych, nie objętych dotychczas rygorami zabezpieczającymi przed zainwestowaniem, zasadne byłoby przyjąć zakaz lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 50 m od linii brzegów cieków naturalnych i zbiorników wodnych, z wyjątkiem urządzeń wodnych i obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej, a także infrastruktury służącej turystyce i rekreacji. Należy wprowadzić także zakaz likwidowania naturalnych zbiorników wodnych i starorzeczy.

Zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 czerwca 2009 roku (Dz. U. nr 106, poz. 882) w sprawie szczegółowego zakresu opracowywania planów gospodarki wodami na obszarach dorzeczy, sporządzono stosowny dokument (*Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry*) przyjęty Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 roku).

8.1.5. Ochrona przeciwpowodziowa.

Na terenie gminy Jasień określono obszary szczególnego zagrożenia powodzią zlokalizowane wzdłuż biegu rzeki Lubszy. Dla obszarów szczególnego zagrożenia powodzią obowiązują wymagania, wynikające między innymi z art. 77 ust. 1 pkt 3 ustawy Prawo wodne z dnia 20 lipca 2017 roku (Dz. U. z 2017 roku, poz. 1566), zakazujące między innymi:

- gromadzenia ścieków, odchodów zwierzęcych, środków chemicznych, a także innych substancji lub materiałów, które mogą zanieczyścić wody;
- prowadzenia odzysku lub unieszkodliwiania odpadów, w tym w szczególności ich składowania;
- lokalizowania nowych cmentarzy.

Dla pozostałych cieków przepływających przez obszar gminy, dla których dotychczas nie określono obszarów szczególnego zagrożenia powodzią i nie wyznaczono ich do opracowania map zagrożenia i ryzyka powodziowego, jako bezpieczne granice zabudowy należy przyjąć zasięg lokalnych podtopień (największa powódź historyczna zbliżona do $Q_{1\%}$ – wody stuletniej). Są to tereny na których nie powinno się wprowadzać

nowych inwestycji, a w szczególności inwestycji zaliczanych do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

Zgodnie z ustawą Prawo wodne w celu zapewnienia szczelności i stabilności wałów przeciwpowodziowych zabrania się między innymi:

- uprawy gruntu, sadzenia drzew lub krzewów na wałach oraz w odległości mniejszej niż 3 m od stopy wału;
- wykonywania obiektów budowlanych, kopania studni, sadzawek, dołów oraz rowów w odległości mniejszej niż 50 m od stopy wału.

8.1.6. Obszary i tereny górnicze.

Na obszarze gminy Jasień występują udokumentowane złoża kopalin. Obszary udokumentowanych, ale nie eksploatowanych złóż kopalin postuluje się wyłączyć z zainwestowania. Aktualnie działalności górnicze prowadzi się na złożu kruszywa naturalnego „Jasień II" gdzie ustanowiono obszar i teren górniczy „Jasień IIA".

Decyzją Marszałka Województwa Lubuskiego (DW.III.7512–25/10) z dnia 31 marca 2010 roku na złożu surowców ilastych cerami budowlanej „Jasień II" ustanowiono obszar i teren górniczy „Jasień IIA" o powierzchni 70826 m², którego granice wyznaczają następujące współrzędne punktów załamania granic w układzie „2000" (tabela poniżej). Koncesji udzielono na okres 25 lat.

TABELA 156: Gmina Jasień – granice obszaru i terenu górniczego „Jasień IIA" zgodnie z Decyzją Marszałka Województwa Lubuskiego (DW.III.7512–25/10) z dnia 31 marca 2010 roku.

Nr punktu	Współrzędne:	
	X	Y
1	5733818,78	5501127,26
2	5733761,36	5501158,86
3	5733427,19	5501242,67
4	5733395,20	5501166,40
5	5733411,12	5501133,13
6	5733413,60	5501112,02
7	5733463,60	5501004,38
8	5733571,09	5500985,90
9	5733592,70	5500984,59
10	5733686,88	5501006,30
11	5733757,58	5501006,38
12	5733738,31	5501038,77

Dla obszarów i terenów górniczych obowiązują zasady gospodarowania zgodnie z przyznanymi koncesjami i zapisami ustawy Prawo geologiczne i górnicze z dnia 09 czerwca 2011 roku (Dz. U. z 2016 roku, poz. 1131 z późn. zm.).

8. 2. Ochrona kulturowa.

Na obszarze gminy Jasień na podstawie przepisów odrębnych i prawa miejscowego ochronie kulturowej podlegają:

- obiekty i obszary zabytkowe wpisane do rejestru zabytków;
- obiekty i obszary zabytkowe ujęte w gminnej ewidencji zabytków;
- stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru zabytków;
- pozostałe udokumentowane stanowiska archeologiczne.

Ponadto na podstawie prawa miejscowego ochronie kulturowej podlegają:

- Park Kulturowy „Grodzisko w Wicinie";
- układ ruralistyczny wsi Wicina;
- strefy ochrony ekspozycji układu ruralistycznego wsi Wicina;
- układ ruralistyczny wsi Zabłocie;
- strefę ochrony ekspozycji układu ruralistycznego wsi Zabłocie.

Zgodnie z obecnie obowiązującym *miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego dla obrębu ewidencyjnego Wicina*[149] dla Parku Kulturowego „Grodzisko w Wicinie" ustalono:

- zakaz prowadzenia robót budowlanych, działalności przemysłowej, handlowej i usługowej niezwiązanych z działalnością parku kulturowego, z wyłączeniem inwestycji gminnych prowadzonych w uzgodnieniu z Lubuskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków;
- zakaz składowania lub magazynowania odpadów poza pojemnikami przeznaczonymi do gromadzenia bieżących odpadów;
- zakaz umieszczania tablic, napisów i innych znaków niezwiązanych z ochroną parku kulturowego, poza znakami drogowymi oraz związanymi z porządkiem i bezpieczeństwem publicznym;
- rewaloryzację i utrzymanie stanowisk archeologicznych zgodnie z założeniami *Planu Ochrony Parku Kulturowego Grodzisko w Wicinie*;
- prowadzenie prac ziemnych na obszarze parku kulturowego z uwagi na obecność nawarstwień kulturowych, po uzyskaniu zgody Lubuskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków;
- w granicach Parku Kulturowego „Grodzisko w Wicinie" obowiązują wymogi ustalone w *Planie Ochrony Parku Kulturowego Grodzisko w Wicinie*[150].

Zgodnie z obecnie obowiązującym *miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego dla obrębu ewidencyjnego Wicina*[151] ustala się ochronę konserwatorską układu ruralistycznego wsi, w ramach którego:

- celem obserwacji archeologicznej ustala się prowadzenie inwestycji związanych z pracami ziemnymi w sposób umożliwiający rozpoznanie i ochronę reliktów archeologicznych;
- nakazuje się dostosować nowe elementy zainwestowania do zachowanej historycznej kompozycji przestrzennej terenów sąsiednich w zakresie skali, formy, bryły, faktury, podziałów architektonicznych, wysokości;
- w przypadku nowych obiektów ustala się nawiązanie w zakresie wysokości, gabarytów oraz geometrii dachów do budynków sąsiadujących pełniących zbliżone funkcje;

[149] Uchwała nr XXXV/318/14 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 15 maja 2014 roku w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obrębu ewidencyjnego Wicina.
[150] Uchwała nr XXVI/255/13 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 20 czerwca 2013 roku.
[151] Uchwała nr XXXV/318/14 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 15 maja 2014 roku w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obrębu ewidencyjnego Wicina.

- nakazuje się zachować układ szczytowy budynków do drogi, z wyjątkiem wyłącznie istniejących budynków zlokalizowanych w układzie kalenicowym z dopuszczeniem możliwości ich przebudowy i rozbudowy;
- zakazuje się przebudowy budynków, które naruszałyby charakter zabudowy historycznej wsi;
- zakazuje się wprowadzania na elewacje frontowe budynków elementów naruszających wystrój architektoniczny, w tym montażu urządzeń technicznych;
- zakazuje się ocieplania z zewnątrz obiektów o elewacjach wykonanych z cegły licowej lub ozdobionych detalami architektonicznymi;
- zakazuje się stosowania do wykończenia obiektów blachy falistej i trapezowej, paneli PCV, materiału typu siding;
- zakazuje się wykonywania ogrodzeń z płyt betonowych;
- nakazuje się zachowanie istniejących nawierzchni brukowanych dróg;
- nakazuje się zachowanie istniejących szpalerów i alei drzew z zastrzeżeniem uzupełniania typowymi dla nasadzenia.

Zgodnie z obecnie obowiązującym *miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego dla obrębu ewidencyjnego Wicina*[152] w zasięgu stref ochrony ekspozycji układu ruralistycznego wsi:

- nakazuje się zachowanie maksymalnej wysokości obiektów zgodnie z ustaleniami szczegółowymi dla poszczególnych terenów;
- zakazuje się dokonywania nasadzeń szpalerami lub alejami drzew, kolidujących z ekspozycją układu ruralistycznego wsi;
- zakazuje się lokalizacji masztów i innych elementów technicznych, kolidujących z ekspozycją układu ruralistycznego wsi.

Zgodnie z obecnie obowiązującym *miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego dla południowej części obrębu ewidencyjnego Zabłocie*[153] ustala się ochronę konserwatorską układu ruralistycznego wsi, w ramach którego wprowadza się:

- nakaz prowadzenia inwestycji związanych z pracami ziemnymi w sposób umożliwiający rozpoznanie i ochronę reliktów archeologicznych celem obserwacji archeologicznej;
- nakaz dostosowania nowych elementów zainwestowania do zachowanej historycznej kompozycji przestrzennej terenów sąsiednich w zakresie skali, formy, bryły, faktury, podziałów architektonicznych, wysokości;
- nakaz zachowania układu szczytowego budynków do drogi, z wyjątkiem wyłącznie istniejących budynków zlokalizowanych w układzie kalenicowym z dopuszczeniem możliwości ich przebudowy i rozbudowy;
- zakaz ocieplania z zewnątrz obiektów o elewacjach wykonanych z cegły licowej lub ozdobionych detalami architektonicznymi;
- zakaz stosowania do wykończenia obiektów blachy falistej i trapezowej, paneli PCV, materiału typu siding;
- nakaz zachowania istniejących nawierzchni brukowanych dróg;
- nakaz zachowania istniejących szpalerów i alei drzew z zastrzeżeniem uzupełniania typowymi dla nasadzenia;

[152] Uchwała nr XXXV/318/14 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 15 maja 2014 roku w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obrębu ewidencyjnego Wicina.
[153] Uchwała nr XXXVIII/202/2017 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 31 sierpnia 2017 roku w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla południowej części obrębu ewidencyjnego Zabłocie.

- nakaz utrzymania i pielęgnacji założenia parkowego zgodnie z cechami historycznymi obiektu, udokumentowanymi w materiałach ikonograficznych.

Zgodnie z obecnie obowiązującym *miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego dla południowej części obrębu ewidencyjnego Zabłocie*[154] w zasięgu strefy ochrony ekspozycji układu ruralistycznego wsi wprowadza się:

- nakaz zachowania maksymalnej wysokości obiektów zgodnie z ustaleniami szczegółowymi dla poszczególnych terenów;
- zakaz dokonywania nasadzeń szpalerami lub alejami drzew, kolidujących z ekspozycją układu ruralistycznego wsi;
- zakaz lokalizacji masztów i innych elementów technicznych, kolidujących z ekspozycją układu ruralistycznego wsi.

8. 3. Ograniczenia użytkowania terenu związane z infrastrukturą techniczną.

8.3.1. Komunikacja – strefa uciążliwości akustycznej od dróg.

Ograniczenia w zainwestowaniu na terenach o przekroczonych standardach akustycznych polegają na zakazie lokalizacji obiektów mieszkalnych lub innych wymagających ochrony przed hałasem, jeżeli wcześniej nie zostaną podjęte środki ograniczające emisję fal dźwiękowych. Przy lokalizowaniu obiektów budowlanych na terenach sąsiadujących z drogami należy uwzględnić strefy ograniczonego użytkowanie terenu, to jest:

- strefę wyłączoną z wszelkiej działalności budowlanej, wyznaczoną położeniem linii zabudowy – określoną przepisami ustawy o drogach publicznych;
- strefę uciążliwości dróg dotyczącą obiektów z pomieszczeniami na pobyt ludzi;
- strefę uciążliwości drogi wyznaczoną położeniem linii uciążliwości drogi.

Strefy ochrony wynikające z przepisów szczególnych przedstawione są w poniższej tabeli.

TABELA 157: Postulowane minimalne odległości dróg publicznych od istniejących i planowanych budynków z pomieszczeniami na pobyt ludzi (w metrach).

Typ drogi	Klasa techniczna	Obiekty mieszkaniowe i użyteczności publicznej		Budynki szpitalne i wymagające szczególnej ochrony
		jedno – kondygnacyjne	wielo – kondygnacyjne	
Autostrada	A	120	150	300
Między – regionalna	GP	50	70	200
Krajowa regionalna	GP, G, Z	30	40	130
Wojewódzka	GP, G, Z	30	40	130
Powiatowa	G, Z, L, D	15	20	80
Gminna	G, Z, L, D	15	20	80

[154] Uchwała nr XXXVIII/202/2017 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 31 sierpnia 2017 roku w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla południowej części obrębu ewidencyjnego Zabłocie.

8.3.2. Komunikacja – linie kolejowe.

Przez obszar gminy Jasień przebiega linia kolejowa nr 275. W związku z powyższym należy uwzględnić ograniczenia w zainwestowaniu wynikające z zapisów ustawy o transporcie kolejowym z dnia 28 marca 2003 roku (Dz. U. z 2015 roku, poz. 1297) w sprawie wymagań w zakresie odległości i warunków dopuszczających usytuowanie budynków i budowli w sąsiedztwie linii kolejowych, a w szczególności:

- budynki i budowle mogą być usytuowane w odległości nie mniejszej niż 10 m od granicy obszaru kolejowego z tym, że odległość ta od osi skrajnego toru kolejowego nie może być mniejsza niż 20 m z zastrzeżeniem, iż budynki mieszkalne, zbiorowego zamieszkania oraz użyteczności publicznej powinny być usytuowane w odległości zapewniającej zachowanie norm dopuszczalnego natężenia hałasu i drgań.

Ponadto między innymi:

- w przypadku uzupełnienia drzewostanu i tworzenia terenów zielonych w rejonie linii kolejowych należy stosować warunki Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 07 sierpnia 2008 roku (Dz. U. Nr 153, poz. 955), to jest w sąsiedztwie linii kolejowych drzewa i krzewy nie powinny być usytuowane w odległości nie mniejszej niż 15 m od osi skrajnego toru kolejowego, z wyłączeniem gatunku drzew, których wysokość może przekroczyć 10 m;
- na terenach przeznaczonych na działalność przemysłową, magazynową, składową funkcja ich nie może być związana z produkcją i obrotem substancjami łatwopalnymi, wybuchowymi, żrącymi i pylącymi stanowiącymi potencjalne zagrożenie dla ruchu kolejowego;
- wszystkie skrzyżowania z linią kolejową w jednym poziomie wymagają zachowania parametrów zgodnych z Rozporządzeniem Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 26 lutego 1996 roku (Dz. U. nr 33 poz. 144 z późn. zm.);
- wszelkie place składowe, dojazdy, parkingi muszą mieć nawierzchnię twardą ze spadkiem w kierunku przeciwnym do terenów kolejowych;
- lokalizacja zbiorników magazynowych dla paliw płynnych i gazu płynnego musi być zgodna z wymogami określonymi w Rozporządzeniu Ministra Gospodarki z dnia 21 listopada 2005 roku (Dz. U. nr 243 poz. 2063 z późn. zm.) w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać bazy i stacje paliw płynnych, rurociągi dalekosiężne do transportu ropy naftowej i produktów naftowych i ich usytuowanie;
- sytuowanie zabudowy mieszkaniowej, obiektów lecznictwa i rekreacji w rejonie torów kolejowych jest niewskazane, ze względu na ujemny wpływ na warunki przebywania, rehabilitacji i odpoczynku mieszkańców;
- najbliższą w miarę bezpieczną odległość dla zespołów budownictwa mieszkaniowego, ochrony zdrowia i bazy noclegowej podaje w sposób pośredni Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 października 2012 roku zmieniające rozporządzenie w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2012 roku, poz. 1109);
- dla wszelkich obiektów budowlanych wchodzących w zakres inwestycji realizowanych na gruntach będących w sąsiedztwie terenów kolejowych oraz ewentualnie krzyżujących i przebiegających, jak np.: obiekty liniowe, przez tereny kolejowe należy przed ich realizacją na etapie opracowania projektów uzyskać uzgodnienie z zarządem linii kolejowej.

8.3.3. Ujęcia wody.

Na terenie gminy Jasień wyznaczono strefy ochronne bezpośrednie i pośrednie od ujęć wód podziemnych.

Glinka Górna:

Ujęcie „Glinka Górna" zlokalizowane jest na terenach leśnych, które zajmują około 90 % powierzchni strefy. Pozostałą część stanowią łąki i tereny częściowo zatorfione. Eksploatuje ono wody podziemne pradolinnej, plejstoceńskiej warstwy piasków i żwirów. Zasilanie poziomu wodonośnego następuje głównie z dopływów bocznych i infiltracji opadów atmosferycznych. Pradolinna warstwa wodonośna występująca na obszarze zasilania ujęcia „Glinka Górna" nie jest izolowana od powierzchni terenu. Bezpośrednia infiltracja wód opadowych ułatwia przenikanie zanieczyszczeń do ujmowanego poziomu wodonośnego. W związku z powyższym istnieje potrzeba ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody. Celem ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody „Glinka Górna" jest ochrona ujęcia przy zachowaniu dotychczasowego sposobu użytkowania gruntów w obszarze zasilania ujęcia.

Rozporządzeniem nr 4/2007 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu z dnia 9 maja 2007 roku (Dz. Urz. Woj. Lubuskiego z dnia 22 maja 2007 roku, Nr 50, poz. 764) w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej dla miasta Lubska „Glinka Górna" (Gmina Jasień, Powiat Żarski, Województwo Lubuskie), zmienionym Rozporządzeniami Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu: nr 10/2007 z dnia 10 września 2007 roku (Dz. Urz. Woj. Lubuskiego z dnia 19 września 2007 roku, Nr 94, poz. 1292) i nr 4/2009 z dnia 15 lipca 2009 roku (Dz. Urz. Woj. Lubuskiego z dnia 31 lipca 2009 roku, Nr 85, poz. 1143), ustanowiono strefę ochronną ujęcia wody podziemnej z utworów czwartorzędowych „Glinka Górna", w obrębie Budziechów. Strefę ochronną ujęcia wody stanowią:

- tereny ochrony bezpośredniej dla studni:
  - nr 1, nr 3 i nr 7 o powierzchni 5300 m²;
  - nr 4 o powierzchni 426,0 m²;
  - nr 5 o powierzchni 384,0 m²;
  - nr 6 o powierzchni 378,0 m²;
  - nr 8 o powierzchni 390,0 m²;
- teren ochrony pośredniej o powierzchni 7,34 km².

Na terenach ochrony bezpośredniej ujęcia wody podziemnej zabronione jest użytkowanie gruntów do celów niezwiązanych z eksploatacją wody. Na terenach ochrony bezpośredniej należy:

- odprowadzać wody opadowe w sposób uniemożliwiający przedostawanie się ich do urządzeń służących do poboru wody;
- zagospodarować teren zielenią;
- odprowadzać poza granicę terenu ochrony bezpośredniej ścieki z urządzeń sanitarnych przeznaczonych do użytku osób zatrudnionych przy obsłudze urządzeń służących do poboru wody;
- ograniczyć do niezbędnych potrzeb przebywanie osób niezatrudnionych przy obsłudze urządzeń służących do poboru wody.

Tereny ochrony bezpośredniej należy ogrodzić i oznakować tablicami zawierającymi informacje o ujęciu wody i zakazie wstępu osobom nieupoważnionym.

Na terenie ochrony pośredniej ujęcia wody zabrania się:

- wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi;
- rolniczego wykorzystania ścieków;
- przechowywania lub składowania odpadów promieniotwórczych;
- lokalizowaniu zakładów przemysłowych oraz ferm chowu i hodowli zwierząt;
- lokalizowania magazynów produktów ropopochodnych, a także rurociągów do ich transportu;
- lokalizowania składowisk odpadów komunalnych, niebezpiecznych, innych niż niebezpieczne i obojętne oraz obojętnych;
- lokalizowania nowych ujęć wody dla innych użytkowników;
- lokalizowania cmentarzy i grzebania zwłok zwierzęcych;

Na terenie ochrony pośredniej ujęcia wody ogranicza się stosowanie środków ochrony roślin do dopuszczonych do stosowania w strefach ochronnych ujęć wody. Granicę terenu ochrony pośredniej należy oznakować tablicami informacyjnymi.

SUW Jasień, ul. Leśna i SUW Jasień, ul. Wodna:

Obszary stref ochrony bezpośredniej dla ujęć wód podziemnych w miejscowości Jasień (SUW, ul. Leśna i SUW, ul. Wodna) mieszczą się w granicach ogrodzeń stacji ujęć wody. Strefy ochrony bezpośredniej wyznaczono tu na podstawie Rozporządzenia Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 5 listopada 1991 roku w sprawie zasad ustanawiania stref ochronnych źródeł i ujęć wody (Dz. U. z 1991 roku, Nr 116, poz. 504). Zgodnie z § 3 ust. 1 pkt 1 ww. rozporządzenia teren ochrony bezpośredniej ujęcia wód podziemnych przy studniach wierconych obejmuje grunty, na których jest usytuowane ujęcie wody oraz otaczający je pas gruntu o szerokości od 8 do 10 m, licząc od zarysu budowli i urządzeń służących do poboru wody.

Rozporządzenie z dnia 5 listopada 1991 roku zostało uchylone 1 stycznia 2002 roku. Obecnie zasady gospodarowania na terenie gminnych ujęć wód reguluje ustawa Prawo wodne z dnia 20 lipca 2017 roku (Dz. U. z 2017 roku, poz. 1566). Zgodnie z art. 121 ust. 1 ww. ustawy strefę ochronną stanowi obszar ustanowiony na podstawie art. 135 ust. 1, na którym obowiązują zakazy, nakazy i ograniczenia w zakresie użytkowania gruntów oraz korzystania z wód. Natomiast zgodnie z art. 127 ww. ustawy na terenie ochrony bezpośredniej zakazuje się użytkowania gruntów do celów niezwiązanych z eksploatacją ujęcia wody. W myśl art. 128 ww. ustawy na terenie ochrony bezpośredniej należy:

- odprowadzać wody opadowe lub roztopowe w sposób uniemożliwiający przedostawanie się ich do urządzeń służących do poboru wody;
- zagospodarować teren zielenią;
- odprowadzać poza granicę terenu ochrony bezpośredniej ścieki z urządzeń sanitarnych, przeznaczonych do użytku osób zatrudnionych przy obsłudze urządzeń służących do poboru wody;
- ograniczyć wyłącznie do niezbędnych potrzeb przebywanie osób niezatrudnionych przy obsłudze urządzeń służących do poboru wody.

Zgodnie z art. 129 ww. ustawy teren ochrony bezpośredniej należy ogrodzić. Na ogrodzeniu należy umieścić tablice zawierające informacje o ustanowieniu strefy ochronnej i zakazie wstępu osób nieupoważnionych.

Zgodnie z art. 121 ustawy Prawo wodne dopuszcza się ustanowienie strefy ochronnej obejmującej wyłącznie teren ochrony bezpośredniej. Strefę ochronną obejmującą wyłącznie teren ochrony bezpośredniej ustanawia się dla każdego ujęcia wody, z wyłączeniem ujęć wody służących do zwykłego korzystania z wód.

8.3.4. Tereny położone w strefie ochronnej od odwiertów, gazociągów wysokiego ciśnienia i stacji redukcyjno – pomiarowych.

Na terenie gminy Jasień nie ma czynnych oraz zlikwidowanych odwiertów służących do wydobycia gazu ziemnego. Występują natomiast sieci gazowe (wysokiego, średniego i niskiego ciśnienia), które wymagają zachowania stref kontrolowanych.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 26 kwietnia 2013 roku w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe i ich usytuowanie (Dz. U. z dnia 04.06.2013 roku, poz. 640) strefa kontrolowana to obszar wyznaczony po obu stronach osi gazociągu, którego linia środkowa pokrywa się z osią gazociągu, w którym przedsiębiorstwo energetyczne zajmujące się transportem gazu ziemnego podejmuje czynności w celu zapobieżenia działalności mogącej mieć negatywny wpływ na trwałość i prawidłowe użytkowanie gazociągu. W strefach kontrolowanych należy kontrolować wszelkie działania, które mogłyby spowodować uszkodzenie gazociągu lub mieć inny negatywny wpływ na jego użytkowanie i funkcjonowanie. W strefach kontrolowanych nie należy wznosić obiektów budowlanych, urządzać stałych składów i magazynów oraz podejmować działań mogących spowodować uszkodzenia gazociągu podczas jego użytkowania. W strefach kontrolowanych nie mogą rosnąć drzewa w odległości mniejszej niż 2,0 m od gazociągów o średnicy do DN 300 włącznie i 3,0 m od gazociągów o średnicy większej niż DN 300, licząc od osi gazociągu do pni drzew. Wszelkie prace w strefach kontrolowanych mogą być prowadzone tylko po wcześniejszym uzgodnieniu sposobu ich wykonania z właściwym operatorem sieci gazowej.

TABELA 158: Szerokość stref kontrolowanych gazociągów układanych w ziemi o ciśnieniu gazu powyżej 0,4 MPa do 10,0 MPa wybudowanych przed dniem 12 grudnia 2001 roku lub wybudowanych w okresie od dnia 12 grudnia 2001 roku do dnia wejścia w życie Rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 26 kwietnia 2013 roku lub dla których w tym okresie wydano pozwolenie na budowę, zgodnie z załącznikiem nr 2 do Rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 26 kwietnia 2013 roku.

Rodzaje obiektów terenowych	Ciśnienie:							
	MPa >0,4 – 1,2		MPa >1,2–2,5		MPa >2,5 – 10			
	Średnica gazociągu (mm)							
	≤ 300	> 300	≤ 300	> 300	≤ 300	300 – 500	500 – 800	> 800
1	3	4	5	6	7	8	9	10
Miasta i zespoły wiejskich budynków mieszkalnych o zwartej zabudowie	30	40	40	60	50	100	150	200
Budynki użyteczności publicznej i zamieszkania zbiorowego	30	50	50	80	70	130	200	200
Budynki mieszkalne zabudowy jedno– i wielorodzinnej	30	40	40	50	40	70	100	150
Wolnostojące budynki niemieszkalne (stodoły, szopy, garaże)	16	20	30	40	30	50	60	80
Obiekty zakładów przemysłowych	30	40	40	60	50	100	150	200
Tory kolejowe magistralne pierwszo– i drugorzędne	30	40	40	50	40	100	150	200
Tory kolejowe znaczenia miejscowego i tory tramwajowe	20	30	30	40	30	60	80	100

1	3	4	5	6	7	8	9	10
Mosty i wiadukty	30	40	40	60	50	100	150	200
Parkingi dla samochodów	20	30	40	40	40	60	80	100
Wały przeciwpowodziowe	10	10	10	10	10	10	16	16
Uregulowane rzeki, potoki i rowy melioracyjne lub inne obiekty	10	10	10	10	10	10	16	16
Przewody kanalizacyjne, kanały sieci cieplnej, kanalizacja kablowa i wodociągi mające bezpośrednie połączenie z pomieszczeniami dla ludzi i zwierząt	20	20	30	30	30	40	40	50
Przewody kanalizacyjne, kanały sieci cieplnej, wodociągi, kanalizacja kablowa, kable elektromagnetyczne, telekomunikacyjne, nie mające połączenia z pomieszczeniami dla ludzi i zwierząt	2	6	2	10	10	14	16	16
Napowietrzne linie telekomunikacyjne, napowietrzne linie elektroenergetyczne o napięciu do 1 kV	4	4	4	4	4	4	10	10
Napowietrzne linie elektroenergetyczne o napięciu powyżej 1 kV do 30 kV	10	10	10	10	10	10	20	20
Napowietrzne linie elektroenergetyczne o napięciu powyżej 30 kV do 110 kV	20	20	20	20	20	20	30	30
Napowietrzne linie elektroenergetyczne o napięciu powyżej 110 kV	40	40	40	40	40	40	40	40
Stacje transformatorów elektroenergetycznych o napięciu do 15 kV	10	10	10	10	10	10	20	20
Stacje transformatorów elektroenergetycznych o napięciu pow. 15 kV	20	20	20	20	20	20	30	30

TABELA 159: Szerokość stref kontrolowanych gazociągów układanych w ziemi o ciśnieniu gazu nie większym niż 0,4 MPa wybudowanych przed dniem 12 grudnia 2001 roku lub wybudowanych w okresie od dnia 12 grudnia 2001 roku do dnia wejścia w życie Rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 26 kwietnia 2013 roku lub dla których w tym okresie wydano pozwolenie na budowę, zgodnie z załącznikiem nr 2 do Rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 26 kwietnia 2013 roku.

Rodzaje obiektów terenowych	Szerokość strefy kontrolowanej w m
1	2
Budynki	3,0
Tory kolejowe magistralne pierwszo– i drugorzędne	10,0
Tory kolejowe znaczenia miejscowego	6,0
Przewody kanalizacyjne, kanały sieci cieplnej, wodociągi, kanalizacja kablowa i inne kanały mające połączenie z pomieszczeniami dla ludzi i zwierząt	3,0
Przewody kanalizacyjne, kanały sieci cieplnej, wodociągi, kanalizacja kablowa i inne kanały nie mające połączenia z pomieszczeniami dla ludzi i zwierząt	2,0

1	2
Kable ziemne elektroenergetyczne o napięciu do 15 kV	1,0
Kable ziemne elektroenergetyczne o napięciu powyżej 15 kV	2,0
Słupy linii elektroenergetycznych o napięciu do 1 kV, telekomunikacyjnych i trakcyjnych tramwajowych oraz inne podpory	1,0
Napowietrzna linia elektroenergetyczna o napięciu do 1 kV	1,0
Napowietrzna linia elektroenergetyczna o napięciu powyżej 1 kV do 30 kV	8,0
Napowietrzna linia elektroenergetyczna o napięciu powyżej 30 kV do 110 kV	16,0
Napowietrzna linia elektroenergetyczna o napięciu powyżej 110 kV	30,0
Stacje transformatorów elektroenergetycznych o napięciu do 15 kV zasilane liniami napowietrznymi	8,0
Stacje transformatorów elektroenergetycznych o napięciu do 15 kV zasilane kablami	10,0
Stacje transformatorów elektroenergetycznych o napięciu powyżej 15 kV zasilane kablami	20,0
Drzewa	3,0

Dla sieci perspektywicznie projektowanej należy zachować bezpieczne odległości od obiektów terenowych, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 26 kwietnia 2013 roku w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe i ich usytuowanie (Dz. U. z dnia 04.06.2013 roku, poz. 640). Podstawowe warunki określone w ww. rozporządzeniu prezentuje poniższa tabela.

TABELA 160: Szerokość stref kontrolowanych zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 26 kwietnia 2013 roku.

Rodzaj gazociągu	Średnica nominalna gazociągu DN	Szerokość strefy kontrolowanej (w m)
Do 0,5 MPa włącznie	–	1
Powyżej 0,5 MPa do 1,6 MPa włącznie	–	2
Powyżej 1,6 MPa	do 150	4
	> 150 – 300	6
	> 300 – 500	8
	> 500	12

8.3.5. Tereny położone w strefie uciążliwości od linii i urządzeń elektroenergetycznych – zagrożenie polami elektromagnetycznymi.

ELEKTROENERGETYCZNA SIEĆ PRZESYŁOWA:

Na terenie gminy Jasień nie występują elektroenergetyczne linie przesyłowe o napięciu 220 kV i wyższym.

ELEKTROENERGETYCZNA SIEĆ DYSTRYBUCYJNA:

Wzdłuż istniejących linii napowietrznych 110 kV, 20 kV oraz 0,4 kV należy zachować wolne od zabudowy i dostępne dla prowadzenia prawidłowej eksploatacji linii pasy terenu (wolne od drzew, konarów i krzewów) w zależności od poziomu napięcia:

- nie mniejsze niż 22 m dla linii 110 kV (po 11 m z obu stron linii, licząc w poziomie od osi linii);

- nie mniejsze niż 12 m dla linii 15 kV i 20 kV (po 6 m z obu stron linii, licząc w poziomie od osi linii);
- nie mniejsze niż 4 m dla linii 0,4 kV (po 2 m z obu stron linii, licząc w poziomie od osi linii),

a dla linii kablowych:

- 10 m dla linii 110 kV (po 5 m z obu stron linii);
- 2 m dla linii 15 kV i 20 kV (po 1 m z obu stron linii);
- 1 m dla linii 0,4 kV (po 0,5 m z obu stron linii).

Stacje transformatorowe powinny mieścić się w rezerwowanym pod nie obszarze o wymiarach przynajmniej 7 m x 6 m. Są to tak zwane strefy techniczne, umożliwiające eksploatację sieci napowietrznych z uwzględnieniem dojazdu do stanowisk słupowych.
Wszelkie zmiany zagospodarowania terenu pod liniami elektroenergetycznymi należy projektować w oparciu o:

- PN-E-05100-1:1998 „Elektroenergetyczne linie napowietrzne – projektowanie i budowa";
- ustawę Prawo Ochrony Środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 roku (Dz. U. z 2017 roku, poz. 519 z późn. zm.);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. z 2003 roku Nr 192, poz. 1883);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2007 roku Nr 120 poz. 826).

INNE URZĄDZENIA:

Strefą ochronną obejmuje się również maszty telefonii cyfrowej (GSM) oraz inne instalacje radiotelekomunikacyjne. Określony areał jest ogrodzony i obejmuje obszar zależny od wysokości masztu – od kilkunastu do kilkudziesięciu metrów od osi masztu. Obecnie na terenie gminy funkcjonuje 7 stacji bazowych telefonii komórkowej, z czego: 2 w Jasieniu (działki ewidencyjne nr 38/2 i 597/10), 2 w Jurzynie (działki ewidencyjne nr 71/1 i 95/2), 2 w Zabłociu (działki ewidencyjne nr 4/3 i 184/2) i 1 w Lisiej Górze (działka ewidencyjna nr 55/9).

8.3.6. Cmentarze – strefa ochrony sanitarnej.

Rozporządzenie Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 25 sierpnia 1959 roku (Dz. U. Nr 52, poz. 315) w sprawie określenia jakie tereny pod względem sanitarnym są odpowiednie na cmentarze, podaje minimalne odległości terenów od granicy cmentarzy:

- 50 m od zabudowań mieszkalnych, jeśli posiadają one sieć wodociągową i wszystkie budynki korzystające z wody są do niej podłączone;
- 150 m od zabudowań mieszkalnych, zakładów produkujących lub przechowujących artykuły żywnościowe, zakładów żywienia zbiorowego, studzien, źródeł i strumieni, z których czerpana jest woda do picia dla potrzeb gospodarczych;
- 500 m od ujęć wody o charakterze zbiorników wodnych będących źródłem zaopatrzenia sieci wodociągowej w wodę do picia.

Na obszarze gminy Jasień czynne i nieczynne cmentarze znajdują się w miejscowościach zwodociągowanych.

8.3.7. Obiekty wojskowe i obrony cywilnej.

Na obszarze gminy Jasień nie występują obiekty obrony cywilnej.

Przez północno – wschodnie, zalesione rejony gminy (północna część obrębu Zabłocie) przebiega droga międzypoligonowa, służąca przemieszczaniu się pojazdów (gąsienicowych, specjalnych, ponadnormatywnych, o masie do 60 ton), znajdujących się na wyposażeniu Wojsk Lądowych Sił Zbrojnych Rzeczpospolitej Polskiej, których przejazd może wywoływać wstrząsy oddziaływujące na znajdujące się w pobliżu zabudowania. Wymagania techniczno – obronne w zakresie projektowania i użytkowania dróg i obiektów inżynierskich na potrzeby obronne państwa zawiera Zarządzenie nr 2 Ministra Infrastruktury i Budownictwa z dnia 17 stycznia 2017 roku w sprawie wdrożenia wymagań techniczno – obronnych w zakresie projektowania i użytkowania dróg i obiektów inżynierskich (Dz. U. MiiB z 2017 roku, poz. 3).

8.3.8. Pozostałe obiekty.

Dla obiektów typu: oczyszczalnie ścieków, składowiska odpadów komunalnych i przemysłowych, baz maszynowych, zakładów przemysłowych, ferm hodowlanych, stacji paliw płynnych, itp. – strefy ochronne wyznaczane są indywidualnie. W bezpośrednim sąsiedztwie zajmowanym przez tereny chronione należy wprowadzić zakaz lokalizacji nowej zabudowy mieszkaniowej, obiektów służby zdrowia, oświaty, sportu i rekreacji oraz innych budynków użyteczności publicznej. Wskazane jest tworzenie pasów zieleni izolacyjnej.

8.3.9. Tereny zamknięte.

Zgodnie z Decyzją nr 3 Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 24 marca 2014 roku w sprawie ustalenia terenów, przez które przebiegają linie kolejowe, jako terenów zamkniętych (Dz. U. MIiR z 2014 roku, poz. 25), w granicach administracyjnych gminy Jasień zlokalizowane są następujące tereny zamknięte, stosownie do art. 2, pkt. 9 ustawy z dnia 17 maja 1989 roku Prawo geodezyjne i kartograficzne (Dz. U. z 2010 roku Nr 193, poz.1287 z późn. zm.):

- Bieszków – działka ewidencyjna nr 148 o powierzchni 6,2500 ha;
- Bieszków – działka ewidencyjna nr 188 o powierzchni 0,7700 ha;
- Bieszków – działka ewidencyjna nr 191 o powierzchni 1,6200 ha;
- Budziechów – działka nr 137/1 o powierzchni 3,7000 ha;
- Budziechów – działka nr 499/3 o powierzchni 10,9500 ha;
- Budziechów – działka nr 499/5 o powierzchni 0,1093 ha;
- Mirkowice – działka nr 404/2 o powierzchni 10,8800 ha;
- Jasień – działka nr 65/9 o powierzchni 18,9253 ha.

9. DOKUMENTACJA PLANISTYCZNO – STRATEGICZNA.

W okresie od 2012 roku, a więc po opracowaniu i uchwaleniu *Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Jasień*, powstał szereg dokumentów planistyczno – strategicznych o charakterze planów, studiów, strategii i programów, zarówno na szczeblu wojewódzkim jak i powiatowym, obejmujących zasięgiem swojego opracowania teren gminy Jasień. Poniżej przedstawiono zapisy i wnioski z aktualnej, wybranej dokumentacji odnoszącej się bezpośrednio lub pośrednio do terenu gminy Jasień.

WOJEWÓDZTWO LUBUSKIE:

9. 1. Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego.

Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020 została przyjęta uchwałą Sejmiku Województwa Lubuskiego nr XXXII/319/12 z dnia 19 listopada 2012 roku. We wstępie do *Strategii…* czytamy, że „stanowi ona najważniejszy dokument samorządu województwa, określający kierunki rozwoju regionalnego i wskazujący obszary szczególnej interwencji. Łączy w sobie diagnozę stanu regionu, stojące przed nim wyzwania rozwojowe i aspiracje jego mieszkańców. *Strategia* funkcjonować będzie jako plan postępowania władz regionalnych, tak w procesie zarządzania województwem, jak i w inicjowaniu oraz rozwijaniu mechanizmów współpracy pomiędzy samorządem terytorialnym, sferą biznesową i mieszkańcami województwa. Uwzględnienie w *Strategii* dokumentów planistycznych szczebla międzynarodowego i krajowego gwarantuje skorelowanie procesów rozwojowych województwa lubuskiego z podstawowymi założeniami europejskiej i krajowej polityki rozwoju regionalnego”. Ponadto podkreślono, że „głównymi priorytetami rozwoju województwa lubuskiego w kolejnej dekadzie są: zwiększenie konkurencyjności i innowacyjności gospodarki, poprawa dostępności komunikacyjnej i telekomunikacyjnej w układzie zewnętrznym i wewnętrznym, zapewnienie większej spójności społecznej i terytorialnej oraz wzmocnienie szeroko rozumianego zarządzania rozwojem. Osiągnięcie pożądanego stanu planuje się poprzez realizację celów operacyjnych oraz kierunków interwencji, rozumianych jako wskazanie działań niezbędnych do osiągnięcia celu”.

Wizję strategiczną określono słowami: „*W 2020 roku województwo lubuskie w pełni korzysta ze swojego położenia w Europie, walorów środowiska i dostępności komunikacyjnej. Rozwinęły się konkurencyjne i innowacyjne sektory gospodarki i turystyka, a Lubuszan można już zaliczyć do społeczeństw informacyjnych. Efektywne wykorzystanie środków unijnych, aktywność samorządów, przedsiębiorców i organizacji pozarządowych zapewniły wysoki poziom życia mieszkańców i dostęp do usług o dobrym standardzie. Region postrzegany jako miejsce zdrowego stylu życia zyskuje miano „zielonej krainy nowoczesnych technologii”*.

W celu urzeczywistnienia wizji rozwoju województwa lubuskiego w perspektywie dziesięciolecia sformułowano następujący cel główny: „*Wykorzystanie potencjałów województwa lubuskiego do wzrostu jakości życia, dynamizowania konkurencyjnej gospodarki, zwiększenia spójności regionu oraz efektywnego zarządzania jego rozwojem”*.

Poniżej przedstawiony jest wykaz 4 celów strategicznych oraz przyporządkowanych im celów operacyjnych:

CEL STRATEGICZNY NR 1: Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka regionalna.

Cele operacyjne:

1.1. Rozwój sektora B+R oraz usprawnienie mechanizmów transferu innowacji.
1.2. Rozwój przedsiębiorczości i zwiększenie aktywności zawodowej.
1.3. Podniesienie jakości kształcenia i dostosowanie go do potrzeb regionalnego rynku pracy.
1.4. Rozwój funkcji metropolitalnych ośrodków wojewódzkich.
1.5. Rozwój subregionalnych i lokalnych ośrodków miejskich.
1.6. Udoskonalenie oraz rozbudowa infrastruktury energetycznej i ochrony środowiska.
1.7. Rozwój potencjału turystycznego województwa.
1.8. Poprawa jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

CEL STRATEGICZNY NR 2: Wysoka dostępność transportowa i teleinformatyczna.

Cele operacyjne:

2.1. Budowa nowej i modernizacja istniejącej infrastruktury komunikacyjnej.
2.2. Usprawnienie systemu transportu publicznego.
2.3. Rozwój społeczeństwa informacyjnego.

CEL STRATEGICZNY NR 3: Społeczna i terytorialna spójność regionu.

Cele operacyjne:

3.1. Wzrost dostępności i atrakcyjności kształcenia w placówkach edukacyjnych.
3.2. Zwiększenie dostępu do usług medycznych i profilaktyka zdrowotna.
3.3. Zapewnienie różnorodnej oferty kulturalnej i sportowej.
3.4. Promocja włączenia zawodowego i społecznego.
3.5. Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich.
3.6. Wsparcie budowy oraz modernizacji systemów i infrastruktury zapobiegania zagrożeniom.

CEL STRATEGICZNY NR 4: Region efektywnie zarządzany.

Cele operacyjne:

4.1. Tworzenie atrakcyjnego wizerunku województwa i promocja marki Lubuskie.
4.2. Wzmocnienie współpracy transgranicznej i międzyregionalnej.
4.3. Wzmocnienie potencjału kapitału społecznego oraz kształtowanie tożsamości regionalnej.
4.4. Wzmocnienie integralności systemów zarządzania strategicznego i planowania przestrzennego na poziomie regionalnym i lokalnym.
4.5 .Podwyższenie sprawności działania administracji samorządowej i instytucji regionalnych.

9. 2. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubuskiego.

Zgodnie z art. 38 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2016 roku, poz. 778 z późn. zm.) organy samorządu województwa sporządzają plan zagospodarowania przestrzennego województwa, prowadzą analizy i studia oraz opracowują koncepcje i programy, odnoszące się do obszarów i problemów zagospodarowania przestrzennego.

Pierwszy *Plan zagospodarowania przestrzennego Województwa Lubuskiego* został przyjęty przez Sejmik Województwa Lubuskiego uchwałą nr XXXVII/272/2002 z dnia 02 października 2002 roku. Sporządzony wówczas *Plan…* w trybie ustawy z 1994 roku o zagospodarowaniu przestrzennym stanowił podstawowe narzędzie dla kształtowania polityki przestrzennej w województwie, aczkolwiek stracił w dużym stopniu swą aktualność ze względu na wejście w życie ustawy z 23 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym i wprowadzenie w niej nowym wymogów formalnych i prawnych. Wpływ na dezaktualizację „*Planu…*" miał także inny niż to zakładano w *Planie…* przebieg procesów inwestycyjnych, między innymi dotyczący realizacji podstawowego układu komunikacyjnego. Jednocześnie pojawiły się nowe wyzwania i uwarunkowania dla rozwoju województwa, jakie stworzyło wejście Polski do Unii Europejskiej w 2004 roku. W związku z powyższym Sejmik Województwa Lubuskiego podjął w dniu 26 marca 2007 roku uchwałę nr VI/59/07 z w sprawie przystąpienia do sporządzenia *Zmiany Planu zagospodarowania przestrzennego Województwa Lubuskiego* w jego granicach administracyjnych.

Aktualnie obowiązujący dokument pn. *Zmiana Planu zagospodarowania przestrzennego Województwa Lubuskiego* został przyjęty uchwałą Sejmiku Województwa Lubuskiego nr XXII/191/12 z dnia 21 marca 2012 roku.

Do głównych celów strategicznych zalicza się w *Zmianie PZPWL*:

- rozbudowa i modernizacja systemów transportowych w regionie i ich powiązań zewnętrznych;
- zasada zrównoważonego rozwoju poprzez ochronę i wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz tradycji historycznej regionu;
- rozwijanie infrastruktury turystycznej w postaci szlaków pieszych i rowerowych, różnego typu wiat oraz przystanków, a także kompleksowego oznakowania turystycznego, zgodnego ze standardami europejskimi, który łączyłby poszczególne regiony województwa lubuskiego;
- rozwój aktywności gospodarczej;
- rozbudowa infrastruktury technicznej;
- rozszerzenie bazy szkolnictwa wyższego;
- rozwój i równomierne rozmieszczenie sieci infrastruktury społecznej.

Celami operacyjnymi zabezpieczającymi cele strategiczne są przede wszystkim:

- przygotowanie i działanie władz gminnych dotyczących opracowania i przyjęcia studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, stanowiących formę zapisu polityki przestrzennej gmin;
- działanie władz samorządowych, w zakresie zagospodarowania przestrzeni w oparciu o plany miejscowe określające zasady zagospodarowania przestrzeni, uwzględniające zarówno przyjętą politykę przestrzenną gmin, jak i warunki kształtowania infrastruktury technicznej przy respektowaniu zasady „rozwoju zrównoważonego";

- priorytetowe ukierunkowanie na rozwój turystyki oraz wspólna koncepcja zagospodarowania turystycznego w planach przestrzennych powiatów i gmin, spowoduje, iż rozwój turystyki stanowić będzie ważny element życia gospodarczego województwa lubuskiego;
- prowadzenie monitoringu zmian w zakresie zagospodarowania przestrzennego;
- prowadzenie monitoringu, co do zgodności opracowań z zakresu planowania przestrzennego i programów rozwoju na różnych szczeblach administracji samorządowej.

Jednym z ważniejszych zagadnień analizy struktury funkcjonalno – przestrzennej regionu ujętej w *Zmianie PZPWL* jest zidentyfikowanie i ustalenie przyszłej hierarchii ośrodków usługowych. Dla określenia hierarchii ośrodków usługowych przyjęto porównanie zakładanej funkcji usługowej w stosunku do prognozowanego wzrostu ludności w poszczególnych jednostkach osadniczych. W ten sposób wyznaczono ośrodki usługowe I rzędu, II rzędu, III rzędu i IV rzędu. Jasień określono jako ośrodek rozwoju IV rzędu o znaczeniu lokalnym.

Wykaz inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym oraz lokalnym (wykaz zadań rządowych i samorządowych) w przypadku gminy Jasień odnosi się do:

- rozbudowy sieci kanalizacyjnej w aglomeracji „Jasień" – zadanie ujęte w ramach *V Aktualizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych – AKPOŚK2017*;
- inwestycji w zakresie sieci elektroenergetycznych – modernizacja linii wysokiego napięcia 110 kV Budziechów – Żary;
- przebudowy drogi wojewódzkiej nr 287;
- ochrony złóż kopalin przed zabudową nie związaną z przemysłem wydobywczym, mająca na celu racjonalne gospodarowanie ich zasobami oraz kompleksowe wykorzystanie.

Ponadto w *Zmianie PZPWL* proponuje się:

- utworzenie Parku Kulturowego w Wicinie – zadanie zrealizowane;
- przebieg szlaku średniowiecznych fortyfikacji miejskich;
- przebieg szlaku zamków obronnych;
- przebieg szlaku zabytkowych ratuszy;
- przebieg szlaku zabytkowych organów;
- przebieg szlaku architektury barokowej;
- przebieg szlaku najcenniejszych zespołów urbanistycznych o średniowiecznym rozplanowaniu i zachowanym układzie przestrzennym.

Rekomendacje bezpośrednie dla gminy Jasień w zakresie zadań proponowanych w *Zmianie PZPWL*:

1) w zakresie struktury przestrzennej:
    - podjęcie działań w zakresie zapewnienia ładu przestrzennego na terenie gminy poprzez racjonalizację użytkowania przestrzeni i zapobiegania jej degradacji;
    - stworzenie warunków umożliwiających uporządkowanie obszarów funkcjonalnych na terenie gminy, w tym infrastruktury technicznej;
    - podjęcie działań zwiększających efektywność gospodarowania przestrzenią;
    - stworzenie warunków pozwalających na kształtowanie procesów urbanizacji w celu osiągnięcia najkorzystniejszych rozwiązań przestrzennych;
    - podjęcie działań zwiększających odporność struktury przestrzennej gminy na zagrożenia wynikające z ekstremalnych zjawisk przyrodniczych i katastrof;

- dążenie do osiągnięcia wysokiej jakości środowiska przyrodniczego poprzez ochronę i odpowiednie użytkowanie.

2) w zakresie miejsca w strukturze przestrzennej województwa:
   - położenie gminy w jednym z głównych pasm rozwoju przestrzennego województwa, w III Paneuropejskim Korytarzu Transportowym, wzdłuż autostrady A18, generującym rozwój społeczno – gospodarczy;
   - wykorzystanie położenia gminy o naturalnych i bardzo ciekawych zasobach przyrodniczych i kulturowych do rozwoju turystyki i rekreacji oraz związanych z nim usług.

3) pozostałe rekomendacje wynikające ze *Zmiany PZPWL*:
   - modernizacja infrastruktury transportowej oraz zwiększenie dostępności komunikacyjnej;
   - udoskonalenie i rozbudowa infrastruktury technicznej i komunalnej poprawiającej warunki życia oraz podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów aktywności gospodarczej;
   - udoskonalenie i rozbudowa infrastruktury społecznej – w szczególności w sferach edukacji, opieki zdrowotnej, kultury i pomocy społecznej;
   - usprawnienie systemu transportu publicznego z wykorzystaniem partnerstwa publiczno – prywatnego;
   - uzyskanie trwałych efektów płynących ze współpracy międzyregionalnej;
   - wspieranie działań na rzecz zwiększenia tożsamości regionalnej;
   - wykorzystanie walorów środowiska i dziedzictwa kulturowego dla rozwoju turystyki;
   - promocja walorów turystycznych i stworzenie systemu informacji turystycznej;
   - podejmowanie przedsięwzięć kulturalnych tworzących atrakcyjny wizerunek regionu i województwa;
   - podniesienie jakości kształcenia;
   - dostosowanie kształcenia do potrzeb regionalnego rynku pracy i standardów UE;
   - wyrównanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży;
   - wspieranie działań na rzecz rozwoju społeczeństwa informacyjnego;
   - ograniczenie zakresu i skutków wykluczenia społecznego osób i rodzin, ich integracja ze społeczeństwem oraz wyrównanie szans rozwojowych dzieci i młodzieży;
   - rozwój instytucjonalnego i kapitałowego otoczenia biznesu;
   - wspieranie wzrostu zatrudnienia i mobilności zawodowej;
   - poprawa jakości stanu środowiska przyrodniczego;
   - kształtowanie procesów społecznych i przestrzennych dla poprawy jakości życia;
   - rozbudowa i przebudowa sieci dróg komunikacji rowerowej o znaczeniu międzyregionalnym i międzynarodowym.

9. 3. Program Ochrony Środowiska Województwa Lubuskiego.

Sejmik Województwa Lubuskiego uchwałą nr XXIX/450/17 z dnia 10 kwietnia 2017 roku przyjął *Program Ochrony Środowiska dla Województwa Lubuskiego*. We wstępie do dokumentu czytamy że, „nadrzędnym celem sporządzenia i uchwalenia *Programu ochrony środowiska dla województwa lubuskiego* jest zapewnienie długotrwałego, zrównoważonego rozwoju województwa gdzie kwestie ochrony środowiska traktowane są na równi z kwestiami dotyczącymi rozwoju społecznego i gospodarczego. Program ma stanowić podstawę funkcjonowania systemu zarządzania środowiskiem łączącą wszystkie działania i dokumenty dotyczące ochrony środowiska i przyrody na szczeblu wojewódzkim. Kolejnym celem *Programu* jest zapewnienie efektywnego i

sprawnego wykorzystania środków finansowych, na zadania wymienione w *Programie* oraz umożliwienie i wspieranie pozyskiwania środków przez jednostki samorządowe (na szczeblu wojewódzkim, powiatowym i gminnym) na realizację tych zadań. Działania ujęte w *Programie* mają na celu dążenie do sukcesywnej poprawy stanu środowiska w województwie, ograniczenie negatywnego wpływu na środowisko naturalne, ochronę i rozwój walorów środowiska, a także racjonalne gospodarowanie jego zasobami przy uwzględnieniu konieczności ochrony środowiska".

W *Programie…*, zgodnie z *Wytycznymi do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska* opublikowanymi przez Ministerstwo Środowiska, dla 11 obszarów interwencji wyznaczono następujące cele strategiczne i cele szczegółowe:

OBSZAR INTERWENCJI (PA): OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA:

Cel strategiczny: Poprawa jakości powietrza do osiągnięcia poziomów wymaganych przepisami prawa, spełnianie standardów emisyjnych z instalacji.
Cele szczegółowe:
PA 1. Spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza.
PA 2. Ograniczenie emisji zanieczyszczeń ze źródeł powierzchniowych, liniowych i punktowych.

OBSZAR INTERWENCJI (H): ZAGROŻENIA HAŁASEM:

Cel strategiczny: Zmniejszenie uciążliwości hałasu poprzez obniżenie jego natężenia do poziomu obowiązujących standardów.
Cele szczegółowe:
H 1. Monitoring hałasu i ocena stopnia narażenia mieszkańców województwa na ponadnormatywny hałas.
H 2. Ograniczenie uciążliwości akustycznej dla mieszkańców.

OBSZAR INTERWENCJI (PEM): POLA ELEKTROMAGNETYCZNE:

Cel strategiczny: Ochrona przed negatywnym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych.
Cele szczegółowe:
PEM 1. Monitoring poziomów pól elektromagnetycznych na terenie województwa.
PEM 2. Preferowanie nisko konfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego.

OBSZAR INTERWENCJI (W): GOSPODARKA WODNA:

Cel strategiczny: Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych województwa. Zapewnienie skutecznej ochrony przed powodzią i suszą.
Cele szczegółowe:
W 1. Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych.
W 2. Zwiększenie przepustowości koryt rzecznych.
W 3. Ograniczenie wrażliwości terenów zagrożonych powodzią.
W 4. Ograniczenie wrażliwości terenów zagrożonych suszą.

OBSZAR INTERWENCJI (GWŚ): GOSPODARKA WODNO – ŚCIEKOWA:

Cel strategiczny: Rozbudowa zbiorowego systemu oczyszczania ścieków.
Cele szczegółowe:
GWŚ 1. Realizacja zadań *AKPOŚK*.
GWŚ 2. Zwiększenie dostępu ludności do instalacji ochrony środowiska.
GWŚ 3. Poprawa efektywności działalności kontrolno – monitoringowej w gospodarce wodno – ściekowej.

OBSZAR INTERWENCJI (K): ZASOBY GEOLOGICZNE:

Cel strategiczny: Zrównoważona gospodarka zasobami naturalnymi.
Cel szczegółowy:
K 1. Minimalizacja strat w eksploatowanych złożach oraz ochrona środowiska przed negatywnym oddziaływaniem przemysłu wydobywczego.

OBSZAR INTERWENCJI (GL): GLEBY (DEGRADACJA POWIERZCHNI ZIEMI I GLEB):

Cel strategiczny: Ochrona powierzchni ziemi przed negatywnym oddziaływaniem oraz rekultywacja terenów zdegradowanych.
Cel szczegółowy:
GL 1. Zagospodarowanie powierzchni ziemi zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju.

OBSZAR INTERWENCJI (GO): GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW:

Cel strategiczny: Stworzenie systemu gospodarki odpadami, zgodnego z zasadą zrównoważonego rozwoju oraz hierarchią sposobów postępowania z odpadami.
Cele szczegółowe:
GO 1. Działania w zakresie kształtowania systemu gospodarki odpadami.
GO 2. Działania w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi.
GO 3. Działania w zakresie gospodarki odpadami niebezpiecznymi.

OBSZAR INTERWENCJI (OP): ZASOBY PRZYRODNICZE:

Cel strategiczny: Ochrona, odtwarzanie i zrównoważone użytkowanie różnorodności biologicznej i georóżnorodności.
Cele szczegółowe:
OP 1. Pogłębianie wiedzy o zasobach przyrodniczych województwa.
OP 2. Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej zachowanie lub odtworzenie właściwego stanu ekosystemów i siedlisk oraz populacji gatunków zagrożonych.
OP 3. Ochrona i odtwarzanie różnorodności biologicznej systemów leśnych.
OP 4. Zmiana struktury gatunkowej i wiekowej lasów, odnowienie uszkodzonych ekosystemów leśnych.
OP 5.Edukacja leśna społeczeństwa, dostosowanie lasów do pełnienia zróżnicowanych funkcji przyrodniczych i społecznych.
OP 6. Identyfikacja zagrożeń lasów i zapobieganie ich skutkom.
OP 7. Ochrona krajobrazu oraz ochrona korytarzy ekologicznych.

OBSZAR INTERWENCJI (OZE): ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII:

Cel strategiczny: Ograniczanie zużycia energii oraz zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii.
Cel szczegółowy:
OZE 1. Zwiększenie wykorzystania niekonwencjonalnych źródeł energii.

OBSZAR INTERWENCJI (PAP): ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI:

Cel strategiczny: Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków.
Cele szczegółowe:
PAP 1. Minimalizacja ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych i w wyniku transportu.
PAP 2. Minimalizacja skutków wystąpienia poważnych awarii.

POWIAT ŻARSKI:

9. 4. Strategia Rozwoju Powiatu Żarskiego.

Strategię Zrównoważonego Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Powiatu Żarskiego na lata 2013 – 2020 przyjęto uchwałą nr XXXIII/225/2013 Rady Powiatu Żarskiego z dnia 13 sierpnia 2013 roku. We wstępie do dokumentu podkreślono między innymi, że „*Strategia* jest dokumentem planistycznym, kreującym kierunki rozwoju powiatu i wyznaczającym jego cele na lata 2013 – 2020, wyrażającym dążenia społeczności lokalnej, oraz określającym zadania dla samorządu, które powinny być podjęte, aby te cele zostały osiągnięte. *Strategia* wskazywać ma priorytetowe cele i działania służące realizacji optymalnego rozwoju społeczno – gospodarczego powiatu, poszanowania istniejących zasobów dziedzictwa kulturowego, dóbr przyrody i środowiska, oraz ich racjonalne wykorzystanie biorąc pod uwagę dobro obecnych i przyszłych pokoleń. *Strategia* pełnić będzie funkcję dokumentu wskazującego potrzeby inwestycyjne powiatu oraz odniesienie przy pozyskiwaniu środków zewnętrznych, zwłaszcza środków z Unii Europejskiej w okresie programowania 2014 – 2020. Obecny dokument został przygotowany jako aktualizacja *Strategii Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Powiatu Żarskiego na lata 2003 – 2012* i dokonany został w ramach pilotażowego projektu pn. „Decydujmy razem”**,** którego liderem jest Ministerstwo Rozwoju Regionalnego”.

Wizję strategiczną określono następującymi słowami: „*Powiat Żarski to dynamicznie rozwijający się obszar Dolnych Łużyc, wykorzystujący nowoczesną sieć komunikacyjną, teleinformatyczną oraz położenie transgraniczne. Dobrze przygotowana i wykształcona kadra stanowi wyróżnik i potencjał wzmacniający gospodarkę regionu. Wiodące strefy aktywności gospodarczej są źródłem innowacyjności i zatrudnienia. Zrównoważone wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego zapewnia rozwój oferty czasu wolnego dla mieszkańców i turystów*”.

Natomiast Misję wyrażono w następujący sposób: „*Powiat Żarski dąży do systematycznego podnoszenia poziomu życia i bezpieczeństwa mieszkańców, budując trwałe relacje współpracy sektorów publicznego, społecznego i gospodarczego, tworząc poczucie wspólnoty i tożsamości regionalnej. Nowocześnie zarządzane instytucje powiatowe wykorzystują rozwiązania innowacyjne oraz zapewniają wysoką jakość realizacji zadań. Współpraca regionalna i transgraniczna otwiera Powiat i buduje nowe więzi współpracy*”.

Na podstawie uwarunkowań (diagnozy) i analizy SWOT oraz jako warunek konieczny zrealizowania wizji, określono następujące wiodące kierunki rozwoju powiatu:

- nowoczesna sieć komunikacji drogowej;
- wykorzystanie technologii informacyjno – komunikacyjnych;
- gospodarka oparta na wiedzy, edukacji, innowacyjności;
- współpraca transgraniczna i regionalna;
- strefy przemysłowe jako strefy aktywizacji, zatrudnienia;
- oferta czasu wolnego i gospodarka doznań dla mieszkańców i turystów;
- promocja marki regionu Dolne Łużyce.

Sformułowane cele ogólne i cele szczegółowe wyznaczono w 4 ładach zrównoważonego rozwoju:

I. ŁAD ŚRODOWISKOWO – PRZESTRZENNY:

Cel ogólny: Zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska i walorów przyrody.
Cele szczegółowe:
1.1. Pełne skanalizowanie miast i wsi powiatu żarskiego.
1.2. Zintegrowany i sprawnie funkcjonujący regionalny system gospodarki odpadami.
1.3. Rozwój systemu przeciwdziałania powodziom i systemu małej retencji.
1.4. Upowszechnienie zastosowania alternatywnych źródeł energii oraz strategii niskoemisyjnych.
1.5. Poprawa stanu infrastruktury komunikacyjnej.
1.6. Cyfryzacja zasobu geodezyjnego.

II. ŁAD SPOŁECZNY:

Cel ogólny: Rozwój systemu edukacji, usług społecznych i zdrowotnych zgodnych z potrzebami regionu.
Cele szczegółowe:
2.1. Dostosowanie systemu kształcenia do potrzeb lokalnego i regionalnego rynku pracy.
2.2. Optymalizacja opieki społecznej pod kątem skuteczniejszego zaspokajania potrzeb grup wykluczonych.
2.3. Wzrost integracji usług zdrowotnych.
2.4. Modernizacja szpitala powiatowego ‑ doprowadzenie do zgodności z wymogami.
2.5. Rozwój oferty spędzania czasu wolnego.
2.6. Wzrost wykorzystania potencjału organizacji w realizacji zadań integracji społecznej.
2.7. Wychowanie przez sport, kulturę i przygodę.

III. ŁAD GOSPODARCZY:

Cel ogólny: Rozwój gospodarki w oparciu o innowacje i markę regionu.
Cele szczegółowe:
3.1. Tworzenie miejsc pracy poprzez rozwój stref aktywności gospodarczej, MPŚ oraz wzmocnienie otoczenia biznesu.
3.2. Zwiększenie dostępności technologii komunikacyjno – informacyjnych.
3.3. Wykorzystanie potencjału rzemiosła żarskiego dla rozwoju przemysłu i przetwórstwa i edukacji młodzieży dla potrzeb rynku pracy.
3.4. Rozwój ofert turystyki i wypoczynku w oparciu o walory przyrodnicze i kulturowe obszaru.
3.5. Promocja marki regionu Dolne Łużyce.

IV. ŁAD INSTYTUCJONALNO – POLITYCZNY:

Cel ogólny: Nowoczesne zarządzanie powiatem.
Cele szczegółowe:
4.1. Wzmacnianie potencjału kadr i poprawa zarządzania instytucjami powiatowymi.
4.2. Wdrażanie innowacyjnych rozwiązań na wszystkich szczeblach administracji.
4.3. Zwiększanie udziału społeczeństwa w podejmowaniu decyzji publicznych.
4.4. Poprawa bezpieczeństwa publicznego.
4.5. Doskonalenie mechanizmów współpracy sektora publicznego, społecznego, gospodarczego.

9. 5. Program Ochrony Środowiska Powiatu Żarskiego.

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Żarskiego na lata 2012 – 2015 z perspektywą do roku 2019 przyjęto uchwałą Rady Powiatu Żarskiego nr XIII/81/2011 z dnia 29 listopada 2011 roku. We wstępie do dokumentu podkreślono, że „głównym celem *Programu* jest poprawa stanu środowiska przyrodniczego powiatu żarskiego przy jednoczesnym zrównoważonym rozwoju społeczno – gospodarczym. *Program* nie stanowi prawa miejscowego, jednak jest opracowaniem planistycznym, wytyczającym kierunki działań w rozwoju przestrzennym powiatu. Podstawą do wyboru kierunków działania jest analiza warunków przyrodniczych i obecnego stanu środowiska. Wprowadzenie w życie zadań mających na celu ochronę środowiska i poprawę stanu poszczególnych jego elementów jest możliwe jedynie poprzez wdrażanie mechanizmów prawnych i ekonomicznych polityki ekologicznej oraz wzrost świadomości ekologicznej społeczeństwa. Zmniejszenie presji na środowisko i określona poprawa stanu środowiska jest możliwa jedynie przy świadomym udziale społeczeństwa w realizowaniu zapisów *Programu*".

Po dokonaniu diagnozy stanu poszczególnych komponentów środowiska na terenie powiatu oraz kierując się uwarunkowaniami zewnętrznymi (obowiązujące akty prawne) i wewnętrznymi (lokalne opracowania planistyczne i strategiczne, stan środowiska przyrodniczego) sformułowano następujący cel strategiczny *Programu*: „*dalsza poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego dla ochrony zdrowia mieszkańców powiatu żarskiego*".

Dokonano również wyboru priorytetów ekologicznych. Wyodrębnionych zostało 6 głównych priorytetów. W ramach wyodrębnionych priorytetów wyznaczono cele dążące do osiągnięcia poprawy stanu środowiska, czemu mają służyć zaproponowane zadania. Zaproponowane przedsięwzięcia w przyszłości przyczynią się do poprawy stanu środowiska na terenie powiatu żarskiego.
PRIORYTET PIERWSZY – Ochrona powietrza i obniżenie poziomu hałasu.
Cele:

- osiągnięcie dobrego stanu technicznego dróg i pozostałej infrastruktury drogowej;
- identyfikacja źródeł hałasu i ograniczenie ich oddziaływania na środowisko;
- identyfikacja źródeł zanieczyszczenia powietrza i działania zmierzające do ich ograniczenia;
- modernizowanie systemów grzewczych i energetycznych na rzecz technologii przyjaznych środowisku oraz energii odzyskiwanej i odnawialnej;
- eliminacja wyrobów zawierających azbest;
- ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym.

PRIORYTET DRUGI – Optymalizacja gospodarki wodno – ściekowej i ochrona wód.

Cele:

- rozwój gospodarki wodno – ściekowej;
- ochrona wód;
- ochrona przed powodzią i suszą.

PRIORYTET TRZECI – Racjonalizacja gospodarki odpadami.

Cel:

- zmniejszenie ilości odpadów unieszkodliwianych na składowiskach.

PRIORYTET CZWARTY – Racjonalne użytkowanie zasobów naturalnych, ochrona gleb i powierzchni ziemi.

Cele:

- ochrona zasobów złóż nieeksploatowanych, zahamowanie nielegalnego wydobycia kopalin oraz rekultywacja terenów poeksploatacyjnych;
- wzrost produkcji energii ze źródeł odnawialnych;
- ochrona gruntów rolnych.

PRIORYTET PIĄTY – Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów przyrody.

Cele:

- optymalne wykorzystanie przestrzeni przyrodniczej;
- kształtowanie obszarów zieleni urządzonej;
- ochrona dziko żyjących gatunków zwierząt i roślin oraz ich siedlisk;
- ochrona lasów i bioróżnorodności;
- kształtowanie systemu obszarów chronionych powiatu w ciągłości z terenami otaczającymi, w sposób umożliwiający realizację chronionych systemów przyrodniczych w skali regionu i kraju.

PRIORYTET SZÓSTY – Edukacja ekologiczna.

Cele:

- wykształcenie u mieszkańców powiatu świadomości i odpowiedzialności za środowisko;
- wykreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia awarii.

GMINA JASIEŃ:

9. 6. Strategia Rozwoju Gminy Jasień.

Strategia Rozwoju Gminy Jasień na lata 2014 – 2020 została przyjęta uchwałą nr XXXV/316/14 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 15 maja 2014 roku w sprawie uchwalenia *Strategii Rozwoju Gminy Jasień na lata 2014 – 2020*. We wstępie do dokumentu podkreślono mi, że „*Strategia* ma być narzędziem i motorem przyszłych zmian oraz planowania przedsięwzięć". *Strategia* została opracowana metodą partycypacyjną przy szerokim udziale lokalnej społeczności w procesie jej konstruowania.

Wizję Gminy (w lapidarnej formie) określono słowami: „*Jasień zależy od Ciebie*"

W części kierunkowej dokument formułuje 5 celów strategicznych. Do każdego z celów strategicznych przypisane są zadania strategiczne, których łącznie jest 34.

CEL STRATEGICZNY NR I: „DO JASIENIA MASZ NAJBLIŻEJ" – modernizacja układu transportowego i komunikacyjnego.

Zadania strategiczne:

- Modernizacja i rozbudowa dróg.
- Rozwój sieci tras rowerowych.
- Reaktywacja kolejowych przewozów pasażerskich.
- Rozwój oferty połączeń komunikacyjnych.
- Modernizacja i rozbudowa infrastruktury służącej komunikacji.

CEL STRATEGICZNY NR II: „TERAZ JASIEŃ!" – nowoczesne media.

Zadania strategiczne:

- Rozwiązanie problemów gospodarki wodno – ściekowej.
- Rozbudowa rozdzielczej sieci gazowej.
- Modernizacja infrastruktury elektroenergetycznej.
- Rozwój energetyki na bazie odnawialnych źródeł energii.
- Modernizacja urządzeń melioracyjnych.
- Uzupełnienie oświetlenia ulicznego.
- Oferta bezprzewodowego internetu.

CEL STRATEGICZNY NR III: „GMINA JASIEŃ – OTWARTE DRZWI DLA MŁODYCH" – rozwój rynku pracy.

Zadania strategiczne:

- Stworzenie systemu wszechstronnej promocji gminy.
- Przygotowanie oferty gruntów pod inwestycje oraz ich marketing.
- Pomoc w tworzeniu i funkcjonowaniu gospodarstw: agroturystycznych, ekologicznych i specjalistycznych.
- Popularyzacja i wspieranie alternatywnej wytwórczości oraz usług w gminie.
- Promocja lokalnych produktów i usług.
- Przywrócenie szkolnictwa zawodowego.

CEL STRATEGICZNY NR IV: „GMINA JASIEŃ – KORZENIE I SKRZYDŁA" – turystyka na bazie walorów kulturowych i przyrodniczych.

Zadania strategiczne:

- Inwentaryzacja przyrodnicza obszaru gminy.
- Podnoszenie świadomości ekologicznej wśród mieszkańców.
- Oferta turystyczno – naukowa Parku Kulturowego „Grodzisko w Wicinie".
- Ochrona dziedzictwa kulturowego.
- Rozbudowa infrastruktury służącej turystyce.
- Zagospodarowanie terenów wzdłuż cieków i zbiorników wodnych.

CEL STRATEGICZNY NR V: „GMINA JASIEŃ – MÓJ WYBÓR" – jakość życia na miarę XXI wieku.

Zadania strategiczne:

- Rozwój usług medycznych.
- Rozszerzenie i uatrakcyjnienie oferty kulturalnej.
- Rozszerzenie i uatrakcyjnienie oferty sportowo – rekreacyjnej.
- Reorganizacja finansowania usług kultury i sportu.
- Poprawa wizerunku i estetyki.
- Zagospodarowanie przestrzeni publicznej.
- Poprawa stanu bezpieczeństwa publicznego.
- Przygotowanie oferty terenów pod budownictwo mieszkaniowe.
- Budowa mieszkań komunalnych.
- Aktywizacja i integracja społeczności lokalnej.

9. 7. Program Ochrony Środowiska dla Łużyckiego Związku Gmin.

Program Ochrony Środowiska dla Łużyckiego Związku Gmin na lata 2014 – 2017 z perspektywą do roku 2021 został sporządzony jako jeden dokument dla wszystkich gmin – członków Łużyckiego Związku Gmin. Łużycki Związek Gmin obecnie zrzesza 15 gmin członkowskich położonych na terenie powiatów żarskiego, żagańskiego i krośnieńskiego w południowo – zachodniej części województwa lubuskiego. *Program…* został przyjęty uchwałą nr IV/II/1/2015 Zgromadzenia Łużyckiego Związku Gmin z dnia 24 marca 2015 roku.

W *Programie…* wyodrębniono 10 priorytetów w zakresie ochrony środowiska, którym wyznaczono właściwe cele długoterminowe (do roku 2021) oraz cele krótkoterminowe (do roku 2017). Postawione cele w większości przypadków analogiczne są do celów ustanowionych wówczas na szczeblu wojewódzkim.

ZANIECZYSZCZENIE POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO:

Cel długoterminowy: Kontynuacja działań związanych z poprawą jakości powietrza.
Cele krótkoterminowe:
P1. Wdrażanie i realizacja założeń programów służących ochronie powietrza.
P2. Ograniczenie emisji gazów i pyłów poprzez ograniczenie emisji ze źródeł powierzchniowych, liniowych i punktowych.

GOSPODARKA WODNA:

Cel długoterminowy: Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz ochrona przeciwpowodziowa.
Cele krótkoterminowe:
W1. Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz racjonalna gospodarka zasobami wód.
W2. Ochrona zasobów wodnych pod względem zanieczyszczeń pochodzenia rolniczego i przemysłowego.
W3. Ochrona przed powodzią i skutkami suszy.

GOSPODARKA ODPADAMI:

Cel długoterminowy: Zorganizowanie racjonalnego systemu gospodarki odpadami.
Cele krótkoterminowe:
GO1. Rozwój bezpiecznej dla środowiska infrastruktury w zakresie zapobiegania powstaniu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów.
GO2. Optymalizacja i dalszy rozwój systemów zbiórki odpadów mające na celu zapobieganie powstawaniu odpadów i osiągnięcie limitów odzysku odpadów.
GO3. Eliminacja wyrobów azbestowych.

OCHRONA PRZYRODY I KRAJOBRAZU:

Cel długoterminowy: Racjonalne użytkowanie zasobów przyrodniczych i ochrona dziedzictwa przyrodniczego.
Cele krótkoterminowe:
OP1. Promocja walorów przyrodniczych i zrównoważony rozwój turystyki.
OP2. Ochrona dziko żyjących gatunków zwierząt i roślin oraz ich siedlisk.
OP3. Kształtowanie systemu obszarów chronionych powiatu w ciągłości z terenami otaczającymi, w sposób umożliwiający realizację chronionych systemów przyrodniczych w skali regionu i kraju.
OP4. Ochrona i odtwarzanie różnorodności biologicznej systemów leśnych.
OP5. Kształtowanie obszarów zieleni.

OCHRONA PRZED HAŁASEM:

Cel długoterminowy: Zmniejszenie uciążliwości hałasu poprzez obniżenie jego natężenia do poziomu obowiązujących standardów
Cele krótkoterminowe:
H1. Monitoring hałasu i ocena stopnia narażenia mieszkańców województwa na ponadnormatywny hałas.
H2. Ograniczenie uciążliwości akustycznej dla mieszkańców.

OCHRONA PRZED POLAMI ELEKTROMAGNETYCZNYMI:

Cel długoterminowy: Ochrona przed negatywnym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych
Cel krótkoterminowy:
PEM1. Utrzymanie poziomów promieniowania elektromagnetycznego poniżej wartości dopuszczalnych.

ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII:

Cel długoterminowy: Ograniczanie zużycia energii oraz zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii.
Cel krótkoterminowy:
OZE1. Zwiększenie wykorzystania niekonwencjonalnych źródeł energii.

PRZECIWDZIAŁANIE POWAŻNYM AWARIOM PRZEMYSŁOWYM:

Cel długoterminowy: Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków.

Cele krótkoterminowe:
PAP1. Minimalizacja ryzyka i skutków wystąpienia poważnych awarii.

POWIERZCHNIA ZIEMI I KOPALINY:

Cel długoterminowy: Ochrona powierzchni ziemi i zrównoważona gospodarka zasobami naturalnymi.
Cel krótkoterminowy:
PK1. Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem rolnictwa i innych rodzajów działalności gospodarczej.
PK2. Rekultywacja terenów zdegradowanych lub zdewastowanych.
PK3.Ochrona środowiska przed negatywnym oddziaływaniem przemysłu wydobywczego.

EDUKACJA EKOLOGICZNA:

Cel długoterminowy: Propagowanie właściwych zachowań i postaw dotyczących środowiska naturalnego.
Cele krótkoterminowe:
EE1. Wykształcenie u mieszkańców powiatu świadomości i odpowiedzialności za środowisko.

9. 8. Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Jasień.

Uchwałą nr XXXIV/177/2017 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 30 marca 2017 roku przyjęto *Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Jasień na lata 2016 – 2020*. We wstępie do *Programu...* czytamy, że stanowi on wieloletni program działań o charakterze gospodarczym lub społecznym, dotyczący gospodarki przestrzennej i urządzeń technicznych, zmierzający do wyprowadzenia danego obszaru zdegradowanego z sytuacji kryzysowej oraz stworzenia warunków do jego dalszego rozwoju, realizowany przez różne podmioty, zgodnie z określonym harmonogramem czasowym i finansowany z różnych źródeł, opracowany, przyjęty i koordynowany przez gminę.

W ramach wyznaczania obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji, wskazane zostały cztery podobszary rewitalizacji:

- I – podobszar składający się z miejscowości Golin, Jabłoniec i Zieleniec;
- II – podobszar złożony z miejscowości Bieszków oraz Wicina;
- III – podobszar, na który składa się miejscowość Lipsk Żarski;
- IV – podobszar zlokalizowany na terenie miasta Jasień, ze szczególnym uwzględnieniem ulic: Plac Wolności, Plac Armii Krajowej, Okrzei, XX lecia, Przemysłowa, Jana Pawła II, Kościelna i Piątkowskiego.

Wyróżnione podobszary rewitalizacji zajmują powierzchnię 188,83 ha oraz zamieszkuje je 1741 osób. Biorąc pod uwagę powierzchnię gminy oraz liczbę mieszkańców, obszar rewitalizacji spełnia wymogi Wytycznych dotyczących rewitalizacji. Wyznaczona powierzchnia stanowi 1,4 % obszaru gminy, a liczba ludności zamieszkującej obszar wynosi 29,62 % mieszkańców gminy.

Wizję stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji określono następującymi słowami:

- *zjawisko wykluczenia społecznego zostało ograniczone;*
- *przez nabycie nowych umiejętności i kompetencji i dzięki wykorzystaniu infrastruktury publicznej, wzmocniła się zaradność mieszkańców, a tym samym spójność społeczna gminy;*
- *na obszarze zrewitalizowanym poprawiła się jakość życia, obszar stał się atrakcyjny pod względem zamieszkania i pracy.*

Na podstawie diagnozy i wizji obszaru rewitalizacji określono 3 cele rewitalizacji:

1. Odnowa zdegradowanych obszarów poprzez nadanie im ważnych społecznie funkcji.
2. Wzrost atrakcyjności turystycznej gminy poprzez działania rewitalizacyjne.
3. Zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców i wykorzystanie ich potencjału

Zwieńczeniem prac nad *Programem...* było określenie następujących przedsięwzięć i projektów rewitalizacyjnych:

1. Aktywizacja społeczna przestrzeni wokół rynku wraz z odnową techniczną przestrzeni publicznej:

1.1. Odnowa infrastruktury technicznej umożliwiającej zapewnienie nowych funkcji społecznych na wybranym obszarze, przede wszystkim budowę małej infrastruktury służącej do odpoczynku mieszkańców, a także zapewniającej im rozrywkę i możliwość zadbania o własne zdrowie.
1.2. Utworzenie spółdzielni socjalnej prowadzącej kawiarnię na terenie lokalu należącego do gminy.
1.3. Organizowanie stałych wydarzeń kulturalnych na terenie rynku.
1.4. Nadanie funkcji turystycznych oraz rekreacyjnych na terenie rynku poprzez stworzenie infrastruktury aktywizującej mieszkańców.
1.5. Stworzenie ścieżki historycznej złożonej z wizualnych prezentacji historii gminy, miasta oraz atrakcji turystycznych.
1.6. Organizowanie wydarzenia z obszaru aktywności sportowej, w oparciu o istniejącą ścieżkę rowerową.
1.7. Zmiana funkcji obszaru poprzez zamknięcie ruchu kołowego dla pojazdów oraz wydzielenie obszaru dla mieszkańców, na którym będą organizowane przedsięwzięcia społeczne, kulturowe i sportowe.
1.8. Organizowanie festiwalu ulicznego wraz z pochodami odbywającymi się w trakcie ważnych wydarzeń gminnych (Dni Miasta, święta).
1.9. Wymiana oświetlenia.
1.10. Stworzenie monitoringu, w celu zwiększenia bezpieczeństwa na rewitalizowanym obszarze.
1.11. Remont toalet miejskich.
1.12. Przeprowadzenie prac konserwacyjnych kościoła.

2. Parki obszarem aktywności społecznej:

2.1. Zagospodarowanie Górki Flöthera wraz z wieżą na potrzeby punktu widokowego oraz miejsca, w którym zostaną zorganizowane atrakcje dla mieszkańców oraz turystów, związane z charakterem wieży pełniącej rolę obronną.
2.2. Organizowanie cyklicznych wydarzeń społecznych w okolicy Górki Flöthera, nawiązujących do charakteru miejsca.
2.3. Stworzenie miejsca zapewniającego atrakcje sportowe dla dzieci i młodzieży – „małpi gaj”.
2.4. Modernizacja oraz przystosowanie dla zwiedzających bunkrów znajdujących się na obszarze parku wraz z zapewnieniem atrakcji militarnych.
2.5. Przeprowadzenie prac porządkowych w zakresie wycięcia niepotrzebnych drzew, krzewów oraz odpowiedniego zagospodarowania zieleni w taki sposób, aby została ona zaadaptowana w sposób atrakcyjny dla mieszkańców.
2.6. Postawienie obiektów małej architektury, umożliwiających zwiększenie atrakcyjności pełnionych funkcji rekreacyjnych na obszarze parku (np.: ławeczki, zewnętrzny sprzęt sportowy).
2.7. Remonty ulic wzdłuż parków oraz modernizacja chodników.

3. Ośrodek Kultury miejscem aktywizacji społecznej mieszkańców obszaru zdegradowanego:

3.1. Modernizacja wyposażenia domu kultury poprzez odnowę pomieszczeń, zakup wyposażenia umożliwiającego atrakcyjne spędzanie czasu wolnego przez mieszkańców.
3.2. Remont sali widowiskowej wraz z dostosowaniem do organizacji wydarzeń kulturalnych.
3.3. Modernizacja sali audiowizualnej poprzez wymianę sprzętu nagłaśniającego oraz wizualnego.
3.4. Organizowanie cyklicznych wydarzeń nawiązujących do tradycji i historii regionu, mających na celu integrację mieszkańców gminy.
3.5. Przeprowadzenie remontu kuchni, która ma pełnić funkcję miejsca do realizacji warsztatów kulinarnych dla seniorów oraz osób nieaktywnych zawodowo.
3.6. Organizowanie wieczornych zajęć aktywizujących młodzież.
3.7. Organizowanie festiwali ulicznych, mających za zadanie aktywizację mieszkańców do działań na rzecz wspólnoty lokalnej.
3.8. Remont toalet.
3.9. Odnowa fasady zewnętrznej Domu Kultury.

4. Przywrócenie atrakcyjności turystycznej, społecznej i kulturowej „glinianek”:

4.1. Organizowanie cyklicznego święta stawów.
4.2. Organizowanie cyklicznych wydarzeń związanych z wędkarstwem.
4.3. Wykonanie pomostu oraz wiaty umożliwiającej prowadzenie wydarzeń turystycznych i społecznych.
4.4. Budowa elementów małej infrastruktury umożliwiającej aktywne spędzanie czasu wolnego przez mieszkańców (np.: siłownie zewnętrzne, ławki).
4.5. Przeprowadzenie oczyszczenia terenu z zarośli, trzcin oraz wytyczenie tras po których mogą przemieszczać się mieszkańcy oraz turyści, tak aby w łatwy sposób dotrzeć do pomostu i miejsca aktywizacji społecznej.
4.6. Zaangażowanie osób wykluczonych społecznie oraz bezrobotnych w prace społecznie użyteczne, realizowane na obszarze glinianek.
4.7. Realizacja akcji promocyjnych (warsztaty i szkolenia wędkarskie).
4.8. Stworzenie ścieżki edukacji ekologicznej, prezentującej różne kwestie związane z ochroną przyrody oraz ekosystemem miejsca i historią wędkarstwa.
4.9. Remont drogi dojazdowej.

5. Aktywizacja seniorów zamieszkujących obszar rewitalizacji wraz z zwiększeniem jakości opieki zdrowotnej i zagospodarowaniem pałacu:

5.1. Modernizacja pomieszczeń wraz z dostosowaniem do potrzeb osób niepełnosprawnych.
5.2. Organizowanie warsztatów tematycznych dla seniorów w ramach promocji zdrowego stylu życia, aktywnego wspólnego spędzania czasu wolnego.
5.3. Cykliczne organizowanie spotkań dotyczących radzenia sobie z problemami dla seniorów.
5.4. Wyposażenie pomieszczeń w sprzęt niezbędny do prowadzenia ćwiczeń fizycznych.
5.5. Modernizacja pomieszczeń ośrodka zdrowia wraz z zakupem sprzętu niezbędnego do prowadzenia prostych badań profilaktycznych.
5.6. Organizacja cyklicznych spotkań z lekarzami o określonych specjalizacjach, ważnych z punktu widzenia osób starszych (między innymi: kardiolog, chirurg, ortopeda).
5.7. Budowa zewnętrznych miejsc aktywności fizycznych dla seniorów (np.: siłownie zewnętrzne).
5.8. Organizowanie cyklicznych wydarzeń promujących seniorów.

5.9. Zorganizowanie transportu publicznego dla seniorów.
5.10. Stworzenie parkingu przed ośrodkiem oraz modernizacja wejścia w celu dostosowania go do potrzeb osób niepełnosprawnych.
5.11. Modernizacja i dostosowanie pomieszczeń do bieżących potrzeb związanych z funkcjonowaniem placówki wsparcia dziennego dla dzieci (świetlicy środowiskowej również dla młodzieży i dzieci) oraz dostosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych.
5.12. Modernizacja pałacu wraz z dostosowaniem go na potrzeby osób wymagających wsparcia.

6. Wykorzystanie potencjału ośrodka sportu i rekreacji:

6.1. Odnowa oraz budowa nowej infrastruktury sportowo – rekreacyjnej umożliwiającej realizację aktywności sportowej przez mieszkańców.
6.2. Zakup i wyposażenie obiektu w sprzęt sportowy.
6.3. Stworzenie Centrum Aktywności Społecznej – przestrzeni społecznej mającej na celu rozwój organizacji społecznych, które będą mogły korzystać z lokali oraz infrastruktury ośrodka.
6.4. Organizacja zajęć sportowych dla młodzieży, seniorów mających na celu promocję zdrowego stylu życia.
6.5. Utworzenie spółdzielni socjalnej odpowiedzialnej za utrzymanie terenu ośrodka sportu.
6.6. Oczyszczenie terenu oraz zaadaptowanie przestrzeni na potrzeby organizacji wydarzeń kulturalnych, rozrywkowych, poprzez między innymi stworzenie sceny.
6.7. Stworzenie przestrzeni dla rozwoju klubów sportowych poprzez udostępnianie zasobów ośrodka na preferencyjnych warunkach.
6.8. Wymiana oświetlenia.

7. Wicina jako miejsce o wysokim potencjale atrakcyjności archeologicznej wraz z odnową miejscowości zagrożonych degradacją społeczną poprzez nadanie nowych funkcji społecznych:

7.1. Utworzenie Centrum Naukowo – Badawczo – Edukacyjno – Turystycznego „Grodzisko w Wicinie” w celu rozpowszechniania, wspierania, promowania i dokumentowania wszelkiej działalności w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego, muzealnictwa, badań naukowych, edukacji oraz turystyki (Wicina).
7.2. Utworzenie przedsiębiorstwa społecznego, mającego na celu opiekę nad zrewitalizowanymi obszarami, w szczególności grodziska w Wicinie, poprzez dbałość o obszar, funkcje pielęgnacyjne, ale również działalność gospodarczą przejawiającą się w prowadzeniu kawiarni i miejsca obsługi podróżnych (Wicina).
7.3. Utworzenie ścieżki turystyczno – edukacyjnej łączącej potencjały miejscowości: Bieszków, Golin, Mirkowice, Zieleniec, Jasionna i Jabłoniec z tworzonym Centrum Naukowo – Badawczo – Edukacyjno – Turystycznym „Grodzisko w Wicinie”.
7.4. Zaangażowanie mieszkańców w prowadzenie cyklicznych działań animacyjnych (przynajmniej raz na miesiąc) w świetlicach wiejskich jako centrach kultury lokalnej, które jednocześnie będą pełniły rolę obiektów turystycznych, położonych przy ścieżce turystyczno – edukacyjnej (Bieszków, Golin, Mirkowice, Zieleniec).
7.5. Zaangażowanie organizacji zrzeszających mieszkańców na rzecz działalności społeczno – gospodarczej w obszarze rozwoju działalności związanej z wypiekami, przygotowywaniem wyrobów kulinarnych (Bieszków, Golin, Mirkowice, Zieleniec).
7.6. Utworzenie klubów mieszkańca jako cyklicznych spotkań mających na celu integrację mieszkańców oraz wzajemne wspieranie się, a także przeciwdziałanie trudnościom życiowym (Bieszków, Golin, Mirkowice, Zieleniec).
7.7. Stworzenie tablic historycznych oraz miejsc atrakcyjnych turystycznie przedstawiających potencjał turystyczny miejscowości poprzez wykorzystanie ich historii oraz legend (Wicina, Jabłoniec, Jasień).

7.8. Stworzenie punktu historycznego oraz wizualizacji historycznej w filii obozu Gross – Rosen.

7.9. Budowa nowych chodników.

7.10. Remont świetlic wiejskich na cele związane z aktywizacją mieszkańców oraz zapewnienie atrakcyjności turystycznej ścieżki (Golin, Mirkowice, Wicina).

10. POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY.

10. 1. Analizy środowiskowe, społeczne i ekonomiczne.

Analizy środowiskowe, społeczne i ekonomiczne, określające potrzeby i możliwości rozwoju gminy, przedstawiono w rozdziałach nr 1 – 9, a zwłaszcza w rozdziałach nr: 1 (uwarunkowania geograficzne), 4 (sfera społeczna), 5 (gospodarka mieszkaniowa), 6 (gospodarka) i 7 (infrastruktura techniczna), tekstu niniejszego *Studium*. Na podstawie zebranych danych źródłowych, obrazujących szeroko pojętą przestrzeń środowiskową i społeczno – ekonomiczną, dokonano gruntownej diagnozy stanu gminy Jasień oraz wynikającej z niej wniosków.

Prognozę demograficzną prezentuje podrozdział nr 4.1.4. niniejszego *Studium*.

10. 2. Zapotrzebowanie na nową zabudowę.

10.2.1. Usługi publiczne.

Problematyka dotycząca rozwoju usług ochrony zdrowia w skali kraju i regionu, w na terenie gminy Jasień, ma stosunkowo niewiele wspólnego z gospodarką przestrzenną. Zdecydowana większość niedoborów, mających głównie podłoże organizacyjne i finansowe, dotyczy dostępności i jakości usług medycznych. Obecna sieć placówek w gminie jest wystarczająca z punktu widzenia podstawowych potrzeb, zaś rozwój komercyjnych usług medycznych (prywatne gabinety lekarskie, itp.) nie wymaga wprowadzenia nowej zabudowy.

System doraźnej pomocy społecznej reprezentowany przez ośrodek pomocy społecznej jest wystarczający co do liczby obiektów i nie przewiduje się potrzeb związanych z realizacją nowej zabudowy w tym zakresie.

Istotnym problemem społecznym, wręcz wyzwaniem cywilizacyjnym, nie tylko w skali gminy, ale również kraju i całej Europy jest rosnąca ilość osób starszych, w tym zarówno chorych jak i mieszkających samotnie, a także mających problemy finansowe. Uzasadnioną potrzebą jest więc organizacja (budowa i/lub adaptacja) obiektów służących osobom starszym, a optymalnym rozwiązaniem jest tworzenie specjalnych miejsc i stref przeznaczonych wyłącznie dla osób starszych (np.: mieszkania chronione). Optymalną lokalizacją dla tego typu obiektów są rejony zlokalizowane poza obszarami silnie zurbanizowanymi i charakteryzujące się względną ciszą czy otoczeniem terenów zielonych (np.: zespoły pałacowo/dworsko – parkowe, nieużytkowane ośrodki wypoczynkowe, likwidowane placówki szkolne na terenach wiejskich, itp.). Predysponowane są do tego także wiejskie rejony gminy Jasień. Znaczący udział w adaptacji czy budowie nowych obiektów służących osobom starszym, zwłaszcza lepiej sytuowanym finansowo, które świadomie wybiorą na starość pobyt w tego typu placówkach, będzie miał zapewne sektor prywatny oraz partnerstwo publiczno – prywatne. Wychodząc naprzeciw temu zagadnieniu należy perspektywicznie przewidzieć rezerwę terenu pod budowę stosownego obiektu, służącego opiece nad seniorami. Powierzchnię użytkową dla tego typu obiektu należy oszacować na około 5000 m². Alternatywnie celom tym służyć mogą liczne w gminie, zaniedbane obecnie zespoły pałacowo (dworsko) – parkowe.

Z przedstawionej w podrozdziale nr *4.6.2.* analizy wynika, że w tej chwili niedobór żłobków na terenie gminy Jasień można szacować na 1 obiekt. Rozwój sieci żłobków możliwy jest zarówno poprzez budowę nowego obiektu, jak również adaptację wybranych, nieużytkowanych obiektów komunalnych (np.: likwidowane placówki szkolne czy tylko poszczególne oddziały) czy po prostu poprzez rozbudowę obecnych obiektów oświatowych. Mając na uwadze zasoby komunalne gminy Jasień należy założyć, że umożliwiają one powstanie placówki

żłobkowej bez konieczności budowy nowego, specjalnie dedykowanego obiektu, zaś rozwój komercyjnych usług opieki nad najmłodszymi dziećmi (np.: kluby dziecięce) nie wymaga wprowadzenia nowej zabudowy.

Z przedstawionej w podrozdziale nr 4.7. analizy wynika, że obecna oferta wychowania przedszkolnego nie w pełni zaspokaja potrzeby miejscowej społeczności, a zwłaszcza obszarów wiejskich. Należy więc rozważyć konieczność poszerzenia oferty dostępności do wychowania przedszkolnego poprzez (opcjonalnie) budowę nowego obiektu, rozbudowę obecnych placówek lub adaptację wybranych, nieużytkowanych obiektów komunalnych (np.: likwidowane placówki szkolne czy tylko poszczególne oddziały). Powierzchnię użytkową dla ewentualnej budowy nowego obiektu przedszkolnego należy oszacować w przedziale od 500 do 1000 m². Rozwój oferty szkolnictwa podstawowego, po wprowadzeniu reformy wygaszającej gimnazja, nie wymaga wprowadzenia nowej zabudowy.

Przedstawiona w podrozdziale nr 4.8. analiza dotycząca bazy kulturalnej sugeruje, że podaż obiektów jest wysoka, albowiem w Jasieniu i w większości sołectw (poza: Bieszkowem, Jurzynem, Mirkowicami, Lipskiem Żarskim, Roztokami i Zieleńcem) funkcjonują domy kultury bądź świetlice wiejskie. Niemniej jakość usług kultury, a zwłaszcza świetlic wiejskich, nie jest w pełni wystarczająca z punktu widzenia potrzeb. Istnieją uzasadnione przesłanki sugerujące rozbudowę wybranych obiektów o nowe sale i pracownie. W związku z powyższym należy założyć potrzebę budowy świetlic w Bieszkowie i Mirkowicach o powierzchni użytkowej około 500 m² (po około 250 m² każda) oraz rozbudowę istniejących obiektów o około 1500 m² nowej powierzchni użytkowej (średnio po około 100 m² na każdy istniejący obiekt). Miejscowościami, które docelowo nie będą posiadały świetlic wiejskich będą: Jurzyn, Lipsk Żarski, Roztoki i Zieleniec, ale charakteryzują się one bardzo niskim zaludnieniem oraz niewielką odległością do Jasienia, zasobnego obecnie i perspektywicznie w usługi kultury. Ponadto w pobliskich Jurzynowi, Lipskowi Żarskiemu, Roztokom i Zieleńcowi miejscowościach (odpowiednio: dla Jurzyna – Jasionna i Bronice, dla Lipska Żarskiego – Jaryszów, dla Roztoków – Wicina, dla Zielońca – Bronice, Golin i Lisia Góra) funkcjonują już świetlice wiejskie dostępne dla ich mieszkańców.

Potrzeby terenowe odnośnie docelowego zagospodarowania Parku Kulturowego „Grodzisko w Wicinie", zgodne z *Planem Ochrony Parku Kulturowego Grodzisko w Wicinie*[155], zostały zabezpieczone w obecnie obowiązującym *miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego dla obrębu ewidencyjnego Wicina*[156]. Jednakże dodatkowo planuje się utworzenie powiązanego z Parkiem Kulturowym ośrodka o charakterze edukacyjno – kulturowo – rekreacyjnym. Teren ośrodka przeznaczony będzie w części na eksperymentalne uprawy roślinne i hodowlę zwierząt, nawiązujące do agrokultury ówczesnej ludności kultury łużyckiej. Ponadto prowadzone będą tu zajęcia dydaktyczne dotyczące gospodarki żywnościowej, archeologii, itp. Służyć on ma przede wszystkim uczniom, ale także pozostałym zainteresowanym. Ośrodek wymaga około 5 ha rezerwy terenowej, a samą powierzchnię użytkową dla obiektów kubaturowych należy oszacować na około 1000 m².

Dodatkowo określa się zapotrzebowanie na około 11 ha powierzchni związanej z zagospodarowaniem terenu byłego hitlerowskiego obozu pracy Al Gassen (filii byłego niemieckiego nazistowskiego obozu koncentracyjnego Gross Rosen).

Podstawową infrastrukturę sportową gminy Jasień można uznać za dość rozwiniętą. Z punktu widzenia najważniejszych potrzeb zakłada się bieżące remonty i modernizacje istniejącej infrastruktury sportowo – rekreacyjnej oraz zagospodarowanie części terenu Górki Flöthera w Jasieniu na cele rekreacyjno – wypoczynkowe. Planuje się także budowę kolejnych placów zabaw i siłowni zewnętrznych oraz rozbudowę boisk

[155] Uchwała nr XXVI/255/13 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 20 czerwca 2013 roku.
[156] Uchwała nr XXXV/318/14 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 15 maja 2014 roku.

w poszczególnych miejscowościach, które nie wymagają jednak specjalnych rezerw terenowych. W związku z powyższym nie zakłada się potrzeby rezerwy nowych terenów służących infrastrukturze sportowej. Tym samym należy przede wszystkim efektywniej wykorzystać istniejące obiekty i otaczające je rezerwy terenowe. W przypadku pojawienia się w długofalowych planach inwestycyjnych gminy środków umożliwiających budowę krytej pływalni należy przewidzieć rezerwę nowego terenu dla obiektu obejmującego około 5000 m² powierzchni użytkowej.

Z punktu widzenia potrzeb bezpieczeństwa publicznego i przeciwpożarowego obecny stan związany z rozmieszczeniem i funkcjonowaniem jednostek Policji i Ochotniczych Straży Pożarnych jest wystarczający. Z punktu widzenia gospodarki przestrzennej nie przewiduje się więc potrzeby wyznaczania nowych terenów związanych z funkcjonowaniem Policji i Straży Pożarnych na terenie gminy.

Z punktu widzenia gospodarki przestrzennej nie przewiduje się także dodatkowych potrzeb związanych z realizacją nowej zabudowy w zakresie funkcjonowania administracji samorządowej i organizacji pozarządowych.

10.2.2. Działalności produkcyjne i towarzyszące.

W gospodarce wolnorynkowej dokładne, a nawet tylko szacunkowe określenie zapotrzebowania na nową zabudowę (zwłaszcza wyrażoną w ilości powierzchni użytkowej), dotyczącą stricte działalności produkcyjnych, a także: baz, składów, magazynów, nawet w skali tylko jednej gminy, jest zasadniczo zadaniem trudnym i może mieć co najwyżej charakter prognozy, a w przypadku wielu gmin tylko oczekiwań. Uzależnione jest to od wielu czynników wewnętrznych i zewnętrznych. Czynniki wewnętrzne można stosunkowo łatwo zdiagnozować i należą do nich przede wszystkim: położenie geograficzne (nie tylko w zakresie warunków naturalnych, ale także pod względem logistycznym), możliwości finansowe danej jednostki czy grupy jednostek samorządu terytorialnego odnośnie wykonania uzbrojenia terenów inwestycyjnych, wysokość lokalnych podatków, podaż siły roboczej i kapitału ludzkiego (wykształcenie społeczeństwa, liczba osób w wieku produkcyjnym, w tym produkcyjnym mobilnym, poziom bezrobocia, kwalifikacje i oczekiwania płacowe siły roboczej), szereg wskaźników ekonomicznych, w tym dotyczących klimatu inwestycyjnego, itp., itd. Natomiast czynniki zewnętrzne (przede wszystkim autonomiczna decyzja przedsiębiorców/inwestorów, analizujących setki czynników przed wyborem lokalizacji) są niezależne od lokalnych uwarunkowań i oczekiwań oraz podlegają częstym zmianom (wahaniom) koniunktury. Należy również podkreślić, że minęły już czasy kiedy funkcja miejsca pracy była ściśle czy nawet trwale powiązana z miejscem zamieszkania, co było jednym z przejawów tak zwanego „centralnego planowania" oraz niskiej mobilności społeczeństwa. Tym samym zapotrzebowanie na nową zabudowę produkcyjną w danej gminie nie wynika już tylko z potrzeb lokalnego (gminnego) rynku pracy, ale należy je rozpatrywać w korelacji z podażą tego typu terenów i sytuacją na rynku pracy w sąsiednich gminach czy całego powiatu, a nawet subregionu.

Niezmiernie ważnym argumentem, stymulującym rozwój aktywności produkcyjnych i towarzyszących produkcji, jest tak zwana strategiczna pozycja gminy, czyli waga jej atutów w stosunku do innych, konkurujących z nią samorządów. Analizy przeprowadzone w podrozdziale nr *6.3.2.* i rozdziale nr 7 świadczą o przeciętnych w skali całego regionu lubuskiego, czy nawet tylko powiatu żarskiego, predyspozycjach do dalszego rozwoju działalności produkcyjnych na terenie gminy Jasień. Głównymi atutami są co prawda przebieg ważnego, jednakże tylko lokalnego, szlaku drogowego i linii kolejowej oraz rozbudowane sieci elektroenergetyczne i gazowe, ale podstawowymi barierami, oprócz niekorzystnych zjawisk demograficznych (spadek liczby ludności w wieku produkcyjnym), są warunki naturalne, a zwłaszcza wysoka lesistość, które w korelacji z obecnym zagospodarowaniem terenu, w tym terenami objętymi czynną i projektowaną ochroną w postaci sieci NATURA

2000 i Obszaru Chronionego Krajobrazu, znacznie ograniczają możliwość wyznaczania nowych obszarów pod działalności produkcyjne. Predysponowane są do tego głównie tereny zlokalizowane w rejonie obwodnicy Jasienia w ciągu drogi wojewódzkiej nr 287. Planowana perspektywicznie budowa obwodnicy Lubska (kontynuacja przebudowy drogi wojewódzkiej nr 287) może przyczynić się do wzrostu zainteresowania inwestycyjnego także w rejonie na wschód od Budziechowa. Ponadto należy nadmienić, że konkurencyjne dla gminy Jasień są przeznaczone pod inwestycje tereny w rejonie sąsiednich gmin Lubsko i Żary, gdzie funkcjonują Podstrefy Kostrzyńsko – Słubickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, a także inne tereny inwestycyjne (w tym również objęte specjalnymi strefami ekonomicznymi) w pobliskich gminie Jasień większych miastach: Gubin, Krosno Odrzańskie, Nowogród Bobrzański, Żagań czy nawet Zielona Góra. Należy wziąć pod uwagę także niskie bezrobocie na terenie gminy, ale należy nadmienić, że nie jest ono tylko wynikiem rozwiniętego lokalnego rynku pracy, ale także codziennych dojazdów do miejsc pracy położonych poza gminą Jasień, głównie w Żarach. Biorąc pod uwagę powyższe, a przede wszystkim rozmowy z zainteresowanymi inwestorami i konkretne wnioski złożone przez inwestorów, a także obserwując ruch budowalny w tym zakresie, należy założyć, że potrzeby obszarowe pod działalności produkcyjne wynoszą od około 0,5 ha do około 1 ha rocznie, co w perspektywnie najbliższych 30 lat daje łącznie około 22,5 ha.

Osobną kwestią jest rozwój górnictwa i przetwórstwa kopalin w oparciu o miejscową bazę surowcową (przede wszystkim surowce ilaste ceramiki budowlanej i kruszywo naturalne). Działalności górnicze koncentrują i koncentrować się będą rzecz jasna w rejonie udokumentowanych złóż kopalin, a popyt na nie uzależniony jest głównie od potrzeb związanych z budownictwem. Biorąc pod uwagę, że lokalne surowce są niezbędne dla wielu inwestycji budowlanych (np.: drogowych czy kubaturowych), można spodziewać się dalszego rozwoju tej gałęzi przemysłu.

Z analiz przeprowadzonych w podrozdziale nr *7.4.3.* wynika, że obszar gminy predysponowany jest do produkcji energii na bazie źródeł odnawialnych. Dotyczy to przede wszystkim pozyskiwania energii promieniowania słonecznego. Województwo Lubuskie w skali całego kraju charakteryzuje się względnie korzystnymi warunkami nasłonecznienia. W rejonie gminy Jasień predysponowane do lokalizacji urządzeń fotowoltaicznych na skalę produkcyjną są przede wszystkim nieużytkowane rolniczo grunty, charakteryzujące się niską klasą bonitacyjną (V i VI). Dotyczy to wybranych fragmentów w każdej części gminy (zwłaszcza stoków o ekspozycji południowej), ze szczególnym uwzględnieniem nieużytków, ale także terenów służących obecnie na cele produkcyjne czy gospodarki komunalnej. Z racji tego, że potrzeby energetyczne, a zwłaszcza dotyczące ich pozyskiwania z odnawialnych źródeł energii są niemal nieograniczone, nie ma możliwości oszacowania dokładnych potrzeb związanych z powierzchnią użytkową niezbędną dla lokalizacji farm fotowoltaicznych. Założyć więc należy, że ich lokalizacja jest możliwa tam gdzie nie ograniczają ich szczególne uwarunkowania prawne, a zwłaszcza dotyczące ochrony przyrody i środowiska oraz walorów kulturowych. Na etapie sporządzania niniejszego *Studium* stwierdza się, że minimalne potrzeby w zakresie lokalizacji farm fotowoltaicznych wynoszą przynajmniej 25 ha.

10.2.3. Usługi rynkowe.

Zdecydowana większość usług rynkowych (komercyjnych), a handel i gastronomia przede wszystkim, uwzględnia bieżące realia rynkowe i elastycznie reaguje na zależność pomiędzy popytem a podażą. Dlatego w podsumowaniu do podrozdziału nr 6.4. uznano, że nasycenie siecią usługową na terenie gminy jest wystarczające z punktu widzenia podstawowych potrzeb. Analizując aktualne dokumenty planistyczne gminy należy dodatkowo stwierdzić, że nie ma barier formalnych i przestrzennych do dalszego rozwoju placówek usługowych. Na terenie gminy rozwój funkcji usługowych (handel drobnodetaliczny, gastronomia, pośrednictwo finansowe, itd., itp.) należy wiązać przede wszystkim z zagospodarowaniem istniejących już, a obecnie

nieużytkowanych pod tym kątem obiektów. Często zarówno lokalizacja jak i potencjał zainwestowania tych budynków predysponują je do włączenia w sieć usług. Nieuzasadnione jest wyznaczanie nowych terenów pod funkcje usługowe, które mogą być umiejscawiane w obiektach istniejących, najczęściej zlokalizowanych korzystnie w tkance osadniczej i względem układu komunikacyjnego, szczególnie na terenie miasta. Na terenach wiejskich predysponowane są zaś do tego np.: świetlice wiejskie, remizy strażackie, dawne zabytkowe karczmy, zespoły folwarczne, byłe (obecnie nieczynne) placówki usługowe, nieczynne stacje kolejowe, itp. Abstrahując od powyższego na podstawie danych GUS i Urzędu Miejskiego możemy obliczyć, że w ciągu ostatnich 15 lat na terenie gminy Jasień liczba placówek handlowych (sklepów) spadła ze 101 do 29, a więc przeszło 3–krotnie. Tendencja spadkowa odzwierciedla zmiany demograficzne, ale przede wszystkim zmiany w strukturze handlu (rozwój wielkopowierzchniowych obiektów handlowych i mniejszych placówek sieciowych w samym Jasieniu, ale także w pobliskich Żarach, w których znaczna część mieszkańców gminy realizuje potrzeby zakupowe). Na tak ugruntowanej bazie możemy założyć, że w ciągu najbliższych 30 lat liczba placówek handlowych będzie ustabilizowana, z możliwym wzrostem o około 5 – 10 placówek, o ile uznamy, że lokalny rynek nasycił się już wielkopowierzchniowymi obiektami handlowymi oraz rozwiną się funkcje turystyczno – rekreacyjne. Zakładając, że przeciętna powierzchnia sprzedaży 1 placówki handlowej w gminie wynosi obecnie około 50 m², to prognozowany wzrost wymaga do 500 m² nowej powierzchni sprzedażowej. Również o kolejne 5 – 10 sztuk i około 1000 m² powierzchni użytkowej należy przewidzieć dla wzrostu ilości pozostałych placówek usługowych, w tym gastronomicznych, których oferta jest bardziej niezależna od handlu wielkopowierzchniowego.

Osobną kwestią pozostaje ewentualny dalszy rozwój wielkopowierzchniowych obiektów handlowych, w tym przypadku obiektów o powierzchni sprzedaży od 400 do 2000 m². Ustalenie docelowej czy założenie maksymalnej ilości wielkopowierzchniowych obiektów handlowych na terenie danej jednostki administracyjnej jest jednym z trudniejszych wyzwań stojących przed władzami samorządowymi, przede wszystkim ze względu na uzasadnione interesy lokalnego środowiska kupieckiego. Wskutek silnej konkurencji ze strony supermarketów tracą pozycję na rynku tradycyjne branżowe punkty sprzedaży (np.: sklepy rybne, mięsne czy owocowo – warzywne). Także sklepy oferujące artykuły kosmetyczne i drogeryjne podlegają silnej konkurencji. To samo dotyczy sklepów z odzieżą, elektroniką, RTV, AGD, wyposażenia wnętrz, itd. Z drugiej strony powstanie każdego nowego obiektu handlowego, czy jakiegokolwiek podmiotu świadczącego usługę komercyjną, stanowi zwiększenie konkurencji względem istniejących placówek. Konkurencja jest zasadniczym motorem rozwoju i podnoszenia jakości gospodarowania. Tym samym z perspektywy klienta występowanie wzmożonej konkurencji, nawet w postaci kolejnych wielkopowierzchniowych obiektów handlowych, jest sytuacją pożądaną. Należy podkreślić, że w gospodarce rynkowej nie ma obowiązujących wskaźników ani normatywnej ilości sklepów, ich powierzchni sprzedaży czy struktury branżowej usług jaka powinna przypadać na mieszkańca. O kształtowaniu sieci handlowo – usługowej danej gminy nie mogą decydować tylko statystyczne wyliczenia „nasycenia" powierzchnią handlową czy sprzedażową, ani wskaźniki ilości takiej powierzchni przypadającej na jednego mieszkańca, czy różne wyliczenia poziomu siły nabywczej klientów lub obrotów sklepów. Są to tylko elementy monitoringu sytuacji. Nie ma dobrej delimitacji obszaru dla takich analiz gdyż obecnie granice gmin, powiatów czy województw, a nawet państw nie stanowią żadnej bariery w dostępie do wielkopowierzchniowych obiektów handlowych. Jedynie obserwacja wieloletnich trendów może pomóc w odpowiedzi na to zagadnienie. Należy również pamiętać, że to klienci (konsumenci) decydują o powodzeniu lub klęsce każdej placówki handlowej, tym bardziej wielkopowierzchniowej i to oni bezpośrednio kształtują każdy z trendów w ilościowej i jakościowej strukturze handlu. Stan i jakość sieci handlowej podlega niemal codziennie subiektywnej ocenie mieszkańców podczas dokonywania zakupów. Oceniają oni stan oferty handlowej zarówno w odniesieniu do swojej siły nabywczej, dostępności lokalizacji, dostępności asortymentów, preferencji formy handlu, estetyki sklepów, porównania do innych miast, spełnienia oczekiwań i potrzeb. Dodatkowym parametrem pomocnym w ocenie stanu nasycenia sklepami i innymi placówkami usługowymi są więc badania rynkowe (konsumenckie) dotyczące

poziomu zaspokojenia potrzeb mieszkańców. Niemniej obecnie w Jasieniu nasycenie największymi obiektami handlowymi wydaje się być optymalne. Należy zablokować możliwość lokalizacji kolejnych supermarketów (obiekty o powierzchni sprzedaży od 400 do 2000 m² oferujące szeroki asortyment artykułów żywnościowych i nieżywnościowych częstego zakupu) w mieście poprzez odpowiednie zapisy w dokumentach planistycznych. Ewentualny rozwój dodatkowych, zwłaszcza specjalistycznych, wielkopowierzchniowych obiektów handlowych, z wyłączeniem obiektów o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m², może być realizowany w rejonie obwodnicy Jasienia w ciągu drogi wojewódzkiej nr 287.

Gmina Jasień wiąże duże nadzieje z rozwojem turystyki, a zwłaszcza rekreacji, w oparciu o istniejące walory krajobrazowe. Godne wypromowania są także walory kulturowe, a sprzyjać temu będzie planowane zagospodarowanie Parku Kulturowego „Grodzisko w Wicinie". Odrębnej kategoryzacji planistycznej wymagać więc mogą obiekty noclegowe, zwłaszcza hotele, pensjonaty czy zajazdy z szerokim programem towarzyszącym (infrastruktura sportowo – rekreacyjna, turystyka zdrowotna i rehabilitacyjna, ośrodki jeździeckie, itp.). W ramach obecnych rezerw terenowych mogą one być co prawda realizowane w rejonie Wiciny (Park Kulturowy), ale należy również przewidzieć możliwość realizacji takich obiektów w obrębie pozostałych miejscowości, zwłaszcza miasta i wsi zlokalizowanych przy większych kompleksach leśnych. Powierzchnię użytkową dla tego typu obiektów należy oszacować w przedziale od 10000 do 15000 m², a na cele towarzyszące (sport i rekreacja) dodatkowe 50 ha powierzchni terenu (około 100000 m^2 powierzchni użytkowej). Działalność agroturystyczna, będąca de facto gałęzią rolnictwa, nie wymaga dodatkowych potrzeb związanych z realizacją nowej zabudowy.

10.2.4. Gospodarka mieszkaniowa.

Perspektywiczne potrzeby mieszkaniowe są ściśle powiązane ze skalą rozwoju ludności, istniejącym deficytem mieszkań samodzielnie zamieszkiwanych, jakością zasobów mieszkaniowych (wiek i stopień zużycia technicznego) oraz aspektami ekonomicznymi wynikającymi z polityki społeczno – gospodarczej państwa (zamożność społeczeństwa, dostępność do tanich kredytów hipotecznych, itp.). W przypadku gminy Jasień czynnikami decydującymi w głównej mierze o potrzebie wyznaczenia i rezerwowania terenów przeznaczonych pod lokalizację zabudowy mieszkaniowej są:

- wzrost standardu zamieszkania poprzez zwiększenie powierzchni użytkowej mieszkań w przeliczeniu na 1 mieszkańca (rozgęszczenie), a tym samym także poprawa parametrów innych wskaźników zamieszkania (liczba osób na 1 mieszkanie, liczba osób na 1 izbę, itp.);
- potrzeba budowy mieszkań komunalnych i/lub socjalnych dla rodzin oczekujących na przydział takich lokali – szacowany deficyt wynosi kilkanaście mieszkań;
- dążenie do modelu gospodarstw rodzinnych mieszkających samodzielnie (rozgęszczenie), w tym jednoosobowe gospodarstwa domowe oraz pary bezdzietne – szacowany deficyt wynosi obecnie kilkaset mieszkań;
- migracje mieszkańców z pobliskich gmin, wyrażające się popytem na działki budowlane na terenie gminy – szacowany popyt wynosi obecnie kilka mieszkań rocznie;
- popyt na budowę tak zwanych „drugich domów" przez osoby spoza terenu gminy, preferujące typ lokalnych walorów przyrodniczo – krajobrazowych – szacowany popyt wynosi obecnie kilka mieszkań rocznie;
- konieczność wymiany zużytej technicznie zabudowy na nową – kilkaset mieszkań.

W chwili obecnej na przydział mieszkania komunalnego lub socjalnego oczekuje około 10 rodzin. Zakładając, że w 2017 roku przeciętna powierzchnia 1 mieszkania komunalnego wyniosła 45 m², to bieżące zapotrzebowanie na nową powierzchnie użytkową realizowaną jako zabudowa wielorodzinna na cele socjalne wynosi minimum 500 m².

Z analiz przedstawionych w podrozdziale nr 5.4. wynika, że według danych GUS na terenie gminy Jasień w okresie ostatnich badanych 15 lat (lata 2002 – 2016), pomimo spadku liczby ludności o 3,78 % (280 osób), powstało 100 nowych mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej 12730 m² (podrozdział nr 5.4.: tabela nr 112, rycina nr 33). Przeciętna powierzchnia 1 mieszkania wyniosła więc 127,30 m². Wszystkie mieszkania zrealizowano w systemie indywidualnym (zabudowa jednorodzinna i jednorodzinno – usługowa). Były to lokale powstałe na potrzeby rezydentów oraz nowych osadników. Rezydentów możemy podzielić na 2 grupy: rezydenci zwiększający swój dotychczasowy standard zamieszkania, zwalniając jednocześnie dotychczasowy lokal (sprzedaż lub wynajem) i rezydenci tworzący odrębne, samodzielne gospodarstwo domowe, pozostawiając w dotychczasowym lokalu np.: rodziców lub dzieci. Należy nadmienić, że liczbę nowo powstałych budynków mieszkalnych na miejscu dotychczasowego, wyburzonego obiektu szacuje się na zaledwie kilka. Biorąc pod uwagę tendencje z lat 2002 – 2016, w tym przeciętną powierzchnię 1 nowopowstałego mieszkania (znacznie wyższą niż substancje powstałe przed 2002 rokiem), możemy założyć, że w ciągu najbliższych 30 lat, przy tożsamym spadku liczby ludności, zapotrzebowanie na nową powierzchnie użytkową realizowaną jako zabudowa jednorodzinna i jednorodzinno – usługowa wynosić będzie około 25000 m². Jednakże prognoza demograficzna (podrozdział *4.1.4.*) zakłada spadek ludności gminy o około 850 osób, a więc głębszy o około 50 % niż wynikałoby to z prostej projekcji, bazującej na tendencji z lat 2002 – 2016. Tym samym analogicznie pomniejszone zapotrzebowanie na nową powierzchnie użytkową, realizowaną jako zabudowa jednorodzinna i jednorodzinno – usługowa, wynosiłoby tylko około 12500 m².

Według danych Eurostatu w 2012 roku średnia wielkość 1 mieszkania w UE27 wynosiła 101,7 m², a wśród 12–tu nowych krajów członkowskich, w tym Polski, 72,0 m². Według danych GUS w 2015 roku średnia powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w Polsce wyniosła 73,6 m² (województwo lubuskie – 73,3 m², powiat żarski – 72,2 m², gmina Jasień – 70,8 m²). Według danych Eurostatu w 2014 roku na statystycznego mieszkańca UE27 przypadało około 35 m² powierzchni użytkowej mieszkania, najwięcej w Dani – 53 m², najmniej w Rumunii – 15 m². Dla przykładu w Austrii było to 52,1 m², Luksemburgu – 51,8 m², Szwecji – 44,3 m², Niemczech – 43,4 m², Finlandii – 38 m², Hiszpanii – 36,4 m², Grecji – 34 m², a w Polsce 26,7 m². Ponadto Polska znajduje się na 3 miejscu w Unii Europejskiej pod względem przeludnienia mieszkań. Udział Polaków, których gospodarstwa domowe nie dysponują dostateczną liczbą pomieszczeń wynosił w 2014 roku 44,2 %, wobec 17,1 % dla całej Unii Europejskiej. Wyższy odsetek odnotowano jedynie w Rumunii (52,3 %) i na Węgrzech (44,6 %). Najlepiej pod tym względem było w Belgii, gdzie problem dotyczył tylko 2 % populacji.

Według danych GUS w ciągu ostatnich 14 lat (lata 2002 – 2015) przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę wzrosła w gminie Jasień z 21,4 m² do 24,1 m², czyli o 12,6 % (podrozdział nr 5.3.: tabela nr 110, rycina nr 32). W samym mieście wzrost ten wyniósł 16,3 % (z 20,2 m² do 23,5 m²), a więc nieco więcej niż w całej gminie. W tym samym czasie w skali całego kraju wzrost ten osiągnął 21,6 % (z 22,2 m² do 27,0 m²), w skali województwa lubuskiego – 20,6 % (z 21,8 m² do 26,3 m²), a w skali powiatu żarskiego – 14,1 % (z 22,0 m² do 25,1 m²). Tak więc proces rozgęszczenia w gminie Jasień przebiegał stosunkowo najwolniej. Na powyższe wyniki wpływ miał i ma nadal 1 kluczowy czynnik. Jeszcze w 2002 roku przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę w gminie Jasień była tylko nieznacznie mniejsza niż w porównywanych jednostkach. Powodem niższego wzrostu powierzchni użytkowej mieszkań, abstrahując od uwarunkowań demograficznych, mentalnych czy kulturowych, mogą być więc gorsze warunki materialne lokalnej społeczności, albowiem wieloletnie wskaźniki

obrazujące ilość mieszkań na 1000 mieszkańców czy ilość osób w 1 mieszkaniu są znacznie mniej korzystne w gminie Jasień od porównywanych jednostek (kraj, województwo, powiat). Jednostki te, wraz z dynamiczniejszym niż w gminie Jasień rozwojem gospodarczym (wzrost zamożności społeczeństwa), szybciej „nadrabiały" w analizowanym zakresie zaległy dystans do bogatszych krajów UE. Należy jednak założyć, że warunki materialne lokalnej społeczności będą z roku na rok ulegać poprawie i zbliżać się przynajmniej do średniej wojewódzkiej czy krajowej.

Biorąc pod uwagę powyższe analizy i wnioski oraz zakładając, że za 30 lat przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę w gminie Jasień zbliży się do bieżącej wartości charakteryzującej wskaźniki zamieszkania w Grecji czy Hiszpanii, czyli średniej dla UE27 z 2014 roku (a więc wzrośnie o około 45 % w stosunku do 2015 roku), a także zakładając prognozowany spadek ludności o około 850 osób, to wówczas ogólna powierzchnia użytkowa mieszkań w gminie Jasień powinna wynosić 220000 m² (6276 mieszkańców x 35 m²), a więc o około 47000 m² więcej niż obecnie. Jest to wartość blisko 2–krotnie wyższa od zaprezentowanej w jednym z poprzednich akapitów prostej projekcji, bazującej na tendencji z lat 2002 – 2016 (korelacja pomiędzy obserwowanym w gminie spadkiem liczby ludności a nowopowstałą powierzchnią użytkową mieszkań, dająca wynik na poziomie około 25000 m²). Zakładając natomiast, że za 30 lat analizowane wskaźniki zamieszkania w gminie Jasień mają zbliżyć się do bieżących wartości charakteryzujących Finlandię czy Niemcy (a więc wzrosną o około 65 % do 40 m² na 1 osobę), to pomimo prognozowanego spadku liczby ludności zapotrzebowanie na nową powierzchnię użytkową mieszkań wyniesie około 78000 m². Biorąc pod uwagę powyższe analizy, wnioski i prognozy, a przede wszystkim stosunkowo wolny przyrost substancji mieszkaniowej w okresie ubiegłych 15 lat oraz mimo wszystko oczekiwane rozgęszczenie, będące pochodną wzrostu zamożności mieszkańców i obserwowanych zmian w stylu życia (mniej liczne gospodarstwa domowe), to należy na potrzeby niniejszego *Studium* założyć, że perspektywiczne zapotrzebowanie na nową powierzchnię użytkową mieszkań w okresie najbliższych 30 lat wynosić będzie maksymalnie około 47000 m². Oznacza to, że za 30 lat średnia powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę w gminie wyniesie 35 m² (wzrost o około 45 % w stosunku do roku 2015, a więc blisko 2–krotnie większy niż wynikałoby to z utrzymania tendencji za lata 2002 – 2015).

Według danych GUS na terenie gminy Jasień najstarsze zasoby mieszkaniowe, a więc powstałe przed 1918 rokiem, składają się z 541 mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej 35960 m². Zakładając w ciągu najbliższych 30 lat potrzebę wymiany ze względów technicznych tylko 20 % tej substancji to można oszacować, że zapotrzebowanie na nową powierzchnię użytkową realizowaną jako zabudowa wielorodzinna, jednorodzinna, jednorodzinna – usługowa i zagrodowa wynosi około 7200 m². Zasoby powstałe pomiędzy 1918 a 1945 rokiem składają się z 971 mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej 68373 m². Ewentualna konieczność wymiany ze względów technicznych tylko 10 % tej substancji wymagać będzie zapotrzebowania na nową powierzchnię użytkową (zabudowa wielorodzinna, jednorodzinna, jednorodzinno – usługowa i zagrodowa) na poziomie około 6850 m². Należy nadmienić, że w tych przypadkach realizacja nowej zabudowy możliwa będzie w obrębie dotychczasowych siedlisk (działek ewidencyjnych).

Jeżeli w ciągu najbliższych 30 lat bilans mieszkaniowy wyniesie „0" (równowaga pomiędzy nowo powstałą i wyłączoną z użytkowania powierzchnią użytkową zabudowy mieszkaniowej), to w związku z prognozowanym spadkiem ludności o około 850 osób, średnia powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę w gminie Jasień wyniesie 27,6 m², a więc o 14,5 % więcej niż w 2015 roku i będzie o 21,1 % niższa od średniej dla UE27 z 2014 roku.

Prognozowany spadek liczby ludności, będący konsekwencją dotychczasowych, niekorzystnych procesów demograficznych (ruch naturalny i wędrówkowy ludności), nie będzie zagrażał koniecznością utrzymywania niezamieszkanej substancji ze względu na zastępowalność pokoleniową przedmiotowych lokali i oczekiwane rozgęszczenie.

10. 3. Chłonność i bilans obszarów w zakresie realizacji nowej zabudowy.

Badanie chłonności obszarów w zakresie możliwości realizacji nowej zabudowy dokonano na podstawie inwentaryzacji terenowej, analizy warunków naturalnych (np.: warunki podłoża budowlanego, użytki rolne objęte ochroną) oraz obliczeń przy pomocy mapy ewidencji gruntów i budynków oraz geoportal.gov.pl.

Chłonność obszarów w przeliczeniu na powierzchnię użytkową obliczono przyjmując średni wskaźnik aktualnej intensywności zabudowy dla każdej z wyróżnionych kategorii terenu. Średnią intensywność zabudowy określono na podstawie obserwacji terenowych oraz analiz opartych na danych z ewidencji gruntów i budynków oraz struktury użytkowania gruntów. Przykładowo, biorąc pod uwagę łączną powierzchnię użytkową wszystkich mieszkań (według GUS na koniec 2015 roku wynosiła ona 172913 m², z czego w mieście 103515 m² i na terenach wiejskich 69398 m²) oraz obszar zajęty zabudową mieszkaniową (według ewidencji gruntów z 2017 roku jest to 123,8608 ha[157], z czego na terenie miasta 44,0268 ha i na terenach wiejskich 79,8340 ha), na każdy 1 ha przypada 1396 m² powierzchni użytkowej mieszkań. Na terenie miasta jest to odpowiednio 2351 m², a na terenach wiejskich 869 m². Biorąc pod uwagę powyższe założono, że chłonność powierzchni użytkowej na 1 m² powierzchni całkowitej danego terenu wynosi:

- dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w mieście – 0,15;
- dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej na terenach wiejskich – 0,10;
- dla terenów zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej – 0,50;
- dla terenów zabudowy mieszkaniowo – usługowej, mieszkaniowej z usługami turystyki, wielofunkcyjnej mieszkaniowo – usługowo – zagrodowej, usługowo-mieszkaniowej – 0,15;
- dla terenów zabudowy zagrodowej – 0,07;
- dla terenów usług publicznych – 0,20;
- dla terenów usług innych niż publiczne – 0,20;
- dla terenów usług turystyki – 0,20;
- dla terenów przemysłowo – usługowych – 0,40.

[157] Tereny mieszkaniowe („B") oraz szacunkowo 50 % terenów użytków rolnych zabudowanych („Br").

TABELA 161: Gmina Jasień – chłonność obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno – przestrzennej w granicach jednostki osadniczej w rozumieniu art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 2003 roku o urzędowych nazwach miejscowości i obiektów fizjograficznych[158] – powierzchnia w ha.

Miejscowość	Funkcje zabudowy									
	mieszkaniowa jednorodzinna (A)	mieszkaniowo – usługowa, usługowo – mieszkaniowa (B)	mieszkaniowa wielorodzinna (C)	wielofunkcyjna: mieszkaniowo-usługowo-zagrodowa (D)	usługowa (usługi o charakterze komercyjnym) (E)	usługi turyst yki (F)	mieszkaniowa z usługami turystyki (G)	zabudowa mieszkalno – zagrodowa na terenach rolnych (H)	produkcyjno-usługowa (I)	farmy fotowoltaiczne (J)
Jasień	14,606	1,8133	1,7625	0	2,0236	0	0	0	0,6422	2,1430
Bieszków	0	0	0	3,3672	0	0	0	0	0	0
Bronice	0	0	0	2,0923	0	0	0	0	0	0
Budziechów	0,1891	1,9834	0	2,1375	0	0	0	0	0	0
Golin	0	0	0	0,1864	0	0	0	0	0	0
Guzów	0	0,3526	0	1,8598	0	0	0	0	0	0
Jabłoniec	0	0	0	5,0466	0	0	0	0	0	0
Jasionna	0	0	0	0,7295	0	0	0	0	0	0
Jurzyn	0	0	0	0,6082	0	0	0	0	0	0
Lipsk Żarski	2,2403	0,716	0	0	0	0	0	0	0	0
Lisia Góra	0	0	0	0,65	0	0	0	0	0	0
Mirkowice	0	0	0	8,3335	0	0	0	0	1,2316	0
Roztoki	0	0	0	0,3067	0	0	0	0	0	0
Świbna	0	0	0	0,4401	0,9311	0	0	0	0	0
Wicina	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Zabłocie	0	0	0	1,9334	0	0	0	0	0	0
Zieleniec	0	0	0	0,4575	0	0	0	0	0	0
suma:	**17,0354**	**4,8653**	**1,7625**	**28,1487**	**2,9547**	**0**	**0**	**0**	**1,8738**	**2,1430**

Źródło: Obliczenia własne oraz na podstawie danych Urzędu Miejskiego Jasień, 2017.

[158] Jednostka osadnicza – wyodrębniony przestrzennie obszar zabudowy mieszkaniowej wraz z obiektami infrastruktury technicznej zamieszkany przez ludzi.

TABELA 162: Gmina Jasień – chłonność obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno – przestrzennej w granicach jednostki osadniczej w rozumieniu art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 2003 roku o urzędowych nazwach miejscowości i obiektów fizjograficznych[159] – powierzchnia użytkowa w m².

Miejscowość	Funkcje zabudowy									
	mieszkaniowa jednorodzinna (A)	mieszkaniowo – usługowa, usługowo – mieszkaniowa (B)	mieszkaniowa wielorodzinna (C)	wielofunkcyjna: mieszkaniowo-usługowo-zagrodowa (D)	usługowa (usługi o charakterze komercyjnym) (E)	usługi turyst yki (F)	mieszkaniowa z usługami turystyki (G)	zabudowa mieszkalno – zagrodowa na terenach rolnych (H)	produkcyjno-usługowa (I)	farmy fotowoltaiczne (J)
Jasień	21909	2720	8813	0	4047	0	0	0	2569	*
Bieszków	0	0	0	5051	0	0	0	0	0	0
Bronice	0	0	0	3138	0	0	0	0	0	0
Budziechów	189	2975	0	3206	0	0	0	0	0	0
Golin	0	0	0	280	0	0	0	0	0	0
Guzów	0	529	0	2790	0	0	0	0	0	0
Jabłoniec	0	0	0	7570	0	0	0	0	0	0
Jasionna	0	0	0	1094	0	0	0	0	0	0
Jurzyn	0	0	0	912	0	0	0	0	0	0
Lipsk Żarski	2240	1074	0	0	0	0	0	0	0	0
Lisia Góra	0	0	0	975	0	0	0	0	0	0
Mirkowice	0	0	0	12500	0	0	0	0	4926	0
Roztoki	0	0	0	460	0	0	0	0	0	0
Świbna	0	0	0	660	1862	0	0	0	0	0
Wicina	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Zabłocie	0	0	0	2900	0	0	0	0	0	0
Zieleniec	0	0	0	686	0	0	0	0	0	0
suma:	**24338**	**7298**	**8813**	**42223**	**5909**	**0**	**0**	**0**	**7495**	*
*** - dla terenów farm fotowoltaicznych nie ma możliwości przeliczenia na powierzchnię użytkową**										

Źródło: Obliczenia własne oraz na podstawie danych Urzędu Miejskiego Jasień, 2017.

[159] Jednostka osadnicza – wyodrębniony przestrzennie obszar zabudowy mieszkaniowej wraz z obiektami infrastruktury technicznej zamieszkany przez ludzi.

TABELA 163: Gmina Jasień – chłonność terenów poza obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno – przestrzennej, przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę – powierzchnia w ha.

Miejscowość	Funkcje zabudowy									
	mieszkaniowa jednorodzinna (A)	mieszkaniowo – usługowa, usługowo – mieszkaniowa (B)	mieszkaniowa wielorodzinna (C)	wielofunkcyjna: mieszkaniowo-usługowo-zagrodowa (D)	usługowa (usługi o charakterze komercyjnym) (E)	usługi turyst yki (F)	mieszkaniowa z usługami turystyki (G)	zabudowa mieszkalno – zagrodowa na terenach rolnych (H)	produkcyjno-usługowa (I)	farmy fotowoltaiczne (J)
Jasień	0,2579	0,6539	0	0	0	0	0	0	58,7108	0
Bieszków	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bronice	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Budziechów	0	1,2462	0	0	0	0	0	0	0	0
Golin	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Guzów	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Jabłoniec	0	4,6814	0	0	0	0	0	0	4,5296	0
Jasionna	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Jurzyn	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lipsk Żarski	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lisia Góra	0	0	0	0,65	0	0	0	0	0	0
Mirkowice	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Roztoki	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Świbna	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Wicina	0	0	0	1,3577	5,8624	1,5125	0	6,4779	0	0
Zabłocie	0,3649	0	0	2,8765	0	0	23,3755	20,7746	0	0
Zieleniec	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
suma:	**0,6228**	**6,5815**	**0**	**4,8842**	**5,8624**	**1,5125**	**23,3755**	**27,2525**	**63,2404**	**0**

Źródło: Obliczenia własne oraz na podstawie danych Urzędu Miejskiego Jasień, 2017.

TABELA 164: Gmina Jasień – chłonność terenów poza obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno – przestrzennej, przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę – powierzchnia użytkowa w m².

Miejscowość	Funkcje zabudowy									
	mieszkaniowa jednorodzinna (A)	mieszkaniowo – usługowa, usługowo – mieszkaniowa (B)	mieszkaniowa wielorodzinna (C)	wielofunkcyjna: mieszkaniowo-usługowo-zagrodowa (D)	usługowa (usługi o charakterze komercyjnym) (E)	usługi turyst yki (F)	mieszkaniowa z usługami turystyki (G)	zabudowa mieszkalno – zagrodowa na terenach rolnych (H)	produkcyjno-usługowa (I)	farmy fotowoltaiczne (J)
Jasień	387	981	0	0	0	0	0	0	234843	0
Bieszków	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bronice	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Budziechów	0	1869	0	0	0	0	0	0	0	0
Golin	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Guzów	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Jabłoniec	0	7022	0	0	0	0	0	0	18118	0
Jasionna	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Jurzyn	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lipsk Żarski	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lisia Góra	0	0	0	975	0	0	0	0	0	0
Mirkowice	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Roztoki	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Świbna	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Wicina	0	0	0	2037	11725	3025	0	4535	0	0
Zabłocie	365	0	0	4315	0	0	35063	14542	0	0
Zieleniec	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
suma:	**752**	**9872**	**0**	**7326**	**11725**	**3025**	**35063**	**19077**	**252962**	**0**

Źródło: Obliczenia własne oraz na podstawie danych Urzędu Miejskiego Jasień, 2017.

Potrzeby związane z zabudową, powiększone o 30 %, określono na poziomie:

- dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, do realizacji na terenach zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, mieszkaniowo-usługowych oraz wielofunkcyjnych: 61100 m² (47000 m^2 +30%);
- dla zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej (jako potrzeby związane z budownictwem socjalnym): 650 m^2 (500 m^2 +30%);
- dla usług rynkowych, możliwych do realizacji na terenach mieszkaniowo – usługowych, usługowych oraz produkcyjno – usługowych: 1950 m^2 (1500 m^2, + 30%);
- dla zabudowy usług publicznych: 10075 m^2 (wartość średnia pomiędzy 7500 a 8000 m^2, + 30%) oraz 16 ha;

- dla zabudowy usług turystyki, do realizacji na terenach zabudowy mieszkaniowej z usługami turystyki oraz terenach usług turystyki: 16250 m^2 (wartość średnia pomiędzy 10000 a 15000 m^2, +30%) oraz 50 ha towarzyszących funkcji;
- dla zabudowy sportu i rekreacji: 6500 m^2 (5000 m^2 + 30%);
- dla zabudowy produkcyjno-usługowej 117000 m^2 (90000 m^2 + 30%);
- dla farm fotowoltaicznych 32,5 ha (25 ha + 30%).

Na podstawie obliczonej chłonności terenów pod zabudowę należy stwierdzić, że:

- chłonność terenów przeznaczonych pod funkcje związane z zabudową mieszkaniową jednorodzinną, do realizacji na terenach zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, mieszkaniowo-usługowych oraz wielofunkcyjnych (A+1/3B+1/3D+1/2G+1/4H) równa 69631 m² przewyższa potrzeby związane z lokalizacją zabudowy mieszkaniowej niskiej intensywności określone na poziomie 61100 m²;
- chłonność terenów przeznaczonych pod funkcje związane z zabudową mieszkaniową wielorodzinną (1/3B+C) równa 14536 m² przewyższa potrzeby związane z lokalizacją zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej określone na poziomie 6500 m²;
- chłonność terenów przeznaczonych pod funkcje związane z zabudową zagrodową, do realizacji na terenach wielofunkcyjnych (1/3D+1/4H) równa 21286 m^2 przewyższa potrzeby związane z lokalizacją zabudowy zagrodowej określone na poziomie 0;
- chłonność terenów przeznaczonych pod funkcje związane z zabudową usług rynkowych (1/3B+1/3D+E) równa 39874 m² przewyższa potrzeby związane z lokalizacją zabudowy z lokalizacją zabudowy usług rynkowych określone na poziomie 1950 m^2;
- chłonność terenów przeznaczonych pod funkcje związane zabudową usług publicznych równa 0 m² jest mniejsza w stosunku do potrzeb związanych z lokalizacją zabudowy usług publicznych określonych na poziomie 10075 m² o 10075 m^2;
- chłonność terenów przeznaczonych pod funkcje związane zabudową usług turystyki, do realizacji na terenach zabudowy mieszkaniowej z usługami turystyki oraz terenach usług turystyki (F+1/2G), równa 20557 m² przewyższa potrzeby związane z lokalizacją zabudowy usług turystyki określonych na poziomie 16250 m²;
- chłonność terenów przeznaczonych pod funkcje związane z zabudową sportu i rekreacji równa 0 m^2 jest mniejsza w stosunku do potrzeb związanych z lokalizacją zabudowy sportu i rekreacji określonych na poziomie 6500 m^2 o 6500 m^2;
- chłonność terenów przeznaczonych pod funkcje związane z zabudową produkcyjno-usługową (I) równa 260457 m² przewyższa potrzeby związane z lokalizacją zabudowy produkcyjnej określonych na poziomie 117000 m^2;
- chłonność terenów przeznaczonych na funkcje farm fotowoltaicznych (J) równa 2,1430 ha jest mniejsza w stosunku do potrzeb określonych na poziomie 32,5 ha o 30,3570 ha.

W bilansie nie uwzględnia się terenów przeznaczonych pod działalność górniczą (wydobycie kopalin) i infrastrukturę techniczną ze względu na niemożliwe do określenia chłonność oraz potrzeby.

10. 4. Możliwości finansowania przez gminę infrastruktury technicznej i społecznej.

Możliwości finansowania przez gminę wykonania infrastruktury społecznej, sieci komunikacyjnych i pozostałej infrastruktury technicznej, zgodnie z uchwałą nr XXX/159/2017 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 19 stycznia 2017 roku w sprawie uchwalenia Wieloletniej Prognozy Finansowej (WPF) Gminy Jasień na lata 2017 – 2024, zmienionej uchwałami Rady Miejskiej w Jasieniu: nr XXXII/166/2017 z dnia 23 lutego 2017 roku, nr

XXXIV/173/2017 z dnia 30 marca 2017 roku, nr XXXV/183/2017 z dnia 11 maja 2017 roku, nr XXXVI/186/2017 z dnia 22 czerwca 2017 roku, nr XXXVIII/195/2017 z dnia 31 sierpnia 2017 roku, wynoszą w latach 2017 – 2024:

- rok 2017 – 1.315.478,00 PLN;
- rok 2018 – 2.172.235,00 PLN;
- rok 2019 – 786.690,00 PLN;
- rok 2020 – 973.978,00 PLN;
- rok 2021 – 1.054.505,00 PLN;
- rok 2022 – 1.282.330,00 PLN
- rok 2023 – 1.478.950,00 PLN;
- rok 2024 – 1.499.503,00 PLN.

Należy nadmienić, że w związku z wytycznymi Ministerstwa Finansów, które dotyczą założeń makroekonomicznych na potrzeby wieloletnich prognoz finansowych jednostek samorządu terytorialnego, przyjęto, że w 2017 roku dochody bieżące i wydatki bieżące wzrosną o 1,7 %, natomiast w 2018 roku o 1,8 %, a w 2019 o 2,5 % w stosunku do roku poprzedniego. W latach: 2020, 2022, 2024, 2026, 2028, 2030 przewidziano dochody bieżące i wydatki bieżące na poziomie roku poprzedniego, natomiast w latach: 2021, 2023, 2025, 2027 i 2029, wzorem roku 2019, przewidziano wzrost o 2,5 % w stosunku do roku poprzedniego.

Zgodnie z powyższym Gmina Jasień do 2024 roku dysponuje kwotą 10.563.669 PLN na wydatki inwestycyjne. Obecnie nie ma możliwości tak dokładnego, jak do roku 2024, podania symulacji wydatków inwestycyjnych na lata 2025 – 2047, aby zadośćuczynić założeniom w perspektywie najbliższych 30 lat. Niemniej na potrzeby niniejszego *Studium* możemy szacunkowo i ostrożnie założyć, że w latach 2024 – 2047 kwota ta będzie proporcjonalnie zbliżona do tej z lat 2017 – 2024, zakładając oczywiście brak inflacji, a więc szacowaną wartość pieniądza z obecnego okresu. Tym samym możemy założyć, że w okresie najbliższych 30 lat Gmina Jasień będzie dysponować kwotą około 40.000.000 PLN na wydatki inwestycyjne.

Zgodnie z wyżej wymienioną uchwałą w sprawie WPF w najbliższych latach zakłada się następujące inwestycje (wydatki majątkowe):

- budowa sieci wodociągowej rozdzielczej w miejscowości Lipsk Żarski oraz budowa studni z zestawem do podnoszenia ciśnienia w miejscowości Jaryszów na kwotę 1.300 PLN w 2017 roku;
- budowa miejsc postojowych przy ul. Obrońców w Jasieniu na kwotę 99.950 PLN w 2017 roku;
- budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie Gminy Jasień oraz rozbudowa sieci wodociągowej rozdzielczej w miejscowości Guzów na kwotę 1.303.344 PLN w latach 2017 – 2018.

Obecnie szacunkowe koszty budowy podstawowych elementów infrastruktury technicznej i wybranych elementów infrastruktury społecznej wynoszą[160]:

- 1 km nowej drogi o szerokości 4 – 5 m około 1.000.000 PLN;
- 1 km nowej sieci kanalizacyjnej około 1.000.000 PLN;
- 1 km nowej sieci wodociągowej około 150.000 PLN;
- 1 plac zabaw około 30.000 PLN;
- 1 siłownia zewnętrzna 35.000 około PLN.

[160] Na podstawie średniej ceny określającej wartość prac wykonanych w gminie w ostatnim czasie.

W *Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Jasień na lata 2016 – 2020*[161] (LPR), o którym mowa w podrozdziale nr 9.8., przewidziano szereg działań organizacyjnych oraz inwestycyjnych na łączną kwotę 7.650.000 PLN. Wkład własny Gminy Jasień oszacowano na kwotę 1.071.721 PLN, z czego:

- przedsięwzięcie nr 1 pn. *Aktywizacja społeczna przestrzeni wokół rynku wraz z odnową techniczną przestrzeni publicznej* na kwotę 129.644 PLN;
- przedsięwzięcie nr 2 pn. *Parki obszarem aktywności społecznej* na kwotę 154.925 PLN;
- przedsięwzięcie nr 3 pn. *Ośrodek Kultury miejscem aktywizacji społecznej mieszkańców obszaru zdegradowanego* na kwotę 224.576 PLN;
- przedsięwzięcie nr 4 pn. *Przywrócenie atrakcyjności turystycznej, społecznej i kulturowej „glinianek"* na kwotę 75.096 PLN;
- przedsięwzięcie nr 5 pn. *Aktywizacja seniorów zamieszkujących obszar rewitalizacji wraz z zwiększeniem jakości opieki zdrowotnej i zagospodarowaniem pałacu* na kwotę 100.555 PLN;
- przedsięwzięcie nr 6 pn. *Wykorzystanie potencjału ośrodka sportu i rekreacji* na kwotę 246.925 PLN;
- przedsięwzięcie nr 7 pn. *Wicina jako miejsce o wysokim potencjale atrakcyjności archeologicznej wraz z odnową miejscowości zagrożonych degradacją społeczną poprzez nadanie nowych funkcji społecznych* na kwotę 140.000 PLN.

Pozostałe (ponad wyżej wymienione w WPF) długofalowe (około 30–letnie) plany inwestycyjne Gminy Jasień, zakładające możliwie pełne wyposażenie obecnie istniejących i planowanych terenów (w tym ujętych w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego) przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową, usługową i produkcyjno – magazynową (składową), w sieci komunikacyjne oraz infrastruktury technicznej i społecznej, obejmują:

- służba zdrowia:
  - termomodernizacja ośrodka zdrowia przy ul. Okrzei w Jasieniu na kwotę około 200.000 PLN;
- szkolnictwo:
  - termomodernizacja obiektów szkół podstawowych w Golinie i Wicinie oraz przedszkola w Jasieniu na kwotę około 1.000.000 PLN;
- kultura:
  - budowa świetlicy wiejskiej w miejscowości Bieszków na kwotę około 1.000.000 PLN;
  - budowa świetlicy wiejskiej w miejscowości Mirkowice na kwotę około 1.000.000 PLN;
  - utworzenie ośrodka o charakterze edukacyjno – kulturowo – rekreacyjnym w Wicinie powiązanego z Parkiem Kulturowym „Grodzisko w Wicinie" na kwotę około 1.500.000 PLN;
  - zagospodarowanie terenu po byłej filii obozu koncentracyjnego Gross Rosen (pomiędzy Jasieniem a Mirkowicami) na kwotę około 300.000 PLN;
- sport i rekreacja:
  - budowa trybun stadionu przy ul. Żarskiej w Jasieniu na kwotę około 350.000 PLN;
  - budowa krytej pływalni w Jasieniu na kwotę około 5.000.000 PLN;
  - budowa ścieżki rowerowej w rejonie Zabłocia (część trasy rowerowej Lubsko – Nowogród Bobrzański) na kwotę około 4.500.000 PLN;

- drogi gminne (rozbudowa, modernizacja) na łączną kwotę około 2.000.000 PLN:
  - ul. I Armii w Jasieniu (droga nr 101202F);
  - ul. Jana Pawła II w Jasieniu (droga nr 101235F);
  - ul. Konstytucji 3 Maja w Jasieniu (droga nr 101212F);

[161] Uchwała nr XXXIV/177/2017 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 30 marca 2017 roku.

- ul. Kościuszki w Jasieniu (droga nr 101214F);

- zaopatrzenie w wodę:
  - budowa nowych ujęć wody przy SUW Leśna w Jasieniu na kwotę około 500.000 PLN;
- odprowadzanie ścieków:
  - budowa sieci kanalizacyjnej etap 1 na kwotę około 5.000.000 PLN (ulice: I Armii, Agrestowa, Energetyczna, Geodetów, Kościelna, Kościuszki, Leśna (część), Ogrodowa, Okrzei, Parkowa, Polna, Powstańców Warszawskich, Sowia, Tokarska, Waryńskiego, Zielna);
  - budowa sieci kanalizacyjnej etap 2 na kwotę około 8.000.000 PLN (ulice: Bolesława Chrobrego, Bolesława Krzywoustego, Budowlanych, Kazimierza Wielkiego, Jaskółcza, Kolejowa, Krucza, Leśna (część), Lipowa, Lisia, Młynarska, Piaskowa, Podgórna, Porzeczkowa, Ptasia, Sienkiewicza, Sportowa, Sybiraków, Wesoła, Zacisze, Żarska, Żeromskiego, Żurawia);
- cmentarze:
  - rozbudowa cmentarza komunalnego przy ul. Zielonogórskiej w Jasieniu na kwotę około 500.000 PLN.

Wydatki inwestycyjne zapisane w aktualnej WPF wynoszą (począwszy od 2017 roku) 1.404.594 PLN. Wydatki związane z realizacją przedsięwzięć ujętych w LPR na lata 2016 – 2020 wynoszą 1.071.721 PLN. Dodatkowe planowane wydatki zgodnie z powyższym wykazem wynoszą szacunkowo 30.850.000 PLN. Oznacza to, że możliwości finansowe Gminy Jasień w perspektywie najbliższych 30 lat obejmują pełne wykonanie zaplanowanych inwestycji służących realizacji zadań własnych gminy oszacowanych na łączną kwotę około 33.500.000 PLN. Należy ponadto nadmienić, że powyższe szacunki wydatków, poza LPR, nie obejmują możliwości uzyskania dofinansowania zewnętrznego, a więc mogą okazać się znacznie niższe od planowanych.

11. SYNTEZA UWARUNKOWAŃ ROZWOJU.

Położenie gminy miejsko – wiejskiej Jasień w regionie lubuskim jest korzystne. Oprócz walorów naturalnych i bliskiej odległości do większych miast regionu, duże znaczenie dla rozwoju mają przebiegające przez gminę szlaki komunikacyjne. Szczególne znaczenie mają trasy:

- droga wojewódzka nr 287: Kosierz – Żary;
- droga wojewódzka nr 289: Zasieki – Nowogród Bobrzański;
- droga wojewódzka nr 294: Tuplice – Jasień;
- linia kolejowa nr 275: Wrocław – Gubinek.

Rejon gminy charakteryzuje się dość urozmaiconą rzeźbą jak na obszar nizinny. Rzędne terenu wynoszą od 75 do 166 m n.p.m. Występujący na terenie gminy umiarkowany klimat, charakterystyczny dla Nizin Sasko – Łużyckich i Środkowopolskich, sprzyja osadnictwu, rolnictwu i rozwojowi aktywności gospodarczych. W celu ochrony wartościowych przyrodniczo i krajobrazowo obszarów, charakterystycznych dla tej części województwa lubuskiego, projektuje się utworzyć Obszar Chronionego Krajobrazu „Wschodnie Okolice Lubska". Dodatkowo teren gminy znajduje się w granicach 2 obszarów NATURA 2000 („Dolina Lubszy" i „Lubski Łęg Śnieżycowy"), gdzie licznie występują rzadko spotykane siedliska przyrodnicze oraz związane z nimi chronione gatunki flory i fauny. Występują tutaj także 4 użytki ekologiczne i 11 pomników przyrody oraz bardzo cenne pod względem przyrodniczym i kulturowym założenia parkowe. Powyższa sieć cennych przyrodniczo obszarów jest wystarczająca i nie postuluje się poszerzenia lokalnego systemu obszarów objętych ochroną w myśl ustawy o ochronie przyrody. Środowisko przyrodnicze terenów zainwestowanych jest miejscami w znacznym stopniu przekształcone w procesie ich historycznego rozwoju, zwłaszcza w rejonach silnie zurbanizowanych. Niekorzystnym zjawiskiem jest niska emisja oraz ponadnormatywne zanieczyszczenie cieków wodnych, przy czym należy zaznaczyć, że stan ich czystości ulega z roku na rok poprawie. Przepływające przez gminę rzeki nie są źródłem cyklicznie powtarzających się gwałtownych, katastrofalnych zagrożeń powodziowych, jednakże lokalnie może dochodzić do podtopień i w konsekwencji wyznaczono tutaj obszary szczególnego zagrożenia powodzią. Występowanie wielkopowierzchniowych obszarów cennych przyrodniczo skutkuje ograniczeniami w rozwoju przestrzennym gminy. Dotyczy to przede wszystkim dalszego rozwoju bazy ekonomicznej gminy, w świetle ograniczeń wynikających z przepisów szczególnych dotyczących ochrony przyrody i środowiska. Wartościowe zasoby środowiska kulturowego, a w szczególności historyczne układy przestrzenne (urbanistyczne i ruralistyczne), cenne stanowiska archeologiczne oraz zespoły pałacowo – parkowe, objęte są ochroną konserwatorską. Ogółem na terenie gminy 484 obiekty ujęte są w wojewódzkiej ewidencji zabytków oraz wyznaczone przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków do ujęcia w gminnej ewidencji zabytków, z czego 23 wpisane są do rejestru zabytków województwa lubuskiego. Ochroną objęto także 148 stanowisk archeologicznych, z czego 41 figuruje w rejestrze wojewódzkim.

Obszar niespełna 127 km² zamieszkuje obecnie 7,1 tysięcy mieszkańców, co daje średnią gęstość zaludnienia na poziomie 56 osób/km². Jest to typowy wskaźnik dla gmin miejsko – wiejskich. Gminę Jasień zamieszkuje coraz starsza demograficznie społeczność. Tylko niecałe 20 % mieszkańców nie ukończyło jeszcze 19 roku życia. Zachodzą tu niekorzystne procesy demograficzne, ze zmniejszającą się liczbą ludności na czele (ujemy przyrost rzeczywisty). Przyrost naturalny obecnie wynosi –1,26 ‰, a dodatkowo z bilansu migracji wynika, że więcej osób gminę opuszcza niż do niej napływa (–5,61 ‰). Współczynnik obciążenia demograficznego, to jest stosunek ludności w wieku nieprodukcyjnym do liczebności wieku produkcyjnego, wynosi 0,56, a większość osób w wieku nieprodukcyjnym stanowią już osoby w wieku poprodukcyjnym niż przedprodukcyjnym. Z prognozy demograficznej wynika, że w ciągu najbliższych 30 lat można spodziewać się dalszego spadku liczby ludności gminy, przede wszystkim na terenie miasta.

Pod względem struktury gospodarczej gmina Jasień zaliczana jest do rolniczo – przemysłowych, a same miasto Jasień jest lokalnym ośrodkiem usługowo – przemysłowym, pełniącym jednocześnie rolę gminnego ośrodka administracyjnego. Gospodarka rolna, której nie sprzyja bonitacja gleb, pełni nadal podstawową rolę na terenach wiejskich, zarówno odnośnie struktury przestrzennej jak i gospodarczej. Gospodarstw rolnych prowadzących działalność rolniczą było w okresie *Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 roku* 344, ale liczba ta z roku na rok ulega zmniejszeniu. Większość z nich, zwłaszcza o areale do 10 ha, poszukuje dodatkowych, pozarolniczych źródeł dochodu. Ważną funkcję, zwłaszcza w mieście, stanowią zakłady produkcyjne (głównie przemysł metalowy i drzewny) oraz usługi. Wysoki odsetek zatrudnionych w przemyśle i budownictwie, lokuje ten sektor gospodarki jako jeden z kluczowych w gminie. Miasto Jasień, zamieszkane przez 4,4 tys. osób, odgrywa ważną rolę w systemie obsługi mieszkańców gminy, co wynika z pełnionej przez niego roli gminnego ośrodka usługowego o znaczeniu lokalnym. Transformacja systemowa w Polsce wymusiła szereg zmian, które w jej początkowej fazie niekorzystnie odbiły się na gminie. Ograniczenie, a także zaniechanie produkcji przez ówczesne zakłady produkcyjne w mieście, zmniejszenie podaży pracy przez zakłady w pobliskich gminie ośrodkach (głównie Żary), a także likwidacja uspołecznionych podmiotów sektora rolnego na terenach wiejskich, spowodowały wzrost bezrobocia. Wskutek powyższego realne dochody dużej części mieszkańców gminy obniżyły się w stosunku do lat 70–tych i 80–tych XX wieku. Szansą na poprawę bytu pracowników oraz kooperantów upadłych przedsiębiorstw były inwestycje zewnętrzne. Obecnie zmodernizowane zakłady produkcyjne w mieście oraz nowoczesne (coraz częściej wielkoobszarowe) gospodarstwa rolne na terenach wiejskich stają się głównymi kołami zamachowymi lokalnej gospodarki. Rozwijają się także gospodarstwa rybackie, które stanowią alternatywę dla tradycyjnego rolnictwa. Jednocześnie prężnie rozwija się sektor usług. Sprywatyzowano handel oraz inne branże usługowe. Struktura i rozmieszczenie usług rynkowych są wystarczające z punktu widzenia potrzeb. Szansę rozwoju ma także sektor turystyczny, zwłaszcza w oparciu o lokalne walory przyrodniczo – krajobrazowe (rekreacja) oraz Park Kulturowy „Grodzisko w Wicinie" (turystyka kulturowa), który może generować nowe miejsca pracy. Niemniej stale rozwijający się sektor produkcyjny, zmodernizowane gospodarstwa rolne, a także nowo powstałe zakłady usługowe i rzemieślnicze nie są w stanie zaspokoić realnego popytu na dobrze płatne miejsca pracy. Znaczna grupa pracujących znajduje zatrudnienie poza granicami gminy, zwłaszcza w zakładach przemysłowych i usługowych zlokalizowanych na terenie pobliskich większych miast (Żary, Żagań, Zielona Góra). Niekorzystnym, nasilającym się zjawiskiem jest emigracja zarobkowa zagranicę, zwłaszcza przez najmłodszą grupę osób w wieku produkcyjnym. Dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym tworzy się instrumenty wsparcia finansowane przez Europejski Fundusz Społeczny, zaś na poprawę bytu rolników wpływa także system dopłat w ramach polityki rolnej Unii Europejskiej. Powyższe decyduje, że gmina nie jest zagrożona bezrobociem strukturalnym. Obecny wskaźnik bezrobocia kształtuje się na niższym poziomie w stosunku do innych gmin miejsko – wiejskich województwa lubuskiego i od kilku lat systematycznie spada. Standard życia jest zróżnicowany i nie można go jednoznacznie określić. Średni dochód na 1 pracującego kształtował się w 2016 roku na poziomie 3500 złotych brutto i był na porównywalnym poziomie z innymi samorządami województwa. Dla inwestujących przedsiębiorców gmina oferuje rezerwy terenowe dla wprowadzenia nowych obiektów produkcyjnych i usługowych. Ponadto gmina posiada nadwyżki energii elektrycznej i wody, a także możliwość rozbudowy sieci gazowej, co stwarza dobre warunki dla wprowadzenia nowych inwestycji. Miasto Jasień predysponowane jest do dalszego rozwoju funkcji usługowo – przemysłowych. Rejony wokół większych miejscowości wiejskich predysponowane są do rozwoju intensywnego rolnictwa, a także drobnej wytwórczości oraz potencjalnie przetwórstwa przemysłowego o profilach nie kolidujących z obecnością cennych walorów przyrodniczo – krajobrazowych. W mniejszych miejscowościach wiejskich wskazany jest rozwój funkcji turystyczno – rekreacyjnych. Dla wszystkich jednostek wiejskich wskazany jest rozwój rolnictwa ekologicznego.

Standard zamieszkania w gminie jest zróżnicowany. Występują znaczne dysproporcje w poszczególnych miejscowościach i dotyczy to przede wszystkim wieku substancji mieszkaniowej. Rozwijające się osadnictwo, którego wyrazem jest nowoczesna zabudowa jednorodzinna i zagrodowa, sąsiaduje z zabudową sprzed 1945 roku, która nierzadko charakteryzuje się brakiem wyposażenia w podstawowe elementy sanitarne. Znaczne dysproporcje występują także w poszczególnych częściach miasta, co dotyczy zwłaszcza obszaru centrum. Część zrewitalizowanych budynków sąsiaduje z substancją wymagającą pilnej modernizacji. Zespoły zabudowy wielorodzinnej z ubogim programem usług towarzyszących i urządzonych zespołów zieleni wymagają częściowej modernizacji i uzupełnienia obiektami usługowymi oraz rekreacyjnymi w trwałej zabudowie o wysokich walorach estetyczno – użytkowych. Wskazana jest także budowa nowoczesnych i estetycznych osi spacerowo – usługowych w mieście, z wyodrębnionymi drogami rowerowymi, wychodzących z centrum w kierunku poszczególnych osiedli mieszkaniowych. Wskazane jest także uporządkowanie terenów zielonych na obszarach wiejskich, przede wszystkim na zaniedbanych, zabytkowych założeniach parkowych. Obszary te, a także obiekty zabytkowe posiadają opracowane programy rewitalizacyjne, na podstawie których można przeprowadzić szereg niezbędnych inwestycji współfinansowanych przez fundusze pochodzące z Unii Europejskiej. Obecnie Gmina, na podstawie aktualnych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, nie dysponuje znaczącymi rezerwami terenowymi dla wprowadzenia nowej zabudowy mieszkaniowej i usługowo – produkcyjnej. W związku z tym, że na jej terenie nie obserwuje się zwiększenia popytu na działki budowlane, zbędne staje się opracowanie nowego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru całej gminy, a jedynie dla najbardziej rozwojowych jednostek. Niemniej wyprzedzająco pożądane jest wykorzystanie niezagospodarowanych, wolnych od zabudowy przestrzeni w obrębie poszczególnych rejonów miasta i jednostek wiejskich. Oczekuje się także dalszego rozwoju infrastruktury technicznej, a szczególnie modernizacji szlaków komunikacyjnych, reaktywacji połączeń kolejowych i jako priorytet – rozbudowy sieci kanalizacyjnej. Baza sportowa, kulturalna i usług zdrowia jest wystarczająca z punktu widzenia lokalnych, podstawowych potrzeb. Bazę oświatową dla mieszkańców terenów wiejskich należy poszerzyć o przedszkole. Należy także rozważyć potrzebę funkcjonowania żłobka. Oczekuję się również rozwoju bazy rekreacyjnej.

Należy nadmienić, że obecnie Gmina posiada szereg aktualnych dokumentów (lub jest w trakcie ich aktualizacji) o randze planistycznej i strategicznej (między innymi: strategia rozwoju, program ochrony środowiska, lokalny program rewitalizacji, programy odnowy wsi, program gospodarki niskoemisyjnej, program opieki nad zabytkami, programy dotyczące sfery społecznej), ujmujących program rozwoju gminy w kontekście ochrony walorów przyrodniczych, kulturowych, infrastruktury społecznej i technicznej oraz aktywności społecznych i gospodarczych. W najbliższym czasie oczekuje się opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla terenu miasta oraz większych sołectw.

CZĘŚĆ II.

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY JASIEŃ

1. KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ ORAZ W PRZEZNACZENIU TERENÓW, W TYM WYNIKAJĄCE Z AUDYTU KRAJOBRAZOWEGO.

1. 1. Struktura funkcjonalno – przestrzenna.

Gmina Jasień jest samorządową jednostką miejsko – wiejską z wiodącą rolą sektorów produkcyjnego i leśnego. Uzupełniającą rolę pełnią sektory usługowy i rolniczy. Szansę na przyszły rozwój mają przede wszystkim sektory produkcyjny, a także rolniczy (przede wszystkim w oparciu o hodowlę) i usługowy (w tym związany z turystyką i rekreacją). W wyniku analiz przeprowadzonych na podstawie zebranych materiałów inwentaryzacyjnych oraz na podstawie występujących powiązań komunikacyjnych i funkcjonalnych, można przyjąć następujący system obsługi ludności gminy:

Ośrodek gminny głównego poziomu obsługi o zasięgu lokalnym, obsługujący w zakresie usług ponadpodstawowych teren całej gminy – miasto Jasień. Pełni ono funkcję administracyjną, stanowi ośrodek koncentracji mieszkalnictwa i usług dla ludności oraz obsługi rolnictwa i leśnictwa. Dodatkowo posiada rozwinięte funkcje przemysłowe. Tym samym Jasień pełni funkcję lokalnego centrum rozwoju, które jest istotnym czynnikiem wzrostu i kumuluje usługi oraz inne działalności gospodarcze w skali umożliwiającej społeczny i ekonomiczny rozwój sąsiadujących z nim miejscowości. Funkcjami rozwojowymi Jasienia są przede wszystkim funkcje produkcyjne oraz usługi rynkowe i nierynkowe.

Ośrodki pośredniego poziomu obsługi z poszerzonym programem usługowym, współpracujące z ośrodkiem gminnym – wsie: Budziechów, Golin, Guzów, Jabłoniec, Wicina i Zabłocie. Są to ośrodki stanowiące etap pośredni w kompleksowym systemie obsługi ludności, szczególnie w zakresie handlu oraz innych usług, w tym publicznych (Golin, Wicina), o odpowiednio dużej liczbie ludności w rejonie obsługi. Funkcjami rozwojowymi tych miejscowości są funkcje: rolnictwa, działalności produkcyjnych, mieszkalnictwa, a także usług rynkowych, w tym turystyki i rekreacji.

Pozostałe ośrodki (wsie elementarne), o funkcjach typowo rolniczych i leśnych, obsługujące ludność w podstawowym zakresie usług (większość nawet ich pozbawiona). Zaliczono do nich wsie: Bieszków, Bronice, Jasionna, Jaryszów, Jurzyn, Mirkowice, Lisia Góra, Lipsk Żarski, Roztoki, Świbna i Zieleniec. Funkcjami rozwojowymi tych miejscowości są funkcje: leśnictwa, rolnictwa i mieszkalnictwa, a także usług rynkowych, głównie w postaci turystyki i rekreacji.

TABELA 165: Gmina Jasień – struktura funkcjonalna według miejscowości.

Miejscowość	Funkcje podstawowe[162]	Funkcje uzupełniające (perspektywiczne)
1	2	3
Jasień	działalności produkcyjne i usługi	bez zmian
Bieszków	rolnictwo i leśnictwo	turystyka i rekreacja
Bronice	rolnictwo	bez zmian
Budziechów	rolnictwo i usługi	działalności produkcyjne
Golin	rolnictwo i usługi	bez zmian
Guzów	rolnictwo i leśnictwo	usługi (w tym turystyka i rekreacja)
Jabłoniec	rolnictwo, leśnictwo, górnictwo	usługi (w tym turystyka i rekreacja)

[162] Z pominięciem funkcji mieszkaniowej obecnej w każdej miejscowości.

1	2	3
Jaryszów	rolnictwo i leśnictwo	turystyka i rekreacja
Jasionna	rolnictwo i leśnictwo	turystyka i rekreacja
Jurzyn	rolnictwo i leśnictwo	turystyka i rekreacja
Lipsk Żarski	rolnictwo i leśnictwo	turystyka i rekreacja
Lisia Góra	rolnictwo i leśnictwo	działalności produkcyjne, turystyka i rekreacja
Mirkowice	rolnictwo i leśnictwo	bez zmian
Roztoki	rolnictwo i leśnictwo	turystyka i rekreacja
Świbna	rolnictwo i leśnictwo	turystyka i rekreacja
Wicina	rolnictwo i usługi	turystyka i rekreacja
Zabłocie	rolnictwo, leśnictwo, usługi	działalności produkcyjne, turystyka i rekreacja
Zieleniec	rolnictwo	turystyka i rekreacja

Źródło: Opracowanie własne, 2017.

Należy podkreślić, że wraz z tendencją do tworzenia większych (wysokotowarowych) gospodarstw rolnych, a tym samym postępującą likwidacją czy ograniczeniem działalności gospodarstw rodzinnych, obecna funkcja rolnicza określona w większości miejscowości jako jedna z podstawowych, ograniczać się będzie przede wszystkim jako wiodąca w strukturze zagospodarowania przestrzeni (struktura przestrzenna) i nie będzie stanowić wiodącej funkcji ekonomicznej (źródło dochodów mieszkańców). W perspektywie najbliższych kilkunastu lat należy więc spodziewać się dalszego ograniczenia funkcji rolniczej jako głównego bądź nawet uzupełniającego źródła utrzymania miejscowej ludności. W miejscowościach, które nie mają predyspozycji do rozwoju funkcji produkcyjnych i usługowych, dominować będzie przede wszystkim funkcja mieszkaniowa.

W związku z brakiem znaczących zmian w strukturze funkcjonalno-przestrzennej terenu, a jedynie rozwijaniem i korektą istniejących już rozwiązań można stwierdzić, że planowany rozwój gminy Jasień przebiegać będzie harmonijnie i nie powinien powodować poważnych konfliktów przestrzennych.

1.2. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów wynikające z audytu krajobrazowego.

Dla województwa lubuskiego nie sporządzono audytu krajobrazowego, w związku z czym nie dokonuje się oceny wpływu audytu krajobrazowego na kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów gminy Jasień.

1.3. Wpływ bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę na kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów i na możliwości finansowe gminy.

Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę został przedstawiony szczegółowo w rozdziale 10 części I niniejszego *Studium*.

Potrzeby związane z zabudową, powiększone o 30 %, określono na poziomie:

- dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, do realizacji na terenach zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, mieszkaniowo-usługowych oraz wielofunkcyjnych: 61100 m² (47000 m^2 +30%);
- dla zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej (jako potrzeby związane z budownictwem socjalnym): 650 m^2 (500 m^2 +30%);
- dla usług rynkowych, możliwych do realizacji na terenach mieszkaniowo-usługowych, usługowych oraz produkcyjno-usługowych: 1950 m^2 (1500 m^2, + 30%);

- dla zabudowy usług publicznych: 10075 m^2 (wartość średnia pomiędzy 7500 a 8000 m^2, + 30%) oraz 16 ha;
- dla zabudowy usług turystyki, do realizacji na terenach zabudowy mieszkaniowej z usługami turystyki oraz terenach usług turystyki: 16250 m^2 (wartość średnia pomiędzy 10000 a 15000 m^2, +30%) oraz 50 ha towarzyszących funkcji;
- dla zabudowy sportu i rekreacji: 6500 m^2 (5000 m^2, + 30%);
- dla farm fotowoltaicznych 32,5 ha (25 ha + 30%).

Na podstawie obliczonej chłonności terenów pod zabudowę należy stwierdzić, że:

- chłonność terenów przeznaczonych pod funkcje związane z zabudową mieszkaniową jednorodzinną, do realizacji na terenach zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, mieszkaniowo-usługowych oraz wielofunkcyjnych równa 69631 m² przewyższa potrzeby związane z lokalizacją zabudowy mieszkaniowej niskiej intensywności określone na poziomie 61100 m²;
- chłonność terenów przeznaczonych pod funkcje związane z zabudową mieszkaniową wielorodzinną równa 14536 m² przewyższa potrzeby związane z lokalizacją zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej określone na poziomie 6500 m²;
- chłonność terenów przeznaczonych pod funkcje związane z zabudową zagrodową, do realizacji na terenach wielofunkcyjnych równa 21286 m^2 przewyższa potrzeby związane z lokalizacją zabudowy zagrodowej określone na poziomie 0;
- chłonność terenów przeznaczonych pod funkcje związane z zabudową usług rynkowych równa 39874 m² przewyższa potrzeby związane z lokalizacją zabudowy z lokalizacją zabudowy usług rynkowych określone na poziomie 1950 m^2;
- chłonność terenów przeznaczonych pod funkcje związane zabudową usług publicznych równa 0 m² jest mniejsza w stosunku do potrzeb związanych z lokalizacją zabudowy usług publicznych określonych na poziomie 10075 m² o 10075 m^2;
- chłonność terenów przeznaczonych pod funkcje związane zabudową usług turystyki, do realizacji na terenach zabudowy mieszkaniowej z usługami turystyki oraz terenach usług turystyki, równa 20557 m² przewyższa potrzeby związane z lokalizacją zabudowy usług turystyki określonych na poziomie 16250 m²;
- chłonność terenów przeznaczonych pod funkcje związane z zabudową sportu i rekreacji równa 0 m^2 jest mniejsza w stosunku do potrzeb związanych z lokalizacją zabudowy sportu i rekreacji określonych na poziomie 6500 m^2 o 6500 m^2;
- chłonność terenów przeznaczonych pod funkcje związane z zabudową produkcyjno-usługową równa 260457 m² przewyższa potrzeby związane z lokalizacją zabudowy produkcyjnej określonych na poziomie 117000 m^2;
- chłonność terenów przeznaczonych na funkcje farm fotowoltaicznych równa 2,1430 ha jest mniejsza w stosunku do potrzeb określonych na poziomie 32,5 ha o 30,3570 ha.

Biorąc pod uwagę uśredniony wskaźnik intensywności zabudowy powierzchnię użytkową przelicza się na powierzchnię terenu pod:

- zabudowę usług publicznych 5,0375 ha;
- zabudowę sportu i rekreacji: 3,2500 ha

W związku z powyższym w niniejszym studium wyznacza się nowe tereny pod funkcje związane z zabudową:

- usług publicznych: 15.1UP o powierzchni 4,8100 ha (9620 m^2);

- farm fotowoltaicznych: 1.1K,PEF (na terenie oczyszczalni ścieków), 1.2 PEF i 16.1-16.10PEF o powierzchni 26,4588 ha.

Ponadto studium uwzględnia wprowadzenie funkcji usług kultury związanych z zagospodarowaniem terenu byłego hitlerowskiego obozu pracy Al Gassen (filii byłego niemieckiego nazistowskiego obozu koncentracyjnego Gross Rosen). Teren ten mieści się w zapotrzebowaniu dodatkowych 11 ha na funkcje usług kultury na ten cel.

Tereny te w większości posiadają dostęp do istniejących dróg. Teren 10.1ZL,UK posiada możliwość wyposażenia w sieć wodociągową. Tereny 10.1ZL,UK i 15.1UP z racji lokalizacji poza granicą aglomeracji zgodnie z przepisami odrębnymi obowiązującymi na dzień sporządzenia projektu niniejszego studium mogą zostać wyposażone w indywidualne oczyszczalnie ścieków lub zbiorniki bezodpływowe. Teren 15.1UP wymaga realizacji drogi o długości 600 m oraz sieci wodociągowej o długości 600 m. Tereny 1.1-1.2 PEF, 1.1 K,PEF i 16.1-16.10 PEF nie wymagają nakładów finansowych gminy w zakresie wyposażenia w infrastrukturę techniczną. Do obsługi komunikacyjnej terenów 16.1-16.10 PEF niezbędne jest wybudowanie dróg o łącznej długości 1050 m.

Do obliczenia chłonności obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno – przestrzennej w granicach jednostki osadniczej, w rozumieniu art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 2003 roku o urzędowych nazwach miejscowości i obiektów fizjograficznych, wliczono również te działki, które dotychczas nie są wskazane do zabudowy (tak zwane luki w zabudowie). Zajmują one łączny obszar 1,1568 ha w obrębach ewidencyjnych: Jasień (0,3113 ha) i Mirkowice (0,8455 ha). Działki te zostały przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną i zabudowę mieszkaniowo-usługową.
W związku z tym oraz z uwagi na brak przeciwwskazań do włączenia takich działek do strefy zabudowy, poszerzono tereny zainwestowane w ramach zwartej struktury funkcjonalno – przestrzennej (w przedstawionych na rysunku kierunków zagospodarowania przestrzennego studium granicach obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostki osadniczej).
Działki włączone do zwartej strukturze funkcjonalno – przestrzennej posiadają bezpośredni dostęp do dróg i sieci wodociągowej. Te z działek, które zlokalizowane są w granicach aglomeracji posiadają dostęp do sieci kanalizacyjnej lub znajdują się w zasięgu planowanej rozbudowy sieci kanalizacyjnej, natomiast działki zlokalizowane poza granicą aglomeracji zgodnie z przepisami odrębnymi mogą zostać wyposażone w indywidualne oczyszczalnie ścieków lub zbiorniki bezodpływowe.
W związku z powyższym przeznaczenie przedmiotowych działek pod zabudowę nie będzie ze sobą niosło dodatkowych kosztów obciążających budżet gminy.

Zgodnie z informacjami zamieszczonymi w rozdziale 10.4 części I niniejszego studium, wprowadzenie nowych terenów pod zabudowę i zainwestowanie będzie wymagało wydatkowania około 90 tys zł tytułem kosztów budowy sieci wodociągowej i około 1,65 mln zł odnośnie kosztów budowy dróg dojazdowych. Biorąc pod uwagę powyższe należy stwierdzić, że realizacja nowej zabudowy i zainwestowania na wskazanych terenach jest możliwa z punktu widzenia obciążenia inwestycyjnego gminy budową nowej infrastruktury technicznej.

Analizują powyższe należy stwierdzić, że struktura przestrzenna gminy nie ulegnie znaczącym zmianom.

1.4. Funkcja osadnicza.

Rozwój funkcji osadniczej, ze względu na uwarunkowania fizjograficzne, środowiskowe, kulturowe, infrastrukturalne i komunikacyjne powinien przede wszystkim skupiać się na uzupełnianiu istniejących układów zabudowy, a w dalszej kolejności ich rozbudowie w oparciu o istniejące i projektowane ciągi komunikacyjne.

W zakresie osadnictwa i budownictwa mieszkaniowego dla gminy Jasień ustala się następujące kierunki rozwoju:
- uzupełnienia istniejącej zabudowy;
- dopuszczenie przekształceń funkcji pierwotnych (zabudowy zagrodowej) do funkcji usług lokalnych lub zabudowy mieszkaniowej;
- kształtowanie nowej zabudowy w ramach strefy dopuszczalnego zainwestowania – tworzenie zabudowy zwartej (wypełnianie luk, enklaw, realizacja zabudowy w bezpośrednim sąsiedztwie terenów zainwestowanych wzdłuż istniejących dróg);
- uzupełnienie niezbędnego zakresu usług podstawowych.

Dla nowo lokalizowanej zabudowy mieszkaniowej oraz mieszkaniowo-usługowej postuluje się:
1) realizację nowej zabudowy o formie architektonicznej uzasadnionej historycznie, nawiązującej do istniejącej zabudowy miejscowości, z uwzględnieniem cech charakterystycznych dla lokalnej zabudowy;
2) realizację obiektów z pokryciem dachu ceramicznym lub z materiałów o fakturze i barwie odpowiadającej pokryciu ceramicznemu oraz z materiałów naturalnych, kształtowaniem połaci dachowych regularnym, symetrycznym;
3) realizację zabudowy o zbliżonej kubaturze, wysokości, geometrii dachu oraz układzie względem głównych ciągów komunikacyjnych w obrębie jednostek planistycznych;
4) ograniczanie możliwości realizacji indywidualnych wjazdów z terenów położonych przy drodze krajowej.

Uściślenia parametrów nowej zabudowy należy dokonać na etapie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań. Kształtowanie zabudowy powinno odbywać się przy zachowaniu harmonii i właściwych proporcji pomiędzy terenami zainwestowanymi a otaczającym krajobrazem. W celu wzbogacenia układów zabudowy dopuszcza się lokalizowanie dominant przestrzennych, decydujących o charakterze wnętrz urbanistycznych i całych obszarów.

W ramach rozwoju funkcji osadniczej związanej z rozbudową układów zabudowy należy zabezpieczyć w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego niezbędne tereny służące obsłudze komunikacyjnej, tereny infrastruktury technicznej, obszary zieleni, w tym pełniące rolę przestrzeni publicznej, a także niezbędne do zaspokojenia potrzeb mieszkańców usługi.

W ramach niniejszego studium terenami predysponowanymi do pełnienia funkcji osadniczej są przede wszystkim tereny oznaczone na rysunku studium symbolami:
a) MN – tereny o dominującej funkcji zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej;
b) MW – tereny o dominującej funkcji zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej;
c) MU – tereny o dominującej funkcji zabudowy mieszkaniowo-usługowej – w zakresie zabudowy mieszkaniowej;
d) M,U – tereny o dominującej funkcji zabudowy mieszkaniowej oraz usługowej – w zakresie zabudowy mieszkaniowej;
e) M,UT – tereny o dominującej funkcji zabudowy mieszkaniowej oraz usług turystyki – w zakresie zabudowy mieszkaniowej;
f) RMU – tereny o dominującej funkcji zabudowy mieszkaniowo-usługowej i zagrodowej – w zakresie zabudowy mieszkaniowej;
g) R,M – tereny o dominującej funkcji terenów rolnych i zabudowy zagrodowej – w zakresie możliwości lokalizacji zabudowy mieszkaniowej w zakresie przeznaczenia uzupełniającego;
h) U,M – tereny o dominującej funkcji zabudowy usługowej oraz mieszkaniowej – w zakresie zabudowy mieszkaniowej.

1.5. Funkcja usługowa.

Funkcja usługowa na terenie gminy Jasień powinna się rozwijać w celu poprawy jakości życia mieszkańców. W każdej miejscowości powinna być stworzona możliwość lokalizacji usług. Oprócz wydzielonych terenów pod usługi dopuszcza się lokalizowanie usług oświaty, kultury, sportu, zdrowia i opieki społecznej i innych usług publicznych na terenach mieszkaniowych, mieszkaniowo – usługowych, usługowych oraz innych zgodnie z ustaleniami studium.

Podstawowym ośrodkiem usługowym jest miasto Jasień, skupiające funkcje usług publicznych, w tym administracji, a także stanowiące centrum usługowe. W pozostałych miejscowościach funkcje usługowe realizowane powinny być w zakresie niezbędnym zarówno dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, jak i rozwoju terenów zainwestowanych. Należy dążyć do wyodrębnienia lokalnych ośrodków usługowych w poszczególnych miejscowościach gminy.

Innym aspektem funkcji usługowej są tereny sportu i rekreacji, predysponowane do pełnienia funkcji przestrzeni publicznych.

Charakter zabudowy usługowej powinien nawiązywać do charakteru sąsiadującej zabudowy mieszkaniowej, za wyjątkiem sytuacji, gdy zespół zabudowy usługowej tworzy wyodrębniony układ, możliwy do rozbudowy, wyróżniający się spośród pozostałej zabudowy układu ruralistycznego, jak choćby historyczne zespoły usług. W celu wzbogacenia układów zabudowy dopuszcza się lokalizowanie dominant przestrzennych, decydujących o charakterze wnętrz urbanistycznych i całych obszarów.

Kolejnym aspektem funkcji usługowej jest funkcja turystyczna. Ekologiczny rozwój turystyki powinien być nastawiony na budowę małych ośrodków dla turystów poszukujących spokoju i odosobnienia oraz kontaktu z naturą. Ten kierunek, zgodny z ideą ekorozwoju, zakłada unikanie degradacji walorów przyrodniczych. Teren gminy predysponowany jest do rozwoju trzech rodzajów aktywizacji ekoturystycznej: agroturystyka, turystyka wiejska i turystyka umiarkowanie masowa.

Biorąc pod uwagę zasoby przyrodniczo – krajobrazowe regionu oczekuje się rozwoju następujących form ekoturystyki: krajoznawcza, rekreacyjna weekendowa oraz turystyka specjalistyczna. Aby osiągnąć wyżej wymienione cele należy przede wszystkim:

- zainwestować w budowę nowych funkcjonalnych obiektów sportowo – rekreacyjnych;
- rozszerzyć bazę noclegową i gastronomiczną, zwłaszcza w większych wsiach;
- przygotować zabytki kultury i przyrody na przyjęcie turystów poprzez: urządzenie parkingów, ogrodzenia oraz inne działania zależne od specyfiki miejsca;
- uzgodnić z właścicielami zbiorników wodnych zasady bezkolizyjnego użytkowania turystycznego;
- zorganizować tereny do liniowej i obszarowej penetracji turystycznej na przyjęcie wypoczywających: pola biwakowe, wiaty, punkty widokowe, stanowiska do łowienia ryb, ambony;
- zagospodarować przebiegające przez gminę szlaki rowerowe: punkty odpoczynku, toalety, tablice informacyjne, parkingi rowerowe, itp.
- oznakować dodatkową sieć szlaków, zwłaszcza dla turystyki pieszej, konnej, ewentualnie kajakowej i powiązać ją z istniejącą siecią znakowanych tras w sąsiednich gminach.

Walory przyrodnicze regionu powinny wpłynąć na rozbudowę infrastruktury turystycznej, szczególnie bazy noclegowo – gastronomicznej. Równie istotne jest stałe zwiększanie standardu istniejących obiektów. Ponadto

wskazane jest wprowadzanie funkcji turystycznych do obiektów zabytkowych, przede wszystkim poprzez adaptację zespołów pałacowo – parkowych i zabudowań folwarcznych na hotele, zajazdy lub pensjonaty z towarzyszącymi im ośrodkami sportów np.: jeździeckimi. Aby wykorzystać istniejący potencjał tych obiektów należy doskonalić ich standard, dostosować infrastrukturę do wymogów architektonicznych, ekologicznych oraz ogólnych uwarunkowań ładu przestrzennego.

W ramach niniejszego studium terenami predysponowanymi do pełnienia funkcji usługowej są przede wszystkim tereny oznaczone na rysunku studium symbolami:

a) MU – tereny o dominującej funkcji zabudowy mieszkaniowo-usługowej – w zakresie przeznaczenia pod funkcje usługowe;
b) M,U – tereny o dominującej funkcji zabudowy mieszkaniowej oraz usługowej – w zakresie zabudowy usługowej;
c) M,UT – tereny o dominującej funkcji zabudowy mieszkaniowej oraz usług turystyki – w zakresie zabudowy usług turystyki;
d) RMU – tereny o dominującej funkcji zabudowy mieszkaniowo-usługowej i zagrodowej – w zakresie przeznaczenia pod funkcje usługowe;
e) U – tereny o dominującej funkcji zabudowy usługowej;
f) UK – tereny o dominującej funkcji usług kultury;
g) UO – tereny o dominującej funkcji usług oświaty;
h) UP – tereny o dominującej funkcji usług publicznych;
i) UT – tereny o dominującej funkcji usług turystyki;
j) U,M – tereny o dominującej funkcji zabudowy usługowej oraz mieszkaniowej – w zakresie zabudowy usługowej;
k) US – tereny o dominującej funkcji terenów sportu i rekreacji;
l) US,ZP – tereny o dominującej funkcji terenów sportu i rekreacji oraz zieleni urządzonej – w zakresie przeznaczenia pod tereny sportu i rekreacji;
m) P,U – tereny o dominującej funkcji zabudowy produkcyjnej oraz usługowej – w zakresie przeznaczenia pod funkcje usługowe;
n) AG – tereny o dominującej funkcji zabudowy produkcyjnej oraz usługowej – w zakresie przeznaczenia pod funkcje usługowe;
o) R/U – tereny o dominującej funkcji terenów rolniczych z perspektywicznym przeznaczeniem pod tereny usług – po przeznaczeniu pod tereny usług;
p) R/AG – tereny o dominującej funkcji terenów rolniczych z perspektywicznym przeznaczeniem pod tereny aktywności gospodarczych – po przeznaczeniu pod tereny aktywności gospodarczych, w zakresie przeznaczenia pod funkcje usługowe;
q) ZL,UK – tereny o dominującej funkcji lasów i usług kultury – w zakresie przeznaczenia pod usługi kultury;
r) ZC,UK – tereny o dominującej funkcji cmentarzy i usług kultury – w zakresie przeznaczenia pod usługi kultury.

1.6. Funkcja produkcyjna.

Tereny produkcyjne powinny funkcjonować w oparciu o tereny produkcyjno-usługowe P,U i aktywności gospodarczych AG. Docelowo funkcję tą będą pełnić również tereny R/AG.

Dopuszcza się lokalizowanie zakładów rzemieślniczych wśród istniejącej zabudowy zagrodowej mieszkaniowej i mieszkaniowo – usługowej pod warunkiem braku kwalifikacji zakładów jako przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

Wszelkie inwestycje związane z zabudową produkcyjną i górnictwem, niezależnie od zapisów niniejszego studium, obowiązują przepisy odrębne dotyczące warunków emisji do środowiska a także zachowanie standardów środowiska na granicach terenów na których są zlokalizowane.

Funkcji produkcyjna na terenie gminy rozwijana jest także w ramach funkcji górniczej na terenach eksploatacji surowców PG. Funkcjonowanie terenu powinno się wiązać ze szczególnym zachowaniem norm środowiska na terenach przyległych, w szczególności przeznaczonych pod funkcje osadnicze, zgodnie z przepisami odrębnymi. Po zakończeniu eksploatacji wymagane jest przeprowadzenie rekultywacji terenu w kierunku określonym w projekcie rekultywacji.

Specyficznym rodzajem terenów produkcyjnych są tereny rozmieszczenia urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii w zakresie fotowoltaiki, klasyfikowane jako tereny przemysłowe w myśl Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 roku w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Niniejsze studium wyznacza tereny rozmieszczenia urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii w zakresie fotowoltaiki PEF. Rozmieszczenie urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii – farma fotowoltaiczna przewidziano również jako funkcję równoważną na terenie K,PEF. Na terenach tych dopuszczono lokalizację urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW. Dla terenów PEF i K,PEF wyznaczono strefy ochronne, pokrywające się z granicami terenów.

W ramach niniejszego studium terenami predysponowanymi do pełnienia funkcji produkcyjnej są przede wszystkim tereny oznaczone na rysunku studium symbolami:

a) P,U – tereny o dominującej funkcji zabudowy produkcyjnej oraz usługowej – w zakresie przeznaczenia pod funkcje produkcyjne;
b) AG – tereny o dominującej funkcji aktywności gospodarczych – w zakresie przeznaczenia pod funkcje produkcyjne;
c) PG – tereny o dominującej funkcji terenów eksploatacji surowców;
d) PEF – tereny rozmieszczenia urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii - farma fotowoltaiczna;
e) R/AG – tereny o dominującej funkcji terenów rolniczych z perspektywicznym przeznaczeniem pod tereny aktywności gospodarczych – po przeznaczeniu pod tereny aktywności gospodarczych, w zakresie przeznaczenia pod funkcje produkcyjne;
f) RU – tereny o dominującej funkcji obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych – w zakresie funkcji wytwórczych;
g) ZL/PG – tereny o dominującej funkcji lasów z dopuszczeniem przeznaczenia pod tereny eksploatacji kopalin – w przypadku przeznaczenia pod tereny eksploatacji kopalin;
h) K,PEF – tereny obiektów i urządzeń odprowadzania ścieków oraz tereny rozmieszczenia urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii – farma fotowoltaiczna – w zakresie terenów rozmieszczenia urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii – farmy fotowoltaicznej.

1.7. Funkcja rolnicza.

Na wartościowych areałach rolnych (III – IV klasa bonitacyjna) produkcja rolnicza powinna być ukierunkowana na produkcję polową. Produkcja polowa na gruntach V i VI klasy może okazać się znacznie mniej opłacalna. Preferowana alternatywna forma ich zagospodarowania to przeznaczenie na użytki zielone. Jako uzupełnienie działalności gospodarstw indywidualnych proponuje się rozwój agroturystyki.
Dopuszcza się zalesianie gruntów klas bonitacyjnych IV-VI.

Dopuszcza się ustalanie w planach miejscowych zakazu zabudowy na gruntach rolnych.

Dopuszcza się lokalizację zabudowy zagrodowej, zabudowy obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych oraz obiektów i urządzeń zlokalizowanych na terenach rolnych na podstawie przepisów odrębnych.
Lokalizowana na takich zasadach zabudowa zagrodowa powinna spełniać warunki określone w poszczególnych obrębach ewidencyjnych dla zabudowy lokalizowanej na terenach oznaczonych na rysunku studium symbolem RMU.

W ramach niniejszego studium terenami szczególnie predysponowanymi do pełnienia funkcji rolniczej są przede wszystkim tereny oznaczone na rysunku studium symbolami:

a) R – tereny o dominującej funkcji terenów rolniczych;
b) RMU – tereny o dominującej funkcji zabudowy mieszkaniowo-usługowej i zagrodowej – zakresie zabudowy zagrodowej;
c) RU – tereny o dominującej funkcji obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych;
d) R,M – tereny o dominującej funkcji terenów rolnych i zabudowy zagrodowej – na części terenów nieobjętych lokalizacją zabudowy innej niż zagrodowa;
e) R/U – tereny o dominującej funkcji terenów rolniczych z perspektywicznym przeznaczeniem pod tereny usług – do czasu przeznaczenia pod tereny usług;
f) R/AG – tereny o dominującej funkcji terenów rolniczych z perspektywicznym przeznaczeniem pod tereny aktywności gospodarczych – do czasu przeznaczenia pod tereny aktywności gospodarczych;
g) R/ZL – tereny rolnicze przewidziane do zalesienia – do czasu zalesienia;
h) WS,R – tereny wód powierzchniowych oraz terenów rolnych – w zakresie terenów rolnych.

1.8. Funkcja leśna.

Ze względu na znaczącą lesistość gminy funkcja gospodarki leśnej należy do wiodących funkcji gminy Jasień. Powinna stanowić bazę do rozwoju funkcji turystycznej i rekreacyjnej z jednoczesną ochroną wysokich walorów przyrodniczych.

Nadrzędnym celem ochrony ekosystemów leśnych jest utrzymanie i odtwarzanie ich charakteru, zbliżonego do pierwotnego oraz naturalnego, a także prowadzenie racjonalnej gospodarki leśnej związanej z pozyskiwaniem drewna.

Gospodarka leśna na omawianym terenie prowadzona jest w oparciu o plany urządzenia lasu, sporządzane przez ich administratorów.

Racjonalna gospodarka leśna zapewnia: ochronę gleb i terenów szczególnie narażonych na zniszczenie lub uszkodzenie oraz ochronę wód powierzchniowych i głębinowych. Właściwa gospodarka leśna pozwala

miejscowym lasom na spełnianie różnych funkcji, które można podzielić na dwie podstawowe grupy: funkcja produkcyjna i pozaprodukcyjna. Funkcje produkcyjne (gospodarcze) lasu polegają na zdolności do produkcji biomasy i ciągłego powtarzania tego procesu, co umożliwia trwałe użytkowanie drewna i surowców niedrzewnych pozyskiwanych z lasu, w tym użytków gospodarki łowieckiej. Do funkcji pozaprodukcyjnych zaliczyć należy: funkcje ekologiczne i społeczne. Funkcje ekologiczne wyrażają się między innymi korzystnym wpływem lasów na kształtowanie: klimatu, atmosfery, regulacji obiegu wody w przyrodzie, ochronę gleb przed erozją i krajobrazu przed stepowieniem, zachowanie potencjału biologicznego (różnorodność gatunków i ekosystemów) i różnorodności krajobrazu. Funkcje społeczne lasu kształtują głównie korzystne warunki: zdrowotne, rekreacyjne, turystyczne i edukacyjne dla społeczeństwa. Produkcja drewna jest tutaj ograniczona ze względu na pełnione funkcje pozaprodukcyjne. Dlatego też zagospodarowanie tych lasów winno mieć na celu trwałość utrzymania drzewostanu z zachowaniem w nich walorów estetyczno – krajobrazowych.

Dopuszcza się funkcjonowanie i rozbudowę istniejących obiektów i urządzeń zlokalizowanych na terenach leśnych na podstawie przepisów odrębnych.

Zgodnie z zapisami rozdziału 2. „Kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny wyłączone z zabudowy” części II „Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy Jasień” studium, dopuszcza się zalesianie gruntów rolnych klas bonitacyjnych IV-VI.

W ramach niniejszego studium terenami szczególnie predysponowanymi do pełnienia funkcji gospodarki leśnej są przede wszystkim tereny oznaczone na rysunku studium symbolami:

a) ZL – tereny o dominującej funkcji lasów;
b) ZL,ZP – tereny o dominującej funkcji lasów oraz zieleni urządzonej – w zakresie terenów lasów;
c) ZL,UK – tereny o dominującej funkcji lasów i usług kultury – w zakresie terenów lasów;
d) ZL/PG – tereny o dominującej funkcji lasów z dopuszczeniem przeznaczenia pod tereny eksploatacji kopalin – do czasu przeznaczenia pod tereny eksploatacji kopalin;
e) RL – tereny o dominującej funkcji obsługi produkcji w gospodarstwach leśnych;
f) R/ZL – tereny rolnicze przewidziane do zalesienia – po zalesieniu.

2. KIERUNKI I WSKAŹNIKI DOTYCZĄCE ZAGOSPODAROWANIA ORAZ UŻYTKOWANIA TERENÓW, W TYM TERENY PRZEZNACZONE POD ZABUDOWĘ ORAZ TERENY WYŁĄCZONE SPOD ZABUDOWY.

2.1. Metodologia ustaleń studium w zakresie kierunków i wskaźników dotyczących zagospodarowania oraz użytkowania terenów.

Kierując się zasadą optymalizowania zasad zagospodarowania przestrzennego w odniesieniu do istniejących uwarunkowań, określono zasady zagospodarowania terenu w podziale na jednostki planistyczne, określane w zakresie poszczególnych obrębów ewidencyjnych.

Dla poszczególnych funkcji terenu w ramach jednostek planistycznych określono zasady i wskaźniki zagospodarowania w postaci ustaleń ujętych w podrozdziale 2.2 i 2.3. Dodatkowo w rozdziale 16. określono wytyczne do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, odnoszące się zarówno do zasad i wskaźników zagospodarowania poszczególnych jednostek planistycznych, jak i do pozostałych ustaleń studium.

TABELA 165: Gmina Jasień – zestawienie ilości jednostek planistycznych w podziale na obręby ewidencyjne.

PRZEZNACZENIE TERENU	LICZBA JEDNOSTEK PLANISTYCZNYCH W RAMACH JEDNOLITEGO PRZEZNACZENIA TERENU																
	1 – Jasień	2 – Bieszków	3 – Bronice	4 – Budziechów	5 – Golin	6 – Guzów	7 – Jabłoniec	8 – Jasionna	9 – Jurzyn	10 – Mirkowice	11 – Lisia Góra	12 – Lipsk Żarski	13 – Roztoki	14 – Świbna	15 – Wicina	16 – Zabłocie	17 – Zieleniec
1	*2*	*3*	*4*	*5*	*6*	*7*	*8*	*9*	*10*	*11*	*12*	*13*	*14*	*15*	*16*	*17*	*18*
MN	8	2		3	1		1		1	2	2		3			4	
MW	3										1						
MU	17			3		1				1				1			
M,U	2																
M,UT														1		1	
RMU		6	8	4	9	7	7	6	6	1	4	9	1	3	5	10	6
R,M		5	3	6	6	4	7	3	2	2	2	6	2	2	3	4	4
U	7			1				1				1		1	1		
UK	3		1	2	1	1	1	1				1		1	2		
UO	3				1										1		
UP											1				2	1	
UT						1								4	1		
U,M				3			1										
US	5	1	1	1	1		1	1	1	1		2	1	2	2	2	2
US,ZP	1																
P,U	6				1							1					
AG	9			2			3				1						
PEF	2															10	
PG							1	3	1								
R		10	3	6	5	3	6	7	14	6	11	9	4	10	4	7	5
RL																1	
RU											1						
R/U															4		
R/AG	1			2													
R/ZL							1			1	1						
ZL	13	11	14	16	6	10	27	9	9	22	12	20	9	14	14	23	7
ZL,UK																	
ZL,ZP	1																
ZL/PG				1			1		1								
ZN				3		1											
ZP	5			1	1		1	1				2		1	1	1	
ZC	2	1	1		1		1	1	1		1	1			1	1	
ZC,UK							1								1		
ZD	2																
WS	3	1		4	2		1	1		3	3	2		3		1	
WH	1																
E				1													
G	1																
K,PEF	1																
O	1																

1	*2*	*3*	*4*	*5*	*6*	*7*	*8*	*9*	*10*	*11*	*12*	*13*	*14*	*15*	*16*	*17*	*18*
W	**2**			**5**													
KS	**2**																
KK	**1**	**1**		**1**						**1**							
KI	**1**						**2**					**2**					
KDZ	**5**	**6**	**2**	**4**	**2**	**1**	**3**	**2**	**3**	**3**	**1**	**2**	**2**	**3**	**2**	**4**	**2**
KDL	**3**						**1**			**1**							

2.2. Podstawowe zasady zagospodarowania poszczególnych jednostek planistycznych.

Dla wyznaczonych zgodnie z rysunkiem studium jednostek planistycznych określono przeznaczenie i zasady zagospodarowania terenu. Podstawowe zasady przedstawione poniżej oraz ustalenia dla terenów w poszczególnych jednostkach planistycznych, należy rozumieć łącznie z zasadami szczegółowymi określonymi w podrozdziale 2.3.

Ilekroć w ustaleniach mowa jest o funkcjach podstawowych terenów oznacza to, że w ramach danej jednostki planistycznej wyznaczonej w studium, przy miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego należy przeznaczyć nie mniej niż połowę powierzchni pod funkcje określone jako funkcje podstawowe. Dopuszczalne jest wyznaczanie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, w ramach danej jednostki planistycznej ustalonej w studium, wyodrębnionych terenów zarówno z katalogu przeznaczeń podstawowych jak i uzupełniających – w tym ich łączenie lub wybór dostosowany do uwarunkowań. Z tego też względu dopuszczalne z punktu widzenia zgodności ze studium jest wyznaczanie w miejscowych planach zagospodarowania terenów przeznaczonych wyłącznie pod funkcje określone jako uzupełniające pod warunkiem, że łączna ich powierzchnia nie przekroczy połowy powierzchni jednostki planistycznej ustalonej w studium (patrz rozdział 18. części II niniejszego studium).
Podane dla każdej kategorii jednostek planistycznych przeznaczenia podstawowe i uzupełniające należy traktować jak katalog dopuszczalnych i wskazanych kierunków zagospodarowania, a nie zaś jak zestaw przeznaczeń obowiązkowy do łącznego ustalania każdorazowo dla wyznaczanych terenów.

TERENY ZABUDOWY MIESZKANIOWO-USŁUGOWEJ:

Dla terenów oznaczonych na rysunku studium symbolami **MN – tereny o dominującej funkcji zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej** ustala się:

1) funkcja podstawowa: tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej;
2) funkcja uzupełniająca: tereny zabudowy mieszkaniowo-usługowej, w tym usługi agroturystyki, usługi, zieleń urządzona i nieurządzona, wody śródlądowe, drogi, ciągi pieszo-jezdne i piesze, ścieżki i trasy rowerowe, parkingi, obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej;
3) dopuszcza się przeznaczanie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego jednostkowych nieruchomości na cele usługowe związane z zabudową mieszkaniową, szczególnie pod usługi handlu, gastronomii lub usługi publiczne (zdrowia, oświaty, kultury);
4) maksymalna wysokość nowej zabudowy: 10m.

Dla terenów oznaczonych na rysunku studium symbolami **MW – tereny o dominującej funkcji zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej** ustala się:

1) funkcja podstawowa: tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej;

2) funkcja uzupełniająca: tereny zabudowy mieszkaniowo-usługowej, usługi, zieleń urządzona i nieurządzona, drogi, ciągi pieszo-jezdne i piesze, ścieżki i trasy rowerowe, parkingi, obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej;
3) dopuszcza się przeznaczanie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego jednostkowych nieruchomości na cele usługowe związane z zabudową mieszkaniową, szczególnie pod usługi handlu, gastronomii lub usługi publiczne (zdrowia, oświaty, kultury);
4) maksymalna wysokość nowej zabudowy: 16m.

Dla terenów oznaczonych na rysunku studium symbolami **MU – tereny o dominującej funkcji zabudowy mieszkaniowo-usługowej** ustala się:
1) funkcja podstawowa: tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i wielorodzinnej, tereny zabudowy mieszkaniowo-usługowej, tereny zabudowy usługowej;
2) funkcja uzupełniająca: tereny sportu i rekreacji, zieleń urządzona i nieurządzona, wody śródlądowe, drogi, ciągi pieszo-jezdne i piesze, ścieżki i trasy rowerowe, parkingi, obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej;
3) maksymalna wysokość nowej zabudowy: 12m.

Dla terenów oznaczonych na rysunku studium symbolami **M,U – tereny o dominującej funkcji zabudowy mieszkaniowej oraz usługowej** ustala się:
1) funkcja podstawowa: tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, tereny zabudowy mieszkaniowo-usługowej w zabudowie wielorodzinnej, tereny zabudowy usługowej;
2) funkcja uzupełniająca: tereny sportu i rekreacji, zieleń urządzona i nieurządzona, drogi, ciągi pieszo-jezdne i piesze, ścieżki i trasy rowerowe, parkingi, obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej;
3) maksymalna wysokość nowej zabudowy: 12m.

Dla terenów oznaczonych na rysunku studium symbolami **M,UT – tereny o dominującej funkcji zabudowy mieszkaniowej oraz usług turystyki** ustala się:
1) funkcja podstawowa: tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, tereny zabudowy mieszkaniowo-usługowej w zabudowie jednorodzinnej, tereny zabudowy usług turystyki, tereny sportu i rekreacji;
2) funkcja uzupełniająca: zieleń urządzona i nieurządzona, drogi, ciągi pieszo-jezdne i piesze, ścieżki i trasy rowerowe, parkingi, obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej;
3) maksymalna wysokość nowej zabudowy: 12m.

Dla terenów oznaczonych na rysunku studium symbolami **RMU – tereny o dominującej funkcji zabudowy mieszkaniowo-usługowej oraz zagrodowej** ustala się:
1) funkcja podstawowa: tereny zabudowy zagrodowej w gospodarstwach rolnych, zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, zabudowa mieszkaniowo-usługowa, zabudowa usługowa, w tym usługi turystyki;
2) funkcja uzupełniająca: tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, tereny sportu i rekreacji, tereny nieuciążliwej zabudowy produkcyjnej (rzemieślniczej), tereny obsługi produkcji w gospodarstwa rolnych, zieleń urządzona i nieurządzona, wody śródlądowe, drogi, ciągi pieszo-jezdne i piesze, ścieżki i trasy rowerowe, parkingi, obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej;
3) tereny nieuciążliwej zabudowy produkcyjnej (rzemieślniczej) oraz tereny obsługi produkcji w gospodarstwa rolnych ogranicza się wyłącznie do inwestycji niezaliczanych do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko;
4) maksymalna wysokość nowej zabudowy: 12m.

Dla terenów oznaczonych na rysunku studium symbolami **R,M – tereny o dominującej funkcji zabudowy mieszkaniowo-usługowej oraz zagrodowej i zieleni urządzonej** ustala się:

1) funkcja podstawowa: tereny rolne, tereny zabudowy zagrodowej w gospodarstwach rolnych, zabudowa mieszkaniowo-usługowa;
2) funkcja uzupełniająca: zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, tereny zieleni urządzonej, wody śródlądowe, drogi, ciągi pieszo-jezdne i piesze, ścieżki i trasy rowerowe, parkingi, obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej;
3) maksymalna wysokość nowej zabudowy: 12m.

Dla terenów oznaczonych na rysunku studium symbolami **U – tereny o dominującej funkcji zabudowy usługowej** ustala się:

1) funkcja podstawowa: tereny zabudowy usługowej;
2) funkcja uzupełniająca: tereny zabudowy mieszkaniowo-usługowej, tereny sportu i rekreacji, zieleń urządzona i nieurządzona, wody śródlądowe, drogi, ciągi pieszo-jezdne i piesze, ścieżki i trasy rowerowe, parkingi, obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej;
3) maksymalna wysokość nowej zabudowy: 12m.

Dla terenów oznaczonych na rysunku studium symbolami **UK – tereny o dominującej funkcji zabudowy usług kultury** ustala się:

1) funkcja podstawowa: tereny zabudowy usług kultury – obiekty sakralne;
2) funkcja uzupełniająca: usługi innego typu niż wymienione w pkt 1, zabudowa mieszkaniowa związana z funkcjami usługowymi, tereny sportu i rekreacji, zieleń urządzona i nieurządzona, wody śródlądowe, drogi, ciągi pieszo-jezdne i piesze, ścieżki i trasy rowerowe, parkingi, urządzenia infrastruktury technicznej, z zastrzeżeniem pkt 3;
3) dla terenu 4.2UK dodatkowym przeznaczeniem uzupełniającym jest nieczynny cmentarz;
4) maksymalna wysokość nowej zabudowy: 15m.

Dla terenów oznaczonych na rysunku studium symbolami **UO – tereny o dominującej funkcji zabudowy usług oświaty** ustala się:

1) funkcja podstawowa: tereny zabudowy usług oświaty;
2) funkcja uzupełniająca: usługi o charakterze publicznym innego typu niż wymienione w pkt 1, zabudowa mieszkaniowa związana z funkcjami usługowymi, tereny sportu i rekreacji, zieleń urządzona i nieurządzona, wody śródlądowe, drogi, ciągi pieszo-jezdne i piesze, ścieżki i trasy rowerowe, parkingi, urządzenia infrastruktury technicznej;
3) maksymalna wysokość nowej zabudowy: 15m.

Dla terenów oznaczonych na rysunku studium symbolami **UP – tereny o dominującej funkcji zabudowy usług o charakterze publicznym** ustala się:

1) funkcja podstawowa: tereny zabudowy usług o charakterze publicznym, w tym: oświaty, kultury, zdrowia, opieki;
2) funkcja uzupełniająca: usługi innego typu niż wymienione w pkt 1, tereny sportu i rekreacji, zieleń urządzona i nieurządzona, tereny upraw rolnych, wody śródlądowe, drogi, ciągi pieszo-jezdne i piesze, ścieżki i trasy rowerowe, parkingi, urządzenia infrastruktury technicznej;
3) maksymalna wysokość nowej zabudowy: 12m.

Dla terenów oznaczonych na rysunku studium symbolami **UT – tereny o dominującej funkcji terenów usług turystyki** ustala się:

1) funkcja podstawowa: tereny usług turystyki;
2) funkcja uzupełniająca: usługi innego typu niż wymienione w pkt 1, zabudowa mieszkaniowo-usługowa, tereny sportu i rekreacji, zieleń urządzona i nieurządzona, wody powierzchniowe, drogi, ciągi pieszo-jezdne i piesze, ścieżki i trasy rowerowe, parkingi, urządzenia infrastruktury technicznej;
3) dopuszcza się lokalizowanie urządzeń związanych z podstawową funkcją terenu, a także obiektów małej architektury;
4) maksymalna wysokość nowej zabudowy: 12m;
5) zakaz lokalizacji zabudowy mieszkaniowej w zabudowie wolnostojącej.

Dla terenów oznaczonych na rysunku studium symbolami **U,M – tereny o dominującej funkcji zabudowy usługowej i mieszkaniowej** ustala się:

1) funkcja podstawowa: tereny zabudowy usługowej, tereny zabudowy mieszkaniowo-usługowej;
2) funkcja uzupełniająca: tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, tereny sportu i rekreacji, zieleń urządzona i nieurządzona, wody śródlądowe, drogi, ciągi pieszo-jezdne i piesze, ścieżki i trasy rowerowe, parkingi, obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej;
3) maksymalna wysokość zabudowy: 15m.

Dla terenów oznaczonych na rysunku studium symbolami **US – tereny o dominującej funkcji terenów sportu i rekreacji** ustala się:

1) funkcja podstawowa: tereny sportu i rekreacji;
2) funkcja uzupełniająca: usługi, zieleń urządzona i nieurządzona, drogi wewnętrzne, ciągi pieszo-jezdne i piesze, ścieżki i trasy rowerowe, parkingi, urządzenia infrastruktury technicznej;
3) dopuszcza się lokalizowanie urządzeń związanych z podstawową funkcją terenu, a także obiektów małej architektury;
4) maksymalna wysokość nowej zabudowy: 18m;
5) zakaz lokalizacji zabudowy mieszkaniowej oraz mieszkaniowo-usługowej.

Dla terenów oznaczonych na rysunku studium symbolami **US,ZP – tereny o dominującej funkcji terenów sportu i rekreacji** ustala się:

1) funkcja podstawowa: tereny sportu i rekreacji, zieleń urządzona i nieurządzona,;
2) funkcja uzupełniająca: usługi, drogi wewnętrzne, ciągi pieszo-jezdne i piesze, ścieżki i trasy rowerowe, parkingi, urządzenia infrastruktury technicznej;
3) dopuszcza się lokalizowanie urządzeń związanych z podstawową funkcją terenu, a także obiektów małej architektury;
4) maksymalna wysokość nowej zabudowy: 18m;
5) zakaz lokalizacji zabudowy mieszkaniowej oraz mieszkaniowo-usługowej.

TERENY ZABUDOWY PRODUKCYJNEJ:

Dla terenów oznaczonych na rysunku studium symbolami **P,U – tereny o dominującej funkcji zabudowy produkcyjnej oraz usługowej** ustala się:

1) funkcja podstawowa: tereny zabudowy produkcyjnej, produkcyjno-usługowej oraz usługowej, bazy, składy, magazyny;

2) funkcja uzupełniająca: zieleń urządzona i nieurządzona, wody śródlądowe, drogi dojazdowe oraz wewnętrzne, ciągi pieszo-jezdne i piesze, ścieżki i trasy rowerowe, parkingi, obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej, w tym maszty infrastrukturalne;
3) wprowadza się zakaz lokalizowania zabudowy mieszkaniowej (dopuszczalna funkcja lokali mieszkalnych dla właścicieli lub zarządców obiektów);
4) dopuszcza się lokalizowanie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko;
5) maksymalna wysokość nowej zabudowy: 15m.

Dla terenów oznaczonych na rysunku studium symbolami **AG – tereny o dominującej funkcji aktywności gospodarczych** ustala się:
1) funkcja podstawowa: tereny zabudowy produkcyjnej, produkcyjno-usługowej oraz usługowej, w tym obiekty handlowe o powierzchni sprzedaży do 2000 m^2, bazy, składy, magazyny;
2) funkcja uzupełniająca: zieleń urządzona i nieurządzona, wody śródlądowe, drogi dojazdowe oraz wewnętrzne, ciągi pieszo-jezdne i piesze, ścieżki i trasy rowerowe, parkingi, obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej, w tym maszty infrastrukturalne;
3) wprowadza się zakaz lokalizowania zabudowy mieszkaniowej (dopuszczalna funkcja lokali mieszkalnych dla właścicieli lub zarządców obiektów);
4) dopuszcza się lokalizowanie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko;
5) maksymalna wysokość nowej zabudowy: 15m.

Dla terenów oznaczonych na rysunku studium symbolami **PG – tereny o dominującej funkcji terenów eksploatacji kopalin** ustala się:
1) funkcja podstawowa: tereny eksploatacji kopalin;
2) dopuszcza się prowadzenie eksploatacji w ramach uzyskanej koncesji, na zasadach określonych w przepisach odrębnych;
3) dopuszcza się lokalizowanie zabudowy związanej z prowadzoną działalnością wydobywczą na warunkach określonych jak dla terenów oznaczonych na rysunku studium symbolem P,U;
4) po zakończeniu eksploatacji w ramach rekultywacji dopuszcza się wprowadzanie funkcji rekreacyjnej wraz z niezbędną infrastrukturą, zielenią i wodami powierzchniowymi pod warunkiem zgodności z koncepcją rekultywacji terenu;
5) dopuszcza się częściowe zagospodarowanie terenu pod eksploatację.

Dla terenów oznaczonych na rysunku studium symbolami **PEF – tereny rozmieszczenia urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii - farma fotowoltaiczna** ustala się:
1) funkcja podstawowa: tereny rozmieszczenia urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii – farma fotowoltaiczna;
2) funkcja uzupełniająca: tereny zabudowy usługowej towarzyszącej funkcji podstawowej terenu, zieleń urządzona i nieurządzona, wody śródlądowe, drogi dojazdowe oraz wewnętrzne, ciągi pieszo-jezdne i piesze, ścieżki i trasy rowerowe, parkingi, urządzenia infrastruktury technicznej, w tym maszty infrastrukturalne;
3) dopuszczenie lokalizacji urządzeń fotowoltaicznych o mocy powyżej 100 kW;
4) wprowadza się zakaz lokalizowania zabudowy mieszkaniowej;
5) maksymalna wysokość nowej zabudowy: 15m;
6) dopuszcza się lokalizowanie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko;
7) strefę oddziaływania równoznaczną z granicą jednostki planistycznej;

8) lokalizację paneli fotowoltaicznych w sposób niepowodujący zagrożenia w bezpieczeństwie ruchu, w tym efektu olśnienia.

TERENY UŻYTKOWANE ROLNICZO:

Dla terenów oznaczonych na rysunku studium symbolami **R – tereny o dominującej funkcji terenów rolnych** ustala się:

1) funkcja podstawowa: uprawy polowe;
2) funkcja uzupełniająca: zabudowa zagrodowa, tereny obsługi produkcji w gospodarstwa rolnych, obiekty małej architektury, w tym służące obsłudze ruchu turystycznego, punkty widokowe, drogi transportu rolnego, istniejące kompleksy terenów leśnych, zadrzewienia śródpolne, trasy turystyczne, ciągi piesze, ścieżki i trasy rowerowe, wody powierzchniowe, w tym stawy rybackie, urządzenia infrastruktury technicznej, w tym obiekty hydrotechniczne;
3) dopuszcza się wyznaczanie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zwartych terenów przeznaczonych pod tereny zabudowy zagrodowej i tereny obsługi produkcji w gospodarstwa rolnych;
4) dopuszcza się zalesianie gruntów rolnych klas bonitacyjnych IV-VI;
6) możliwość włączenia terenów lub części terenów w granicach udokumentowanych złóż kopalin do terenów eksploatacji surowców – w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego dopuszcza się wyodrębnienie na cele eksploatacji surowców oraz przeprowadzenie procedury wyłączenia z produkcji rolnej;
7) dopuszcza się lokalizację inwestycji infrastrukturalnych i drogowych, w tym magistrali infrastruktury technicznej o znaczeniu ponadlokalnym.

Dla terenów oznaczonych na rysunku studium symbolami **RU – tereny o dominującej funkcji obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych** ustala się:

1) funkcja podstawowa: tereny obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych;
2) funkcja uzupełniająca: uprawy polowe, obiekty małej architektury, w tym służące obsłudze ruchu turystycznego, zieleń urządzona i nieurządzona, wody powierzchniowe, urządzenia infrastruktury technicznej;
3) dopuszcza się usługi wynikające z zapotrzebowania mieszkańców;
4) maksymalna wysokość nowej zabudowy: 9m, z zastrzeżeniem dopuszczenia lokalizacji nowych obiektów gospodarczych o maksymalnej wysokości 20m.

Dla terenów oznaczonych na rysunku studium symbolami **R/U – tereny o dominującej funkcji terenów rolnych z perspektywicznym przeznaczeniem pod tereny usług** ustala się:

1) funkcja podstawowa: tereny upraw polowych, tereny usług lokalizowane na zasadach określonych w pkt 3;
2) funkcja uzupełniająca: funkcja mieszkalna w zabudowie usługowej lokalizowana na zasadach określonych w pkt 3, zieleń urządzona i nieurządzona, wody śródlądowe, drogi, ciągi pieszo-jezdne i piesze, ścieżki i trasy rowerowe, parkingi, obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej;
3) dopuszcza się przeznaczanie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego terenów lub części terenów na cele związane z zabudową mieszkaniową niskiej intensywności, z towarzyszącą funkcją mieszkaniową dla zarządców lub właścicieli;
4) maksymalna wysokość zabudowy: 12m.

Dla terenów oznaczonych na rysunku studium symbolami **R/AG – tereny o dominującej funkcji terenów rolnych z perspektywicznym przeznaczeniem pod tereny usług** ustala się:

1) funkcja podstawowa: tereny upraw polowych, tereny aktywności gospodarczych lokalizowane na zasadach określonych w pkt 3;
2) funkcja uzupełniająca: zieleń urządzona i nieurządzona, wody śródlądowe, drogi, ciągi pieszo-jezdne i piesze, ścieżki i trasy rowerowe, parkingi, obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej;
3) dopuszcza się przeznaczanie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego terenów lub części terenów na cele związane z aktywnościami gospodarczymi, z zachowaniem zasad zagospodarowania jak dla terenów AG;
4) maksymalna wysokość zabudowy: 14m.

Dla terenów oznaczonych na rysunku studium symbolami **R/ZL – tereny rolnicze przewidziane do zalesienia** ustala się:

1) funkcja podstawowa: tereny rolnicze przewidziane do zalesienia;
2) funkcja uzupełniająca: obiekty małej architektury, w tym służące obsłudze ruchu turystycznego, punkty widokowe, drogi transportu rolnego, zadrzewienia śródpolne, trasy turystyczne, ciągi piesze, ścieżki i trasy rowerowe, wody powierzchniowe, obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej;
3) dopuszcza się przeznaczenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego pod tereny lasów;
4) dopuszcza się utrzymanie funkcji rolniczej terenów lub części terenów;
5) dopuszcza się lokalizację inwestycji infrastrukturalnych i drogowych, w tym magistrali infrastruktury technicznej o znaczeniu ponadlokalnym, na zasadach określonych w przepisach odrębnych.

TERENY ZIELENI I WÓD:

Dla terenów oznaczonych na rysunku studium symbolami **RL – tereny o dominującej funkcji obsługi produkcji w gospodarstwach leśnych** ustala się:

1) funkcja podstawowa: tereny obsługi produkcji w gospodarstwach leśnych;
2) funkcja uzupełniająca: tereny leśne, uprawy polowe, obiekty małej architektury, w tym służące obsłudze ruchu turystycznego, zieleń urządzona i nieurządzona, wody powierzchniowe, urządzenia infrastruktury technicznej;
3) dopuszcza się usługi wynikające z zapotrzebowania mieszkańców;
4) maksymalna wysokość nowej zabudowy: 9m, z zastrzeżeniem dopuszczenia lokalizacji nowych obiektów gospodarczych o maksymalnej wysokości 20m.

Dla terenów oznaczonych na rysunku studium symbolami **ZL – tereny o dominującej funkcji lasów** ustala się:

1) funkcja podstawowa: tereny lasów w rozumieniu przepisów odrębnych, zadrzewienia, istniejące kompleksy użytków rolnych;
2) funkcja uzupełniająca: obiekty małej architektury, w tym służące obsłudze ruchu turystycznego, punkty widokowe, drogi leśne, trasy turystyczne, ciągi piesze, ścieżki i trasy rowerowe, wody powierzchniowe, urządzenia infrastruktury technicznej;
3) ustala się zakaz zabudowy, z wyjątkiem obiektów związanych z użytkowaniem i zagospodarowaniem terenów lasów w rozumieniu przepisów odrębnych;
4) dopuszcza się użytkowanie rekreacyjne lasów, w tym na cele wypoczynku;
5) dopuszcza się zalesianie istniejących kompleksów rolnych;
6) dopuszcza się lokalizację inwestycji infrastrukturalnych i drogowych, w tym magistrali infrastruktury technicznej o znaczeniu ponadlokalnym.

Dla terenów oznaczonych na rysunku studium symbolami **ZL,UK – tereny o dominującej funkcji lasów oraz usług kultury** ustala się:

1) funkcja podstawowa: tereny lasów w rozumieniu przepisów odrębnych, zadrzewienia, usługi kultury związane z zagospodarowaniem terenu byłego hitlerowskiego obozu pracy Al Gassen (filii byłego niemieckiego nazistowskiego obozu koncentracyjnego Gross-Rosen);
2) funkcja uzupełniająca: obiekty małej architektury, w tym służące obsłudze ruchu turystycznego, punkty widokowe, drogi leśne, trasy turystyczne, ciągi piesze, ścieżki i trasy rowerowe, wody powierzchniowe, urządzenia infrastruktury technicznej;
3) dopuszcza się użytkowanie rekreacyjne lasów, w tym na cele wypoczynku;
4) dopuszcza się lokalizację inwestycji infrastrukturalnych i drogowych, w tym magistrali infrastruktury technicznej o znaczeniu ponadlokalnym.

Dla terenów oznaczonych na rysunku studium symbolami **ZL,ZP – tereny o dominującej funkcji lasów oraz zieleni urządzonej** ustala się:

1) funkcja podstawowa: tereny lasów w rozumieniu przepisów odrębnych, zadrzewienia, zieleń urządzona;
2) funkcja uzupełniająca: obiekty małej architektury, w tym służące obsłudze ruchu turystycznego, punkty widokowe, drogi leśne, trasy turystyczne, ciągi piesze, ścieżki i trasy rowerowe, wody powierzchniowe, urządzenia infrastruktury technicznej;
3) ustala się zakaz zabudowy, z wyjątkiem obiektów związanych z użytkowaniem i zagospodarowaniem terenów lasów w rozumieniu przepisów odrębnych;
4) dopuszcza się użytkowanie rekreacyjne lasów, w tym na cele wypoczynku;
5) dopuszcza się lokalizację inwestycji infrastrukturalnych i drogowych, w tym magistrali infrastruktury technicznej o znaczeniu ponadlokalnym.

Dla terenów oznaczonych na rysunku studium symbolami **ZL/PG – tereny o dominującej funkcji lasów z dopuszczeniem przeznaczenia pod tereny eksploatacji kopalin** ustala się:

1) funkcja podstawowa: tereny lasów, tereny eksploatacji surowców lokalizowane na zasadach określonych w pkt 2;
2) dopuszcza się prowadzenie eksploatacji kopalin w ramach uzyskanej koncesji, na zasadach określonych w przepisach odrębnych;
3) dopuszcza się lokalizowanie zabudowy związanej z prowadzoną działalnością wydobywczą na warunkach określonych jak dla terenów oznaczonych na rysunku studium symbolem P,U;
4) po zakończeniu eksploatacji w ramach rekultywacji dopuszcza się wprowadzanie funkcji rekreacyjnej wraz z niezbędną infrastrukturą, zielenią i wodami powierzchniowymi pod warunkiem zgodności z koncepcją rekultywacji terenu;
5) dopuszcza się częściowe zagospodarowanie terenu pod eksploatację;
6) dopuszcza się lokalizację inwestycji infrastrukturalnych i drogowych, w tym magistrali infrastruktury technicznej o znaczeniu ponadlokalnym.

Dla terenów oznaczonych na rysunku studium symbolami **ZN – tereny cenne przyrodniczo** ustala się:

1) funkcja podstawowa: tereny rolne, tereny lasów, wody powierzchniowe w granicach użytków ekologicznych;
2) funkcja uzupełniająca: ciągi piesze, ścieżki i trasy rowerowe.

Dla terenów oznaczonych na rysunku studium symbolami **ZP – tereny o dominującej funkcji zieleni urządzonej** ustala się:

1) funkcja podstawowa: tereny zieleni urządzonej;
2) funkcja uzupełniająca: tereny sportu i rekreacji, wody powierzchniowe, ciągi piesze i rowerowe, z zastrzeżeniem pkt. 3;
3) na terenach 8.1ZP i 12.2ZP dodatkowym przeznaczeniem uzupełniającym są relikty cmentarzy;
4) dopuszcza się lokalizację obiektów małej architektury i pomników oraz obiektów i urządzeń związanych z pełnioną funkcją.

Dla terenów oznaczonych na rysunku studium symbolami **ZC – tereny cmentarzy** ustala się:

1) funkcja podstawowa dla terenów 1.1ZC, 2.1ZC, 7.1ZC, 8.1ZC, 9.1ZC, 12.1ZC, 15.1ZC, 16.1ZC: tereny czynnych cmentarzy;
2) funkcja podstawowa dla terenu 1.2ZC: tereny planowanych cmentarzy;
3) funkcja podstawowa dla terenów 3.1ZC, 5.1ZC, 11.1ZC: tereny nieczynnych cmentarzy;
4) funkcja uzupełniająca: tereny zieleni urządzonej, obiekty małej architektury, usługi towarzyszące funkcji podstawowej, w tym obiekty sakralne, usługi handlu i kultury;
5) zagospodarowanie i użytkowanie w oparciu o przepisy odrębne.

Dla terenów oznaczonych na rysunku studium symbolami **ZC,UK – tereny cmentarzy oraz usług kultury** ustala się:

1) funkcja podstawowa dla terenu 7.1ZC,UK: tereny czynnych cmentarzy, obiekty sakralne;
2) funkcja podstawowa dla terenu 15.1ZC,UK: tereny nieczynnych cmentarzy, obiekty sakralne;
3) funkcja uzupełniająca: tereny zieleni urządzonej, obiekty małej architektury, usługi towarzyszące funkcji podstawowej, w tym obiekty sakralne, usługi handlu i kultury;
4) zagospodarowanie i użytkowanie w oparciu o przepisy odrębne,
5) maksymalna wysokość nowej zabudowy: 12m, z zastrzeżeniem dopuszczenia zachowania wysokości obiektów sakralnych.

Dla terenów oznaczonych na rysunku studium symbolami **ZD – tereny o dominującej funkcji terenów ogrodów działkowych** ustala się:

1) funkcja podstawowa: tereny ogrodów działkowych;
2) funkcja uzupełniająca: tereny zieleni urządzonej i nieurządzonej, drogi wewnętrzne, ciągi pieszo-jezdne i piesze, parkingi, obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej, obiekty małej architektury;
3) zakaz lokalizacji budynków przeznaczonych na stały pobyt ludzi.

Dla terenów oznaczonych na rysunku studium symbolami **WS – tereny wód powierzchniowych** ustala się:

1) funkcja podstawowa: tereny wód powierzchniowych – cieki i zbiorniki wodne;
2) funkcja uzupełniająca: obiekty i urządzenia hydrotechniczne, tereny zieleni urządzonej i nieurządzonej, ciągi piesze;
3) dopuszcza się użytkowanie rekreacyjne oraz wprowadzanie urządzeń związanych z funkcją rekreacyjną.

Dla terenów oznaczonych na rysunku studium symbolami **WH – tereny zbiorników wodnych oraz urządzeń hydrotechnicznych** ustala się:

1) funkcja podstawowa: tereny wód powierzchniowych – zbiorniki wodne, obiekty i urządzenia hydrotechniczne, tereny rolne;
2) funkcja uzupełniająca: tereny zieleni urządzonej i nieurządzonej, ciągi piesze, drogi;

3) dopuszcza się użytkowanie rekreacyjne oraz wprowadzanie urządzeń związanych z funkcją rekreacyjną.

TERENY INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ:

Dla terenów oznaczonych na rysunku studium symbolami **E – tereny obiektów i urządzeń zaopatrzenia w energię elektryczną** ustala się:
1) przeznaczenie podstawowe: tereny obiektów i urządzeń zaopatrzenia w energię elektryczną;
2) przeznaczenie uzupełniające: zabudowa związana z obsługą obiektu, zieleń urządzona i nieurządzona, drogi dojazdowe i wewnętrzne, ciągi pieszo-jezdne i piesze, parkingi, urządzenia infrastruktury technicznej;
3) użytkowanie zgodnie z przepisami odrębnymi;
4) dopuszcza się ustanawianie, zmianę i znoszenie stref ograniczonego użytkowania.

Dla terenów oznaczonych na rysunku studium symbolami **G – tereny obiektów i urządzeń zaopatrzenia w gaz** ustala się:
1) przeznaczenie podstawowe: tereny obiektów i urządzeń zaopatrzenia w gaz;
2) przeznaczenie uzupełniające: zabudowa związana z obsługą obiektu, zieleń urządzona i nieurządzona, drogi dojazdowe i wewnętrzne, ciągi pieszo-jezdne i piesze, parkingi, urządzenia infrastruktury technicznej;
3) użytkowanie zgodnie z przepisami odrębnymi;
4) dopuszcza się ustanawianie, zmianę i znoszenie stref ograniczonego użytkowania.

Dla terenów oznaczonych na rysunku studium symbolami **K,PEF – tereny obiektów i urządzeń unieszkodliwiania ścieków oraz rozmieszczenia urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii - farma fotowoltaiczna** ustala się:
1) przeznaczenie podstawowe: tereny obiektów i urządzeń unieszkodliwiania ścieków – oczyszczalnia ścieków, tereny rozmieszczenia urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii – farma fotowoltaiczna;
2) przeznaczenie uzupełniające: zabudowa związana z obsługą obiektu, zieleń urządzona i nieurządzona, drogi dojazdowe i wewnętrzne, ciągi pieszo-jezdne i piesze, parkingi, urządzenia infrastruktury technicznej;
3) użytkowanie zgodnie z przepisami odrębnymi;
4) dopuszcza się ustanawianie, zmianę i znoszenie stref ochrony pośredniej i bezpośredniej;
5) dopuszczenie lokalizacji urządzeń fotowoltaicznych o mocy nieprzekraczającej 100 kW.

Dla terenów oznaczonych na rysunku studium symbolami **O – tereny obiektów i urządzeń unieszkodliwiania odpadów** ustala się:
1) przeznaczenie podstawowe: tereny obiektów i urządzeń unieszkodliwiania odpadów – punkt selektywnej zbiórki odpadów komunalnych (PSZOK);
2) przeznaczenie uzupełniające: zabudowa związana z obsługą obiektu, zieleń urządzona i nieurządzona, drogi dojazdowe i wewnętrzne, ciągi pieszo-jezdne i piesze, parkingi, urządzenia infrastruktury technicznej;
3) użytkowanie zgodnie z przepisami odrębnymi;
4) dopuszcza się ustanawianie, zmianę i znoszenie stref ograniczonego użytkowania.

Dla terenów oznaczonych na rysunku studium symbolami **W – tereny obiektów i urządzeń zaopatrzenia w wodę** ustala się:
1) przeznaczenie podstawowe: tereny obiektów i urządzeń zaopatrzenia w wodę, ujęcia wody, studnie, zbiorniki wyrównawcze;

2) przeznaczenie uzupełniające: zabudowa związana z obsługą obiektu, zieleń urządzona i nieurządzona, drogi dojazdowe i wewnętrzne, ciągi pieszo-jezdne i piesze, parkingi, urządzenia infrastruktury technicznej;
3) użytkowanie zgodnie z przepisami odrębnymi;
4) dopuszcza się ustanawianie, zmianę i znoszenie stref ochrony pośredniej i bezpośredniej.

TERENY KOMUNIKACJI:

Dla terenów oznaczonych na rysunku studium symbolami **KS – tereny obsługi komunikacji** ustala się:
1) przeznaczenie podstawowe: tereny obsługi komunikacji – garaże, parkingi;
2) przeznaczenie uzupełniające: zieleń urządzona i nieurządzona, drogi wewnętrzne, ciągi pieszo-jezdne i piesze, urządzenia infrastruktury technicznej.

Dla terenów oznaczonych na rysunku studium symbolami **KK – tereny kolejowe** ustala się:
1) przeznaczenie podstawowe: tereny kolejowe, w tym linia kolejowa;
2) przeznaczenie dopuszczalne: tereny składów, zieleń urządzona, drogi lub ścieżki rowerowe, urządzenia infrastruktury technicznej.

Dla terenów oznaczonych na rysunku studium symbolami **KK – tereny kolejowe** ustala się:
1) przeznaczenie podstawowe: tereny kolejowe, w tym linia kolejowa;
2) przeznaczenie dopuszczalne: tereny składów, zieleń urządzona, drogi lub ścieżki rowerowe, urządzenia infrastruktury technicznej.

Dla terenów oznaczonych na rysunku studium symbolami **KI – tereny komunikacji innego rodzaju** ustala się:
1) przeznaczenie podstawowe: tereny nieczynnej linii kolejowej do przekształcenia na tereny komunikacji innego rodzaju, w tym drogi, drogi lub ścieżki rowerowe, kolejkę normalno- i wąskotorową;
2) przeznaczenie dopuszczalne: tereny składów, zieleń urządzona, urządzenia infrastruktury technicznej.

Dla terenów oznaczonych na rysunku studium symbolami **KDZ – tereny dróg zbiorczych** ustala się:
1) zagospodarowanie zgodnie z przepisami odrębnymi;
2) dopuszcza się wykonywanie remontów w istniejących liniach rozgraniczających;
3) dopuszcza się poszerzanie terenu drogi na tereny sąsiednie;
4) dopuszcza się wprowadzenie zieleni izolacyjnej i ozdobnej oraz lokalizację nieograniczających bezpieczeństwa ruchu reklam, obiektów małej architektury.

Dla terenów oznaczonych na rysunku studium symbolami **KDL – tereny dróg lokalnych** ustala się:
1) zagospodarowanie zgodnie z przepisami odrębnymi;
2) dopuszcza się wykonywanie remontów w istniejących liniach rozgraniczających;
3) dopuszcza się poszerzanie terenu drogi na tereny sąsiednie;
4) dopuszcza się wprowadzenie zieleni izolacyjnej i ozdobnej oraz lokalizację nieograniczających bezpieczeństwa ruchu reklam, obiektów małej architektury.

2.3. Szczegółowe zasady i wskaźniki zagospodarowania jednostek planistycznych

WSKAŹNIKI INTENSYWNOŚCI ZABUDOWY I POWIERZCHNI BIOLOGICZNIE CZYNNEJ

W celu prawidłowego kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenu określa się maksymalne wskaźniki powierzchni zabudowanej i minimalne wskaźniki powierzchni biologicznie czynnej:

1) dla terenów oznaczonych na rysunku studium symbolem **MN, MU, M,UT**:
   a) maksymalny wskaźnik powierzchni zabudowanej: 60%,
   b) minimalny wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej: 30%,
2) dla terenów oznaczonych na rysunku studium symbolem **MW, M,U**:
   a) maksymalny wskaźnik powierzchni zabudowanej: 80%,
   b) minimalny wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej: 20%,
3) dla terenów oznaczonych na rysunku studium symbolem **U,M**:
   a) maksymalny wskaźnik powierzchni zabudowanej: 80%,
   b) minimalny wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej: 10%,
4) dla terenów oznaczonych na rysunku studium symbolem **RMU**:
   a) maksymalny wskaźnik powierzchni zabudowanej: 60%,
   b) minimalny wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej: 30%,
5) dla terenów oznaczonych na rysunku studium symbolem **U, UT, R/U**:
   a) maksymalny wskaźnik powierzchni zabudowanej: 60%,
   b) minimalny wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej: 30%,
6) dla terenów oznaczonych na rysunku studium symbolami **UO**:
   a) maksymalny wskaźnik powierzchni zabudowanej: 70%,
   b) minimalny wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej: 20%,
7) dla terenów oznaczonych na rysunku studium symbolami **UK, UP**:
   a) maksymalny wskaźnik powierzchni zabudowanej: 60%,
   b) minimalny wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej: 30%,
8) dla terenów oznaczonych na rysunku studium symbolem **US, US,ZP**:
   a) maksymalny wskaźnik powierzchni zabudowanej: 50%,
   b) minimalny wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej: 0%,
9) dla terenów oznaczonych na rysunku studium symbolem **R,M**:
   a) maksymalny wskaźnik powierzchni zabudowanej: 30%,
   b) minimalny wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej: 60%,
10) dla terenów oznaczonych na rysunku studium symbolem **RL, RU**:
   a) maksymalny wskaźnik powierzchni zabudowanej: 70%,
   b) minimalny wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej: 20%,
12) dla terenów oznaczonych na rysunku studium symbolami **P,U, AG, R/AG**:
   a) maksymalny wskaźnik powierzchni zabudowanej: 90%,
   b) minimalny wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej: 10%;
13) dla terenów oznaczonych na rysunku studium symbolami **PG, WH**:
   a) maksymalny wskaźnik powierzchni zabudowanej: 30%,
   b) minimalny wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej: 0%;
14) dla terenów oznaczonych na rysunku studium symbolami **ZC, ZC,UK**:
   a) maksymalny wskaźnik powierzchni zabudowanej: 40%,
   b) minimalny wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej: 50%.
6) dla terenów oznaczonych na rysunku studium symbolami **E, G, K, K,PEF, O, W, PEF, KS**:
   a) maksymalny wskaźnik powierzchni zabudowanej: 100%,
   b) minimalny wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej: 0%,

Określonych powyżej granicznych wartości wskaźników nie stosuje się dla:
- działek istniejących, w tym o powierzchniach niespełniających warunków minimalnej powierzchni działki określonej dla danej jednostki planistycznej, szczególnie gdy są zlokalizowane w obrębie terenów zabudowanych;
- nowo wydzielanych działek budowlanych, zlokalizowanych w obrębie terenów zabudowanych, w bezpośrednim sąsiedztwie których pozostałe działki już zabudowane i zagospodarowane nie spełniają warunków granicznych wartości wskaźników określonych w niniejszym studium;
- działek, na których realizowana jest przebudowa i rozbudowa istniejącej zabudowy.

ZASADY PODZIAŁU NIERUCHOMOŚCI

Ustala się następujące minimalne powierzchnie nowo wydzielanych działek budowlanych w obrębie poszczególnych jednostek planistycznych:
- dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, lokalizowanej w obrębie terenów oznaczonych na rysunku studium symbolami MN, MU, RMU – 600m^2;
- dla zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, lokalizowanej w obrębie terenów oznaczonych na rysunku studium symbolami MW, M,U – 500 m^2;
- dla zabudowy mieszkaniowo-usługowej i rzemieślniczej, lokalizowanej w obrębie terenów oznaczonych na rysunku studium symbolami MU, RMU, U,M – 600m^2;
- dla zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej jednorodzinnej, lokalizowanej w obrębie terenów oznaczonych na rysunku studium symbolem R,M – 3000m^2;
- dla zabudowy zagrodowej, lokalizowanej w obrębie terenów oznaczonych na rysunku studium symbolem RMU – 3000m^2;
- zabudowy usługowej, lokalizowanej w obrębie terenów oznaczonych na rysunku studium symbolami MU, M,U, RMU, U, UK, UO, UP, U,M – 600m^2;
- zabudowy usług turystyki, lokalizowanej w obrębie terenów oznaczonych na rysunku studium symbolami UT, M,UT - 800m^2;
- dla zabudowy produkcyjnej, wytwórczej i usługowej, lokalizowanej w obrębie terenów oznaczonych na rysunku studium symbolami P,U, AG, RU, RL – 1000m^2.

Dopuszcza się lokalizowanie zabudowy na działkach istniejących, mniejszych niż podane powyżej.

Ponadto w zakresie podziału i scalania nieruchomości:
- dopuszcza się scalanie i wtórny podział działek na terenach zainwestowanych zgodnie z warunkami jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie oraz z zapewnieniem dostępu do drogi publicznej dla podzielonych nieruchomości zgodnie z przepisami odrębnymi;
- określane w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego minimalne powierzchnie działek wydzielanych w wyniku scalenia i wtórnego podziału należy ustalać jako nie mniejsze niż określone powyżej minimalne powierzchnie nowo wydzielanych działek budowlanych;
- pod urządzenia infrastruktury technicznej oraz w celu wytyczenia dróg wewnętrznych, ciągów pieszych, rowerowych, miejsc postojowych lub budowy przepompowni ścieków, dodatkowych stacji transformatorowych dopuszcza się wydzielenie działek o wielkościach i na warunkach wynikających z przepisów odrębnych lub potrzeb.

USTALENIA W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA ZABUDOWY I ZAGOSPODAROWANIA TERENÓW

W zakresie kształtowania zabudowy postuluje się:

1) lokalizowanie zabudowy o jednoliconym układzie głównej kalenicy do drogi w ramach poszczególnych układów zabudowy,
2) lokalizowanie zabudowy o geometrii dachu nawiązującej do zabudowy sąsiadującej w zakresie kształtu i nachylenia połaci dachowych;
3) w ramach nowych zespołów zabudowy oraz uzupełniania i kontynuacji zabudowy istniejącej stosowanie ujednoliconych parametrów zabudowy w zakresie kubatury, wysokości, geometrii dachu, nachylenia połaci dachowych oraz układzie głównej kalenicy do drogi;
4) dla zabudowy mieszkaniowej, mieszkaniowo-usługowej i zagrodowej stosowanie dachów stromych, regularnych, symetrycznych;
5) dla zabudowy usługowej i produkcyjnej, w tym produkcji rolnej dopuszcza się stosowanie dachów płaskich pod warunkiem jednolitego ich stosowania w obrębie całego terenu;
6) dla zabudowy o dachach stromych stosowanie pokrycia dachów z materiałów ceramicznych lub z materiałów o fakturze i barwie odpowiadającej pokryciu ceramicznemu;
7) lokalizowanie zabudowy nawiązującej charakterem do architektury lokalnej, charakterystycznej dla zabudowy łużyckiej;
8) lokalizowanie zabudowy o kolorystyce dachów i elewacji ujednoliconym dla zespołów zabudowy, niestanowiącej dysharmonii w przestrzeni, w szczególności lokalizowanie zabudowy o kolorystyce dachów utrzymanej w odcieniach czerwieni, brązu i szarości.

Ponadto proponuje się w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego:
- lokalizowanie zabudowy o jednoliconym układzie głównej kalenicy do drogi w ramach poszczególnych układów zabudowy w przypadku możliwości ich wyodrębnienia,
- ustalanie zakazu lokalizowania budynków w postaci dominant, stanowiących konkurencję przestrzenną dla istniejącego układu ruralistycznego, w odniesieniu do jego ekspozycji;
- ustalanie parametrów i wytycznych kształtowania zabudowy w zakresie detalu architektonicznego, rozplanowania otworów okiennych i kolorystyki;
- ustalanie wymogów dotyczących lokalizowania obiektów małej architektury jako elementu uzupełniającego i wzbogacającego kompozycję przestrzenną;
- ustalanie linii zabudowy umożliwiającej kontynuację i zachowanie rytmu oraz kompozycji zabudowy w ramach układu;
- ustalanie zasad rewitalizacji i odtwarzania układów zieleni komponowanej oraz historycznie uzasadnionej nawierzchni dróg.

Dla terenów otwartych (głównie terenów rolniczych i terenów wód powierzchniowych) celem zachowania i ochrony wartości krajobrazowych postuluje się:
- zachowanie, odtwarzanie i uzupełnianie elementów zieleni śródpolnej, wzbogacającej krajobraz;
- ochronę ekspozycji miejscowości, w szczególności stref cennych kulturowo układów ruralistycznych wsi, z dróg i innych punktów obserwacyjnych.

POZOSTAŁE USTALENIA I REGULACJE

Dopuszcza się odstępstwa od określonej dla poszczególnych jednostek planistycznych maksymalnej wysokości zabudowy w przypadku:
- zabudowy o charakterze zabytkowym, obiektów sakralnych i dominant przestrzennych, w tym w przypadku ich przebudowy i rozbudowy;

- pojedynczej zabudowy lub zespołów zabudowy lokalizowanej na terenach o zróżnicowanych warunkach fizjograficznych, celem dostosowania ich wysokości do zabudowy na terenach sąsiednich;
- pojedynczej zabudowy lub zespołów zabudowy lokalizowanej w miejscach szczególnie eksponowanych, ze względu na konieczność indywidualnego kształtowania;
- przebudowy i nadbudowy budynków, szczególnie związanej ze zmianą geometrii dachów.

W przypadkach określonych powyżej maksymalną wysokość zabudowy należy określać indywidualnie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Lokalizacja funkcji dopuszczonych w ramach poszczególnych jednostek planistycznych winna uwzględniać ograniczenia wynikające przede wszystkim z:

- obszarów szczególnego zagrożenia powodzią;
- terenów zagrożonych ruchami masowymi;
- terenów zagrożonych denudacją;
- stref sanitarnych cmentarza;
- stref technicznych od linii elektroenergetycznych;
- stref kontrolowanych od gazociągów;
- stref bezpośrednich ochrony ujęć wody;
- uciążliwości komunikacyjnej;
- ochrony stanowisk archeologicznych oraz obiektów wpisanych do rejestru zabytków;
- stref ochrony konserwatorskiej;
- projektowanego Obszaru Chronionego Krajobrazu „Wschodnie Okolice Lubska”;
- Obszarów Natura 2000,
- użytków ekologicznych;
- ochrony pomników przyrody;
- projektowanego korytarza ekologicznego łączącego sieć Natura 2000;
- lokalnych korytarzy ekologicznych;
- ochrony udokumentowanych złóż kopalin.

2.4. Tereny wyłączone z zabudowy

Ustalenia studium wprowadzają zakaz zabudowy obiektami kubaturowymi na terenach lasów ZL (w rozumieniu zakazu zabudowy określonego dla lasów w przepisach odrębnych), na terenach 15.1-15.2R, na terenach ZN oraz w obszarze szczególnego zagrożenia powodzią (w rozumieniu ustawy Prawo wodne).

Dopuszcza się możliwość ustalania zakazów zabudowy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego w wyniku szczegółowo przeprowadzonej analizy uwarunkowań, szczególnie dla terenów:

- gleb III klasy bonitacyjnej;
- lasów;
- obszarów szczególnego zagrożenia powodzią;
- terenów zagrożonych ruchami masowymi;
- terenów zagrożonych denudacją;
- stref technicznych od linii elektroenergetycznych;
- stref kontrolowanych od gazociągów;
- stref bezpośrednich ochrony ujęć wody;
- użytków ekologicznych;
- lokalnych korytarzy ekologicznych;

- udokumentowanych złóż kopalin.

3. OBSZARY I ZASADY OCHRONY ŚRODOWISKA I JEGO ZASOBÓW, OCHRONY PRZYRODY, KRAJOBRAZU, W TYM KRAJOBRAZU KULTUROWEGO I UZDROWISK.

3.1. Obszary i obiekty objęte ochroną.

Na obszarze gminy Jasień ochronie przyrodniczej podlegają:
- NATURA 2000 „Dolina Lubszy" (PLH 080057);
- NATURA 2000 „Lubski Łęg Śnieżycowy" (PLH 080065);
- użytek ekologiczny „Bagna Jasieńskie";
- użytek ekologiczny „Kanały";
- użytek ekologiczny „Rabaty";
- użytek ekologiczny „Torfowisko Guzów";
- pomniki przyrody;
- gatunki roślin i zwierząt prawnie chronionych.

Dla obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 roku ustala się zasady gospodarowania i ochrony wynikające z zapisów ww. ustawy.

3.2. Obszary proponowane do objęcia ochroną.

Obecny system obszarów objętych ochroną obejmujących gminę Jasień składa się z 2 obszarów NATURA 2000, 4 użytków ekologicznych oraz 11 pomników przyrody.

We wschodniej części gminy Jasień zlokalizowany jest projektowany Obszar Chronionego Krajobrazu (OChK) „Wschodnie Okolice Lubska". Według art. 23 ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 roku „*obszar chronionego krajobrazu* obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych".

Docelowo konstrukcja systemu obszarów objętych ochroną oparta na 2 obszarach NATURA 2000, Obszarze Chronionego Krajobrazu, 4 użytkach ekologicznych oraz 11 pomnikach przyrody będzie wystarczająca odnośnie zabezpieczenia najcenniejszych walorów krajobrazowo – przyrodniczych gminy. Są to najwartościowsze pod względem krajobrazowym i przyrodniczym tereny gminy, które wyróżniają się walorami w skali lokalnej i regionalnej.

3.3. Ochrona powietrza.

W celu obniżenia negatywnego wpływu emisji zanieczyszczeń do powietrza należy:
- maksymalizować stosowanie ekologicznych paliw do celów grzewczych (energia elektryczna, gaz, oleje opałowe itp.),
- wprowadzić alternatywne, ekologiczne systemy wytwarzania ciepła i energii (kolektory słoneczne, pompy ciepła, kotłownie na biomasę: zrębki wierzby energetycznej itd.),
- poprawić stan techniczny dróg, w celu zmniejszenia emisji spalin,

- prowadzić akcję edukacyjną i informacyjną dla mieszkańców gminy o aktualnych, korzystnych dla środowiska systemach spalania paliw,
- egzekwować utrzymywanie czystości dróg przez rolników i firmy nawożące na ich nawierzchnię błoto oraz inne zanieczyszczenia powodujące po wysuszeniu intensywne pylenie,
- tworzyć naturalne bariery izolacyjne (bufory zanieczyszczeń) wzdłuż ciągów komunikacyjnych, promować i zwiększać atrakcyjność zbiorowych i proekologicznych środków transportu.

3.4. Ochrona wód powierzchniowych.

Wody powierzchniowe należy chronić przed zanieczyszczeniem w sposób kompleksowy zgodnie z najnowszymi technologiami i obowiązującymi przepisami z wykorzystaniem istniejących obiektów infrastruktury technicznej. Aby to osiągnąć należy:

- uregulować gospodarkę ściekową tego obszaru poprzez modernizację i rozwój systemów kanalizacyjnych i oczyszczalni ścieków,
- koryta rzek i ich brzegi zachować bez zmian, zaś w przypadku koniecznej regulacji brzegów stosować materiały i formy obudowy zharmonizowane z otoczeniem,
- zachować w pełni ciągi zieleni łęgowej wzdłuż brzegów rzek,
- modernizować obiekty i urządzenia zaopatrzenia w wodę,
- prowadzić edukację ekologiczną w zakresie oszczędzania wody,
- stosować kodeks dobrych praktyk rolniczych i planów nawozowych,
- ograniczyć rolnicze użytkowanie gruntów położonych w bezpośrednim sąsiedztwie cieków wodnych,
- kontrolować postępowania z nawozami naturalnymi (gnojowica, obornik),
- likwidować nielegalne zrzutów ścieków komunalnych do wód lub ziemi,
- promować wykorzystania dostępnych zasobów czystych wód powierzchniowych do użytkowania w procesach niewymagających wód podziemnych (np. hydrotransport, prace porządkowe, podlewanie zieleni).

Ponadto należy prowadzić właściwą eksploatację, modernizację, konserwację a także odbudowę systemu urządzeń melioracji wodnych na obszarze gminy.

3.5. Ochrona gleb.

W celu ochrony przed degradacją gleb należy:

- stosować kompleksową gospodarkę związaną z oczyszczaniem ścieków bytowych i przechowywaniem nawozów naturalnych,
- promować i stosować nowoczesne, bezpieczne dla środowiska technologie rolnicze,
- użytkować gleby w sposób adekwatny do ich klasy bonitacyjnej,
- ograniczać przeznaczania ich na cele nierolnicze lub nieleśne,
- zachować torfowiska i oczka wodne jako naturalne zbiorniki wodne,
- przeciwdziałać degradacji chemicznej gleb poprzez ochronę powietrza i wód powierzchniowych,
- racjonalnie stosować wapno, nawozy sztuczne i środki ochrony roślin na terenach rolnych i leśnych,
- występować do Starosty o nakazywanie rekultywacji terenów zdegradowanych przez jego użytkowników.

3.6. Ochrona przed hałasem.

Zmniejszenie uciążliwości hałasu dla mieszkańców gminy powinno się odbywać poprzez:

- utrzymanie aktualnego poziomu hałasu w obszarach, gdzie sytuacja akustyczna jest korzystna;

- ograniczenie poziomu hałasu emitowanego przez środki transportu w obszarach miejskich i wiejskich oraz wzdłuż głównych dróg;
- wyeliminowanie z użytkowania środków transportu, maszyn i urządzeń, z których emisja hałasu nie odpowiada przyjętym standardom;
- wprowadzenie koniecznych zmian w inżynierii ruchu drogowego;
- poprawienie organizacji ruchu ułatwiającą płynność jazdy;
- poprawę stanu nawierzchni ulic;
- rozbudowę ścieżek rowerowych;
- budowę ekranów akustycznych;
- zwiększenie ilości izolacyjnych pasów zieleni;
- właściwe kształtowanie linii zabudowy i brył powstających budynków w celu zminimalizowania wpływu hałasu drogowego;
- działania ograniczające hałas przemysłowy, w tym zwłaszcza przez obowiązek wprowadzania pasów zieleni izolacyjnej.

W miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego należy, zgodnie z wymogami ustawy prawo ochrony środowiska, dokonać klasyfikacji terenów ze względu na ochronę akustyczną.

3.7. Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym.

Głównym zadaniem jest ograniczenie wpływu promieniowania elektromagnetycznego na mieszkańców gminy poprzez:

- dotrzymywanie obowiązujących norm w zakresie promieniowania elektromagnetycznego jonizującego i niejonizującego;
- wykorzystywanie w projektowaniu linii nowych technologii materiałowych i rozwiązań projektowych dla wyeliminowania w otoczeniu linii, a zwłaszcza na powierzchni ziemi natężeń pola powyżej 1kV/m;
- wykluczanie w planach zagospodarowania przestrzennego możliwości zabudowy pod trasami linii przesyłowych i w pobliżu stacji transformatorowych;
- ustanawianie obszarów ograniczonego użytkowania na terenach, gdzie odpowiednie analizy wykazują znaczne przekroczenie dopuszczalnego poziomu promieniowania.

Wzdłuż istniejących linii napowietrznych 110 kV, 20 kV, 15 kV oraz 0,4 kV należy zachować wolne od zabudowy i dostępne dla prowadzenia prawidłowej eksploatacji linii pasy terenu (wolne od drzew, konarów i krzewów) w zależności od poziomu napięcia:

- 22 m dla linii 110 kV (po 11 m z obu stron linii, licząc w poziomie od osi linii);
- 12 m dla linii 15 kV i 20 kV (po 6 m z obu stron linii, licząc w poziomie od osi linii);
- 4 m dla linii 0,4 kV (po 2 m z obu stron linii, licząc w poziomie od osi linii),

a dla linii kablowych:

- 10 m dla linii 110 kV (po 5 m z obu stron linii);
- 2 m dla linii 15 kV i 20 kV (po 1 m z obu stron linii);
- 1 m dla linii 0,4 kV (po 0,5 m z obu stron linii).

Dopuszczalne są zmiany szerokości stref technicznych od linii elektroenergetycznych uzasadnione potrzebami i wymogami technicznymi lub technologicznymi.

Strefą ochronną postuluje się także obejmować na etapie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego również maszty telefonii cyfrowej (GSM) oraz inne instalacje radiotelekomunikacyjne, zgodnie z przepisami odrębnymi.

3.8. Ochrona przed powodzią i suszą.

Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry[163] nie wskazuje działań (inwestycji) rekomendowanych do realizacji bezpośrednio na obszarze gminy Jasień. W związku z tym należy uznać, że ustalenia studium są zgodne z zapisami *Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry.*

Na terenie gminy Jasień wyznaczono obszary szczególnego zagrożenia powodzią ($Q_{1\%}$ i $Q_{10\%}$), ujęte na mapach zagrożenia powodziowego, o których mowa w art. 169 ust. 2 pkt 2 ustawy Prawo wodne (Dz. U. z 2017 roku, poz. 1566) oraz zobrazowane na załącznikach graficznych do niniejszego *Studium*. Obejmują one tereny najbliżej przyległe do koryta rzeki Lubszy, zarówno w samym mieście Jasień (rejon ulic: Ciemnej, Dębowej, Młynarskiej, Przemysłowej i Spokojnej) jak i w kilku mniejszych, niezainwestowanych rejonach powyżej oraz poniżej granic miasta. Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią obowiązują przepisy ustawy Prawo wodne, w tym zakazy wynikające między innymi z art. 77 ust. 1 pkt 3 tejże ustawy. Ponadto występują tu tereny ujęte na mapach zagrożenia powodziowego, o których mowa w art. 169 ust. 2 pkt 1 ustawy Prawo wodne, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat ($Q_{0,2\%}$). Dotyczy to wybranych, niezainwestowanych i stosunkowo niewielkich obszarów wzdłuż rzeki Lubszy.

Dla pozostałych cieków przepływających przez obszar gminy, dla których dotychczas nie określono obszarów szczególnego zagrożenia powodzią oraz które nie zostały wyznaczone do opracowania map zagrożenia i ryzyka powodziowego, jako bezpieczne granice zabudowy należy przyjąć zasięg lokalnych podtopień (największa powódź historyczna zbliżona do $Q_{1\%}$ – wody stuletniej). Powyższe dane będą miały charakter informacyjny o zagrożeniu powodziowym.

Obecnie sporządzany jest *Plan przeciwdziałania skutkom suszy w regionach wodnych Środkowej Odry, Izery, Metuje, Łaby i Ostrożnicy (Upa), Orlicy i Morawy*, obejmujący swoim zakresem gminę Jasień. Zgodnie z projektem Planu obszar gminy Jasień jest kwalifikowany do 2 klasy zagrożenia suszą atmosferyczną (umiarkowanie zagrożona), 3 klasy zagrożenia suszą rolniczą (bardzo narażona), 3 klasą zagrożenia suszą hydrologiczną (bardzo narażona) i 3 klasą zagrożenia suszą hydrogeologiczną (bardzo narażona). Zapisy studium są zgodne z programem działań służącym ograniczeniu skutków suszy dla gmin i JCW zawartym w projekcie *Planu*.

3.9. Ochrona zasobów surowców mineralnych.

W celu ochrony zasobów surowców mineralnych ustala się racjonalne gospodarowanie złożami.
Na terenie gminy Jasień znajdują się 4 udokumentowane złoża kopalin. Są to: 1 złoże węgla brunatnego „Lubsko", 2 złoża surowców ilastych ceramiki budowlanej: „Drzeniów" i „Jasień II" oraz 1 złoże kruszywa naturalnego „Jasionna".

Decyzją nr DW.III.7512–25/10 Marszałka Województwa Lubuskiego z dnia 31 marca 2010 roku, zmienioną Decyzjami Marszałka Województwa Lubuskiego nr: DW.III.7422.73.2014 z dnia 24 października 2014 roku i

[163] Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 roku w sprawie przyjęcia *Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry* (Dz. U. z dnia 1 grudnia 2016 roku, poz. 1938).

DW.III.7422.32.2017 z dnia 29 sierpnia 2017 roku na złożu surowców ilastych ceramiki budowlanej ustanowiono obszar górniczy „Jasień IIA" i teren górniczy „Jasień IIA".

Eksploatację surowców przewidziano w granicach złóż.
Dopuszcza się eksploatację udokumentowanych po uchwaleniu niniejszego studium złóż surowców mineralnych, zlokalizowanych na terenach rolnych oraz innych wybranych, dla których taką możliwość ustalono w zapisach szczegółowych dla jednostek planistycznych w rozdziale 2 „Kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny wyłączone z zabudowy" części II „Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy Jasień" niniejszego studium. Z tego względu za zgodne z ustaleniami niniejszego studium należy uznać sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego terenów górniczych takich złóż.

3.10. Ochrona zasobów wód podziemnych.

Według *Mapy obszarów głównych zbiorników wód podziemnych* (GZWP) (Kleczkowski, 1990) przez centralną część gminy przebiega, z północnego – wschodu na południowy – zachód, czwartorzędowy główny zbiornik wód podziemnych nr 301 „Pradolina Zasieki – Nowa Sól". Jednakże dotychczas nie sporządzono stosownej dokumentacji hydrogeologicznej dla GZWP nr 301 w rejonie gminy Jasień.
W granicach GZWP postuluje się ograniczyć budowę obiektów produkcyjnych stwarzających zagrożenia dla środowiska, oczyszczalni ścieków, lokalizacji i eksploatacji ferm hodowlanych, stosujących technologie szczególnie uciążliwe dla środowiska oraz innej działalności gospodarczej mogącej spowodować trwałe zanieczyszczenie gruntów i wód powierzchniowych oraz podziemnych, a także zakazać odprowadzanie nieoczyszczonych ścieków do gruntu.

3.11. Ochrona krajobrazu kulturowego.

Obszar gminy Jasień charakteryzuje się stosunkowo dobrze zachowanym, pozbawionym znaczących elementów dysharmonizujących, krajobrazem kulturowym, charakterystycznym dla lokalnych uwarunkowań. Historycznie uwarunkowana zabudowa, cechująca się typowymi dla lokalnej architektury obiektami, w większości miejscowości wiejskich tworzy czytelne układy ruralistyczne, lokalizowane na terenach rolnych w bliskim sąsiedztwie rozległych kompleksów rolnych, w nawiązaniu do głównego układu komunikacyjnego.

Celem ochrony krajobrazu kulturowego, zapisy niniejszego studium wprowadzają szereg ustaleń regulujących zasięg oraz wymogi dotyczące lokalizacji nowej zabudowy. Wprowadzanie tych ustaleń do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapewni racjonalną gospodarkę przestrzenną, ukierunkowaną na zachowanie oraz harmonijny rozwój krajobrazu kulturowego gminy.

3.12. Ochrona uzdrowisk.

Na obszarze gminy Jasień nie ustanowiono uzdrowisk.

4. OBSZARY I ZASADY OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ.

Na obszarze gminy Jasień ochronie kulturowej na podstawie przepisów odrębnych podlegają:
- Park Kulturowy „Grodzisko w Wicinie";
- obiekty i obszary zabytkowe wpisane do rejestru zabytków;
- obiekty i obszary zabytkowe wpisane do gminnej ewidencji zabytków;
- stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru zabytków;
- stanowiska archeologiczne wpisane do gminnej ewidencji zabytków.

Wykazy zabytków architektury i budownictwa oraz stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków oraz ewidencji zabytków, znajdują się w załącznikach do niniejszego tekstu.
Rejestr zabytków oraz ewidencja zabytków podlegają sukcesywnej weryfikacji i uzupełnieniom. Wpisywanie i skreślanie z rejestru i ewidencji zabytków poszczególnych obiektów nie jest sprzeczne z ustaleniami studium.

Park Kulturowy „Grodzisko w Wicinie", zgodnie z art. 16 ust. 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 roku, utworzono na mocy uchwały Rady Miejskiej w Jasieniu nr XXVI/254/13 z dnia 20 czerwca 2013 roku. *Plan Ochrony Parku Kulturowego Grodzisko w Wicinie*, wymagany na podstawie art. 16 ust. 3 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 roku, przyjęto uchwałą Rady Miejskiej w Jasieniu nr XXVI/255/13 z dnia 20 czerwca 2013 roku. Zawiera on wszelkie regulacje związane z wymogami ochrony i zagospodarowania w granicach parku kulturowego. Dla tego obszaru funkcjonuje również miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego.
Ustalenia niniejszego studium (również dla poszczególnych jednostek planistycznych) nie są sprzeczne z wytycznymi określonymi w *Planie Ochrony Parku Kulturowego Grodzisko w Wicinie.*

Dla obiektów i obszarów ujętych w gminnej ewidencji zabytków proponuje się ustalanie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zachowania lub odtwarzania, zgodnie z historycznymi wartościami:
- bryły obiektu,
- geometrii i sposobu krycia dachu,
- kompozycji elewacji, w tym detalu,
- stolarki okiennej i drzwiowej w zakresie rozmieszczenia oraz podziałów,
- kolorystyki.

Potwierdzone w terenie stanowiska archeologiczne należy otoczyć szczególną opieką i bezwzględnie zakazać prowadzenia jakichkolwiek działań mogących naruszyć stan zabytku.

W celu ochrony stanowisk archeologicznych postuluje się:
- pierwszeństwo działań związanych z ochroną stanowisk archeologicznych wobec wszelkich przedsięwzięć budowlanych i ziemnych (budowy, robót instalacyjnych, gazociągów, wodociągów, kabli energetycznych i telefonicznych, rowów melioracyjnych, tworzenie nowych wyrobisk kruszywa i składowisk odpadów oraz innych prac ziemnych),
- prowadzenie w obrębie stanowiska archeologicznego oraz w jego otoczeniu badań archeologicznych na zasadach określonych w przepisach odrębnych,
- zakaz naruszania stanowisk archeologicznych o własnej formie terenowej (grodziska, kurhany, wały itp.),
- stosowanie wymogów wynikających z przepisów odrębnych przy każdorazowym znalezisku archeologicznym.

Należy zauważyć, że największym niebezpieczeństwem dla zachowania istniejących na terenie gminy zabytków jest ich zły stan techniczny oraz brak lub niewłaściwe zagospodarowanie. Dla części obiektów, w szczególności nieobjętych ochroną w postaci wpisu do rejestru, działaniami z zakresu prawa miejscowego, mogącymi przyczynić się do ratowania tych obiektów przed zupełną degradacją, byłoby urealnienie wymogów dotyczących ich ochrony, a w szczególności do zasad odnoszących się do remontów tych obiektów, bez ryzyka utraty przez obiekt cennych walorów decydujących o wartości zabytkowej. Jednak w zdecydowanej większości powodem złego stanu technicznego obiektów są problemy natury ekonomicznej i własnościowej, niemożliwe do uregulowania na szczeblu planowania przestrzennego, a wymagające opracowania kompleksowych mechanizmów działania.

Należy nadmienić, że w obowiązującym dotychczas studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego (w tym obowiązujących zmian planu ogólnego) określono zasady ochrony wartości kulturowych. Część z tych zapisów niezgodnie z obowiązującym prawem ustala ponadobowiązkowe nakazy odnośnie obiektów zabytkowych i obszarów objętych ochroną kulturową. Szczególnie dotyczy to ustalania obowiązku uzgadniania czynności inwestorskich z właściwym terytorialnie konserwatorem zabytków. Z powyższych względów niniejsze studium, w odniesieniu do obiektów zabytkowych i obszarów objętych ochroną kulturową, w tym stref ochrony konserwatorskiej, nie uwzględnia wszystkich ustaleń dokonanych w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego w tym zakresie.

Walory kulturowe chronione są również prawem miejscowym, poprzez ustanowienie stref ochrony konserwatorskiej w planach miejscowych. Na terenie gminy Jasień obejmują one:

- układ ruralistyczny wsi Wicina;
- 2 strefy ochrony ekspozycji układu ruralistycznego wsi Wicina;
- Park Kulturowy „Grodzisko w Wicinie”;
- układ ruralistyczny wsi Zabłocie;
- strefę ochrony ekspozycji układu ruralistycznego wsi Zabłocie.

Dobrze zachowane historyczne plany i układy przestrzenne mają miejscowości: Jasień, Budziechów, Jabłoniec, Świbna, Wicina i Zabłocie. Ich historyczne układy urbanistyczne i ruralistyczne ujęte są w wojewódzkiej ewidencji zabytków (Jasień, Budziechów, Świbna, Wicina i Zabłocie) oraz wyznaczone przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków do ujęcia w gminnej ewidencji zabytków.
Niniejsze studium wprowadza ich ochronę, w granicach określonych na rysunku studium określonych jako układ urbanistyczny miasta Jasień, układy ruralistyczne wsi ujęte w gminnej ewidencji zabytków oraz pozostałe cenne układy ruralistyczne (Bronice, Guzów, Jabłoniec i Mirkowice)

W ramach chronionych zapisami niniejszego studium układu urbanistycznego oraz układów ruralistycznych postuluje się przyjmować następujące ustalenia:

- rozbudowę istniejących budynków oraz budynki nowe należy lokalizować w sposób uzupełniający istniejący układ zabudowy, w nawiązaniu do ukształtowanej linii zabudowy, a w przypadku zabudowy rozproszonej w nawiązaniu do kompozycji rozplanowania istniejącego zespołu budowlanego,
  przebudowa i rozbudowa zabudowy powinna odpowiadać istniejącym elementom,
- zabudowa uzupełniająca powinna być formowana przy zachowaniu jednorodnego charakteru architektoniczny poszczególnych ciągów i zespołów budowlanych, kontynuacji cech zabudowy zabytkowej,
- zachowanie występujących zasadniczych elementów historycznego układu dróg, ulic i placów, linii zabudowy, kompozycji wnętrz urbanistycznych i kompozycji zieleni;

- nowo realizowane obiekty należy dostosowywać do historycznej kompozycji przestrzennej w zakresie skali i formy bryły zabudowy;
- nawiązanie formą architektoniczną do lokalnej tradycji architektonicznej;
- ogrodzenia należy dostosować do tradycyjnych form występujących w otoczeniu obiektów zabytkowych;
- ochrona elementów krajobrazu naturalnego integralnie związane z zespołami zabytkowymi;
- ochrona panoram krajobrazowych poszczególnych wsi gminy.

Na terenie gminy Jasień nie wskazuje się dóbr kultury współczesnej, wymagających objęcia ochroną.

5. KIERUNKI ROZWOJU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ.

5. 1. Infrastruktura komunikacyjna.

Układ komunikacyjny gminy Jasień tworzą:

a) linia kolejowa nr 275: Wrocław Muchobór – Legnica – Żagań – Jasień – Lubsko – Gubinek (granica państwa PL / D);
b) drogi wojewódzkie:
   - nr 287: Kosierz – Bobrowice – Lubsko – Jasień – Żary (DK nr 12),
   - nr 289: granica państwa (D / PL) – Zasieki – Brody – Lubsko – Nowogród Bobrzański (DK nr 27),
   - nr 294: Trzebiel – Tuplice – Jasień (obwodnica);
c) drogi powiatowe:
   - 1077F: Świbna – Bieszków;
   - 1087F: Wicina – Roztoki – Bieszków;
   - 1095F: Lipsk Żarski – Lubanice;
   - 1118F: Lipsk Żarski – Sieciejów;
   - 1120F: Zieleniec – Golin – Jaryszów – Lipsk Żarski;
   - 1121F: Jasień (DW nr 294) – Jabłoniec – Golin;
   - 1122F: Jasień (ulice: Sienkiewicza, Powstańców Warszawskich, Kolejowa) – Bieszków;
   - 1123F: Jurzyn – Jasionna – Bronice;
   - 1125F: granica administracyjna – Jasionna;
   - 1126F: Jurzyn – DW nr 294;
   - 1127F: Białów – Budziechów;
   - 1171F: DW nr 287 – Jasień (ul. Zielonogórska) – Zabłocie – DW nr 289;
   - 1172F: Łagoda – Nowa Wieś – DW nr 289;
   - 1173F: Zabłocie – granica powiatu.
d) drogi gminne w mieście Jasień:
   - 101201F: Akacjowa
   - 101202F: I Armii
   - 101203F: Armii Krajowej
   - 101204F: Bociania
   - 101205F: Boczna
   - 101206F: Brukowa
   - 101207F: Budowlanych
   - 101208F: Cmentarna
   - 101209F: Energetyczna

- 101210F: Graniczna
- 101211F: Jasna
- 101212F: Konstytucji 3–go Maja
- 101213F: Kościelna
- 101214F: Kościuszki
- 101215F: Krucza
- 101216F: Leśna
- 101217F: XX–lecia
- 101218F: Lubska
- 101219F: Łąkowa
- 101220F: Mała
- 101221F: Konopnickiej
- 101222F: Mickiewicza
- 101223F: Mireckiego
- 101223F: Witosa
- 101224F: Młynarska
- 101225F: Obrońców
- 101226F: Ogrodowa
- 101227F: Okrzei
- 101228F: Parkowa
- 101229F: Piątkowskiego
- 101230F: Plac Wolności
- 101231F: Podmokła
- 101232F: Polna
- 101233F: Porzeczkowa
- 101234F: Przemysłowa
- 101235F: Jana Pawła II
- 101236F: Tartaczna
- 101237F: Tokarska
- 101238F: Waryńskiego
- 101239F: Wąska
- 101240F: Zacisze
- 101241F: Zielna
- 101242F: Żarska
- 101243F: Żeromskiego
- 101244F: Żwirowa
- 101245F: Żurawia;

e) drogi gminne na terenach wiejskich:
- 001901F: Nowa Wieś – Nowogród Bobrzański;
- 001902F: Nowa Wieś – Krzywaniec – Krzywa;
- 001903F: DW nr 289 – Zabłocie;
- 001904F: Guzów – Biedrzychowice;
- 001905F: Golin – Bronice – Pietrzyków;
- 001906F: Mirkowice – Białków;
- 001907F: Jabłoniec – Świbna;
- 001908F: Jasionna – Zieleniec;

- 001909F: Lisia Góra – Jabłoniec;
- 001910F: Świbna – Łukawy;
- 001911F: Roztoki;
- 001912F: Roztoki – Jasień;
- 001913F: Mirkowice – Jasień;
- 001914F: Jabłoniec;
- 001915F: Świbna;
- 001916F: Mirkowice – Tuchola;
- 001917F: Jasień – DW nr 287;
- 001918F: Budziechów;

f) drogi wewnętrzne, transportu rolnego oraz drogi leśne;
g) nieczynna linia kolejowa nr 282 w relacji Miłkowice – Węgliniec – Żary – Sieniawa Żarska – Jasień;
h) nieczynna linia kolejowa nr 365 w relacji Stary Raduszec – Lubsko – Tuplice – Łęknica.

Określa się następujące kierunki rozwoju układu komunikacyjnego gminy Jasień:
- modernizacja drogi wojewódzkiej nr 287;
- modernizacja drogi wojewódzkiej nr 289;
- modernizacja drogi wojewódzkiej nr 294;
- budowa obwodnicy Budziechowa i Lubska w ciągu drogi wojewódzkiej nr 287;
- poprawa bezpieczeństwa na wybranych odcinkach dróg wojewódzkich przebiegających przez tereny zabudowane (chodniki, pobocza, przejścia dla pieszych, sygnalizacja świetlna);
- modernizacja dróg powiatowych do pełnych parametrów klasy „Z";
- inwestycje związane z drogami gminnymi:
  a) droga nr 101202F (ul. I Armii);
  b) droga nr 101212F (ul. Konstytucji 3 Maja);
  c) droga nr 101214F (ul. Kościuszki);
  d) droga nr 101235F (ul. Jana Pawła II).
- dostosowanie parametrów jezdni i nośności nawierzchni dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych do ruchu ciężkiego i pojazdów rolniczych, zwłaszcza w perspektywie dalszego rozwoju przetwórstwa rolno – spożywczego i funkcji przemysłowo – usługowych, w tym rekreacyjnych;
- sukcesywne zastępowanie nawierzchni gruntowej na bitumiczną na drogach powiatowych i gminnych;
- budowa dróg wewnętrznych do obsługi poszczególnych posesji oraz dojazdów do użytków rolnych;
- budowa chodników dla ruchu pieszego i rowerowego;
- budowa parkingów;
- budowa zatok autobusowych.

Dopuszcza się realizację obwodnicy Budziechowa i Lubska w ciągu drogi wojewódzkiej nr 287 w jednym z wariantów przebiegów wskazanych na rysunku studium, z możliwością korekty przebiegu w zależności od potrzeb lokalizacyjnych.

Dopuszcza się realizowanie remontów i przebudowy istniejących dróg w obrębie istniejących pasów drogowych. W razie potrzeb związanych ze zmianą uwarunkowań, w tym zmian zarządcy dopuszcza się zmianę określonych w studium klas technicznych dróg.

Ze względu na istniejące uwarunkowania na terenie gminy Jasień dopuszcza się realizację dróg o obniżonych parametrach, szczególnie w zakresie minimalnej szerokości dróg w liniach rozgraniczających, a także zmianę

klasy dróg. Za dopuszczalne uznaje się także etapowanie realizacji dróg oraz korektę ich przebiegów w stosunku do określonych na rysunku studium, celem ich dostosowania do warunków lokalnych związanych z ukształtowaniem terenu, sytuacją własnościową lub względami technicznymi.

Teren nieczynnej linii kolejowej nr 282 przeznacza się pod komunikację innego rodzaju. Powinna perspektywicznie pełnić rolę powiązaną z turystyką jako ścieżka rowerowa czy kolej normalno- lub wąskotorowa. Nie wyklucza się adaptacji przynajmniej części odcinka linii na drogę.

Dopuszcza się lokalizowanie ścieżek i tras rowerowych na terenie gminy, które docelowo powinny stanowić ważny element uzupełniający drogowy układ komunikacyjny i system tras turystycznych. Jedną z takich inwestycji będzie trasa rowerowa wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 289. Przebieg uwzględniony na rysunku studium może ulec korekcie.

W celu zapewnienia prawidłowej obsługi ruchu samochodowego należy zapewnić rozwój systemu parkingów i miejsc obsługi. Niniejsze studium dopuszcza lokalizację parkingów w terenach zabudowy, zarówno w postaci wydzielonych terenów, jak i towarzyszących miejsc parkingowych. W tym celu ustala się minimalne ilości miejsc parkingowych dla poszczególnych funkcji terenu:

- 1 miejsce parkingowe na 1 lokal mieszkalny w zabudowie mieszkaniowej,
- 1 miejsce parkingowe na każde 50m^2 powierzchni użytkowej w zabudowie usługowej i produkcyjnej lub 1 miejsce parkingowe na 5 użytkowników jednocześnie.

Dodatkowo należy przewidzieć miejsca do parkowana samochodów wyposażonych w kartę parkingową w ilości nie mniejszej niż określona w przepisach odrębnych.
Dopuszcza się ustanawianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego wyższych współczynników minimalnych miejsc parkingowych, w szczególności dla terenów nowego zainwestowania.

Miejsca parkingowe należy zapewniać w obrębie danej nieruchomości. Dopuszcza się stosowanie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego odstępstw od tej reguły pod warunkiem, że w bezpośrednim sąsiedztwie przewidziany jest parking do obsługi tej funkcji, spełniający wymogi minimalnych ilości miejsc parkingowych lub możliwe jest wykorzystanie miejsc postojowych wzdłuż dróg i ulic sąsiadujących z nieruchomościami.

5. 2. Infrastruktura techniczna.

Na całym obszarze gminy Jasień dopuszcza się lokalizowanie nieprzewidzianych w studium urządzeń i obiektów infrastruktury technicznej, w tym sieci dystrybucyjnych i przesyłowych.

Ustala się ogólne zasady uzbrojenia terenu w infrastrukturę techniczną:

- należy dążyć do sytuacji, w której wszystkie nowe liniowe elementy infrastruktury technicznej, poza przyłączami do poszczególnych obiektów, powinny być usytuowane pod ziemią (linie elektroenergetyczne niskiego i średniego napięcia oraz telefoniczne wyłącznie kablowe)
- wszelkie inwestycje oraz zmiany w zakresie zaopatrzenia w ciepło, wodę, gaz, energię elektryczną, sieć telekomunikacyjną, odprowadzania ścieków oraz lokalizacji urządzeń technicznych wymagają spełnienia wymogów przepisów odrębnych;
- lokalizacja konstrukcji wsporczych dla infrastruktury technicznej, w tym masztów, powinna być realizowana przy zachowaniu zasady ograniczania wpływu na krajobraz, w tym na walory widokowe, oraz nie powinna kolidować z zachowaniem tradycyjnych dominant architektonicznych wsi i konkurować z nimi.

5.2.1. Zaopatrzenie w wodę.

W ramach zaopatrzenia w wodę ustala się sukcesywną rozbudowę sieci wodociągowej na terenach istniejącego i planowanego zainwestowania na obszarze całej gminy.

Ustala się ogólne zasady zaopatrzenia w wodę:
- zaopatrzenie w wodę dla celów bytowo-gospodarczych, przeciwpożarowych i grzewczych z ujęć wody z zachowaniem istniejących systemów wodociągowych z dalszą ich rozbudową i utrzymaniem;
- zaopatrzenie w wodę z rozdzielczej sieci wodociągowej lub z indywidualnych ujęć wody zgodnie z obowiązującymi przepisami odrębnymi, ze szczególnym uwzględnieniem warunków dostępności do wody dla celów przeciwpożarowych;
- ustala się obowiązek zabezpieczenia i ochrony ujęć wody na całym obszarze gminy.

5.2.2. Odprowadzanie ścieków.

W zakresie gospodarki ściekowej zakłada się budowę i rozbudowę sieci, zgodnie z opracowaną koncepcją. zakłada się budowę sieci kanalizacyjnej w Jasieniu przy ulicach:
- etap 1 – I Armii, Agrestowa, Energetyczna, Geodetów, Kościelna, Kościuszki, Leśna (część), Ogrodowa, Okrzei, Parkowa, Polna, Powstańców Warszawskich, Sowia, Tokarska, Waryńskiego, Zielna;
- etap 2 – Bolesława Chrobrego, Bolesława Krzywoustego, Budowlanych, Kazimierza Wielkiego, Jaskółcza, Kolejowa, Krucza, Leśna (część), Lipowa, Lisia, Młynarska, Piaskowa, Podgórna, Porzeczkowa, Ptasia, Sienkiewicza, Sportowa, Sybiraków, Wesoła, Zacisze, Żarska, Żeromskiego, Żurawia,

a także rozbudowę sieci kanalizacyjnej dla nowo powstałych budynków mieszkalnych i gospodarczych w granicach funkcjonującej aglomeracji.
Niezależnie od powyższego dopuszcza się budowę i rozbudowę sieci kanalizacyjnej na całym obszarze administracyjnym gminy Jasień.

Uchwałą nr XXIV/325/16 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 10 października 2016 roku wyznaczono aglomerację „Jasień" o równoważnej liczbie mieszkańców (RLM) 3659. Obszar aglomeracji „Jasień" obejmuje miasto Jasień z wyłączeniem ulic: Błotnej, Bocianiej, Bolesława Chrobrego, Bolesława Krzywoustego, Budowlanych, Ceglanej, Cichej, Działkowej, Filtrowej, Gazowej, Grzybowej, Jaskółczej, Kasztanowej, Kazimierza Wielkiego, Klonowej, Kolejowej, Kruczej, Kwiatowej, Leśnej, Lipowej, Lisiej, Łąkowej, Mireckiego, Młynarskiej, Piaskowej, Podgórnej, Porzeczkowej, Ptasiej, Rogali, Rzecznej, Sienkiewicza, Sportowej, Stolarskiej, Sybiraków, Szkolnej, Tarnopolskiej, Wesołej, Wilczej, Wiśniowej, Witosa, Wodnej, Zacisze, Żarskiej, Żeromskiego i Żurawiej.

Ustala się ogólne zasady odprowadzania i oczyszczenia ścieków bytowych i komunalnych:
- zakaz odprowadzania nieoczyszczonych ścieków do gruntu, cieków powierzchniowych oraz wód podziemnych;
- docelową realizację sieci kanalizacyjnej z odprowadzeniem do oczyszczalni ścieków na terenach przewidywanych do zbiorowego rozwiązania gospodarki ściekowej;
- dopuszczenie lokalizacji bezodpływowych zbiorników lub indywidualnych oczyszczalni ścieków pod warunkiem zgodności z przepisami odrębnymi i lokalizacją z uwzględnieniem warunków wodno-gruntowych;
- dopuszczenie odprowadzania wód opadowych do cieków wód powierzchniowych lub rozprowadzenie na terenach zainwestowania (w tym retencjonowanie), z uwzględnieniem potrzeby podczyszczania wód

spływających z powierzchni utwardzonych, szczególnie narażonych na zanieczyszczenia związkami ropopochodnymi.

5.2.3. Zaopatrzenie w gaz.

Ustala się ogólne zasady zaopatrzenia w gaz:
- dopuszczenie rozbudowy sieci gazowych przesyłowych lub rozdzielczych oraz lokalizacji stacji redukcyjno-pomiarowych w zależności od potrzeb – na warunkach określonych w przepisach odrębnych;
- dopuszcza się budowę i rozbudowę sieci gazowych;
- dopuszcza się stosowanie indywidualnych zbiorników zaopatrzenia w gaz płynny, pod warunkiem spełnienia wymogów przepisów odrębnych.

5.2.4. Zaopatrzenie w energię elektryczną.

Ustala się ogólne zasady zaopatrzenia w energię elektryczną:
- zaopatrzenie z sieci elektroenergetycznej lub niekonwencjonalnych źródeł energii;
- dopuszczenie zaopatrzenia z mikroinstalacji i małych instalacji, w rozumieniu ustawy o odnawialnych źródłach energii, o mocy nieprzekraczającej 100 kW, w tym na zasadach energetyki prosumenckiej, z zastrzeżeniem ustaleń rozdziału 5.2.6. części II tekstu studium;
- rozbudowę sieci elektrycznej wraz z niezbędnymi urządzeniami technicznymi według technicznych warunków przyłączenia;
- w przypadku kolizji planowanego zagospodarowania terenu z istniejącymi liniami elektroenergetycznymi dopuszcza się ich przebudowę;
- dopuszcza się budowę stacji transformatorowych;
- dopuszcza się ustalanie strefy technicznej umożliwiającej eksploatację sieci z uwzględnieniem dostępu do sieci, wzdłuż przebiegu napowietrznych linii elektroenergetycznych.

5.2.5. Zaopatrzenie w energię cieplną.

W zakresie zaopatrzenia w ciepło ustala się docelowo zaopatrzenie w ciepło w oparciu o indywidualne i grupowe instalacje zasilane gazem, energią elektryczną, olejem opałowym, paliwami stałymi i innymi paliwami oraz w oparciu o mikroinstalacje i małe instalacje w rozumieniu ustawy o odnawialnych źródłach energii o mocy nieprzekraczającej 100 kW, w tym na zasadach energetyki prosumenckiej, z zastrzeżeniem ustaleń rozdziału 5.2.6. części II tekstu studium.

5.2.6. Niekonwencjonalne źródła energii.

Na obszarze gminy nie ustala się terenów rozmieszczenia obiektów i urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW, za wyjątkiem terenów rozmieszczenia urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii - farma fotowoltaiczna: PEF (wraz z określonymi na rysunku studium strefami oddziaływania równą granicy jednostki planistycznej) oraz terenu z dopuszczonym rozmieszczeniem urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii – farm fotowoltaicznych: K,PEF (wraz z określonymi na rysunku studium strefami oddziaływania równą granicy jednostki planistycznej).

Ponadto dopuszcza się lokalizację mikroinstalacji i małych instalacji o mocy do 100 kW, w rozumieniu ustawy o odnawialnych źródłach energii, stanowiących obiekty i urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy nieprzekraczającej 100 kW, w szczególności:

- małych elektrowni wodnych;
- biogazowni na terenach oznaczonych na rysunku studium symbolami R;
- pozostałych źródeł energii odnawialnej, takich jak np. kolektory słoneczne i wymienniki ciepła, pod warunkiem nie przekroczenia parametrów zabudowy i zagospodarowania terenu wyznaczonych dla danej jednostki planistycznej.

Lokalizacja biogazowni na terenach oznaczonych na rysunku studium symbolami R wymaga zachowania przepisów odrębnych dotyczących warunków emisji do środowiska a także standardów środowiska na granicach terenów na których są zlokalizowane, jak również zagospodarowania działki zgodnie z obowiązującymi przepisami, w tym odnoszącymi się do warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budowle rolnicze i ich usytuowanie.

Dla wymienionych przedsięwzięć, o ile wymagają tego przepisy odrębne, należy przeprowadzić analizy i postępowania mające na celu określenie dopuszczalności ich lokalizacji ze względu na cele ochrony przyrody i środowiska – dotyczy to szczególnie planowanych lokalizacji na obszarach objętych ochroną na podstawie przepisów ustawy o ochronie przyrody.

Zakazuje się lokalizacji wszelkich elektrowni wiatrowych.

5.2.7. Telekomunikacja.

W zakresie zaopatrzenia w sieć telekomunikacyjną ustala się rozbudowę istniejących sieci i urządzeń oraz budowę nowych, w zależności od zapotrzebowania.

Dla lokalizacji inwestycji z zakresu telekomunikacji stosować należy przepisy odrębne.

Postuluje się w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego ustalania warunków lokalizacji obiektów infrastruktury, mogących kolidować z zasadami ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego.

5.2.8. Gospodarka odpadami.

Gospodarka odpadami na terenie gminy Jasień powinna być prowadzona w oparciu o ustalenia przepisów odrębnych, w tym ustawy o odpadach. Przy planowaniu szczegółowych rozwiązań należy uwzględniać wytyczne zawarte w *Aktualizacji Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami wraz z Planem Inwestycyjnym*.

6. OBSZARY NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU LOKALNYM.

W oparciu o zamierzenia inwestycyjne gminy Jasień, określone na potrzeby opracowania niniejszego studium, jako obszary rozmieszczenia inwestycji celu publicznego należy określić:

1) rejon budowy sieci wodociągowej rozdzielczej w miejscowości Lipsk Żarski oraz budowy studni z zestawem do podnoszenia ciśnienia w miejscowości Jaryszów;
2) rejon budowy miejsc postojowych przy ul. Obrońców w Jasieniu;

3) rejon budowy przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie Gminy Jasień oraz rozbudowy sieci wodociągowej rozdzielczej w miejscowości Guzów;
4) rejon budowy świetlicy wiejskiej w miejscowości Bieszków;
5) rejon budowy świetlicy wiejskiej w miejscowości Mirkowice;
6) rejon budowy ośrodka o charakterze edukacyjno – kulturowo – rekreacyjnym w Wicinie powiązanego z Parkiem Kulturowym „Grodzisko w Wicinie";
7) rejon zagospodarowania terenu po byłej filii obozu koncentracyjnego Gross Rosen;
8) rejon budowy trybun stadionu przy ul. Żarskiej w Jasieniu;
9) rejon budowy krytej pływalni w Jasieniu;
10) rejon budowy ścieżki rowerowej w rejonie Zabłocia (część trasy rowerowej Lubsko – Nowogród Bobrzański);
11) rejon rozbudowy i modernizacji dróg gminnych:
    - ul. I Armii w Jasieniu (droga nr 101202F);
    - ul. Jana Pawła II w Jasieniu (droga nr 101235F);
    - ul. Konstytucji 3 Maja w Jasieniu (droga nr 101212F);
    - ul. Kościuszki w Jasieniu (droga nr 101214F);
12) rejon budowy nowych ujęć wody przy SUW Leśna w Jasieniu;
13) rejon budowy sieci kanalizacyjnej etap 1 (ulice: I Armii, Agrestowa, Energetyczna, Geodetów, Kościelna, Kościuszki, Leśna (część), Ogrodowa, Okrzei, Parkowa, Polna, Powstańców Warszawskich, Sowia, Tokarska, Waryńskiego, Zielna);
14) rejon budowy sieci kanalizacyjnej etap 2 (ulice: Bolesława Chrobrego, Bolesława Krzywoustego, Budowlanych, Kazimierza Wielkiego, Jaskółcza, Kolejowa, Krucza, Leśna (część), Lipowa, Lisia, Młynarska, Piaskowa, Podgórna, Porzeczkowa, Ptasia, Sienkiewicza, Sportowa, Sybiraków, Wesoła, Zacisze, Żarska, Żeromskiego, Żurawia);
15) rejon budowy cmentarza komunalnego przy ul. Zielonogórskiej w Jasieniu;
16) rejon budowy zbiornika retencyjnego w Jasieniu;
17) obszar całej gminy jako teren inwestycji związanych z budową dystrybucyjnych sieci infrastruktury technicznej, sieci szlaków turystycznych, tras i ścieżek rowerowych i ścieżek dydaktycznych.

Powyższa lista nie jest zamknięta i powinna być sukcesywnie uzupełniana o inne obszary rozmieszczenia inwestycji celu publicznego, zgodnie z bieżącymi potrzebami gminy.

7. OBSZARY NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM.

Do planowanych inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym na terenie gminy Jasień należy zaliczyć:
- teren inwestycji w zakresie sieci elektroenergetycznych – modernizacja linii wysokiego napięcia 110 kV Budziechów – Żary;
- teren przebudowy drogi wojewódzkiej nr 287.

8. OBSZARY DLA KTÓRYCH OBOWIĄZKOWE JEST SPORZĄDZENIE MIEJSCOWYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO.

W granicach gminy Jasień nie ma obszarów, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Perspektywicznie obowiązek opracowania zmian planów miejscowych lub nowych planów miejscowych będzie następował w przypadku podjęcia decyzji o lokalizacji nieuwzględnionych dotychczas inwestycji na obszarach dla których sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jest obowiązkowe. Takimi obszarami będą w szczególności:

a) obszary przestrzeni publicznej;
b) tereny górnicze w przypadkach których opracowanie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego jest obowiązkowe w myśl przepisów ustawy prawo górnicze i geologiczne (lub perspektywicznie innego aktu prawnego odpowiadającego pod względem merytorycznym).

W przypadku lokalizacji nieprzewidzianych w studium inwestycji, dla których sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego jest obowiązkowe, a których lokalizacja nie jest sprzeczna z ustaleniami studium, obowiązek sporządzenia niezbędnej zmiany planu ustala się niezależnie od powyższych zapisów.

9. OBSZARY DLA KTÓRYCH GMINA ZAMIERZA SPORZĄDZIĆ MIEJSCOWE PLANY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO.

Z uwagi na obowiązywanie na terenie części gminy miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, w części ustaleń uznawanych za aktualne, nie wyznacza się kompleksowych obszarów, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, poza miastem Jasień. Sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Jasień będzie miało na celu uwzględnienie wniosków wynikających z *Lokalnego Planu Rewitalizacji* oraz zapobieganie niekorzystnym zmianom przestrzennym (przypadkowe, nieharmonijne decyzje W-Z), jak również ustalenie zasad ochrony historycznego układu urbanistycznego.

Perspektywiczne zamierzenia w zakresie prac planistycznych mogą dotyczyć realizacji zmian obecnie obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz opracowania nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w oparciu o ustalenia niniejszego studium. Plany miejscowe realizowane będą w zależności od potrzeb, na terenach, dla których wystąpi potrzeba ich realizacji. Niniejsze studium dopuszcza realizację miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zarówno dla całych obrębów geodezyjnych, ich wydzielonych części, jak i dla całych lub fragmentów poszczególnych jednostek planistycznych. Proponuje się przyjmowanie granic opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w odniesieniu do granic ewidencyjnych.

10. KIERUNKI I ZASADY KSZTAŁTOWANIA ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ.

10.1. Rolnicza przestrzeń produkcyjna.

Pod względem jakości gleb wyrażonej klasyfikacją bonitacyjną gmina Jasień posiada przeciętne warunki do produkcji rolniczej. Na terenie gminy nie występują gleby najlepszych (I i II) klas bonitacyjnych, a III klasę reprezentuje tylko 9,59 % z ogółu gleb. Areał gruntów ornych należących do III klasy bonitacyjnej wynosi 12 %, a do IV klasy bonitacyjnej 32 %. Natomiast grunty orne najsłabszych klas (V i VI) to aż 56 % ogółu gruntów ornych. Udział użytków zielonych w III klasie bonitacyjnej wynosi tylko 5 %, w IV klasie 59 %, a klasy V i VI to 36 % ogółu użytków zielonych.

Powyższe uwarunkowania decydują, że głównym kierunkiem w produkcji rolniczej jest uprawa roślinna dostosowana na potrzeby rolno – spożywczego przemysłu przetwórczego oraz uzupełniająco hodowla zwierząt.
Uzupełniającą dziedzinę lokalnego rolnictwa stanowi gospodarka rybacka.
Alternatywnym rozwiązaniem dla produkcji rolniczej jest prowadzenie gospodarstw agroturystycznych.

10.2. Zalesienia.

Zgodnie z zapisami rozdziału 2. „Kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny wyłączone z zabudowy" części II „Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy Jasień" studium, dopuszcza się zalesianie gruntów rolnych klas bonitacyjnych IV-VI.
Ponadto wyznaczono tereny planowanych zalesień R/ZL.

10.3. Ochrona lasów.

Ochronę lasów należy prowadzić jako racjonalną gospodarkę zasobami w oparciu o obowiązujące plany urządzenia lasów.

Dla obszaru Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Bory Lubuskie" należy przyjmować zasady gospodarowania spójne z celami ochrony.

Nadrzędnym celem ochrony ekosystemów leśnych jest utrzymanie i odtwarzanie ich charakteru, zbliżonego do pierwotnego oraz naturalnego, a także prowadzenie racjonalnej gospodarki leśnej związanej z pozyskiwaniem drewna.

11. OBSZARY SZCZEGÓLNEGO ZAGROŻENIA POWODZIĄ ORAZ OBSZARY OSUWANIA SIĘ MAS ZIEMNYCH.

Na terenie gminy Jasień określono obszary szczególnego zagrożenia powodzią w rozumieniu ustawy Prawo wodne.

Na terenie gminy nie występują osuwiska. Na terenie gminy występują natomiast obszary predysponowane do występowania ruchów masowych. Obejmują one jednak tereny zajęte przez lasy.

12. OBIEKTY I OBSZARY DLA KTÓRYCH WYZNACZA SIĘ W ZŁOŻU KOPALINY FILAR OCHRONNY.

Na terenie gminy Jasień nie ma się obiektów i obszarów dla których wyznaczono lub wyznacza się w złożu kopalin filar ochronny.

13. OBSZARY POMNIKÓW ZAGŁADY I ICH STREF OCHRONNYCH.

Na terenie gminy Jasień nie są zlokalizowane pomniki zagłady i ich strefy ochronne w rozumieniu ustawy z dnia 7 maja 1999r. o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady.

14. OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEKSZTAŁCEŃ, REHABILITACJI, REKULTYWACJI LUB REMEDIACJI.

Na terenie gminy Jasień określa się następująco, za Lokalnym Planem Rewitalizacji obszary rewitalizacji, tożsame z obszarami zdegradowanymi w miejscowościach: Bieszków, Golin, Jabłoniec, Jasień, Mirkowice, Wicina oraz Zieleniec.

Nie wyznacza się obszarów wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji i remediacji.

15. OBSZARY ZDEGRADOWANE.

Na terenie gminy Jasień określa się następująco, za Lokalnym Planem Rewitalizacji obszary zdegradowane, tożsame z obszarami rewitalizacji w miejscowościach: Bieszków, Golin, Jabłoniec, Jasień, Mirkowice, Wicina oraz Zieleniec.

16. GRANICE TERENÓW ZAMKNIĘTYCH I ICH STREF OCHRONNYCH.

Zgodnie z Decyzją nr 3 Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 24 marca 2014 roku w sprawie ustalenia terenów, przez które przebiegają linie kolejowe, jako terenów zamkniętych (Dz. U. MIiR z 2014 roku, poz. 25), w granicach administracyjnych gminy Jasień zlokalizowane są następujące tereny zamknięte, stosownie do art. 2, pkt. 9 ustawy z dnia 17 maja 1989 roku Prawo geodezyjne i kartograficzne (Dz. U. z 2010 roku Nr 193, poz.1287 z późn. zm.):

- Bieszków – działka ewidencyjna nr 148 o powierzchni 6,2500 ha;
- Bieszków – działka ewidencyjna nr 188 o powierzchni 0,7700 ha;
- Bieszków – działka ewidencyjna nr 191 o powierzchni 1,6200 ha;
- Budziechów – działka nr 137/1 o powierzchni 3,7000 ha;
- Budziechów – działka nr 499/3 o powierzchni 10,9500 ha;
- Budziechów – działka nr 499/5 o powierzchni 0,1093 ha;
- Mirkowice – działka nr 404/2 o powierzchni 10,8800 ha;
- Jasień – działka nr 65/9 o powierzchni 18,9253 ha.

Na terenie gminy Jasień nie ustalono stref ochronnych terenów zamkniętych.

17. OBSZARY FUNKCJONALNE O ZNACZENIU LOKALNYM.

Obszar gminy Jasień nie funkcjonuje w ramach ustanowionych obszarów funkcjonalnych o znaczeniu lokalnym.

18. WYTYCZNE DO MIEJSCOWYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO.

Przy opracowaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego należy uwzględniać następujące wytyczne niniejszego studium:

- określone dla poszczególnych jednostek planistycznych funkcje terenów, w ramach dopuszczonych funkcji podstawowych i uzupełniających terenu, ulegają uściśleniu na etapie planu miejscowego z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań przestrzennych, fizjograficznych, przyrodniczych, ekonomicznych, komunikacyjnych oraz infrastrukturalnych;
- za zgodne z ustaleniami studium uznaje się zagospodarowanie w całości funkcją uzupełniającą terenów wydzielonych z jednostki planistycznej;
- dopuszcza się utrzymanie dotychczasowego przeznaczenia, sposobu zagospodarowania i zabudowy także na terenach, na których studium przewiduje inną funkcję;
- dopuszcza się rozbudowę istniejących obiektów z zachowaniem i kontynuacją funkcji pod warunkiem zgodności z przepisami odrębnymi;
- linie rozgraniczające poszczególne jednostki planistyczne podlegają uściśleniu w planach miejscowych, przy uwzględnieniu lokalnych uwarunkowań, zwłaszcza szczegółów terenowych, granic ewidencyjnych nieruchomości oraz korekt niezbędnych do właściwego zagospodarowania terenu, szczególnie gdy korekta granic jest niezbędna dla właściwej obsługi komunikacyjnej lub wyposażenia w infrastrukturę techniczną;
- wielkość wskaźnika powierzchni biologicznie czynnej oraz wskaźnika powierzchni zabudowanej może być regulowana w planach miejscowych w zależności od lokalnych uwarunkowań i potrzeb kształtowania ładu przestrzennego, pod warunkiem nie przekraczania wartości granicznych wskazanych dla poszczególnych jednostek planistycznych;
- dopuszcza się ustalanie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego minimalnej powierzchni działki budowlanej na której można realizować zabudowę dla działek istniejących, niespełniających wymogów określonych dla poszczególnych jednostek planistycznych;
- przepisy odrębne przyjęte po wejściu w życie studium, a odnoszące się do ustaleń studium, należy traktować jako nadrzędne w stosunku do niniejszego studium.

Przy badaniu czy ustalenia sporządzanych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego nie są sprzeczne z ustaleniami niniejszego studium należy przede wszystkim brać pod uwagę ustalenia rozdziałów 2.2. i 2.3 części II studium, a także wytyczne niniejszego rozdziału.

SŁOWNICZEK POJĘĆ

Ilekroć w zapisach studium jest mowa o:

- **rysunku studium** – należy przez to rozumieć załączniki graficzne nr 2 i 3 do uchwały, stanowiące graficzny zapis kierunków i uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego gminy Jasień;
- **jednostce planistycznej** – należy przez to rozumieć teren określony w części graficznej studium, ograniczony liniami rozgraniczającymi i oznaczony symbolem;
- **przeznaczeniu podstawowym terenu** – należy przez to funkcję terenu przeznaczoną do lokalizacji w danym terenie, która powinna stanowić dominującą funkcję w obrębie danej jednostki planistycznej;
- **przeznaczeniu uzupełniającym terenu** – należy przez to rozumieć funkcję inną niż podstawowa, dopuszczoną do lokalizacji na danym terenie;
- **urządzeniach towarzyszących** – należy przez to rozumieć obiekty technicznego wyposażenia i infrastruktury technicznej, zaplecze parkingowe i garażowe (trwale związane z gruntem) oraz inne urządzenia pełniące służebną rolę wobec przeznaczenia podstawowego i uzupełniającego terenu;
- **wskaźniku powierzchni biologicznie czynnej** – należy przez to rozumieć udział procentowy powierzchni zajętej przez teren biologicznie czynny w ogólnej powierzchni działki budowlanej. Pojęcie terenu biologicznie czynnego należy rozumieć zgodnie z przepisami odrębnymi;

- **wskaźniku powierzchni zabudowanej** – należy przez to rozumieć udział procentowy sumy powierzchni zabudowanych przez budynki i budowle w ogólnej powierzchni działki budowlanej;
- **wysokości zabudowy** – należy przez to rozumieć w przypadku budynków wysokość budynków w rozumieniu ustawy prawo budowlane, a w przypadku pozostałych obiektów budowlanych wymiar pionowy liczony od najniższej rzędnej terenu na którym jest posadowiony obiekt budowlany do najwyższego punktu obiektu budowlanego;
- **dominancie** – należy przez to rozumieć obiekt budowlany, jego część lub zespół obiektów budowlanych, który koncentruje uwagę obserwatora w pewnym obszarze ze względu na swoją wyróżniającą formę architektoniczną;
- **usługach / zabudowie usługowej** – należy przez to rozumieć działalności i obiekty w których prowadzona jest działalność w dziedzinach: handlu detalicznego i hurtowego, w tym obiekty handlowe o powierzchni sprzedaży do 2000m^2, gastronomii, rzemiosła, szkolnictwa, zdrowia, kultury i rozrywki, sportu i rekreacji, obsługi komunikacji (w tym stacje naprawy i obsługi pojazdów mechanicznych, bazy transportowe i spedycyjne), instytucji finansowych i ubezpieczeniowych, siedzib stowarzyszeń, związków, izb zawodowych i gospodarczych, jednostek projektowych i consultingowych, instytucji gospodarczych, środków masowej komunikacji i łączności oraz innych, których powyższe grupy nie dotyczą bezpośrednio, a mają charakter usługi, a także działalności rzemieślnicze;
- **przedsięwzięciach mogących znacząco oddziaływać na środowisko, w tym zawsze znacząco oddziaływać na środowisko i potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko** – należy przez to rozumieć przedsięwzięcia w rozumieniu ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko;
- **przepisach odrębnych** – należy przez to rozumieć przepisy ustaw wraz z aktami wykonawczymi oraz ograniczenia w dysponowaniu terenem, wynikające z prawomocnych decyzji administracyjnych, a także plany i programy sporządzane na podstawie przepisów ustaw wraz z aktami wykonawczymi;

Niezdefiniowane pojęcia należy rozumieć zgodnie z przepisami odrębnymi.

PODSUMOWANIE

Celem opracowania było sporządzenie dokumentu zawierającego uaktualnione dane na temat uwarunkowań i kierunków rozwoju poszczególnych funkcji gminy Jasień. W studium uwzględniono wszystkie elementy zagospodarowania przestrzennego obszaru, opracowane w następujących działach: rolnictwo, leśnictwo, przemysł, turystyka i rekreacja, mieszkalnictwo, usługi, infrastruktura techniczna i komunikacja. Zwrócono uwagę także na zagadnienia dotyczące ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz ustalono generalne zasady przebudowy układu przestrzenno – funkcjonalnego.

Podstawowe problemy, które poruszono to:

- stworzenie możliwości terenowych dla rozwoju budownictwa mieszkaniowego;
- zapewnienie warunków do rozwoju budownictwa usługowego;
- zapewnienie warunków do stworzenia terenów obsługi ruchu turystycznego;
- rozwój terenów aktywności gospodarczej;
- określenie chronionych elementów środowiska przyrodniczego;
- uściślenie wymogów ochrony środowiska dla obszarów chronionych;
- określenie kierunków działań zmierzających do poprawy jakości środowiska we wszystkich jego elementach;
- podporządkowanie rozwoju funkcjonalnego i przestrzennego obszaru wymogom ochrony środowiska przyrodniczego;

- ochrona zabytków oraz cennych kulturowo zespołów urbanistycznych i ruralistycznych;
- modernizacja i rozwój układu komunikacyjnego;
- uregulowanie gospodarki wodno – ściekowej;
- rozwiązanie problemu gospodarki odpadami.

SYNTEZA USTALEŃ STUDIUM

Z zakresu rozwoju funkcjonalnego:

1) Dla funkcji rolniczej: uprawy polowe z uwzględnieniem funkcji alternatywnych, takich jak usługi agroturystyki.
2) Dla funkcji przemysłowej: rozwój terenów produkcyjnych w oparciu o tereny produkcyjno-usługowe oraz tereny eksploatacji surowców.
3) Dla gospodarki leśnej: zalesianie gruntów rolnych słabych klas bonitacyjnych.
4) Dla funkcji usługowej: proponuje się zachowanie rezerw pod budownictwo usługowe, rozwój lokalnych ośrodków usługowych z nastawieniem na obsługę mieszkańców, a także rozwój bazy usługowo-turystycznej.
5) Dla funkcji mieszkaniowej: zaleca się zachowanie rezerw terenowych pod rozwój tej funkcji we wszystkich podjednostkach osadniczych, podwyższenie jakości mieszkań komunalnych, uzupełnienie istniejącej zabudowy, przy zachowaniu wysokiej jakości architektury, spójnej z charakterem historycznej zabudowy łużyckiej.
6) Dla funkcji turystycznej: rozwój funkcji w oparciu o istniejące walory kulturowe i przyrodnicze, wprowadzanie funkcji turystycznych do obiektów cennych kulturowo, wykorzystanie dolin rzek i terenów leśnych.

Z zakresu ochrony środowiska i jego zasobów:

1) Ochroną obejmuje się ustanowione na terenie gminy formy ochrony przyrody, a także pozostałe elementy środowiska przyrodniczego.
2) Proponuje się stosowanie zabiegów minimalizujących negatywny wpływ na powietrze atmosferyczne, wody powierzchniowe, gleby oraz oddziaływanie hałasu, promieniowania elektromagnetycznego.
3) Prowadzenie działań z zakresu ochrony przeciwpowodziowej, ochrony zasobów surowców mineralnych i wód podziemnych.

Z zakresu ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej:

1) Ochroną obejmuje się: Park Kulturowy „Grodzisko w Wicinie”, obiekty i obszary zabytkowe wpisane do rejestru zabytków województwa lubuskiego, obiekty, obszary i stanowiska archeologiczne wpisane do gminnej ewidencji zabytków.
2) Ustalono ochronę cennych układów urbanistycznego oraz ruralistycznych.

Z zakresu zagospodarowania i użytkowania terenu:

1) Infrastruktura komunikacyjna:
   - modernizacje i przebudowy dróg wojewódzkich;
   - modernizacje i przebudowy dróg powiatowych,
   - modernizacje i przebudowy dróg gminnych;
2) Infrastruktura techniczna:
   - uregulowanie gospodarki wodno – ściekowej;
   - prowadzenie gospodarki odpadami w oparciu o przepisy odrębne;
   - inwestycje związane z budową i modernizacją linii energetycznych na terenie gminy;
   - rozwój systemów telekomunikacyjnych.

- preferowanie ekologicznych źródeł energii cieplnej.

Z zakresu kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

1) Ukierunkowanie na rolnictwo polowe, z alternatywnym rozwojem agroturystyki.
2) Racjonalna gospodarka leśna.
3) Dopuszczenie zwiększenia lesistości gminy poprzez zalesienie gruntów najniższych klas bonitacyjnych oraz nieużytków.

WPŁYW UWARUNKOWAŃ NA USTALENIA KIERUNKÓW I ZASAD ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY JASIEŃ I UZASADNIENIE ROZWIĄZAŃ

Ustalenie kierunków rozwoju gminy Jasień jest w głównej mierze zdeterminowane przez korzystne położenie gminy w regionie. Oprócz walorów naturalnych duże znaczenie dla rozwoju mają przebiegające przez gminę szlaki komunikacyjne.

Funkcja mieszkaniowa jest wiodącym przeznaczeniem terenów zainwestowanych w gminie, determinuje i generuje rozwój gminy.

Niemniej ważnymi aspektami warunkującymi rozwój gminy są walory przyrodnicze oraz kulturowe. Wysokie walory przyrodnicze a także zabytki kultury, sprzyjają rozwojowi turystyki. Warunkiem rozwoju tej dziedziny gospodarki jest prowadzenie działań mających na celu rewitalizację zabytków, utrzymywanie estetyki terenów zielonych oraz dbałość o stan środowiska naturalnego.

Do poprawy stanu środowiska, zwiększenia atrakcyjności inwestycyjnej gminy Jasień, a przede wszystkim poprawy jakości życia mieszkańców przyczynić się może modernizacja i rozwój infrastruktury technicznej. Niezbędne jest prowadzenie kompleksowej gospodarki odpadami, a także dalsze regulowanie gospodarki wodno-ściekowej. Ważnym zadaniem jest poprawa stanu technicznego dróg.

Dążeniem nadrzędnym przy wyznaczaniu zasad rozwoju gospodarczego gminy Jasień jest ciągła poprawa jakości życia społeczności lokalnej poprzez poprawę dostępu do usług. Ze względu na stan techniczny zabudowy mieszkaniowej i istniejące zapotrzebowanie na lokale mieszkaniowe wskazuje się na konieczność remontów i rewitalizacji istniejącej zabudowy. Wyznacza się także rezerwy terenów pod zabudowę mieszkaniową i mieszkaniowo-usługową.

LITERATURA

4CS sp. z o.o., *Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Jasień na lata 2016 – 2020*, Jasień 2016.

Abrys, zespół autorski, *Program Ochrony Środowiska dla Łużyckiego Związku Gmina na lata 2014 – 2017 z perspektywą do 2021 roku*, Poznań 2014.

Abrys, zespół autorski, *Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Żarskiego na lata 2012 – 2015 z perspektywą do 2019 roku*, Żary 2011.

Achremowicz T., Boryczka R., *Strategia Rozwoju Gminy Jasień na lata 2014 – 2020*, Jasień 2014.

Baczyńska A., Gogołek A., Kaniecki A., *Komentarz do Mapy Hydrograficznej w skali 1:50000, arkusz M-33-6-D, Lubsko*, Uniwersytet im. A Mickiewicza w Poznaniu 2006.

Baczyńska A., Gogołek A., Kaniecki A., *Komentarz do Mapy Hydrograficznej w skali 1:50000, arkusz M-33-7-C, Jasień*, Uniwersytet im. A Mickiewicza w Poznaniu 2006.

Biuro Planowania Przestrzennego i Usług & MC sp. z o.o., zespół projektowy, *Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy i Miasta Jasień*, Jasień 2000.

Boryczka R., Zdeb K., *Opracowanie ekofizjograficzne Gminy Jasień*, Jasień 2017.

Boryczka R., Zdeb K., *Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Jasień*, Jasień 2012.

Główny Urząd Statystyczny, *www.stat.gov.pl/bdl*, 2017.

Gmina Jasień, *Gminna Ewidencja Zabytków*, Jasień 2017.

Kasprzak D., Kasprzak Z., *Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla Gminy Jasień na lata 2014 – 2017*, Jasień 2014.

Kozacki L., Macias A., Matuszyńska I., Rosik W., *Komentarz do Mapy Sozologicznej w skali 1:50000, arkusz M-33-6-D, Lubsko*, Uniwersytet im. A Mickiewicza w Poznaniu 2002.

Kozacki L., Macias A., Matuszyńska I., Rosik W., *Komentarz do Mapy Sozologicznej w skali 1:50000, arkusz M-33-7-C, Jasień*, Uniwersytet im. A Mickiewicza w Poznaniu 2002.

Kondracki J., *Geografia regionalna Polski,* Warszawa 2000.

Państwowy Instytut Geologiczny, *Objaśnienia do Mapy Geośrodowiskowej Polski 1:50000, arkusz Krzystkowice (610)*, Warszawa 2006.

Państwowy Instytut Geologiczny, *Objaśnienia do Mapy Geośrodowiskowej Polski 1:50000, arkusz Lubsko (609)*, Warszawa 2006.

Państwowy Instytut Geologiczny, *Objaśnienia do Mapy Hydrogeologicznej Polski 1:50000, arkusz Krzystkowice (610)*, Warszawa 2004.

Państwowy Instytut Geologiczny, *Objaśnienia do Mapy Hydrogeologicznej Polski 1:50000, arkusz Lubsko (609)*, Warszawa 2002.

Starostwo Powiatowe w Żarach, *Strategia Zrównoważonego Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Powiatu Żarskiego na lata 2013 – 2020*, Żary 2013.

Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego, zespół projektowy, *Zmiana Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubuskiego*, Zielona Góra 2012.

Urząd Statystyczny w Zielonej Górze, *Województwo Lubuskie 2015*, Zielona Góra 2016.

Woś A., *Klimat Polski*, Warszawa 1999.

www.jasien.com.pl, *historia gminy*, Jasień 2017.

Zakład Kartograficzny Sygnatura, *mapa turystyczna Powiat Żarski 1:75000*, Żary 2008.

Zarząd Województwa Lubuskiego, *Program Ochrony Środowiska dla Województwa Lubuskiego na lata 2017 – 2020*, Zielona Góra 2016.

Zarząd Województwa Lubuskiego, *Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020*, Zielona Góra 2012.

ZAŁĄCZNIKI

ZAŁĄCZNIK NR 1: Gmina Jasień – obiekty ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków wyznaczone przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków do ujęcia w gminnej ewidencji zabytków.

Miejscowość	Obiekt	Ulica	Nr domu
1	2	3	4
Bieszków	Cmentarz		
Bieszków	Dom		6
Bieszków	Dom		10
Bieszków	Dom		12
Bieszków	Dom		13
Bieszków	Dom		24
Bieszków	Dom		36
Bieszków	Dom		40
Bieszków	Dom		41
Bieszków	Dom		42
Bieszków	Dom		43
Bieszków	Dom		45
Bieszków	Dom		46
Bronice	Cmentarz		
Bronice	Dom		1
Bronice	Dom		2
Bronice	Dom		3
Bronice	Dom		4
Bronice	Dom		7
Bronice	Dom		10
Bronice	Dom		14
Bronice	Dom		16
Bronice	Dom		17
Bronice	Dom		21
Bronice	Dom		23
Bronice	Dom		24
Bronice	Dom		25
Bronice	Dom		27
Bronice	Dom		30
Bronice	Dom		34
Bronice	Dom		36
Bronice	Dom		37
Bronice	Dom		38
Bronice	Dom		42
Bronice	Dom		44
Budziechów	Układ ruralistyczny		
Budziechów	Cmentarz		
Budziechów	Kościół filialny p.w. św. Józefa Robotnika		
Budziechów	Historyczne otoczenie kościoła		
Budziechów	Założenie folwarczne		
Budziechów	Dwór		
Budziechów	Obora		
Budziechów	Dom		8
Budziechów	Dom		9
Budziechów	Dom		13
Budziechów	Dom		14
Budziechów	Dom		15
Budziechów	Dom		16
Budziechów	Dom		17

1	2	3	4
Budziechów	Dom		18
Budziechów	Dom		19
Budziechów	Dom		21
Budziechów	Dom		22
Budziechów	Dom		23
Budziechów	Dom		24
Budziechów	Dom		25
Budziechów	Obora		25
Budziechów	Dom		26
Budziechów	Dom		27
Budziechów	Dom		28
Budziechów	Dom		29
Budziechów	Dom		30
Budziechów	Dom		31
Budziechów	Dom		33
Budziechów	Dom		34
Budziechów	Dom		35
Budziechów	Dom		40
Budziechów	Dom		42
Budziechów	Dom		45
Budziechów	Dom		53
Budziechów	Dom		58
Budziechów	Dom		63
Budziechów	Dom		64
Budziechów	Dom		66
Budziechów	Dom		67
Budziechów	Dom		69
Budziechów	Dom		71
Budziechów	Dom		72
Budziechów	Dom		77
Budziechów	Dom		80
Budziechów	Dom		81
Budziechów	Dom		85
Budziechów	Dom		91
Budziechów	Dom		92
Golin	Cmentarz		
Golin	Zespół pałacowo – parkowo – folwarczny		
Golin	Park		
Golin	Pozostałości pałacu (3)		
Golin	Stodoła		
Golin	Budynek gospodarczy (dawna oranżeria)		
Golin	Dom		1
Golin	Szkoła		2
Golin	Dom		4
Golin	Budynek gospodarczy		4
Golin	Dom		5
Golin	Dom		9
Golin	Dom		10
Golin	Dom		13
Golin	Dom		14
Golin	Dom		16
Golin	Dom		22
Golin	Dom		28
Golin	Dom		32

1	2	3	4
Golin	Dom		33
Golin	Dom		34
Golin	Dom		41
Golin	Dom		43
Guzów	Dom		2
Guzów	Dom		5
Guzów	Dom		7
Guzów	Dom		18
Guzów	Dom		21
Guzów	Dom		22
Guzów	Dom		33
Guzów	Dom		34
Guzów	Dom		35
Guzów	Dom		40
Guzów	Dom		41
Guzów	Dom		42
Guzów	Dom		43
Guzów	Dom		44
Guzów	Dom		46
Guzów	Dom		47
Guzów	Dom		48
Guzów	Dom		49
Guzów	Stodoła		49
Jabłoniec	Cmentarz		
Jabłoniec	Kościół filialny p.w. św. Anny		
Jabłoniec	Historyczne otoczenie kościoła		
Jabłoniec	Dom		5
Jabłoniec	Dom		8
Jabłoniec	Dom		9
Jabłoniec	Dom		10
Jabłoniec	Dom		11
Jabłoniec	Dom		12
Jabłoniec	Dom		16
Jabłoniec	Obora		16
Jabłoniec	Dom		22
Jabłoniec	Dom		23
Jabłoniec	Dom		24
Jabłoniec	Dom		25
Jabłoniec	Dom		26
Jabłoniec	Dom		38
Jabłoniec	Dom		43
Jabłoniec	Dom		44
Jabłoniec	Dom		49
Jabłoniec	Dom		50
Jabłoniec	Dom		51
Jabłoniec	Dom		52
Jabłoniec	Dom		54
Jabłoniec	Dom		57
Jabłoniec	Dom		58
Jabłoniec	Dom		59
Jabłoniec	Stodoła		59
Jabłoniec	Dom		60
Jabłoniec	Dom		61
Jabłoniec	Dom		64

1	2	3	4
Jabłoniec	Dom		76
Jabłoniec	Dom		77
Jaryszów	Cmentarz		
Jasień	Układ urbanistyczny		
Jasień	Cmentarz	Mickiewicza	
Jasień	Kościół par. p.w. Matki Boskiej Różańcowej		
Jasień	Historyczne otoczenie kościoła		
Jasień	Wodociągowa wieża ciśnień	Lisia	
Jasień	Założenie pałacowo – folwarczne		
Jasień	Zespół pałacowy		
Jasień	Pałac (1)	Buczka	1
Jasień	Remiza (3)	Buczka	3
Jasień	Magazyn i garaże (dawna wozownia) (2)	Buczka	
Jasień	Stajnie	Buczka	
Jasień	Dom mieszkalny (6)		
Jasień	Budynki mieszkalne (5)		
Jasień	Budynki gospodarcze (komórki)		
Jasień	Dom (4)		
Jasień	Szkoła (7)		
Jasień	Domy mieszkalne (8)		
Jasień	Dom	Plac Armii Krajowej	2
Jasień	Dom	Plac Armii Krajowej	3
Jasień	Dom	Plac Armii Krajowej	4
Jasień	Dom	Plac Armii Krajowej	5
Jasień	Dom	Kolejowa	1
Jasień	Budynek przemysłowy	Kolejowa	3
Jasień	Dom	Kolejowa	4
Jasień	Dom	Kolejowa	5
Jasień	Dom	Kolejowa	6
Jasień	Dom	Kolejowa	8
Jasień	Dom	Kolejowa	10
Jasień	Dom	Kolejowa	14
Jasień	Dom	Kolejowa	16
Jasień	Dom	Kolejowa	18
Jasień	Dom	Kolejowa	20
Jasień	Dom	Kolejowa	22 i 24
Jasień	Dom	Kolejowa	31
Jasień	Dom	Konstytucji 3 Maja	4a i 4b
Jasień	Dom	Konstytucji 3 Maja	6
Jasień	Dom	Kościuszki	3
Jasień	Dom	Kościuszki	4
Jasień	Dom	Kościuszki	6
Jasień	Dom	Kościuszki	7
Jasień	Dom	Kościuszki	8
Jasień	Dom	Kościuszki	10
Jasień	Dom	Kościuszki	11
Jasień	Dom	Kościuszki	12
Jasień	Dom	Kościuszki	17
Jasień	Dom	Kościuszki	21
Jasień	Dom	Kościuszki	23
Jasień	Dom	Kościuszki	27
Jasień	Dom	Kościuszki	28
Jasień	Dom	Kościuszki	29
Jasień	Dom	Kościuszki	30

1	2	3	4
Jasień	Dom	Kościuszki	33
Jasień	Dom	Kościuszki	34
Jasień	Dom	Kościuszki	35
Jasień	Dom	Kościuszki	36
Jasień	Dom	Lubska	1
Jasień	Dom	Lubska	3
Jasień	Dom	Lubska	6
Jasień	Dom	Lubska	7
Jasień	Dom	Lubska	8
Jasień	Dom	Lubska	9
Jasień	Dom	Lubska	10
Jasień	Dom	Lubska	11
Jasień	Dom	Lubska	12
Jasień	Dom	Lubska	13
Jasień	Dom	Lubska	14
Jasień	Dom	Lubska	15
Jasień	Dom	Lubska	16
Jasień	Dom	Lubska	16a
Jasień	Dom	Lubska	17
Jasień	Dom	Lubska	18
Jasień	Dom	Lubska	21
Jasień	Dom	Lubska	22
Jasień	Dom	Lubska	23
Jasień	Dom	Lubska	24
Jasień	Dom	Lubska	27
Jasień	Dom	Lubska	28
Jasień	Dom	Lubska	29
Jasień	Dom	Lubska	30
Jasień	Dom	Lubska	31
Jasień	Dom	Lubska	32
Jasień	Dom	Lubska	33
Jasień	Dom	Lubska	35
Jasień	Dom	Lubska	36
Jasień	Dom	Lubska	37
Jasień	Dom	Lubska	38
Jasień	Dom	Lubska	44
Jasień	Dom	Mała	2
Jasień	Dom	Mała	4
Jasień	Dom (dawny zajazd)	Piątkowskiego	1
Jasień	Dom	Piątkowskiego	2
Jasień	Dom	Piątkowskiego	3
Jasień	Dom	Piątkowskiego	5
Jasień	Dom	Piątkowskiego	6
Jasień	Dom	Piątkowskiego	7
Jasień	Dom	Podgórna	1
Jasień	Dom	Podgórna	4
Jasień	Dom	Podgórna	5
Jasień	Dom	Polna	4
Jasień	Dom	Polna	8
Jasień	Dom	Polna	10
Jasień	Dom	Polna	12
Jasień	Dom	Powstańców Warszawskich	4
Jasień	Dom	Powstańców Warszawskich	6
Jasień	Dom	Powstańców Warszawskich	7a i 7b

1	2	3	4
Jasień	Dom	Powstańców Warszawskich	8
Jasień	Dom	Powstańców Warszawskich	9
Jasień	Dom	Powstańców Warszawskich	10
Jasień	Dom	Powstańców Warszawskich	13
Jasień	Dom	Powstańców Warszawskich	15
Jasień	Dom	Powstańców Warszawskich	21
Jasień	Dom	Jana Pawła II	2
Jasień	Dom	Jana Pawła II	3
Jasień	Dom	Jana Pawła II	4
Jasień	Dom	Jana Pawła II	5a
Jasień	Dom	Jana Pawła II	7
Jasień	Dom	Jana Pawła II	8
Jasień	Dom	Jana Pawła II	9
Jasień	Dom	Jana Pawła II	11
Jasień	Dom	Jana Pawła II	12a
Jasień	Dom	Jana Pawła II	13
Jasień	Dom	Jana Pawła II	15
Jasień	Dom	Jana Pawła II	16
Jasień	Dom	Jana Pawła II	17
Jasień	Dom	Jana Pawła II	18
Jasień	Dom	Jana Pawła II	19
Jasień	Dom	Jana Pawła II	20
Jasień	Dom	Jana Pawła II	21
Jasień	Dom	Jana Pawła II	22
Jasień	Dom	Jana Pawła II	26
Jasień	Dom	Jana Pawła II	28
Jasień	Dom	Plac Wolności	1
Jasień	Dom	Plac Wolności	2
Jasień	Dom	Plac Wolności	3
Jasień	Dom	Plac Wolności	4
Jasień	Dom	Plac Wolności	5
Jasień	Dom	Plac Wolności	6
Jasień	Dom	Plac Wolności	8
Jasień	Dom	Plac Wolności	9
Jasień	Dom	Plac Wolności	10
Jasień	Dom	Plac Wolności	11
Jasień	Dom	Plac Wolności	13
Jasień	Dom	Plac Wolności	14
Jasień	Dom	Plac Wolności	15
Jasień	Dom	Plac Wolności	16
Jasień	Dom	Plac Wolności	17
Jasień	Dom	Plac Wolności	19
Jasień	Dom	XX–lecia	6
Jasień	Dom	XX–lecia	8
Jasień	Dom	XX–lecia	10
Jasień	Dom	XX–lecia	12
Jasień	Dom	XX–lecia	14
Jasień	Dom	XX–lecia	18
Jasień	Dom	Jaskółcza 6	40
Jasień	Dom	Żarska	3
Jasień	Dom	Żarska	4
Jasień	Dom	Żarska	5
Jasień	Dom	Żarska	6
Jasień	Dom	Żarska	7

1	2	3	4
Jasień	Dom	Żarska	8
Jasień	Dom	Żarska	9
Jasień	Dom	Żarska	10
Jasień	Dom	Żarska	11
Jasień	Dom	Żarska	12
Jasień	Dom	Żarska	14
Jasień	Dom	Żarska	15
Jasień	Dom	Żarska	17
Jasień	Dom	Żarska	18
Jasień	Dom	Żarska	19
Jasień	Dom	Żarska	20
Jasień	Dom	Żarska	22
Jasień	Dom	Żarska	23
Jasień	Dom	Żarska	25
Jasień	Dom	Żarska	27
Jasień	Dom	Żarska	41
Jasień	Dom	Żarska	41a
Jasień	Stacja kolejowa		
Jasionna	Cmentarz		
Jasionna	Zespół pałacowo – gospodarczy		12 i 16
Jasionna	Pałac (1)		
Jasionna	Park		
Jasionna	Mostek drewniany		
Jasionna	Brama		
Jasionna	Zabudowania folwarczne		
Jasionna	Stodoła I		
Jasionna	Stodoła II		
Jasionna	Obora		
Jasionna	Obora II (3)		
Jasionna	Dom (4)		16
Jasionna	Chlew (5)		16
Jasionna	Ruiny (7)		
Jasionna	Dom (6)		
Jasionna	Wiata (8)		
Jasionna	Oficyna		
Jasionna	Dom		14
Jasionna	Dom		17
Lipsk Żarski	Osada folwarczna		
Lipsk Żarski	Cmentarz		
Lisia Góra	Cmentarz		
Lisia Góra	Dom		3
Lisia Góra	Dom		5
Lisia Góra	Obora		5
Lisia Góra	Dom		25
Lisia Góra	Dom		28
Lisia Góra	(dawna świetlica)		29
Mirkowice	Dom		8
Mirkowice	Dom		9
Mirkowice	Dom		11
Mirkowice	Dom		12
Mirkowice	Dom		13
Mirkowice	Dom		14
Mirkowice	Dom		15
Mirkowice	Dom		16

1	2	3	4
Mirkowice	Dom		17
Mirkowice	Dom		22
Mirkowice	Stodoła		24
Mirkowice	Dom		25
Mirkowice	Dom		26
Roztoki	Krzyż pokutny		
Roztoki	Dom		3
Roztoki	Dom		7
Roztoki	Dom		13
Roztoki	Dom		14
Roztoki	Dom		18
Roztoki	Dom		19
Roztoki	Dom		22
Roztoki	Dom		23
Roztoki	Dom		24
Świbna	Układ ruralistyczny		
Świbna	Założenie pałacowo – folwarczne		12
Świbna	Pałac		8
Świbna	Pozostałości parku		
Świbna	Spichlerz (2)		12
Świbna	Obora (3)		12
Świbna	Budynek mieszkalno – gospodarczy (4)		12
Świbna	Warsztaty (5)		
Świbna	Dom		9
Świbna	Dom		10
Świbna	Dom		14
Świbna	Dom		15
Świbna	Dom		19
Świbna	Dom		20
Świbna	Dom	Stary Jasień – „Przy Mostach”	32 – 33
Wicina	Układ ruralistyczny		
Wicina	Kościół par. p.w. Najś. Serca Pana Jezusa		31
Wicina	Cmentarz (otoczenie kościoła)		
Wicina	Dom		5
Wicina	Dom		6
Wicina	Dom		8
Wicina	Dom		9
Wicina	Dom		10
Wicina	Dom		11
Wicina	Dom		12
Wicina	Dom		14
Wicina	Dom		17
Wicina	Dom I		22
Wicina	Dom II		22
Wicina	Dom		46
Wicina	Dom		47
Wicina	Dom		48
Wicina	Dom		49
Wicina	Dom		51
Wicina	Dom		53
Wicina	Dom		59
Wicina	Dom		60
Wicina	Dom		62
Wicina	Dom		63

1	2	3	4
Zabłocie	Układ ruralistyczny		
Zabłocie	Cmentarz		
Zabłocie	Kostnica		
Zabłocie	Park		
Zabłocie	Remiza strażacka		
Zabłocie	Dom		3
Zabłocie	Dom		5
Zabłocie	Dom		6
Zabłocie	Dom		7
Zabłocie	Dom		11
Zabłocie	Budynek gospodarczy		11
Zabłocie	Dom		12
Zabłocie	Dom		13
Zabłocie	Dom		14
Zabłocie	Dom		15
Zabłocie	Dom		16
Zabłocie	Dom		17
Zabłocie	Dom		18
Zabłocie	Dom		27
Zabłocie	Dom		28
Zabłocie	Dom		30
Zabłocie	Dom		32
Zabłocie	Dom		33
Zabłocie	Dom		35
Zabłocie	Dom		36
Zabłocie	Dom		37
Zabłocie	Budynek gospodarczy		37
Zabłocie	Dom		38
Zabłocie	Dom		41
Zabłocie	Dom		42
Zabłocie	Dom		43
Zabłocie	Dom		47
Zabłocie	Dom		48
Zabłocie	Dom		49
Zabłocie	Dom		58
Zabłocie	Dom		59
Zabłocie	Dom		60
Zabłocie	Dom		61
Zabłocie	Dom		62
Zabłocie	Dom		64
Zabłocie	Dom		65
Zabłocie	Dom		66
Zabłocie	Budynek gospodarczy		66
Zabłocie	Dom		67
Zabłocie	Dom		68
Zabłocie	Dom		69
Zabłocie	Dom		70
Zabłocie	Dom		73
Zabłocie	Dom		74
Zabłocie	Dom		76
Zabłocie	Dom		77
Zabłocie	Dom		78
Zabłocie	Dom		84
Zabłocie	Dom		88

1	2	3	4
Zabłocie	Dom (leśniczówka)		90
Zieleniec	Dom		1
Zieleniec	Dom		13

Źródło: Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Zielonej Górze, 2017.

ZAŁĄCZNIK NR 2: Gmina Jasień – wykaz stanowisk archeologicznych ujętych w wojewódzkiej ewidencji zabytków wyznaczonych przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków do ujęcia w gminnej ewidencji zabytków.

Miejscowość	Nr stanowiska		Funkcja	Chronologia	Obszar AZP
	miejscowość	obszar			
1	2	3	4	5	6
Bieszków	I	7	Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	66 – 10
Bronice	I	6	Osada	Epoka brązu – halsztat, kultura łużycka	66 – 09
Bronice	II	7	Ślad osadniczy	Halsztat, kultura łużycka	66 – 09
Bronice	III	8	Ślad osadniczy	Okres wpływów rzymskich	66 – 09
			Ślad osadniczy	Wczesne średniowiecze	
			Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Bronice	IV	9	Ślad osadniczy	Halsztat – okres lateński, kultura łużycka	66 – 09
Bronice	V	10	Ślad osadniczy		66 – 09
			Ślad osadniczy	Halsztat	
Bronice	VI	11	Ślad osadniczy	Neolit	66 – 09
			Ślad osadniczy	Kultura łużycka	
Bronice	VII	12	Ślad osadniczy	Epoka kamienia	66 – 09
			Ślad osadniczy	Okres wpływów rzymskich	
Budziechów	1	25	Punkt osadniczy	Pradzieje	65 – 09
			Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Budziechów	2	26	Osada	Epoka brązu – halsztat, kultura łużycka	65 – 09
			Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Budziechów	3	27	Punkt osadniczy	Pradzieje	65 – 09
			Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Budziechów	4	28	Punkt osadniczy	Halsztat, kultura łużycka	65 – 09
Budziechów	5	29	Punkt osadniczy	Pradzieje	65 – 09
			Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Budziechów	6	30	Osada	Halsztat, kultura łużycka	65 – 09
			Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Budziechów	7	31	Punkt osadniczy	Pradzieje	65 – 09
			Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Budziechów	8	32	Ślad osadniczy	Wczesne średniowiecze	65 – 09
			Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Budziechów	9	33	Punkt osadniczy	Pradzieje	65 – 09
			Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Budziechów	10	34	Osada	Halsztat, kultura łużycka	65 – 09
			Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Budziechów	11	35	Osada	Okres wpływów rzymskich?	65 – 09
			Punkt osadniczy	Pradzieje	
			Osada	Wczesne średniowiecze	
			Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Budziechów	12	36	Punkt osadniczy	Okres lateński, kultura jastorfska	65 – 09
			Osada	Późny okres wpływów rzymskich	
			Punkt osadniczy	Pradzieje	
Budziechów	13	39	Punkt osadniczy	Pradzieje	65 – 09
			Cmentarzysko?	Halsztat, kultura łużycka	
			Punkt osadniczy	Wczesne średniowiecze	
			Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Budziechów	14	37	Ślad osadniczy	Pradzieje	65 – 09
Budziechów	15	38	Punkt osadniczy	Halsztat, kultura łużycka	65 – 09
			Osada	Późny okres wpływów rzymskich	
			Osada	Wczesne średniowiecze	
			Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	

1	2	3	4	5	6
Budziechów	16	40	Osada	Halsztat / okres lateński, kultura łużycka	65 – 09
			Punkt osadniczy	Pradzieje	
			Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Budziechów	17	41	Ślad osadniczy	Pradzieje	65 – 09
			Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Budziechów	18	70	Cmentarzysko	Kultura łużycka	65 – 09
			Cmentarzysko	Okres wpływów rzymskich	
			Ślad osadniczy	Okres wpływów rzymskich	
Golin	I	22	Ślad osadniczy	Okres wpływów rzymskich	66 – 09
Golin	II	23	Ślad osadniczy	Kultura łużycka	66 – 09
Golin	III	24	Ślad osadniczy	Wczesna epoka brązu	66 – 09
			Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Golin	IV	25	Ślad osadniczy	Neolit	66 – 09
			Ślad osadniczy	Kultura łużycka	
			Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Golin	V	26	Ślad osadniczy	Okres wpływów rzymskich	66 – 09
			Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Golin	VI	27	Osada	Neolit	66 – 09
			Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Golin	VII	28	Ślad osadniczy	Neolit	66 – 09
			Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Golin	VIII	29	Ślad osadniczy	Epoka brązu	66 – 09
Guzów	I	84	Ślad osadniczy	Okres wpływów rzymskich	65 – 10
			Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Guzów	II	52	Osada	Halsztat, kultura łużycka	65 – 10
			Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Guzów	III	54	Ślad osadniczy	Kultura łużycka	65 – 10
			Ślad osadniczy	Wczesne średniowiecze	
			Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Guzów	IV	82	Ślad osadniczy	Epoka kamienia	65 – 10
			Osada	Kultura łużycka	
Guzów	V	83	Osada	Średniowiecze	65 – 10
Guzów	VI	87	Ślad osadniczy	Pradzieje	65 – 10
			Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Guzów	VII	86	Ślad osadniczy	Pradzieje	65 – 10
			Osada	Kultura łużycka	
			Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Guzów	VIII	50	Osada	Halsztat, kultura łużycka	65 – 10
			Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Guzów	IX	51	Ślad osadniczy	Kultura łużycka	65 – 10
Guzów	X	53	Osada	Okres wpływów rzymskich	65 – 10
			Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Guzów	XI	55	Ślad osadniczy	Pradzieje	65 – 10
			Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Guzów	XII	56	Osada?	Halsztat, kultura łużycka	65 – 10
Guzów	XIII	57	Ślad osadniczy	Pradzieje	65 – 10
			Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Guzów	XIV	58	Ślad osadniczy	Wczesne średniowiecze	65 – 10
			Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Guzów	XV	59	Osada	Okres lateński, kultura jastorfska	65 – 10
			Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	

1	2	3	4	5	6
Guzów	XVI	60	Osada	Wczesna epoka brązu	65 – 10
			Osada	Epoka brązu – Halsztat, kultura łużycka	
			Ślad osadniczy	Pradzieje	
Guzów	XVII	61	Osada	Epoka brązu – Halsztat, kultura łużycka	65 – 10
Guzów	XVIII	62	Ślad osadniczy	Pradzieje	65 – 10
			Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Guzów	XIX	88	Ślad osadniczy	Wczesne średniowiecze	65 – 10
			Osada	Późne średniowiecze	
Guzów	XX	89	Ślad osadniczy	Kultura łużycka	65 – 10
			Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Guzów	XXI	90	Ślad osadniczy	Okres wpływów rzymskich	65 – 10
Guzów	XXII	99	Cmentarzysko	Kultura łużycka	65 – 10
Guzów	XXIII	98	Osada	Epoka brązu – Halsztat, kultura łużycka	65 – 10
Guzów	XXIV	103	Skarb	Epoka brązu, kultura łużycka	65 – 10
Jabłoniec	I	30	Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	66 – 09
Jabłoniec	II	31	Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	66 – 09
Jabłoniec	III	32	Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	66 – 09
Jabłoniec	IV	33	Ślad osadniczy	Pradzieje	66 – 09
			Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Jabłoniec	V	34	Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	66 – 09
Jabłoniec	VI	35	Ślad osadniczy	Neolit	66 – 09
			Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Jabłoniec	VII	36	Ślad osadniczy	Neolit	66 – 09
Jabłoniec	VIII	37	Ślad osadniczy	Neolit	66 – 09
Jabłoniec	IX	38	Ślad osadniczy	Neolit / wczesna epoka brązu	66 – 09
			Ślad osadniczy	Kultura łużycka	
Jabłoniec	X	39	Ślad osadniczy	Kultura łużycka	66 – 09
Jabłoniec	XI	40	Ślad osadniczy	Neolit / wczesna epoka brązu	66 – 09
			Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Jasień	1	69	Cmentarzysko	Epoka brązu, kultura łużycka	65 – 09
Jasionna	I	13	Osada	Halsztat, kultura łużycka	66 – 09
Jasionna	II	14	Osada	Neolit	66 – 09
Jasionna	III	15	Ślad osadniczy	Kultura łużycka	66 – 09
			Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Jasionna	IV	16	Ślad osadniczy	Pradzieje	66 – 09
			Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Jasionna	V	17	Ślad osadniczy	Wczesne średniowiecze	66 – 09
			Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Jasionna	VI	18	Ślad osadniczy	Pradzieje	66 – 09
			Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Jasionna	VII	19	Ślad osadniczy	Neolit	66 – 09
			Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Jasionna	VIII	20	Osada	Kultura łużycka	66 – 09
Jasionna	IX	21	Ślad osadniczy	Kultura łużycka	66 – 09
			Ślad osadniczy	Wczesne średniowiecze	
Jurzyn	2	27	Osada	Kultura łużycka	66 – 08
Lisia Góra	I	1	Ślad osadniczy	Halsztat, kultura łużycka	66 – 09
Lisia Góra	II	42	Cmentarzysko?	Epoka brązu	66 – 09
Świbna	I	8	Ślad osadniczy	Okres wpływów rzymskich	66 – 10
			Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Świbna	II	9	Ślad osadniczy	Pradzieje	66 – 10
			Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	

1	2	3	4	5	6
Wicina	I	1	Grodzisko	Halsztat, kultura łużycka	65 – 10
Wicina	II	2	Osada	Epoka kamienia	65 – 10
			Osada	Wczesna epoka brązu?	
			Osada	Halsztat, kultura łużycka	
			Osada	Późne średniowiecze	
Wicina	III	3	Ślad osadniczy	Wczesna epoka brązu	65 – 10
			Ślad osadniczy	Halsztat, kultura łużycka	
Wicina	IV	4	Osada	Halsztat, kultura łużycka	65 – 10
Wicina	V	5	Osada	Halsztat, kultura łużycka	65 – 10
			Osada	Wczesna epoka brązu	
Wicina	VI	6	Osada	Kultura łużycka	65 – 10
			Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Wicina	VII	7	Osada	Okres wpływów rzymskich	65 – 10
			Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Wicina	VIII	8	Osada	Epoka brązu – Halsztat, kultura łużycka	65 – 10
			Ślad osadniczy	Średniowiecze	
Wicina	IX	9	Osada	Epoka brązu – Halsztat, kultura łużycka	65 – 10
			Ślad osadniczy	Średniowiecze	
Wicina	X	10	Osada	Epoka brązu – Halsztat, kultura łużycka	65 – 10
			Ślad osadniczy	Średniowiecze	
Wicina	XI	11	Osada	Halsztat	65 – 10
			Ślad osadniczy	Wczesna epoka brązu	
			Ślad osadniczy	Halsztat – okres lateński, kultura łużycka	
			Ślad osadniczy	Średniowiecze	
Wicina	XII	12	Ślad osadniczy	Pradzieje	65 – 10
			Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Wicina	XIII	13	Osada	Halsztat, kultura łużycka	65 – 10
			Ślad osadniczy	Średniowiecze	
Wicina	XIV	14	Osada	Pradzieje	65 – 10
			Ślad osadniczy	Epoka kamienia	
			Osada	Kultura łużycka	
			Ślad osadniczy	Średniowiecze	
Wicina	XV	15	Ślad osadniczy		65 – 10
			Osada	Wczesna epoka brązu	
			Osada	Halsztat	
Wicina	XVI	16	Ślad osadniczy	Epoka kamienia	65 – 10
			Ślad osadniczy	Wczesna epoka brązu	
			Osada	Halsztat, kultura łużycka	
			Ślad osadniczy	Średniowiecze	
Wicina	XVII	17	Cmentarzysko	Halsztat, kultura łużycka	65 – 10
Wicina	XVIII	18	Osada	Halsztat, kultura łużycka	65 – 10
Wicina	XIX	19	Osada	Halsztat, kultura łużycka	65 – 10
			Ślad osadniczy	Średniowiecze	
Wicina	XX	20	Osada	Epoka brązu, kultura łużycka	65 – 10
Wicina	XXI	21	Osada	Epoka brązu – halsztat, kultura łużycka	65 – 10
Wicina	XXII – XXIII	22	Cmentarzysko	Epoka brązu – halsztat	65 – 10
			Osada	Wczesna epoka brązu	
Wicina	XXIV	23	Ślad osadniczy	Wczesna epoka brązu	65 – 10
			Osada	Kultura łużycka	
			Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Wicina	XXV	24/1	Ślad osadniczy	Epoka kamienia	65 – 10
			Ślad osadniczy	Wczesna epoka brązu	
			Osada	Halsztat, kultura łużycka	

1	2	3	4	5	6
Wicina	XXVI	25	Ślad osadniczy	Neolit	65 – 10
			Ślad osadniczy	Pradzieje	
			Osada	Halsztat, kultura łużycka	
Wicina	XXVII	26	Osada	Halsztat, kultura łużycka	65 – 10
			Ślad osadniczy	Wczesne średniowiecze	
Wicina	XXVIII	27	Ślad osadniczy	Kultura łużycka	65 – 10
			Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Wicina	XXIX	28	Ślad osadniczy	Wczesna epoka brązu	65 – 10
			Osada	Epoka brązu – halsztat, kultura łużycka	
			Ślad osadniczy	Wczesne średniowiecze	
Wicina	XXX	49	Cmentarzysko	Wczesna epoka brązu	65 – 10
Wicina	XXXI	101	Osada	Kultura łużycka	65 – 10
			Ślad osadniczy	Wczesne średniowiecze	
			Osada	Wczesne średniowiecze	
Wicina	XXXII	102	Ślad osadniczy	Epoka brązu – halsztat, kultura łużycka	65 – 10
Wicina	XXXIII	100	Osada	Epoka brązu, kultura łużycka	65 – 10
			Ślad osadniczy	Neolit	
Zabłocie	I	65	Osada	Halsztat – okres lateński, kultura łużycka	65 – 10
Zabłocie	II	66	Ślad osadniczy	Kultura łużycka	65 – 10
Zabłocie	III / IV	68	Osada	Halsztat, kultura łużycka	65 – 10
			Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Zabłocie	V	91	Osada	Kultura łużycka	65 – 10
			Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Zabłocie	VI	67/1	Osada	Halsztat, kultura łużycka	65 – 10
			Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Zabłocie	6/2	67/2	Osada	Halsztat, kultura łużycka	65 – 10
			Ślad osadniczy	Wczesne średniowiecze	
			Ślad osadniczy	Wczesne średniowiecze	
Zabłocie	VII	92	Ślad osadniczy	Kultura łużycka	65 – 10
			Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Zabłocie	VIII	85	Osada	Kultura łużycka	65 – 10
			Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Zabłocie	IX	64	Osada	Kultura łużycka	65 – 10
Zabłocie	X	77	Ślad osadniczy	Kultura łużycka	65 – 10
			Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Zabłocie	XI	69	Osada	Epoka brązu – halsztat, kultura łużycka	65 – 10
Zabłocie	XII	70	Osada	Halsztat, kultura łużycka	65 – 10
			Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Zabłocie	XIII	78	Osada	Halsztat, kultura łużycka	65 – 10
Zabłocie	XIV	93	Ślad osadniczy	Pradzieje	65 – 10
			Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Zabłocie	XV	79	Osada	Halsztat, kultura łużycka	65 – 10
Zabłocie	XVI	94	Osada	Halsztat, kultura łużycka	65 – 10
			Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Zabłocie	XVII	95	Osada	Epoka brązu, kultura łużycka	65 – 10
Zabłocie	XVIII	63	Ślad osadniczy	Okres wpływów rzymskich	65 – 10
			Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Zabłocie	XIX	71	Ślad osadniczy	Pradzieje	65 – 10
			Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Zabłocie	XX	72	Osada	Epoka brązu – halsztat, kultura łużycka	65 – 10
			Ślad osadniczy	Neolit	
Zabłocie	XXI	73	Osada	Epoka brązu – halsztat, kultura łużycka	65 – 10
Zabłocie	XXII	74	Osada	Okres wpływów rzymskich	65 – 10
			Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	

1	2	3	4	5	6
Zabłocie	XXIII	75	Osada	Epoka brązu – halsztat, kultura łużycka	65 – 10
Zabłocie	XXIV	76	Osada	Halsztat, kultura łużycka	65 – 10
			Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Zabłocie	XXV	80	Osada	Epoka brązu – halsztat, kultura łużycka	65 – 10
			Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Zabłocie	XXVI	81	Ślad osadniczy	Neolit	65 – 10
			Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Zabłocie	XXVII	96	Ślad osadniczy	Epoka kamienia	65 – 10
			Ślad osadniczy	Kultura łużycka	
			Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Zabłocie	XXVIII	97	Osada	Halsztat, kultura łużycka	65 – 10
Zieleniec	I	2	Ślad osadniczy	Neolit	66 – 09
			Osada	Epoka brązu – halsztat, kultura łużycka	
			Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Zieleniec	II	3	Osada	Epoka brązu – halsztat, kultura łużycka	66 – 09
Zieleniec	III	4	Osada?	Epoka brązu – halsztat, kultura łużycka	66 – 09
Zieleniec	IV	5	Ślad osadniczy	Pradzieje	66 – 09
			Ślad osadniczy	Wczesne średniowiecze	
			Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	

Źródło: Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Zielonej Górze, 2017.

RADA MIEJSKA

w Jasieniu

Załącznik nr 4

do uchwały Nr XLVII/241/2018

Rady Miejskiej w Jasieniu
z dnia 29 marca 2018 roku

w sprawie uchwalenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Jasień

ROZSTRZYGNIĘCIE O SPOSOBIE ROZPATRZENIA UWAG ZŁOŻONYCH DO STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY JASIEŃ

W związku z art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2017 roku, poz. 1073 z późn. zm.) stwierdza się, że do wyłożonego do publicznego wglądu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Jasień nie zostały złożone uwagi, w związku z czym brak jest podstaw do dokonania rozstrzygnięcia.

Przewodniczący
Rady Miejskiej
Zbigniew Walczak